

LENIN

OPERE COMPLETE

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

42

TRADUCEREA IN LIMBA ROMANA
APARE IN URMA HOTARIRII C.C.
AL P.C.R. EA A FOST INTOCMITA
DUPA ORIGINALUL IN LIMBA RUSA,
ED. A V-A

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE
COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1966

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

42

Noiembrie 1920 — martie 1921

EDITURA POLITICA
BUCUREȘTI — 1966

P R E F A Ț A

Volumul 42 al Operelor complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise din noiembrie 1920 pînă în martie 1921. Ele reflectă un moment de cotitură din viața Statului sovietic, cînd principalele forțe ale intervenționiștilor străini și ale contrarevoluției interne fuseseră zdrobite și în fața Republicii sovietice se puneau din nou, în toată amploarea lor, sarcinile construcției socialiste pașnice.

În urma victoriilor repurtate de Armata Roșie, guvernul burghez al Poloniei, încă în octombrie 1920, s-a văzut nevoit să încheie armistițiul. La începutul lui noiembrie 1920, după eroicul asalt împotriva fortificațiilor de la Perekop, Armata Roșie l-a zdrobit pe Vranghel — ultima creatură a imperialismului mondial — și a eliberat Crimeea. Încercarea imperialiștilor din toate țările, care se aliaseră cu contrarevoluția internă, de a desființa Statul sovietic a suferit un eșec total. În urma victoriei obținute, pe care Lenin a calificat-o drept uriașă, situația internațională a Republicii sovietice s-a consolidat.

După terminarea războiului civil, Lenin mută centrul de greutate al întregii activități de partid și de stat în domeniul organizării construcției socialiste.

Situația internă a țării era extrem de grea. Cei patru ani de război imperialist și cei trei ani de război civil și de intervenție străină aduseseră economia Rusiei Sovietice într-o stare de ruină și dezorganizare totală. Era mare lipsă de pîine, de combustibil și de materii prime. Poporul — cum spunea Lenin — era peste măsură de istovit. Munci-

torii răbdau de foame, o mare parte dintre ei erau nevoiți să practice diverse meșteșuguri ocazionale sau să facă comerț cu desaga. Mulți dintre ei, căutând să scape de foame, plecau la țară și pierdeau astfel legătura cu clasa lor. Clasa muncitoare se destrăma, ceea ce ducea la o slăbire a bazei sociale a dictaturii proletariatului.

Agricultura se afla într-o stare dezastruoasă ; producția ei reprezenta doar 65% din aceea a Rusiei țariste. Țăranii se arătau nemulțumiți de sistemul predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole, ceea ce făcea ca ei să fie lipsiți de un stimulent în dezvoltarea gospodăriei lor. Politica comunismului de război, care fusese introdusă în mod provizoriu ca o măsură necesară, obligatorie în timpul războiului, nu mai corespundea noilor condiții. O parte dintre muncitori, în special aceia care aveau legături cu satul, se lăsau și ei influențați de stihia mic-burgheză. Împinși de foame, își manifestau nemulțumirea față de politica economică a Puterii sovietice. Toate acestea au dus la apariția unor serioase dificultăți politice.

Volumul de față începe cu cuvântarea rostită de Lenin la 6 noiembrie 1920, la ședința festivă a Sovietului din Moscova, a Comitetului organizației de partid Moscova și a Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova, închinată celei de-a treia aniversări a Revoluției din Octombrie. „Azi — a spus Lenin — putem sărbători victoria noastră. În ciuda greutăților nemaipomenit de mari prin care am trecut, în ciuda eforturilor fără seamăn depuse de dușmanii noștri, am învins“ (volumul de față, p. 1). Oprindu-se asupra cauzelor care au dus la victoria asupra intervenționiștilor străini și a albgardiștilor, Lenin a arătat că ea se datorește în primul rând orînduirii sociale și orînduirii de stat a Republicii sovietice, eroismului și abnegației de care au dat dovadă ostașii roșii pe front, precum și entuziasmului de care erau cuprinși muncitorii și țăranii, care au acceptat orice privațiuni, numai să creeze un puternic spate al frontului și să mențină puterea în mâinile lor. Lenin a arătat că, paralel cu procesul de consolidare a sistemului socialist, are loc un proces de slăbire a sistemului capitalist. Așa ceva este și firesc, spunea el, deoarece capitaliștii sînt „o clasă care merge spre pieire, oricît de bogată și de pu-

ternică ar fi ea, în timp ce noi reprezentăm o clasă care se apropie de victorie" (p. 3).

Acceste teze au fost dezvoltate de Lenin și în cuvântările ulterioare. În cuvântarea rostită la 21 noiembrie 1920, la Conferința organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia, Lenin a spus că Statul sovietic nu numai că a obținut un răgaz, dar, ceea ce e mult mai important, a intrat într-o „perioadă nouă, în care au fost dobândite posibilități temeinice pentru existența noastră internațională într-o rețea de state capitaliste“ (p. 23).

Elaborînd principiile de bază ale politicii de coexistență pașnică a statelor cu orînduiri sociale diferite, Lenin considera stabilirea unei colaborări reciproc avantajoase cu cercurile de afaceri burgheze ca un prim pas pe calea normalizării relațiilor cu țările capitaliste. Stabilirea și dezvoltarea legăturilor economice erau privite de el ca unul din mijloacele de prevenire a unui nou război împotriva Statului sovietic. Menținerea păcii și deplina posibilitate de a ne consacra toate forțele refacerii economiei noastre, spunea Lenin, este, pentru noi, lucrul cel mai prețios. El a demonstrat că contradicțiile dintre sistemul capitalist și cel socialist pot și trebuie să fie soluționate nu printr-un război, ci pe calea întrecerii economice pașnice, a luptei pe frontul economic, în cursul căreia socialismul își va dovedi în mod inevitabil superioritatea față de capitalism.

Lenin a subliniat în repetate rînduri că politica externă de pace dusă de Statul sovietic, în ciuda intrigilor și planurilor secrete urzite de imperialiști, conferă socialismului o neasemuită forță de atracție, făcînd să treacă de partea lui, în toate țările, mase largi populare. O mare importanță acorda Lenin înrîuririi revoluționare exercitate de socialism asupra altor țări, puterii pe care o are exemplul. Cu cît societatea socialistă, în dezvoltarea ei, înregistrează succese mai importante, cu cît construcția economică în țările socialiste se dovedește a fi mai eficientă, cu cît aceste țări devin mai puternice din punct de vedere economic și politic, cu atît influența exercitată de ele asupra direcției și ritmului dezvoltării istorice va fi mai mare. „...Noi — atrăgea atenția Lenin — am spus și spunem : «Socialismul își exercită influența prin puterea exemplului». Violența este

eficace atunci cînd este folosită împotriva celor ce vor să-și restaureze puterea. Doar la atît se reduce însemnătatea violenței, iar mai departe trebuie folosită puterea influenței și a exemplului. Trebuie să arătăm în mod practic, prin exemple, însemnătatea comunismului“ (p. 76). Tocmai de aceea Lenin a arătat că sarcina constă în a întări Rusia Sovietică astfel ca ea să devină invincibilă.

Principiile leniniste ale politicii de coexistență pașnică sînt un mijloc eficace de solidarizare internațională a popoarelor din toate țările în lupta lor pentru pace, pentru socialism. Ele au fost dezvoltate în continuare în hotărîrile congreselor al XX-lea și al XXII-lea ale P.C.U.S., în noul program al partidului comunist și reprezintă în mod constant linia generală a politicii externe sovietice.

Totodată Lenin făcea apel la vigilența oamenilor muncii, arătîndu-le că e necesar să urmărească cu atenție uneltirile imperialiștilor. Atîta timp cît republica noastră continuă să rămîină singurul stat socialist în condițiile existenței sistemului capitalist — sublinia Lenin —, noi nu ne putem gîndi la dispariția pericolului unui nou război dacă nu vrem să fim niște visători și utopiști ridicoli. Atrăgînd atenția că pericolul unei agresiuni armate din partea imperialiștilor continuă să persiste, el sfătua pe oamenii muncii să fie mereu în gardă.

Pentru ca să învingem capitalismul, arăta Lenin, trebuie să rezolvăm sarcina de a răsturna — prin mijloace revoluționare — pe exploatatori, precum și o sarcină constructivă, aceea de a făuri noi relații economice. Aceste sarcini sînt indisolubil legate între ele. Dacă cea de-a doua sarcină nu va fi rezolvată, atunci nici un fel de succese în lupta pentru răsturnarea exploatatorilor și nici un fel de victorii militare asupra imperialiștilor nu vor da rezultate, și întoarcerea la vechea stare de lucruri rămîne inevitabilă. De aceea, problemele construcției economice trebuie să capete un rol determinant în activitatea partidului comunist și a întregului popor sovietic.

Lucrările lui Lenin incluse în acest volum (cuvîntarea rostită la 21 noiembrie la Conferința organizației guberniale Moscova a P.C.(b) din Rusia ; raportul prezentat la

6 decembrie la adunarea activului organizației Moscova a P.C.(b) din Rusia ; cuvântările, rapoartele și intervențiile la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor etc.) au avut un rol hotărîtor în stabilirea sarcinilor construcției economice.

În perioada de trecere la construcția pașnică, principala sarcină, după părerea lui Lenin, este aceea de a atrage în și mai largă măsură pe oamenii muncii, de a-i face să participe în mod activ la opera de construcție economică. „Cu cît este mai mare avîntul, cu cît este mai mare amploarea acțiunilor istorice — sublinia el —, cu atît mai mare este numărul celor ce iau parte la aceste acțiuni, și, invers, cu cît este mai profundă transformarea pe care vrem s-o înfăptuim, cu atît mai mult trebuie să trezim interesul pentru această transformare și o atitudine conștientă față de ea, să convingem de necesitatea ei alte milioane și zeci de milioane de oameni“ (p. 145). Aceasta este una din tezele de bază ale marxism-leninismului cu privire la rolul hotărîtor al maselor populare în istorie, și ea capătă o importanță deosebită în zilele noastre, în condițiile construcției desfășurate a comunismului.

Lenin și-a exprimat încrederea că victoria pe frontul economic va fi obținută dacă partidul și Puterea sovietică vor ști să dezvolte spiritul de inițiativă și să stimuleze activitatea majorității oamenilor muncii. Pentru aceasta, spunea el, este necesar ca întreaga agitație și propagandă să fie strămutată pe făgașul construcției economice. În „Teze cu privire la propaganda pe linie de producție“, Lenin a propus ca propaganda pe linie de producție să capete o organizare largă, pe scara întregului stat. El a arătat că este necesar ca în coloanele ziarelor să se acorde mai multă atenție planului economic, să fie învățați muncitorii și țărani cum să conducă statul, cum să exercite controlul aplicării efective a legilor și măsurilor adoptate de organele sovietice, și să se organizeze un larg schimb de opinii. Definind sarcinile presei ca armă de luptă a partidului, Lenin scria : „Mai puțină flecăreală politică, mai puține considerații generale și lozinci abstracte din acelea cu care se delectează comuniștii lipsiți de experiență și cei care nu

și-au înțeles sarcinile ; mai multă propagandă pe linie de producție și, în primul rînd, mai multă atenție folosirii concrete, judicioase a indicațiilor experienței practice, folosire care să fie adaptată la nivelul de dezvoltare al maselor“ (p. 344—345).

Deosebit de acut a pus Lenin problema refacerii agriculturii, fără de care nu e cu putință nici un fel de construcție economică. Consiliul Comisarilor Poporului a prezentat spre aprobare celui de-al VIII-lea Congres al Sovietelor un proiect de lege cu privire la măsurile pentru întărirea și dezvoltarea agriculturii, care a fost elaborat sub conducerea și cu participarea directă a lui Lenin. Proiectul prevedea îmbinarea unor măsuri de reglementare de către stat a dezvoltării agriculturii cu cointeresarea personală a țăranilor în sporirea producției la hectar și ridicarea productivității gospodăriilor lor. Explicînd esența acestui proiect de lege, Lenin arăta că e necesar ca țăranimea să fie mobilizată la lupta împotriva rutinei și a ignoranței și să se facă totul pentru a obține îmbunătățiri în agricultură, fie ele oricît de mici și de elementare, dar, în orice caz, în proporții de masă. El atrăgea atenția muncitorilor și țăranilor să nu uite nici un moment că „numai prin sporirea producției, numai prin mărirea productivității muncii va fi în stare Rusia Sovietică să învingă“ (p. 148).

Cu multă însuflețire a vorbit Lenin, la acest congres, despre necesitatea creării fundamentului economic al socialismului — despre electrificarea Rusiei, despre planul GOELRO. Acest plan, care este o creație a lui Lenin, reprezintă primul plan economic de perspectivă al Statului sovietic, la temelia căruia au stat ideile leniniste despre crearea bazei tehnice-materiale a socialismului. Planul GOELRO, elaborat pentru o perioadă de 10—15 ani, reprezenta un larg program de reconstrucție radicală a întregii economii a țării. Lenin a arătat că principala sarcină în activitatea partidului și a tuturor oamenilor muncii trebuie să fie lupta pentru îndeplinirea planului de electrificare a țării, prin care se urmărește victoria comunismului.

Lenin nu s-a mulțumit să traseze un plan general de perspectivă al construcției economice, ci l-a și concretizat.

El a arătat că electrificarea stă la temelia creării bazei tehnice-materiale a socialismului și comunismului. În geniala formulă dată de el — „Comunismul este Puterea sovietică plus electrificarea întregii țări“ — se exprimă unitatea indisolubilă dintre latura politică și cea economică a construcției societății comuniste. Comunismul, sublinia Lenin, presupune Puterea sovietică ca organ politic care dă posibilitate „masei celor asupriți să conducă toate treburile“. Dar victoria economică a comunismului poate fi asigurată numai atunci când întreaga economie va fi reorganizată pe baza mării producții mecanizate, care se sprijină pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Această formulă celebră a lui Lenin oferă o bază reală pentru înțelegerea comunismului, traduce o teză teoretică generală în limbajul unor acțiuni concrete ale milioaneilor de oameni ai muncii care construiesc comunismul.

Planul de electrificare a fost caracterizat de Lenin ca un al doilea program al partidului, ca un plan al lucrărilor de refacere a întregii economii, ca un mare plan economic. Fără electrificare, spunea el, nu poate fi dezvoltată industria. Atîta timp cît Rusia va continua să rămînă o țară de țărani cu gospodărie mică, o țară înapoiată, ea va constitui o bază economică mai trainică pentru capitalism decît pentru comunism.

Expunînd programul de electrificare a Rusiei, Lenin a formulat teza, extrem de importantă, că realizarea planului de electrificare, construirea cu succes a socialismului în Țara sovietică vor avea o mare importanță internațională și vor constitui un exemplu pentru popoarele din alte țări care au pășit pe calea socialismului. „...Atunci cînd Rusia se va acoperi cu o deasă rețea de centrale electrice și de puternice instalații tehnice, construcția noastră economică comunistă va deveni un model pentru viitoarea Europă socialistă și Asie socialistă“ (p. 167). Astăzi aceste cuvinte profetice s-au adevărit. Succesele Uniunii Sovietice și experiența dobîndită de ea constituie un exemplu pentru multe țări din Europa, Asia și America și le insuflă încredere în victoria socialismului.

În planul, de mare anvergură, al refacerii economiei naționale, Lenin a atribuit un rol însemnat concesiunilor. În raportul prezentat de el și în cuvântările rostite la adunarea secretarilor celulelor de partid din Moscova, la adunarea activului de partid al organizației Moscova, în fața fracțiunii P.C. (b) din Rusia la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor și în alte cuvântări și intervenții ale sale, Lenin acordă o mare atenție concesiunilor. El a elaborat și fundamentat sub toate aspectele principiul admisibilității concesiunilor ca una din formele capitalismului de stat, reglementat și controlat de dictatura proletară, într-o țară care construiește socialismul. Indicând căile pe care poate fi învinsă ruina economică, Lenin considera că atragerea de capital străin sub formă de concesiuni va face cu puțință refacerea mai rapidă a industriei și va contribui la îmbunătățirea situației muncitorilor și țăranilor.

Lenin vedea în concesiuni un argument economic și politic împotriva războiului. El a arătat că concesiunile sînt și ele o formă de luptă împotriva lumii capitaliste, o luptă în care războiul cu arme și tancuri este înlocuit printr-un război economic. Țara sovietică, acordînd concesiuni capitaliștilor, pășește pe calea „războiului pe tărîm economic, dar în această situație noi nu mai distrugem forțele noastre de producție, ci le dezvoltăm“ (p. 44).

Greutățile prin care trecea atunci țara au avut repercusiuni și asupra partidului, au provocat oscilări în rîndurile membrilor săi mai șovăielnici, fapt care s-a manifestat mai ales atunci cînd s-a pus problema rolului sindicatelor în construirea societății socialiste. În noiembrie 1920, la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor, partidul a pus problema renunțării la metodele militărești de activitate în sindicate și a trecerii la o democrație largă. Împotriva dezvoltării democrației muncitorești în sindicate s-a ridicat Troțki. El pretindea ca munca în întreprinderi să fie militarizată și propunea „să se strîngă șurubul“ comunismului de război, să se procedeze la „etatizarea sindicatelor“, la transformarea lor într-o anexă a aparatului de stat. Lenin a arătat că propunerile lui Troțki urmăresc să împingă partidul pe calea nefastă a izolării de clasa muncitoare, să

rupă alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, care stă la baza dictaturii proletariatului. Acțiunile fracționiste, antipartinice ale lui Troțki au fost sprijinite de Buharin. Troțki, Buharin și tovarășii lor de idei au impus partidului o discuție cu privire la sindicate. În cursul acestei discuții, împotriva partidului s-au ridicat și alte grupuri antipartinice: „opозиția muncitorească“, grupul „centralismului democratic“, ignatoviștii.

Noua linie a politicii economice a partidului a fost elaborată în condițiile luptei încordate împotriva grupărilor fracționiste. Această luptă a fost condusă direct de Lenin. În zilele când s-a desfășurat discuția a fost nevoie de înțelegerea lui înțelepciune, de perspicacitatea lui genială, de neobișnuita lui bărbăție și hotărâre, pentru a respinge atacurile grupurilor antipartinice, pentru a apăra singura linie justă de construire a socialismului și pentru a menține unitatea partidului.

Volumul de față cuprinde articole și cuvântări ale lui Lenin care oglindesc activitatea desfășurată de el pentru zdrobirea grupărilor antipartinice, pentru întărirea unității partidului și ridicarea rolului său de inspirator și organizator al luptei maselor muncitoare, pentru refacerea economică a țării, pentru crearea fundamentului economiei socialiste. În această categorie se situează cuvântarea „Despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășului Troțki“, articolul „Crisa din partid“, raportul și cuvântul de încheiere, în legătură cu rolul și sarcinile sindicatelor, rostit la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia, broșura „Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin“ și altele. În aceste lucrări, care au căpătat un caracter programatic în activitatea sindicatelor sovietice, au fost fundamentate formele și metodele de muncă ale partidului în rîndul maselor în condițiile construcției pașnice, a fost demascată caracterul antipartinic al grupărilor fracționiste, au fost formulate și dezvoltate o serie de teze principale din cele mai importante despre rolul și sarcinile sindicatelor în sistemul dictaturii proletariatului. Lenin a caracterizat sindicatele drept o

școală de conducere, o școală de gospodărire, o școală a comunismului.

Cu toată puterea intransigenței partinice a atacat Lenin așa-zisul grup-„tampon“ al lui Buharin. Sub pretext că vrea să atenueze divergențele ivite între Lenin și Troțki, Buharin a încercat să împace leninismul cu troțkismul. El și-a asumat rolul de „împăciuator“, însă în realitate a încercat să-l apere în fel și chip pe Troțki și l-a atacat pe Lenin, iar curînd după aceea s-a alăturat fățiș poziției lui Troțki. Lenin l-a înfierat pe Buharin ca pe „un complice al celui mai rău și mai dăunător fracționism“ (p. 277). El a arătat că lozinca „democrației de producție“, formulată de Buharin, reprezintă o alunecare spre sindicalism. Platforma grupului-„tampon“, a arătat Lenin, înseamnă, din punct de vedere logic, teoretic și practic, o ruptură între sindicaliști și partid, reprezintă „culmea descompunerii *ideologice*“ (p. 251).

Demascînd interpretarea antimarxistă, eclectică dată de către Buharin raportului dintre politic și economic, Lenin a subliniat că politicul este expresia concentrată a economiei, că politicul nu trebuie rupt de economic. Pentru a menține puterea politică și a avea posibilitatea să construiască o economie socialistă, proletariatul trebuie să mențină și să întărească alianța sa cu țărănimia.

Lenin a dezvăluit imensul prejudiciu adus de platforma „opozității muncitorești“, care nega rolul conducător al partidului în sistemul dictaturii proletariatului și cerea înlocuirea sistemului organelor de stat sovietice cu o așa-zisă organizație a „producătorilor“. „Opoziția muncitorească“ a pus problema preluării mijloacelor de producție din mâinile statului socialist, care exprimă interesele și voința întregii clase muncitoare, și trecerea lor în proprietatea și sub conducerea unor organizații obștești fără partid ale clasei muncitoare, create după criteriul profesional, care să apere interesele diferitelor ei detașamente. O asemenea poziție anarho-sindicalistă, a arătat Lenin, înseamnă de fapt negarea dictaturii proletariatului ca principal instrument al construirii socialismului. Subliniind necesitatea rolului conducător al partidului, Lenin a spus: „Pentru a governa

trebuie să ai o armată de revoluționari căliți, o armată de comuniști. O asemenea armată există și poartă denumirea de partid“ (p. 266).

Lenin a fost nevoit să lupte și împotriva grupului antipartinic al „centralismului democratic“, care nega rolul conducător al partidului în Soviete și în sindicate, se pronunța împotriva principiului conducerii unice și a răspunderii personale a directorilor în industrie, împotriva principiilor leniniste în problemele construcției de partid și cerea să se recunoască libertatea fracțiunilor și a grupărilor. Lenin spunea despre grupul „centralismului democratic“ că este fracțiunea „celor ce strigă mai tare“ și că această fracțiune are o platformă esero-menșevică.

Ca o contrapondere la platformele antipartinice, Lenin a propus să fie sprijinite tezele lui I. E. Rudzutak cu privire la sarcinile pe linie de producție ale sindicatelor, adoptate de cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor. La baza acestor teze au stat principiile leniniste privind necesitatea de a întări rolul sindicatelor în dezvoltarea producției, de a extinde aplicarea principiilor democratice în activitatea lor, de a menține și întări conducerea de către partid, a mișcării sindicale. Ulterior o comisie specială a elaborat și a dat publicității „Proiectul de hotărâre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la rolul sindicatelor“, care a fost semnat de Lenin și de o serie de alți membri ai Comitetului Central și care a intrat în istorie ca „platforma celor zece“. În cursul discuției a fost desfășurată o amplă muncă de lămurire printre comuniști și membrii de partid pentru demascarea lozincilor oportuniste, antipartinice ale opoziționiștilor. Ca urmare, încă înainte de Congresul al X-lea grupările antipartinice au suferit o înfrângere.

Lenin a studiat — sub toate aspectele — formele și metodele de construire a societății socialiste, relațiile dintre clasa muncitoare și țărănime, care s-au schimbat ca rezultat al trecerii de la starea de război la cea de pace. Priceperea de a face o analiză marxistă a raportului forțelor de clasă dinăuntru țării și de pe arena internațională se îmbina la Lenin cu o profundă cunoaștere a situației concrete, ceea ce îi permitea să sesizeze întotdeauna la timp necesitatea

unei schimbări a politicii. El studia cu mult interes și cu o deosebită atenție starea de spirit a țăranilor, citea scrisorile lor, primea delegați de-ai țăranilor și stătea de vorbă cu ei, era atent la ceea ce spuneau ei și verifica, pe baza acestor convorbiri, concluziile sale anterioare. În decembrie 1920 Lenin a participat la o consfătuire a țăranilor fără partid delegați la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, și-a însemnat amănunțit ceea ce au spus ei (vezi p. 400—405) și a trimis apoi aceste însemnări membrilor Comitetului Central al partidului, precum și comisarilor poporului, pentru ca ei să afle care sînt nevoile și cerințele țăranilor. În cuvîntarea rostită în ziua de 4 februarie 1921, la conferința metalurgiștilor din Moscova, Lenin a spus foarte categoric că este necesar ca toate eforturile să fie îndreptate spre normalizarea relațiilor dintre muncitori și țărani și că, pentru aceasta, trebuie schimbată baza economică a alianței lor. Luînd cuvîntul la ședința plenară din 28 februarie 1921 a Sovietului din Moscova, Lenin a arătat că trebuie să se țină seama de dorința țăranilor de a trece de la predarea obligatorie a surplusurilor de cereale la impozitul în natură, că această problemă va fi discutată la Congresul al X-lea al partidului, iar congresul va adopta o hotărîre care „să satisfacă pe țăranii fără partid și masele largi ale populației“ (p. 380).

În acest volum a fost inserat și „Conceptul preliminar de teze cu privire la țărani“, în care Lenin a formulat principalele teze cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de cereale cu impozitul în natură. În acest concept el a dat unele indicații cu privire la trecerea la noua politică economică, care consta, în esență, în satornicirea unei alianțe trainice între clasa muncitoare și țărănime, în întărirea dictaturii proletarietului cu scopul de a crea o puternică industrie mecanizată și a construi temelia economiei socialiste. Aceste idei ale lui Lenin, care erau rezultatul unui studiu aprofundat al tuturor laturilor vieții Statului sovietic, au stat la baza hotărîrii cu privire la înlocuirea sistemului de predare obligatorie a surplusurilor de cereale cu impozitul în natură, adoptată de Congresul al X-lea al partidului.

În „Proiectul de hotărîre a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului“, „Proiectul punctului principal din hotărîrea Consiliului Muncii și Apărării cu privire la Comisia centrală a planificării“, „Cu privire la planul economic unic“ și în alte lucrări și-au găsit oglindire principalele probleme ale dezvoltării economiei sovietice și ale conducerii economiei naționale. Programul de conducere și planificare a economiei naționale, elaborat de Lenin, urmărirea întărirea rolului conducător al partidului comunist și al Statului sovietic în viața economică a țării. Nu trebuie să flegărim despre plan în general, spunea Lenin, ci să studiem în mod amănunțit îndeplinirea lui, să ne ferim de spiritul de comandă, să analizăm greșelile și să căutăm modalitatea de a le îndrepta.

Paralel cu problemele construcției economice și de stat, Lenin a definit sarcinile ce revin partidului în dezvoltarea culturii și științei în Statul sovietic. Într-o serie de lucrări incluse în volumul de față, el a formulat unele teze, din cele mai importante, cu privire la făurirea culturii socialiste și la esența și căile revoluției culturale în perioada de trecere de la capitalism la socialism. În „Însemnările“ pe marginea tezelor Nadejdei Konstantinovna Krupskaja despre învățământul politehnic, în „Directivele Comitetului Central către lucrătorii comuniști din Comisariatul poporului pentru învățământ“, în articolul „Cu privire la activitatea Comisariatului pentru învățământ“ și în alte lucrări, Lenin a dezvoltat tezele din programul partidului în domeniul învățământului public. El a schițat unele măsuri concrete privind organizarea învățământului general și politehnic, elaborarea programelor pentru instituțiile de învățământ, întărirea și extinderea rețelei instituțiilor de educație politică — biblioteci, cluburi, case de citit etc. Lenin considera că e necesar ca în munca de conducere în domeniul învățământului public să fie atrași în mai largă măsură specialiștii-pedagogi, care îmbină profunde cunoștințe teoretice cu o temeinică pregătire practică, să se studieze experiența lor și să se verifice rezultatele activității desfășurate de ei.

Lenin a subliniat în repetate rînduri marea importanță pe care o prezintă știința și tehnica în construirea socialis-

mului. El consideră că economia națională socialistă trebuie să se dezvolte pe baza ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii, că progresul tehnic trebuie să constituie obiectul unei griji permanente din partea Statului sovietic. E necesar să fie ușurată munca muncitorului, ca el să fie eliberat de munca fizică grea, care să fie făcută de mașină, și în același timp trebuie ridicată productivitatea generală a muncii.

În prezentul volum este inclusă și hotărârea Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la crearea unor condiții optime, care să asigure munca științifică a academicianului I. P. Pavlov și a colaboratorilor săi”. Această hotărâre dovedește că, chiar și într-o perioadă de gravă dezorganizare economică, de foamete și de imense dificultăți, Lenin a manifestat o grijă deosebită pentru dezvoltarea științei, pentru crearea unor condiții optime de muncă oamenilor de știință. În lucrarea sa „Cu privire la planul economic unic”, el sfătuiește pe comuniști să dea dovadă de o deosebită atenție și pricepere în raporturile cu specialiștii burghezi, care în majoritatea cazurilor sînt îmbibați de concepții burgheze. Comuniștii, spunea Lenin, nu trebuie să comande specialiștilor, ci să-i ajute să-și lărgească orizontul și, în același timp, să învețe de la ei, să-și însușească cunoștințele lor. El scria că nu trebuie să uităm „că un inginer va ajunge la recunoașterea comunismului *nu așa* cum a ajuns propagandistul ilegalist sau publicistul, *ci în virtutea datelor științei sale*, că *în felul său* va ajunge la recunoașterea comunismului un agronom, în felul său un silvicultor ș.a.m.d.” (p. 362).

În volumul 42 se publică, pentru prima oară, două cuvîntări rostite de Lenin în fața fracțiunii P.C. (b) din Rusia la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor (cuvîntarea de la 22 decembrie și răspunsurile la întrebări date de el la 27 decembrie 1920) și cuvîntarea de la adunarea din 24 februarie 1921 a activului de partid din Moscova. În aceste cuvîntări, Lenin explică amănunțit rolul și impor-

tanța decretului Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la concesiuni, stăruie asupra multor probleme importante legate de politica externă și internă a Statului sovietic și de activitatea partidelor comuniste.

În volum sînt cuprinse lucrări care au fost incluse pentru prima oară în Opere, ca : „Scrisoare către membrii C.C. al P.C. (b) din Rusia“, proiecte de hotărîri ale plenarelor C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale Consiliului Comisarilor Poporului, cuvîntarea rostită la 7 noiembrie 1920, la adunarea festivă a Sovietului din Sokolniki, cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la concesiuni, rostit la adunarea din 6 decembrie 1920 a activului organizației de partid din Moscova, cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la concesiuni, rostit în ziua de 21 decembrie 1920 în fața fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, cuvîntarea în legătură cu completările la proiectul de lege al Consiliului Comisarilor Poporului rostită în ziua de 27 decembrie 1920 în fața fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor și alte lucrări.

În secțiunea „Materiale pregătitoare“ se publică concepte de proiecte de rezoluții și de decrete, planuri și materiale pentru lucrările incluse în acest volum. Printre ele figurează : „Schița proiectului de rezoluție cu privire la «Sarcinile sindicatelor și metodele de îndeplinire a lor»“, „Pentru tezele cu privire la propaganda pe linie de producție“, „Planul raportului pentru cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia“, „Conspectul cuvîntării «Despre syndicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășului Troțki»“, „Însemnări pentru membrii Comitetului Central și pentru comisarii poporului“, „Schița părții finale a articolului «Criza din partid»“, „Materiale pentru broșura «Încă o dată despre syndicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin»“, „Materiale pentru articolul «Despre activitatea Comisariatului poporului pentru învățămînt»“, „Însemnări făcute cu prilejul primirii delegației daghestane“ și altele. Aceste materiale ne arată în chip concret ce uriașă muncă preliminară

efectua Lenin cînd își scria lucrările. O importanță deosebită prezintă „Planul cuvîntării rostite la o ședință a Comitetului organizației din Moscova a P.C. (b) din Rusia cu activul de partid“ și „Planul scrisorii către tovarășii din Baku“. Nici textul cuvîntării și nici acela al scrisorii n-a putut fi găsit. Toate aceste documente se publică în Operele lui V. I. Lenin pentru prima oară.

*Institutul de marxism-leninism
de pe lingă C.C. al P.C.U.S.*

V. I. LENIN
Januarie 1921

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR,
ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA,
A COMITETULUI ORGANIZAȚIEI MOSCOVA
A P.C. (b) DIN RUSIA ȘI A CONSILIULUI
ORĂȘENESC AL SINDICATELOR DIN MOSCOVA,
ÎNCHINATĂ CELEI DE-A TREIA ANIVERSĂRI
A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE
6 NOIEMBRIE 1920

(Aplauze prelungite.) Tovarăși, ne-am adunat astăzi aici pentru a comemora zilele de luptă ale proletariatului nostru, pentru a evoca cuceririle noastre revoluționare. Azi putem sărbători victoria noastră. În ciuda greutăților nemaipomenit de mari prin care am trecut, în ciuda eforturilor fără seamăn depuse de dușmanii noștri, am învins. De trei ani de zile, noi sîntem mereu învingători. Am obținut o victorie uriașă, pe care altădată nici unul dintre noi n-ar fi crezut-o cu puțință. Acum trei ani, cînd ne aflam la Smolnîi, s-a văzut că insurecția muncitorilor din Petrograd este mai unanimă decît ne-am fi putut aștepta ; dar dacă în noaptea aceea cineva ne-ar fi spus că peste trei ani are să fie ceea ce este acum, că vom menține această victorie, pe care am reputat-o atunci, nimeni, nici cel mai incorigibil optimist, n-ar fi crezut acest lucru. Știam atunci că victoria dobîndită de noi va fi trainică numai cînd cauza noastră va învinge în lumea întregă, fiindcă noi am pornit acțiunea noastră numai pentru că ne-am pus nădejdea în revoluția mondială. Războiul imperialist a schimbat toate formele de viață pe care le trăiserăm pînă atunci, și nu aveam de unde să știm ce forme avea să capete această luptă, care s-a prelungit cu mult mai mult decît ne-am fi așteptat. Acum, după trei ani, s-a văzut că sîntem cu mult mai puternici ca înainte, dar și burghezia mondială este încă foarte puternică, și, cu toate că ea este incomparabil mai puternică decît noi, putem totuși spune că am învins. Am depus toate eforturile pentru a descom-

pune această burghezie, și în acest domeniu activitatea noastră n-a fost lipsită de succes. Aceasta datorită faptului că am mizat pe revoluția mondială, și poziția noastră a fost, fără îndoială, justă. Știam că întreaga lume merge spre prăbușire, știam că după războiul imperialist lucrurile nu mai pot să rămână ca înainte, fiindcă războiul imperialist a făcut să se năruie din temelie toate relațiile economice și juridice vechi, a distrus toate condițiile de viață pe care s-a sprijinit pînă atunci vechea orînduire. Și dacă într-un asemenea moment, cînd războiul imperialist a pregătit prăbușirea acestei orînduiri într-o măsură de o mie de ori mai mare decît propaganda noastră, proletariatul ar fi pornit o acțiune victorioasă măcar într-o singură țară, această acțiune ar fi fost suficientă pentru a submina forțele burgheziei internaționale.

Dacă, acum, vom arunca o privire de ansamblu asupra relațiilor internaționale — căci noi am subliniat întotdeauna că privim lucrurile din punct de vedere internațional — și vom cerceta istoria războaielor care au fost duse împotriva Rusiei Sovietice, vom vedea că ne aflăm în relații de pace cu aproape toate micile state burgheze din jurul nostru, în care domnește tirania și sînt prizonieri bolșevicii. Aceste state nu sînt altceva decît niște slugi și niște sclave ale Antantei¹, și ele vor să ruineze și să nimicească Rusia Sovietică ; și, cu toate acestea, noi am încheiat cu ele pace, împotriva voinței Antantei. Trei țări atît de mari ca Anglia, Franța și America n-au fost în stare să se coalizeze împotriva noastră și au fost înfrînte în războiul pe care l-au început, cu forțe unite, împotriva noastră. De ce ? Pentru că economia, viața acestor țări este subminată ; pentru că ele sînt pe jumătate cadavre ; pentru că ele nu mai pot trăi ca înainte ; pentru că clasa prin a cărei voință se mențin — clasa burgheză — a intrat în putrefacție. Această clasă a împins lumea într-un război imperialist și a făcut să piară peste 10 000 000 de oameni. Și asta pentru ce ? Pentru ca lumea să fie împărțită între un număr restrîns de capitaliști ! În acest război clasa burgheză și-a sleit puterile și și-a subminat propria ei temelie, și oricît de puternică ar părea ea acum din punct de vedere militar, este în fond neputincioasă. Aici nu mai e vorba de o proclamație în spirit bolșevic, aici este vorba

de un fapt dovedit prin foc și sabie. Burghezia este o clasă care merge spre pieire, oricât de bogată și de puternică ar fi ea, în timp ce noi reprezentăm o clasă care se apropie de victorie. Și cu toate că sîntem mai slabi decît burghezia, de trei ani încoace noi învingem mereu și, fără să ne lăudăm, sîntem îndreptățiți să spunem că am învins.

Spunînd aceasta nu trebuie să uităm nici celălalt aspect al situației: nu trebuie să uităm că n-am învins decît pe jumătate. Și am învins pentru că am fost în stare să rezistăm în fața unor state mai puternice decît noi și care, în plus, s-au unit cu exploatorii noștri emigrați — cu moșierii și capitaliștii. Noi am știut întotdeauna și nu vom uita niciodată că cauza noastră are un caracter internațional, că, atîta timp cît n-a fost înfăptuită revoluția în toate țările —inclusiv în cele mai bogate și mai civilizate —, victoria noastră este numai o jumătate de victorie sau, poate, nici măcar atît. Abia acum ducem lupte victorioase împotriva lui Vranghel ; de la o zi la alta așteptăm știri care să confirme speranțele noastre ². Sîntem convinși că, dacă nu vom reuși să cucerim Crimeea în zilele acestea, vom reuși în zilele ce vin ; n-avem însă nici o garanție că aceasta este ultima încercare întreprinsă împotriva noastră de burghezia internațională. Dimpotrivă, dispunem de informații care arată că această încercare se va repeta și la primăvară. Știm că șansele lor sînt infime, și totodată știm că forțele noastre militare vor fi mai solide și mai puternice decît ale oricărui alt stat, dar, cu toate acestea, pericolul n-a dispărut ; el continuă să existe și va exista atîta timp cît revoluția n-a învins într-una sau în cîteva din țările înaintate.

Știm că într-acolo merg lucrurile, știm că cel de-al II-lea Congres al Internaționalei a III-a, care a avut loc în vara asta la Moscova, a realizat o operă de importanță imensă și fără precedent ³. Poate unii dintre dv. ați ascultat raportul prezentat de tov. Zinoviev, care a relatat în mod amănunțit despre Congresul de la Halle al independenților germani ⁴. În felul acesta ați căpătat, cred, o imagine concretă de ceea ce se petrece într-una din țările în care există cele mai mari șanse pentru revoluție. Dar asemenea lucruri se petrec azi în toate țările. În toate țările înaintate comunismul s-a dezvoltat, s-a întărit, s-a încheștat și s-a consti-

tuit într-un partid. Cauza revoluției mondiale a suferit în acest timp o serie de înfrângeri în unele țări mici, în care mișcarea a fost înăbușită cu ajutorul marilor state prădalnice. Așa, de pildă, Germania a ajutat la înăbușirea revoluției în Finlanda ⁵, iar niște coloși ai capitalismului ca Anglia, Franța și Austria au înăbușit revoluția din Ungaria ⁶. Dar, făcând acest lucru, ei au sporit de o mie de ori elementele revoluției în propriile lor țări. Și acum principala cauză a vlăguirii lor în această luptă este că spatele frontului lor nu este asigurat, deoarece muncitorii și țărani din toate țările nu vor să lupte împotriva noastră, deoarece marinarii capabili de fapte eroice nu s-au găsit numai la noi, la Kronstadt, dar și la ei. În întreaga Franță, numele marinarii care au fost la noi în Marea Neagră evocă amintiri despre revoluția rusă; muncitorii francezi știu că cei care acum în țara lor zac încă în închisori s-au răsculat pe Marea Neagră pentru că n-au vrut să fie călăii muncitorilor și țăranilor ruși ⁷. Iată de ce este Antanta acum atât de slăbită și de ce noi putem spune liniștiți că pe plan internațional avem o situație sigură.

Dar victoria noastră, tovarăși, este departe de a fi deplină, noi n-am obținut nici măcar jumătate din această victorie. Desigur, noi am reputat o victorie uriașă, datorită abnegației și entuziasmului muncitorilor și țăranilor ruși, și am reușit să dovedim că țara noastră este capabilă să dea nu numai eroi izolați, ca aceia care odinioară porneau la luptă împotriva țarismului și își jertfeau viața, fără să fie sprijiniți de muncitori și țărani. Da, noi am avut dreptate când am spus că în Rusia se vor ridica asemenea eroi din rîndul maselor, că Rusia este în stare să dea, cu sutele și miile, asemenea eroi. Am spus că așa o să se întîmple și că atunci cauza capitalismului va fi pierdută. Principala cauză a victoriei reputeate de noi acum, principalul ei izvor se află în eroismul, abnegația și tăria fără seamăn, dovedite în luptă de ostașii roșii care cădeau pe front, de muncitorii și țăranii care au avut atîta de îndurat și, mai ales, de muncitorii din industrie, care, în marea lor majoritate, au avut de suferit în acești trei ani mai mult decît în primii ani de robie capitalistă. Ei au îndurat foamea, frigul și suferințele numai pentru a-și menține puterea. Și prin această tărie,

prin acest eroism al lor, ei au creat un spate al frontului care s-a dovedit a fi singurul puternic în comparație cu cel de care dispun toate forțele aflate în luptă în acest moment. De aceea sîntem noi tari și puternici, în timp ce Antanta se destramă mereu, sub ochii noștri.

Dar numai cu acest entuziasm, cu acest elan și cu acest eroism nu putem să ducem pînă la capăt revoluția, nu putem s-o ducem la victoria deplină. Aceste calități ne-au permis să-l respingem pe inamic cînd el s-a năpustit asupra noastră, căutînd să ne sugrume; cu ajutorul lor am putut repurta victoria într-o încăierare sîngeroasă, dar asta nu e de ajuns pentru a duce lucrurile pînă la capăt. Și nu e de ajuns pentru că în fața noastră stă, în momentul de față, a doua parte, mai mare, a sarcinii, mai mare fiindcă este mai grea. Și triumful nostru de astăzi, convingerea noastră că vom învinge trebuie să le transformăm în calitățile de care avem nevoie pentru a obține în îndeplinirea celeilalte jumătăți a sarcinii o victorie tot atît de decisivă. Numai entuziasmul, numai hotărîrea muncitorilor și țărănilor de a merge la moarte pentru îndeplinirea acestei a doua jumătăți a sarcinii nu este de ajuns, fiindcă aceasta este sarcina, extrem de grea, a construirii, a muncii creatoare. Capitalismul ne-a lăsat moștenire nu numai o civilizație căzută în ruină, nu numai uzine distruse, nu numai o intelectualitate ajunsă la desperare, dar și o masă ignorantă, fărîmitată de proprietari răzleți, precum și nepriceperea, lipsa deprinderii de a munci în comun și solidar, neînțelegerea necesității de a pune cruce trecutului.

Aceasta este problema pe care trebuie s-o rezolvăm acum. Să ținem minte că trebuie să profităm de actuala stare de spirit pentru a o imprima, în forme durabile, muncii noastre, pentru a lichida întreaga fărîmîțare a vieții noastre economice. O reîntoarcere la trecut nu mai este cu putință. Prin însuși faptul că am doborît puterea exploataților am îndeplinit mai mult de jumătate din treabă. Acum trebuie să unim laolaltă pe toți cei ce muncesc, bărbați și femei, și să-i facem să lucreze împreună. Am intrat aici așa cum intră cuceritorul într-o regiune nouă, și cu toate acestea, în ciuda condițiilor în care muncim, am ieșit biruitori pe front. Vedem că astăzi munca noastră merge mai bine decît anul

trecut. Știm că nu-i putem hrăni îndeajuns pe toți și nu avem certitudinea că foamea și frigul nu vor bate la ușile caselor, colibelor și cocioabelor ; dar, cu toate acestea, știm că am învins. Știm că dispunem de o uriașă forță productivă chiar și acum, după aceste războaie grele — cel imperialist și cel civil ; știm că putem să ferim pe muncitori și pe țărani de foame și de frig, însă pentru asta se cere să înregistrăm tot ce avem și să facem o repartitie justă. Dar noi nu putem face așa ceva, fiindcă capitalismul l-a învățat pe fiecare mic proprietar să se gândească în primul rînd la sine însuși : cum să se îmbogățească, cum să ajungă mai repede în rîndul celor înstăriți, iar nu cum să lupte împreună pentru o anumită idee. Trebuie să adoptăm acum o altă orientare. Avem de îndeplinit acum a doua parte — cea mai grea — a sarcinii. Entuziasmul de care sîntem cuprinși acum poate să mai țină încă un an, încă cinci ani. Dar noi nu trebuie să uităm că în lupta pe care ne e dat s-o ducem vom avea să ne ocupăm numai de lucruri mărunte. Peste tot avem de-a face cu treburi gospodărești mărunte. În afară de asta, dv. știți că acel aparat, alcătuit din mici unități cu ajutorul cărora se desfășoară viața economică, este format din vechi lucrători : mici funcționari, mici birocrați deprinși cu vechile tendințe egoiste. Combaterea acestor tendințe trebuie să devină o sarcină a noastră în momentul de față. În aceste zile solemne, cînd sărbătorim victoria noastră, în zilele celei de-a treia aniversări a Puterii sovietice, trebuie să ne pătrundem de entuziasmul muncii, de voința de a munci, de perseverența de care depinde acum salvarea cît mai grabnică a muncitorilor și țăranilor, salvarea economiei naționale, și atunci vom vedea că în îndeplinirea acestei sarcini vom obține o victorie și mai sigură și mai trainică decît în toate luptele sîngeroase de pînă acum. (Aplauze prelungite.)

*Publicat în noiembrie 1920,
în buletinul : „Dări de seamă
stenografiate ale ședințelor
Sovietului de deputați ai muncitorilor,
țăranilor și ostașilor roșii
din Moscova” nr. 15*

*Se tipărește după textul
buletinului*

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA

6.XI.1920

Către membrii C.C. al P.C. (b) din Rusia

Vă recomand să reflectați în mod serios, iar la plenara din 8.XI. să-l însărcinați pe G. M. Krjijanovski, președintele GOELRO (Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei), să întocmească raportul la punctul 2 din ordinea de zi a Congresului Sovietelor de la 20.XII.1920 : „Principalele sarcini ale refacerii economiei naționale”⁸.

Noi vom obține succese reale în înfăptuirea *planului general* de refacere a economiei naționale, însă, fără electrificare, un astfel de plan nu face nici două parale, și în lipsa lui ar fi neserios să discutăm despre „principalele sarcini”.

Pentru o informare prealabilă anexez :

- 1) O copie după memoriul lui Krjijanovski „*Stadiul lucrărilor GOELRO*”.
- 2) Broșura : „Principiile de bază ale proiectului de electrificare a Regiunii de nord” în trei exemplare, pentru Troțki, Rîkov și Buharin ; mîine o pot procura și pentru ceilalți membri ai Comitetului Central ; dacă vor s-o capete, să telefoneze la centrala de la etajul 3.
- 3) Cîteva hărți de electrificare.
- 4) Corectura articolului : Planul de electrificare a regiunii Volgăi. 1 exemplar pentru tovarășul Troțki, care să-l transmită tovarășului Rîkov, iar apoi celorlalți membri ai Comitetului Central.
- 5) Tezele lui Stiunkel.

6) Tezele lui Krug.

7) Lista completă a materialelor GOELRO (peste 200 de lucrări).

Din toate aceste documente reiese clar că este pe deplin posibil (dacă vom corecta la timp tezele și planul raportului lui Krjijanovski și-l vom prezenta în numele Comitetului Central) să obținem la congresul Sovietelor tocmai ceea ce este necesar partidului și țării : un raport serios — și care, în același timp, să ne ofere un plan de lucru amplu și atrăgător — cu privire la „Principalele sarcini ale refacerii economiei naționale“.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,

V. Lenin

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

*Se tipărește după o copie
dactilografiată*

**PROIECT DE REZOLUȚIE
CU PRIVIRE LA „SARCINILE SINDICATELOR
ȘI METODELE DE ADUCERE A LOR
LA ÎNDEPLINIRE“⁹**

Conformându-se hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia¹⁰, conferința atrage încă o dată atenția sindicatelor asupra necesității de a le îndeplini în mod consecvent. În special, ține să le arate că necesitatea de a aplica principiul priorității, în sensul de a respecta planul economic unic, care reclamă instituirea unei anumite ordini de succesiune în domeniul construcției economice, este indiscutabilă. Totodată, în momentul de față, așa cum a stabilit Conferința de partid din septembrie 1920, trebuie să începem să trecem treptat, dar neabătut, de la principiul priorității la principiul nivelării¹¹, îndeosebi prin trimiterea a o serie de organizatori din cei mai buni, aleși din diferite sindicate, ca să întărească C.C.S. din Rusia în ansamblu, să îmbunătățească aparatul său, să obțină o mai bună sistematizare a muncii în toate sindicatele și să consolideze, în felul acesta, mișcarea sindicală în ansamblu.

Aceste măsuri sînt valabile îndeosebi pentru Tektran¹²; trebuie să se pună capăt întăririi lui disproporționate, în comparație cu celelalte sindicate, și un număr suplimentar de forțe din cele mai bune să extindă în întreaga mișcare sindicală metodele de întărire a democratismului, de creștere a spiritului de inițiativă, a participării la conducerea industriei, de dezvoltare a întrecerii etc., care în practică au dat cele mai bune rezultate.

Considerînd că este absolut necesar ca, potrivit hotărîrii adoptate de Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, să acționăm în direcția unei participări mai ample, mai largi,

mai intense a sindicatelor la conducerea industriei, conferința însărcinează C.C.S. din Rusia să facă de îndată un bilanț al experienței practice dobândite în acest domeniu de cele mai bune sindicate și întreprinderi și, totodată, să elaboreze instrucțiuni cât mai amănunțite, care să contribuie la folosirea acestei experiențe de către toate sindicatele și să le oblige să pornească cu mai multă energie și în mod mai sistematic la aplicarea ei.

Aceasta mai cu seamă în ce privește atragerea specialiștilor.

*Scris nu mai devreme de 8 noiembrie
1920*

*Publicat pentru prima oară în 1950,
în ediția a 4-a a Operei
lui V. I. Lenin, vol. 32*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ
A PLENAREI SOVIETULUI DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR
DIN SOKOLNIKI, LA CARE AU PARTICIPAT
ȘI REPREZENTANȚII AI COMITETELOR
DE ÎNȚEPRINDERE ȘI AI CONDUCERILOR
ÎNȚEPRINDERILOR DIN MOSCOVA
7 NOIEMBRIE 1920

În cuvîntarea sa tov. Lenin a arătat că victoria reputată de noi are o importanță capitală. Burghezia internațională ne-a împiedicat să ne ocupăm de munca productivă și, de aceea, timp de trei ani toate forțele noastre au fost angajate în războiul pe care l-am dus împotriva ei. Acum este necesar să obținem victoria pe frontul intern. Burghezia ne-a sustras de la această muncă. Tov. Lenin a enumerat problemele care figurează pe ordinea de zi a viitorului congres al Sovietelor: transporturile, agricultura etc. El a spus că trebuie să știm să canalizăm spre munca de construcție economică pașnică tot entuziasmul și toată disciplina și că este necesar să antrenăm în această muncă masele de oameni simpli.

Totodată, trebuie să ducem luptă împotriva birocratismului și a pletorei de funcționari, trebuie să ieșim victorioși și în acest domeniu, dar pentru aceasta există un singur mijloc, și el constă în a dezvolta conștiința și spiritul de inițiativă al maselor de muncitori. În încheiere tov. Lenin și-a exprimat deplina încredere că vom birui și frigul și foamea.

*Scurtă relatare
apărută la 9 noiembrie 1920
în „Pravda” nr. 251*

*Publicat pentru prima oară
în întregime în 1957, în revista
„Voprosi Istori: KPSS” nr. 1*

*Se tipărește după copia
dactilografată a procesului-verbal*

PROIECT DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA PROLET CULT ¹³

Confirmînd rezoluția Biroului Politic, Comitetul Central aprobă în linii generale proiectul de instrucțiuni elaborat, în dezvoltarea ei, de Comitetul general pentru educația politică ¹⁴ și însărcinează Biroul Politic s-o redacteze definitiv, în așa fel încît ea să exprime cît mai exact ideea de căpetenie că activitatea Proletcultului în domeniul învățămîntului științific și politic se contopește cu aceea a Comisariatului poporului pentru învățămînt și a secțiilor de învățămînt guberniale, că în domeniul artistic (al muzicii, al teatrului, al artelor plastice, al literaturii) ea rămîne autonomă, iar rolul conducător al organelor Comisariatului poporului pentru învățămînt, care au fost temeinic verificate de P.C. (b) din Rusia, se menține numai în vederea luptei împotriva unor devieri vădit burgheze.

Scris la 10 noiembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1958,
în revista
„Voprosi Istorii KPSS” nr. 1*

Se tiparește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ¹⁵

Să fie însărcinat Zinoviev cu întocmirea unei directive amănunțite pentru Kopp și alți tovarăși din Comisariatul poporului pentru comerțul exterior, precum și pentru tovarășii care lucrează în Germania.

Să se arate că primim și prețuim în cel mai înalt grad ajutorul pe care ni-l dau muncitorii de rînd în domeniul executării comenzilor pentru Rusia, inclusiv cei ce fac parte din sindicatele cele mai reacționare.

Totodată să fie demascați Legien et Co, care vor să stoarcă ceva bani pentru ei sau pentru partidul lor, și să nu li se dea nici un ban.

Textul întocmit va fi prezentat Biroului Politic.

Scris la 10 noiembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

TEZE CU PRIVIRE LA PROPAGANDA PE LINIE DE PRODUCȚIE ¹⁶

(CONCEPT)

1. În momentul de față, ca urmare a victoriilor militare obținute de R.S.F.S.R. și a situației ei internaționale în general, propaganda pe linie de producție trebuie să fie din nou pusă pe primul plan, intensificată și întărită din punct de vedere organizatoric.

2. Ziarele de directivă, și în primul rând „Izvestiia“ și „Pravda“, trebuie : (a) să reducă spațiul rezervat problemelor politice și să mărească rubrica destinată propagandei pe linie de producție ; (b) să exercite o influență asupra întregii activități a partidului și a instituțiilor sovietice în sensul că ele trebuie să consacre mai multe forțe propagandei pe linie de producție ; (c) să caute să organizeze în mod sistematic, pe scara întregului stat, propaganda pe linie de producție și să elaboreze măsuri ample pentru dezvoltarea și îmbunătățirea ei, și în special pentru verificarea succeselor ei reale, efective.

3. De asemenea trebuie sistematizată, lărgită și dezvoltată munca de promovare a unor administratori, organizatori și inventatori capabili din rândurile masei muncitorești și țărănești.

4. Propaganda pe linie de producție în întreaga R.S.F.S.R. trebuie unificată sub conducerea unui singur organ, pentru a obține o economie de forțe și o mai justă orientare a muncii. Totodată este absolută nevoie de o foarte largă autonomie locală și profesională. Trebuie să se acorde în mod sistematic o recompensă, stabilită în mod just (pre-

mii în natură etc.), pentru orice succes însemnat ; să se organizeze o verificare imparțială și competentă a succeselor.

5. Organul conducător unic al propagandei pe linie de producție trebuie să fie redacția unui ziar popular de masă cu un tiraj de 500 000—1 000 000 de exemplare.

Un asemenea ziar trebuie să devină „Bednota”¹⁷.

Împărțirea ziarelor de acest tip în industriale și agricole este dăunătoare, fiindcă sarcina socialismului este de a apropia și uni industria și agricultura. Din punct de vedere practic însă, rolul conducător al proletariatului industrial, atît la orașe cît și la sate, îndeosebi în opera de urbanizare a agriculturii, ca și în aceea de electrificare a întregii țări, necesită tocmai un ziar unic care să trateze problemele de producție (și o conducere unică a propagandei pe linie de producție) atît pentru muncitori cît și pentru țărani.

6. Colegiul de conducere trebuie să fie alcătuit din reprezentanți ai următoarelor instituții : 1) din partea Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia ; 2) din partea Consiliului economic superior ; 3) din partea Comisariatului poporului pentru agricultură ; 4) din partea Comitetului general pentru educație politică ; 5) din partea C.C. al P.C. din Rusia (sau redactorul responsabil). Colegiul și ziarul trebuie să depindă de Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia. (Eventual și un reprezentant al Direcției generale a învățămîntului profesional ?)

7. Ziarul pentru problemele de producție trebuie să fie popular, adică pe înțelesul a milioanele de cititori, dar în nici un caz să nu cadă în vulgarizare. El nu trebuie să coboare la nivelul cititorului înapoiat, ci să caute neconținut — treptat și cu multă prudență — să ridice nivelul lui de pregătire. Politicii să-i rezerve un spațiu redus, cam $\frac{1}{4}$, și nu mai mult. Locul principal trebuie rezervat planului economic unic, frontului muncii, propagandei pe linie de producție, pregătirii muncitorilor și țăranilor în vederea exercitării conducerii, pentru controlul aplicării efective a legilor și a măsurilor luate de instituțiile și gos-

podăriile sovietice și pentru un amplu și regulat schimb de păreri cu masele largi de cititori.

8. Materialul care se publică în ziar, sau care este primit de ziar, precum și oricare alt material, trebuie să fie retipărit sistematic și periodic, în formă de broșuri și foi volante, pentru aprovizionarea obligatorie a bibliotecilor și, apoi, a tuturor fabricilor și întreprinderilor din ramura de producție respectivă (în broșuri și în foile volante materialul trebuie să fie sistematizat pe ramuri de producție). Alături de manuale și de informațiile cu privire la tehnica din străinătate, acest material trebuie să servească la răspîndirea cunoștințelor tehnice-profesionale și *politehnice*.

O atenție deosebită trebuie acordată difuzării mai regulate a ziarului, precum și a broșurilor și a foilor volante care tratează probleme de producție, în *toate* bibliotecile din R.S.F.S.R.

9. E necesar să fie atrași în mod planificat, organizat și sistematic inginerii, agronomii și profesorii, precum și funcționarii sovietici care posedă o anumită calificare în acțiunea de propagandă pe linie de producție (în legătură cu lichidarea analfabetismului).

Să se organizeze prelegeri, convorbiri, dări de seamă etc.

Toți cei ce sînt în stare să explice populației ce înseamnă electrificarea, taylorizarea etc. să fie obligați să facă treaba asta.

10. Să fie folosite pe scară mai largă și în mod mai sistematic filmele pentru propaganda pe linie de producție. În acest scop să se colaboreze cu secția cinematografiei.

Discuri sovietice. Să fie expuse diagrame și cartograme la cluburi, în case de lectură, pe străzi etc. Să fie lipite afișe și placarde în apropierea fabricilor, atelierelor, școlilor tehnice etc.

11. Să se organizeze, împreună cu Comisariatul poporului pentru problemele muncii și cu alte instituții, o inspecție pe linie de producție. Activitatea aceasta să fie coordonată cu munca de propagandă pe linie de producție, ca și cu munca instructorilor, a trenurilor și vapoarelor cu brigăzi de instructaj etc.

12. Să fie evidențiate și popularizate pe scară largă întreprinderile model. Muncitorii care au experiența muncii industriale din străinătate să fie concentrați în ateliere, sec-toare sau celule aparte etc. Acești muncitori să fie folosiți la instruirea muncitorilor cu un nivel mai scăzut, la răspîndirea cunoștințelor tehnice-profesionale și politehnice etc.

N. Lenin

18. XI. 1920

*Publicat pentru prima oară în 1928,
în edițiile a 2-a și a 3-a ale
Operele lui Lenin, vol. XXV*

Se tipărește după manuscris

**CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI GUBERNIALE
MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA**

20—22 NOIEMBRIE 1920 ¹⁸

1

**SITUAȚIA NOASTRĂ EXTERNĂ ȘI INTERNĂ ȘI
SARCINILE PARTIDULUI**

CUVINTARE ROSTITA LA 21 NOIEMBRIE 1920

(A p l a u z e.) Tovarăși ! Făcînd o expunere asupra situației internaționale a Republicii sovietice, trebuie, cum e și firesc, să vă vorbesc mai ales despre războiul cu Polonia ¹⁹ și despre lichidarea lui Vranghel. Cred că la o adunare a unor activiști de partid, care, fără îndoială, au urmărit presa de partid și nu o dată au ascultat referate fundamentate în această problemă, nu e nevoie și n-are nici un rost să intru în amănunțele acestei istorii și să vă vorbesc despre fiecare întorsătură din istoria acestui război cu Polonia, despre caracterul ofensivelor noastre și despre însemnătatea înfrîngerii de lîngă Varșovia. Presupun că majoritatea tovarășilor cunosc atît de bine acest aspect al problemei, încît aș fi nevoit să repet lucruri știute, și în felul acesta să provoc nemulțumirea tovarășilor. De aceea n-am să vorbesc despre istoria diferitelor episoade și întorsături ale războiului nostru cu Polonia. Am să mă opresc doar asupra rezultatelor la care s-a ajuns în momentul de față.

După strălucitele victorii repurtate în vară de Armata Roșie și după marea înfrîngere suferită lîngă Varșovia, după încheierea păcii preliminară cu Polonia, care chiar acum, la Riga, se transformă, sau trebuie să se transforme, într-o pace definitivă, șansele ca această pace preliminară să devină într-adevăr o pace definitivă au crescut enorm, datorită înfrîngerii lui Vranghel. Acum, cînd această înfrîngere a devenit fapt cert, presa imperialistă a Antantei începe să dea cărțile pe față și să recunoască ceea ce a ascuns mai mult dîună acum.

Nu știu dacă ați dat atenție unei scurte note, apărută în ziare astăzi sau în zilele acestea, în care se arată că „Le Temps”²⁰, principalul organ de presă al burgheziei imperialiste franceze, scrie acum că Polonia a încheiat pace fără să țină seama de sfaturile Franței. Nu încape îndoială că de data asta reprezentanții burgheziei au spus un adevăr pe care ei ar fi dorit cel mai mult să-l țină ascuns și pe care vreme îndelungată au încercat să-l ascundă. În ciuda condițiilor dezavantajoase ale păcii cu Polonia (deși ele sînt mai avantajoase decît cele pe care noi înșine le-am propus în aprilie anul acesta moșierilor polonezi, pentru a evita orice război) — însă dezavantajoase în comparație cu ceea ce am fi putut obține dacă n-ar fi fost situația extrem de grea care s-a creat la Varșovia —, am reușit totuși să obținem condiții care zădărnicesc o mare parte din planul general al imperialiștilor. Burghezia franceză recunoaște acum că ea a insistat ca Polonia să continue războiul, că s-a pronunțat împotriva încheierii păcii, pentru că se temea de înfrîngerea lui Vranghel și dorea să sprijine o nouă intervenție, o nouă campanie împotriva Republicii sovietice. Cu toate că condițiile imperialismului polonez au împins și împing la un război cu Rusia, planul imperialiștilor francezi a dat greș, și rezultatul este că noi obținem acum ceva mai substanțial decît un simplu răgaz.

În cei trei ani care au trecut, dintre statele mici care altădată au făcut parte din fostul imperiu rus, Polonia a fost printre acelea care au dușmănit cel mai mult națiunea vellelicorusă și au ridicat cele mai mari pretenții la o bună parte din teritoriile nelocuite de polonezi. Și pacea cu Finlanda, cu Estonia și cu Letonia²¹ am încheiat-o tot împotriva voinței Antantei imperialiste, dar lucrul acesta l-am putut realiza mai ușor, pentru că în Finlanda, Estonia și Letonia burghezia nu-și avea propriile ei scopuri imperialiste, care să creeze impresia că lupta împotriva Republicii sovietice este ceva necesar, pe cînd aspirațiile republicii burgheze poloneze erau îndreptate nu numai spre Lituania și Bielorusia, dar și spre Ucraina. În afară de aceasta, ea este împinsă în această direcție de vechea luptă seculară a Poloniei, care a fost pe vremuri o mare putere și care se opune acum unei mari puteri, și anume Rusiei. Nici

astăzi ea nu poate să renunțe la această veche luptă seculară. Iată de ce Polonia a dat dovadă de mai mult spirit războinic și de mai multă dârzenie, în planurile ei militare îndreptate împotriva republicii noastre, și de ce acum succesul pe care l-am obținut noi prin încheierea păcii, în ciuda Antantei, ni se pare mult mai important. Dacă Antanta, în planul ei de intervenție militară alcătuit pentru o perioadă îndelungată, poate conta pe vreuna din țările care se învecinează cu Rusia și care au păstrat orînduirea burgheză, apoi o asemenea țară este doar Polonia, și de aceea acum, cînd toate statele burgheze nutresc atîta ură împotriva Puterii sovietice, ele consideră că este în interesul lor ca Galiția răsăriteană să fie ocupată de moșierii polonezi.

În afară de asta, Polonia ridică pretenții asupra Ucrainei și a Lituaniei. Aceasta imprimă campaniei un caracter deosebit de acut și de îndrîjit. Aprovizionarea Poloniei cu material de război a constituit, firește, o principală preocupare pentru Franța și pentru celelalte state, iar unele acordate de ele în acest scop sînt de-a dreptul incalculabile. De aceea victoria pe care a repurtat-o, în cele din urmă, Armata Roșie, în ciuda înfrîngerii suferite lîngă Varșovia, este de o importanță cu totul deosebită, fiindcă ea a pus Polonia într-o asemenea situație, încît e complet lipsită de forțe pentru a continua războiul. Polonia a fost nevoită să accepte încheierea unei păci prin care obține mai puțin decît i-am oferit noi în aprilie 1920, înainte de ofensiva poloneză, cînd, din dorința de a nu întrerupe munca de construcție economică, i-am propus granițe care erau cît se poate de dezavantajoase pentru noi. Atunci presa patrioților mic-burghezi, din care făceau parte și socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri, îi învinuia pe bolșevici de împăciuatorism și reproșa Puterii sovietice că manifestă o atitudine aproape tolstoiană. Ea califică drept atitudine tolstoiană faptul că noi ne-am declarat de acord să încheiem pace pe baza liniei de atunci a lui Pilsudski, potrivit căreia Minskul rămînea în mîinile Poloniei, iar granița trecea cu 50, iar pe alocuri chiar cu 100 de verste mai spre răsărit de cea stabilită acum. Dar, se înțelege, nu e nevoie să arăt, în fața unei adunări a activiștilor de partid, de ce eram gata

să acceptăm — și trebuia să acceptăm — niște granițe mai dezavantajoase — întreaga noastră muncă economică era întreruptă. Rezultatul este că Polonia, în care s-a menținut regimul burghez, a ajuns, prin acest război, să provoace o extremă dezorganizare economică a întregii țări și o puternică creștere a nemulțumirii, să declanșeze o teroare burgheză care este îndreptată nu numai împotriva muncitorilor industriali, dar și împotriva muncitorilor agricoli. Situația generală a burgheziei din Polonia a devenit atât de instabilă, că nici vorbă nu mai putea fi de o continuare a războiului.

Succesele obținute în această privință de către Puterea sovietică sînt uriașe. Cînd, acum trei ani, am pus problema sarcinilor și condițiilor victoriei revoluției proletare în Rusia, noi am afirmat în permanență și în mod categoric că această victorie nu poate fi considerată drept asigurată dacă nu va fi sprijinită de o revoluție proletară în Apus și că o apreciere justă a revoluției noastre poate fi făcută numai dacă ea e privită din punct de vedere internațional. Pentru a obține o victorie trainică, trebuie să facem ca revoluția proletară să iasă învingătoare în toate sau, cel puțin, în cîteva din țările capitaliste principale. Și după trei ani de război înverșunat și îndârjit vedem în ce sens nu s-au adeverit prezicerile noastre și în ce sens s-au adeverit. Ele nu s-au adeverit în sensul că nu s-a ajuns la o soluționare rapidă și simplă a acestei probleme. Firește, nici unul dintre noi nu se aștepta că o luptă atît de inegală ca aceea pe care o ducea Rusia împotriva tuturor statelor capitaliste din lume ar putea să dureze trei ani. S-a văzut că nici o parte, nici cealaltă, nici Republica Sovietică Rusă și nici celelalte țări, cele din lumea capitalistă, n-au ieșit învingătoare și nici n-au fost înfrînte, și totodată a reieșit că, dacă prezicerile noastre nu s-au împlinit atît de simplu, de repede și de direct, ele s-au împlinit totuși în măsura în care am obținut ceea ce era principal, căci principalul lucru, pentru noi, era să menținem posibilitatea de existență a puterii proletare și a Republicii sovietice, chiar în cazul unei întîrzieri a revoluției socialiste mondiale. Și în această privință trebuie să spunem că situația internațională a republicii a evoluat astfel, încît a confirmat în modul cel mai convingă-

tor și mai exact toate calculele noastre și întreaga noastră politică.

Nu e nevoie să mai demonstrăm că în nici un caz forțele militare ale R.S.F.S.R. nu se pot compara cu forțele militare ale tuturor statelor capitaliste. În această privință noi sîntem de zeci și sute de ori mai slabi decît ele ; și, totuși, după trei ani de război, noi am silit aproape toate aceste state să renunțe la gîndul de a-și continua intervenția. S-a întîmplat, așadar, ceea ce noi încă de acum trei ani, cînd războiul imperialist nu luase încă sfîrșit, consideram că este cu puțință, și anume o prelungire îndelungată a situației în care lucrurile n-au căpătat o rezolvare definitivă pentru o parte sau pentru cealaltă. Dar de ce s-a întîmplat să fie așa ? S-a întîmplat nu pentru că din punct de vedere militar noi ne-am dovedit a fi mai puternici, iar Antanta mai slabă, ci pentru că în statele Antantei a avut loc, în tot acest timp, un intens proces de descompunere internă, pe cînd la noi, dimpotrivă, s-a produs o continuă consolidare internă, și războiul ne oferă o confirmare și o dovadă în această privință. Antanta n-a putut să lupte împotriva noastră cu propriile ei trupe. Muncitorii și țărani din statele capitaliste n-au putut fi constrînși să lupte împotriva noastră. Din războiul imperialist, statele burgheze au reușit să iasă tot burgheze. Ele au reușit să întîrzie, să amîne această criză, care le amenința în mod direct, dar în fond și-au subminat din temelii situația, astfel că, deși dispuneau de uriașe forțe militare, după trei ani au trebuit să recunoască că nu sînt în stare să zdrobească Republica sovietică, care nu dispunea aproape de nici un fel de forțe militare. A reieșit, așadar, că, în fond, politica noastră și prezicerile noastre au fost pe de-a-ntregul confirmate și că am avut într-adevăr drept aliați masele asuprite din fiecare țară capitalistă, fiindcă aceste mase au zădărnicit războiul. Ne-am pomenit într-o situație cînd n-am obținut o victorie internațională, care ar fi fost singura victorie trainică pentru noi, dar am reușit să ne creăm condiții în care putem exista alături de puterile capitaliste, care sînt acum nevoie să întrețină relații comerciale cu noi. În procesul acestei lupte ne-am cucerit dreptul la o existență de sine stătătoare.

Așadar, dacă aruncăm o privire de ansamblu asupra situației noastre internaționale, vedem că am obținut succese uriașe, că am căpătat nu numai un răgaz, dar ceva mult mai important. În mod obișnuit, noi denumim răgaz un scurt interval de timp în cursul căruia puterile imperialiste au avut de multe ori posibilitatea să întreprindă, cu mai multe forțe, o nouă încercare de război împotriva noastră. Noi nici acum nu ne lăsăm amăgiți și nu negăm posibilitatea ca în viitor să se producă o intervenție armată a țărilor capitaliste în treburile noastre. Este necesar să ne menținem capacitatea de luptă. Dar dacă luăm în considerare condițiile în care am zdrobit toate încercările contrarevoluției ruse și am obținut o încheiere formală a păcii cu toate statele apusene, devine clar că avem de-a face nu numai cu un răgaz, dar cu o perioadă nouă, în care au fost dobândite posibilități temeinice pentru existența noastră internațională într-o rețea de state capitaliste. Condițiile interne nu i-au permis nici unuia din statele capitaliste puternice să-și arunce armatele împotriva Rusiei, ceea ce denotă că în aceste țări revoluția s-a maturizat și nu le dă posibilitate să ne învingă cu rezezițiunea cu care ar fi vrut. În decursul ultimilor trei ani, pe teritoriul Rusiei s-au aflat armate engleze, franceze și japoneze. Nu încapă nici o îndoială că o cît de mică încordare de forțe a acestor trei state ar fi fost cu totul suficientă pentru ca în câteva luni, dacă nu chiar în câteva săptămîni, să ne învingă. Dacă am reușit să împiedicăm atacul lor, faptul se datorește numai descompunerii care a cuprins trupele franceze și frământărilor care începuseră să se producă în rîndurile englezilor și japonezilor. De această deosebire între interesele imperialiștilor ne-am folosit noi tot timpul. Dacă i-am învins pe intervenționiști, asta se datorește numai faptului că ei erau dezbinăți de propriile lor interese, în timp ce pe noi interesele noastre ne uneau și ne întăreau. În felul acesta ne-am asigurat un răgaz și am făcut imposibilă obținerea unei victorii depline de către imperialismul german în perioada păcii de la Brest ²².

Acum, în ultima vreme, această dezbinare s-a adîncit și mai mult, îndeosebi cu prilejul proiectului de încheiere a unui acord de concesiuni cu un grup de rechini capitaliști

americani dintre cei mai feroci, în frunte cu un miliardar care speră să strângă laolaltă un întreg grup de miliardari ²³. Noi știm că acum nu există aproape nici o informație din Extremul Orient în care să nu se arate că, în legătură cu încheierea acestui acord, în Japonia spiritele sînt extrem de agitate, deși acest acord n-a fost încă încheiat, ci se află doar în formă de proiect. Dar opinia publică din Japonia este de pe acum în fierbere, și astăzi am citit o comunicare în care se spune că această țară acuză Rusia Sovietică că vrea s-o asmută împotriva Americii.

Noi am dat toată atenția cuvenită acestei creșteri a rivalității dintre statele imperialiste și ne-am spus că trebuie să folosim în mod sistematic dezbinarea dintre ele, pentru a îngreuiu lupta pe care o duc împotriva noastră. În relațiile dintre Anglia și Franța a și început să se manifeste un dezacord politic. Acum e cazul să vorbim nu numai de un răgaz, dar chiar de existența unor șanse serioase de a ne ocupa, un timp mai îndelungat, de noua operă de construcție. Într-adevăr, pînă acum noi n-am avut încă nici un fel de bază pentru relațiile internaționale. Acum avem o asemenea bază, și existența ei își are explicația în atitudinea statelor mici, care sînt într-o totală dependență, sub raport militar și economic, față de marile puteri. Acum vedem că Polonia, în ciuda presiunii exercitate de Franța, a încheiat pace cu noi. Ura capitaliștilor polonezi împotriva Puterii sovietice este foarte puternică; ei reprimă cu o nemaipomenită ferocitate pînă și cele mai simple greve. Ei nutresc o dorință aprigă de a duce război împotriva Rusiei Sovietice, și totuși preferă să încheie pace cu noi decît să îndeplinească condițiile puse de Antantă. Puterile imperialiste domină întreaga lume, dar în același timp vedem că ele reprezintă doar o infimă parte din populația globului pămîntesc. Și faptul că a apărut o țară care de trei ani opune rezistență imperialismului mondial a schimbat considerabil situația internațională în întreaga lume. De aceea, toate statele mici — care formează majoritatea populației globului — vor pace cu noi.

Un factor deosebit de important care a făcut posibilă existența noastră în această situație complexă și cu totul excepțională este acela că noi, care sîntem o țară socialistă,

începem să avem relații comerciale cu țările capitaliste.

Mi-a fost dat să văd cum un social-șovinist american care se apropie de socialiștii-revoluționari de dreapta și de menșevicii de la noi, și anume Spargo, care este unul dintre liderii Internaționalei a II-a și membru al Partidului socialist din America ²⁴, un fel de Aleksinski american, care a scris o sumedenie de cărți împotriva bolșevicilor, ne aduce învinuirea că vorbim despre tranzacții cu puterile capitaliste, ceea ce, după părerea lui, constituie o dovadă a falimentului total al comunismului. El a scris : o mai bună dovadă a falimentului total al comunismului și a eșecului programului său nici nu-mi pot închipui. Eu cred că cei ce vor reflecta mai atent asupra acestei probleme vor spune tocmai contrariul. Nici nu poate să existe o mai bună dovadă a victoriei materiale și morale repurtate de Republica Sovietică Rusă asupra capitaliștilor din întreaga lume decât faptul că state care, din pricina terorii exercitate de noi și din pricina întregii noastre orînduiri, au pornit război împotriva noastră sînt acum nevoite, împotriva dorinței lor, să întrețină relații comerciale cu noi, deși știu că prin aceasta contribuie la întărirea noastră. A prezenta aceasta ca o dovadă de faliment al comunismului ar fi posibil numai în cazul cînd noi am fi făgăduit sau am fi visat să transformăm întreaga lume numai cu forțele Rusiei. Dar noi n-am mers niciodată pînă la a susține o asemenea aberație, ci întotdeauna am spus că revoluția noastră va învinge numai cînd va fi sprijinită de muncitorii din toate țările. S-a văzut că ei ne-au sprijinit pe jumătate, întrucît au redus forța brațului care s-a ridicat împotriva noastră, dar și în felul acesta ne-au dat un ajutor.

N-am să insist asupra acestei chestiuni ; țin numai să remarc că în Caucaz s-a creat acum un ansamblu de condiții foarte complexe, în care nu este ușor să te descurci. Și războiul ne poate fi impus de la o zi la alta. Dar acest război, într-o vreme cînd pacea cu Polonia este aproape asigurată, iar Vranghel este complet lichidat, nu poate să ne sperie prea mult și, dacă el ne va fi totuși impus, va duce la o întărire și o consolidare și mai mare a situației noastre decât pînă acum. Știrile apărute în presă în legătură cu ceea ce se petrece în Armenia și în Turcia vă dau o oa-

recare imagine despre toate acestea ²⁵. Se creează o situație extrem de complicată, dar eu sînt ferm convins că vom ieși din această situație dacă vom menține pacea pe baza ei actuală, care în unele privințe este, desigur, foarte avantajoasă pentru noi, ne satisface și ne dă posibilitatea de a exista economiceste. Și în această direcție noi depunem toate eforturile. Dar s-ar putea ca împrejurările să ne impună direct războiul sau să ne împingă spre el pe cale indirectă. Putem privi în deplină liniște această perspectivă, fiindcă e vorba de un război într-o regiune periferică îndepărtată, în care superioritatea forțelor va fi de partea noastră, astfel că vom avea, probabil, mai mult de cîștigat decît în războiul cu Polonia. Războiul cu Polonia a fost un război pe două fronturi, fiindcă eram amenințați și din partea lui Vranghel, un război care nu putea fi calificat drept periferic, deoarece linia Pilsudski se afla la o distanță nu prea mare de Moscova. Cu aceasta închei sumara mea expunere asupra situației internaționale.

Trec acum la situația internă. Datorită eșecului suferit de o serie întregă de încercări de intervenție militară, situația noastră economică s-a îmbunătățit considerabil. Principala cauză a situației desperate în care ne aflăm mai înainte era faptul că noi, cei din Rusia centrală, din Rusia industrială, proletară, din Petrograd, Moscova și Ivanovo-Voznesensk, eram izolați de regiunile cele mai bogate în cereale — Siberia, sudul, sud-estul —, că eram lipsiți de una din principalele surse de combustibil — bazinul Donețului —, că eram lipsiți de sursele de petrol, și părea absolut neverosimil ca în asemenea situație republica să se poată efectiv menține. Dv. știți prin ce calamități nemaipomenite am trecut și ce privațiuni teribile am îndurat, cît am suferit din cauza lipsei de pîine și a foametei, datorită izolării noastre de regiunile cele mai bogate în cereale și cele mai importante din punct de vedere economic. Și îmbunătățirea care se observă acum se datorește în mare măsură realipirii acestor regiuni. Colectările de produse alimentare ne permit acum — datorită posibilității de a atrage Siberia și Caucazul, precum și datorită schimbărilor sociale în favoarea noastră care au loc acum în Ucraina — ca din apropiata campanie de colectări de produse alimentare să ieșim fără goluri în sac, cum s-a

întîmplat anul trecut, și totodată să asigurăm în măsură suficientă cu produse alimentare pe toți muncitorii industriali. Aceasta este prima campanie cînd putem conta că, datorită îmbunătățirii incontestabile care a început să se producă în domeniul transporturilor, statul va putea să dispună de un fond de circa 250 000 000—300 000 000 de puduri de cereale. În această situație vom avea posibilitatea nu numai să vorbim despre construcția socialistă și să facem treabă puțină, cum se întîmplă acum, ci să operăm în mod efectiv cu adevărate armate ale muncii, vom avea într-adevăr posibilitatea să punem sute de mii de muncitori industriali sau de muncitori care lucrează în domeniul aprovizionării industriei să facă o muncă urgentă, de importanță vitală, și să îmbunătățim această muncă, așa cum am îmbunătățit situația în domeniul combustibilului, ceea ce ne-a dat posibilitatea să refacem industria textilă. În gubernia Ivanovo-Voznesensk, fabricile au început să lucreze. La început au fost puse în funcțiune nu mai mult de 250 000 de fuse, în timp ce astăzi funcționează deja 500 000—600 000 și pînă la sfîrșitul anului credem că vom ajunge la 1 000 000, iar în anul viitor sperăm că vom ridica numărul lor la 4 000 000. De la vechea situație, din care am ieșit cu multă greutate, cheltuind vechile rezerve, începem abia acum să trecem la noi condiții, care permit Rusiei să se apuce de refacerea producției distruse și îi dau posibilitatea să obțină de la sat cereale și să dea țaranului sare, petrol și — în cantități cît de mici — produse textile. Fără așa ceva nici nu se poate vorbi de construcția socialistă.

Dacă pe plan internațional noi ne-am creat o bază prin faptul că am pus capăt unei serii întregi de atacuri militare și am smuls tratate de pace unei serii întregi de state, pe plan economic abia acum căpătăm posibilitatea de a aproviziona cu pîine pe muncitorii ocupați în industrie și de a procura pîine pentru industrie, adică combustibil, în cantități suficiente ca să pornim la construcția socialistă. În aceasta constă principala noastră sarcină și aici se află însuși miezul problemei, aceasta este trecerea pe care am încercat s-o înfăptuim de cîteva ori. Îmi amintesc că în aprilie 1918, la o ședință a C.E.C. din Rusia, am spus că sarcinile noastre militare par a lua sfîrșit, că noi nu numai

că am convins Rusia, nu numai că am cucerit-o — smulgînd-o din mîinile exploatorilor — pentru cei ce muncesc, dar că acum trebuie să trecem la sarcina de a conduce Rusia în vederea construcției economice²⁶. Răgazul pe care-l căpătasem atunci s-a dovedit a fi cu totul neînsemnat. Războiul care ne-a fost impus, începînd cu răscoala cehoslovacilor din vara anului 1918²⁷, s-a dovedit a fi extrem de crunt. Dar noi am făcut această încercare de cîteva ori : atît în primăvara anului 1918, cît și, pe scară mai largă, în primăvara acestui an, cînd problema armatelor muncii a fost pusă în mod practic²⁸. Acum trebuie să punem din nou pe primul plan această trecere și să ne încordăm toate forțele pentru a o îndeplini. Aceasta este, din punct de vedere internațional, din punctul de vedere al victoriei asupra capitalismului în general, o sarcină extrem de importantă a întregii revoluții socialiste. Pentru a învinge capitalismul, în general, trebuie, în primul rînd, să învingem pe exploatarea și să apărăm puterea celor exploatați — cu alte cuvinte să îndeplnim sarcina de a răsturna pe exploatarea cu forțele revoluționare ; în al doilea rînd ne revine o sarcină constructivă, care constă în a făuri noi relații economice, a da un exemplu de felul cum se face acest lucru. Aceste două laturi ale sarcinii de îndeplinire a revoluției socialiste sînt indisolubil legate între ele și fac ca revoluția noastră să se deosebească de toate celelalte revoluții anterioare, care s-au limitat doar la latura distructivă.

Dar dacă nu vom rezolva cea de-a doua sarcină, nici un fel de succese și nici un fel de victorii obținute în lupta pentru răsturnarea exploatarea, în rezistența opusă, cu arma în mînă, imperialiștilor internaționali nu vor folosi la nimic, și întoarcerea la vechea stare de lucruri va fi inevitabilă. În această privință din punct de vedere teoretic nu pot exista două păreri. Trecerea este aici extrem de bruscă și de grea ; ea impune alte metode, o altă repartizare și folosire a forțelor, cere ca atenția, gîndirea să fie îndreptate în altă direcție ș.a.m.d. În locul metodelor de răsturnare revoluționară a exploatarea și de respingere a atacurilor agresorilor, trebuie să folosim metode de organizare, de construcție, trebuie să ne manifestăm și să ne afirmăm în fața întregii lumi nu numai ca o forță în stare să se împotri-

vească sugrumării pe calea armelor, dar și ca o forță capabilă să dea exemplu. Întotdeauna, în toate scrierile celor mai mari publiciști socialiști putem găsi indicații cu privire la aceste două laturi ale revoluției socialiste, care, ca două laturi ale unei asemenea sarcini, au în vedere atât lumea externă, statele care au rămas în mâinile capitaliștilor, cât și masele neproletare din propria țară. Noi am convins țărănimea că proletariatul îi asigură condiții mai bune de existență decît cele pe care i le oferea burghezia, și am convins-o în mod practic. Atunci cînd țărănimea, deși nemulțumită de regimul bolșevic, a făcut o comparație în practică între acest regim și rînduialile constituantei, ale lui Kolceak etc., ea a ajuns la concluzia că bolșevicii i-au asigurat existența mai bine și au apărut-o cu arma în mînă împotriva agresiunii imperialiștilor din lumea întreagă. Or, în condițiile regimului burghez, jumătate din țărănime a trăit în chip burghez, și nici nu putea să trăiască altfel. Acum proletariatul trebuie să rezolve cea de-a doua sarcină : să-i arate țăranului, să-i dovedească prin exemple că în practică el e capabil să făurească relații economice superioare aceloră în care gospodărește în felul ei fiecare familie țărănească. Pînă acum țărănimea a avut încredere numai în această rînduială veche, și pe ea o consideră și acum drept normală. În această privință nu încapă nici o îndoială. Ar fi pur și simplu absurd să ne închipuim că, sub influența propagandei noastre, țărănimea și-ar fi schimbat atitudinea față de problemele vitale, față de economie. Ea are o atitudine de expectativă, de la o neutralitate ostilă ea a trecut la o neutralitate binevoitoare. Ea ne preferă pe noi oricărui alt guvern, fiindcă vede că statul muncitoresc, statul proletar, dictatura proletară nu înseamnă forță brutală, nu înseamnă uzurpare, așa cum i-a fost înfățișată, ci este un apărător mai bun al țărănimii decît kolceakiștii, denikiniștii etc.

Dar asta nu-i de ajuns. Noi n-am făcut ceea ce e mai important, și anume n-am arătat că proletariatul va reface marea industrie și economia națională în așa fel ca țărănimea să poată trece la o orînduire economică superioară. După ce am dovedit că prin organizarea revoluționară sîntem în stare să dăm o ripostă violenței exercitate împotriva celor exploa-

tați, trebuie să dovedim acest lucru și în alt domeniu, dând un exemplu care nu caută să convingă prin vorbe, ci să arate prin fapte întregii mase uriașe a țăranilor și elementelor mic-burgheze, precum și celorlalte țări că orînduirea socială sau formația comunistă poate fi făurită de proletariatul care a ieșit învingător în război. Această sarcină are o importanță mondială. Pentru a obține cea de-a doua jumătate a victoriei, sub raport internațional, trebuie să rezolvăm cea de-a doua jumătate a sarcinii, și anume pe aceea a construcției economice. Despre asta am vorbit noi la ultima conferință de partid *, și de aceea mi se pare că nu este necesar și nici posibil să mă ocup acum în mod amănunțit de unele aspecte izolate ale problemei; această sarcină îmbrățișează întreaga operă de construcție economică. Am arătat, pe scurt, care sînt condițiile menite să asigure pîinea pentru muncitorii ocupați în industrie și combustibilul pentru întreprinderile industriale. Aceste condiții constituie fundamentul care ne asigură posibilitatea de a continua opera noastră de construcție. Trebuie să adaug că la apropiatul congres al Sovietelor, după cum ați văzut din ordinea de zi publicată în ziare, această problemă a construcției economice trebuie să ocupe locul central. Întreaga ordine de zi a fost astfel întocmită, încît toată atenția și grija tuturor delegaților veniți la congres, a întregii mase de activiști de partid și de lucrători sovietici din întreaga republică să fie concentrată asupra laturii economice, asupra refacerii transporturilor și industriei, asupra a ceea ce în mod prudent a căpătat denumirea de „ajutorare a gospodăriei țărănești“, dar care înseamnă mult mai mult, și anume un întreg sistem, o serie de măsuri bine chibzuite pentru ca gospodăria țărănească, care se va menține încă destul de multă vreme, să fie ridicată la înălțimea convenită.

În legătură cu aceasta, pe ordinea de zi a congresului Sovietelor a fost înscris un raport cu privire la electrificarea țării, pentru ca în planul economic unic de refacere a economiei naționale, despre care am vorbit, să fie precizată și latura tehnică a problemei. Dacă nu vom crea în țara noastră o tehnică nouă, superioară celei de pînă acum, nu

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 285, 291 — *Nota red.*

va putea fi vorba de refacerea economiei naționale și de comunism. Comunismul este Puterea sovietică plus electrificarea întregii țări, fiindcă fără electrificare industria nu poate fi ridicată pe o treaptă mai înaltă. Aceasta este o sarcină de lungă durată, pentru care e nevoie de cel puțin 10 ani, cu condiția ca la înfăptuirea ei să fie atrasă masa tehnicienilor, care să prezinte congresului Sovietelor o serie întreagă de documente tipărite, în care acest plan să fie elaborat în mod amănunțit²⁹. Avem nevoie de cel puțin 10 ani pentru a înfăptui în linii mari acest plan, pentru a crea 30 de raioane mari de centrale electrice, care să ne dea posibilitatea să punem întreaga industrie pe baze moderne. Se înțelege că fără această reconstrucție a întregii industrie, în sensul creării condițiilor necesare pentru marea producție mecanizată, construcția socialistă va continua să fie doar o sumă de decrete, o legătură politică între clasa muncitoare și țărănimie, să nu însemne altceva decât salvarea țărănimii de kolceakism, denikinism și să constituie un exemplu pentru toate statele din lume, dar fără să aibă o bază proprie. Comunismul presupune Puterea sovietică ca organ politic care dă posibilitate maselor de asuprași să conducă toate treburile țării ; fără așa ceva comunismul este de neconceput. Și dovada în această privință o avem în întreaga lume, fiindcă ideea Puterii sovietice, programul ei repurtează, fără îndoială, victorii în întreaga lume. Acest lucru îl putem vedea în fiecare episod al luptei împotriva Internaționalei a II-a, care se menține cu ajutorul poliției, al popilor și al vechilor funcționari burghezi ai mișcării muncitorești.

Prin aceasta este asigurată latura politică, pe când cea economică va putea fi asigurată numai atunci când în mâinile statului proletar rus vor fi într-adevăr concentrate toate firele mării mașini industriale construite pe baza tehnicii moderne ; dar aceasta înseamnă electrificare, și în acest scop trebuie să cunoaștem principalele condiții de folosire a electricității și, potrivit cu aceasta, să ne pricepem și în industrie și în agricultură. Aceasta este o sarcină uriașă, pentru a cărei îndeplinire este nevoie de un timp mult mai îndelungat decât acela în care ne-am apărât existența împotriva invaziei militare. Dar un asemenea termen nu ne

sperie ; noi considerăm drept o realizare faptul că am atras de partea noastră zeci și sute de ingineri și oameni de știință îmbâcsiți de concepții burgheze și le-am încredințat sarcina de a reorganiza întreaga economie, întreaga industrie și agricultură, le-am trezit interesul și am obținut un material considerabil, care însumează o serie întreagă de broșuri. Fiecărui raion care urmează să fie electrificat îi este consacrată o broșură. Planul de electrificare a Raionului de nord este gata ; cei pe care îi interesează acest plan îl pot obține. Pentru congresul Sovietelor vor fi publicate broșuri consacrate fiecărui raion, și în ele va fi expus întregul plan de reorganizare. Se pune sarcina ca pretutindeni, în fiecare celulă de partid și în fiecare instituție sovietică, să se desfășoare o muncă sistematică după acest plan unic, care e calculat pe un lung șir de ani, pentru ca într-un viitor nu prea depărtat să putem arăta în mod concret în ce măsură am progresat, fără să ne lăsăm amăgiți cu nimic și fără să ascundem greutățile care ne stau în față. Aceasta este sarcina planului economic unic, a cărui înlăptuire se impune imperios pentru întreaga republică. În legătură cu această sarcină trebuie să-și organizeze partidul comunist întreaga activitate de agitație și propagandă, întreaga muncă de partid. Teoretic nu o dată s-a vorbit despre acest lucru, și nimeni nu contestă valabilitatea lui, dar s-a făcut poate abia a suta parte din ceea ce trebuie făcut.

Noi, cum era și firesc, ne-am deprins cu perioada războiului politic, ne-am călit cu toții în lupta politică-militară, și de aceea tot ce a făcut pînă acum actuala Putere sovietică nu este decît un început de soluționare a problemei, care ne cere acum să trecem trenul pe altă linie, iar acest tren trebuie să ducă zeci de milioane de oameni. Trecerea unui astfel de tren pe altă linie, cînd pe alocuri nici nu există de loc linii, cere o atenție încordată, cere cunoștințe și foarte multă perseverență. Și cum nivelul cultural al țărănilor și al majorității muncitorilor nu corespundea sarcinii ce ne revenea, iar noi, în proporție de aproape 99%, eram deprinși cu sarcinile politice-militare, s-a ajuns la o reînviere a birocratismului. Acest lucru este recunoscut de toată lumea. Sarcina Puterii sovietice constă în a sfărîma complet vechiul aparat, ceea ce s-a făcut în Octombrie, și de a trece

puterea de stat în mîna Sovietelor ; dar chiar în programul nostru noi recunoaștem că s-a ajuns la o înviere a birocratismului, că nu există încă baze economice pentru o societate cu adevărat socialistă. Condiții culturale, știință de carte și, în general, o cultură mai înaltă în rîndurile masei de muncitori și țărani nu există. Această situație se datorește faptului că sarcinile militare au absorbit cele mai bune elemente din rîndurile proletariatului. Proletariatul a adus jertfe uriașe pentru rezolvarea sarcinilor militare, pentru care au trebuit să fie mobilizați milioane și milioane de țărani și a fost nevoie să fie atrași în muncă oameni îmbîcșiți de concepții burgheze, fiindcă alții nu erau. De aceea a și fost necesar ca în program, într-un document cum este programul partidului, să spunem că birocratismul a reînviat și că împotriva lui trebuie să ducem o luptă sistematică³⁰. Se înțelege de la sine că birocratismul, care a reînviat în instituțiile sovietice, nu putea să nu exercite o influență nefastă și în organizațiile de partid, dat fiind că vîrfurile partidului sînt și vîrfuri ale aparatului sovietic : sînt unul și același lucru. Prin urmare, dacă ne-am dat seama de existența acestui rău — a vechiului birocratism, care a putut să se manifeste în aparatul de partid —, este evident și firesc ca în organizațiile de partid să se constate toate simptomele lui. Astfel stînd lucrurile, a trebuit ca această problemă să fie pusă pe ordinea de zi a congresului Sovietelor și să i se acorde o deosebită atenție la actuala conferință, și pe bună dreptate, fiindcă boala de care suferă partidul și a cărei prezență a fost recunoscută în rezoluțiile conferinței generale a partidului³¹ există nu numai la Moscova, dar se răspîndește și în întreaga republică. Această situație se datorește faptului că am fost nevoiți să desfășurăm o activitate politică-militară în care a trebuit să antrenăm masele de țărani, și astfel n-am putut să mărim exigența, în sensul elaborării unui plan mai amplu, legat de ridicarea nivelului economiei țărănești, a nivelului maselor țărănești

Permiteți-mi ca, în încheiere, să spun cîteva cuvinte despre situația existentă în interiorul partidului, despre lupta și manifestările opoziției, pe care cei de față le cunosc foarte bine și care la conferința orășenească și la cea gubernială de la Moscova ne-au cerut multe forțe și multă

atenție, poate mult mai multă decît am fi dorit cu toții. Este firesc că uriașa trecere înfăptuită acum, cînd forțele pe care în cei trei ani de luptă republica le-a luat din rîndurile proletariatului și ale partidului erau secătuite, ne-a pus într-o situație grea, în fața unei sarcini ale cărei proporții ne este peste putință să le apreciem în mod exact. Trebuie să recunoaștem că nu știm care sînt adevăratele proporții ale răului, că nu putem să stabilim în mod exact care sînt corelațiile și grupările. Deosebita importanță a acestei conferințe de partid constă în faptul că ea trebuie să pună problema, să nu ascundă neajunsurile existente, să atragă atenția partidului asupra lui și să facă apel la toți membrii de partid să depună eforturi pentru remedierea lor. Firește, pentru Comitetul Central, și cred că și pentru imensa majoritate a tovarășilor membri de partid, nu încape îndoială (în măsura în care cunosc concepțiile lor, de care nimeni nu se dezice) că, cu prilejul crizei din partid, în cadrul opoziției — care există nu numai la Moscova, dar și în întreaga Rusie — se manifestă foarte multe tendințe cu totul sănătoase, necesare și inevitabile într-o perioadă de creștere firească a partidului și de trecere de la o perioadă în care întreaga atenție era îndreptată asupra sarcinilor politice și militare la o perioadă de construcție și organizare, cînd trebuie să cuprindem zeci de instituții birocratice și cînd nivelul de cultură al majorității proletariatului și țăranilor nu corespunde acestei sarcini. Inspecția muncitorească-țăărănească, la drept vorbind, este mai mult un deziderat ; ea n-a putut să fie încă pusă în funcțiune, fiindcă cei mai buni muncitori fuseseră luați pe front, iar nivelul cultural al maselor țărănești nu permitea ca din rîndurile lor să fie promovați un număr prea mare de lucrători.

Se înțelege că opoziția, care și-a fixat drept lozincă înfăptuirea cît mai rapidă a trecerii, atragerea unui număr cît mai mare de forțe proaspete și tinere, promovarea de muncitori din diferite localități în funcții de mai mare răspundere, e animată de năzuințe și tendințe cît se poate de sănătoase și are și un program foarte sănătos. Nici în Comitetul Central și nici în cercurile tovarășilor care dețin funcții de oarecare răspundere, pe cît putem judeca după cele spuse de ei, nu există două păreri în această privință.

Totodată, însă, nu încapе îndoială că, pe lângă aceste elemente sănătoase, care se unesc pe baza unei platforme care urmărește să aplice hotărârile adoptate de conferință, există și alte tendințe. La toate consfăturile, inclusiv cele preliminare, la care în mod obișnuit numărul participanților era mai mare decît la prezenta conferință, n-ați fi putut auzi două păreri în legătură cu această problemă. Programul nostru general trebuie îndeplinit — în această privință nu încapе nici o îndoială — și acum ne așteaptă o muncă grea. Desigur că în cazul de față, prin însăși natura lucrurilor, nu mai putem să ne mulțumim cu răsturnarea acestui adversar, să ne limităm la o ripostă. Fiindcă aici avem în fața noastră stihia mic-burgheză, care ne înconjură și care e întruchipată în zeci de milioane de oameni, iar noi sîntem mai puțini, sîntem foarte puțini în comparație cu această masă mic-burgheză. Trebuie să educăm această masă, s-o pregătim; dar toate forțele organizate care erau în stare să facă acest lucru am fost nevoiți să le mobilizăm într-un alt domeniu, foarte interesant, foarte greu și foarte riscant, care cerea mari sacrificii, și anume să le mobilizăm la război. Dar astea sînt legile războiului și împotriva lor n-ai ce face.

Și iată că, în legătură cu această situație, trebuie să ne dăm seama dacă acum s-a produs o însănătoșire deplină a partidului, dacă am obținut o victorie deplină asupra birocrațismului pentru ca să putem organiza construirea economiei pe o bază mai potrivită, și să înfăptuim Inspecția muncitorească-țărănească nu sub forma unor decrete, ci prin atragerea efectivă a maselor de muncitori. Aceasta este o treabă grea, și principala noastră sarcină trebuie să fie, dacă e să vorbim de sarcinile de partid, aceea de a lichida cît mai repede așa-zisa linie a opoziției. Dacă e să vorbim de concepții diferite, de o înțelegere diferită a celor ce se petrec, de programe diferite, fie chiar și în ceea ce privește activitatea viitoare, atunci, la toate consfăturile Biroului Politic și la plenarele în care există păreri de nuanțe diferite, Comitetul Central trebuie să acorde cea mai mare atenție acestei probleme. Îndeplinirea acestei sarcini va fi asigurată printr-o conlucrare tovărășească în rîndurile întregului partid. Considerăm că acest lucru este extrem de

important. Acum ne așteaptă o muncă pe tărîm economic, mai grea decît cea desfășurată pe tărîm militar, pe care am reușit s-o ducem la capăt datorită entuziasmului țărănilor, fiindcă țărăniile au preferat, fără îndoială, statului kolceakist pe cel muncitoresc. Cu totul altceva este acum, cînd masele țărănești trebuie trecute la o construcție care le e cu totul străină, pe care n-o înțeleg și în care nu pot avea încredere. Această sarcină cere mai multă sistematizare, mai multă tenacitate, mai multe aptitudini organizatorice ; or, în ceea ce privește aptitudinile organizatorice, rusul lasă foarte mult de dorit. Aceasta este latura noastră cea mai slabă ; de aceea, dacă există vreun obstacol care împiedică această muncă, trebuie să căutăm să-l înlăturăm cît mai repede. Opoziția care reprezintă ceva trecător are în sine, fără îndoială, ceva sănătos ; dar cînd tinde să se transforme în opoziție de dragul opoziției, atunci trebuie neapărat să i se pună capăt. Am pierdut multă vreme cu certurile, gîlcevile și zîzaniile ; acum trebuie să ne spunem : „ajunge !“ și să căutăm să facem ca în orice condiții să se desfășoare o muncă sănătoasă. Să facem anumite concesii, mai bine mai mari decît mai mici, celor ce sînt nemulțumiți, care își dau denumirea de opoziție, dar să obținem ca activitatea să se desfășoare în deplină unitate, fiindcă altfel este imposibil să existăm în condiții ca acestea, cînd sîntem înconjurați de dușmani din afara și dinăuntrul țării.

Nu încapă îndoială că purtătorii vechii stihii mic-burghize, micii proprietari, sînt mult mai numeroși decît noi. Ei reprezintă o forță mai mare decît producția economiei socialiste, care este unită în vederea satisfacerii nevoilor muncitorilor. Oricine a venit în contact cu satul și a văzut specula care se practică la oraș își dă foarte bine seama că această societate, bazată pe mica producție, este mai tare decît noi ; de aceea aici este nevoie de o activitate desfășurată în deplină unitate, și această condiție trebuie s-o asigurăm cu orice preț. Cînd mi-a fost dat să aud ce controverse se poartă și ce luptă se dă în organizațiile din Moscova, să aflu ce discuții se angajează la adunările lor, ce ciorovăieli și ce polemici se iscă, am ajuns la concluzia că e timpul să se pună capăt acestei situații și să ne unim cu toții pe baza platformei stabilite de conferință. Trebuie să

spun că această concluzie ne costă destul de scump. Era cât se poate de trist să vezi, de pildă, cum la adunările de partid se pierdeau ore întregi cu dispute menite să lămurească dacă cutare sau cutare a venit la timp la ședință, dacă s-a manifestat așa sau altfel. Oare pentru așa ceva sînt convocați oamenii la o adunare? Pentru asemenea chestiuni există o comisie anumită, care apreciază dacă cutare persoană, în privința căreia a fost sesizată comisia, s-a manifestat într-un fel sau altul. Dar aici se pune problema conținutului unei adunări. Să luăm, de pildă, un tovarăș cu atîta experiență în munca de partid cum este Bubnov. Am ascultat cuvîntarea rostită de dînsul în legătură cu platforma propusă de conferință. Această platformă se rezumă la o mai mare libertate de critică. Dar conferința a avut loc în septembrie, și acum sîntem în noiembrie. Libertatea de critică este un lucru minunat, dar, după ce am subscris cu toții pentru ea, n-ar fi rău să ne ocupăm și de conținutul criticii. Menșevicii, socialiștii-revoluționari și alții au căutat multă vreme să ne sperie cu libertatea criticii, dar noi nu ne-am speriat. Dacă libertatea criticii înseamnă libertatea de a apăra capitalismul, atunci o s-o strivim. Noi am mers înainte. A fost proclamată libertatea criticii, dar trebuie să ne gîndim și la conținutul ei.

Și în această privință trebuie să recunoaștem un lucru trist, și anume că nu se prea vede conținutul criticii. Vii într-un raion și te gîndești la conținutul pe care îl are critica. Neștiința de carte nu poate fi lichidată, cu ajutorul organizațiilor de partid, prin vechile metode birocratice. Pe ce altă cale se poate pune capăt birocratismului dacă nu prin antrenarea muncitorilor și țăranilor? Or, la adunările raionale conținutul criticii se referă la lucruri mărunte, iar despre Inspecția muncitorească-țăărănească n-am auzit nici un cuvînt. N-am auzit ca un raion să fi antrenat în această muncă pe muncitori sau pe țărani. O adevărată muncă de construcție constă în aplicarea criticii și în conținutul ei. La Moscova, fiecare gospodărie a unei case mici, fiecare fabrică mare, fiecare uzină trebuie să-și aibă experiența ei. Dacă vrem să luptăm împotriva birocratismului, trebuie să antrenăm în acest sens păturile de jos. Trebuie să știm ce experiență are cutare sau cutare fabrică sau uzină, ce a făcut

ea pentru a îndepărta pe cutare birocrați, ce experiență a căpătat o gospodărie de cartier sau o asociație de consum. Este necesar ca întregul mecanism economic să funcționeze cu toată viteza ; or, despre asta nu se aude nici un cuvânt, în timp ce ciorovăieli și zîzanii sînt cîte vrei. Desigur că o asemenea răsturnare uriașă nu putea să fie lipsită de aceste lături, de această spumă care nu strălucește întotdeauna prin curățenie. E timpul să punem nu numai problema libertății criticii, dar și pe aceea a conținutului ei. E timpul să spunem că, ținînd seama de experiența noastră, trebuie să facem o serie întregă de concesii. Trebuie să ne spunem că de acum încolo nu vom mai îngădui nici cea mai mică încercare de a provoca zîzanii. Trebuie să punem cruce trecutului nostru și să ne apucăm de adevărata construcție economică, de reorganizarea întregii activități a partidului în așa fel ca el să fie în stare să conducă construcția economică a țării sovietice și să obțină succese practice, să facă propagandă mai mult prin fapte decît prin vorbe. Fiindcă acum pe muncitor și pe țaran nu puteți să-i convingeți prin vorbe, ei pot fi convinși numai prin exemple. Ei trebuie convinși că vor putea să-și îmbunătățească gospodăria lor fără capitaliști, că pentru înlăturarea conflictelor nu au nevoie de bastoanele polițiștilor sau de înfometarea provocată de capitalism, ci de o conducere exercitată de membri de partid. Pe acest punct de vedere trebuie să ne situăm, și atunci, în construcția economică ce va urma, vom obține succese care pe plan internațional vor duce la desăvîrșirea victoriei noastre.

*Publicat în 1920 în broșura
„Probleme imediate ale muncii
curente de partid”, Editura
Comitetului organizației
Moscova a P.C. (b) din Rusia*

*Se tipărește după textul broșurii,
confruntat cu stenograma*

2

CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL ALEGERILOR
PENTRU COMITETUL ORGANIZAȚIEI MOSCOVA
21 NOIEMBRIE

Tovarăși ! De multe ori, poate de prea multe ori, mi-a fost dat să particip la alegeri de partid care aveau loc după lupta dintre diferite grupuri, curente și chiar fracțiuni, ca și la alegeri care se desfășurau în condițiile celor mai înverșunate forme de luptă, cînd controlul reciproc mergea pînă acolo, încît nici o votare într-o celulă de partid nu era considerată legală dacă nu erau de față reprezentanți împuterniciți ai ambelor fracțiuni, care numărau voturile într-unite, dar la alegerea organelor conducătoare — Comitetul din Petrograd, Comitetul din Moscova, sau Comitetul Central — nu s-a aplicat niciodată principiul reprezentării proporționale. Dacă la alegeri se află în luptă două grupuri, două curente sau două fracțiuni, atunci pentru a convoca o conferință a partidului, ca organ deliberativ, sau pentru a convoca un congres al partidului, e nevoie de o reprezentare proporțională. Dar principiul reprezentării proporționale n-a fost niciodată aplicat cu prilejul alegerii unui organ executiv, care urmează să desfășoare o activitate practică, și cred că aplicarea lui nici nu poate fi considerată ca fiind justă. Mi se pare că, în această privință, antevorbitorul meu a renunțat el însuși la principiul reprezentării proporționale atunci cînd, împreună cu Ignatov, a declarat că meritul listei prezentate de ei constă în faptul că ea oferă posibilitatea să fie alese unsprezece persoane, cum s-a exprimat el. Nu am posibilitatea să-i verific pe cei 11 din 38, dar cred că trebuie să facem o concesie mai mare decît ar dori majoritatea directă a adunării sau grupul care se con-

sideră partizan al Comitetului din Moscova. Temeiurile acestei păreri le-am arătat deja, dar acum principalul constă în a asigura alegerea persoanelor celor mai potrivite. Majoritatea tovarășilor care figurează pe aceste liste îmi sînt necunoscuți, dar dv., care la această conferință aveți drept de vot deliberativ, îi cunoașteți desigur pe toți, și cred că prin alegerea unor tovarăși pe care îi cunoașteți personal veți urmări, fără îndoială, să creați un grup în stare să lucreze în deplină armonie. În acest grup trebuie să-și găsească expresia fiecare curent din partid care conține în sine ceva sănătos, indiferent de faptul că el a căpătat forme precise sau că a rămas în unele privințe imprecis, dar care, în ansamblul lui, să fie un grup în stare să conducă politica practică și să nu reprezinte în mod proporțional nuanțele acestei adunări, ci să acționeze și să lupte în spiritul hotărîrii adoptate de conferință împotriva dușmanilor noștri dinăuntru și din afară în așa fel ca să nu mai fie loc pentru neînțelegeri și pentru lipsă de coordonare. Iată de ce considerentul hotărîtor trebuie să fie acela ca dv., participanții la conferință, să cunoașteți personal pe fiecare candidat și să dați preferință grupului care prezintă garanție că va activa în deplină unitate, și nu principiului reprezentării proporționale, care n-a fost aplicat niciodată la alegerea organului executiv și a cărui aplicare n-ar fi nici acum nimerită.

*Publicat pentru prima oară în 1952,
în ediția a 4-a a Operei lui
V. I. Lenin, vol. 31*

Se tipărește după stenogramă

CUVÎNTARE
 ROSTITĂ LA CONFERINȚA COMITETELOR
 SINDICALE DE LA ÎNTREPRINDERILE
 POLIGRAFICE DIN MOSCOVA
 25 NOIEMBRIE 1920³²

SCURTĂ DARE DE SEAMĂ APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

(La primul punct de pe ordinea de zi — situația internațională și internă a republicii și sarcinile curente ale clasei muncitoare — tovarășul Lenin, întâmpinat cu ovații furtunoase, a prezentat un amplu raport.) Tov. Lenin a arătat cauzele care au împiedicat imperialismul mondial să-și realizeze planul său de a sugruma republica proletară. Aceste cauze rezidă mai ales în descompunerea sistemului capitalist și în creșterea mișcării revoluționare în rîndurile muncitorilor din toate țările. Limbajul Armatei noastre Roșii se dovedește a fi cel mai convingător și mai accesibil pentru tîlharii și jefuitoarii care se văd acum nevoiți să poarte cu noi tratative în legătură cu reluarea relațiilor comerciale. Dar victoria Armatei Roșii nu va fi deplină și trainică dacă nu vom face față unei alte sarcini, care e mult mai grea și mai impunătoare, și care constă în redresarea industriei și îmbunătățirea economiei naționale.

Tov. Lenin a atins problema electrificării, fără de care nu se poate concepe refacerea țării. După ce s-a ocupat de problema atragerii de capital străin și a concesiunilor, vorbitorul a arătat importanța pe care o au întreprinderile poligrafice în ansamblul economiei naționale și în încheiere și-a exprimat convingerea că muncitorii și țărani din Rusia, care au reperutat numeroase victorii pe fronturile războiului, vor reperuta acum o victorie tot atît de strălucită pe frontul muncii pașnice. (Aplauze prelungite.)

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA O ADUNARE
A SECRETARILOR DE CELULE
DIN ORGANIZAȚIA MOSCOVA A P.C. (b)
DIN RUSIA
26 NOIEMBRIE 1920³³

RELATARE APĂRUTĂ ÎN PRESĂ

În primul bilețel un tovarăș întreabă dacă e adevărat că toate instituțiile își mută sediul la Petrograd. Nu-i adevărat. Acest zvon a pornit de acolo că Sovietul din Moscova s-a gândit ca, din cauza crizei de locuințe, instituțiile care nu sînt neapărat necesare în acest oraș să fie transferate la Petrograd. S-a stabilit că din cei 200 000 de funcționari sovietici, cîți are astăzi Moscova, Petrogradul poate să primească vreo 10 000. Pentru clarificarea acestei probleme sub toate aspectele, a fost creată o comisie, care a și început să lucreze, și hotărîrile ei urmează să fie prezentate spre aprobare marelui Consiliu al Comisarilor Poporului ³⁴. Precum vedeți, în unele privințe acest zvon este inexact.

În al doilea și al treilea bilețel se vorbește despre concesiuni. Asupra acestei chestiuni permiteți-mi să mă opresc ceva mai mult.

Socialistul american Spargo, un ins în genul lui Aleksinski al nostru, care nutrește o ură înverșunată împotriva bolșevicilor, vorbește într-una din cărțile sale despre concesiuni, pe care le prezintă ca o dovadă a falimentului comunismului. Același lucru îl spun și menșevicii noștri. Ne-a fost azvîrlită o provocare și sîntem gata s-o primim. Să examinăm problema din punct de vedere practic. Cine a dat faliment, noi sau burghezia europeană ? Timp de trei ani ea ne-a calomniat, ne-a tratat ca pe niște uzurpatori și niște bandiți, a căutat în fel și chip să ne înfrîngă, iar acum e nevoită să recunoască că nu ne-a înfrînt ; și această recunoaștere înseamnă, prin ea însăși, o victorie pentru noi.

Menşevicii susţin că noi am vrut să învingem singuri burghazia mondială. Dar noi am spus întotdeauna că nu sîntem decît o verigă în lanţul revoluţiei mondiale şi niciodată nu ne-am pus ca sarcină să învingem numai prin forţele noastre. Revoluţia mondială n-a început încă, dar nici noi n-am fost încă învinşi. Militarismul se descompune, în timp ce noi ne întărim, iar faliment au dat ei, şi nu noi.

Acum conducătorii ei vor să ne supună prin clauzele unui tratat. Atîta timp cît n-a izbucnit încă revoluţia, noi avem nevoie de capital burghez. Cum poate fi accelerată dezvoltarea economiei într-o ţară ca a noastră, care este foarte slabă din punct de vedere economic? Cu ajutorul capitalului burghez. În momentul de faţă avem două proiecte de concesiuni. Unul din proiecte are în vedere contractul unei concesiuni în Kamciatka, pe timp de 10 ani. A fost pe aici un miliardar american care a arătat foarte deschis care este mobilul încheierii acestui contract, şi anume că America vrea să aibă o bază în Asia în cazul unui război cu Japonia. Acest miliardar spunea că, dacă sîntem dispuşi să vindem Americii Kamciatka, el ne asigură că acest lucru ar stîrni un atît de mare entuziasm în rîndurile populaţiei din Statele Unite, încît guvernul american ar recunoaşte numaidecît Puterea sovietică din Rusia; dar dacă le vom da Kamciatka numai în arendă, entuziasmul va fi mai potolit. Acum el se întoarce în America să comunice celor de acolo că Rusia Sovietică nu este cîtuşi de puţin ceea ce şi-au închipuit ei.

Pînă acum noi am învins burghazia mondială pentru că ea n-a fost în stare să se unească. Atît tratatul de la Brest, cît şi cel de la Versailles³⁵ au dezbinat-o. Acum duşmănia dintre America şi Japonia devine tot mai înverşunată. Noi căutăm să profităm de această situaţie şi ne declarăm dispuşi să dăm în arendă Kamciatka, în loc să le-o oferim pe degeaba. Se ştie doar că Japonia ne-a şi luat cu forţa armelor o imensă bucată de pămînt în Extremul Orient³⁶. Şi pentru noi e mult mai convenabil să nu riscăm, să dăm în arendă Kamciatka şi să primim de acolo o parte din produse, cu atît mai mult cu cît şi așa tot nu putem dispune în mod efectiv de ea şi s-o folosim. Contractul nici n-a

fost încă semnat, și în Japonia se și vorbește cu multă ură despre el. Prin acest contract noi am făcut să se adâncească și mai mult divergențele dintre dușmanii noștri.

Al doilea tip de concesiuni : dăm în arendă câteva milioane de deseatine de pădure din gubernia Arhanghelsk, pe care, cu toate eforturile noastre, nu le putem folosi. Se va forma un sistem de intercalare a terenurilor, astfel că alături de parcelele date în arendă concesionarilor vor fi parcelele noastre, pe care le vom putea exploata noi, iar muncitorii noștri vor putea să învețe tehnica de la ei. Toate acestea sînt foarte convenabile pentru noi.

Acum ultimul aspect al problemei.

Concesiunile nu înseamnă pace ; ele sînt tot război, numai că într-o altă formă, mai convenabilă pentru noi. Înainte se ducea război cu ajutorul tancurilor, al tunurilor etc., care ne împiedicau să muncim ; acum războiul se desfășoară pe frontul economic. S-ar putea ca domnii concesionari să încerce să reintroducă comerțul liber, dar nu vor putea să facă acest lucru fără noi. În afară de asta, ei sînt obligați să se supună tuturor legilor noastre, muncitorii noștri vor putea să învețe de la ei, iar în caz de război — și noi trebuie să fim întotdeauna gata pentru un război cu burghezia — toate bunurile, conform dreptului războiului, ne vor rămîne nouă. Repet, concesiunile sînt o continuare a războiului pe tărîm economic, dar în această situație noi nu mai distrugem forțele noastre de producție, ci le dezvoltăm. Fără îndoială că ei vor încerca să ne înșele și să eludeze legile noastre, dar pentru așa ceva avem organe corespunzătoare : Ceka * din Rusia, Ceka din Moscova, Ceka gubernială etc., și sîntem siguri că vom ieși învingători.

Acum un an și jumătate am vrut să semnăm un tratat de pace prin care un imens teritoriu era lăsat în stăpînirea lui Denikin și a lui Kolceak. Ei n-au vrut să accepte un asemenea tratat și au pierdut totul.³⁷ Noi am indicat în mod just calea spre revoluția mondială, dar această cale nu este o linie dreaptă, ea merge în zigzag. Noi am făcut să slăbească forțele burgheziei, și ea nu va putea să ne în-

* Comisia extraordinară pentru lupta împotriva contrarevoluției, sabotajului și speculei. — *Nota trad.*

vingă prin forța armată. Înainte burghezii ne interziceau să facem propagandă comunistă ; acum ei au renunțat la această interdicție, fiindcă e ridicol să ne pretindă așa ceva. La ei are loc un proces de descompunere lăuntrică, și asta ne întărește. Nu ne închipuim că vom putea învinge burghezia mondială doar prin forța militară, degeaba ne atribuie menșevicii o asemenea intenție.

N-am ascultat raportul prezentat de tov. Kamenev cu privire la conferință, dar afirm că din dezbaterele ei putem trage o învățătură, și anume că, oricum s-ar desfășura lupta, orice amintiri ar putea ea să trezească, trebuie să terminăm definitiv cu toate, trebuie să ținem minte că sarcina principală, sarcina cea mai importantă, constă în unirea strânsă a forțelor. Urmează să trecem la sarcinile construcției economice. După 6 ani de război, această trecere este cât se poate de grea, și trebuie să pășim strâns uniți, avînd ca platformă rezoluțiile Conferinței generale din Rusia, pe care se cuvine să le traducem în fapt. Lupta împotriva birocratismului, munca economică și administrativă necesită o strînsă unitate. Se așteaptă de la noi să facem propagandă prin exemple : trebuie să dăm un exemplu masei celor fără partid. Înfăptuirea rezoluțiilor este o treabă grea ; asupra ei trebuie să ne concentrăm toate forțele și să trecem la munca practică, și acest îndemn vi-l adresez dv.

„Pravda” nr. 269 din 30 noiembrie 1920

Se tipărește
după textul apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

PROIECT DE HOTĂRÎRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA ³⁸

Se va trasa Comisariatului poporului pentru aprovizionare ca principală sarcină politică și economică aprovizionarea obligatorie și regulată cu alimente a orașului Baku în proporție de 100% din norma prevăzută.

În Azerbaidjan se va introduce o politică moderată de predare obligatorie a surplusurilor de cereale, și anume: de la țărani din afara regiunii Mugani nu se vor lua de loc cereale, iar de la cei din Mugani se vor lua cu mult discernământ.

I se va comunica imediat lui Frumkin că e obligat să raporteze precis, de două ori pe lună, Comitetului Central și Consiliului Apărării ³⁹ dacă aceste directive sînt aduse la îndeplinire în mod consecvent și cu toată strictețea.

Față de Gruzia, Armenia, Turcia și Persia se va adopta o politică cît se poate de conciliantă, care să urmărească în primul rînd evitarea războiului.

Nu ne vom pune ca obiectiv o campanie împotriva Gruziei, Armeniei sau Persiei.

Vom considera drept principală sarcină apărarea Azerbaidjanului și stăpînirea temeinică asupra întregii Mări Caspice.

Pentru aceasta vom intensifica și accelera prin toate mijloacele transferarea a cel puțin 7 divizii în Azerbaidjan.

Vom intensifica prin toate mijloacele propaganda, agitația, dezvoltarea comitetelor sărăcimii ⁴⁰ și, în general, construcția sovietică în Azerbaidjan, însărcinîndu-l, în acest scop, pe tov. Stalin să recruteze de pretutindeni, prin inter-

mediul Biroului organizatoric, un număr cât mai mare de musulmani-comuniști, care să fie trimiși să activeze în Azerbaidjan.

Se va însărcina Comisariatul poporului pentru căile de comunicație și Consiliul superior al transporturilor să găsească o modalitate de a transporta zilnic la Baku cel puțin 8 eșaloane de trupe, fără a stînjiți aprovizionarea Rusiei cu alimente.

Scris la 27 noiembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

RAPORT PREZENTAT
LA ADUNAREA GENERALĂ A COMUNIȘTILOR
DIN CARTIERUL ZAMOSKVORECIE
29 NOIEMBRIE 1920

SCURTA DARE DE SEAMĂ APARUTA IN PRESA

Tovarășul Lenin s-a ocupat destul de amănunțit de lupta împotriva birocratismului, din care așa-zisa „opозиție“ de la noi, în divergențele ei cu majoritatea de la conferința gubernială, aproape că a făcut o problemă principială. Recunoscînd drept sănătos faptul că „opозиția“ pune la ordinea zilei problema birocratismului, tov. Lenin a atacat opозиția pentru modul superficial în care ea abordează această problemă. Dezvăluind cauzele care au dus la reînvierea birocratismului în Statul nostru sovietic, precum și rădăcinile care îl alimentează în momentul de față, Lenin pune foarte stăruitor în gardă pe tovarăși împotriva ideii că această plagă ar putea fi remediată prin rezoluții formale, printr-o critică goală, lipsită de orice conținut. Se știe că atît menșevicii, cît și socialiștii-revoluționari, care vor să-și facă un capital din specularea acestei probleme, ne reproșează că nu sîntem în stare să învingem birocratismul din aparatul nostru sovietic. Acești domni au mai afirmat și altă dată că nu vom fi în stare să salvăm Statul nostru sovietic, iar acum ei ne spun : „de salvat l-ați salvat voi, dar iată că birocratismul continuă să existe în instituțiile sovietice, cu toate că Lenin a scris în cutare broșură că în regimul sovietic birocratismul va fi lichidat“.

În realitate însă, lucrurile stau cu totul altfel.

Mai întîi de toate trebuie să îmbunătățim condițiile generale de viață, pentru ca muncitorul să nu fie nevoit să umble cu traista după pîine, pentru ca sute de mii și milioane de oameni ai muncii să treacă prin școala Inspecției

muncitorești-țărănești și să învețe să conducă statul (căci nimeni nu ne-a învățat acest lucru), pentru ca ei să poată lua locul sutelor de mii de burocați burghezi.

Aș vrea să spun câteva cuvinte despre inspecția muncitorească-țărăneasă ⁴¹. Acest organ a fost creat aproape cu un an în urmă, însă pînă acum el nu prea s-a dovedit a fi o școală de pregătire pentru conducerea statului. N-ar fi rău ca tovarășii care vor într-adevăr să intensifice lupta împotriva burocratismului să depună mai multe eforturi în această direcție și să tragă învățăminte folositoare.

Lenin a subliniat că problema luptei împotriva burocratismului se pune deosebit de acut tocmai la Moscova, pentru că aici se află instituțiile centrale și tovarășii au de-a face nu numai cu burocații din Moscova, dar și cu cei din întreaga Rusie. În Moscova există 200 000 de funcționari sovietici, dintre care, într-un viitor foarte apropiat, vor putea fi mutați la Petrograd, împreună cu instituțiile respective, numai 10 000.

Burocratismul din aparatul de stat nu putea să nu pătrundă și în aparatul de partid, deoarece ambele aparate se împletesc strîns între ele. În momentul de față, lupta împotriva acestei plăgi poate și trebuie să fie pusă la ordinea zilei, dar nu pe planul unei critici de dragul criticii, ci pe planul unor indicații concrete cu privire la metodele ce trebuie folosite în această luptă sau, și mai bine, pe planul unei adevărate lupte în instituțiile unde lucrează tovarășii care critică și al comunicării rezultatelor și învățămintelor ei.

CUVINT DE ÎNCHEIERE

În cuvîntul său de încheiere, tov. Lenin a arătat „oponenților” săi, în termeni destul de aspri, că nu le șade bine unor comuniști să facă o critică atît de neîntemeiată, să aducă asemenea acuzații gratuite Comitetului Central — fără să prezinte măcar un singur fapt concret — și să terfelească numele fie și al unor specialiști, declarîndu-i în bloc „burghezi”, fără a încerca să afle ce fel de oameni sînt ei. Lenin a dat o serie întregă de nume de muncitori care au știut să asigure o bună colaborare cu specialiștii, să stabi-

lească raporturi juste cu ei și să învețe de la ei ceea ce este necesar. Astfel de muncitori nu se plîng de specialiști, și numai cei ce nu obțin rezultate bune în muncă bombănesc. Să luăm, bunăoară, chiar pe Șleapnikov (unul dintre oponenți care s-a recomandat drept membru al „opozității muncitorești“⁴²), care caută din rășputeri, după cum s-a exprimat Lenin, „să scornească divergențe“, ridicînd obiecții împotriva afirmației făcute de tov. Lenin în raport că noi sîntem îndatorați țărănimii și arătînd că în această chestiune „opozitia“, pasămite, „nu este de acord cu tov. Lenin“. Sau același Șleapnikov care, din încăpăținare, închide ochii asupra activității sale nesatisfăcătoare și ține cu orice chip să prezinte plecarea sa la Arhanghelsk ca un surghiun ce i-a fost impus de Comitetul Central. Sau să-l luăm pe tov. Bubnov, care a vorbit atît de mult despre lupta împotriva birocratismului și nu ne-a spus nimic despre felul cum combate el birocratismul fie și în Direcția generală a industriei textile, unde lucrează și în care există nu mai puțin, ba, poate, chiar mai mult birocratism decît în alte instituții. De aceea — i-a prevenit Vladimir Ilici pe tovarășii din Zamoskvorecie — cînd auziți o asemenea critică, o critică lipsită de conținut, o critică de dragul criticii, fiți cu ochii în patru și căutați să vedeți dacă tovarășul care critică n-a fost cumva rănit în amorul său propriu sau, poate, s-a simțit ofensat personal, sau iritat într-un fel oarecare, ceea ce îl și împinge spre o opoziție lipsită de temei, spre o opoziție de dragul opoziției.

În încheiere, tov. Lenin a răspuns la bilețelele primite, ocupîndu-se în mod amănunțit de problema concesiunilor.

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA IMPOZITELE DIRECTE ⁴³

- § 1. 1) Comisia va fi însărcinată ca în decurs de o săptămână să examineze în mod suplimentar problema :
- în primul rînd, a posibilității de a desființa impozitele *locale* în bani și să adune date precise pentru guberniile Petrograd și Moscova, cît și, în măsura posibilității, pentru alte gubernii ;
- în al doilea rînd, a necesității de a pregăti și pune în aplicare în mod simultan atît desființarea impozitelor în bani, cît și înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură.
- § 2. 2) Comisariatul poporului pentru afacerile interne se va adresa Prezidiului C.E.C. din Rusia cu rugămintea ca, în vederea congresului sovietelor, să ceară tuturor comitetelor executive locale date și materiale în legătură cu toate problemele menționate la § 1.
- § 3. 3) Comisariatul poporului pentru finanțe va prezenta Consiliului Comisarilor Poporului un proiect de hotărîre cu privire la problemele menționate la § 1, în funcție de hotărîrea adoptată de comisie.

Scris la 30 noiembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A COMISIEI ECONOMICE
A CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI ⁴⁴

Considerînd că, în urma îmbunătățirii situației externe și interne a R.S.F.S.R., este necesar ca centrul de greutate al activității Consiliului Muncii și Apărării să fie strămutat într-o măsură mai mare decît pînă acum asupra sarcinilor construcției economice.

Consiliul Comisarilor Poporului stăruie pe lîngă C.E.C. din Rusia să procedeze la legiferarea următoarelor măsuri :

a
fost
înlo-
cuit

- a) 1. Consiliul Muncii și Apărării să fie completat cu comisarul poporului pentru agricultură.
2. Consiliul Muncii și Apărării să examineze chestiunea împărțirii ședințelor sale în ședințe obișnuite și ședințe speciale consacrate problemelor economice *.
- b) 3. Să fie lărgite atribuțiile departamentului Consiliului Muncii și Apărării, astfel ca să cuprindă și :
 - 1) (a) unificarea întregii activități a comisariatelor economice ;
 - 2) (b) aprobarea și realizarea planului economic unic al R.S.F.S.R. ;
 - 3) (c) îndrumarea activității comisariatelor economice în conformitate cu acest plan, precum și stabilirea, în caz de nevoie, a derogărilor de la acest plan.

* În manuscrisul lui V. I. Lenin, punctul 2 este tăiat. — *Nota red.*

Subcomisia va fi însărcinată cu elaborarea mai amănunțită a § 6 din proiectul ei (în forma lui definitivă) și cu întocmirea unui grafic precis al comisiilor existente care coordonează activitatea comisariatelor economice în raporturile dintre ele, precum și în legătura lor cu toate „comisiile speciale“ prevăzute la § 6.

Scris la 1 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

TELEGRAMĂ
CĂTRE PREȘEDINTELE COMITETULUI
MILITAR-REVOLUȚIONAR AL ARMENIEI ⁴⁵

Erevan. Tovarășului Kasian, președintele Comitetului
militar-revoluționar al Armeniei

Adresez prin dumneavoastră un salut Armeniei Sovietice muncitoare, eliberată de sub jugul imperialismului. Nu mă îndoiesc că veți depune toate eforturile pentru statornicirea unei solidarități frățești între oamenii muncii din Armenia, Turcia și Azerbaidjan.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului

Lenin

Moscova, 2 decembrie 1920

„Pravda” nr. 273 din 4 decembrie 1920

*Se tipărește după textul
apărut în ziar*

*ADUNAREA ACTIVULUI
ORGANIZAȚIEI MOSCOVA A P.C.(b) DIN RUSIA*

6 DECEMBRIE 1920

1

RAPORT CU PRIVIRE LA CONCESIUNI

Tovarăși, am constatat cu multă plăcere și, ca să fiu sincer, cu multă uimire că problema concesiunilor stârnește un puternic interes. De pretutindeni se fac auzite glasuri, care vin mai ales din sînul maselor. Cum vine asta — întreabă oamenii —, am alungat pe propriii noștri exploataitori, și acum îi chemăm pe cei străini ?

Este de înțeles de ce îmi fac plăcere asemenea glasuri. Dacă din rîndul maselor se aud strigăte de teamă ca nu cumva să se întoarcă vechii capitaliști, și dacă aceste strigăte sînt provocate de un act de importanță atît de redusă cum este decretul cu privire la concesiuni, devine evident că conștiința primejdiei pe care o reprezintă capitalismul și a marilor pericole pe care le implică subestimarea luptei împotriva lui este încă extrem de vie. O asemenea manifestare este, desigur, admirabilă, cu atît mai mult cu cît temerile, după cum am mai spus, pornesc din sînul maselor. În ceea ce privește decretul, tovarășul președinte a și arătat aici că acest decret nu făcea posibilă o înțelegere clară a problemelor. Și într-adevăr așa stau lucrurile, dar prin acest decret nu se urmărea claritatea. Prin el se urmărea atragerea domnilor capitaliști din străinătate. Și se înțelege că, atunci cînd vrei să-i atragi pe acești domni, n-ai să vorbești ca în fața unei adunări de partid. „Pravda“ însă a publicat tocmai ceea ce nu trebuia. Se înțelege că la o adunare de partid eu nu pot să rămîn tot președinte al Consiliului Comisarilor Poporului și să vorbesc așa cum vorbesc cu capitaliștii străini. La adunările de partid se

spun lucruri pe care nu trebuie să le afle ei. „Pravda“ se tipărește nu numai pentru membrii de partid, dar și pentru străinătate. Sînt foarte recunoscător tovarășului Stepanov, care a și publicat o dezmințire în legătură cu cuvîntarea mea ⁴⁶. Pentru ca pe viitor să nu mai fiu pus în asemenea situație, rog ca ceea ce se vorbește la adunările de partid să nu se publice în ziare, și dacă totuși se publică, acest lucru să se facă numai după ce textul a fost supus unei triple cenzuri, iar cuvîntările să fie redactate de un om care își dă bine seama ce trebuie și ce nu trebuie spus capitaliștilor străini. Și acum, după această scurtă introducere, îmi voi permite să trec la problema de fond, la problema concesiunilor. Voi începe expunerea mea prin unele considerente politice.

Principalul în problema concesiunilor din punctul de vedere al considerentelor politice — și aici există considerente atît politice cît și economice —, îl constituie regula pe care noi nu numai că ne-am însușit-o din punct de vedere teoretic, dar am și aplicat-o din punct de vedere practic și care multă vreme, pînă la victoria definitivă a socialismului în întreaga lume, va fi pentru noi regula fundamentală, și anume: trebuie să folosim contradicțiile și antagonismele dintre două imperialisme, dintre două grupuri de state capitaliste, și să asmuțim pe unul împotriva celuilalt. Atîta timp cît n-am atras de partea noastră întreaga lume, atîta timp cît pe plan economic și militar sîntem încă mai slabi decît restul lumii, decît lumea capitalistă, sîntem nevoiți să ne conducem după următoarea regulă: trebuie să folosim cu pricepere contradicțiile și antagonismele dintre imperialiști. Dacă nu ne-am fi condus după această regulă, am fi fost demult spînzurați fiecare de cîte un copac, spre satisfacția capitaliștilor. Cea mai importantă experiență în această privință am căpătat-o cu prilejul încheierii tratatului de la Brest. De aici nu trebuie să tragem numaidecît concluzia că toate tratatele pot să fie numai ca acela de la Brest sau ca acela de la Versailles. O asemenea părere ar fi greșită. Poate să existe și un al treilea fel de tratate, care să fie avantajoase pentru noi.

Experiența de la Brest este remarcabilă prin faptul că atunci am știut să folosim, pentru prima oară, pe scară

uriașă și în condițiile unor greutăți extraordinar de mari, contradicțiile dintre imperialiști, astfel ca pînă la urmă socialismul să aibă de cîștigat. În perioada păcii de la Brest existau două grupuri de rechini imperialiști extrem de puternice : cel austro-german și cel anglo-franco-american. Ele erau angajate într-o luptă crîncenă, care trebuia să hotărască soarta lumii pentru perioada ce avea să urmeze. Dacă am putut să rezistăm, deși reprezentam o forță egală cu zero sub raport militar, întrucît nu aveam nimic și ne mișcam mereu pe o linie descendentă, cufundîndu-ne în abisul dezastrului economic —, această minune s-a întîmplat numai pentru că am folosit cum trebuie contradicțiile dintre imperialismul german și cel american. Am făcut o concesie imensă imperialismului german și, făcînd această concesie unuia dintre imperialisme, ne-am pus dintr-o dată la adăpost împotriva unui atac din partea ambelor imperialismelor. Germania nu se putea ocupa de sugrumarea Rusiei Sovietice pe plan economic sau pe plan politic ; nu de asta-i ardea ei. Noi i-am cedat Ucraina, de unde putea să scoată grîne și cărbune cît poftea, bineînțeles, dacă se pricepea și dacă avea forța vitală necesară. Imperialismul anglo-franco-american nu putea să ne atace, fiindcă noi i-am făcut de la început propuneri de pace. Acum în America apare o carte voluminoasă, scrisă de Robins, care relatează că s-au purtat tratative cu Lenin și Troțki și că ei au fost de acord să se încheie pace. Imperialiștii Antantei i-au ajutat pe cehoslovaci și au căutat să-i împingă la intervenție, dar, fiind ocupați cu propriul lor război, n-au putut să se amestece.

S-a creat, poate, impresia că s-a format un fel de bloc al primei republici socialiste cu imperialismul german îndreptat împotriva unui alt imperialism. Dar noi n-am încheiat nici un fel de bloc și n-am mers în nici un fel atît de departe încît puterea socialistă să fie primejduită sau compromisă, ci am folosit în așa fel discordia existentă între cele două imperialisme, încît pînă la urmă amîndouă au pierdut partida. Pacea de la Brest n-a adus altceva Germaniei decît cîteva milioane de puduri de cereale, în schimb a făcut ca ea să se molipsească de descompunerea bolșevică. Iar noi am cîștigat timp, în cursul căruia a

Început să se formeze Armata Roșie. Chiar și marile calamități care s-au abătut asupra Ucrainei s-au dovedit a fi remediabile, deși cu prețul unor mari și grele sacrificii. Evenimentul pe care contau adversarii noștri — prăbușirea rapidă a Puterii sovietice în Rusia — nu s-a produs. Intervalul de timp, răgazul pe care ni l-a acordat istoria, l-am folosit tocmai pentru a ne întări în așa fel, ca să nu putem fi învinși prin forță armată. Am câștigat în ce privește ritmul, am câștigat puțin timp, numai că am cedat, în schimb, foarte mult spațiu. Pe cât îmi amintesc, au fost atunci unii care au conchis filozofic că pentru a câștiga timp trebuie să cedezi spațiu. Și tocmai potrivit acestei teorii a filozofilor despre timp și spațiu am procedat noi atunci din punct de vedere practic și politic : am cedat mult spațiu, dar am câștigat timp atît cît să ne putem întări. După aceea însă, cînd toți imperialiștii au vrut să pornească un mare război împotriva noastră, s-au convins că așa ceva este imposibil, deoarece pentru un război mare ei n-aveau nici mijloacele și nici forțele necesare. Noi n-am sacrificat atunci interesele fundamentale ; le-am sacrificat pe cele secundare și le-am salvat pe cele fundamentale.

Aici se ridică, printre altele, problema oportunismului. Oportunismul constă în sacrificarea intereselor fundamentale pentru a obține unele avantaje parțiale, temporare. Acesta este miezul problemei, dacă e să luăm definiția teoretică a oportunismului. Aici mulți s-au lăsat derutați. Încheind pacea de la Brest, noi am sacrificat interesele Rusiei, așa cum sînt ele înțelese din punct de vedere patriotic, dar din punctul de vedere al socialismului ele erau de ordin secundar. Noi am făcut sacrificii imense, și totuși aceste sacrificii erau de importanță secundară. Germanii purtau o ură neîmpăcată Angliei. La fel îi urau și pe bolșevici, dar noi le-am aruncat o momeală, și ei s-au lăsat prinși. Au căutat tot timpul să ne asigure că nu vor merge atît de departe ca Napoleon, și, într-adevăr, n-au ajuns pînă la Moscova, dar au înaintat pînă în Ucraina și acolo s-au prăbușit. Ei credeau că au învățat multe de la Napoleon, dar în realitate a ieșit altfel. Noi însă am avut foarte mult de câștigat.

Din exemplul păcii de la Brest am avut multe de învățat. În momentul de față ne aflăm între doi dușmani. Nu putem să-i învingem pe amîndoi, și ca atare trebuie să știm să ne organizăm forțele în așa fel, ca acești dușmani să se încaiere între ei, fiindcă, așa cum se întîmplă întotdeauna, cînd doi hoți se bat între ei, omul cîstit are de cîștigat ; dar de îndată ce vom fi destul de puternici ca să doborîm întregul capitalism, îi vom pune numaidecît mîna-n piept. Forțele noastre cresc, și încă foarte repede. Dacă prin pacea de la Brest am primit o lecție pe care n-o s-o uităm niciodată și care, prin concluziile ce se pot trage din ea, este mai eficace decît orice propagandă și decît orice predici, apoi acum noi am avut de cîștigat, în sensul că stăm pe propriile noastre picioare. Sîntem înconjurați de state imperialiste, care îi urăsc din tot sufletul pe bolșevici și care cheltuiesc sume colosale de bani, pun în mișcare forțe ideologice, se folosesc de puterea presei etc., dar care totuși n-au putut, în trei ani de zile, să ne învingă sub raport militar, deși din punct de vedere militar-economic noi sîntem nepus de slabi. Nu avem nici a suta parte din forțele de care dispun statele imperialiste coalizate împotriva noastră, și totuși ele nu sînt în stare să ne sugrume. Ele nu pot să ne sugrume pentru că soldații lor nu vor să le dea ascultare ; muncitorii și țărani lor, obosiți de război, nu doresc un război cu Republica sovietică. Așa se prezintă situația în momentul de față, și ea trebuie să constituie pentru noi punctul de plecare. Cum o să fie ea peste cîțiva ani, nu se poate ști, fiindcă de la un an la altul puterile apusene își revin din oboseala pricinuită de război.

Cu începere de la Congresul al II-lea al Internaționalei a III-a, noi am pus ferm piciorul în țările imperialiste, și nu numai sub raport ideologic, dar și din punct de vedere organizatoric. În toate țările există, în momentul de față, nuclee care desfășoară și vor desfășura o activitate de sine stătătoare. Lucrul acesta s-a făcut. Dar viteza, ritmul de dezvoltare al revoluției în țările capitaliste este mult mai lent decît la noi. Era evident că, după ce popoarele vor obține pacea, ritmul mișcării revoluționare se va încetîni în mod inevitabil. De aceea, fără să facem previziuni asupra viitorului, nu putem conta de pe acum că acest ritm are

să se transforme într-unul accelerat. Sarcina noastră este de a hotărî ce trebuie să facem în momentul de față. Oamenii trăiesc în state, și fiecare stat face parte dintr-un sistem de state care se află, unul față de altul, într-un anumit echilibru politic.

Dacă luăm în considerare faptul că, în întreaga lume, capitaliștii au achiziționat imensa majoritate a celor mai bogate surse de materii prime sau, dacă nu le-au achiziționat, le-au acaparat din punct de vedere politic, din moment ce există un echilibru pe o bază capitalistă, trebuie să știm să ținem seama de această situație și să profităm de ea. Război împotriva actualei Antante nu putem duce. Cît despre activitatea noastră de agitație, ea și-a îndeplinit și își îndeplinește admirabil rolul ei, de asta sîntem convinși. Pe plan politic trebuie să ne folosim de divergențele existente între adversari, și numai de divergențele esențiale, care se explică prin profunde cauze economice. Dacă vom căuta să ne folosim de divergențele mărunte, ocazionale, vom ajunge în situația unor politicieni mărunți și a unor diplomați de duzină. Dar în felul acesta nu vom putea obține rezultate importante. Există un mare număr de diplomați care mizează pe aceste divergențe, mizează cîteva luni, își fac o carieră, iar apoi își frîng gîtul.

Există oare în lumea capitalistă de astăzi contradicții fundamentale pe care este necesar să le folosim? Există trei contradicții principale, pe care aș vrea să le enumăr aici. Prima contradicție, care ne privește îndeaproape, este aceea a relațiilor dintre Japonia și America. Aceste țări se pregătesc de război. Ele nu pot să conviețuiască în pace pe țărmurile Oceanului Pacific, cu toate că le desparte o distanță de 3 000 de verste. Această rivalitate se explică, în mod incontestabil, prin trăsăturile specifice ale celor două capitalisme. Au apărut pînă acum o mulțime imensă de scrieri consacrate unui viitor război americano-japonez. Că acest război este în curs de pregătire, că el este inevitabil, nu încape nici o îndoială. Pacifiștii încearcă să ocolească această problemă, s-o estompeze prin fraze generale, dar pentru cine studiază istoria relațiilor economice și a diplomației nu încape nici umbră de îndoială că războiul s-a maturizat sub aspect economic și se pregătește din punct

de vedere politic. Luați orice carte consacrată acestei probleme, și veți vedea că războiul e în curs de pregătire. Pământul este deja împărțit. Japonia a pus mîna pe un număr imens de colonii. Ea are 50 000 000 de locuitori și este relativ slabă din punct de vedere economic. America are 110 000 000 de locuitori și n-are nici un fel de colonii, cu toate că e mult mai bogată decît Japonia. Japonia a coto-pit China, care are o populație de 400 000 000 și posedă cele mai bogate zăcăminte de cărbune din lume. Cum poate ea să păstreze această pradă ? Ar fi ridicol să ne închipuim că un capitalism mai puternic nu va căuta să smulgă de la un capitalism mai slab tot ceea ce acesta a jefuit. Dacă așa stau lucrurile, este oare posibil ca americanii să rămî-nă impasibili ? Poate cineva să creadă că niște capitaliști puternici o să stea alături de niște capitaliști slabi fără să-i deposedeze ? La ce ar mai fi ei buni atunci ? Dar într-o asemenea situație putem noi să rămînem indiferenți și să nu facem altceva decît să spunem în calitate de comuniști : „vom face propagandă comunistă în aceste țări“ ? Așa ceva e bine, dar nu e de ajuns. Sarcina practică a politicii comuniste constă în a folosi această dușmănie dintre capitaliști și a-i asmuți pe unul împotriva altuia. Acum s-a creat o nouă situație. Dacă luăm două țări imperialiste, Japonia și America, vedem că ele vor să se războiască între ele, și se vor război, pentru a obține supremația în lume, pentru a-și asigura dreptul de a jefui. Japonia va duce război pentru a căpăta posibilitatea să jefuiască în continuare Coreea, pe care o jecmănește cu o nemaipomenită cruzime, îmbinînd cele mai noi invenții ale tehnicii cu metode de tortură specific asiatice. Nu demult am primit un ziar coreean, în care se relatează despre ceea ce fac japonezii acolo. Ei îmbină toate metodele țarismului și cele mai noi invenții ale tehnicii cu un sistem de tortură specific asiatic și cu o nemaipomenită cruzime. Dar această bucațică grasă care este Coreea vor s-o smulgă americanii. Se înțelege că a apăra patria într-un asemenea război înseamnă a comite cea mai mare crimă, înseamnă a trăda socialismul. Se înțelege că a sprijini o țară împotriva alteia înseamnă a săvîrși o crimă împotriva comunismului, dar noi, comuniștii, trebuie să folosim o țară împotriva alteia. Nu comitem noi în felul

acesta o crimă împotriva comunismului ? Nu, nu comitem, pentru că noi facem acest lucru ca stat socialist, care desfășoară propagandă comunistă și care este nevoit să folosească fiecare ceas pe care i-l acordă împrejurările pentru a se întări cât mai repede. Am început să ne întărim, dar ne întărim prea încet. Puterea economică și militară a Americii și a celorlalte țări capitaliste crește cu o repeziciune diabolică. Oricît ne-am încorda noi forțele, puterea noastră va crește incomparabil mai încet.

Trebuie să folosim situația ce s-a creat : în aceasta constă tot rostul concesiunilor din Kamciatka. A venit la noi în vizită Vanderlip, o rudă depărtată a vestitului miliardar, dacă e să credem ce ne spune el, dar întrucît serviciul nostru de contrainformații din Ceka, care este, de altfel, admirabil organizat, n-a cuprins încă, din păcate, Statele de nord ale Americii, n-am putut deocamdată să stabilim noi înșine dacă între acești Vanderlipi există vreo legătură de rudenie. Unii afirmă chiar că nu există nici un fel de rudenie între ei. Nu pot să-mi dau o părere, întrucît cunoștințele mele în această privință se limitează la citirea unei cărți a lui Vanderlip, nu a celui care a fost la noi, ci a celui care este înfățișat ca un potentat pe care toți regii și miniștrii l-au primit cu mari onoruri, ceea ce ne permite să deducem că e gros la pungă, iar el a vorbit cu aceștia pe tonul cu care discută între ei oamenii la o ședință, cum e, de pildă, a noastră de aici, și a vorbit pe îndelete despre refacerea Europei. Dacă miniștrii au vorbit atît de respectuos cu Vanderlip, înseamnă că el are legături cu miliardarii : în cartea sa el ne prezintă punctul de vedere al unui om de afaceri pe care nu-l interesează nimic altceva și care, observînd ce se întîmplă în Europa, spune : „Probabil că de-aici n-o să iasă nimic bun și totul o să se ducă dracului“. Cartea asta e plină de ură împotriva bolșevismului. El vorbește și de felul cum trebuie aranjate legăturile de afaceri. Este o carte foarte interesantă și, ca mijloc de agitație, e mai bună decît unele cărți comuniste, deoarece concluzia ei finală este : „Mă tem că acest bolnav n-o să poată fi vindecat, deși avem destui bani și destule mijloace ca să-l tratăm“.

Vanderlip a adus cu sine o scrisoare adresată Consiliului Comisarilor Poporului. Această scrisoare este foarte interesantă, fiindcă în ea se spune absolut deschis, cu cinismul și grosolănia unui parvenit american : „În 1920 noi sîntem foarte puternici, în 1923 flota noastră va fi și mai puternică ; totuși sîntem stînjiți de Japonia și va trebui să ne războim cu ea, dar fără petrol, fără țitei nu putem duce război. Dacă ne vindeți Kamciatka, vă garantez că entuziasmul poporului american va fi atît de mare, încît vă vom recunoaște. Alegerile prezidențiale, care vor avea loc în martie, vor aduce victoria partidului nostru. Dar dacă ne dați Kamciatka în arendă, vă declar că în cazul acesta entuziasmul nu va fi atît de mare“⁴⁷. Acesta este, aproape textual, cuprinsul scrisorii lui. Avem în fața noastră imperialismul gol-goluț, care nici nu consideră necesar să se acopere cu ceva, fiind convins că și așa arată minunat. Cînd am primit această scrisoare, ne-am spus : trebuie să ne agățăm de propunerea lui cu amîndouă mîinile. Că din punct de vedere economic are dreptate, ne-o dovedește faptul că în America partidul republican se află în ajunul victoriei. Pentru prima oară în istoria Americii s-au găsit în sud oameni care să voteze împotriva democraților. E clar deci că avem de-a face cu un raționament just, din punct de vedere economic, al unui imperialist. Kamciatka a aparținut fostului imperiu rus. Asta-i adevărat. Dar cui aparține ea în prezent — nu se știe. Se pare că este proprietatea unui stat care se numește Republica Extremului Orient, dar granițele acestui stat nu sînt precis stabilite⁴⁸. E drept că se întocmesc unele documente în această privință, dar, în primul rînd, ele n-au fost încă definitiv redactate, iar în al doilea rînd ele n-au fost încă aprobate. În Extremul Orient domină Japonia, care poate face acolo tot ce pofteste. Dacă vom ceda Americii Kamciatka, care din punct de vedere juridic ne aparține nouă, dar de fapt e cotropită de Japonia, este clar că vom fi în cîștig. Acesta a fost temeiul raționamentului meu politic, și, sprijinindu-ne pe el, noi am luat din capul locului hotărîrea de a încheia neapărat un acord cu America. Desigur, va trebui să ne tocmim cu acest prilej, fiindcă nici un om de afaceri n-o să ne respecte dacă nu ne tocmim. De aceea tov. Rîkov a început să

se tocmească, iar noi am alcătuit un proiect de acord. Dar cînd s-a ajuns la semnătură, noi am spus : „Cine sîntem noi, știe toată lumea, dar dv. cine sînteți ?“ A reieșit că Vanderlip nu poate să ne dea garanții ; atunci noi i-am spus că sîntem îngăduitori. E limpede că acesta nu e decît un proiect, și chiar dv. ați spus că acordul va intra în vigoare abia după ce partidul dv. va ieși învingător ; dar el n-a învins încă, așa că o să mai așteptăm. Și s-a întîmplat următorul lucru : noi am întocmit un proiect de acord, care n-a fost încă semnat și prin care cedam americanilor pentru o perioadă de 60 ani Kamciatka — imensul teritoriu din partea de est și nord-est a Siberiei — cu dreptul de a-și amenaja o radă militară în portul de acolo, care e deschis tot anul și în care se află petrol și cărbune.

Proiectul de acord nu ne obligă la nimic ; putem să spunem în orice moment că conține unele puncte neclare și să renunțăm la el. În cazul acesta nu vom avea de pierdut decît timpul folosit pentru discuțiile cu Vanderlip și cîteva foi de hîrtie. Dar noi sîntem de pe acum în cîștig. E de ajuns să citim informațiile primite din țările Europei pentru a ne convinge că sîntem în cîștig. Din Japonia nu ne vine nici o știre în care să nu se vorbească despre marea neliniște provocată de concesiunile ce urmează să fie acordate. Japonia declară : „Nu vom tolera așa ceva, fiindcă lovește în interesele noastre“. — Poftim, n-aveți decît să învingeți America, noi n-o să facem nici o obiecție. Noi — ca să mă exprim pe șleau — am asmuțit Japonia și America una împotriva celeilalte și prin aceasta sîntem în cîștig. Sîntem în cîștig și în ceea ce privește americanii.

Cine este acest Vanderlip ? Noi n-am stabilit încă cine este, dar în lumea capitalistă se știe precis că nu se trimit telegrame în întreaga lume atunci cînd e vorba de simpli cetățeni. Or, cînd Vanderlip a părăsit țara noastră, au început să curgă telegramele în lumea întreagă. El spunea că a obținut o concesiune avantajoasă și s-a apucat peste tot să-l laude pe Lenin. Această laudă are în sine ceva umoristic, dar permiteți-mi să spun că în această notă umoristică este și o leacă de politică. După ce a terminat toate tratativele pe care le-a dus aici, Vanderlip și-a exprimat dorința să obțină o întrevvedere cu mine. M-am sfătuit cu

reprezentanții departamentelor respective, pe care i-am întrebat dacă e cazul să-l primesc. Mi s-a răspuns : „Primiți-l. O să plece mai mulțumit“. A venit Vanderlip la mine și am discutat amîndoi despre toate aceste chestiuni. Cînd a început să spună că a fost în Siberia, că cunoaște Siberia, că el, ca și cei mai mulți dintre miliardarii americani, provine din rîndul muncitorilor ș.a.m.d., că ei pun preț numai pe ceea ce este practic, că apreciază un lucru numai după ce îl văd, i-am răspuns : „Bine, dv. sînteți oameni practici, uitați-vă și vedeți ce este sistemul sovietic și introduceți-l și la dv.“. El s-a uitat lung la mine, uimit de această întorsătură a discuției, și mi-a spus pe rusește (întreaga convorbire fusese purtată în limba engleză) : „S-ar putea“. Îl întreb surprins : De unde cunoașteți limba rusă ? — „Cum să n-o cunosc dacă în decurs de 25 de ani am colindat călare o mare parte din regiunile Siberiei !“ Aș vrea să redau și o remarcă a lui care e de domeniul umoristicii. Cînd ne-am luat rămas bun, el a spus : „Va trebui să spun celor din America că mister Lenin (mister înseamnă domnul), că domnul Lenin n-are coarne“. N-am înțeles imediat ce vrea să spună, fiindcă, în genere, nu cunosc bine limba engleză. — „Ce-ați spus ? Mai spuneți, vă rog, o dată“. Vanderlip, care e un bătrînel vioi, pune degetele la tîmple și spune : „N-aveți coarne“. Translatorul care era de față spune : „Da, chiar așa !“ În America toată lumea e convinsă că trebuie să am coarne, căci întreaga burghezie spune că sînt însemnat de diavolul. „Și acum va trebui să spun că n-aveți coarne“, a adăugat Vanderlip. Ne-am despărțit în raporturi foarte cordiale. Mi-am exprimat speranța că, pe baza relațiilor de prietenie dintre cele două state, nu numai că se va încheia un contract de concesiune, dar se vor dezvolta în mod normal și relațiile de ajutor economic reciproc. Toată convorbirea a decurs pe acest ton. După aceea au început să vină telegrame în care se relatau cele spuse de Vanderlip la întoarcerea lui din străinătate. El îl compara pe Lenin cu Washington și cu Lincoln. M-a rugat să-i dau un portret cu dedicație. Am refuzat, pentru că în asemenea ocazie se obișnuiește să scrii : „Tovarășului cutare“ ; or, eu nu puteam să scriu : „tovarășului Vanderlip“. Să-i scriu așa ceva lui Vanderlip, cu care încheiem un acord de conce-

siune, era imposibil, fiindcă acordul urmează să fie semnat de guvern, cînd își va lua funcțiile în primire. Cum să scriu — nu știu. Să ofer portretul meu unui imperialist notoriu era ceva nelogic. Și totuși am primit asemenea telegrame. De aici reiese clar că în politica imperialistă toată această poveste a avut un anumit rol. Cînd au apărut unele informații în legătură cu concesiunile lui Vanderlip, Harding — care a fost ales președinte, dar care va intra în funcție abia în martie anul viitor — a dat o dezmințire oficială în care spunea : „nu știu nimic, nu întretin relații cu bolșevicii, n-am auzit despre nici un fel de concesiuni“. Asta s-a întîmplat în timpul alegerilor ; și a recunoaște, în timpul alegerilor, că ai de-a face cu bolșevicii înseamnă, în cazul cel mai bun, a pierde o parte din voturi. De aceea el a dat o dezmințire oficială. Această dezmințire a fost trimisă la toate ziarele care îi atacă pe bolșevici. Harding și ceilalți sînt cu totul în solda partidelor imperialiste. Noi ne dăm perfect de bine seama de avantajele politice pe care le putem obține din partea Americii și a Japoniei. Această știre prezintă importanță prin faptul că ne arată concret ce concesiuni am vrea să acordăm și în ce condiții anume. Firește, în paginile ziarelor nu trebuie să vorbim despre asta. Așa ceva se poate spune numai într-o adunare de partid : în ziare nu trebuie să trecem sub tăcere această tranzacție, căci ea este avantajoasă, dar nu trebuie să scăpăm nici un cuvînt care ar împiedica încheierea unei astfel de tranzacții, pentru că ea înseamnă un mare avantaj pentru noi și ar duce la o slăbire a pozițiilor atît ale imperialismului american, cît și ale celui japonez, în ceea ce ne privește pe noi.

Toată această tranzacție înseamnă o slăbire a presiunii forțelor imperialiste — deocamdată imperialiștii stau și suspină, așteptînd să se ivească momentul prielnic pentru a-i sugruma pe bolșevici, iar noi îndepărtăm acest moment. Cînd s-a încercat antrenarea Japoniei în aventura coreeană, japonezii au spus americanilor : „Desigur, noi putem să-i învingem pe bolșevici, dar ce ne dați pentru asta ? China ? Noi și așa o s-o luăm ; dar pentru ca să-i batem pe bolșevici va trebui să străbatem 10 000 de verste, în timp ce americanii vor sta în spatele nostru. Nu, așa nu se face poli-

tică". Încă de atunci am fi fost învinși de japonezi în câteva săptămîni, dacă ei ar fi dispus de o linie ferată dublă și dacă americanii i-ar fi ajutat cu mijloace de transport. Ne-a salvat faptul că Japonia, care era pe punctul de a înghiți China, nu putea să înainteze spre apus, străbătînd întreaga Siberie și avînd în spate America, și că ea n-a vrut să scoată castanele din foc pentru America.

O șansă și mai mare de salvare pentru noi ar fi dacă puterile imperialiste s-ar afla în război. Dacă sîntem nevoiți să-i suportăm pe niște nemernici ca tîlharii capitaliști, care își ascut cu toții cuțitele pentru a se năpusti asupra noastră, este de datoria noastră directă să-i facem să-și îndrepte cuțitele unul împotriva celuilalt. Cînd doi tîlhari se încăieră, oamenii cinstiți n-au decît de cîștigat. Celălalt avantaj este pur politic; chiar dacă nu se va realiza această concesiune, însuși proiectul de concesiune va însemna un avantaj pentru noi. Avantajul economic constă în aceea că vom primi o parte din produse. Dacă americanii vor începe să obțină o parte din produse, asta ar constitui un avantaj pentru noi. În Kamciatka petrolul și minereurile se găsesc în cantități atît de mari, că noi, în mod vădit, nu sîntem în stare să le exploatăm singuri.

V-am arătat una din contradicțiile imperialiste pe care sîntem obligați s-o folosim, și anume pe aceea care există între Japonia și America; o altă contradicție este aceea dintre America și tot restul lumii capitaliste. Aproape întreaga lume capitalistă a „învîngătorilor“ a ieșit din război considerabil îmbogățită. America este puternică, toți sînt acum datornici ei, totul depinde de ea. Ura împotriva ei crește tot mai mult, căci ea îi jefuiește pe toți, și îi jefuiește într-un mod foarte original. Ea n-are colonii. Anglia a ieșit din război cu colonii imense, la fel și Franța. Anglia a propus Americii să accepte un mandat — acesta este termenul care se folosește azi — asupra uneia din coloniile jefuite, dar ea n-a acceptat. Se vede că negustorii americani judecă altfel lucrurile. Ei au văzut că războiul are un rol foarte bine definit, atît în ce privește ruina economică cît și în ce privește starea de spirit a muncitorilor, și au ajuns la concluzia că nu este avantajos pentru ei să primească mandatul. Dar ei nu vor admite, bineînțeles, ca alte state să

tragă foloase de pe urma acestei colonii. Întreaga presă burgheză oglindește ura mereu crescîndă împotriva Americii, și în această țară sporește numărul celor ce se pronunță pentru încheierea unui acord cu Rusia. America a încheiat un acord cu Kolceak în care se prevedea recunoașterea și sprijinirea acestuia, dar în această privință ea a mai pățit-o o dată, alegîndu-se doar cu pierderi și rușine. Avem astfel în fața noastră cel mai mare stat din lume, care va dispune în 1923 de o flotă mai puternică decît aceea a Angliei; dar acest stat este întîmpinat cu o ură tot mai aprigă de către celelalte țări capitaliste. De acest concurs de împrejurări trebuie să ținem seama. America nu se poate împăca cu restul Europei, acesta este un fapt dovedit de istorie. Nimeni n-a înfățișat atît de bine tratatul de la Versailles cum a făcut-o Keynes, reprezentantul Angliei la Versailles, într-o carte scrisă de el. În această carte, Keynes și-a bătut joc de Wilson și de rolul pe care l-a avut el în tratatul de la Versailles. Wilson s-a dovedit a fi un prostănac și jumătate, pe care Clemenceau și Lloyd George l-au manevrat ca pe o marionetă. Totul arată deci că America nu se poate împăca cu celelalte țări, pentru că între ea și aceste țări există profunde divergențe economice, pentru că America este mai bogată decît ele.

De aceea toate problemele în legătură cu concesiunile le vom examina din acest unghi de vedere; trebuie folosită din plin orice posibilitate, oricît de mică, de a înteți discordia dintre America și restul lumii capitaliste. Între America și colonii există în mod inevitabil contradicții, și, dacă ea va încerca să se atingă mai mult de colonii, ne va da un ajutor de zece ori mai mare. În colonii clocotește revolta, și, dacă te atingi de ele, atunci, de vrei sau de nu vrei, de ești sau nu bogat — și cu cît ești mai bogat, cu atît mai bine — ne ajuți pe noi, iar domnii Vanderlipi o să-și frîngă gîtul. Iată de ce această discordie constituie pentru noi principalul considerent de la care trebuie să pornim.

A treia contradicție este aceea dintre Antantă și Germania. Germania învinsă este strivită de tratatul de la Versailles, dar dispune de imense posibilități economice. Ea este a doua țară din lume sub raportul dezvoltării economice, dacă considerăm că prima este America. Specia-

liștii spun chiar că în ceea ce privește industria electro-tehnică, Germania este superioară Americii, și dv. știți ce mare importanță are industria electrotehnică. În ceea ce privește folosirea pe scară largă a electricității, America ocupă primul loc, dar în ceea ce privește perfecțiunea tehnică Germania se află pe o treaptă mai înaltă. Și iată că unei asemenea țări i se impune tratatul de la Versailles, cu care ea nu se poate împăca. Germania este una din țările capitaliste cele mai puternice și mai înaintate, și ea nu poate suporta tratatul de la Versailles; ea este la rîndul ei o țară imperialistă dar, fiind asuprită, trebuie să-și caute un aliat împotriva imperialismului mondial. Aceasta este situația de care trebuie să ne folosim. Tot ce adîncește antagonismul dintre America și celelalte țări ale Antantei, sau antagonismul dintre Antantă în ansamblul ei și Germania, trebuie privit prin optica favorizării concesiunilor. De aceea trebuie să ne străduim să-i atragem pe capitaliști, de aceea broșura pe care a promis Miliutin s-o aducă, și pe care a adus-o și o va distribui, conține o serie de decrete ale Consiliului Comisarilor Poporului care au fost scrise în așa fel încît să atragă pe actualii amatori de concesiuni⁴⁹. La această carte s-au anexat niște hărți cu explicații. O s-o traducem în toate limbile și o să căutăm s-o popularizăm în fel și chip, pentru a antrena în special Germania împotriva Angliei, întrucît pentru Germania concesiunea ar fi un mijloc de salvare. Trebuie să antrenăm America împotriva Japoniei, întreaga Antantă împotriva Americii și întreaga Germanie împotriva Antantei.

Iată care sînt cele trei categorii de contradicții care încurcă în mod iremediabil tot jocul imperialiștilor. Iată care este miezul problemei. Și iată de ce, din punct de vedere politic, trebuie să fim cu tot sufletul sau, mai bine zis — pentru că nu de suflet e nevoie aici —, să manifestăm tot interesul pentru concesiuni.

Trec acum la problema economiei. Cînd noi am atins aici problema Germaniei, am și ajuns la aspectul economic. Prin pacea de la Versailles, existența economică a Germaniei a fost subminată; și nu numai a Germaniei, dar și a celorlalte țări învinse, ca Austro-Ungaria în vechea ei întindere, din care o parte a fost inclusă în statele învingătoare, dar

care în condițiile tratatului de la Versailles nu poate să mai existe. În Europa centrală aceste țări constituie un bloc puternic, care dispune de o uriașă forță economică și tehnică. Din punct de vedere economic, toate aceste țări sînt necesare pentru refacerea economiei mondiale. Dacă veți citi și reciti cu atenție decretul din 23 noiembrie cu privire la concesiuni, veți vedea că noi subliniem importanța economiei mondiale, și facem acest lucru în mod intenționat. Acesta este, incontestabil, un punct de vedere just. Pentru refacerea economiei mondiale este nevoie și de materii prime din Rusia. Nu te poți dispensa de folosirea lor — iată care e adevărul din punct de vedere economic. Acest adevăr îl recunoaște și cel mai autentic burghez care studiază economia și care privește lucrurile sub un unghi de vedere pur burghez, îl recunoaște Keynes, care a scris cartea „Consecințele economice ale păcii“. Iar Vanderlip, care a colindat întreaga Europă ca magnat al finanței, recunoaște și el că nu poate fi refăcută economia pentru că în lume sînt prea puține materii prime, întrucît au fost irosite în timpul războiului. El spune că Rusia trebuie să constituie un punct de sprijin în această direcție. Și iată că Rusia se ridică acum în fața întregii lumi și declară: ne angajăm să refacem economia internațională — iată care este planul nostru. Această poziție este justă din punct de vedere economic. În această perioadă Puterea sovietică s-a întărit, și nu numai că s-a întărit ea însăși, dar vine cu un plan de refacere a întregii economii mondiale. Între economia mondială și planul de electrificare a fost stabilită o legătură bine întemeiată din punct de vedere științific. Prin planul nostru ne vom câștiga, fără îndoială, nu numai simpatia tuturor muncitorilor, dar și pe aceea a capitaliștilor rezonabili, independent de faptul că pentru ei noi sîntem „acești bolșevici și teroriști teribili“ ș.a.m.d.; de aceea planul nostru economic este just, și întreaga democrație mic-burgheză, citindu-l, va înclina spre noi, fiindcă imperialiștii au și început să se încaiere, pe cînd noi venim cu un plan împotriva căruia tehnicienii și economiștii n-au nimic de obiectat. Noi trecem la domeniul economic și propunem întregii lumi un program pozitiv de construcție, dezvoltăm acele perspective care se întemeiază pe baze economice și pe care Rusia

nu le consideră ca un centru egoist, merit să distrugă toate celelalte economii, economiile altor țări, cum se întâmplă altădată, căci acum Rusia este aceea care face propuneri de refacere a economiei în interesul întregii lumi.

Noi punem problema pe un plan anticapitalist. Noi venim și declarăm : ne angajăm să construim întreaga lume pe baze economice raționale, și nu încapă îndoială că acest lucru este just. Nu încapă îndoială că, dacă ne vom apuca să lucrăm cum trebuie, cu mașini moderne și cu ajutorul științei, întreaga economie mondială va fi refăcută fără întârziere.

Noi facem un fel de propagandă pe linie de producție atunci când spunem patronilor : „Dv., domnilor capitaliști, nu sînteți buni de nimic ; în timp ce dv. vă ruinați, noi construim așa cum știm noi, și în acest caz n-ar fi timpul să ajungeți la o înțelegere cu noi ?“ La care toți capitaliștii din întreaga lume se văd nevoiți să răspundă, deși scărpinîndu-se la ceafă : „Dar poate că ar fi timpul să semnăm un acord comercial“.

Englezii au și întocmit un proiect și ni l-au trimis ⁵⁰. El este acum studiat, și în legătură cu asta trebuie să spunem că începe o perioadă nouă. Englezii au dat greș în război, și acum trebuie să lupte pe tărîm economic. Pentru noi așa ceva este cît se poate de limpede. Nouă nici prin gînd nu ne-a trecut că, după ce vom lupta, o să vină pacea, și mielul socialist o să se îmbrățișeze cu lupul capitalist. Departe de așa ceva. Faptul că sînteți nevoiți să vă luptați cu noi pe tărîm economic reprezintă un mare progres. Noi v-am propus un program internațional, în care concesiunile sînt privite din punctul de vedere al întregii economii mondiale. Din punct de vedere economic justetea acestui program este indiscutabilă. Nici un inginer, nici un agronom care pune problema economiei naționale nu va putea să ridice obiecțiuni împotriva lui. Și mulți dintre capitaliști spun : „Fără Rusia nu va exista un sistem trainic de state capitaliste“, dar noi prezentăm un asemenea program în calitate de constructori ai economiei mondiale pe baza unui alt plan. Aceasta are o uriașă însemnătate propagandistică. Chiar dacă nu ne vom alege cu nici o concesiune — ceea ce considerăm că e perfect posibil —, chiar dacă din toată această

zarvă în legătură cu concesiunile nu ne vom alege decît cu cîteva adunări de partid, cu cîteva decrete și fără nici o concesiune, tot vom fi cîștigat ceva. Fără să mai vorbim de faptul că am prezentat un plan de construire a economiei, noi atragem de partea noastră toate statele care au fost ruinate de război. La congresul Internaționalei a III-a, al Internaționalei Comuniste, am spus că întreaga lume se împarte în națiuni asuprite și națiuni dominante *. Națiunile asuprite reprezintă nu mai puțin de 70% din întreaga populație a globului. Pacea de la Versailles a făcut să li se adauge încă 100 000 000 sau 150 000 000 de oameni.

De fapt, noi acționăm acum nu numai ca reprezentanți ai proletarilor din toate țările, dar și ca reprezentanți ai popoarelor asuprite. Nu de mult a apărut o revistă a Internaționalei Comuniste intitulată „Popoarele din Orient” ⁵¹. Internaționala Comunistă a lansat pentru popoarele din Orient următoarea lozincă : „Proletari din toate țările și popoare asuprite, uniți-vă !” Unul dintre tovarăși a pus aici întrebarea : „Dar cînd a dat Comitetul Executiv dispoziție să se schimbe lozincile” ? Eu, drept să spun, nu pot să-mi amintesc. Desigur, din punctul de vedere al „Manifestului Comunist”, această lozincă nu e justă, dar „Manifestul Comunist” a fost scris în condiții cu totul diferite, iar din punctul de vedere al politicii actuale ea este justă. Relațiile s-au înăsprit. Întreaga Germanie e în fierbere. La fel și întreaga Asie. După cum ați aflat din ziare, în India se încheagă o mișcare revoluționară. În China se manifestă o ură înverșunată împotriva japonezilor, ca și împotriva americanilor. În Germania domnește o ură atît de aprigă împotriva Antantei, încît ea nu poate fi înțeleasă decît dacă îți dai seama de ura pe care o nutresc muncitorii germani împotriva propriilor lor capitaliști. În consecință, ei au făcut din Rusia reprezentanta directă a întregii mase a populației asuprite de pe glob ; popoarele, prin însăși forța lucrurilor, se deprind să vadă în Rusia un centru de atracție. De curînd un ziar menșevic din Gruzia a scris : „Există în lume două puteri : Antanta și Rusia Sovietică”. Dar ce

* Vezi V. I. Lenin, Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 241. — Nota red.

sînt menşevicii ? Nişte oameni care îşi schimbă părerile după cum bate vîntul. Cînd eram slabi din punctul de vedere al situaţiei internaţionale, ei strigau : „Jos cu bolşevicii !“ Cînd am început să ne întărim, ei strigau : „Sîntem neutri“ . După ce am respins pe duşmani, ei spun : „Da, aici există două puteri“ .

În decretul cu privire la concesiuni, noi prezentăm în numele întregii omeniri un program — ireproşabil din punct de vedere economic — de refacere a forţelor economice ale lumii pe baza folosirii tuturor materiilor prime, oriunde s-ar afla ele. Pentru noi este important ca nicăieri să nu existe foamete. Dv., capitaliştii, nu ştiţi cum să lichidaţi foametea, dar noi ştim. Noi sîntem reprezentanţi a 70% din populaţia globului pămîntesc. Şi această superioritate numerică va avea urmările ei. Oricare va fi soarta acestui proiect, sub raport economic importanţa lui este incontestabilă. Latura economică a concesiunilor îşi are importanţa ei, indiferent de faptul că acordul va fi încheiat sau nu.

Precum vedeţi, a trebuit să fac o introducere extrem de lungă şi să demonstrez avantajele concesiunilor. Desigur, pentru noi concesiunile prezintă importanţă şi în sensul că vom putea obţine produse. Acest lucru este, fără îndoială, adevărat, dar principalul constă în relaţiile politice. Înainte de congresul Sovietelor veţi primi un volum care cuprinde, în cele 600 de pagini ale sale, planul de electrificare a Rusiei. Acest plan a fost elaborat de cei mai buni agronomi şi ingineri. Fără ajutorul capitalului străin şi fără mijloace de producţie din străinătate nu putem accelera înfăptuirea lui. Dar pentru ca să primim ajutor trebuie să plătim. Pînă acum am luptat împotriva capitaliştilor, şi ei ne spuneau : ori vă constrîngem să plătiţi cele 20 de miliarde, ori vă sugrumăm. Dar ei nu sînt în stare să ne sugrume, iar noi nu vom plăti datoriile. Deocamdată am obţinut o oarecare amîinare. Atîta timp cît avem nevoie de un ajutor economic, sîntem de acord să vă plătim. Aşa stau lucrurile, şi orice alt mod de a pune problema este neîntemeiat din punct de vedere economic. Rusia este ruinată din punct de vedere industrial şi, în comparaţie cu ceea ce era înainte de război,

situația s-a înrăutățit de zece ori, dacă nu și mai mult. Dacă acum trei ani ni s-ar fi spus că o să purtăm război timp de trei ani împotriva întregii lumi capitaliste, n-am fi crezut. Acum însă o să ni se spună : dar să refaci economia, atunci cînd dispui numai de o zecime din averea națională de dinainte de război, este o sarcină și mai grea. Într-adevăr, asta e mai greu decît să duci un război. Război puteai să duci sprijinindu-te pe entuziasmul maselor de muncitori și de țărani, care se apărau împotriva moșierilor. Acum însă nu mai e vorba de apărare împotriva moșierilor ; acum e vorba de refacerea economiei în condiții neobișnuite pentru țărani. În această direcție victoria nu mai poate fi obținută prin entuziasm, asalt și jertfire de sine, ci printr-o muncă plicticoasă, mărunță, prozaică de zi cu zi. Acest lucru este incontestabil mai greu. De unde să luăm mijloacele de producție de care avem nevoie ? Pentru a-i atrage pe americani trebuie să le plătești : ei sînt oameni de afaceri. Dar cu ce să plătim ? Cu aur ? Dar aurul nu-l putem risipi. Aur ne-a rămas puțin. Cu cel pe care-l avem nu putem acoperi nici măcar cheltuielile de înfăptuire a programului de electrificare. Inginerul care a întocmit programul de electrificare a calculat că pentru înfăptuirea lui avem nevoie de cel puțin un miliard și 100 000 000 de ruble aur. Dar o asemenea rezervă de aur n-avem. Să le dăm materii prime nu putem, pentru că în propria noastră țară oamenii nu sînt încă hrăniți cu toții pe săturate. Atunci cînd în Consiliul Comisarilor Poporului se pune problema să dăm 100 000 de puduri de cereale italienilor, se ridică comisarul poporului pentru aprovizionare și spune că nu se poate. Ne tocim pentru fiecare tren de cereale. Fără cereale nu putem dezvolta comerțul exterior. Dar ce să dăm ? Mărunțișuri ? Au ei destule. Ni se spune să facem comerț cu cereale ; dar noi nu putem să dăm cereale. De aceea căutăm să rezolvăm problema cu ajutorul concesiunilor.

Trec acum la punctul următor. Concesiunile dau naștere la noi primejdii. Mă refer la ceea ce am spus la începutul cuvîntării mele, și anume că se aud strigăte de jos, din rîndurile maselor de muncitori : „Nu vă lăsați păcăliți de capitaliști, ei sînt oameni deștepți și dibaci“. E plăcut să auzi

rostindu-se asemenea îndemnuri, fiindcă vezi cum cresc mase uriașe care sînt în stare să lupte cu dîrzenie împotriva capitaliștilor. În articolele tovarășului Stepanov, care au fost concepute în mod pedagogic (la început, s-a gîndit el, am să aduc toate argumentele împotriva concesiunilor, iar apoi am să spun că trebuie să le acceptăm ; numai că unii cititori, pînă să ajungă la partea pozitivă, o să abandoneze probabil lectura, după ce se vor fi convins că nu e nevoie de concesiuni), sînt o seamă de idei juste ; dar cînd spune că nu trebuie să acordăm concesiuni Angliei, fiindcă are să vină Lockhart, nu sînt de acord cu dînsul. Noi am scos-o la capăt cu Lockhart într-o vreme cînd Ceka era abia în curs de formare și nu era o instituție atît de solidă ca acum. Și dacă după trei ani de război nu sîntem în stare să-i prindem pe spioni, atunci va trebui să se spună despre noi că asemenea oameni nu trebuiau să se apuce să conducă un stat. Noi rezolvăm probleme incomparabil mai grele. De pildă, acum sînt în Crimeea 300 000 de burgezi. Acesta este un izvor de viitoare speculă, de viitor spionaj, de ajutor dat în fel și chip capitaliștilor. Dar noi nu ne temem de ei. Noi spunem că o să ne ocupăm de ei, o să-i repartizăm, o să-i supunem și o să-i asimilăm.

Este ridicol să se spună, după toate acestea, că străinii cărora le vor fi atribuite diferite concesiuni vor fi primejdioși pentru noi sau că nu vom ști să-i supraveghem. Atunci nici nu trebuia să ne apucăm de treabă, nu trebuia să ne asumăm sarcina de a conduce statul. Aici e vorba de o sarcină pur organizatorică, asupra căreia nu face să insistăm prea mult.

Dar ar fi, desigur, o mare greșeală să credem că concesiunile înseamnă pace. În nici un caz ele nu înseamnă așa ceva. Concesiunile nu sînt altceva decît o nouă formă de război. Europa a luptat împotriva noastră, și acum războiul se duce pe un alt plan. Înainte el s-a desfășurat într-un domeniu în care imperialiștii erau infinit mai puternici, și anume în domeniul militar. Dacă ar fi fost după numărul tunurilor și al mitralierelor pe care le au ei și pe care le avem noi, dacă ar fi fost după numărul soldaților pe care-i pot mobiliza guvernul nostru și guvernul lor, fără îndoială că am fi fost zdrobiți în două săptămîni.

Totuși noi am rezistat în acest domeniu și ne pregătim să luptăm mai departe, să trecem la războiul economic. Noi am spus clar că alături de o parcelă concesionată, alături de un teren concesionat, va fi terenul nostru, iar după aceea iarăși terenul lor; vom învăța de la ei cum se organizează întreprinderi model, organizînd alături de ei o întreprindere de-a noastră. Dacă nu vom reuși să facem acest lucru, atunci n-are rost să vorbim. Utilarea după ultimul cuvînt al tehnicii nu este, în momentul de față, o sarcină ușoară, trebuie să învățăm acest lucru, să-l învățăm din practică, fiindcă el nu se învață în nici un fel de școală sau de universitate, la nici un fel de cursuri, și de aceea noi acordăm concesiunile în așa fel, ca ele să fie intercalate cu exploatarea noastră: veniți deci și învățați chiar aici, la fața locului.

Din punct de vedere economic, concesiunile sînt de mare folos pentru noi. Desigur, concesionarii, creînd așezări, vor aduce cu ei deprinderi capitaliste și vor căuta să exercite influență dizolvantă asupra țărănimii. Dar noi trebuie să-i supraveghem și să le opunem la fiecare pas influența noastră comunistă. Și aceasta este tot un fel de război, o întrecere militară între două sisteme, între două formațiuni, între două sisteme economice — cel comunist și cel capitalist. Vom dovedi că sîntem mai puternici decît ei. Ni se spune: „Ei bine, ați rezistat pe frontul extern, începeți acum să construiți; hai să construim, și atunci o să vedem cine o să învingă...“. Desigur, aceasta e o sarcină grea, dar noi am spus și spunem: „Socialismul își exercită influența prin puterea exemplului“. Violența este eficace atunci cînd este folosită împotriva celor ce vor să-și restaureze puterea. Doar la atît se reduce însemnătatea violenței, iar mai departe trebuie folosită puterea influenței și a exemplului. Trebuie să arătăm în mod practic, prin exemple, însemnătatea comunismului. Noi n-avem mașini, fiindcă războiul ne-a ruinat, i-a răpit Rusiei resursele ei economice, și totuși nu ne temem de această întrecere, pentru că ea va fi, în toate privințele, avantajoasă pentru noi.

Acesta va fi un război în cursul căruia, de asemenea, va trebui să nu facem nici cea mai mică concesiune. Acest război este, în toate privințele, avantajos pentru noi;

avantajoasă este și trecerea de la vechiul război la acest nou război, fără să mai vorbim de faptul că el ne oferă o oarecare garanție indirectă de pace. Am spus la o adunare — despre care „Pravda“ a publicat o relatare cât se poate de nefericită — că în momentul de față noi am trecut de la război la pace, dar că noi n-am uitat că o să vină din nou războiul*. Atîta timp cât capitalismul continuă să existe alături de socialism, ele nu pot trăi în pace : pînă la urmă o să învingă ori unul, ori celălalt ; o să i se cînte prohodul ori Republicii sovietice, ori capitalismului mondial. Este vorba doar de o amîinare a războiului. Capitaliștii vor căuta pretexte pentru un război. Dacă ei o să accepte propunerea noastră și o să treacă la luarea în concesiune, acest lucru o să le fie mai greu. Pe de o parte, în caz de război o să avem condițiile cele mai favorabile ; pe de altă parte, cei ce vor război n-o să accepte concesiuni. Existența concesiunilor constituie un argument economic și politic împotriva războiului. Statele care ar putea să pornească război împotriva noastră nu vor putea să întreprindă acest pas dacă vor primi concesiuni, fiindcă se vor simți cu mîinile legate. Noi punem atîta preț pe această legătură, încît nu ne temem să plătim, cu atît mai mult cu cît plata se va face cu mijloace de producție pe care noi nu le putem dezvolta. Pentru Kamciatka vom plăti 100 000 de puduri de țigete, din care vom opri pentru noi 20%, vom plăti cu țigete, iar dacă nu vom plăti, nu vom obține nici 2 puduri. Acesta, ce-i drept, e un preț cămătăresc, dar atîta timp cât există capitalismul nu ne putem aștepta să dea un preț mai omenesc. Și totuși avantajele sînt incontestabile. Cît despre pericolul unei ciocniri între capitalism și bolșevism, trebuie să spunem că concesiunile constituie o continuare a războiului, dar pe un alt teren. Va trebui să urmărim fiecare pas al inamicului. Va fi nevoie să folosim toate mijloacele de conducere, de supraviețuire și de influențare. Și asta înseamnă tot război. Noi am luptat într-un război mai mare, dar în acest război vom mobiliza și mai mulți oameni decît în primul. În acest război vor fi mobilizați, fără nici o excepție, toți

* Vezi volumul de față p. 44. — *Nota red.*

cei ce muncesc ; li se va spune și li se va explica : „Dacă capitalismul face cutare sau cutare lucru, voi, muncitorii și țărani care ați răsturnat pe capitaliști, nu trebuie să faceți mai puțin decît ei. Căutați să învățați deci“.

Sînt convins că Puterea sovietică va ajunge din urmă și-i va întrece pe capitaliști și că vom fi în cîștig nu numai din punct de vedere pur economic. Vom primi aceste două nenorocite de procente ; e foarte puțin, dar tot e ceva. În afară de asta, ne vom însuși știința și vom căpăta experiență : nici o școală și nici o universitate nu face doi bani dacă n-ai pricepere practică. Din harta anexată la broșura pe care are să v-o arate tov. Miliutin veți vedea că noi acordăm concesiuni cu precădere în regiunile periferice. În Rusia europeană pădurile din nord se întind pe o suprafață de 70 000 000 de desetine. Vreo 17 000 000 de desetine sînt destinate pentru concesiuni. Exploatarea noastră forestiere sînt intercalate cu terenurile concesionate ; pădurile se află în Siberia apuseană și în nordul îndepărtat. N-avem nimic de pierdut. Principalele întreprinderi se află în Siberia apuseană, ale cărei bogății sînt imense. În zece ani nu vom putea să valorificăm nici a suta parte din ele. Cu ajutorul capitaliștilor străini, însă, cedîndu-le o mină, căpătăm posibilitatea de a exploata minele noastre. Atunci cînd acordăm concesiuni, alegem noi înșine locul lor.

Cum să procedăm pentru a asigura supravegherea concesiionarilor ? Ei vor încerca să provoace descompunere în rîndurile țărănimii noastre, ale maselor noastre. Țăranul, ca mic proprietar, înclină prin însăși natura lui spre comerțul liber, iar noi considerăm că o asemenea practică constituie o crimă. Aici este vorba de o luptă pe care trebuie s-o ducă statul. Aici, tocmai aici trebuie să contrapunem cele două moduri de a conduce economia : cel capitalist și cel socialist. Aici este vorba tot de un război în care trebuie să dăm o bătălie decisivă. Avem o recoltă extrem de proastă, ducem lipsă de nutreț și printre vite bîntuie epizootiile ; în același timp, imense întinderi de pămînt sînt lăsate în paragină. Zilele acestea se va emite un decret în sensul că trebuie depuse toate eforturile pentru însămintarea

unor suprafețe cât mai mari și pentru îmbunătățirea situației agriculturii ⁵².

În plus de asta, avem 1 000 000 de deseatine de pământ înțelenit, pe care nu-l vom ara, pentru că n-avem vite de muncă, n-avem uneltele necesare. Cu tractorul însă acest pământ poate fi arat la orice adâncime. De aceea e avantajos pentru noi să dăm în arendă acest pământ. Chiar dacă vom ceda jumătate și chiar trei sferturi din produse, vom avea totuși de câștigat. Iată politica de care sînt călăuzite acțiunile noastre. Și pot să spun că la baza acestor acțiuni trebuie să stea nu numai considerentele economice și conjunctura economiei mondiale, dar și profunde considerente politice. Orice alt mod de a pune problema ar fi o dovadă de miopie. Dacă e vorba de avantajele sau dezavantajele economice ale concesiunilor, trebuie spus că ele prezintă în mod incontestabil un avantaj din punct de vedere economic. Fără concesiuni nu vom putea să îndeplinim programul nostru și să înfăptuim electrificarea țării; fără ele nu ne va fi cu puțință să refacem economia noastră în următorii zece ani; iar după ce o vom reface, nu vom putea fi învinși de către capital. Concesiunile nu înseamnă pace cu capitalismul, ci război pe un alt plan. În loc de un război cu arme și tancuri se duce un război economic. E adevărat că și acest război prezintă noi greutăți și noi primejdii. Dar eu sînt convins că le vom birui. Sînt convins că, punînd în acest fel problema concesiunilor, vom convinge cu ușurință marea majoritate a membrilor de partid că concesiunile sînt necesare, iar teama instinctivă despre care am vorbit este o teamă folositoare și sănătoasă, pe care noi o vom transforma într-o forță motrice care să ne aducă o victorie mai rapidă în războiul economic ce ne așteaptă.

*O dare de seamă rezumativă a apărut
la 7 decembrie 1920,
în „Krasnaia Gazeta” nr. 275*

*Publicat
în întregime în 1923,
în Operele lui
N. Lenin (V. Ulianoz), vol. XVII*

Se tipărește după stenogramă

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA CONCESIUNI

Tovarăși ! Bilețelele primite de mine sînt atît de numeroase, că n-am să pot răspunde la toate. Pe de altă parte, în cursul dezbaterilor cele mai multe argumente au și fost combătute, așa că am să fac mai întîi unele observații în legătură cu broșura „Despre concesiuni“. Am să vorbesc mai amănunțit. Prefața, scrisă de tov. Lomov, expune într-o pagină și jumătate problema extrem de sumar. După aceea urmează chiar decretul din 23 noiembrie, în care este expusă ideea despre interesele economiei mondiale. „Procesul de refacere a forțelor de producție din Rusia, și totodată a întregii economii mondiale, poate fi considerabil accelerat prin atragerea instituțiilor de stat și comunale din străinătate, a întreprinderilor particulare, a societăților pe acțiuni, a cooperativelor și organizațiilor muncitorești din alte țări la extragerea și prelucrarea bogățiilor naturale ale Rusiei“. Această teză are, firește, doar o importanță propagandistică, dar din punct de vedere economic ea este indiscutabilă. Economia mondială trebuie refăcută. Capitalismul acționează într-un fel, noi facem de asemenea propunerile noastre, dar deocamdată economia mondială își păstrează caracterul ei capitalist.

Am vrut să-i atragem pe străini, de aceea la sfîrșitul decretului sînt enumerate condițiile :

Punctul 1 : „Concesionarului i se acordă partea convenită din produs care e stipulată în contract, cu dreptul de a o exporta“. Fără o asemenea condiție, ei n-o să accepte. Cît reprezintă această parte — nu se spune. O să dăm bătălie

pentru această parte, o să ne tocmim, o să ne războim și fiecare dintre noi se va apuca să cîntărească avantajele. Tovarășii au spus aici că trebuie să fim cu ochii în patru, și ei au perfectă dreptate.

Punctul 2 : „În caz că vor fi introduse perfecționări tehnice speciale și de mari proporții, se vor acorda concesionarului unele avantaje comerciale (de pildă : dacă se achiziționează mașini, se încheie contracte speciale pentru comenzi mari ș.a.m.d.)“. Ce înseamnă avantaje comerciale ? Firma cutare va beneficia de un contract cu clauze preferențiale, în timp ce altele nu. Iar dacă firma va obține concesiuni, noi vom putea răscumpăra instalațiile ei și poate că îi vom acorda un spor de preț. Principalul este însă ca ei să ne dea mașini. Mi se pare că acest considerent este destul de clar și totodată ne oferă elemente de propagandă.

Punctul 3 : „În raport cu caracterul și condițiile fiecărei concesiuni, vom acorda termene lungi, astfel ca să se asigure concesionarului o deplină compensație pentru riscul la care e supus și pentru mijloacele tehnice folosite“. Aici este vorba de durata concesiunilor. Această durată nu este de loc precisă, iar în alte condiții noi n-am fi putut da Kamciatka, și au dreptate tovarășii Fedotov și Skvorțov cînd spun că asta este o concesiune specială, pe care noi o acceptăm din importante considerente politice. Acordînd concesiuni în asemenea condiții, noi dăruim cu plăcere ceea ce nouă nu ne trebuie, iar de pe urma acestei pierderi nu vom fi dezavantajați nici economicște și nici politicște.

Punctul 4 : „Guvernul R.S.F.S.R. garantează că bunurile investite de concesionar în întreprinderea respectivă nu vor forma obiectul unei naționalizări, confiscări sau rechiziționări“. Sper că n-ați uitat că mai avem și tribunal. Aceasta e o frază bine gîndită, pe care am avut tot interesul s-o formulăm cum trebuie. La început am vrut să vorbim de tribunal, dar după aceea am mai chibzuit, ne-am răzgîndit și am ajuns la concluzia că e mai bine să ne abținem. Vorba e de argint, tăcerea e de aur. Nu se vor face confiscări și nici rechiziții, dar tribunalul rămîne, iar el e al nostru și, pe cît știu, se compune din membri aleși de Soviete. În

ce mă privește, trebuie să spun că personal n-am o părere chiar atât de proastă despre tribunalele noastre. Așa că o să le folosim.

Punctul 5 : „Concesionarului i se acordă dreptul să angajeze muncitori și funcționari pentru întreprinderile sale din R.S.F.S.R., cu condiția să respecte prevederile codului muncii sau ale unei convenții speciale, care să garanteze respectarea, în ce privește acești angajați, a unor anumite condiții de muncă menite să le ocrotească viața și sănătatea“. Aici nu există nici un dedesubt. Iar dacă muncitorii vor face grevă și ea va fi rațională, noi îi vom putea susține în secret pe greviști. Cu ce amenință capitaliștii ? „Te aruncăm în stradă, și n-o să ai ce mânca“. Aici însă s-ar putea să le și pice de undeva o rație ; asta, se știe, stă în puterile noastre. Noi putem să le-o dăm, și o să le-o dăm. Iar dacă greva e absurdă, neîntemeiată, atunci să poftească la Soviet și acolo o să le tragem o săpuneală de-o să țină minte. Aici stă scris că există o convenție specială, și formularea e bine chibzuită. Cu titlu de excepție însă va trebui să introducem această convenție în Kamciatka, pentru că acolo nu putem să creăm nici un fel de organe sovietice. Așa că în acest caz Vanderlip a fost nevoit să spună că e nevoie de o convenție specială. Dar nici noi n-am încercat încă să aplicăm în Kamciatka legile noastre.

Punctul 6 : „Guvernul R.S.F.S.R. garantează concesionarului că condițiile contractului de concesiune nu vor fi schimbate unilateral prin vreo dispoziție sau vreun decret al guvernului“. Noi nu ne vom apuca să schimbăm unilateral condițiile contractului, fiindcă în acest caz nimeni n-o să accepte. Prin urmare, e nevoie de arbitri. Dar cine să îndeplinească atribuția asta ? Țările neutre sînt, toate, țări capitaliste. Organizațiile muncitorești ? Poate că o să fim nevoiți să apelăm la organizații muncitorești menșevice. În Europa occidentală ele formează majoritatea. Poate că menșevicii vor hotărî pe rînd : număr cu soț — pentru bolșevici, număr fără soț — pentru capitaliști. Dar dacă n-o să ajungem la înțelegere, putem rezilia contractul. Acest

pericol continuă să existe, dar dacă contractul se referă la bunuri, asemenea măsură nu e interzisă. Din punctul de vedere al principiilor de bază ale dreptului internațional, aici e vorba de un contract particular, pe care poți să-l reziliezi, dar trebuie să suporti daune. Dacă l-ai reziliat, plătești despăgubiri. În practica dreptului internațional au fost cazuri când, din greșeală, în timp de război era scufundat un vas străin. Se credea că e un vas inamic, dar după aceea ieșea la iveală că e unul neutru. Și atunci ce-i de făcut? Suportă daunele. Tot așa și aici, în cel mai rău caz nu ne va rămânea decât să plătim. Totuși rămîne o posibilitate de a scăpa de război. Se înțelege că, în ultimă analiză, pericolul de război este argumentul principal și cel mai important. Firește, atîta timp cît există pe lumea asta capitaliști, trebuie să fim gata de război, dacă sîntem un stat socialist. Apoi, încă de pe acum ne arătăm neliniștiți, cu toate că la noi nimeni n-a concesionat încă nimic. Când unii tovarăși spun: „Gata, a venit sfîrșitul, acum o să se năpustească cu toții asupra noastră”, eu repet că s-ar putea ca, în general, nimeni să nu dorească așa ceva.

Secțiunea 1: „Concesiuni forestiere în Siberia apuseană”. Calea maritimă de nord e deschisă, putem exporta pe acolo, dar n-avem flotă. Un tovarăș ne spune că au sosit niște reprezentanți care ar dori să obțină 6 000 de deseatine în loturi intercalate. În broșura despre regiunea de la nord se spune că, dacă am lua centralele electrice care au rămas de prisos la Petrograd și le-am folosi pentru exportul de material lemnos din regiunile de la nord, am putea organiza o producție care ne-ar aduce valută pînă la suma de 500 000 de ruble aur. Iar după calculele comisiei de stat, întreaga electrificare ar costa un miliard și o sută de milioane. Se pune întrebarea dacă vom fi sau nu în stare să realizăm acest plan. Concesiunile însă ne-ar ușura această sarcină. Când te afli într-o situație bună, nu te apuci să oferi concesiuni, dar dacă oamenii rabdă de foame, dacă trebuie să recurgi la tot felul de tertipuri pentru ca poporul să capete un răgaz, atunci ești nevoit să judeci altfel.

Secțiunea a treia : „Concesiuni miniere în Siberia“. În Siberia sînt imense zăcăminte de cupru. Cuprul se bucură de o mare prețuire în economia mondială și este unul din principalele metale folosite în industria electrotehnică. Noi oferim o concesiune, dar nu știm cine are s-o accepte, America sau Germania. America o să-și facă socoteala că, dacă n-o ia ea, are s-o ia Germania.

Cînd vom fi înfăptuit electrificarea, vom fi, din punct de vedere economic, de o sută de ori mai puternici. Atunci vom vorbi altfel. Atunci vom vorbi de răscumpărare. Ei știu că societatea socialistă nu numai că-și creează repede o Armată Roșie, dar și în orice alt domeniu poate înainta mai repede.

Urmează, apoi, diferite concesiuni izolate. 3 000 000 de deseatine numai în partea europeană a Rusiei, dintre care în fosta Regiune a Oastei Donului sînt peste 800 000. Gospodării sovietice și vite, acolo nu există. În regiunea fluviului Ural, stanițe întregi sînt ruinate, și minunate terenuri înțelenite stau nelucrate. Chiar dacă am da trei sferturi din grîul ce s-ar recolta, și tot ne-ar rămîne un sfert. Trebuie să intensificăm transportul nostru, și atunci vom putea stipula ca tractoarele să ne fie date pe un preț mai mic.

Dacă nu vom fi în stare să valorificăm 3 000 000 de deseatine de cel mai bun pămînt, care poate da cîte 100 de puduri la deseatină, atunci ce gospodărie mai e și asta ? Ce politică mai e și asta ?

Italianii sînt interesați în această privință, dar țara lor este în ajunul revoluției. În Italia principalul argument împotriva revoluției este acesta : „N-o să avem ce mînca, țările capitaliste n-o să ne dea cereale“. Iar statul socialist spune : „Am 3 000 000 de deseatine de pămînt, am țitei și benzină“. Trebuie să înțelegem că se poate face agitație în diferite domenii, că capitalismul trage să moară și că trebuie să-l sugrumăm. Nouă ne-a fost dat să vedem multe. Iar europeanul se găsește în aceleași condiții în care se afla rusul atunci cînd de la un război chinuitor se ducea la revoluție. La capitaliști războiul s-a terminat, și acum ei trăiesc din jefuirea altor popoare. De aceea acest argument

capătă și mai multă greutate. Ei nu pot să-și refacă economia, în timp ce noi ne propunem acum să trecem la opera de refacere. Aici argumentul politic se îmbină cu agitația socialistă, dar într-o altă formă. Trebuie să știm să facem agitație ; altfel se vor duce de rîpă planurile de dezvoltare a economiei naționale. Și noi nu sîntem doar niște agitatori, noi sîntem Republica socialistă, care s-a ridicat împotriva întregii lumi capitaliste. Voi nu știți să gospodăriți, dar noi știm. Aici există o posibilitate de comparație.

*Publicat pentru prima oară în 1963,
în revista
„Voprosi istorii KPSS” nr. 4*

Se tipărește după stenogramă

MESAJ DE SALUT
ADRESAT CONFERINȚEI GENERALE
A SECȚIILOR GUBERNIALE
PENTRU MUNCA ÎN RÎNDURILE FEMEILOR ⁵³

Către prezidiul Conferinței generale a șefelor de secții
guberniale pentru munca în rîndurile femeilor

6.XII.1920

Tovarășe ! Îmi pare foarte rău că nu pot să asist la lucrările conferinței d-voastră. Vă rog să transmiteți participantelor și participanților salutul meu sincer și cele mai bune urări de succes.

Participarea femeilor la munca de partid și sovietică capătă o imensă importanță tocmai acum, cînd războiul a luat sfîrșit și cînd munca organizatorică pașnică e pusă — pentru multă vreme, sper — pe primul plan. Or, în această muncă femeile trebuie să aibă un rol principal, și cu siguranță că-l vor avea.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului
V. Ulianov (Lenin)

„Pravda” nr. 286
din 19 decembrie 1920

Se tipărește după manuscris

РОССИЙСКАЯ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
Советская Республика.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВЕТА
Труда и Оборонны.

— о —
Москва, Кремль.

Б. К. П. 1920 г.
№ _____

А чередую с
Мерос. Социал. и
Звездочка Губерн.
ошдвем.

Моярши! А чередую с
Зрине ^{не} удалос насгубе Чависе
свуда. Прошу чередар уград
кисди и уградникам мои
искраиния ириверствид
кокрелания Губерн. Чависе.
Учадие Чердики в парриисе

PROIECT DE HOTĂRÎRE A PLENAREI C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE
LA REORGANIZAREA COMISARIATULUI
POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT ⁵⁴

1. Se creează în cadrul Comisariatului poporului pentru învățămînt funcția de adjunct al comisarului poporului, în mîinile căruia va fi concentrată întreaga conducere administrativă.

3. Se consideră că e necesară o reorganizare generală a Comisariatului poporului pentru învățămînt, dar ea trebuie să fie pregătită mai temeinic și, îndeosebi, să fie dezbătută într-o serie de consfătuiri organizate în legătură cu congresul Sovietelor. În cadrul acestor consfătuiri se va discuta și se va stabili în mod exact cum trebuie repartizate atribuțiile între organul central și organele locale ale Comisariatului poporului pentru învățămînt.

4. Se consideră în principiu necesară unificarea școlilor de gradul 2 (sau a claselor lor superioare) cu învățămîntul tehnic-profesional, respectîndu-se neapărat următoarele două condiții : 1) extinderea obligatorie, în școlile tehnice și profesionale, a predării obiectelor de cultură generală și a comunismului ; 2) asigurarea imediată și concretă a trecerii la învățămîntul politehnic, folosind în acest scop orice centrală electrică și orice uzină potrivită.

Înfăptuirea acestei transformări se amîină pînă la reorganizarea generală.

5. Va fi numit în funcția de adjunct al comisarului poporului tov. Litkens, care va fi obligat să acorde cel puțin 1/2 din timpul său de lucru Comitetului general pentru edu-

cația politică, pînă ce acesta va fi pe deplin asigurat cu cadrele necesare.

6. Biroului organizatoric îi revine sarcina de a grăbi recrutarea de lucrători necesari Comitetului general pentru educația politică și de a-i asigura acestuia neapărat completarea efectivului necesar.

Scris la 8 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA CREAREA UNUI ORGAN
DE PRESĂ SPECIAL
PENTRU PROBLEMELE DE PRODUCȚIE ⁵⁵

1) Se vor da directive ziarelor „*Izvestiia*“ și „*Pravda*“ să se ocupe mai mult de problemele *de producție* decât de cele politice și să învețe și *toate* celelalte ziare din R.S.F.S.R. să facă la fel ;

2) „*Bednota*“ va fi transformată într-un ziar care să se ocupe de problemele de producție, publicînd în mod obligatoriu materiale *concrete* și avînd drept misiune să apropie pe țărani de muncitori, iar agricultura de industrie.

Scris la 20 decembrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1939,
în „*Culegeri din Lenini*“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

*AL VIII-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DIN RUSIA* ⁵⁶

22—29 DECEMBRIE 1920

1

RAPORT CU PRIVIRE LA CONCESIUNI,
PREZENTAT ÎN FAȚA FRAȚIUNII
P.C. (b) DIN RUSIA DE LA
CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR
21 DECEMBRIE ⁵⁷

Tovarăși, eu cred că ați luat o hotărîre cît se poate de justă atunci cînd ați considerat nimerit ca problema concesiunilor să fie mai întîi discutată în cadrul fracțiunii. După informațiile pe care le avem, această problemă a provocat pretutindeni, nu numai în cercurile de partid și în masele muncitorești, dar și în masele largi ale țărănimii, o frămîntare destul de mare, și chiar neliniște. Toți tovarășii au arătat că, după decretul de la 23 noiembrie anul acesta, la majoritatea adunărilor care au dezbătut diferite teme, cele mai multe întrebări adresate verbal și în scris se refereau la concesiuni, iar tonul general, atît al acestor întrebări cît și al discuțiilor, l-a constituit temerea că după ce i-am alungat pe capitaliștii noștri, îi lăsăm pe cei străini să vină. Eu cred că această temere și acest interes puternic față de concesiuni, care s-au manifestat nu numai la membrii de partid, sînt un semn bun care ne arată că în acești trei ani de luptă peste măsură de grea puterea muncitorească-țărănească s-a întărit pînă-ntr-atît și în ceea ce privește capitaliștii am căpătat o experiență atît de solidă, încît masele largi consideră că puterea muncitorească-țărănească este îndeajuns de trainică pentru a se descurca și fără concesiuni, iar ele, la rîndul lor, au devenit destul de înțelepte pentru a nu accepta, fără neapărată nevoie, o tranzacție cu capitaliștii. Acest control exercitat de cei de jos, aceste temeri care pornesc din rîndul maselor, această frămîntare care se observă în cercurile celor fără partid ne dovedesc că relațiile dintre noi și capitaliști sînt urmărite cu o atenție extraordinar de

încordată. Cred că din acest punct de vedere trebuie, fără îndoială, să salutăm aceste temeri ca pe un indiciu al unei anumite stări de spirit a maselor largi.

Totuși, cred eu, în problema concesiunilor vom ajunge cu toții la convingerea că nu putem să ne călăuzim numai după acest instinct revoluționar. Analizînd problema sub toate aspectele ei, ne vom convinge de justetea politicii pe care am adoptat-o și care constă în acordarea de concesiuni. Pe scurt, pot spune că principala temă a raportului meu, sau, mai bine zis, a acestei expunerii care repetă convorbirea pe care am avut-o de curînd la Moscova cu cîteva sute de activiști cu funcții de răspundere * — fiindcă n-am pregătit și nu pot să vă prezint un raport —, principala temă a acestei convorbiri o constituie demonstrarea a două teze, și anume, în primul rînd, că orice război este continuarea politicii duse în timp de pace, dar cu alte mijloace, iar în al doilea rînd că concesiunile pe care le acordăm, pe care sîntem nevoiți să le acordăm, constituie o continuare a războiului sub altă formă și cu alte mijloace. Pentru a demonstra aceste două teze — sau, mai bine zis, numai pe a doua, fiindcă prima nu mai are nevoie de o demonstrație specială —, voi începe cu aspectul politic al problemei. Mă voi opri asupra relațiilor dintre statele imperialiste moderne, căci ele prezintă o importanță fundamentală pentru înțelegerea întregii politici externe contemporane. Acest lucru este esențial pentru a înțelege de ce am adoptat o asemenea politică.

Americanul Vanderlip a adresat Consiliului Comisarilor Poporului o scrisoare în care spunea : „Noi, republicanii, care facem parte din partidul republican din America, din partidul marelui capital financiar, și care sîntem legați de amintirea războiului de eliberare dus împotriva statelor din Sud, nu sîntem acum la putere“. El a scris aceste rînduri încă înainte de alegerile care au avut loc în noiembrie : „Noi vom învinge în alegerile din noiembrie (acum ei au și învins), iar în martie vom avea un președinte al nostru. Politica noastră nu va repeta prostiile care au făcut ca America să fie amestecată în treburile Europei ; noi o să ne

* Vezi volumul de față p. 55—85. — *Nota red.*

vedem de interesele noastre. Interesele noastre americane ne duc la un conflict cu Japonia și ne vom război cu ea. Poate că nu e lipsit de interes pentru dv. să știți că în 1923 flota noastră va fi mai puternică decât cea engleză. Pentru a lupta trebuie să dispunem de petrol ; fără petrol nu putem duce un război modern. Și nu numai că trebuie să avem petrol, dar trebuie să luăm măsuri pentru ca inamicul să nu dispună de petrol. În această privință, Japonia se află în condiții proaste. Foarte aproape de ea, lângă Kamciatka, se află un golf (am uitat cum se numește) unde sînt surse de petrol, și noi nu vrem ca japonezii să ajungă în posesiunea acestui petrol. Dacă ne vindeți acest teren, vă garantez că poporul nostru va fi atît de entuziasmat, încît vom recunoaște imediat guvernul dv. Dacă nu ni-l vindeți, ci numai ni-l concesionați, nu pot să spun că vom refuza să examinăm acest proiect, dar nu pot să promit că el va stîrni un entuziasm care să asigure recunoașterea guvernului sovietic“.

În scrisoarea lui Vanderlip este expus, fără nici un înconjur, și cu un cinism nemaipomenit, punctul de vedere al unui imperialist care vede lîmpede că războiul cu Japonia se apropie și care ne face în mod direct și fățiș propunerea : încheiați cu noi această tranzacție, și atunci veți obține anumite avantaje. Problema se punea astfel : Extremul Orient, Kamciatka și o porțiune din Siberia se află acum, de fapt, în stăpînirea Japoniei, fiindcă acolo sînt atotputernice forțele ei militare, fiindcă, după cum știți, împrejurările au dus la crearea unui stat-tampon, sub forma Republicii Extremului Orient, și noi știm foarte bine ce suferințe fără seamăn îndură țărani siberieni de pe urma imperialismului japonez, ce barbarii nemaipomenite au săvîrșit japonezii în Siberia. Astea le știu tovarășii din Siberia, fiindcă în publicațiile lor mai recente se vorbește despre ele în mod amănunțit⁵⁸. Totuși, noi nu putem duce război împotriva Japoniei și trebuie să facem totul, să încercăm nu numai să amînăm acest război, dar, dacă e posibil, să-l și evităm, pentru că, din motive cu totul de înțeles, în momentul de față un asemenea război este peste puterile noastre. Totodată, Japonia, împiedicînd legăturile noastre cu comerțul mondial pe calea Oceanului Pacific, ne aduce un

prejudiciu imens. În asemenea condiții, cînd sub ochii noștri se pregătește un conflict, o ciocnire între America și Japonia — fiindcă pentru Oceanul Pacific și pentru stăpînirea țărmurilor lui se duce de multe decenii o luptă foarte înverșunată între Japonia și America, și întreaga istorie a diplomației, a economiei și comerțului referitoare la Oceanul Pacific și la țărmurile lui ne oferă o mulțime de indicii absolut precise că acest conflict se accentuează și face ca războiul dintre America și Japonia să devină inevitabil —, noi ajungem în aceeași situație în care ne-am aflat în decurs de trei ani : republica socialistă este înconjurată de țări imperialiste, incomparabil mai puternice decît noi sub raport militar, care pun în mișcare toate mijloacele de propagandă și agitație pentru a face să crească ura împotriva Republicii sovietice și care nu vor pierde nici un prilej pentru o intervenție militară, cum se exprimă ele, adică pentru a sugruma Puterea sovietică.

Dacă, ținînd seama de toate acestea, aruncăm o privire generală, din punctul de vedere al situației internaționale a Republicii sovietice, asupra celor trei ani care s-au scurs, devine limpede că ne-am putut menține și am fost în stare să învingem alianța, extrem de puternică, a statelor Antantei, care era sprijinită de albgardiștii noștri, numai datorită faptului că între aceste state nu există nici un fel de unitate. Am putut să învingem pînă acum numai mulțumită profundelor disensiuni dintre puterile imperialiste, numai datorită faptului că aici nu e vorba doar de întîmplătoare disensiuni interne între partide, ci de un profund și iremediabil antagonism între interesele economice ale țărilor imperialiste, care, bazîndu-se pe proprietatea privată asupra pămîntului și a capitalului, duc, prin forța lucrurilor, o politică tîlhărească în care încercările lor de a-și uni forțele împotriva Puterii sovietice s-au dovedit zadarnice. Dacă luăm Japonia, care ținea sub stăpînirea ei aproape întreaga Siberie și care ar fi putut, desigur, să-l ajute oricînd pe Kolceak, vedem că principala cauză pentru care ea n-a făcut acest lucru este că interesele ei sînt radical diferite de acelea ale Americii, că ea nu voia să scoată castanele din foc pentru capitalul american. Cunoscînd această slăbiciune, noi, firește, n-am putut să ducem decît o politică

ce-și pune ca sarcină să folosească aceste disensiuni dintre America și Japonia în așa fel încât să ne întărim și să împiedicăm cât mai mult posibilitatea ca Japonia și America să încheie un acord îndreptat împotriva noastră ; că un asemenea acord este cu puțință, avem de pe acum un exemplu : în ziarele americane a fost publicat textul unui acord între toate țările care au promis că-l vor sprijini pe Kolceak ⁵⁹.

Bineînțeles, acest acord a rămas baltă, dar nu este exclus ca la prima ocazie ei să încerce să-l reînnoiască. Și cu cât mișcarea comunistă va crește în profunzime și va deveni mai amenințătoare, cu atât încercările lor de a sugruma republica noastră vor fi mai frecvente. De aici rezultă politica noastră, care constă în a folosi disensiunile dintre puterile imperialiste pentru a îngreui sau, în măsura posibilităților, a zădărnici pentru un anumit timp încheierea unui acord între ele. Aceasta este, de trei ani de zile, linia fundamentală a politicii noastre, care a dus la necesitatea de a semna pacea de la Brest, de a semna tratatul cu Bullit — un tratat de armistițiu și de pace extrem de dezavantajos pentru noi. Acum această linie se precizează în așa fel pentru noi, că trebuie să ne apucăm cu ambele mâini de o astfel de propunere cum sînt concesiunile. Noi cedăm acum Americii Kamciatka, care în fond tot nu este a noastră, întrucît acolo se află trupe japoneze. Să luptăm împotriva Japoniei, în momentul de față, nu sîntem în stare. Noi dăm Americii în folosință economică un teritoriu în care nu avem de loc forțe militare sau forțe maritime și nici nu putem trimite asemenea forțe. Și, dînd acest teritoriu, atragem imperialismul american împotriva celui japonez și împotriva burgheziei japoneze, care se află în imediata noastră vecinătate și care pînă în momentul de față ține în mîinile ei Republica Extremului Orient.

Așadar, principalele interese după care ne-am călăuzit în tratativele cu privire la concesiuni au fost cele politice. Și evenimentele din ultima vreme au dovedit cît se poate de clar că chiar și discuțiile în legătură cu aceste concesiuni au însemnat un cîștig pentru noi. Deocamdată noi n-am acordat încă concesiuni și nu le putem acorda pînă ce președintele Americii nu-și va lua postul în primire, ceea ce

nu se va întâmpla înainte de luna martie ; în afară de asta, avem posibilitatea ca la elaborarea în detalii a acordului să refuzăm semnarea lui.

Prin urmare, din punct de vedere economic aceasta este o problemă absolut secundară, și ea își păstrează sensul doar prin interesul politic pe care-l prezintă. Că sîntem în câștig, ne-o dovedesc toate publicațiile pe care le-am primit. Vanderlip însuși a insistat ca deocamdată proiectul de concesiuni să rămîină secret. El trebuie ținut secret pînă cînd partidul republican va ieși învingător. Și noi am căzut de acord să nu publicăm scrisoarea lui și nici întregul proiect preliminar. S-a văzut însă că un asemenea secret nu poate fi ținut multă vreme. Abia a ajuns Vanderlip în America, că au și început să apară în presă tot felul de dezvăluiri. Pentru postul de președinte în America a fost desemnat drept candidat Harding, care între timp a ieșit învingător. Acest Harding a publicat în ziare o dezmințire în legătură cu versiunea că el întreține, prin intermediul lui Vanderlip, relații cu Puterea sovietică. Această dezmințire era foarte categorică, și ea suna cam așa : nu-l cunosc pe Vanderlip și nu admit nici un fel de relații cu Puterea sovietică. Dar este cît se poate de limpede ce anume l-a determinat să dea această dezmințire. A trece, în ajun de alegeri, în America burgheză, drept adept al unui acord cu Puterea sovietică ar fi însemnat pentru Harding să piardă, poate, cîteva sute de mii de voturi ; de aceea el s-a grăbit să publice declarația că nu cunoaște pe nici un Vanderlip. Dar, de îndată ce alegerile s-au terminat, au început să ne parvină din America știri care au cu totul alt caracter. Într-o serie de articole apărute în ziare, Vanderlip recomandă în mod stăruitor să se încheie un acord cu Puterea sovietică, iar într-unul din aceste articole a scris chiar că el îl pune pe Lenin alături de Washington. Am ajuns, așadar, să avem în țările burgheze propagandiști în favoarea încheierii unui acord cu noi, și nu ambasadorul sovietic sau nu știu ce ziaristi fac o asemenea propagandă, ci reprezentanții unor exploatatori de speța cea mai rea, cum este Vanderlip.

Cînd, la o adunare a activiștilor cu munci de răspundere, am avut prilejul să povestesc toate astea pe care le spun

aici *, un tovarăș care se întorsese din America, unde lucrase la uzinele lui Vanderlip, a rămas îngrozit și a spus că exploatare ca aceea de la uzinele lui Vanderlip n-a mai văzut nicăieri. Și iată că într-un asemenea rechin al capitalismului avem un propagandist în favoarea relațiilor comerciale cu Rusia Sovietică, și chiar dacă n-am obține nimic în afară de acordul de concesiuni despre care este vorba, tot am putea să spunem că sîntem în câștig. Am primit o serie întreagă de comunicări, desigur secrete, care arată că țările capitaliste n-au renunțat la intenția de a porni în primăvară un nou război împotriva Rusiei Sovietice. Avem o serie întreagă de informații din care reiese că unele state capitaliste fac pregătiri, și s-ar putea spune că albgardiștii desfășoară o muncă de pregătire în toate statele. De aceea principalul nostru interes este să obținem restabilirea relațiilor comerciale, iar pentru aceasta trebuie să avem măcar o parte dintre capitaliști de partea noastră.

În Anglia se desfășoară de multă vreme o luptă în acest sens. Sîntem de pe acum în câștig prin aceea că printre reprezentanții celei mai crîncene exploatare capitaliste se găsesc oameni care se pronunță pentru o politică de restabilire a relațiilor comerciale cu Rusia. Tratatul cu Anglia, acordul comercial cu Anglia, n-a fost încă semnat. În momentul de față Krasin duce, la Londra, tratative intense în acest sens. Guvernul englez ne-a propus un proiect al său, noi i-am prezentat un contraproiect al nostru, dar vedem totuși că guvernul englez tărăgănează încheierea acordului, că acolo manevrează din plin partidul reacționar al războiului, care pînă acum a ieșit mereu învingător și care împiedică încheierea unor acorduri comerciale cu noi. Interesul nostru direct și datoria noastră directă este să sprijinim tot ce poate stimula partidele și grupările care năzuiesc spre încheierea acestui acord cu noi. În Vanderlip noi am căpătat un asemenea adept, și acest lucru nu este o simplă împlinire și nu poate fi explicat doar prin aceea că Vanderlip este extrem de întreprinzător sau că el cunoaște foarte bine Siberia. Aici e vorba de cauze mai profunde, legate de dezvoltarea intereselor imperialismului englez, care po-

* Vezi volumul de față, p. 62—67. — *Nota red.*

sedă un număr imens de colonii. Din acest punct de vedere, între imperialismul american și cel englez există disensiuni profunde, și este o datorie imperioasă pentru noi să ne folosim de aceste disensiuni.

După cum am mai spus, Vanderlip cunoaște foarte bine Siberia. Când tratativele noastre se apropiau de sfârșit, tov. Cicerin a fost de părere că e cazul să-l primesc pe Vanderlip, fiindcă aceasta ar exercita o influență excelentă asupra acțiunii pe care avea s-o întreprindă ulterior în Europa apuseană. Și cu toate că, cum e și de înțeles, perspectiva de a sta de vorbă cu un asemenea rechin capitalist nu era dintre cele mai plăcute, totuși, după ce fusesem nevoit, prin însăși funcția pe care o dețin, să discut în termeni foarte curtenitori pînă și cu defunctul Mirbach, nu putea, firește, să mă sperie nici convorbirea cu Vanderlip. Este interesant că, atunci cînd schimbam cu el tot felul de amabilități și a început să spună în glumă că americanii sînt un popor extrem de practic și că ei nu cred nimic pînă nu văd cu ochii lor, i-am răspuns și eu pe jumătate în glumă : „Iată, acum veți vedea ce bine e în Rusia Sovietică și veți introduce toate astea și la dumneavoastră, în America“. El mi-a răspuns, dar de data asta nu în englezește, ci în rusește : „Poate“. „Cum așa, știți și rusește ?“ El mi-a răspuns : „Cu mulți ani în urmă am străbătut 5 000 de verste prin Siberia, și ea mi-a trezit un puternic interes“. Acest schimb de glume amabile cu Vanderlip s-a terminat prin aceea că la plecare el mi-a spus : „Da, trebuie să recunosc că mister Lenin n-are coarne, și va trebui să spun acest lucru tuturor cunoscuților mei din America“. Așa ceva n-ar fi, desigur, prea rău, dacă nu ne-ar parveni încă știri din presa europeană în care se spune că Puterea sovietică este un monstru și că nu poți întreține relații cu ea. Noi am căpătat posibilitatea să aruncăm o piatră în această mocirlă mulțumită lui Vanderlip, care se pronunță pentru restabilirea relațiilor comerciale cu noi.

A existat măcar o știre primită din Japonia în care să nu fie vorba de nemaipomenitele frămîntări care au loc în cercurile comerciale de acolo ? Opinia publică japoneză spune că nu va renunța niciodată la interesele ei, că ea este împotriva unor concesiuni pe care le-ar acorda Puterea

sovietică. Într-un cuvînt, am reușit să facem ca dușmănia dintre Japonia și America să capete un caracter foarte acut, și în felul acesta s-a ajuns la o slăbire incontestabilă a presiunii pe care aceste țări o exercită asupra noastră.

La adunarea activiștilor cu munci de răspundere din Moscova, la care am avut prilejul să relatez acest fapt, s-a pus în timpul discuțiilor o întrebare de felul acesta : „Reiese — după cum scria un tovarăș — că noi împingem Japonia și America la un război între ele, dar de luptat vor trebui să lupte muncitorii și țărani. Și, cu toate că este vorba de niște state imperialiste, ne stă bine nouă, socialiștilor, să împingem două state la război și să facem să curgă sîngele muncitorilor ?“ La această întrebare am răspuns că, dacă într-adevăr i-am împinge la război pe muncitori și pe țărani, am săvîrși o crimă. Dar întreaga noastră politică și propagandă nu urmărește cîtuși de puțin să împingă popoarele la război, ci să pună capăt războaielor. Și experiența a arătat îndeajuns că numai revoluția socialistă constituie o ieșire din veșnicele războaie. Politica noastră nu constă deci în instigare la război. Noi n-am făcut nimic care să justifice, direct sau indirect, un război între Japonia și America. Întreaga noastră propagandă și toate articolele publicate de noi în presă explică adevărul că un război între America și Japonia va fi tot un război imperialist, cum a fost și războiul dintre grupul englez și cel german în 1914, că nu la apărarea patriei vor trebui să se gîndească socialiștii, ci la răsturnarea puterii capitaliștilor, la revoluția muncitorilor. Dar dacă noi, care facem tot ce ne stă în putință pentru a grăbi această revoluție, ne găsim în situația unei republici socialiste slabe asupra căreia se năpustesc tîlharii imperialiști, este oare justă politica noastră care încearcă să folosească discordia ivită între ei pentru a-i împiedica să înjghebeze o alianță îndreptată împotriva noastră ? Desigur că o asemenea politică este justă. Noi am dus această politică timp de patru ani de zile. Și principalul fapt concret în care s-a manifestat această politică a fost tratatul de la Brest. Atîta timp cît am avut de înfruntat împotrivirea imperialismului german, noi, folosind contradicțiile dintre imperialiști, am putut să ne menținem chiar și atunci cînd Armata Roșie nu fusese încă creată.

Iată în ce situație a luat naștere politica noastră de concesiuni cu aplicare la Kamciatka. Acest gen de concesiuni este destul de neobișnuit. Ceva mai departe am să vorbesc despre modul cum se formează celelalte obiective de concesiune. Deocamdată am să mă limitez la aspectul politic al problemei. Aș vrea să arăt că în relațiile dintre Japonia și America trebuie căutată explicația pentru ce propunerea de concesiuni sau ademenirea prin concesiuni este avantajoasă pentru noi. O concesiune presupune restabilirea într-un fel sau altul a unor înțelegeri pașnice, presupune reluarea relațiilor comerciale ; ea ne oferă posibilitatea de a cumpăra în mod direct și pe scară largă mașinile ce ne sînt necesare. Și noi trebuie să ne îndreptăm toate eforturile spre realizarea acestui lucru. El nu a fost încă realizat.

Tovarășul care pune întrebarea cu privire la restabilirea relațiilor comerciale cu Anglia vrea să știe de ce se tărăgănează semnarea acordului respectiv ? Răspund : se tărăgănează pentru că guvernul englez stă încă în cumpănă. Cea mai mare parte din burghezia comercială și industrială din Anglia este pentru restabilirea relațiilor și vede limpede că a întreprinde acțiuni de sprijinire a războiului înseamnă a te expune la un risc extraordinar și a grăbi revoluția. Țineți minte cum, în timpul campaniei noastre împotriva Varșoviei, guvernul englez ne-a amenințat cu un ultimatum și a declarat că va da ordin flotei să pornească împotriva Petrogradului. Vă amintiți cum în întreaga Anglie a apărut o largă rețea de „Comitete de acțiune”⁶⁰ și cum liderii menșevici ai clasei muncitoare engleze au declarat că ei sînt împotriva războiului, că nu vor permite să fie declanșat acest război. În același timp, partea reacționară a burgheziei engleze și clica militaristă de la curte se pronunță pentru continuarea războiului. Nu încapе îndoială că influenței lor trebuie să-i atribuim faptul că semnarea acordului comercial întîrzie încă. N-o să mă apuc acum să vă relatez diferitele peripeții ale acestor relații comerciale cu Anglia, ale acestui acord cu privire la relațiile comerciale cu Anglia, fiindcă asta m-ar duce prea departe. În cadrul Comitetului Central al partidului nostru a trebuit în ultima vreme să analizăm cu multă stăruință această problemă delicată. Noi am revenit de multe ori

asupra ei, și în această privință politica noastră a fost limpede definită în sensul unei concesivități împinse la maximum. În momentul de față scopul nostru este să ajungem la încheierea unui acord comercial cu Anglia, pentru a trece la un schimb de mărfuri mai regulat, pentru a căpăta posibilitatea să cumpărăm cât mai repede mașinile necesare îndeplinirii planului nostru vast de refacere a economiei naționale. Cu cât vom face mai repede treaba asta, cu atât vom crea o bază mai temeinică pentru independența noastră economică față de țările capitaliste. Tocmai acum, când au dat greș cu intervenția lor armată împotriva Rusiei, ele nu se pot gândi numaidecât la o reîncepere a războiului; trebuie să prindem momentul și să depunem toate eforturile pentru a ajunge, chiar și cu prețul celor mai mari concesii, la înfiriparea unor relații comerciale, fiindcă în relații comerciale trainice cu puterile imperialiste nu credem nici un moment: vom căpăta astfel doar un răgaz vremelnic. Experiența pe care ne-o oferă istoria revoluțiilor, a marilor conflicte ne învață că războaiele — un șir de războaie — sînt inevitabile. O asemenea problemă ca existența Republicii sovietice alături de țările capitaliste — a Republicii sovietice înconjurată de țări capitaliste — este ceva atât de inadmisibil pentru capitaliști, că ei vor căuta să profite de orice posibilitate ce li se va oferi, pentru a reîncepe războiul. Acum popoarele sînt obosite de războiul imperialist și amenință cu răzvrătirea în caz că războiul va continua, dar nu este exclusă posibilitatea ca, după ce vor trece cîteva ani, capitaliștii să poată începe din nou războiul. Iată de ce trebuie să depunem toate eforturile pentru a folosi orice posibilitate ce ni se oferă și să încheiem acorduri comerciale. În această privință pot să spun următoarele (vă rog să nu notați ceea ce am să vă spun). Cred că în această privință, prin poziția noastră fermă, întrucît Internaționala Comunistă nu este o instituție guvernamentală, pînă la urmă vom ieși învingători. Cu atât mai mult cu cât, în mod rațional, burghezia engleză trebuie să-și dea seama cât de absurdă este încercarea ei de a se ridica împotriva Internaționalei a III-a. Internaționala a III-a s-a constituit în martie 1919. În iulie 1920 a avut loc cel de-al II-lea Congres al ei, iar după aceea în toate țările au fost procla-

mate deschis condițiile de la Moscova⁶¹. Se duce lupta fățișă pentru afilierea la Internaționala Comunistă. Pretutindeni există baze organizatorice pentru partide comuniste. În asemenea condiții, încercarea capitaliștilor de a pune în mod tranșant, ultimativ chestiunea : fiți buni și terminați cu Internaționala Comunistă — este ceva inadmisibil. Dar faptul că insistă asupra acestei chestiuni ne arată ce-i doare pe ei și ce nu le place lor în politica noastră. Dar și fără asta noi știam ce nu le place lor în politica noastră. O altă chestiune despre care se poate vorbi la o adunare de partid, și care o deranjează pe Anglia, e aceea a Orientului. Anglia vrea să ne oblige să nu întreprindem nimic din ceea ce ar fi împotriva intereselor ei în Orient. Noi bucuroși ne-am asuma o asemenea obligație. Bunăoară, Congresul popoarelor din Orient⁶², care era un congres comunist, s-a ținut la Baku, în Azerbaidjan, o republică de sine stătătoare, și nu în R.S.F.S.R. Guvernul englez nu va reuși să dovedească că noi întreprindem ceva împotriva intereselor țării sale. Necunoscând bine constituția noastră, ei confundă câteodată Republica Azerbaidjană cu Republica Sovietică Rusă. În acest sens, legile noastre sînt cît se poate de clare și precise, așa că interpretările calomnioase ale miniștrilor englezi pot fi lesne combătute. Și totuși divergențele pe această temă persistă încă, și în jurul celor două puncte nevralgice au loc discuții între Krasin și miniștrii englezi.

În iulie, cînd Polonia era amenințată de o înfrîngere totală, cînd era în pericol de a fi zdrobită de Armata Roșie, Anglia ne-a prezentat textul integral al unui acord în care se spunea : va trebui să faceți o declarație principială că nu veți desfășura nici o propagandă oficială și nu veți întreprinde nimic împotriva intereselor Angliei în Orient. Această chestiune va fi discutată de o conferință politică ce va avea loc ulterior, iar acum vom încheia cutare acord comercial. Sînteți dispuși să-l semnați ? Noi am răspuns : sîntem. Noi spunem și acum că semnăm acest acord. La conferința politică se va stabili mai precis care sînt interesele Angliei în Orient. Avem și noi anumite interese în Orient și, cînd va fi nevoie, le vom expune în mod amănunțit. Anglia nu poate să spună direct că se dezice de pro-

punerea ei din iulie. De aceea tărăgănează lucrurile și ascunde propriului ei popor adevărul în legătură cu tratativele. Tratativele se află într-un stadiu nedefinit, și noi nu putem să garantăm că acordul are să fie semnat. Influența extrem de puternică pe care o exercită în Anglia cercurile de la curte și cele militariste lucrează împotriva acestui acord. Dar noi sîntem acum hotărîți să facem cele mai mari concesiuni și credem că este în interesul nostru să ajungem la încheierea unui acord comercial și să cumpărăm cît mai repede cîte ceva din ceea ce este esențial pentru refacerea transportului — adică locomotive —, pentru refacerea industriei și pentru electrificare. Aceasta prezintă pentru noi mai multă importanță ca orice. Dacă vom reuși să facem acest lucru, în cîtiva ani ne vom întări atît de mult, încît chiar și în cazul cel mai rău, dacă peste cîtiva ani s-ar produce o intervenție armată, ea ar eșua, fiindcă noi vom fi mai puternici decît acum. Politica noastră în cadrul Comitetului Central merge pe linia unor concesiuni maxime făcute Angliei. Și dacă acești domni își închipuie că ne pot avea la mîină cu niște promisiuni oarecare, noi declarăm că guvernul nostru nu va face nici un fel de propagandă oficială, că nu avem intenția să lezăm nici un fel de interese ale Angliei în Orient. Dacă ei speră să se aleagă din asta cu cine știe ce câștig, n-au decît să încerce ; noi nu vom avea nimic de pierdut.

Am ajuns acum la problema relațiilor dintre Anglia și Franța. Aceste relații sînt destul de încurcate. Pe de o parte, Anglia și Franța fac parte din Liga Națiunilor⁶³ și sînt obligate să acționeze împreună, iar pe de altă parte, ori de cîte ori situația se complică, ele nu acționează împreună. Acest lucru s-a văzut deosebit de limpede cînd tov. Kamenev era la Londra și purta tratative împreună cu Krasin. Franța era pentru sprijinirea Poloniei și a lui Vranghel, în timp ce guvernul englez declara : „Nu vom merge împreună cu Franța“. Pentru Anglia concesiunile sînt mai acceptabile decît pentru Franța, care tot mai visează la restituirea datoriilor, în timp ce în Anglia capitaliștii înzestrați cît de cît cu simț practic nici nu se mai gîndesc la așa ceva. Și din acest punct de vedere, nouă ne convine să folosim disensiunile existente între Anglia și Franța, și

de aceea trebuie să insistăm asupra propunerii — care prezintă o importanță politică — de a acorda concesiuni Angliei. În momentul de față avem un proiect de contract în legătură cu concesionarea de păduri în nordul îndepărtat. Ne aflăm într-o situație când, datorită faptului că între Anglia și Franța nu există o unitate politică, este de datoria noastră să acceptăm chiar un anumit risc dacă prin aceasta vom reuși să facem ca înjghebură a unei alianțe militare între Anglia și Franța, îndreptată împotriva noastră, să fie îngreuiată. Un nou război împotriva noastră, care ar fi sprijinit de Anglia și Franța (chiar și în cazul când s-ar termina cu victoria noastră deplină, așa cum s-a terminat acum războiul împotriva lui Vranghel), ne-ar provoca greutăți imense, ar împiedica dezvoltarea noastră economică, ar înrăutăți situația muncitorilor și țăranilor. De aceea trebuie să acceptăm tot ce ne-ar aduce mai puține pagube. Este limpede că pagubele pe care ni le-ar aduce concesiunile nu înseamnă nimic în comparație cu cele pe care ni le-ar pricinui o întârziere a construcției noastre economice și pierirea a mii de muncitori și țărani în caz că nu vom reuși să rezistăm în fața unei alianțe a imperialiștilor. Și un asemenea mijloc de a rezista alianței lor îl constituie tratativele cu Anglia în legătură cu concesiunile. Acesta este aspectul politic al problemei.

Să examinăm, în fine, o ultimă chestiune, și anume atitudinea Angliei și a întregii Antante față de Germania. Exceptând America, Germania este țara cea mai înaintată. În ce privește dezvoltarea industriei electrotehnice, ea se află chiar la un nivel tehnic mai înalt. Și iată că această țară, ferecată prin tratatul de la Versailles, se află în condiții insuportabile de existență. În această situație, Germania tinde, firește, spre o alianță cu Rusia. Când trupele rusești se apropiau de Varșovia, întreaga Germanie era în fierbere. Cît despre o alianță între Rusia și această țară, căreia i s-a înfipt mâna în gît, dar care are posibilitatea să pună în mișcare uriașe forțe de producție, trebuie spus că în Germania s-a ajuns la o situație politică încâlcită : ultra-reacționarii germani s-au dovedit a fi alături de spartachiști ⁶⁴ în simpatia lor față de bolșevicii ruși. Și acest lucru este cu totul de înțeles, fiindcă el este rezultatul unor cauze

economice ; el constituie fundamentul întregii situații economice și al politicii noastre externe.

Atîta timp cît sîntem singuri, iar lumea capitalistă este puternică, politica noastră externă constă, pe de o parte, în necesitatea de a folosi divergențele (cel mai plăcut ar fi, desigur, să învingem toate statele imperialiste, dar o vreme destul de îndelungată noi nu vom fi în stare să facem acest lucru). Existența noastră depinde, pe de o parte, de faptul că există divergențe fundamentale între puterile imperialiste, iar pe de altă parte de faptul că victoria Antantei și pacea de la Versailles au condamnat imensa majoritate a națiunii germane la o situație în care îi este imposibil să existe. Pacea de la Versailles a creat o asemenea situație că Germania nu poate nici măcar să viseze la obținerea unui răgaz, nu poate nici să viseze să nu fie jefuită, să nu i se răpească mijloacele de trai, și populația să nu-i fie condamnată la foamete și la pieire ; pentru ea, singurul mijloc de a se salva este, firește, doar o alianță cu Rusia Sovietică, spre care își și îndreaptă privirile. Capitaliștii germani sînt foarte porniți împotriva Rusiei Sovietice, urăsc pe bolșevici și, aidoma celor mai autentici albgardiști, împușcă pe comuniștii din propria lor țară. Guvernul burghez german nutrește o ură înverșunată împotriva bolșevicilor, dar interese dictate de situația internațională îl împing, împotriva propriei lui dorințe, spre pace cu Rusia Sovietică. Acesta este, tovarăși, cel de-al doilea pilon pe care se sprijină politica noastră externă, internațională : să dovedim popoarelor, care își dau seama de povara jugului burghez, că nu există pentru ele altă salvare decît Republica sovietică. Și faptul că, timp de trei ani, Republica sovietică a putut să reziste asaltului imperialiștilor dovedește că există în lume o țară, o singură țară, care respinge cu succes acest jug al imperialismului. O fi asta o țară de „tîlhari“, de „jefuitori“, de „bandiți“, de bolșevici ș.a.m.d., dar fără ea nu poate fi îmbunătățită situația economică.

Într-o asemenea situație, problema concesiunilor mai căpătă și un alt aspect. Iată, în această broșură pe care o țin în mîna se află decretul de la 23 noiembrie cu privire la concesiuni. Ea va fi distribuită tuturor delegaților la congres. Avem de gînd să publicăm această broșură în

străinătate, în câteva limbi ⁶⁵. Scopul nostru este să facem de îndată totul spre a trezi interesul pentru concesiuni în rîndurile populației dintr-un număr cît mai mare de țări, și anume din țările cele mai asuprite. Contradicția de interese dintre Japonia și America este foarte mare. Ele nu se pot înțelege în privința împărțirii Chinei, a o serie de insule etc. Contradicția de interese dintre Germania și Antantă este de altă natură. Existența Germaniei a devenit imposibilă, datorită condițiilor ce i-au fost impuse de Antantă. Acolo poporul se stinge de foame din cauză că Antanta îi ia motoarele și vitele. Această situație împinge Germania spre o apropiere de Rusia Sovietică. Nu cunosc amănunțele tratatului dintre Germania și Antantă, dar în orice caz se știe că el interzice orice relații comerciale directe între Germania și Rusia Sovietică. De aceea, cînd am încheiat o tranzacție pentru locomotive germane, am făcut în așa fel ca partea noastră contractantă să nu fie Germania, ci Elveția. Este îndoielnic că Germania va putea să reia legăturile comerciale directe cu noi înainte de aprilie 1921. Și, totuși, noi facem progrese mult mai rapide în ceea ce privește reluarea legăturilor noastre comerciale cu Germania, decît în a celor cu Antanta. Condițiile de existență determină întregul popor german, inclusiv ultrareacționarii și capitaliștii germani, să caute să stabilească relații cu Rusia Sovietică. Germania este încă de pe acum legată de noi prin unele relații comerciale. Ea poate fi și mai strîns legată de noi, întrucît îi oferim o concesiune agricolă. Așadar, este limpede că trebuie să recurgem la concesiuni ca mijloc economic, indiferent de măsura în care vom reuși să realizăm proiectul nostru. Interesul față de concesiuni este atît de vădit, că chiar dacă n-am reuși să acordăm nici o concesiune, chiar dacă nici unul din contractele propuse de noi n-ar fi acceptat (și acest lucru este încă perfect posibil), chiar dacă s-ar întîmpla așa ceva, tot am fi în cîștig, tot ar trebui să ducem această politică, deoarece astfel creăm piedici pentru o campanie a țărilor imperialiste împotriva noastră.

Independent de aceasta, trebuie să ne adresăm tuturor popoarelor asuprite și să le arătăm că un grup restrîns de țări înăbușe celelalte popoare — ceea ce decurge din clau-

zele tratatului de la Versailles — și, pe față sau pe ascuns, conștient sau inconștient, aceste popoare apelează la ajutorul nostru, deoarece ele încep să-și dea seama de necesitatea economică a unei alianțe cu Rusia Sovietică îndreptată împotriva imperialismului internațional. De aceea concesiunile agricole ies din cadrul vechilor concesiuni burgheze, nu mai seamănă cu vechile concesiuni capitaliste. Ele rămân capitaliste, întrucât noi spunem capitaliștilor germani : aduceți-ne atâtea și atâtea tractoare, iar noi vă vom da minunate terenuri înțelenite și cereale. Noi atragem capitalul prin perspectiva obținerii unor profituri uriașe. În această privință concesiunea rămîne o întreprindere pur capitalistă, dar ea capătă o importanță incomparabil mai mare, deoarece Germania, ca națiune, Austria și alte țări nu pot să-și asigure existența, deoarece ele au nevoie de un ajutor în produse alimentare, și întregul popor, independent de faptul că capitalistul obține un câștig de o sută sau două sute la sută, își dă seama, cu toate prejudecățile lui față de bolșevism, că bolșevicii făuresc cu totul alte relații internaționale, care dau posibilitate tuturor popoarelor asuprite să scape de jugul imperialist. De aceea succesului obținut de noi în decursul ultimilor trei ani îi va urma, în cursul anului viitor, un succes și mai mare în domeniul politicii noastre externe. Politica noastră face ca în jurul Republicii sovietice să se grupeze țările capitaliste pe care le înăbușe imperialismul. Iată de ce această propunere de concesiuni prezintă importanță nu numai pentru capitaliști, iată de ce ea este nu numai o mînă întinsă capitaliștilor germani : „Aduceți-ne sute de tractoare și asigurați-vă chiar un câștig de trei sute la sută“, ci este totodată o mînă întinsă popoarelor asuprite, este o alianță a maselor asuprite, care constituie unul din factorii revoluției proletare ce se apropie. Îndoiala și teama ce mai există încă în țările înaintate, care spun că Rusia a putut să riște o revoluție socialistă pentru că este mare și are mijloace proprii de existență, în timp ce ele, țările industriale din Europa, nu pot să facă așa ceva pentru că nu au aliați, nu sînt întemeiate, și noi le spunem : „Aveți de pe acum un aliat, și acest aliat este Rusia Sovietică“. Și, cînd noi vom realiza concesiunile, vom înfăptui o alianță care va întări pe cea îndreptată împo-

triva imperialismului mondial. Acest principiu călăuzitor nu trebuie scăpat din vedere, fiindcă el justifică politica noastră de concesiuni și pledează pentru necesitatea de a acorda asemenea concesiuni.

Mai departe, aș vrea să fac cîteva considerații de natură pur economică. Am să trec acum la considerațiile economice și am să vă citesc cîteva articole din lege, deși nădăjduiesc că tovarășii prezenți aici au citit această lege din 23 noiembrie. Dar am să v-o reamintesc pe scurt: legea spune că li se va da concesionarilor ca recompensă o parte din produse, că în caz de vor introduce perfecționări tehnice deosebite, noi sîntem gata să le acordăm avantaje comerciale, că durata pe care se acordă concesiunea va fi mai mult sau mai puțin îndelungată, în funcție de volumul și caracterul cheltuielilor. Totodată garantăm că bunurile investite în întreprindere nu vor fi confiscate sau rechiziționate.

Fără o asemenea garanție, cum e și de înțeles, capitalul privat și proprietarul particular nu pot să întrețină relații cu noi. Or, din această lege a fost înlăturată chestiunea jurisdicției, care fusese inițial prevăzută în proiectul de acord. După aceea ne-am dat seama că acest lucru nu este avantajos pentru noi. Ca atare, pe teritoriul nostru puterea judecătorească rămîne în mîinile noastre. În caz de ivire a unui conflict, problema va fi rezolvată de judecătorii noștri. Aici nu va putea fi vorba de o rechiziție, ci de o aplicare a drepturilor legale ale instanțelor noastre judiciare.

La punctul al cincilea se vorbește despre codul muncii. În proiectul inițial de acord se prevăzuse, în înțelegere cu Vanderlip, că regiunile în care trăiesc nu știu ce triburi slab dezvoltate sînt exceptate de la aplicarea codului muncii. În aceste regiuni nu este posibilă aplicarea codului muncii. Exceptarea va consta în aceea că, în loc să se introducă codul muncii, se va încheia un contract special cu privire la garanțiile ce se dau muncitorilor.

Ultimul punct este acela în care garantăm concesionarului că nu se admite nici o modificare unilaterală. Fără o asemenea prevedere, firește, nici vorbă nu poate fi de acordarea de concesiuni. Dar ce trebuie înțeles prin modificări neunilaterale — rămîne o problemă deschisă. Aceasta de-

pinde de textul contractului cu privire la fiecare concesiune în parte. Se poate admite instituirea unei comisii de arbitraj alcătuite din reprezentanți ai unor țări neutre. Acesta este un punct care poate da loc la divergențe de păreri și care lasă o anumită libertate la stabilirea a înseși condițiilor concesiunii. Trebuie să arătăm, bunăoară, că în lumea capitalistă liderii menșevici ai muncitorilor sînt considerați drept niște oameni de nădejde. Ei fac parte din guvernele burgheze, și guvernelor burgheze le vine prea greu să recuze asemenea mediatori sau arbitri cum sînt menșevicii sau social-trădătorii din țările europene. Or, experiența ne-a arătat că, în cazul unor conflicte cît de cît serioase, acești domni menșevici americani și europeni se comportă întocmai ca niște menșevici ruși, adică nu știu cum să se comporte, și sînt nevoiți să cedeze presiunii exercitate de masele revoluționare, rămînînd totodată dușmani ai revoluției. Această chestiune rămîne deschisă. N-o putem rezolva cu anticipație.

Din aceste condiții, pe care vi le-am înfățișat aici, vă dați seama că relațiile economice dintre concesiionarii capitaliști și Republica sovietică sînt departe de a fi trainice și stabile. Este de la sine înțeles că un capitalist, care menține proprietatea privată și relații de exploatare, nu poate să fie în republica socialistă altceva decît un corp străin. De aici rezultă ceea ce constituie una din tezele principale ale raportului meu, și anume că concesiunile constituie o continuare a războiului, numai că într-o altă formă. Voi analiza numai decît această problemă în mod amănunțit, dar mai întîi aș vrea să vă vorbesc despre cele trei forme sau obiecte principale ale concesiunilor.

În această broșură noi am arătat care sînt principalele obiecte ale concesiunilor, iar tovarășii din Consiliul economic superior, care ne-au furnizat materialul pentru această broșură și au redactat-o, au anexat niște hărți care indică în mod concret aceste obiective. Din aceste hărți se vede că există trei categorii principale de obiecte ale concesiunilor : prima — concesiunile forestiere, în nordul îndepărtat ; a doua — concesiunile agricole ; a treia — concesiunile miniere, în Siberia.

Concesionarea de păduri în nordul îndepărtat al Rusiei europene — unde există zeci și sute de milioane de deseatine de pădure, pe care noi nu sîntem cîtuși de puțin în stare să le exploatăm pentru că ne lipsesc căile de comunicație și mijloacele de producție, pentru că n-avem posibilitatea să transportăm alimente pentru muncitorii de acolo, dar unde un stat care posedă o flotă puternică are posibilitatea să stocheze și să transporte în mod normal cantități uriașe de lemn — prezintă pentru noi un avantaj economic evident.

Dacă vrem să facem schimb de mărfuri cu străinătatea — și noi vrem să facem acest schimb, înțelegem necesitatea lui —, atunci avem tot interesul să obținem cît mai repede din țările capitaliste mijloacele de producție (locomotive, mașini, aparate electrice) fără de care nu vom putea să refacem cît de cît serios industria noastră, iar în unele cazuri nu vom putea s-o refacem de loc, fiindcă nu putem procura mașinile necesare pentru fabricile noastre. Trebuie să momim capitalismul asigurîndu-i un profit deosebit de ridicat. El va obține un profit în plus — treacă de la noi și acest profit în plus —, noi însă vom obține astfel principalul lucru cu ajutorul căruia ne vom întări, ne vom pune definitiv pe picioare și vom învinge capitalismul pe plan economic. Pentru a obține cele mai bune mașini etc. trebuie să plătim. Dar cu ce să plătim? Avem cele cîteva milioane fond aur care ne-au mai rămas. Veți vedea, din planul special de electrificare a Rusiei, că acest plan, care este întocmit pentru zeci de ani, va necesita — împreună cu lucrările suplimentare de refacere a industriei — unele cheltuieli care, după calcule aproximative, se ridică la vreo 17 miliarde de ruble aur. Numai electrificarea va costa, ea singură, peste un miliard de ruble aur. Cu fondul nostru aur nu putem acoperi aceste cheltuieli; să exportăm produse alimentare nu este în nici un caz de dorit și, totodată, este cît se poate de periculos pentru noi, deoarece nu avem îndeajuns asemenea produse pentru a asigura propria noastră industrie. Totuși trebuie să procurăm mijloacele necesare. Și în această privință nu există un obiectiv mai convenabil pentru noi din punct de vedere economic decît pădurile din nordul îndepărtat, care se întind pe suprafețe imense și care putrezesc acolo, se irosesc, pentru

că, din punct de vedere economic, noi nu sîntem în stare să le exploatăm. În același timp, lemnul reprezintă pe piața internațională o valoare uriașă. Sub acest raport, nordul îndepărtat ne convine și din punct de vedere politic, pentru că este o regiune periferică îndepărtată. Această concesiune ne convine deci atît din punct de vedere politic, cît și din punct de vedere economic, și asupra ei trebuie să insistăm cel mai mult. La o adunare care a avut loc la Moscova și despre care v-am vorbit⁶⁶, Miliutin a comunicat că tratativele cu Anglia în legătură cu această concesiune din nordul Rusiei europene sînt destul de înaintate. Acolo există cîteva zeci de milioane deseatine de pădure. Dacă vom da concesiunilor 3 000 000 sau 5 000 000 de deseatine de pădure, repartizate după sistemul terenurilor intercalate, și ne vom crea astfel posibilitatea de a folosi întreprinderi cu un înalt nivel de tehnicitate, posibilitatea de a învăța, posibilitatea pentru tehnicienii noștri de a lucra în aceste întreprinderi, vom avea mult de cîștigat și vom face ca pentru țările capitaliste care au încheiat tranzacții cu noi să fie mai greu să întreprindă acțiuni militare împotriva noastră, fiindcă un război anulează toate tratatele, și în caz de război construcțiile, instalațiile, căile de comunicație vor trece în posesiunea noastră. Totodată nu vor fi înlesnite eventuale acțiuni împotriva noastră, care ar fi întreprinse de noi Kolceaki, Denikini etc.

A doua formă de concesiuni este aceea a concesiunilor agricole. În afară de Siberia apuseană, unde există o imensă întindere de pămînt de prima calitate, care e inaccesibilă pentru noi din cauză că se află departe de căile de comunicație, numai în Rusia europeană și de-a lungul fluviului Ural mai există pămînturi minunate — Comisariatul nostru pentru agricultură a dat dispozițiile necesare și s-a stabilit că suprafața de pămînt pe care nu sîntem în stare s-o lucrăm este, de-a lungul fluviului Ural, de cel puțin 3 000 000 de deseatine, care au fost părăsite de cazaci ca urmare a terminării victorioase a războiului civil, cînd stanițe întregi și-au părăsit vetrele lor; aceste pămînturi trebuie

deștelenite, dar, din cauza lipsei de animale și a insuficienței forțelor de producție, nu vom putea să le lucrăm.

În sovhozurile din regiunea Donului există vreo 800 000 de deseatine pe care nu le putem lucra și pentru a căror cultivare am avea nevoie de un număr imens de vite sau de întregi coloane de tractoare, de care nu dispunem, dar pe care ar putea să le trimită unele țări capitaliste — bunăoară cele care au imperioasă nevoie de produse alimentare : Austria, Germania, Boemia —, și să obțină astfel, în campania de vară, un grâu minunat. În ce măsură am putea noi să realizăm acest lucru, nu știm. La noi funcționează acum două uzine de tractoare, una la Moscova și alta la Petrograd, dar, în grelele condiții în care lucrează, ele nu pot produce tractoare în număr prea mare. Am putea să ne ușurăm situația prin cumpărarea unui număr mai mare de tractoare. Tractoarele constituie cel mai important mijloc de transformare radicală a vechii agriculturi și de extindere a suprafețelor cultivabile. Prin aceste concesiuni putem arăta unei serii întregi de țări că sîntem în stare să contribuim la dezvoltarea în proporții gigantice a economiei mondiale.

Dacă propaganda noastră și propunerea noastră nu vor fi încununată de succes, dacă propunerea noastră va fi considerată inacceptabilă, ea ne va aduce totuși un anumit folos nu numai sub raport politic, dar și sub raportul socialismului. Ceea ce se petrece în lumea capitalistă nu este numai o irosire a avuției, dar pur și simplu o nebunie și o crimă, fiindcă în unele țări există un surplus de alimente care nu pot fi vîndute din cauza revoluțiilor valutare, deoarece într-o serie întreagă de țări care au fost învinse moneda e depreciată. Cantități imense de alimente sînt lăsate să putrezească și, în același timp, în țări ca Germania zeci de milioane de oameni pur și simplu flămînzesc și pier. Această absurditate, această crimă a capitalismului, devine evidentă pentru toate țările capitaliste, ca și pentru țările mici situate în vecinătatea Rusiei. În asemenea situație, vine Republica sovietică și le spune : „Avem sute de mii de terenuri excelente, care pot fi deștelenite cu ajutorul tractoarelor, iar voi aveți tractoare, aveți benzină, aveți tehnicieni instruiți ; și iată că noi propunem tuturor

popoarelor, inclusiv celor din țările capitaliste, să pună la baza politicii lor refacerea economiei naționale și salvarea de la foamete a tuturor popoarelor“. Dacă capitaliștii nu înțeleg acest lucru, ei dau dovadă de putreziciunea, absurditatea și caracterul criminal al orînduirii capitaliste. Aceasta va avea nu numai o importanță propagandistică, dar va fi și o chemare comunistă la revoluție, fiindcă arată, cu o certitudine care pătrunde din ce în ce mai adînc în conștiința tuturor popoarelor, că capitalismul se destramă, că el nu poate să le satisfacă nevoile. O minoritate infimă de țări imperialiste se îmbogățesc, în timp ce o serie întregă de alte țări se află pur și simplu pe marginea prăpastiei. Economia mondială are nevoie de o reorganizare. Și acum vine Republica sovietică cu acest plan de reorganizare, cu această propunere absolut concretă, incontestabilă, realizabilă și spune : „Voi, cei din regimul capitalist, muriți de foame cu toată tehnica voastră nemaipomenit de dezvoltată ; noi avem posibilitatea ca, îmbinînd tehnica voastră cu materiile prime de la noi, să punem capăt crizei, dar capitaliștii sînt capitaliști. Noi le propunem să facă acest lucru, dar ei pun piedici, caută să zădărnicească totul“. Aceasta este a doua formă de concesiuni, care ne-ar asigura tractoare și produse agricole.

A treia formă de concesiuni sînt cele miniere. Ele figurează pe harta Siberiei, unde este amănunțit indicată fiecare regiune în care este vorba să se acorde concesiuni. Bogățiile miniere ale Siberiei sînt pur și simplu incalculabile, și noi, chiar în cel mai bun caz, în cazul că vom obține mari succese, nu vom putea să exploatăm în cîțiva ani nici a suta parte din ele. Ele se află în condiții care fac necesară utilizarea cu cele mai bune mașini. Aici există bogății naturale cum e minereul de cupru, de care țările capitaliste duc mare lipsă și de care au neapărată nevoie pentru industria lor electrotehnică. Prin stabilirea unor relații normale cu noi se creează posibilitatea de a refăce economia mondială și de a ridica nivelul tehnicii mondiale.

Realizarea acestor concesiuni este, firește, destul de grea ; în sensul că ele prezintă mai multe dificultăți decît cele forestiere și cele agricole. În cazul concesiunilor agricole

este vorba de campanii de lucrări efectuate cu tractoarele într-o perioadă scurtă de timp. Nici concesiunile forestiere nu prezintă prea mari dificultăți, cu atât mai mult cu cât ele constituie un obiectiv inaccesibil pentru noi, în timp ce concesiunile miniere se află în parte la o mică distanță de căile ferate, în parte în locuri foarte populate. Aici ele prezintă un mare pericol, și noi vom chibzui mai atent dacă e cazul să le acordăm sau nu, vom stabili condiții precise, fiindcă nu încapă nici o îndoială că concesiunile înseamnă un nou război. Capitaliștii vin la noi ca să ducă un nou război, și însăși existența lor înseamnă un război împotriva lumii socialiste ce-i înconjură. Întreprinderile economice capitaliste într-un stat socialist înseamnă război pentru comerțul liber, împotriva politicii de predare obligatorie a surplusurilor de cereale, înseamnă război pentru proprietatea privată, împotriva republicii care a desființat această proprietate. Și din această rădăcină economică iau naștere o serie întreagă de relații (în genul relațiilor de război dintre „Suharevka“⁶⁷ și instituțiile noastre). Ni s-ar putea obiecta că am închis „Suharevka“, dar deschidem o serie de noi „suharevka“, lăsându-i pe capitaliști să intre la noi în țară. Noi nu închidem ochii asupra acestei situații, dar spunem că dacă am învins pînă acum, dacă am învins într-o vreme cînd dușmanii noștri puneau în mișcare toate mijloacele pentru a ne torpila toate planurile, cînd această torpilare se făcea și dinăuntru și din afară, înseamnă că acum în anumite sectoare, cînd vor fi create condiții și relații bine determinate, vom putea să le venim de hac, să-i supraveghem îndeaproape. Avem experiența practică a luptei împotriva spionajului militar, împotriva sabotajului capitalist. Am știut să ducem lupta atunci cînd capitaliștii se ascundeau chiar în instituțiile noastre, și să nu fim noi în stare să facem față situației atunci cînd capitaliștii vor fi lăsați să intre în țară numai pe baza unor liste precise și în condiții bine determinate? Noi știm, firește, că ei vor încerca să încalce aceste condiții, dar vom duce lupta împotriva acestor încălări. Fiindcă, tovarăși, concesiunile bazate pe principii capitaliste înseamnă război. Atîta timp cît n-am răsturnat capitalul în celelalte țări, atîta

timp cât el e mult mai puternic decît noi, va putea oricînd să-și îndrepte forțele împotriva noastră, să pornească din nou război împotriva noastră. De aceea trebuie să devenim mai puternici, iar pentru asta trebuie să dezvoltăm marea industrie și să refacem transporturile. Ducînd o asemenea politică ne expunem la un risc, fiindcă se vor crea din nou relații de război, va începe din nou lupta, și, dacă capitaliștii vor încerca să zădărnicească politica noastră, ne vom război cu ei. Ar fi o mare greșeală să credem că un acord pașnic de concesiune este un tratat de pace cu capitaliștii. Acesta este un tratat care înseamnă război, dar un tratat mai puțin primejdios pentru noi și totodată mai puțin apăsător pentru muncitori și țărani, mai puțin apăsător decît atunci cînd împotriva noastră au fost aruncate cele mai bune tancuri și cele mai bune tunari. De aceea trebuie să folosim toate mijloacele pentru ca, cu prețul unor concesiuni economice, să dezvoltăm forțele noastre economice, să înlesnim opera de refacere a economiei noastre. Capitaliștii, desigur, n-o să respecte contractele — spun tovarășii care se tem de concesiuni. E de la sine înțeles că în nici un caz nu trebuie să ne facem iluzii că capitaliștii vor respecta contractele. O să fie război, și ultimul argument care în general rămîne argument în relațiile republicii socialiste este războiul.

Acest război ne amenință acum ceas de ceas. Noi ducem tratative de pace cu Polonia și avem toate șansele ca pacea să fie semnată sau cel puțin, ca să fiu mai precis, avem foarte multe șanse ca pacea să fie încheiată. Nu încapem însă îndoială că Savinkovii și capitaliștii francezi acționează în direcția torpilării acestui tratat. Dacă nu astăzi, apoi mâine războiul va deveni ceva posibil pentru capitaliști, și ei l-ar începe bucuros chiar acum dacă n-ar fi învățat ceva din experiența acestor trei ani. Concesiunile implică un anumit risc; ele înseamnă pagube, înseamnă continuarea războiului. Acest lucru este neîndoielnic, dar un asemenea război este mai avantajos pentru noi. Cînd vom obține un anumit minim de mijloace de producție, de locomotive și mașini, atunci nu vom mai fi, din punct de vedere economic, în situația în care am

fost pînă acum, și țările imperialiste vor prezenta o și mai mică primejdie pentru noi.

Ni s-a spus că concesionarii vor crea condiții excepționale pentru muncitorii lor, le vor aduce îmbrăcăminte și încălțăminte mai bună, hrană mai bună. În felul acesta vor face ei propagandă în rîndurile muncitorilor noștri, care sînt nevoiți să îndure lipsuri și vor îndura încă multă vreme de acum încolo. S-ar ajunge astfel la situația că am avea o republică socialistă în care muncitorii trăiesc în mizerie, și alături de ea s-ar afla o insulă capitalistă în care muncitorii o duc de minune. Asemenea temeri sînt foarte des exprimate în adunările noastre de partid. Desigur că un asemenea pericol există, și el dovedește că concesionările sînt o continuare a războiului, că ele nu înseamnă pace; dar dacă noi am îndurat lipsuri mult mai mari și totuși am văzut că muncitori din țările capitaliste vin la noi, deși știu că condițiile economice care îi așteaptă în Rusia sînt mult mai proaste, atunci nu vom fi noi în stare să ne apărăm împotriva unei asemenea propagande prin contrapropaganda noastră, nu vom putea noi să demonstrăm muncitorilor că capitalismul poate, firește, să creeze condiții mai bune pentru unele grupuri de muncitori ai săi, dar că prin aceasta nu se îmbunătățesc condițiile celorlalte mase de muncitori? În sfîrșit, de ce din toate contactele pe care le-am avut cu Europa și America burgheză am ieșit întotdeauna noi în cîștig, și nu ele? De ce pînă în ziua de azi ele sînt acelea care se tem să trimită delegații la noi, și nu noi la ele? Pînă acum noi am reușit întotdeauna să atragem de partea noastră măcar o mică parte din delegații trimiși de ele la noi în țară, cu toate că delegațiile erau alcătuite mai ales din elemente menșevice și acești oameni veneau la noi doar pentru cîtva timp. Și să ne temem noi că nu vom fi în stare să explicăm muncitorilor adevărul?! Ar însemna că nu sîntem buni de nimic dacă ne-am teme de așa ceva, dacă am pune aceste considerente mai presus de interesul nostru direct, care, în ce privește concesionările, prezintă o importanță cu totul deosebită.

Situația țaranilor și muncitorilor noștri continuă să fie destul de grea. Trebuie s-o îmbunătățim. În această pri-

vință pentru noi nu există nici o îndoială. Cred că sîntem cu toții de acord că politica de concesiuni este și o politică de continuare a războiului. Dar sarcina noastră este să apărăm existența republicii socialiste, care e izolată și e înconjurată de dușmani capitaliști. Să menținem neatinsă această republică, care este mult mai slabă decît dușmanii capitaliști din jurul ei, și să-i lipsim astfel pe aceștia de posibilitatea de a încheia o alianță între ei în vederea luptei împotriva noastră, să-i împiedicăm să-și realizeze politica lor și să nu le dăm posibilitatea de a obține victoria ; sarcina noastră este să-i asigurăm Rusiei uneltele și mijloacele necesare pentru a-și reface economia, fiindcă, atunci cînd le vom obține, vom sta atît de solid pe picioarele noastre, că nu vom mai avea a ne teme de nici un fel de dușmani din lumea capitalistă. Acesta este punctul de vedere de care ne-am lăsat călăuziți în politica noastră de concesiuni și pe care am ținut să vi-l expun aici.

Publicat la sfîrșitul

lui decembrie 1920 în broșura :

V. Lenin „Despre concesiuni

(Raport prezentat în fața fracțiunii

P.C. (b) din Rusia de la Congresul

al VIII-lea al Sovietelor)”, Moscova

Gosizdat

Se tipărește după textul stenogramei,

confruntat cu șpalturile broșurii

corectate de V. I. Lenin

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL
CU PRIVIRE LA CONCESIUNI,
ROSTIT ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b)
DIN RUSIA DE LA CONGRESUL
AL VIII-lea AL SOVIETELOR
21 DECEMBRIE

Tovarăși ! Am în fața mea o serie întreagă de bilețele, și am să răspund, pe scurt, doar la acelea din ele la care nu s-a primit încă răspuns. Dar mai întâi am să dau citire încă unui bilețel cu caracter informativ, care mi se pare de asemenea caracteristic :

La congresul județean din Arzamas, gubernia Nijni Novgorod, un țăran fără partid a rostit în legătură cu concesiunile următoarele cuvinte, pe care vi le comunic și dumneavoastră, întrucît ne oferă un indiciu deosebit de caracteristic : „Tovarăși ! Vă trimitem la Congresul general și declarăm că noi, țăranii, sîntem hotărîți să răbdăm de foame și de frig încă trei ani, să facem tot felul de prestații, numai să n-o vindeți pe concesiuni pe măicuța noastră Rusia“.

Cred că ar fi foarte util și ar trebui să inserăm această declarație în raportul oficial ce urmează să fie prezentat la congres *, pentru că ea va scoate la iveală o latură a problemei pe care capitaliștii n-o au în vedere și pe care noi n-avem nici un motiv s-o tănuim, și anume că aici se ascunde o primejdie care ne obligă să fim cu ochii în patru. Că aceste avertismente fac să sporească atenția muncitorilor și țăranilor am mai spus-o, iar dacă din rîndurile țăranilor analfabeți ne vin asemenea avertismente, este un lucru deosebit de important, pentru că ele scot în relief o sarcină care în momentul de față prezintă o însemnătate excepțională, întrucît la acest congres va trebui să examinați proiectele de legi cu privire la ajutorarea

* Vezi volumul de față, p. 140 — *Nota red.*

gospodăriei țărănești, care au fost prezentate Consiliului Comisarilor Poporului. Trebuie să știm să-i convingem pe țărani fără partid, să-i atragem de partea noastră și să-i facem să manifeste spirit de inițiativă. Un asemenea bilețel ne arată că în această direcție avem toată posibilitatea să obținem succese deosebit de mari, și le vom obține.

Iată un alt bilețel :

N-o să creeze oare capitaliștii-concesionari în rîndurile maselor muncitorești proletare o stare de spirit potrivnică Puterii sovietice, arătînd că, întrucît trecem printr-o perioadă de criză economică și de ruină, nu vom fi în măsură să satisfacem nevoile muncitorului așa cum pot să le satisfacă capitaliștii ?

Am mai spus că în țările înaintate, în cele mai multe din ele, muncitorii sînt aprovizionați mai bine ca la noi ; și totuși muncitorul rus din toate țările înaintate năzuiește să vină neapărat în Rusia Sovietică, fără să închidă cîtuși de puțin ochii asupra lipsurilor pe care le au de suportat muncitorii.

Împreună cu capitaliștii englezi și americani n-o să-și facă apariția și Reabușinskii ruși, și alții de teapa lor ?

Trebuie să facem o legătură între acest bilețel și acela în care sîntem întrebați dacă nu cumva concesionarii vor beneficia de dreptul de exteritorialitate. Nu, bineînțeles că nu ; noi în nici un caz n-o să le acordăm acest drept. Dreptul de exteritorialitate se acordă numai ambasadorilor, și asta numai în anumite condiții. Dacă Reabușinski scontează să se ascundă de anumite organe, cred că socoteala lui e greșită.

Apoi, tovarăși, vreau să vă comunic că tov. Lejava scrie : „Vanderlip a prezentat un mandat din partea a 10 mari syndicate ale capitaliștilor. Acest lucru a fost controlat de organele noastre speciale și a fost confirmat și de la Londra de Krasin, care a verificat și el acolo cît sînt de serioase grupurile care l-au împuternicit pe Vanderlip“.

Repet, pentru tovarășii care mă întrebă de ce n-a fost publicat acordul, că nu ne convine să-l publicăm, pentru că capitaliștii, care se încaieră între ei, cred că acest acord

conține lucruri mult mai proaste. Asta ne-o dovedește zarva care s-a iscat în presă. N-au decît să creadă, noi n-avem cîtuși de puțin intenția să-i dezamăgim. Iar cei ce vor să ia cunoștință de conținutul acordului au toată posibilitatea s-o facă. Afară de aceasta, eu am mai spus că acordul poate intra în vigoare numai după ce noul președinte al Statelor Unite ale Americii își va lua postul în primire. Iar la noi, congresul partidului se va ține în cursul lunii februarie⁶⁸. Prin urmare, partidul are toată posibilitatea să controleze tot ce e necesar și să ia hotărârile cuvenite.

Vă rog să-mi explicați, dacă se poate, pe cît timp a fost concesionată Kamciatka (sau pe cît timp se presupune că are să fie concesionată) și dacă, în afară de avantaje politice, R.S.F.S.R. capătă și avantaje economice și sub ce formă?

Kamciatka n-a fost concesionată, și înainte de martie nu poate fi concesionată. Avantajele economice constau în aceea că, după cum prevede proiectul de acord, ei sînt obligați să ne dea nouă o parte din produsele miniere pe care le vor extrage.

Acordînd concesiuni, nu recunoaștem prin aceasta că statele capitaliste vor continua să existe încă multă vreme și nu credem că teza noastră cu privire la izbucnirea în curînd a revoluției mondiale este greșită?

La această întrebare a răspuns Buharin. Aici nu este vorba că noi am recunoaște că ele mai pot să existe încă multă vreme, ci că forțe gigantice le împing în prăpastie. Existența noastră și ieșirea cît mai rapidă din actuala situație critică și izbăvirea de foamete reprezintă o forță uriașă și un factor al revoluției mult mai puternic decît acele sume, neînsemnate din punct de vedere al economiei mondiale, pe care le vor căpăta de la noi. O sută sau o mie de mașini și locomotive în plus au pentru noi o importanță uriașă, deoarece, după ce am redus durata refacerii mijloacelor de transport, pe care Troțki a evaluat-o la patru ani și jumătate, iar apoi a redus-o la trei ani și jumătate, am putea s-o mai reducem cu încă un an. Iar

micșorarea perioadei de ruină și de foamete cu un an are pentru noi o importanță uriașă.

Nu s-ar putea întâmpla ca Japonia, pentru a ne pune în imposibilitate să concesionăm Americii Kamciatka, s-o ia în stăpânire, s-o ocupe cu forța armată și să declare că-i aparține?

În realitate, ea este și acum stăpână pe Kamciatka, și, dacă ar putea s-o ocupe cu forța armată, ar ocupa-o, dar nu poate, pentru că îi e teamă de America.

Spuneți-mi, de unde o să ia capitalistul forța de muncă? O s-o aducă cu sine? Mă îndoiesc. Iar dacă o să angajeze muncitorii ruși, atunci, în afară de faptul că aceștia vor fi la discreția capitalistului, se va dezorganiza, la noi, piața forței de muncă, ceea ce la rîndul său va duce la dezorganizarea planului economic unic.

Nu înțeleg în ce fel o să se dezorganizeze planul nostru economic prin faptul că muncitorii noștri se vor duce să lucreze la capitalist. Ei nu vor putea să se angajeze peste capul sindicatelor noastre, al organizațiilor noastre economice, al partidului nostru. Muncitorii de la întreprinderile capitaliste înaintate îi vor învăța pe muncitorii noștri cele mai bune metode de producție, ceea ce va fi spre folosul nostru. Supunându-se condițiilor de muncă capitaliste, muncitorii noștri vor aplica codul muncii existent la noi sau prevederile unor convenții speciale, care îi vor îngădi pe capitaliști, iar dacă condițiile de muncă vor fi proaste, ei vor putea să plece de-acolo fără nici o teamă. Dacă condițiile nu le vor conveni, ei vor pleca. Unii tovarăși se tem că condițiile de muncă vor fi bune, iar alții că vor fi proaste. O să urmărim și noi toate astea, ca și muncitorii și țărani noștri, și o să stabilim măsurile cuvenite.

O dată ce au fost acordate concesiunile, iar concesionarii și-au început activitatea, munca desfășurată de P.C. (b) din Rusia în direcția organizării de celule comuniste în rîndurile celor ce lucrează pe teritoriul concesiunii va avea un caracter legal sau exclusiv ilegal?

Aici avem de-a face cu o idee greșită despre concesiuni și concesionari. Concesionarul nu este o autoritate de stat. El nu va căpăta nici un teritoriu în afară de cel necesar pentru exploatarea economică respectivă. Toate organele

puterii, toate tribunalele rămân exclusiv în mâinile R.S.F.S.R.

Dacă în America șomajul grăbește izbucnirea revoluției, înseamnă că prin concesiunile pe care le acordăm noi dăm posibilitate acestei țări să învingă criza, adică să întîrzie izbucnirea revoluției.

Netemeinicia acestui argument a fost arătată de tov. Buharin.

Dacă burghezia internațională află care este tactica Puterii sovietice în materie de concesiuni, atunci care va fi situația Puterii sovietice? N-o să constituie asta un neajuns pentru noi?

Dimpotrivă, în Europa toată lumea știe că noi vrem să acordăm concesiuni, iar zarva ce s-a iscat acolo dovedește că burghezia este cuprinsă de neliniște. Se observă că se teme să nu întîrzie. Toți capitaliștii care nu voiau să-și asume riscul de a relua relațiile cu Rusia au simțit că ei au rămas în urmă și că cei mai întreprinzători cuceresc teren. Iar noi căutăm să profităm de contradicțiile dintre capitaliști.

Există planuri sau proiecte de concesionare a unor mari întreprinderi industriale din Moscova și, în general, din centrul țării? Se vorbește, bunăoară, de trei concesiuni de acest fel: una la Moscova, alta la Iaroslavl și alta la Liubertși.

Eu nu știu nimic despre asemenea concesiuni. La Liubertși există o uzină americană, care nu este și n-a fost niciodată naționalizată, dar nu s-a acordat nici o concesiune. Singura concesiune în centru, despre care tovarășii de la Consiliul economic superior spuneau că e posibilă, ar fi aceea care s-ar acorda, în vederea dezvoltării întreprinderilor de coloranți, unor chimiști germani, cărora li s-ar ceda și o fabrică. În Consiliul Comisarilor Poporului au fost cu toții de părere că o asemenea concesiune este posibilă, dar discuțiile n-au avut nici o urmare practică.

Germania este într-un stadiu atît de avansat față de noi, încît în timpul războiului imperialist chiar și țările înaintate s-au găsit într-o situație dificilă atunci cînd industria chimică germană a încetat să le mai livreze produse. Iar noi, ca să punem pe picioare industria chimică, trebuie să

fim dispuși să plătim mai mult chimiștilor germani. Cel mai bun mijloc de a învăța este acela de a concesiona o fabrică germanilor. În acest domeniu nici un fel de școli sau de prelegeri nu pot avea rezultatul pe care-l are munca practică într-o fabrică, unde poți să-l faci pe muncitor să învețe meseria într-o jumătate de an, iar după aceea să construiască o altă fabrică asemănătoare, alături. A ne teme că germanii, în actuala lor situație internațională, ar putea cu o singură fabrică să ne facă cine știe ce e ridicol. În Consiliul Comisarilor Poporului nu s-au iscat divergențe în acest sens, în principiu, această concesie poate fi acceptată. Din păcate, în această problemă nu s-a ajuns la o soluție concretă. Trebuie să subliniez că la noi se vorbește foarte mult despre concesii, dar deocamdată n-am reușit să încheiem nici un contract de concesionare. Vom considera că am obținut un mare succes atunci când vom încheia măcar un singur contract de concesie, când vom vedea condițiile ei concrete.

Mai departe.

Căror țări putem să le acordăm concesii? Putem să-i acordăm Poloniei?

Noi credem că putem să acordăm tuturor țărilor, inclusiv Poloniei.

N-ar putea capitaliștii să se folosească de concesii pentru a preveni crizele în propria lor țară și a amâna astfel revoluția socială?

Dacă capitaliștii ar putea să prevină crizele în propria lor țară, capitalismul ar fi ceva etern. Ei, bineînțeles, sînt niște pionii orbi într-un mecanism general — lucru dovedit de războiul imperialist. Cu fiecare lună ce trece devine tot mai vădit că criza capitalismului se agravează, că în lumea întreagă procesul de descompunere se adîncește mereu și numai în Rusia a început un avînt în direcția unei îmbunătățiri serioase și trainice.

S-ar putea ca concesionarii să asigure muncitorilor lor condiții mai bune cu scopul de a semăna discordie în rîndurile muncitorilor.

Prin aceasta nu vor putea să semene discordie în rândurile muncitorilor noștri, fiindcă noi am devenit mult mai puternici.

Se vor organiza celule sindicale și pe teritoriul concesionarilor ?

Concesionarii nu capătă decît exploatarea economică, autoritățile și legile continuă să fie exclusiv sovietice.

N-ați putea să ne indicați care sînt condițiile menite să ne asigure împotriva pericolului de denaturare a sistemului nostru de stat sovietic și de introducere a regimului capitalist ?

Aceste condiții sînt legile R.S.F.S.R. Dacă cealaltă parte contractantă le încalcă, avem dreptul să denunțăm contractul.

În ce constă proiectul preliminar de contract cu imperialiștii americani, care are ca obiect concesionarea Kamciatkăi ?

Am spus că concesionarea se va face pe o perioadă de 50—60 ani. Noi vom obține o parte din produse, iar ei capătă dreptul de a-și amenaja o bază maritimă militară într-un golf din apropierea sursei de țiței.

Dv. spuneți că acordarea de concesiuni unor capitaliști din țările subjugate, de pildă din Germania, are o importanță mai mare. Dar cum priviți faptul că capitaliștii dintr-o asemenea țară, căpătînd concesiuni, vor îmbunătăți situația ei economică, ceea ce ar face ca acolo să întîrzie momentul izbucnirii revoluției ?

În sens revoluționar, situația internațională este axată pe lupta dintre Rusia Sovietică și celelalte țări, țările capitaliste. A întări Rusia Sovietică și a o face invincibilă — iată care e obiectivul principal, care e strîns legat de lupta țărilor asuprite și coloniale.

Ce rol joacă în concesiunile noastre bumbacul turkestan ?

Deocamdată nu e vorba de concesionarea bumbacului turkestan ; nu s-a discutat despre așa ceva.

Se va concesiona refacerea unor întreprinderi industriale și se vor acorda concesiuni în exploatarea căilor ferate ?

O asemenea situație este exclusă, întrucât căile ferate constituie o întreprindere unitară.

Nu s-a pus și chestiunea concesiunii abatoarelor ?

N-am auzit nimic în acest sens.

În protestele împotriva concesiunilor, așa cum au fost ele formulate în diferite regiuni ale țării, nu se manifestă de loc o stare de spirit sănătoasă, ci sentimentele patriotice ale păturii mic-burgeze înstărite de la sate și ale micii burgezii de la orașe.

Patriotismul omului care preferă să rabde de foame trei ani de zile decît să cedeze străinilor Rusia este un patriotism adevărat, și fără el noi n-am fi rezistat trei ani de zile. Fără acest patriotism noi n-am fi reușit să apărăm Republica sovietică, să lichidăm proprietatea privată și să colectăm acum, în cadrul predării obligatorii a surplusurilor, 300 000 000 de puduri de cereale. Acesta este cel bun patriotism revoluționar. Și nu este adevărat că chiaburii ar prefera să rabde de foame trei ani de zile decît să lase să intre în țară capitaliștii străini, de la care s-ar mai pricopsi cu cîte ceva. Aici nu e vorba de chiaburi, ci de țărani mijlocași fără partid.

N-ar trebui să ne temem că, o dată cu războiul care se așteaptă să izbucnească între America și Japonia, s-ar putea ca Japonia să pornească un serios atac împotriva Rusiei noastre Sovietice ? În acest caz, ce-ar trebui să facem ? Să ne apărăm de Japonia, încheind o alianță cu America imperialistă și folosind ajutorul ei ca o forță reală ?

Bineînțeles, o să ne apărăm, și nu o dată am spus că, atunci cînd e vorba de consolidarea republicii socialiste, alianța cu unul dintre imperialisme îndreptată împotriva altuia nu e ceva inadmisibil din punct de vedere principal. În prezent pentru Japonia este mult mai greu decît acum un an să atace Rusia Sovietică.

Explicați-ne care e politica Antantei față de Turcia și care sînt relațiile dintre ea și noi.

Într-un raport oficial nu putem, bineînțeles, să vorbim deschis despre această chestiune, pentru că relațiile sînt extrem de încurcate. Aici totul depinde de complicatul

joc de relații din Gruzia burgheză, care se află în fața unei catastrofe. Tovarășii pe care-i preocupă această problemă vor asculta, sînt convins, cu mult folos și cu un interes deosebit raportul tovarășului Meșceriakov, redactor al ziarului „Pravda“, care s-a întors din Gruzia, unde a stat cîteva săptămîni, dacă nu cîteva luni, și a adunat materiale foarte interesante despre regimul menșevic. Gruzia se află în pragul catastrofei. Ofensiva turcă urma să fie dezlănțuită împotriva noastră. Antanta ne-a săpat nouă groapa și a căzut singură în ea, căci noi am căpătat Armenia Sovietică.

În Turcia domină cadeții, octombriștii, naționaliștii, care sînt dispuși să ne vîndă Antantei. Dar așa ceva ar fi extrem de greu, pentru că poporul turc este revoltat de sălbaticul regim de asuprire instaurat de Antantă, iar simpatia față de Rusia Sovietică devine cu atît mai pronunțată, cu cît sprijinim mai mult Republica Azerbaidjană independentă în efortul ei de eliberare efectivă a țăranilor musulmani, care au alungat pe moșieri, dar se tem să ia pămîntul, și care peste un timp oarecare n-o să se mai teamă ; iar atunci cînd ei o să pună stăpînire pe pămînt, moșierul turc n-o să se mai poată menține.

Noi, personal, am avut și vom avea o atitudine cît se poate de pașnică în Caucaz, și tovarășii de acolo trebuie să știe că nu vom admite nici cea mai mică imprudență care ne-ar putea antrena într-un război. Politica noastră de pace a fost pînă acum atît de reușită, că Antanta dă semne de nervozitate, ia măsuri hotărîte împotriva noastră, dar toate se întorc împotriva ei.

Ce se va întîmpla mai departe cu Gruzia ?

Asta n-o știe nici Allahul musulmanilor, însă dacă vom da dovadă de destulă stăpînire de sine, atunci, fără să riscăm nimic, vom cîștiga cîte ceva.

Sîntem întrebați dacă s-au discutat și alte concesiuni în afară de Kamciatka. Cu Vanderlip nu s-a discutat despre nici o altă concesiune.

Cu privire la distribuirea materialelor. Ele nu pot fi distribuite, în primul rînd, pentru că tipografiile au mult de

lucru, iar în al doilea rînd ca să nu poată ajunge în străinătate, unde sînt unii care caută să zădărnicească eforturile noastre. Or, noi deocamdată n-am concesionat nimic, n-am încheiat nici un contract, așa că trebuie mai întîi să încheiem un contract și abia după aceea să vorbim de primejdii. Deocamdată nu avem nimic la mînă și acționăm semioficial.

Ce se va întîmpla cu concesiunile, precum și cu lucrările și construcțiile executate de concesionari în caz că : a) ei vor încălca legile R.S.F.S.R., b) va izbucni un război cu statul al cărui reprezentant este concesionarul și c) cu alte state ?

În caz că vor încălca prevederile contractului, concesionarii vor fi deferiți justiției, conform legilor țării noastre. În caz de război, contractul de concesionare se reziliază, iar bunurile, potrivit regulilor războiului, trec în posesiunea țării noastre.

Burghezii ruși care au șters-o în străinătate vor avea posibilitatea să participe cu capitalul lor la exploatarea concesiunilor. Nu s-ar putea întîmpla ca sub firma capitalului străin să apară vechii patroni ?

Dacă un vechi patron sub firma unui capital străin are să treacă prin pădurile din nordul Rusiei europene, n-are să se întîmple nimic. La noi, în centrul Moscovei se găsesc mulți foști patroni. Așa că trebuie să ne temem de o mie de ori mai puțin de condițiile cînd vom dispune de lista tuturor străinilor care vin la noi decît de patronii care acționează în întreprinderile noastre și care, din păcate, n-au fost încă luați în evidență.

Ați arătat și ați subliniat importanța politică a concesiunilor. Totul e clar. Dar provincia este mai ales neliniștită de următoarele : vom acorda concesiuni și vom avea relații comerciale. Ce riscuri și pericole apar astfel pentru republică, în sensul descompunerii orînduirii sovietice și al subminării ei dinăuntru (poate intensificarea speculei etc.) și cum trebuie să ne apărăm ?

Despre asta am mai vorbit. Specula a constituit pentru noi o amenințare teribilă, sub forma „suharevkăi“, împotriva căreia am dus o luptă permanentă. Ne dăm seama, firește, că, o dată cu lichidarea Suharevkăi, specula a con-

tinuat totuși și continuă să existe pretutindeni unde se află un mic proprietar ; și astfel de proprietari sînt la noi cu zecile de milioane. Iată unde trebuie căutat adevăratul pericol, și nu în marele capital, care la noi va fi supus unei supravegheri speciale din toate părțile. Totodată, nu trebuie să uităm că vom avea un contract pe care îl putem oricînd rezilia, pericolul cel mai mare reducîndu-se la plata unor despăgubiri.

Spuneți-ne cum stau lucrurile cu datoriile contractate de guvernele țariste ; va fi dispusă Antanta să încheie vreo tranzacție fără să-i fie plătite datoriile ?

Încă de pe acum Anglia se declară de acord să nu ne pretindă achitarea datoriilor, fiindcă i-am prezentat un proiect de acord comercial. În conformitate cu acest proiect s-a trecut acum la încheierea unor tranzacții ; și el nu prevede pentru noi obligația de a plăti datoriile. Am spus că Anglia se declară de acord, dar Franța nu. Și atunci îi spunem Franței că în principiu nu refuzăm să plătim. Despre cuantumul exact al acestor plăți o să vorbim la conferință, la care o să spunem că și ei sînt răspunzători de toate daunele pe care ni le-au pricinuit prin intervenția lor. În legătură cu această problemă funcționează o comisie specială, care, la un calcul preliminar, a stabilit că daunele se ridică la 10 miliarde de ruble aur.

*Publicat pentru prima oară în 1963,
în revista „Kommunist” nr 6*

Se tipărește după stenogramă

3

RAPORTUL COMITETULUI
EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA
ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ
22 DECEMBRIE

(Exclamații în sală: „Trăiască tovarășul Lenin!”. Ropote de aplauze. Ovații furtunoase.) Tovarăși, îmi revine sarcina de a prezenta un raport cu privire la politica externă și internă a guvernului. Eu înțeleg această sarcină nu ca o înșirare de proiecte de lege și măsuri, fie ele oricât de ample și de importante, adoptate de puterea muncitorească-țărănească. Cred totodată că o relatare a evenimentelor din această perioadă n-ar aduce nimic interesant pentru dv. și n-ar prezenta o importanță deosebită. Mi se pare că e cazul să încercăm a sintetiza principalele învățăminte trase de noi în cursul acestui an, care în domeniul politicii nu a fost mai puțin bogat în cotituri vertiginoase decât ceilalți ani ai revoluției, și din sintetizarea învățămintelor trase din experiența acestui an să deducem cele mai urgente sarcini politice și economice care ne stau în față și în care Puterea sovietică, atât prin proiectele ei de lege ce v-au fost supuse spre examinare și aprobare, cât și prin ansamblul măsurilor luate, își pune acum cele mai multe speranțe, le acordă cea mai mare importanță și se așteaptă să obțină prin îndeplinirea lor succese însemnate în opera noastră de construcție economică. De aceea permiteți-mi să mă limitez doar la câteva observații sumare în legătură cu situația internațională a republicii și cu principalele rezultate obținute în anul ce s-a scurs în domeniul politicii externe.

Știți, desigur, cu toții cum sub presiunea țărilor capitaliste din Europa apuseană, și nu numai din Europa apuseană, moșierii și capitaliștii polonezi ne-au impus războiul. Vă e de asemenea cunoscut că în aprilie anul trecut noi am propus pace guvernului polonez în condiții incomparabil mai avantajoase pentru el decît cele actuale și că numai sub presiunea unei extreme necesități, după eșecul total al tratativelor noastre de armistițiu cu Polonia, am fost nevoiți să recurgem la un război care — cu toată înfrîngerea extrem de grea suferită de trupele noastre lîngă Varșovia, datorită faptului că erau, fără îndoială, istovite de război — s-a terminat totuși cu o pace mai avantajoasă pentru noi decît aceea pe care am propus-o Poloniei în aprilie. A fost semnată o pace preliminară cu această țară, și acum au loc tratative în legătură cu semnarea unei păci definitive. Nu ascundem cîtuși de puțin primejdia ce o prezintă presiunea pe care o exercită unele țări capitaliste dintre cele mai tenace, precum și anumite cercuri ale albgardiștilor ruși cu scopul de a evita ca aceste tratative să se termine prin încheierea păcii. Totuși trebuie să spunem că politica Antantei, care este îndreptată spre intervenție militară și spre sugrumarea Puterii sovietice prin forța armelor, suferă mereu eșecuri și că noi atragem de partea politiciii noastre de pace un număr tot mai mare de state, care au, fără îndoială, o poziție ostilă față de Puterea sovietică. Devine tot mai mare numărul statelor care au semnat tratate de pace cu noi și este foarte probabil ca în cel mai scurt timp să fie semnat tratatul de pace definitiv cu Polonia. În felul acesta alianța forțelor capitaliste, care încearcă să ne smulgă puterea prin război, va primi încă o lovitură cît se poate de serioasă.

De asemenea, tovarăși, vă este desigur cunoscut că in-succesele noastre vremelnice în războiul cu Polonia și situația grea în care ne-am aflat în unele momente ale războiului s-au datorat faptului că a trebuit să luptăm împotriva lui Vranghel, care era recunoscut oficial de către o putere imperialistă⁶⁹ și primea un imens ajutor material, militar și de altă natură. În felul acesta, ca să terminăm cît mai repede războiul, am fost nevoiți să recurgem la o concentrare rapidă a trupelor, spre a-i da lui Vranghel lovitura decisivă. Vă este desigur cunoscut eroismul fără seamăn de

care a dat dovadă Armata Roșie, biruind piedici și cucerind fortificații pe care chiar specialiștii și somități în problemele militare le considerau inexpugnabile. Una din paginile cele mai strălucite din istoria Armatei Roșii este victoria ei deplină, decisivă și extraordinar de rapidă repurtată asupra lui Vranghel. În felul acesta a fost lichidat războiul ce ne-a fost impus de albardiști și de imperialiști.

Acum putem să pornim cu incomparabil mai multă încredere și fermitate la înfăptuirea operei de construcție economică, care ne este atât de scumpă și de necesară și care ne atrage de multă vreme, să pornim cu convingerea că domniile capitaliști nu vor reuși atât de ușor, ca pînă acum, s-o zădărnicească. Dar, se înțelege, trebuie să fim în gardă. În nici un caz nu putem spune că acum sîntem asigurați împotriva războiului. Și această lipsă de garanție împotriva războiului nu constă de loc în aceea că n-avem încă tratate formale de pace. Știm prea bine că rămășițele armatei lui Vranghel n-au fost nimicite și că ele stau ascunse nu prea departe, că se află sub tutela și protecția puterilor capitaliste și se refac cu ajutorul lor, că organizațiile alb-gardiste rusești desfășoară o activitate intensă, încercînd să formeze noi unități militare, care, împreună cu forțele de care dispune Vranghel, să fie pregătite, la momentul potrivit, pentru un nou asalt împotriva Rusiei.

De aceea, pentru orice eventualitate, trebuie ca și de aci înainte să fim pregătiți de război. Nebizuindu-ne pe loviturile pe care le-am dat pînă acum imperialismului, trebuie cu orice preț să menținem gata de luptă Armata noastră Roșie și să întărim capacitatea ei de luptă. Aceasta, bineînțeles, nu ne împiedică să trecem la eliberarea unei anumite părți din armată și la rapida ei demobilizare. Ne bazuim pe convingerea că uriașa experiență dobîndită de Armata Roșie și de conducătorii ei în timpul războiului ne va ajuta să îmbunătățim acum calitățile ei. Și vom reuși ca, reducînd efectivul armatei, să menținem nucleul ei principal, care nu va constitui o povară prea mare pentru republică în ce privește întreținerea, și în același timp, prin reducerea acestui efectiv, vom asigura mai bine decît înainte posibilitatea ca, la nevoie, să punem din nou pe picioare și să mobilizăm o forță militară și mai mare.

Și sîntem convinși că toate statele vecine, care au avut pînă acum mult de pierdut prin sprijinirea comploturilor organizate de albgardiști împotriva noastră, au ținut îndeajuns seama de învățămintele incontestabile trase din experiență și au apreciat la justa lui valoare spiritul nostru de conciliere, pe care toată lumea îl interpreta ca pe o dovadă de slăbiciune. După acești trei ani de experiență ele trebuie să se fi convins că, atunci cînd ne afirmăm voința noastră statornică de pace, sîntem totodată pregătiți și din punct de vedere militar. Și orice încercare de a dezlănțui un război împotriva noastră va însemna, pentru statele care se lasă tîrîte într-un asemenea război, o înrăutățire a condițiilor pe care le-ar fi putut avea fără război și înainte de război în comparație cu cele pe care le vor obține ca rezultat al războiului și după război. Acest lucru a fost dovedit în ceea ce privește cîteva state. Și el este o cucerire a noastră, la care nu vom renunța și pe care n-o va uita nici unul dintre statele care ne înconjură sau care se află în contact politic cu Rusia. Datorită acestui fapt, relațiile noastre cu statele vecine se îmbunătățesc continuu. Precum știți, pacea a fost definitiv semnată cu o serie întreagă de state situate la granițele de vest ale Rusiei care înainte făceau parte din fostul imperiu rus și a căror independență și suveranitate au fost necondiționat recunoscute de Puterea sovietică potrivit principiilor fundamentale care stau la baza politicii ei. O pace încheiată pe această bază are toate șansele să fie mai trainică decît ar fi dorit-o capitaliștii și unele state din Europa occidentală.

În ceea ce privește guvernul leton, trebuie să spun că a fost o vreme cînd părea că ne amenință pericolul unei înrăutățiri a relațiilor, și lucrurile au mers pînă acolo că s-a ajuns la ideea ruperii relațiilor diplomatice. Dar tocmai ultimul raport al reprezentantului nostru în Letonia arată că s-a și produs o schimbare a politicii, că au fost înlăturate multe din neînțelegerile și motivele legitime de nemulțumire. Sînt serioase speranțe că în cel mai scurt timp vom stabili relații economice strînse cu această țară, care în schimbul de mărfuri cu Europa apuseană se va dovedi, bineînțeles, și mai folositoare pentru noi decît Estonia și celelalte state învecinate cu R.S.F.S.R.

Se cuvine de asemenea să menționez, tovarăși, că în Orient politica noastră a reperat în acest an mari succese. Trebuie să salutăm formarea și consolidarea republicilor sovietice Buhară, Azerbaidjană și Armeană, care nu numai că și-au restabilit pe deplin independența, dar au trecut puterea în mâinile muncitorilor și țăranilor. Aceste republici constituie o dovadă și o confirmare că ideile și principiile Puterii sovietice sînt accesibile și imediat realizabile nu numai în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, nu numai acolo unde au un sprijin social cum e proletariatul, dar și acolo unde au o bază cum e țăranimea. Ideea sovietelor țărănești a învins. A fost asigurată trecerea puterii în mâinile țăranilor; în mâinile lor se află pămîntul, mijloacele de producție. Relațiile de prietenie dintre republicile sovietice țărănești și Republica socialistă rusă au fost consolidate prin rezultatele practice ale politicii noastre.

Putem saluta totodată și apropiata semnare a unui tratat cu Persia⁷⁰, cu care au fost asigurate relații de prietenie datorită comunității de interese fundamentale existente între toate popoarele care îndură jugul aspirării imperialiste.

Trebuie de asemenea să remarcăm că se normalizează și se consolidează tot mai mult relațiile noastre de prietenie cu Afganistanul și, mai ales, cu Turcia. În ce privește Turcia, statele Antantei au făcut totul pentru a împiedica stabilirea unor relații cît de cît normale între acest stat și țările din Europa apuseană. Această împrejurare — cu toată împotrivirea și intrigile burgheziei, cu toate că în jurul Rusiei continuă să existe țări burgheze — asigură tot mai mult, datorită consolidării Puterii sovietice, o întărire a alianței și a relațiilor de prietenie dintre Rusia și națiunile asuprite din Orient, fiindcă principalul fapt în toată politica practică aci este violența exercitată de imperialism împotriva popoarelor care n-au avut norocul să se enumere printre învingători, și această politică mondială a imperialismului duce la apropiere, alianță și prietenie între toate popoarele asuprite. Iar succesul pe care l-am obținut noi, în această direcție, și în Apus în ce privește statele mai europenizate arată că actualele baze ale politicii noastre externe sînt juste și că îmbunătățirea situației noastre internaționale are o temelie trainică. Sîntem convinși că, ducînd și de acum în-

colo o politică de pace, făcînd unele concesii (pe care trebuie să le facem pentru a evita războiul), în ciuda tuturor intrigilor și planurilor urzite de imperialiști, care, desigur, vor căuta întotdeauna să bage zîzanie între noi și alte state, linia fundamentală a politicii noastre și principalele interese care decurg din însăși esența politicii imperialiste se vor dovedi mai tari și vor duce la stabilirea unor legături din ce în ce mai strînse între R.S.F.S.R. și statele vecine, al căror număr e în continuă creștere. Și aceasta e o cheazășie că vom putea să ne consacram în întregime operei de construcție economică, că vom putea să muncim în liniște, cu toată hotărîrea și plini de încredere, vreme mai îndelungată.

Trebuie să vă mai spun că în prezent se duc tratative cu Anglia în vederea semnării unui acord comercial. Din păcate, aceste tratative se tărăgănează cu mult peste așteptările noastre, dar în această privință noi n-avem absolut nici o vină. Încă în iulie, cînd guvernul englez, într-un moment în care trupele sovietice repurtau mari succese, ne-a propus în mod oficial textul unei convenții care ne asigura posibilitatea stabilirii unor relații comerciale, noi ne-am declarat întru totul de acord cu el, dar de atunci lupta dintre diferite curente în guvernul englez și în statul englez a făcut să întîrzie rezolvarea acestei chestiuni. Am constatat că guvernul englez șovăie, că amenință să rupă complet relațiile cu noi și să trimită imediat flota împotriva Petrogradului. Toate astea le-am văzut, dar în același timp am văzut cum, drept răspuns la această amenințare, în întreaga Anglie s-a creat o întinsă rețea de „Comitete de acțiune“. Am văzut cum cei mai înveterați adepți ai curentului oportunist și conducătorii lor au fost nevoiți, sub presiunea muncitorilor, să pășească pe această cale a unei politici cu totul „neconstituționale“, pe care pînă mai ieri chiar ei o condamnau. S-a vădit că forța presiunii și a conștiinței maselor muncitoare, în ciuda tuturor prejudecăților menșevice care au dominat pînă acum în mișcarea sindicală engleză, și-a croit drum în așa măsură, încît a frînt tăișul politicii militariste a imperialiștilor. Și acum noi, continuînd politica noastră de pace, ne situăm pe platforma proiectului propus în iulie de guvernul englez. Sîntem gata să semnăm imediat acordul comercial, și, dacă el n-a fost semnat pînă acum, vina o

poartă numai acele curente și tendințe din cercurile guvernante engleze care vor să zădărnicească încheierea acordului comercial și care, înfruntînd nu numai voința majorității muncitorilor, dar și pe aceea a majorității burgheziei engleze, vor să aibă încă o dată mîinile libere pentru a ataca Rusia Sovietică. Asta le privește.

Cu cît va dăinui mai mult această politică, practică de unele cercuri influente din Anglia, de cercurile capitalului financiar și ale imperialiștilor, cu atît va agrava mai mult situația financiară, va face să întîrzie semnarea semiacordului, devenit acum necesar, între Anglia burgheză și Republica sovietică și va apropia pe imperialiști de momentul cînd, mai tîrziu, vor fi nevoiți să accepte nu un semiacord, ci un acord deplin.

Tovarăși, trebuie să spun că în legătură cu acest acord comercial cu Anglia se pune una din cele mai însemnate probleme ale politicii noastre economice : problema concesiunilor. Printre legile cele mai importante adoptate de Puterea sovietică în perioada de care se ocupă raportul figurează și legea cu privire la concesiuni adoptată la 23 noiembrie anul curent. Cunoașteți, desigur, cu toții textul acestei legi. Știți cu toții că am publicat acum materiale suplimentare care pot oferi tuturor delegaților la congresul Sovietelor o documentare mai amplă în această problemă. Am publicat o broșură care cuprinde nu numai textul acestui decret, dar și o listă a principalelor obiecte de concesiuni, și anume : de concesiuni agricole, forestiere și miniere. Am luat măsuri ca tipăriturile cu textul acestui decret să ajungă cît mai repede în statele din Europa occidentală și nădăjduim că politica noastră de concesiuni va fi încununată de succes și din punct de vedere practic. Nu ascundem cîtuși de puțin pericolele legate de această politică pentru Republica sovietică socialistă, care este și o țară slabă și înapoiată. Atîta timp cît Republica noastră sovietică continuă să fie o regiune izolată la periferia întregii lumi capitaliste, ar fi o fantezie absolut ridicolă sau o utopie să credem că am ajuns la o deplină independență economică și că cutare sau cutare pericol a dispărut. Firește, atîta timp cît mai există încă asemenea contradicții fundamentale, există și pericole,

și de ele nu poți fugi nicăieri. Trebuie numai să ne punem temeinic pe picioare ca să putem birui aceste pericole și să știm să le deosebim pe cele mai importante de cele mai puțin importante și să preferăm pe cele care sînt mai puțin importante.

Nu demult ni s-a comunicat că la congresul județean din Arzamas al Sovietelor din gubernia Nijni Novgorod, un țăran fără partid a spus următoarele în legătură cu concesiunile : „Tovarăși ! Vă trimitem la Congresul general și declarăm că noi, țăranii, sîntem hotărîți să răbdăm de foame și de frig încă trei ani, să facem tot felul de prestații, numai să n-o vindeți pe concesiuni pe măicuța noastră Rusia“. Salut din tot sufletul o asemenea stare de spirit, care este foarte răspîndită. Cred că pentru noi este chiar semnificativ că în rîndurile maselor muncitoare fără partid, și nu numai în acelea ale muncitorilor, dar și în acelea ale țăranilor, s-a maturizat în decurs de trei ani această experiență politică și economică care permite și ne impune să prețuim mai mult ca orice faptul că ne-am eliberat de capitaliști și care ne obligă să fim extrem de vigilenți și de circumspecți față de orice măsură ce implică, eventual, noi pericole în sensul unei restaurări a capitalismului. Fără îndoială, noi acordăm toată atenția unor asemenea declarații, dar trebuie să arătăm că nu poate fi cîtuși de puțin vorba să vindem Rusia unor capitaliști, că aici e vorba de concesiuni, că fiecare contract de concesiune va fi încheiat pentru un anumit timp și în fiecare din ele sînt stipulate anumite condiții și prevăzute toate garanțiile, care vor fi elaborate cu minuțiozitate, care vor fi analizate și discutate nu o dată împreună cu dumneavoastră la prezentul congres și la toate consfăturile viitoare, și aceste contracte vremelnice nu pot fi asemuite cu o vînzare. Ele n-au nimic comun cu o vînzare a Rusiei și nu reprezintă altceva decît o anumită concesiune economică făcută capitaliștilor pentru a putea obține cît mai repede mașinile și locomotivele necesare, fără de care nu putem să înfăptuim refacerea economiei noastre. N-avem dreptul să neglijam nimic din ceea ce ar putea să contribuie, fie și într-o mică măsură, la îmbunătățirea situației muncitorilor și țăranilor.

Trebuie să facem tot ce e cu putință pentru a restabili în cel mai scurt timp relațiile comerciale. Or, respectivele tratative se desfășoară acum în mod semi oficial. Noi comandăm locomotive și mașini într-o cantitate care e departe de a fi suficientă, dar am început totuși să le comandăm. Dacă vom duce tratativele în mod oficial, vom dezvolta în măsură considerabilă aceste posibilități. Cu ajutorul industriei vom obține multe, și încă într-un termen mai scurt, dar, chiar dacă vom obține succese mari, acest termen se măsoară în ani, reprezintă un șir de ani. Trebuie să aveți în vedere că, chiar dacă acum am reperțat o victorie militară și am obținut pace, istoria ne învață că nici o problemă importantă n-a fost altfel rezolvată — și soarta nici unei revoluții n-a fost altfel hotărâtă — decît printr-o serie de războaie. Și noi nu vom uita această învățătură. Acum am dezvoltat o serie întreagă de țări puternice să mai pornească războiul împotriva noastră, dar nu putem garanta că pentru mult timp. Trebuie să ne așteptăm ca la cea mai mică schimbare a situației rechinii imperialiști să pornească din nou împotriva noastră. Trebuie să fim pregătiți pentru o asemenea eventualitate. De aceea trebuie, în primul rînd, să refacem economia, s-o punem temeinic pe picioare. Dar, fără utilizarea întreprinderilor, fără mașini din țările capitaliste, nu putem face în scurt timp acest lucru. Și nu ne pare rău dacă capitaliștii vor obține un profit în plus, numai să reușim să ne refacem economia. E necesar ca muncitorii și țărani să aibă aceeași stare de spirit ca și țărani fără partid care au spus că nu se tem de sacrificii și de lipsuri. Dîndu-și seama de pericolul pe care-l prezintă amestecul capitalist, ei nu privesc concesiunile sub un unghi de vedere sentimental, ci văd în ele o continuare a războiului, în care necruțătoarea luptă este doar transpusă pe alt plan, văd posibilitatea unor noi încercări întreprinse de burghezie pentru a restaura vechiul capitalism. Această atitudine este un lucru minunat, ea constituie pentru noi o cheazăie că supravegherea și apărarea intereselor noastre vor constitui o preocupare nu numai pentru organele Puterii sovietice, dar și pentru fiecare muncitor și țaran în parte. Și în acest caz sîntem convinși că vom reuși să punem apărarea intereselor noastre, chiar în condițiile aplicării contractelor de concesiune, pe o temelie

atît de trainică, încît nici vorbă n-o să mai poată fi despre o restaurare a puterii capitaliștilor ; și vom reuși să facem în așa fel ca acest pericol să fie redus la minimum, să facem ca el să fie mai mic decît pericolul de război, ca să fie îngreuiată izbucnirea unui nou război și să ne fie înlesnită posibilitatea ca într-un timp mai scurt, într-un număr mai mic de ani (este vorba de un șir de ani destul de lung) să refacem și să dezvoltăm economia noastră.

Tovarăși, sarcinile economice, frontul economic devin acum iarăși pentru noi preocuparea cea mai importantă, preocuparea principală. Cercetînd materialul legislativ de care trebuie să mă ocup în această dare de seamă, m-am convins că cea mai mare parte din măsurile și hotărîrile luate de Consiliul Comisarilor Poporului și de Consiliul Apărării o constituie în prezent măsurile de amănunt — adeseori cu totul mărunte — care sînt legate de această activitate economică. Dumneavoastră, desigur, nu așteptați din partea mea să vă fac o enumerare a acestor măsuri. Ar fi ceva extrem de plicticos și cu totul lipsit de interes. Vreau numai să vă amintesc că nu e pentru prima dată cînd noi revenim la situația în care frontul muncii se situează pe primul plan. Să ne amintim de rezoluția adoptată de C.E.C. din Rusia la 29 aprilie 1918 *. Era în perioada cînd pacea de la Brest, ce ne fusese impusă, a ciuntit Rusia din punct de vedere economic, și noi am fost puși în condiții extrem de grele printr-un tratat nemaipomenit de prădalnic. S-a văzut însă atunci că putem conta pe un răgaz care să ne creeze condiții pentru reluarea activității economice pașnice, și de îndată — deși, după cum știm, acest răgaz a fost de foarte scurtă durată — C.E.C. din Rusia, în rezoluția sa de la 29 aprilie, a strămutat întreaga atenție asupra construcției economice. Această rezoluție, care n-a fost anulată și care rămîne lege pentru noi, ne oferă perspective juste care ne permit să apreciem felul cum am atacat problema și să vedem căror aspecte ale ei trebuie să le acordăm acum mai multă atenție pentru a duce la bun sfîrșit opera noastră.

* Vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politica, 1965, ed. a doua, p. 291—294. — *Nota red.*

Din examinarea acestei rezoluții reiese clar că multe din problemele cu care trebuie să ne batem capul noi astăzi au fost puse cît se poate de clar și răspicat și destul de categoric încă din aprilie 1918. Amintindu-ne de acest lucru, noi spunem : repetarea este mama învățaturii. Și nu ne sfiim să repetăm acum aceste adevăruri elementare ale construcției economice. O să le repetăm încă de multe ori, dar vedeți ce deosebire este între proclamarea unor principii abstracte, făcută în 1918, și activitatea economică, care în mod practic a și început. Și, cu toate că munca noastră întâmpină greutăți imense și este continuu subminată, ne apropiem tot mai mult și mai concret de abordarea practică a sarcinilor economice. Și acest lucru îl vom mai repeta încă de multe ori. În munca de construcție nu te poți lipsi de nenumărate repetări, de unele reveniri și verificări, de unele rectificări, de procedee noi, de o încordare a forțelor pentru a convinge elementele înapoiate și nepregătite.

Întregul specific al momentului politic actual constă în aceea că noi trecem acum tocmai printr-o perioadă de cotitură, de tranziție, în care facem un anumit zig-zag, că ne aflăm într-o perioadă în care trecem de la război la construcția economică. Acest lucru l-am făcut și înainte, dar niciodată în proporții atît de mari. Și aceasta trebuie să ne amintească din nou care sînt sarcinile politice generale ale Puterii sovietice, în ce constă specificul acestei treceri. Dictatura proletariatului a obținut succese, pentru că a știut să îmbine constrîngerea cu convingerea. Dictatura proletariatului nu se teme să recurgă la constrîngere și să exercite o categorică, hotărîită și necruțătoare constrîngere pe linie de stat, deoarece clasa înaintată, care a fost cea mai asuprită de capitalism, are dreptul să exercite o asemenea constrîngere, fiindcă o exercită în interesul tuturor celor ce muncesc și sînt exploatați și posedă mijloace de constrîngere și de convingere de care nu dispunea nici una din clasele anterioare, deși ele aveau posibilități materiale de propagandă și agitație incomparabil mai mari decît noi.

Dacă ne punem întrebarea care e bilanțul experienței noastre din acești trei ani (fiindcă e greu să cuprinzi pe baza cîtorva puncte esențiale, bilanțul unui singur an), dacă

ne punem întrebarea prin ce se explică, în ultimă instanță, victoriile noastre asupra unui dușman cu mult mai puternic, răspunsul este următorul : prin aceea că, în organizarea Armatei Roșii, consecvența și fermitatea conducerii proletare în alianța dintre muncitori și țărani muncitori, îndreptată împotriva tuturor exploataților, și-a găsit o minunată înfăptuire. Cum s-a putut întâmpla acest lucru ? Cum se explică faptul că imensa masă a țărănimii a acceptat cu dragă inimă o asemenea conducere ? Prin aceea că ea — care în covârșitoarea ei majoritate era compusă din oameni fără partid — era convinsă că nu există altă scăpare decît sprijinirea Puterii sovietice. Și această convingere ea n-a căpătat-o, desigur, din cărți sau din propagandă, ci din experiență. A convins-o experiența războiului civil, și mai cu seamă alianța dintre menșevici și socialiștii-revoluționari, care au mai multe afinități cu unele particularități fundamentale ale micii gospodării țărănești. Experiența oferită de aceste partide de mici proprietari în alianța lor cu moșierii și capitaliștii, ca și experiența cu Kolceak și Denikin, a convins masa țărănească că nu e posibilă o cale de mijloc, că politica sovietică rectilinie este justă, că conducerea de fier exercitată de proletariat este singurul mijloc merit să-l izbăvească pe țăran de exploatare și împilare. Și tocmai pentru că l-am putut convinge de acest lucru pe țăran, politica noastră de constrângere, care era bazată pe această convingere temeinică și categorică, a avut un succes atît de mare.

Acum nu trebuie să uităm că, trecînd pe frontul muncii, ne revine aceeași sarcină, ce-i drept, într-o situație nouă și în proporții mai ample, însă ea e aceeași sarcină care stătea în fața noastră atunci cînd duceam război împotriva albgardiștilor și cînd masele muncitorești și țărănești dădeau dovadă de un entuziasm și o încordare a energiei cum în alte state n-au existat și nu puteau să existe în nici un război. Țăranii fără partid, asemenea țăranului din Arzamas ale cărui cuvinte le-am citat adineaori, s-au convins în mod efectiv, observînd și cunoscînd viața, că exploatații sînt dușmani necruțători și că pentru a-i zdrobi e nevoie de o putere de stat necruțătoare. Și am reușit, mai mult ca oricînd, să atragem de partea noastră mase

largi populare, făcîndu-le să adopte o atitudine conștientă față de război și să-l sprijine în mod activ. Ca muncitorii, membri și nemembri de partid, și țărani fără partid (căci țărani în marea lor majoritate sînt fără partid) să aprobe atît de unanim războiul și să-i înțeleagă rostul nu s-a întîmplat, în nici un regim politic, nici măcar în proporție de o zecime față de ceea ce se observă în condițiile Puterii sovietice. Aici trebuie căutate principalele cauze care au dus în cele din urmă la înfrîngerea pe care am pricinuit-o unui dușman atît de puternic. Aici își găsește confirmarea una din tezele cele mai profunde ale marxismului, care este în același timp cea mai simplă și mai lesne de înțeles. Cu cît este mai mare avîntul, cu cît este mai mare amploarea acțiunilor istorice, cu atît mai mare este numărul celor ce iau parte la aceste acțiuni, și, invers, cu cît este mai profundă transformarea pe care vrem s-o înfăptuim, cu atît mai mult trebuie să trezim interesul pentru această transformare și o atitudine conștientă față de ea, să convingem de necesitatea ei alte milioane și zeci de milioane de oameni. Ceea ce, în ultimă instanță, a făcut ca revoluția noastră să lase cu mult în urmă toate celelalte revoluții este că, prin intermediul Puterii sovietice, ea a atras și a făcut să participe în mod activ la construcția de stat zeci de milioane de oameni care înainte nu manifestau nici un interes în această privință. Să privim acum sub acest aspect problema noilor sarcini care ne-au stat în față, care au fost trasate în zeci și sute de hotărîri de tot felul, adoptate de Puterea sovietică în această perioadă, care au constituit nouă zecimi din activitatea Consiliului Muncii și Apărării (despre asta am să vorbesc ceva mai încolo) și, probabil, mai bine de jumătate din activitatea Consiliului Comisarilor Poporului — problema sarcinilor economice : întocmirea unui plan economic unic și reorganizarea a înseși bazelor economiei țării, a înseși bazelor micii gospodării țărănești. Acestea sînt sarcini care cer să fie antrenați toți membrii sindicatelor, fără excepție, în vederea înfăptuirii acestei opere cu totul noi, care le era străină sub capitalism. Puneți-vă acum întrebarea dacă există acea condiție — necesară pentru o victorie rapidă și sigură — care s-a creat în timpul războiului, și anume antrenarea

în muncă a maselor. Sînt convinși membrii sindicatelor și majoritatea celor fără partid de necesitatea noilor noastre metode, de necesitatea mărețelor sarcini ale construcției noastre economice, sînt ei convinși de toate acestea așa cum erau convinși de necesitatea de a da totul pentru război, de a face toate sacrificiile pentru a obține victoria pe frontul războiului? Dacă veți pune astfel problema, va trebui să răspundeți: fără îndoială că nu. Ei nu sînt nici pe departe atît de convinși pe cît ar trebui să fie.

În decurs de secole și milenii, războiul a fost ceva de înțeles și obișnuit. Actele de violență de altădată ale moșierilor și sălbăticiile comise de ei erau atît de evidente, încît ne-a fost ușor să-i convingem pe oameni, ne-a fost ușor să convingem pînă și pe țărani din regiunile periferice cele mai bogate în cereale, cei mai puțin legați de industrie, că noi ducem un război care e în interesul oamenilor muncii, și în felul acesta să trezim un entuziasm aproape general. O să fie mai greu să facem ca masele țărănești și membrii sindicatelor să înțeleagă acum aceste sarcini, să-și dea seama că nu se mai poate trăi ca altădată, că exploatarea capitalistă, oricît de adînc s-a înrădăcinat ea în decursul deceniilor, trebuie lichidată. Trebuie să facem ca toată lumea să înțeleagă că a noastră este această țară, că numai noi, masele de muncitori și țărani, putem — prin activitatea noastră, printr-o strictă disciplină în muncă — să transformăm vechile condiții economice de existență și să transpunem în viață mărețul nostru plan economic. Alt mijloc de salvare nu există. Noi am rămas și vom rămîne în urma țărilor capitaliste, vom fi învinși de ele dacă nu vom reuși să refacem economia noastră. Iată de ce trebuie nu numai să repetăm vechile adevăruri pe care vi le-am amintit adineauri, vechile adevăruri despre importanța sarcinilor organizatorice, despre disciplina în muncă, despre rolul extrem de important al sindicatelor, care e cu totul excepțional în această privință — căci nu există o altă organizație care să unească mase atît de largi —, dar și să ne dăm perfect de bine seama că trecerea de la sarcinile militare la cele economice a început.

Am obținut un succes deplin în domeniul militar, și acum trebuie să pregătim un succes asemănător pentru niște sar-

cini mai grele, a căror înfăptuire cere entuziasm și abnegație din partea imensei majorități a muncitorilor și țăranilor. Trebuie să convingem de necesitatea noilor sarcini sute de milioane de oameni, care din generație în generație au trăit în condiții de robie și asuprire, de înăbușire a oricărei inițiative; să convingem milioane de muncitori care fac parte din sindicate, dar care nu sînt încă conștienți din punct de vedere politic, nu sînt obișnuiți să se vadă stăpîni; trebuie să-i organizăm nu pentru a se opune puterii de stat, ci pentru a o sprijini, pentru a pune în aplicare măsurile luate de puterea lor muncitorească, pentru a le aplica în mod consecvent. Această trecere este legată de greutate. Din punctul de vedere al simplei formulări ea nu este o sarcină nouă. Dar este o sarcină nouă în măsura în care sarcina economică se pune acum pentru prima oară pe scară de masă, și noi trebuie să ne dăm bine seama și să ținem minte că războiul pe frontul economic va fi mai greu și mai îndelungat; pentru a învinge pe acest front va trebui ca un număr mai mare de muncitori și țărani să devină oameni activi, devotați cauzei și capabili de inițiativă. Și așa ceva se poate face — după cum ne-o arată experiența dobîndită de noi în domeniul construcției economice —, deoarece conștiința că mizeria, frigul, foamea și diferitele lipsuri sînt legate de insuficiența forțelor de producție este adînc înrădăcinată în rîndurile maselor. Trebuie să ne îndreptăm acum atenția spre trecerea întregii agitații și propagande de pe fîgașul intereselor politice și militare pe acela al construcției economice. Am proclamat de multe ori acest adevăr, dar nu destul de stăruitor, și cred că printre măsurile înfăptuite în acest an de Puterea sovietică una deosebit de importantă este înființarea Biroului central de propagandă pe linie de producție de pe lîngă C.C.S. din Rusia⁷¹, îmbinarea activității lui cu aceea a Comitetului general pentru educație politică, fondarea unor ziare noi, axate pe planul de producție, care să pună în centrul atenției nu numai propaganda pe linie de producție, dar și organizarea acestei propagande pe scara întregului stat.

Necesitatea organizării acestei propagande pe scara întregului stat reiese din toate particularitățile momentului

politic actual. Lucrul acesta este necesar atît pentru clasa muncitoare și pentru sindicate, cît și pentru țărănime ; el constituie o sarcină imperioasă pentru aparatul nostru de stat, pe care nici pe departe nu-l folosim în măsură suficientă în acest scop. Cunoștințe despre modul cum trebuie să conducem industria, cum să cointeresăm masele, cunoștințe livrești în acest domeniu avem de o mie de ori mai multe decît exemple de transpunere a lor în practică. Trebuie să facem în așa fel ca absolut toți membrii sindicatelor să manifeste interes pentru producție și să nu uite nici un moment că numai prin sporirea producției, numai prin mărirea productivității muncii va fi în stare Rusia Sovietică să învingă. Și numai în felul acesta va scăpa Rusia Sovietică cu 10 ani mai devreme de condițiile îngrozitoare în care se află acum, de foamea și frigul pe care le îndură. Dacă nu înțelegem această sarcină, putem să pierim cu toții, pentru că, aparatul nostru de stat fiind slab, va trebui să ne retragem, întrucît capitaliștii pot oricînd să reînceapă războiul după ce se vor odihni puțin, iar noi nu vom fi în stare atunci să continuăm acest război. Nu vom fi în stare atunci să punem în mișcare masele noastre de milioane de oameni, și în acest ultim război vom fi zdrobiți. Tocmai așa se pune problema, fiindcă soarta tuturor revoluțiilor, a tuturor revoluțiilor mari, a fost hotărîtă pînă acum de un lung șir de războaie. O asemenea revoluție mare este și revoluția noastră. Am terminat o perioadă de războaie și trebuie să ne pregătim pentru a doua ; dar cînd o să vină ea — nu știm, și de aceea trebuie să facem în așa fel ca, atunci cînd va veni, să fim la înălțimea sarcinilor. Iată de ce nu trebuie să renunțăm la măsurile de constrîngere, și nu numai pentru că noi menținem dictatura proletară, pe care au înțeles-o de pe acum atît masele țărănești, cît și muncitorii fără partid, care știu bine ce înseamnă dictatura proletariatului și nu se tem de ea, nu se sperie, fiindcă văd în ea reazem și tărie, adică ceea ce pot ei opune moșierilor și capitaliștilor și fără de care este imposibilă victoria.

Această conștiință, această convingere, care în ceea ce privește sarcinile militare și politice a pătruns adînc în ma-

sele țărănești, trebuie extinsă și asupra sarcinilor economice. Această trecere poate că nu vom reuși s-o înfăptuim dintr-o dată. Poate că ea nu va fi înfăptuită fără unele șovăieli și recidive ale vechii delăsări și ale ideologiei mic-burgheze. Trebuie să ne apucăm cu și mai multă râvnă și însuflețire de această treabă, să nu pierdem din vedere că vom reuși să-i convingem pe țărani fără partid și pe membrii mai puțin conștienți ai sindicatelor, fiindcă adevărul este de partea noastră, fiindcă nu se poate tăgădui că în a doua fază a războaielor nu vom putea să-i învingem pe dușmani fără să ne refacem viața economică ; trebuie numai să facem în așa fel ca milioanele de oameni să aibă o atitudine mai conștientă față de războiul pe frontul economic. În aceasta constă sarcina Biroului central de propagandă pe linie de producție, în aceasta constă sarcina Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, în aceasta constă sarcina tuturor activiștilor de partid, în aceasta constă sarcina tuturor organelor Puterii sovietice, în aceasta constă sarcina întregii noastre propagande, prin care am obținut succesele noastre pe plan mondial, căci propaganda noastră a spus și spune întotdeauna muncitorilor și țăranilor din întreaga lume adevărul, în timp ce oricare altă propagandă le spune minciuni. Trebuie să îndreptăm acum propaganda noastră spre un domeniu mult mai greu, spre problemele legate de munca de zi cu zi a muncitorilor din ateliere, oricât de grele ar fi condițiile acestei munci și oricât de înrădăcinate ar fi amintirile fostei orînduirii capitaliste, care a făcut ca în rîndurile muncitorilor și țăranilor să apară neîncrederea în puterea de stat. Trebuie să-i convingem pe muncitori și pe țărani că, fără o nouă îmbinare a forțelor, fără noi forme de unire pe linie de stat, fără noi forme legate de această constrîngere, nu vom ieși din mocirla, din prăpastia ruinei economice în care ne aflăm încă, dar din care am și început să ieșim.

Trec acum, tovarăși, la unele date în legătură cu politica noastră economică și la sarcinile noastre economice, care, după părerea mea, sînt caracteristice pentru actualul moment politic și pentru toată această trecere pe care urmează s-o înfăptuim. În primul rînd, trebuie să menționez proiectul nostru agrar, proiectul de lege al Consiliului Co-

misarilor Poporului cu privire la consolidarea și dezvoltarea producției agricole și la ajutorarea gospodăriei țărănești. Proiectul a fost publicat la 14 decembrie anul acesta, și principiile lui au fost comunicate dinainte tuturor activiștilor locali printr-o radiogramă specială, care lămurea însăși esența lui.

Trebuie să organizăm numaidecât lucrurile în așa fel ca acest proiect de lege — pornind de la experiența locală (și el pornește de la această experiență), fapt care a și început să se observe în întreaga țară — să fie discutat foarte amănunțit la congres, precum și de reprezentanții comitetelor executive locale și ai secțiilor acestor comitete. Poate că nu veți găsi astăzi nici un tovarăș care să se îndoiască de necesitatea unor măsuri speciale și deosebit de energice de ajutorare care să fie nu numai un imbold, dar și un mijloc de constrângere, merit să ducă la o sporire a producției agricole.

Noi am fost și am rămas o țară în care predomină mica producție țărănească, și trecerea la comunism este pentru noi incomparabil mai grea decât în oricare alte condiții. Pentru ca să se înfăptuiască o asemenea trecere este nevoie ca participarea țăranilor înșiși să fie de zece ori mai masivă decât în război. Războiul a putut și a trebuit să mobilizeze o parte din populația adultă de sex bărbătesc. Dar țara noastră, care are un caracter țărănesc, este acum istovită și trebuie să mobilizeze absolut toți muncitorii și țăranii, bărbați și femei. Nu e greu să ne convingem noi, comuniștii, activiștii din secțiile agricole, de necesitatea obligativității muncii în folosul statului. Sper că nu vor exista în această privință nici un fel de divergențe principiale atunci când se va discuta proiectul de lege din 14 decembrie, care v-a fost supus spre examinare. Trebuie să înțelegem că aici dificultatea stă în a convinge pe țăranii fără partid. Țăranii nu sînt socialiști. Și a întocmi planurile noastre socialiste în așa fel ca și cum ei ar fi socialiști înseamnă a clădi pe nisip, înseamnă că n-am înțeles sarcinile noastre, înseamnă că în acești trei ani noi n-am învățat să întocmim programele noastre și să desfășurăm acțiunile noastre potrivit cu realitatea, cu starea de sărăcie, uneori chiar de mizerie, în care ne aflăm. Trebuie să avem o imagine clară a sarcini-

lor ce ne stau în față. Prima sarcină este să unim pe lucrătorii comuniști din secțiunile agricole, să generalizăm experiența lor, să sesizăm ceea ce s-a făcut pe teren și să introducem toate acestea în proiectele de lege care vor fi publicate în capitala țării în numele instituțiilor de stat, în numele Congresului general al Sovietelor din Rusia. Și sperăm că noi împreună cu dv. vom face acest lucru. Dar acesta este doar primul pas. Iar al doilea pas constă în a-i convinge pe țărani fără partid, subliniez : pe cei fără partid, pentru că ei constituie masa, și noi nu putem face ceea ce sîntem în stare să facem decît dacă întărim în rîndurile acestei mase — care în sine este activă și are spirit de inițiativă — conștiința necesității de a trece la înfăptuirea acestei opere. Gospodăria țărănească, în forma ei veche, nu mai poate să dăinuiască. Dacă am putut să ieșim din prima perioadă a războaielor, apoi din a doua perioadă n-o să ieșim atît de lesne ; de aceea trebuie să ne îndreptăm îndeosebi atenția în această direcție.

Este necesar ca fiecare țaran fără partid să înțeleagă acest adevăr incontestabil, și sîntem siguri că-l va înțelege. Nu degeaba a trecut el prin toți acești șase ani chinuitori și grei. El nu mai seamănă cu țaranul de dinainte de război. A suferit amar, a chibzuit îndelung și a trecut prin numeroase greutăți politice și economice care l-au făcut să uite multe lucruri din trecut. Cred că el însuși își dă de pe acum seama că nu mai poate trăi ca înainte, că trebuie să trăiască altfel, și noi trebuie să folosim toate mijloacele noastre de propagandă, toate posibilitățile de care dispune statul nostru, toate cunoștințele noastre, toate mijloacele și forțele partidului, să le folosim ca o forță de șoc pentru a convinge pe țaranul fără partid, și numai atunci proiectul nostru de lege agrară — pe care sper că-l veți adopta în unanimitate, îl veți adopta, firește, cu îndreptările și amendamentele convenite — va fi așezat pe o bază reală. Numai atunci va fi el temeinic, cum temeinică este și politica noastră, cînd vom convinge majoritatea țaranilor și îi vom atrage la înfăptuirea acestei opere, pentru că — așa cum, pe bună dreptate, spunea într-un articol tov. Kuraev, pe baza experienței căpătate de Republica Tătară — țărani muncitori, țărani mijlocași și săraci, sînt prietenii

Puterii sovietice, iar trîntorii sînt duşmanii ei. Acesta e adevărul adevărat, care n-are în el nimic socialist, dar care este atît de incontestabil şi de evident, că la orice întrunire sătească, la orice adunare a ţăranilor fără partid, el va pătrunde în conştiinţa lor şi va deveni o convingere a majorităţii covârşitoare a populaţiei muncitoare de la sate.

Toate acestea, tovarăşi, vreau să le subliniez îndeosebi acum, cînd de la perioada de război am trecut la construcţia economică. În această ţară de mică producţie ţărănească, sarcina noastră de căpetenie, sarcina noastră fundamentală este să ştim să trecem la constrîngere pe linie de stat pentru ridicarea gospodăriei ţărăneşti, începînd cu măsurile cele mai necesare, cele mai urgente, pe deplin accesibile ţăranului şi lesne înţelese de el. Şi vom reuşi să facem acest lucru numai cînd vom şti să convingem noi milioane de oameni care nu sînt pregătiţi pentru o asemenea trecere. Pentru aceasta trebuie să punem în mişcare toate forţele şi să avem grijă ca aparatul de constrîngere, înviorat şi întărit, să aibă o bază temeinică, să fie pregătit pentru o nouă şi amplă acţiune de convingere, şi atunci vom termina printr-o victorie această campanie militară. Acum începe o campanie pentru combaterea rămăşişelor de rutină, de ignoranţă şi de neîncredere în rîndul maselor ţărăneşti. În această luptă nu poţi învinge cu vechile metode; dar prin metodele de propagandă, de agitaţie şi de influenţare organizată, pe care ni le-am însuşit deja, vom repurta victoria şi vom reuşi nu numai să facem să fie adoptate diferite decrete, să fie create diverse instituţii, să fie trimise instrucţiuni, să dăm de lucru birocrăţiei — căci nu e de ajuns să dai ordine peste tot —, ci şi să facem ca în primăvară însămintările să fie efectuate mai bine ca înainte, să se producă o oarecare îmbunătăţire, oricît de modestă, în gospodăria micului ţăran — şi cu cît vom proceda mai prudent, cu atît va fi mai bine —, dar această îmbunătăţire trebuie înfăptuită cu orice preţ în proporţii de masă. Dacă vom înţelege în mod just sarcina noastră şi ne vom îndrepta toată atenţia spre ţăranul fără partid, dacă ne vom concentra în acest sens toată priceperea, toată experienţa dobîndită de noi în aceşti trei ani, vom învinge. Fără o asemenea victorie, fără o îmbunătăţire practică în proporţii de masă a gospodăriei micului

țăran nu există salvare pentru noi : fără această bază nu este posibilă nici o construcție economică, și toate planurile noastre mărețe nu vor servi la nimic. Acest adevăr să nu-l uitate tovarășii și să-l împărtășească și țăranilor ; să spună țăranilor fără partid de felul celui din Arzamas, al căror număr se ridică la zece, cincisprezece milioane, că nu putem să îndurăm la nesfârșit foamea și frigul, fiindcă în următoarea perioadă a războaielor am fi răsturnați de la putere. Aici e vorba de interesele statului, ale statului nostru. Cine manifestă o cât de mică slăbiciune sau delăsare în această direcție săvârșește cea mai mare crimă împotriva puterii muncitorești-țăărănești, ajută pe moșieri și pe capitaliști ; or, moșierii și capitaliștii își țin armata la îndemână, gata pregătită pentru a se năpusti asupra noastră de îndată ce vor observa că sîntem mai slabi. Și nu există alt mijloc pentru a ne întări decît acela de a redresa principala noastră bază — agricultura și industria de la orașe —, și ea nu poate fi redresată decît dacă vom convinge de necesitatea acestui lucru pe țăranul fără partid, dacă vom mobiliza toate forțele pentru sprijinirea lui și dacă el va fi sprijinit în mod efectiv.

Recunoaștem că îi sîntem datornici țăranului. Am luat de la el cereale pe bani de hîrtie, le-am luat pe datorie ; trebuie să achităm această datorie, și o vom achita îndată ce ne vom reface industria. Dar pentru refacerea ei avem nevoie de surplusurile de producție agricolă. Iată de ce proiectul nostru de lege agrară prezintă importanță nu numai prin aceea că urmărește îndeplinirea unor scopuri practice, dar și prin aceea că în jurul lui se grupează, ca în jurul unui focar, sute de hotărîri și de proiecte de lege ale Puterii sovietice.

Vreau să arăt acum felul în care se formează în momentul de față, la noi, baza pentru construcția noastră industrială, care ne va permite să trecem la refacerea forțelor economice ale Rusiei. Și în legătură cu aceasta, din mormanul de dări de seamă pe care le-ați primit sau pe care le veți primi zilele acestea de la toate comisariatele, trebuie să vă atrag în primul rînd atenția asupra unui pasaj din darea de seamă a Comisariatului nostru pentru aprovizionare. Fiecare comisariat vă va pune la dispoziție zilele

acestea o mulțime de rapoarte cu materiale concrete, care în ansamblu te copleșesc prin abundența lor, dar trebuie să desprindeți din ele ceea ce este mai esențial pentru a obține un succes cît de modest, ceea ce este principal pentru înfăptuirea întregului nostru plan economic, pentru refacerea economiei noastre naționale și a industriei noastre. Și iată că una din aceste baze este situația colectărilor noastre de cereale. În această broșură, care v-a fost distribuită și care cuprinde darea de seamă pe trei ani a Comisariatului pentru aprovizionare, există un mic tabel din care am să vă citesc numai cifrele globale, și acelea rotunjite, pentru că e greu să citești cifre și mai ales să le urmărești. Acestea sînt cifrele globale ale colectărilor pe fiecare an. De la 1 august 1916 și pînă la 1 august 1917 au fost colectate 320 de milioane de puduri, în anul următor 50 de milioane, apoi 100 și 200 de milioane. Aceste cifre — 320, 50, 100 și 200 de milioane — constituie baza istoriei economice a Puterii sovietice, a activității desfășurate de Puterea sovietică în domeniul economic, ne arată pregătirea fundamentului pe care îl vom crea, pentru ca după aceea să începem cu adevărat munca noastră de construcție. 320 de milioane de puduri — cît s-a colectat înainte de revoluție —, iată minimul aproximativ fără de care nu se poate construi. În primul an al revoluției, cînd am colectat 50 de milioane de puduri, am îndurat în cel mai înalt grad foamea, frigul și mizeria; în al doilea an s-au colectat 100 de milioane, în al treilea an 200 de milioane. Așadar, în fiecare an de două ori mai mult decît în cel precedent. Potrivit datelor primite ieri de la Sviderski, pînă la 15 decembrie au fost colectate 155 de milioane de puduri. Pentru prima oară ne punem pe picioare, dar cu prețul unor eforturi extraordinare, învingînd greutăți fără precedent și avînd adeseori misiunea să asigurăm aprovizionarea fără Siberia, fără Caucaz și fără Sudul țării. Acum, cînd dăm mai mult de un milion și jumătate de puduri, putem spune fără nici o exagerare că, în ciuda unor greutăți imense, am reușit totuși să rezolvăm această sarcină. Vom dispune de un fond de aproximativ 300 de milioane de puduri, poate și mai mult; fără un fond ca acesta nu putem să refacem industria țării, nu ne putem gîndi la refacerea transporturi-

lor și nici măcar să abordăm mărețele sarcini legate de electrificarea Rusiei. Nici o țară socialistă nu poate să existe ca stat al puterii muncitorești-țăărănești dacă nu e în stare să strângă, prin eforturile comune ale muncitorilor și țăranilor, un fond de produse alimentare care să asigure hrana muncitorilor din industrie și să-i dea posibilitatea să trimită zeci și sute de mii de muncitori acolo unde are nevoie Puterea sovietică. Fără aceasta totul se reduce la vorbe goale. Adevărata bază a economiei o constituie fondul de produse alimentare. Și în această privință am obținut un succes uriaș. Pornind de la asemenea succese, dispunând de acest fond, putem păși la refacerea economiei naționale. Noi știm că aceste succese au fost obținute cu prețul unor privațiuni imense, cu prețul foamei și al lipsei de nutreț la sate, care pot să sporească încă. Știm că seceta din acest an a făcut să se adâncească în chip nemaipomenit suferințele și lipsurile țăranilor. De aceea vom lua în primul rând măsurile de ajutorare expuse în proiectul de lege despre care v-am vorbit. Considerăm acest fond de produse alimentare ca un fond de refacere a industriei, ca un fond de ajutorare a țăranimii. Fără un asemenea fond puterea de stat nu poate face nimic. Fără el politica socialistă rămîne un simplu deziderat.

Și trebuie să avem în vedere că, pe lângă propaganda pe linie de producție, pe care sîntem ferm hotărîți s-o desfășurăm, există și un alt mijloc de înrîurire, și anume acordarea de premii în natură. Unul din cele mai importante decrete și hotărîri ale Consiliului Comisarilor Poporului și ale Consiliului Apărării a fost legea cu privire la premiile în natură. N-am reușit să promulgăm îndată această lege. Începînd din aprilie, după cum puteți lesne constata, au fost adoptate o serie întreagă de hotărîri și decizii, și această lege a fost promulgată abia atunci cînd, prin eforturi uriașe făcute în domeniul transporturilor, am reușit să creăm un fond de produse alimentare de o jumătate de milion de puduri. O jumătate de milion de puduri este o cifră foarte modestă. Dărilor de seamă pe care le-ați citit, desigur, ieri în „Izvestiia“ arată că din aceste 500 000 de puduri 170 000 au și fost consumate. Fondul, precum vedeți, este destul de redus și departe de a fi suficient, și to-

tuși noi am pășit pe o cale pe care vom merge mai departe. Aceasta dovedește că nu numai pe calea convingerii vom trece la noile metode de lucru. Nu e destul să spunem țărănilor și muncitorilor : întăriți disciplina în muncă. Trebuie, în același timp, să-i ajutăm, să-i răsplătim pe cei care, după ce au îndurat nesfârșitele lipsuri, continuă să dea dovadă de eroism pe frontul muncii. Fondul l-am creat, dar el este încă departe de a fi folosit în mod satisfăcător ; Consiliul Comisarilor Poporului dispune de o serie întreagă de date care arată că, în practică, premiul în natură înseamnă adeseori un simplu spor de salariu. În această direcție mai sînt încă multe de făcut. Și, în afară de consfătuiri și de proiecte suplimentare ale organelor centrale, e nevoie de munca cea mai importantă, și anume de munca pe teren, în rîndul maselor largi. Nu e greu de înțeles că statul nu numai că urmărește să convingă pe oameni, dar și răsplătește pe aceia dintre ei care lucrează bine, creîndu-le condiții mai bune de trai. Pentru a înțelege acest lucru nu e numaidecît nevoie să fii socialist ; și în această privință ne este asigurată dinainte simpatia maselor muncitorești și țărănești fără partid. E nevoie numai de o popularizare mai largă a acestei idei și de o aplicare a ei mai pricepută pe teren.

Să trecem acum la problema combustibilului. În tezele prezentate de tov. Rîkov veți găsi cifre care arată că în acest domeniu s-a produs o îmbunătățire, și nu numai în ce privește lemnele, dar și în ce privește petrolul. Acum, cînd muncitorii din Republica Azerbaidjană dau dovadă de un mare entuziasm, cînd între noi și această republică s-au stabilit relații prietenești, cînd Consiliul economic superior a trimis acolo conducători pricepuți, problema petrolului se rezolvă satisfăcător și începem să ne punem pe propriile noastre picioare și în ce privește combustibilul. În loc de 25 de milioane de puduri de cărbune pe lună, cît primim din Doneț, vom primi pînă la 50 de milioane, datorită activității depuse de o comisie de împuterniciți care a fost trimisă în Donbass, sub președinția tov. Troțki, și în cadrul căreia s-a luat hotărîrea să fie trimiși acolo activiști cu munci de răspundere și cu experiență. Acum

a fost trimis acolo tov. Peatakov, să preia dînsul conducerea.

Prin urmare, pentru a obține succes în ce privește combustibilul, noi am luat unele măsuri. Donbassul, una din bazele cele mai importante, se află de pe acum la dispoziția noastră. În procesele-verbale ale Consiliului Comisarilor Poporului și ale Consiliului Apărării se pot găsi hotărîri referitoare la Donbass. În ele se vorbește despre trimiterea pe teren a unor comisii superioare învestite cu autoritate, care să cuprindă reprezentanți ai puterii centrale și activiști locali. Trebuie să obținem neapărat o îmbunătățire a activității organelor locale, și eu cred că aceste comisii vor reuși să facă acest lucru. Rezultatele muncii acestor comisii, pe care noi le vom organiza și de acum încolo, le veți vedea curînd. Trebuie să exercităm unele presiuni asupra principalei ramuri a industriei noastre, și anume asupra industriei combustibilului.

Trebuie să spun că în domeniul combustibilului am obținut unul din cele mai mari succese, și el constă în extragerea turbei prin metoda hidraulică. Turba este un combustibil care se găsește la noi în cantități imense, dar pe care n-am putut să-l exploatăm, deoarece pînă acum eram nevoiți să lucrăm în condiții insuportabile. Și această metodă nouă ne va ajuta să punem capăt lipsei de combustibil, care reprezintă una din marile primejdii de pe frontul nostru economic. Ani de zile n-o să fim în stare să ieșim din acest impas dacă o să rămînem la vechiul mod de gospodărire, dacă nu vom reface industria și transporturile. Lucrătorii din comitetul nostru pentru exploatarea turbei au ajutat pe doi ingineri ruși să ducă la capăt această nouă invenție, și, prin eforturile lor, noua metodă este pe punctul de a fi pusă în aplicare. Ne aflăm astfel în ajunul unei mari revoluții, care va constitui pentru noi un mare sprijin din punct de vedere economic. Nu trebuie să uităm că avem rezerve imense de turbă. Dar noi nu putem să le folosim, pentru că nu putem trimite oameni la această muncă de ocnaș. În orînduirea capitalistă oamenii puteau fi trimiși la asemenea munci. În statul capitalist oamenii se duceau să muncească acolo împinși de foame, pe cînd în statul socialist nu-i putem trimite la această muncă de ocnaș și

n-o să meargă nimeni de bunăvoie. Orînduirea capitalistă făcea totul pentru păturile suprapuse ale societății. De păturile de jos nici nu se sinchisea.

Trebuie să introducem pretutindeni mai multe mașini, să trecem la o folosire cît mai largă a tehnicii mecanizate. Extragerea turbei prin metoda hidraulică, care a fost organizată cu atîta succes de Consiliul economic superior, ne dă posibilitatea să obținem combustibil în cantități imense și înlătură necesitatea de a folosi muncitori calificați, întrucît cu ajutorul acestei metode pot lucra și muncitori neinstruiți. Noi am fabricat asemenea mașini, și, personal, i-aș sfătui pe tovarășii delegați să vizioneze filmul cu lucrările de extragere a turbei, care a fost prezentat la Moscova și poate rula și pentru delegații la congres. El vă va oferi o imagine concretă a uneia din bazele victoriei asupra lipsei de combustibil. Noi am fabricat mașinile care sînt folosite la aplicarea noii metode, dar treaba a fost prost făcută. Trimiterile de delegații în străinătate, îndată ce schimbul de mărfuri cu alte țări se va normaliza, și chiar în cadrul actualelor relații comerciale semif oficiale, ne va ajuta să obținem, în excelente condiții de execuție, aceste mașini care au fost proiectate de inventatorii noștri. Numărul mașinilor de acest fel și succesele obținute de Comitetul general pentru exploatarea turbei și de Consiliul economic superior, în activitatea desfășurată de ele în acest domeniu, vor constitui un criteriu pentru succesele noastre pe tărîm economic, căci fără a remedia lipsa de combustibil nu putem repurta victorii pe frontul economic. De acest lucru sînt legate și succesele de importanță vitală obținute în domeniul refacerii transporturilor.

Ați văzut, printre altele, din tezele prezentate de tovarășii Emșanov și Troțki, că aici, în acest domeniu, avem de-a face cu un plan adevărat, elaborat pentru mulți ani. Ordinul nr. 1042 cuprinde prevederi valabile pentru cinci ani⁷², și în acești cinci ani noi putem reface transporturile noastre, putem reduce numărul locomotivelor care au nevoie de reparații. Aș vrea să subliniez constatarea, făcută în cea de-a 9-a teză, că noi am și redus acest termen, ceea ce era, poate, lucrul cel mai greu.

Și iată că, atunci cînd e vorba de planuri mari, elaborate pentru o perioadă de mai mulți ani, se găsesc adeseori sceptici care spun : ce să mai întocmim planuri pentru mai mulți ani, să dea Dumnezeu să putem face ceea ce e necesar acum. Tovarășii, trebuie să știm să îmbinăm una cu alta ; nu se poate lucra fără a avea un plan pentru o perioadă mai îndelungată și contînd pe succese importante. Că așa stau într-adevăr lucrurile ne-o dovedește îmbunătățirea incontestabilă a muncii în transporturi. Țin să vă atrag atenția asupra unui pasaj din teza a 9-a în care se spune că termenul stabilit pentru refacerea transporturilor era de cinci ani, dar că el a și fost redus, pentru că lucrăm peste normă ; el a fost fixat la trei ani și jumătate. Așa trebuie să lucrăm și în celelalte ramuri ale economiei. Și la aceasta se reduce din ce în ce mai mult sarcina practică, reală a Consiliului Muncii și Apărării. Urmărind îndeaproape experiența științifică și practică, trebuie să ne străduim continuu ca pretutindeni planul să fie îndeplinit mai repede decît s-a prevăzut, pentru ca masele să vadă că experiența poate să micșoreze lunga perioadă care ne desparte de refacerea completă a industriei. Aceasta depinde de noi. Să ne îmbunătățim organizarea muncii în fiecare atelier, în fiecare depou, în fiecare ramură, și atunci vom scurta timpul necesar. Și noi îl scurtăm. Nu vă temeți de planurile prevăzute pentru un șir lung de ani : fără ele nu se poate reface economia, așa că trebuie să depunem eforturi pentru ca ele să fie îndeplinite la fiecare loc de muncă.

Este necesar ca planurile economice să fie îndeplinite pe baza unui anumit program și ca depășirea continuă a acestui program să fie relevantă și stimulată : masele trebuie nu numai să știe, dar să și simtă că scurtarea perioadei de foamete, de frig și de mizerie depinde în întregime de îndeplinirea mai rapidă a planurilor noastre economice. Toate planurile diferitelor ramuri de producție trebuie să fie strict coordonate, corelate între ele, și toate laolaltă să alcătuiască planul economic unic, de care avem atîta nevoie.

În legătură cu aceasta, în fața noastră stă sarcina de a unifica comisariatele poporului pentru problemele economice într-un centru economic unic. Noi am pășit la rezolvarea acestei sarcini și v-am supus spre examinare o hotărîre a

Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Muncii și Apărării cu privire la reorganizarea acestuia din urmă.

Veți examina acest proiect și sper că, după ce i se vor fi făcut îndreptările necesare, va fi adoptat în unanimitate. Acest proiect are un conținut foarte modest, dar el prezintă o importanță destul de mare, deoarece avem nevoie de un organ care să-și cunoască precis rolul și să unifice întreaga activitate economică, care este pusă acum pe primul plan.

În materialele apărute înainte de congres, această sarcină a fost abordată de tov. Gusev într-o broșură care, în treacăt fie spus, nu este atât de reușită cum era cea scrisă de el mai înainte⁷³. În această broșură este prezentat un plan amplu de organizare a Consiliului Muncii și Apărării, potrivit căruia ar urma ca la această instituție să treacă numeroși activiști de seamă, printre care și Troțki și Rîkov. În această privință aș avea de spus doar atât : mai domol cu fanteziile de acest fel. Nu putem să renunțăm la un aparat pentru a cărui organizare a fost nevoie de trei ani. Cunoaștem deficiențele lui uriașe și vom vorbi amănunțit despre ele la acest congres. Această problemă a fost pusă pe ordinea de zi ca una din cele mai importante. Mă refer la problema îmbunătățirii aparatului sovietic. Dar acum noi trebuie să procedăm cu prudență și să facem schimbări în aparatul nostru numai în măsura în care acest lucru se dovedește necesar, pe baza experienței practice. Tov. Gusev face ironii pe seama proiectului propus de noi și spune că noi propunem ca actualului Consiliu al Muncii și Apărării să i se anexeze Comisariatul poporului pentru agricultură. E adevărat că noi propunem un astfel de proiect. În acest proiect noi acordăm un loc foarte modest Consiliului Muncii și Apărării, care urmează să capete forma unei Comisii a muncii și apărării pe lângă Consiliul Comisarilor Poporului. Până acum noi am muncit în Consiliul Muncii și Apărării fără nici un regulament. Limitele competenței Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Muncii și Apărării nu erau bine determinate ; uneori noi am depășit limitele normale și am acționat ca un organ legiuitor. Dar aceasta n-a constituit niciodată un prilej de conflict. Noi am rezolvat aceste cazuri transferându-le imediat Con-

siliului Comisarilor Poporului. Cînd a devenit limpede că este necesar ca Consiliul Muncii și Apărării să devină un organ care să asigure într-o măsură mai mare unitatea politicii economice, în fața noastră s-a pus problema cum să determinăm aceste relații pe cale legislativă. În această privință există două planuri. Primul constă în a delimita sfera de competență a Consiliului Comisarilor Poporului și a Consiliului Muncii și Apărării. Dar pentru a înfăptui acest plan ar trebui să angajăm numeroși specialiști în materie de codificare, să facem multă risipă de hîrtie, și totuși să nu avem nici o garanție că vom evita greșelile.

Să mergem pe altă cale. Consiliul Muncii și Apărării era pus cam pe același plan cu Consiliul Comisarilor Poporului. Să renunțăm la această idee. El trebuie să devină o comisie pe lîngă Consiliul Comisarilor Poporului. Vom evita astfel o sumedenie de fricțiuni și ne vom apropia de înfăptuirea efectivă a hotărîrilor. Dacă un membru al Consiliului Comisarilor Poporului este nemulțumit, n-are decît să se adreseze Consiliului Comisarilor Poporului, care poate fi convocat în cîteva ore. Vom înlătura astfel fricțiunile dintre departamente și vom face din Consiliul Muncii și Apărării un organ care să lucreze repede. Aceasta nu e o sarcină ușoară. Ea este legată de crearea efectivă a unui plan economic unic. Sarcina, pentru a cărei îndeplinire am făcut cîte ceva și pentru a cărei rezolvare am lucrat timp de doi ani, constă în a ajunge la o unificare a comisariatelor poporului pentru problemele economice. Iată de ce vă atrag atenția asupra acestui proiect de lege cu privire la Consiliul Muncii și Apărării și sper că, după ce i se vor aduce completările necesare, îl veți aproba, și atunci munca de unificare a comisariatelor poporului pentru problemele economice se va desfășura mai lin, mai repede, cu mai multă fermitate și hotărîre.

Aș vrea să mă opresc acum asupra ultimului punct — problema electrificării, care figurează pe ordinea de zi a congresului ca o problemă aparte, și dv. veți asculta un raport pe această temă. Eu cred că în momentul de față trecem printr-o cotitură foarte importantă, care, în orice caz, constituie începutul unor mari succese ale Puterii so-

vietice. Pe viitor, de la tribuna congreselor generale din Rusia nu vor vorbi numai oameni politici și administratori, ci și ingineri și agronomi. Acesta este începutul celei mai fericite epoci, cînd se va face tot mai puțină politică, cînd despre politică se va vorbi mai rar și nu atît de mult, și își vor spune cuvîntul mai mult inginerii și agronomii. Pentru a trece într-adevăr la opera de construcție economică, trebuie să introducem acest obicei începînd cu Congresul general al Sovietelor din Rusia, și să-l extindem de sus și pînă jos, în toate Sovietele și organizațiile, în toate ziarele, în toate organele de propagandă și agitație, în toate instituțiile.

Politică, fără îndoială, am învățat să facem ; în acest domeniu nu putem fi derutați, fiindcă aici avem o bază solidă. Dar cu economia stăm prost. De acum înainte cea mai bună politică este să facem mai puțină politică. Puneți în mișcare mai mulți ingineri și agronomi, învățați de la ei, controlați-le munca, faceți ca congresele și conferințele să nu semene cu niște mitinguri, ci să devină organe de verificare a succeselor economice, în cadrul cărora să avem într-adevăr ce învăța în materie de construcție economică.

Veți asculta raportul Comisiei de stat pentru electrificare, care a fost creată prin hotărîrea din 7 februarie 1920 a C.E.C. din Rusia. La 21 februarie 1920, prezidiul Consiliului economic superior a semnat hotărîrea definitivă cu privire la componența acestei comisii, și o serie întregă — peste o sută — de specialiști și lucrători dintre cei mai buni, în primul rînd ai Consiliului economic superior, împreună cu cele mai bune forțe ale Comisariatului poporului pentru comunicații și ale Comisariatului poporului pentru agricultură s-au consacrat acestei opere. În acest volumaș, care astăzi sau mâine vă va fi distribuit tuturor, ni se prezintă rezultatele lucrărilor Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei. Sper că el n-are să vă sperie și cred că nu-mi va fi greu să vă conving de importanța lui deosebită. După părerea mea, acesta este un al doilea program al partidului nostru. Noi avem un program al partidului, care a fost foarte bine explicat de tovarășii Preobrajenski și Buharin într-o cărticică mai puțin groasă, dar cît se poate de valoroasă. Acesta este un program politic, care expune sarci-

nile noastre și lămurește relațiile dintre clase și mase. Dar, totodată, nu trebuie să uităm că e timpul să pășim într-adevăr pe această cale și să apreciem rezultatele practice obținute. Programul partidului nostru nu poate să rămână doar un program al partidului. El trebuie să devină un program al construcției noastre economice ; altfel nu este bun nici ca program al partidului. El trebuie completat cu un al doilea program al partidului, cu un plan de lucrări pentru refacerea întregii economii naționale și pentru ridicarea ei la nivelul tehnicii moderne. Fără un plan de electrificare nu putem trece la o construcție efectivă. Atunci cînd vorbim despre refacerea agriculturii, industriei și transporturilor, despre îmbinarea lor armonioasă, nu putem să nu vorbim despre un plan economic de mari proporții. Trebuie să ajungem la adoptarea unui anumit plan ; firește, acest plan va fi adoptat numai în primă aproximație. Acest program al partidului nu va rămîne atît de neschimbat ca programul nostru actual, care poate fi modificat numai de congresele partidului. Nu, el va fi în fiecare zi îmbunătățit, dezvoltat, perfecționat și modificat în fiecare atelier, în fiecare plasă. Avem nevoie de el chiar și sub forma de schiță inițială, care va apărea în fața întregii Rusii ca un măreț plan economic prevăzut pentru cel puțin 10 ani și va arăta cum să punem această țară pe o adevărată bază economică, necesară pentru comunism. Care a fost unul din cele mai puternice imbolduri care au făcut să sporească înzecit forțele și energia atunci cînd am luptat cu succes și am repurtat victoria pe frontul războiului ? Faptul că eram conștienți de primejdie. Ne-am pus cu toții atunci întrebarea : este oare cu putință ca moșierii și capitaliștii să se întoarcă din nou în Rusia ? Și răspunsul a fost : da, este cu putință. De aceea ne-am încordat și mai mult — de o sută de ori mai mult — forțele noastre, și am învins.

Gîndiți-vă și la frontul economic și puneți-vă întrebarea : este oare cu putință din punct de vedere economic ca în Rusia să vină iarăși capitalismul ? A trebuit să ducem luptă împotriva „suharevkăi“. Mai zilele trecute, în preajma deschiderii Congresului general al Sovietelor din Rusia, Sovietul de deputați ai muncitorilor și ai ostașilor roșii din Moscova a desființat această instituție puțin agreabilă.

(A p l a u z e.) „Suharevka“ a fost desființată, dar nu această „suharevkă“ care a fost desființată prezintă pericol. A fost desființată fosta „suharevkă“ din Piața Suharevskaiia, și asta nu era o treabă grea. Pericolul îl prezintă „suharevka“ ce dăinuie în spiritul și faptele fiecărui mic proprietar. Această „suharevkă“ trebuie desființată. Această „suharevkă“ stă la baza capitalismului. Atîta timp cît există ea, există și posibilitatea pentru capitaliști de a se întoarce în Rusia și de a deveni mai puternici decît noi. De asta trebuie să ne dăm bine seama. Acesta trebuie să fie pentru noi principalul imbold în muncă și să constituie condiția, criteriul succeselor noastre reale. Atîta timp cît trăim într-o țară în care predomină mica gospodărie țărănească, în Rusia există o bază economică mai trainică pentru capitalism decît pentru comunism. Acest lucru trebuie să ni-l înțipărim bine în minte. Oricine a observat cu atenție viața satului și a făcut o comparație cu aceea a orașului știe că noi n-am smuls încă din rădăcini capitalismul și n-am surpat încă fundamentul, temelia dușmanului intern. Acesta se menține încă datorită micii gospodării, și pentru a-i surpa temelia există un singur mijloc : să punem economia țării, inclusiv agricultura, pe o bază tehnică nouă, pe baza tehnică a mării producții moderne. O asemenea bază este numai electricitatea.

Comunismul este Puterea sovietică plus electrificarea întregii țări. Altfel vom rămîne o țară cu mică gospodărie țărănească, și trebuie să înțelegem limpede acest lucru. Sîntem mai slabi decît capitalismul nu numai pe plan mondial, dar și în interiorul țării. Asta o știe toată lumea. Noi ne-am dat seama de situație și vom face în așa fel ca baza economică să nu mai fie mica gospodărie țărănească, ci marea industrie. Numai atunci cînd țara va fi electrificată, cînd industria, agricultura și transporturile vor fi așezate pe baza tehnică a mării industriei moderne, numai atunci vom învinge definitiv.

Noi am elaborat de pe acum un plan preliminar de electrificare a țării, la care au lucrat 200 de oameni de știință și tehnicieni dintre cei mai buni pe care-i avem. Acesta este un plan care ne permite să facem pentru o perioadă mai îndelungată, de cel puțin zece ani, o evaluare a mijloacelor

materiale și financiare necesare. Acest plan ne arată de câte milioane de butoaie de ciment și de câte milioane de cărămizi avem nevoie pentru a înlăptui electrificarea. Pentru a îndeplini sub raport financiar sarcinile electrificării, s-a făcut socoteala că va fi nevoie de 1—1,2 miliarde de ruble aur. După cum știți, fondul nostru de aur nu poate nici pe departe să acopere în întregime o asemenea sumă. Nici fondul nostru de produse alimentare nu e prea mare. De aceea va trebui ca această cheltuială s-o acoperim prin acordarea de concesiuni, potrivit planului despre care v-am vorbit. Veți vedea din calculele preliminare cum se planifică, pe această bază, refacerea industriei și a transporturilor noastre.

Am avut prilejul nu demult să asist la o serbare țărănească într-o localitate mai îndepărtată din gubernia Moscova, în județul Volokolamsk. Acolo țărani au acum lumină electrică⁷⁴. S-a organizat un miting sub cerul liber, și unul dintre țărani a ieșit în față și a ținut o cuvântare în care a salutat acest nou eveniment în viața țărănilor. El a spus: noi, țărani, am trăit în întuneric, dar iată că acum la noi s-a făcut lumină, „o lumină nenaturală, care va împrăștia întunericul în care au trăit țărani”. Pe mine personal nu m-au mirat aceste cuvinte. Desigur, pentru masele de țărani fără partid lumina electrică este o lumină „nenaturală”, dar pentru noi este nenatural că timp de secole și milenii țărani și muncitorii au putut să trăiască în asemenea întuneric, în mizerie, asupriți de moșieri și de capitaliști. Nu se poate ieși repede din acest întuneric. Dar în momentul de față trebuie să facem în așa fel ca fiecare centrală electrică construită de noi să devină într-adevăr un sprijin în opera de luminare a maselor, să se ocupe, ca să zicem așa, de răspîndirea în rîndul maselor a cunoștințelor despre electricitate. Este necesar ca toți să știe de ce aceste mici centrale electrice, care la noi se numără de pe acum cu zecile, sînt legate de refacerea industriei. Noi am elaborat un plan de electrificare, dar pentru îndeplinirea lui va fi nevoie de ani de zile. Trebuie să îndeplinim cu orice preț acest plan și să reducem termenul îndeplinirii lui. Cu acest plan trebuie să se împlinească ceea ce s-a împlinit cu unul din

primele noastre planuri economice, și anume cu planul de refacere a transporturilor — cuprins în decretul nr. 1 042 —, care a fost prevăzut pentru cinci ani, dar al cărui termen de îndeplinire a fost redus încă de pe acum la trei ani și jumătate, întrucît se depășesc normele de lucru. Pentru realizarea planului de electrificare vom avea nevoie, poate, de 10 sau 20 de ani, ca să înfăptuim transformări menite să elimine orice posibilitate de revenire la capitalism. Și acesta va fi un exemplu, nemaivăzut de cînd e lumea, de rapidă dezvoltare socială. Trebuie să înfăptuim cu orice preț acest plan și să scurtăm termenul îndeplinirii lui.

Pentru prima oară vom desfășura o activitate economică în condițiile în care, în afară de diferite planuri ca acelea care apăreau la noi în diferite ramuri industriale — de pildă, în transporturi — și care erau apoi transpuse în alte ramuri industriale, avem și un plan general, calculat pe un șir întreg de ani. E o activitate grea, o activitate prin care se urmărește victoria comunismului.

Dar trebuie să înțelegem și să ne întipărim bine în minte că nu putem înfăptui electrificarea atîta timp cît la noi există încă analfabeți. Nu e suficient că comisia noastră o să se străduiască să lichideze analfabetismul. Ea a făcut mult în comparație cu ceea ce era înainte, dar prea puțin față de ceea ce trebuie făcut. E nevoie ca oamenii muncii nu numai să știe să scrie și să citească, dar să posede un înalt nivel de cultură, de conștiință și de pregătire profesională; trebuie ca cea mai mare parte din țărani să aibă o imagine exactă a sarcinilor ce ne stau în față. Acest program al partidului trebuie să devină o carte de căpătîi, care să fie studiată în toate școlile. În această carte veți găsi, pe lîngă planul general de electrificare, și planuri speciale, pentru fiecare regiune din Rusia. Și fiecare tovarăș, plecînd la locul său de muncă, va avea gata elaborat un plan precis de electrificare a regiunii sale, un plan care va asigura trecerea de la întuneric la o existență normală. Și dv., tovarășii, puteți și trebuie să comparați, să studiați, să verificați la fața locului directivele ce v-au fost date și să aveți grijă ca, în fiecare școală, în fiecare cerc, la întrebarea ce este comunismul să se răspundă nu numai prin ceea ce scrie

în programul partidului, dar totodată să se vorbească și despre modul cum se poate ieși din starea de întuneric.

Cei mai buni activiști, cei mai buni specialiști în problemele economice și-au îndeplinit sarcina ce le-a fost dată în legătură cu elaborarea planului de electrificare a țării și de refacere a economiei. Acum trebuie să facem totul pentru ca muncitorii și țăranii să știe cât de măreață și de grea este această sarcină, cum trebuie să pornim la înfăptuirea ei.

Trebuie să facem în așa fel ca fiecare fabrică, fiecare uzină electrică să devină un focar de cultură, și atunci când Rusia se va acoperi cu o deasă rețea de centrale electrice și de puternice instalații tehnice, construcția noastră economică comunistă va deveni un model pentru viitoarea Europă socialistă și Asie socialistă. (Aplauze furtive, îndelung repetate.)

Publicat în 1921, în cartea :
„Al VIII-lea Congres general
al Sovietelor de deputați
ai muncitorilor, țăranilor,
ostașilor roșii
și cazacilor din Rusia.
Dare de seamă stenografiată“

Se tipărește după textul cărții,
confruntat cu stenograma

CUVINȚARE ROSTITĂ
ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA
DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA
AL SOVIETELOR ÎN LEGĂTURĂ CU DISCUȚIILE
PE MARGINEA RAPORTULUI COMITETULUI
EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA
ȘI A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ
22 DECEMBRIE ⁷⁵

Tovarăși, permiteți-mi să încep cu câteva observații făcute de antevorbitorii mei și să răspund la unele bilețele, cel puțin la acelea care ating probleme mai importante. Din critica făcută de tov. Korzinov am desprins ideea în legătură cu inginerii și agronomii. Trebuie să accelerăm pregătirea inginerilor și agronomilor proveniți din rîndurile muncitorilor și țăranilor. Aceasta e o necesitate indiscutabilă, și Puterea sovietică ia măsuri în acest sens, însă nu putem conta pe un succes rapid ; chiar dacă pentru treaba asta nu se cere atîta timp ca pentru electrificare, totuși va fi nevoie de cîțiva ani. Propunerea, făcută de tov. Korzinov, ca să amînăm toate treburile pînă ce vom ajunge să avem agronomii noștri este greșită. În momentul de față trebuie să găsim și să folosim pe cei mai buni agronomi, să-i invităm la adunările noastre, să le cerem să ne prezinte rapoarte, și în felul acesta vom putea alege pe cei conștiincioși și bine pregătiți.

Tov. Korzinov a ajuns să facă opoziție de dragul opoziției, atunci cînd a spus că decretul cu privire la concesiuni trebuia publicat mai devreme. Dar la noi, în Consiliul Comisarilor Poporului și în Consiliul Muncii și Apărării, munca e în așa fel orînduită, că trebuie să răspundem numai de cînd, iar situația este de așa natură că, dacă în Comitetul Central și în Consiliul Comisarilor Poporului nu există divergențe, hotărîrile sînt adoptate imediat. Dacă decretul cu privire la concesiuni este greșit, atunci trebuie

să propuneți ca el să fie abrogat, pentru că principala concesiune acordată lui Vanderlip va căpăta caracterul unui acord oficial nu mai devreme de martie anul viitor.

Atunci cînd am publicat acest decret, principalul nostru scop era, după cum continuă să fie și azi, acela de a încheia cît mai curînd un acord comercial și de a atrage pe capitaliștii amatori de concesiuni. Despre acest aspect politic al chestiunii am vorbit deschis în raportul prezentat în fața fracțiunii ; n-am auzit atunci nici o obiecție, și de aceea am rămas mirat cînd tov. Ignatov, vrînd neapărat să facă opoziție, a spus că în legătură cu Vanderlip lucrurile n-au ieșit prea bine, că noi n-am lămurit cine este acest domn. Am citit declarația locțiitorului comisarului poporului pentru comerțul exterior în care se spune că s-au făcut toate investigațiile în legătură cu grupul pe care-l reprezintă Vanderlip, că respectivele informații au fost verificate în străinătate și că ele n-au fost cu nimic infirmate. Insuși Vanderlip a spus că pînă la înscăunarea la putere a candidatului partidului republican, adică a noului președinte, nu poate fi încheiat acordul, pentru că el nu poate fi încheiat fără știrea guvernului american.

Acesta este un acord prin care guvernului american i se pune la dispoziție o bază militară. Prin urmare, chiar dacă acest Washington Vanderlip — despre care tov. Reazanov, așa cum i se întîmplă destul de des, a început să povestească aici niște amănunte fără nici o legătură cu chestiunea în discuție — n-ar reprezenta pe nimeni și ar fi pur și simplu un escroc, adică prin proiectul de acord s-ar urmări ca guvernul Statelor Unite să pună mîna pe o bază maritimă care să-i servească pentru un atac împotriva Japoniei, noi nu putem în acest caz să fim înșelați, pentru că în America președinte al Statelor Unite va fi într-adevăr un reprezentant al partidului republican. După ce vom încheia discuțiile cu Vanderlip, vom avea posibilitatea să ne formăm o părere definitivă despre acest acord comercial. Din toată critica lui Ignatov se alege praful și pulberea, fiindcă el, pur și simplu, nu urmărește cu atenție ceea ce se vorbește la consfătuirea noastră.

Tov. Korzinov a spus că, în ceea ce privește Polonia, C.C.

ar fi trebuit să ne prevină mai dinainte. Se crease o situație extrem de grea și a fost un moment cînd trupele noastre înaintau, iar Comitetul Central avea tot temeul să creadă că, deși situația s-a complicat, trecînd la ofensivă, noi vom putea să obținem mult.

Într-un asemenea moment cînd, în urma notei din 11 iulie a lui Curzon ⁷⁶, trebuia să dăm răspuns în cîteva zile, avea vreun rost să convocăm adunări de partid și să punem în discuție această chestiune? Dar orice tovarăș știe că, dacă într-un moment prielnic am fi putut trece la un război ofensiv, noi n-am fi ezitat în nici un caz să facem acest lucru. Și nicăieri și niciodată nu ni s-ar fi făcut opoziție în această privință. Am constatat că ni se făcea opoziție tocmai în sens invers, și anume ni se aducea învinuirea că politica noastră externă n-a fost îndeajuns de activă. Că s-au făcut aici greșeli nu încape nici o îndoială, dar tot atît de neîndoielnic este că în momentul de față orice discuție în legătură cu aceste greșeli n-are nici un rost, pentru că nu de activitatea noastră trecută ne arde nouă acum. După ce va mai trece timp, după ce vor fi adunate documente și materiale, vom putea aprecia la justa lor valoare greșelile noastre. De aceea în intervenția tovarășului Korzinov eu nu văd nimic altceva decît dorința de a face opoziție. Cu altă ocazie, cînd condițiile ne vor fi favorabile, ne vom folosi la fel de succesele noastre. Și atîta timp cît partidul nu ne va interzice, vom trece totdeauna la ofensivă. Eu cred că nici partidul și nici unul din membrii lui nu va propune, la vreuna din adunări, să urmăm o politică opusă.

În legătură cu observația tovarășului Gusev trebuie să spun că eu consider drept o greșală faptul că am introdus elemente de polemică într-un raport oficial, și de aceea am și propus ca să se scoată această parte din textul oficial și să se adauge un mesaj de salut către Armenia Sovietică, pe care, dintr-o greșală de neiertat, am omis să-l includ în raportul meu.

Degeaba spune aici tov. Gusev că m-am lăudat cu modestia mea, dar nu despre asta a fost vorba, ci despre necesitatea ca, atunci cînd trecem la o mai serioasă apropiere practică a comisariatelor economice și la înfăptuirea planului economic unic, să ne ferim de proiectomanie.

Tov. Gusev spune că eu n-am criticat broșura lui în ansamblu. Dar eu am vizat ceea ce e esențial, și anume invitația făcută tovarășilor Troțki și Rîkov să părăsească departamentele respective și să intre în Consiliul Apărării, care, nefiind departamental, își va crea un aparat nou. Nu înțeleg cum, după trei ani de existență a Puterii sovietice, poate fi enunțată și susținută aici o asemenea idee. Nu găsesc cuvinte să-mi exprim nedumerirea; ni se propune ceva cu totul neserios, care se reduce la desființarea departamentului într-un loc și înființarea lui în alt loc. A propune așa ceva înseamnă a nu avea idee de aparatul nostru. Nu știu dacă tov. Popov a reușit să tipărească foaia volantă pe care mi-a arătat-o. În ea sînt cuprinse unele date din rezultatele recensămîntului din 1920. Știți că acest recensămînt a fost efectuat în mod satisfăcător și că ne oferă un material bogat și foarte prețios cu privire la numărul funcționarilor din Moscova. Noi am mai făcut un asemenea recensămînt în 1919, dar de data asta e vorba de un recensămînt mai complet. În Moscova sînt nu mai puțin de 230 000 de funcționari de stat, dintre care în principalele comisariate 30 000, dacă nu și mai mult, iar în Sovietul din Moscova 70 000⁷⁷. Încercați să vă dați seama ce reprezintă aceste cifre, reflectați asupra lor, și atunci o să vă spuneți: dacă o să luați un tovarăș cu autoritate, unul dintre cei mai competenți, care în departamentul său a introdus un anumit stil de muncă, și, scoțîndu-l din acest departament, o să-l puneți să unifice cîteva departamente, n-o să iasă altceva decît haos. Nu în felul acesta trebuie înțeleasă sarcina de a duce lupta împotriva birocratismului. Aceasta este o atitudine complet neserioasă față de această problemă și dovedește o totală necunoaștere a realității. Înțeleg că birocratismul e o problemă serioasă, dar în programul partidului n-am inclus și lichidarea lui. Aceasta nu e o problemă care să fie rezolvată la un congres, fiindcă ea privește o întreagă perioadă, și dumneavoastră vi s-a prezentat un raport special consacrat acestei probleme.

Și nu e greu să ne dăm seama că printr-o simplă dispoziție, că luînd niște tovarăși care au asigurat cea mai bună organizare în unul sau altul dintre departamentele cele mai importante și transferîndu-i în Consiliul Muncii și Apă-

rării, se va obține un departament nou, cu împuterniciri imprecise, care nu va reuși să realizeze o unificare economică. Când în Consiliul Muncii și Apărării s-a pus în mod practic problema care departament este economic și care e neeconomic, nu numai Comisariatul poporului pentru comerțul exterior a spus că este un comisariat economic, ci și Comisariatul poporului pentru finanțe. Și se poate oare desfășura o activitate economică fără Comisariatul poporului pentru ocrotirea sănătății? Firește, atunci când vom reuși să obținem succese importante în opera de reconstrucție economică, raportul dintre comisariatele economice și cele neeconomice are să fie, poate, altul după ce vom obține succese deosebit de mari în schimbarea bazelor economiei. În momentul de față însă nu avem nimic din toate acestea. De aceea, a adopta o atitudine atât de superficială față de principiul organizării pe departamente, cum se observă la Gusev, care în alte părți ale broșurii a reluat, de altfel, unele idei excelente pe care le-a mai formulat într-o broșură anterioară, este cu totul greșit.

N-am să mă ocup de cele spuse de Reazanov, pentru că falsitatea lor a fost suficient dovedită de Kamenev. Țin să reamintesc doar că atât Reazanov, cât și Gusev, care s-a lăsat antrenat de exemplul lui negativ, s-au apucat să povestească că au auzit de la cineva, poate de la mine, că la Consiliul Comisarilor Poporului eu am vrut, după cum a spus unul dintre ei, să mă înec, iar după cum a spus celălalt, să mă împușc. Dacă tovarășii o să se lege de fiecare vorbă mai tare, pe care o spui când ești tare obosit și o să te oblighe să vorbești despre asta în fața a o mie de oameni, cred că ei o să submineze o dată pentru totdeauna încrederea în ceea ce spun și o să apară ca niște oameni neserioși. (A p l a u z e.)

Se prea poate ca noi, în Consiliul Comisarilor Poporului, să ne ocupăm de o mulțime de treburi mărunte. Asta-i adevărat. Dar, dacă Maksimovski a făcut din asta un motiv pentru a-și dovedi spiritul său de opoziție și a subliniat în mod special acest lucru, atunci eu trebuie să spun că nu există și nu poate să existe nici o instituție de stat care să nu fie nevoită să se ocupe de treburi mărunte. Dumneavoastră n-ați adăugat că Comitetul Central a avut

de rezolvat probleme care aveau legătură cu politica. Atîta timp cît conducerea o exercită un partid de guvernămînt, atîta timp cît acest partid trebuie să rezolve toate problemele în legătură cu diferite numiri, nu veți admite ca numirile de cea mai mare importanță pentru stat să fie făcute de un partid care nu conduce. La urma urmelor, n-are importanță cine și ce politică trebuie să aplice. Oare Comitetul Central nu este nevoit să se ocupe de treburile mărunte? Ba bine că nu! Și nu se întîmplă să fie cîte o ordine de zi după care, cînd ai terminat de rezolvat cîteva zeci de probleme, poți să spui nu numai că-ți vine să te îneci, dar chiar ceva și mai rău? Repet, nu e de loc greu să mă prinzi cu asemenea declarații, dar să iei aici cuvîntul și să faci din asta un obiect de opoziție, să te pronunți împotriva treburilor mărunte — e pur și simplu neserios.

Dacă am încerca, în cadrul unui organ care în general stabilește doar principiile, să formăm un organ care să se ocupe numai de treburile mărunte, concrete, am strica toată treaba. Pentru că am ajunge atunci la o ruptură între generalizare și fapte concrete, și o asemenea ruptură ar fi o pură fantezie și o treabă neserioasă. În Comitetul Central nu putem să împărțim problemele în două categorii — unele principiale și altele mărunte —, pentru că în fiecare lucru mărunț poate să apară și o latură principială.

Aici treaba nu se reduce la a alege între Ivan Sidorovici și Sidor Carpovici. Aici nu e de ajuns să-l punem pe Carp în locul lui Ivan, sau invers. Căci s-ar putea ca ei să nu fie de acord. Și dacă acești Ivan și Carp sînt amîndoi comisari ai poporului, atunci ce-i de făcut? Comitetul Central are și un Secretariat, are și un Birou Organizatoric, și un Birou Politic, în sfîrșit, se întrunesc plenarele Comitetului Central, și foarte des se întîmplă ca chiar la plenarele Comitetului Central să ajungă probleme dintre cele mai mărunte și mai plicticoase, și din acelea cu care îți bați capul ore întregi și pînă la urmă îți vine să te duci să te îneci. Dar a împărți problemele în mărunte și principiale înseamnă a submina orice bază a centralismului democratic. În același timp, nu se poate spune că Comitetul Central aglomerează celelalte instituții cu probleme mărunte. Deocamdată n-am reușit încă să modificăm constituția și am acționat

în mod autonom. Iar dacă în unele chestiuni am căzut de acord, iar în altele ne-am angajat în discuții, asta este absolut inevitabil atîta timp cît există aparatul pe care-l avem azi. Chiar dacă Comitetul Central devine un organ de control și dacă la repartizarea generală a sarcinilor tovarășului Kalinin i se încredințează misiunea de a supraveghea, de a controla munca de agitație și i se cere, în general, măcar să-și împărtășească impresiile personale căpătate în cursul unei deplasări sau în timpul activității sale, asta nu înseamnă, bineînțeles, că trebuie să țipăm că toate lucrările sînt transmise de la Consiliul Comisarilor Poporului la Comitetul Central, și invers. A proceda astfel înseamnă a provoca un nou haos și o nouă harababură, iar fondul lucrurilor să rămîna același. Organele superioare sînt necesare pentru exercitarea controlului și pentru respingerea unor probleme.

Au spus unii aici și s-au jeluț că Prezidiul C.E.C. din Rusia este împovărat de lucrări și, cu toate că este organul nostru superior, este aglomerat cu treburi mărunte. Dar aș vrea să vă întreb, pe toți cei de față, cîți dintre dv. ați citit zecile de procese-verbale ale acestor ședințe ale noastre? Cine le-a citit de la un capăt la altul? Probabil că nimeni, pentru că sînt plictisitoare, pentru că nu le poți citi pînă la capăt. Trebuie să spun că orice membru al partidului nostru și orice cetățean al Republicii are dreptul să aducă la cunoștința C.E.C. din Rusia o chestiune oricît de neînsemnată și o împrejurare oricît de neînsemnată, și această chestiune va trece prin întreaga filieră, prin birou ș.a.m.d., pînă ce va ajunge la prezidiul C.E.C. din Rusia, unde va fi examinată. Și așa o să fie pînă la completa reeducare comunistă a oamenilor muncii, la care o să ajungem după cîteva decenii de la înfăptuirea completă a electrificării. În acest sens nu avem a ne teme de nici o schimbare.

Voi trece acum la cîteva bilețele. Tov. Minkin scrie :

A adus tov. Șleapnikov la cunoștința Consiliului Comisarilor Poporului toate lucrurile revoltătoare care se petrec la Comisariatul poporului pentru comerțul exterior, sau le-a pus la rezervă, ca să vorbească despre ele la congres? Dacă ele au fost aduse la cunoștință, am vrea să știm ce s-a făcut pentru înlăturarea lor?

Pentru a răspunde la această întrebare, m-am adresat tov. Serebreakov, care e informat mai bine decât mine. El a fost numit de Comitetul Central în comisia din care fac parte tovarășii Serebreakov, Dzerjinski, Krestinski și Lejava și care are menirea să ia măsurile necesare pentru îmbunătățirea relațiilor dintre Comisariatul poporului pentru comerțul exterior și Comisariatul poporului pentru afacerile interne, întrucât reprezentanții noștri din străinătate au fost informați că aceste relații sînt departe de a fi satisfăcătoare. La rugămintea mea, Serebreakov răspunde la bilețelul trimis de delegatul Minkin în felul următor : „Tov. Minkin declară...” (c i t e ș t e).

După instituirea acestei comisii a fost creată și o sub-comisie. E foarte ușor să te joci de-a opoziția, fiindcă la noi în fiecare comisariat se petrec lucruri revoltătoare, iar nefericita idee de a invoca garanțiile și pe cei 30 000 de salariați de la editura tehnică a comisariatului este foarte caracteristică, în sensul că aici întotdeauna ai să dai de lucruri strigătoare la cer. Asemenea fărădelegi ai să găsești în fiecare divizie a Armatei Roșii. Și totuși Armata noastră Roșie a reputat întotdeauna victorii.

Trebuie să ne adresăm la timp instituției care are sarcina să îndrepte lucrurile și nu să vorbim despre ele aici, unde nu putem avea date precise referitor la ceea ce tov. Rezanov a auzit despre un oarecare tovarăș, fără să verifice nimic și fără să afle nimic precis. Țsta-i centralism democratic ? Nu, acest procedeu nu este de loc democratic și nu este nici centralism, pentru că creează dezordine și provoacă haos. Reclamațiile trebuie prezentate instituțiilor de partid, iar dacă vreuna din ele nu-și face datoria, atunci va fi trasă la răspundere cu toată asprimea.

Dintre bilețelele ce mi-au fost prezentate, trebuie să mă opresc asupra aceluia care se referă la reducerea efectivului armatei. În această privință, tov. Troțki va face o comunicare specială, și dumneavoastră veți hotărî dacă e cazul ca chestiunea să fie discutată astăzi sau la una din viitoarele ședințe speciale ale fracțiunii. Pot să spun că după ce a fost creată comisia specială pentru demobilizare, în frunte cu Troțki și Dzerjinski, Comitetul Central a și

hotărît să se înceapă demobilizarea, care e în curs de desfășurare. De efectuarea ei se ocupă departamentul militar, iar dv. veți primi informații precise.

Vreau să știu dacă Consiliul Muncii și Apărării este conceput ca un organ al perioadei de trecere, care are menirea să unifice comisariatul economic, urmînd ca după aceea să fie desființat, sau, dimpotrivă, constituie baza viitorului plan economic unic și, totodată, care este aparatul local pe care se sprijină Consiliul Muncii și Apărării ?

Această problemă n-a fost încă rezolvată, și noi considerăm că n-are rost s-o dezbatem acum. La ordinea zilei este, la noi, verificarea modului de organizare a comisariatului. Consiliul Comisarilor Poporului a desemnat o comisie organizatorică, care are menirea să reexamineze aparatul comisariatelor poporului din punct de vedere al sarcinilor ce le revin și, în legătură cu aceasta, să analizeze problema schemelor de organizare. În prezent este imposibil să desființăm Consiliul Muncii și Apărării și să ne ocupăm de crearea unui alt aparat atîta timp cît problema electrificării n-a fost încă rezolvată. Chiar acum o să vi se distribuie diferite materiale în legătură cu electrificarea, iar Consiliul Muncii și Apărării va trebui să țină seama de observațiile făcute pe marginea acestor materiale și de rapoartele respective. În prezent dispunem de un organ care ne este necesar și cu care, de bine, de rău, am lucrat și am făcut față sarcinilor ce ne reveneau. Și nici nu ne gîndim să ne apucăm de reorganizări înainte de a verifica în mod practic cum va fi îndeplinit planul economic unic. În această privință trebuie să ne călăuzim după dictonul : măsoră de două ori și taie o dată.

Cine are să încheie contractele de concesiune în Extremul Orient, noi ori tamponul, și — într-un caz sau în celălalt — de ce ?

Aceasta, tovarăși, e o chestiune delicată. Definiția tamponului devine foarte dificilă atunci cînd ni se pune întrebarea : voi sau tamponul ? Pe de o parte, există un tampon, iar pe de altă parte există respectivul birou al P.C. (b) din Rusia. Tamponul e tampon ca să mai cîștigăm timp, iar după aceea să-i înfrîngem pe japonezi. Cui aparține Kamciatka, nu știu ; în realitate ea aparține japonezilor, care

sînt nemulțumiți că o cedăm americanilor. Ni se pun întrebări, se ține seama de directivele noastre, și nimeni n-a protestat împotriva tratatelor duse de noi cu Vanderlip, nici un grup de tovarăși membri de partid n-a considerat că această problemă e atît de importantă, încît să ceară ca ea să fie discutată la o plenară a C.E.C. din Rusia și examinată de Comisia de control. Acesta e un drept al oricărui membru de partid, dar nimeni nu s-a prevalat de el pînă acum. Cine va afla ce fapte fac ca încheierea acordului să se amîne pînă în martie, nu va căuta să se prevaleze de acest drept.

Cum priviți syndicatele în momentul de față, cînd se discută despre concesiuni? Este adevărat că sînteți pentru organizarea unui sindicat al țăranilor?

Trebuie să vă spun că în programul partidului nostru se vorbește de necesitatea de a căuta noi forme de syndicate, care să unească partea cea mai săracă a țăranimii ⁷⁸. Această sarcină a fost inclusă în programul partidului, și eu am arătat în repetate rînduri că, deși în momentul de față nu sîntem în măsură s-o rezolvăm, nu putem să renunțăm la ea. Nu ne putem limita la activitatea desfășurată de Sindicatul muncitorilor agricoli și forestieri, care este destul de slab și nu ne poate da activiști de valoare. Într-o situație ca aceasta, cînd în rîndurile țăranimii are loc un proces de nivelare, de aliniere, de unire a țăranimii muncitoare, a părții nechiaburești a țăranimii, această sarcină nu poate fi scoasă de pe ordinea de zi a construirii socialismului. A întări activitatea syndicatelor înseamnă a o extinde nu numai asupra proletariatului sătesc, ci și asupra întregii țăranimi muncitoare. Cum trebuie să facem acest lucru, nu știm încă. Am formulat această sarcină în programul partidului, vom mai reveni de multe ori asupra ei și vom face totul pentru ca să-și afle o rezolvare practică sub diferitele ei aspecte. În legătură cu această chestiune nu pot spune mai mult decît atît.

Cînd vor fi încheiate contractele de concesiune, syndicatelor le vor reveni, firește, sarcini de mare răspundere în ce privește verificarea, controlul și legătura cu muncitorii noștri care vor lucra la aceste concesiuni. Ce forme

concrete vor căpăta aceste sarcini, deocamdată nu știu. Nu este rațional să punem acum această problemă la ordinea zilei, pentru că în fața sindicatelor stau sarcini mai importante.

Nu încapе îndoială că, în lupta pe care o ducem împotriva birocratismului, avem nevoie de ajutorul sindicatelor, că trebuie să ne sprijinim pe ele. Acest lucru a și fost spus, în linii generale, în programul partidului ⁷⁹. De aici se vede ce luptă îndelungată trebuie să ducem noi și ce activitate sistematică ne așteaptă. Când vom dispune de un material din care vom vedea că în cutare localitate industrială supravegherea este organizată în cutare mod și s-au obținut anumite rezultate, iar în cutare cartier, județ etc. într-un alt mod, când vom cîntări toate aceste rezultate, atunci treburile vor începe, la noi, să meargă bine, și acest lucru se va vedea nu numai din discuțiile cu privire la „agitație“, ci și din faptul că vom verifica în mod practic ceea ce am făcut și, pe baza celor constatate, vom aplica măsurile concrete care au dat deja rezultate.

*Se tipărește pentru prima oară
dupa stenogramă*

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
LA RAPORTUL C.E.C. DIN RUSIA
ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ
23 DECEMBRIE

(A p l a u z e.) Tovarăși, va trebui să mă limitez la câteva scurte observații pe marginea cuvîntărilor și declarațiilor pe care le-ați ascultat acum. Într-unul din bilețelele primite de mine, un tovarăș își exprimă nedumerirea și întreabă la ce-i poate folosi congresului Sovietelor să asculte asemenea declarații și cuvîntări. Cred că cei mai mulți dintre dv. nu vor fi de acord cu această părere. Fără îndoială că nu poate fi niciodată inutil să se amintească ce urmări pot avea, în situația noastră politică, unele cuvînțele — devenite acum, poate, destul de populare — așa cum au fost enunțate de partidele ale căror părți, prin reprezentanții lor, au dat acum citire declarațiilor lor. Să luăm, bunăoară, aprecierile făcute de un reprezentant al partidului menșevic sau, mai exact, al unei părți din acest partid. Nu e vina noastră că partidul menșevicilor și acela al socialiștilor-revoluționari, care și-au păstrat pînă azi denumirile lor, reprezintă o grupare de părți eterogene, o trecere continuă a unei părți la cealaltă, care face ca ele să devină, cu voie sau fără voie, niște complice ale imperialismului internațional. Acest lucru se vede din declarațiile și cuvîntările rostite de ei la congres.

Mi s-a reproșat, de pildă, că am emis o teorie nouă, potrivit căreia urmează să înceapă o nouă perioadă de războaie. Nu e nevoie să fac o incursiune în istoria îndepărtată pentru a arăta pe ce se bazează cele spuse de mine. Nu de mult noi am terminat cu Vranghel, dar trupele lui există pe undeva, nu prea departe de granițele republicii

noastre, și așteaptă ceva. De aceea, cine va uita de primejdia care ne amenință în permanență și care nu va înceta să ne amenințe atîta timp cît va exista imperialismul mondial, acela va uita și de republica noastră muncitorească. Dar să ni se spună că facem diplomatie secretă, că trebuie să ducem numai un război de apărare, cînd deasupra capetelor noastre atîrnă și acum sabia, cînd, în ciuda sutelor de propuneri făcute de noi și a concesiilor fără precedent pe care ne-am arătat dispuși să le facem, nici una dintre marile puteri n-a încheiat pînă acum pace cu noi, — să ni se spună toate acestea înseamnă a repeta vechile fraze ale pacifismului mic-burghez, care și-au pierdut de mult orice sens. Dacă în fața unor asemenea forțe dușmane nouă, care se dovedesc a fi tot atît de active ca înainte, am face legămînt, așa cum ni se propune, că nu vom întreprinde niciodată anumite acțiuni care din punct de vedere strategic-militar ar putea fi calificate drept ofensive, am fi nu numai niște prostănaci, dar și niște criminali. Iată la ce situație ne pot duce aceste fraze și rezoluții pacifiste. Ele ar putea duce la încercarea de a lega de mîini și de picioare Puterea sovietică, care e înconjurată de dușmani, și de a o da pradă rechinilor imperialiști internaționali.

Cînd, după aceea, ni se vorbește despre unitatea proletariatului, cînd ni se spune că subminăm această unitate, nu poți să ascuți toate acestea fără să zîmbești. Am auzit vorbindu-se aici, la noi, despre unitatea proletariatului și acum ne-am convins în mod practic că în epoca revoluției sociale unitatea proletariatului nu poate fi înfăptuită decît de un partid marxist consecvent revoluționar, decît printr-o luptă necruțătoare împotriva tuturor celorlalte partide. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

Ni se vorbește apoi despre înarmarea întregului popor și ni se repetă platitudinile vechii lozinci burghezo-democratice într-o vreme cînd în rîndurile acestui popor clocoțește cea mai hotărîtă luptă de clasă.

Am avut ieri plăcerea să asist — din păcate, nu prea mult timp — la o mică consfătuire neoficială a țăranilor fără partid, delegați la congresul nostru, și am avut foarte mult de învățat din dezbaterile lor în legătură cu cele mai nevralgice probleme din viața satului — situația aprovizio-

nării, ruina economică, lipsurile —, pe care le cunoașteți cu toții ⁸⁰. În aceste discuții, ceea ce mi-a atras mai mult atenția a fost gradul de profunzime al luptei care se desfășoară între țărani săraci, acești adevărați oameni ai muncii, de o parte, și chiaburi și trântori, de altă parte. Imensa însemnătate a revoluției noastre constă în aceea că am reușit să facem ca în păturile cele mai de jos ale satelor, în masele cele mai puțin conștiente din punct de vedere politic, în rîndul țăranilor fără partid această problemă fundamentală a revoluției sociale să nu fie pusă doar teoretic, ci să capete, în largă măsură, și un caracter practic. Acum, în toate satele și cătunele de pe întinderile de necuprins ale Rusiei Sovietice oamenii analizează, discută și se conving cui îi sînt de folos măsurile noastre politice și economice; pretutindeni, în cele mai retrase colțuri de provincie, oamenii știu să se orienteze în problema țăranimii muncitoare și a chiaburimii. Uneori se întîmplă ca oamenii să se învinuiască unii pe alții cu prea multă ardoare și patimă, dar, în orice caz, într-un fel sau altul, ei știu să se lămurească și înțeleg că e necesar și obligatoriu să-l ajutăm și să-l punem pe picioare pe țăranul muncitor și să zădărniciim toate uneltirile chiaburului, care își face de cap.

Lupta de clasă la sate, în adîncul maselor țăărănești, a devenit realitate, și noi am făcut și facem totul pentru ca țăranii să devină conștienți de ea. Și cînd, după toate acestea, se prezintă în fața noastră niște conducători ai unei anumite „Internaționale“ ⁸¹ aparte și ne vorbesc despre înarmarea poporului, te simți în materie de marxism și socialism neștiutor ca un elev de școală primară. A scăpa din vedere lupta de clasă, care clocotește în întreaga lume, înseamnă a da, fără să vrei, ajutor imperialiștilor de pretutindeni împotriva proletariatului care luptă. Înarmarea poporului este lozinca dușmanilor noștri, în timp ce noi ne situăm pe poziția înarmării de clasă, fiindcă de pe această poziție am învins și vom învinge întotdeauna. (A p l a u z e f u r t u n o a s e.)

Reprezentanții menșevicilor și ai socialiștilor-revoluționari ne-au întreat aici cum de putem admite un asemenea lucru cum sînt concesiunile fără să consultăm în mod special poporul și de ce nu punem în centrul politicii noastre

economice egalitatea în muncă (în rezoluția socialiștilor-revoluționari această egalitate în muncă este denumită „suveranitatea muncii“, iar în rezoluția menșevicilor, ea este parafrasată și poartă denumirea de egalitate a oamenilor muncii de la orașe și sate). Dar ce înseamnă toată această frazeologie despre „suveranitatea muncii“, dacă nu o agitație în favoarea independenței sindicatelor față de puterea proletară de clasă ? De această „independență“ a sindicatelor se îngrijește și tinjește, împreună cu menșevicii și socialiștii-revoluționari, întreaga presă burgheză din Europa apuseană.

Cînd la Congresul de la Halle al independenților și-a făcut apariția Martov și, nestînjinit de dictatura bolșevicilor, care nu-i e pe plac, a vorbit acolo despre tot ce a poftit, ce s-a întîmplat ? După cîteva zile, cuvîntarea lui a fost publicată în întregime, ca ceva senzațional, în presa cea mai reacționară și imperialistă din Anglia. Această presă i-a mulțumit cetățeanului Martov (de altfel, acolo nu i se spune cetățean, ci domn) pentru că a dat în vileag intențiile bolșevicilor. Și dacă asemenea cuvîntări se țin într-o vreme cînd toată lumea luptă împotriva noastră, ce altceva sînt ele dacă nu o părticică din politica Antantei ? Dv. puteți, firește, să spuneți că, astfel exprimată, ideea dv. despre suveranitatea muncii etc. este o ineptie mic-burgheză, dar, repet, în realitate ea nu este altceva decît o părticică din politica Antantei. Mîine, dacă se află aici vreun mediator de-al Antantei, această cuvîntare a dv. va fi trimisă în toate țările capitaliste și acolo va fi tipărită în milioane de exemplare pentru a înșela și a induce în eroare, cu ajutorul cuvîntării dv., cetățene Dan, o parte din muncitorii europeni cu un nivel de conștiință scăzut.

Cetățeanul Dan prezintă lucrurile ca și cum în cele spuse de mine despre disciplina în muncă aș pleda numai pentru constrîngere ; reprezentantul partidului socialiștilor-revoluționari a fost mai precis și a spus că eu sînt pentru constrîngere pe bază de convingere. Întreaga noastră politică dă un răspuns clar la această chestiune. Noi nu pretindem cîtuși de puțin că în activitatea noastră nu există greșeli, dar fiți buni și arătați-ne care sînt aceste greșeli, indicați-ne

alte metode. Despre alte metode însă noi n-am auzit vorbindu-se aici. Nici menșevicii și nici socialiștii-revoluționari nu spun : „Iată lipsurile și mizeria în care trăiesc muncitorii și țărani, și iată calea pe care se poate ieși din această mizerie“. Nu, despre așa ceva ei nu vorbesc. Ei spun numai că ceea ce facem noi este constrângere. Da, așa ceva nu se poate contesta. Dar vă întrebăm pe dv., cetățene Dan : susțineți lucrul acesta sau nu ? Iată care este esența, iată care este miezul problemei. Răspundeți concret : da sau nu ? „Nici da, nici nu !“ Ei, vedeți dv., vor numai să vorbească despre suveranitatea muncii, să spună că noi atentăm la libertatea țăranilor. Dar cine sînt acești țărani ? Oare în Constituția noastră sovietică nu se spune că țăranii sînt oameni care muncesc, că ei sînt oameni ai muncii ? Pe acești țărani noi îi respectăm și-i considerăm frați egali în drepturi cu muncitorii. Fără o asemenea țărănime noi n-am fi putut face nici un pas în politica noastră sovietică. Între țărănimea muncitoare și muncitori există o înțelegere frățească, care este cuprinsă în Constituția noastră. Dar există și un alt element al țărănimii. Este elementul din care este formată „suharevka“, cea cu milioane de capete. Sper că orice adunare, chiar și aceea a unor nemembri de partid, va putea să se descurce cît se poate de bine în această problemă. Oare țăranii care fac speculă sînt reprezentanți ai oamenilor muncii ? Iată care e esența problemelor economice ale satului. Țăranii, micii proprietari și muncitorii reprezintă clase diferite, și deosebirea care există între ele o vom desființa atunci cînd vom desființa bazele micii gospodării și vom crea baze noi, pentru o mare gospodărie mecanizată, de proporții gigantice, așa cum am arătat în raport. O asemenea transformare este inevitabilă din punct de vedere economic, iar menșevicii și socialiștii-revoluționari care au luat cuvîntul aici au îngăimat ceva despre nu știu ce egalitate în muncă a tuturor țăranilor și muncitorilor. Dar astea nu-s altceva decît vorbe, care pe deasupra sînt greșite din punct de vedere economic și infirmate de marxismul științific. Luați în considerare revoluția noastră din Siberia și din Gruzia sau experiența revoluției internaționale, și vă veți convinge în mod concret că toate aceste vorbe sforăitoare despre egalitatea în muncă nu sînt

decît minciuni. Ele exprimă politica dusă de burghezie împotriva noastră, și nimic altceva.

Dan a făcut aici afirmația că în cancelaria Comisiei extraordinare din Rusia există o dispoziție scrisă, în sensul că menșevicii nu beneficiază de amnistia din octombrie. Și cetățeanul Dan trage de aici concluzia că Comisia extraordinară din Rusia dăscălește Prezidiul C.E.C. din Rusia și-l ține sub tutelă. Noi, care ne aflăm la putere, putem oare să dăm crezare unei asemenea afirmații? Oare comuniștii prezenți aici, care formează 70—80% din numărul delegaților, nu știu că în fruntea Comisiei extraordinare din Rusia se află tov. Dzerjinski, membru al Comitetului Executiv Central și al Comitetului Central al partidului, și că în Prezidiul C.E.C. din Rusia sînt șase membri ai Comitetului Central al partidului nostru? A crede, în aceste condiții, că prezidiul Comisiei extraordinare din Rusia sau direcția ei operativă dăscălește Prezidiul Comitetului Executiv Central și-l ține sub tutelă este, firește, cu totul nepotrivit, este pur și simplu ridicol. În toate acestea nu e nimic interesant, și reprezentantul partidului menșevic a jucat aici pur și simplu o comedie. Dar aș vrea să vă uitați, peste cîteva zile, în oricare din ziarele burgheze care apar în Europa apuseană sau în America, într-un tiraj de o jumătate de milion sau de un milion de exemplare, și veți vedea că acolo o să scrie cu litere de-o șchioapă că cetățeanul Dan a dat în vileag cum Comisia extraordinară din Rusia dă directive și își exercită dominația asupra Prezidiului C.E.C. din Rusia.

*Publicat la 29 decembrie 1920,
în buletinul „Al VIII-lea Congres
al Sovietelor. Buletinul
zilnic al congresului” nr. 9*

*Se tipărește după textul
apărut în buletin,
confruntat cu stenograma*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA
DE LA CEL DE-AL VIII-LEA CONGRES
AL SOVIETELOR, CU PRILEJUL DEZBATERII
PROIECTULUI DE LEGE AL C.C.P.
„CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE
PENTRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA
GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI“
24 DECEMBRIE ⁸²

Tovarăși, aș vrea, în primul rînd, să spun cîteva cuvinte în legătură cu interpretarea greșită a problemei violenței. Pentru a vă arăta că această interpretare este greșită, am să vă citesc trei rînduri din procesul-verbal al Congresului al VIII-lea ⁸³.

Toate cele spuse de mine împotriva violenței erau legate de problema comunei. Eu cred că, în acest domeniu, chiar și cea mai mică violență este dăunătoare. Se face încercarea de a se aplica cele spuse de mine în cuvîntarea cu privire la comună — în care arătam că ar fi absurd ca în acțiunea de întemeiere a comunelor să fie folosită violența — la problema convingerii și constrîngerii în general. O asemenea interpretare este, evident, forțată și greșită. În legătură cu proiectul nostru de lege și cu schimbul de păreri care a început, trebuie să spun că modul cum pun unii problema, căutînd să-i imprime un caracter mai de stînga, mi se pare mai puțin practic. Eu n-am văzut nimic concret și practic în propunerea făcută de tov. Hanov, care se consideră de extrema stîngă. Sfatul dat de tov. Șlihter de a nu transforma acest proiect de lege în lege și de a lăsa ca el să fie adoptat de următoarea sesiune a C.E.C. din Rusia, eu l-am considerat cît se poate de dăunător. În Consiliul Comisarilor Poporului noi ne-am străduit să dăm mai repede o formă cît mai finită acestui proiect de lege, pentru ca congresul Sovietelor, la care participă un număr atît de mare de reprezentanți locali, să poată adopta o hotărîre defini-

tivă. Ne amenință pericolul unei întârzieri în desfășurarea acestei campanii pe teren. Ca să începem această campanie, avem nevoie de instrucțiuni, iar pentru elaborarea instrucțiunilor, e nevoie de cel puțin două-trei săptămîni. Nimic nu e mai dăunător decît sfatul pe care ni l-a dat Șlihter atunci cînd a luat cuvîntul, la un alt punct de pe ordinea de zi, în legătură cu drepturile Comitetului executiv gubernial. Esența proiectului de lege constă în a trece numai-decît la adoptarea de măsuri practice pentru sprijinirea gospodăriei țărănești individuale, care predomină, și această sprijinire trebuie să constea nu numai în stimulare, ci și în constrîngere.

Trebuie să spun că aici, în proiectul de lege, se arată precis despre ce măsuri este vorba. În articolul 11, care e cel mai important, se spune că comitetul gubernial pentru însămintări, sub conducerea și controlul Comisariatului poporului pentru agricultură, poate să stabilească „reguli obligatorii cu privire la metodele principale de cultivare a ogoarelor cu ajutorul mașinilor, de ameliorare a fînețelor, de efectuare a însămintărilor și cu privire la mijloacele de menținere a fertilității naturale a solului“. De unde să luăm aceste reguli obligatorii ? Mai departe se spune că se va da preferință metodelor folosite de agricultorii sîrguincioși. Ce metode trebuie să legiferăm ? Trebuie să legiferăm și să popularizăm metodele cunoscute, metodele de ridicare a agriculturii. La sfîrșit citim : „Este interzis a introduce reguli și cerințe : 1) care să ducă la o transformare radicală a gospodăriei țărănești, în caz că ele nu sînt introduse pe baza propunerii congreselor de plasă sau în caz că statul nu asigură regiunea respectivă cu unelte și mijloace de producție perfecționate, 2) care sînt greu de îndeplinit pentru o gospodărie mijlocie și 3) care sînt legate de riscuri“.

Un tovarăș a spus aici că, după părerea lui, o lipsă a referatului tovarășului Osinski constă în aceea că dă indicații peste măsură de practice și de concrete, ceea ce este în contradicție cu modul just de a pune problema. Dimpotrivă, aportul cel mai de preț al referatului ținut de tovarășul Osinski constă în aceea că el a apucat taurul de coarne, îndemnîndu-vă să porniți la discutarea unor probleme exclusiv practice : ce urmează să facem cu semin-

tele, nu trebuie să permitem ca ele să fie consumate. Tocmai în Rusia europeană acest lucru o să fie mult mai greu decât într-un ținut bogat cum este Altai, unde, după cum s-a văzut, e atît de ușor să dai ordine. Dacă acolo e ușor de dat ordine, o să obțineți prin acest procedeu succese practice. Atunci orice secție agricolă gubernială — din Altai sau din alt ținut — va merita să fie cît mai mult stimulată.

În guberniile, mult mai sărace, din Rusia europeană, situația, din păcate, nu se prezintă nici pe departe atît de bine. Aici, pentru actuala campanie, ca și pentru congresul nostru, întreaga sarcină constă în a pune în așa fel problema, ca ea să fie cît mai ferită de raționamentele cu caracter general spre care vor să ne împingă Șlihter și alți tovarăși. Îmi permit să fac apel la dv. să puneți problemele într-un mod mult mai practic și mai concret și îmi exprim satisfacția pentru orientarea pe care a căutat s-o imprime Osinski. Să vorbim despre ceea ce trebuie să facem cu semințele. Ele ar putea să fie consumate. Trebuie să le salvăm. Cum să procedăm, cît mai practic, în acest caz? Trebuie să le depozităm în hambare obștești, să oferim țăranilor garanția și certitudinea că aceste semințe n-or să cadă pradă unei tărăgăneli birocratice și unei distribuiți nedrepte, și că în momentul de față scopul nostru este să luăm în păstrarea statului cantitatea de semințe necesară pentru însămînțările prevăzute. Pe țăranul mijlocăș îl vom convinge, fără îndoială, de acest lucru, pentru că aici e vorba de o necesitate cît se poate de evidentă. Dacă unii vor aduce obiecții, spunînd că nu înțeleg să muncească pentru Țiurupa, și vor încerca să-l prezinte ca pe un fel de animal de pradă, le vom spune: „Lăsați glumele și răspundeți-ne direct la întrebarea: cum o să refaceți industria?“ Dați-i țăranului unelte agricole și inventar. Pentru ca statul să dispună de întregul fond necesar pentru a-și acoperi toate nevoile și să aibă tot inventarul agricol și tehnic, este nevoie de un fond din ce în ce mai mare, iar noi abia ne apropiem de momentul cînd vom avea acest fond. Iată de ce consider greșită afirmația că aici se încurcă sarcinile sovhozurilor cu acelea ale colhozurilor. Colhozurile nu constituie o problemă urgentă. Știu că ele sînt încă

atît de puţin organizate, că se află într-o stare atît de deplorabilă, încît îşi merită denumirea de aziluri. Eu nu sînt împotriva ca delegaţii la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia să atragă atenţia Consiliului Comisarilor Poporului sau C.E.C. din Rusia asupra necesităţii de a adopta unele măsuri speciale pentru îmbunătăţirea muncii Sindicatului muncitorilor agricoli şi forestieri din Rusia. Sub acest raport, sindicatul constituie un sprijin foarte important, cu condiţia ca el să fie alcătuit din elemente cu adevărat semiproletare, capabile să ne ajute să devenim adevăraţi gospodari. Nu sînt de loc împotriva unor asemenea măsuri.

Dar sarcina pe care o pune prezentul proiect de lege este alta. În marea majoritate a cazurilor, sovhozurile se află acum într-o situaţie care e sub nivelul mijlociu. Trebuie să ne sprijinim pe ţăranul individual, care este aşa cum este şi nu va fi altfel într-un viitor apropiat, şi nu e cazul să ne gîndim la trecerea lui la socialism şi la colectivizare. De la considerentele generale trebuie să trecem mai departe, să ne gîndim la primul pas practic, pe care să-l facem neapărat în primăvara aceasta şi în nici un caz mai tîrziu. Numai în felul acesta va fi pusă practic problema. Şi pentru a înfăptui acest deziderat, trebuie să aprobăm chiar acum proiectul de lege, fiindcă el a şi fost pregătit de Consiliul Comisarilor Poporului; să facem chiar acum îndreptările şi modificările necesare, dar în nici un caz să nu tărăgănăm lucrurile.

În ce priveşte socializarea inventarului, dv. vă daţi mai bine seama ce reguli general obligatorii se pot stabili în numele statului. Totuşi, în legătură cu aceasta, aş vrea să vă pun în gardă. Noi avem o lege care ne dă dreptul să socializăm inventarul ţăranilor înstăriţi⁸⁴. Acolo unde o asemenea socializare poate fi înfăptuită cu succes, libertatea deplină a municipalizării este asigurată prin existenţa acestei legi. Dar metodele prin care poate fi înfăptuită această măsură sînt departe de a fi pretutindeni şi întotdeauna precis stabilite; de aceea, a introduce această măsură într-o lege al cărei scop este cu totul altul înseamnă

a crea pericolul de a ne risipi forțele, de a nu le concentra asupra unui obiectiv care se situează pe primul plan și pentru care este, poate, nevoie de un efort mai mare. De aceea e mai bine să ne concentrăm toate forțele asupra a ceea ce este absolut necesar, să avem grijă să strângem cu orice preț o cantitate suficientă de semințe, să nu rămână nici o fîșie de pămînt neînsămîntată și să fie înfăptuită, în măsură considerabilă, în proporții de masă, o îmbunătățire a agriculturii, verificată prin experiență, acolo unde numărul țăranilor muncitori — săraci și mijlocași — precumpănește. Asta-i esențialul. Cu cît vom propune acum mai puține măsuri de acest fel, cu atît va fi mai bine, pentru că, înfăptuind temeinic un număr mic de măsuri, vom pune întregul mecanism al ridicării agriculturii pe făgașul cel bun și vom face să crească și să se întărească convingerea țăranilor că aceasta este calea cea justă. Dacă, dimpotrivă, ne vom apuca de ceea ce depășește puterile noastre, nu vom face decît să ne compromitem în ochii țăranilor. Dacă există gubernii în care puteți face mai mult printr-un simplu ordin, n-aveți decît, nu e interzis. În această privință se spune : țineți seama de întreaga experiență a țăranilor din partea locului, țineți seama de ceea ce sînteți în stare să faceți, pentru ca să strîngeți inventarul viu și mort. Dacă într-o gubernie a rămas inventar în stare bună, necesar pentru agricultură, atunci veți obține succese. Dar dacă legea va fi extinsă asupra unei gubernii în care, sub acest raport, situația este mai proastă, iar țăranul nu este în stare s-o aplice, ordinul va rămîne pe hîrtie, va atîrna în aer, și țăranii, în loc să înțeleagă însemnătatea acestei căi, vor fi dezamăgiți. De acest lucru mă tem mai mult decît de orice pe viitor, și de aceea trebuie să începem în primul rînd cu ceea ce este absolut necesar, adică cu păstrarea semințelor.

Să trecem acum la acele măsuri de îmbunătățire a micii gospodării țărănești individuale care sînt pe deplin posibile și pe care trebuie să le discutăm neîntîrziat, să le discutăm în amănunțime, și să le decretăm aici, să le statornicim prin reguli obligatorii, prevăzînd neapărat măsuri

de constrângere pentru aplicarea lor, astfel ca ceea ce s-a hotărât în urma unor discuții îndelungate să fie îndeplinit cu orice preț. Eu aș propune să alcătuim secții chiar acum, fără să mai așteptăm momentul când, după discutarea raportului la adunarea plenară a congresului, vor putea fi create în mod formal aceste secții. De la această secție care neformal poate fi alcătuită chiar acum, sau în orice caz astăzi, am putea trece la alcătuirea formală a unei secții, dar ar fi o greșeală să amânăm acest lucru cu o zi sau cu o jumătate de zi. Noi avem, oricum, în total 2 500 de delegați, și cred că o zecime din ei, după câțiva ani de muncă, s-au familiarizat în mod practic cu această problemă, și dacă sînt 250 de oameni, adică mai mult de 25 de fiecare raion, întrucît republica noastră este împărțită în nouă raioane agricole, cred că cu acest număr de reprezentanți putem trece de pe acum la discutarea problemei practice, la discutarea măsurilor concrete pe care trebuie să le luăm.

Ce măsuri anume trebuie să luăm și să legiferăm în vederea îmbunătățirii agriculturii, și în care raioane? Într-un raion se vor putea lua, eventual, măsuri în vederea însămîntărilor obligatorii, în altul sînt poate create condițiile pentru a da un ordin mai energic, de felul aceluia despre care vorbea tovarășul care abia din primăvară cunoaște gubernia Altai. Într-un al treilea raion vom putea lua, eventual, măsuri în legătură cu aratul și boronitul la vreme, antrenînd la înfăptuirea lor pe agronomi și pe țărani fără partid. Mi se pare că ar trebui să alcătuim chiar acum secții, împărțind regiunile în raioane, fiindcă nu se pot lua aceleași măsuri în raioane diferite, și să consacram o jumătate de zi sau o zi întreagă dezbaterii unor probleme care nu sînt menționate direct în decret, dar care constituie esențialul în proiectul de lege. În acest proiect se spune: pregătiți cum se cuvine munca de convingere a țăranilor fără partid, și dacă sub acest raport am rămas în urmă, apoi, sprijinindu-ne pe această agitație de masă, pe care o desfășurăm în momentul de față și căreia îi vom imprima pe viitor o amploare și o vigoare de o sută de ori mai mare, vom putea să elaborăm pentru fiecare raion și pentru fiecare gubernie o serie de măsuri care vor fi înfăptuite cu

succes printr-o imensă încordare a forțelor, printr-o încordare tot atât de mare ca aceea pe care am căutat s-o obținem când am pornit la înlăptuirea politicii de aprovizionare. Atunci era vorba de o sarcină nu prea complicată ; li se cerea țăranilor să cedeze o anumită cantitate de produse, pe când acum li se cere să introducă în propria lor gospodărie schimbările pe care puterea de stat le-a considerat necesare. Principalul este ca la stabilirea acestor schimbări să nu se facă nici o greșeală. Acesta este lucrul cel mai important. Faptul că tov. Kuraev a pus aceste probleme în mod concret vădește, după mine, o orientare justă, dar trecerea de la această manieră concretă la raționamentele în legătură cu planul general de colectivizare, cu rolul sovhozurilor, care este uneori foarte neplăcut, cu modul marxist de a pune problema colectărilor echivalează cu încercarea de a ne trage înapoi de la munca noastră nemijlocit practică și a ne abate spre raționamente generale, care pot fi și ele utile, dar nu la un congres al Sovietelor care are menirea să înlăptuiască un act de stat de mare importanță. Pentru a pregăti o asemenea măsură, e necesar să chibzuim cu multă grijă și să lămurim care trebuie să fie activitatea și rolul Sovietelor sătești. Trebuie să ne gândim bine de tot dacă nu cumva președintele Sovietului sătesc, cel care în primul rînd face să fie aplicate de țăranime măsurile trăsate de noi, este acela cu care putem să ne sfătuiem în legătură cu aceste măsuri. Ar fi oare util ca una și aceeași persoană să îndeplinească funcția de președinte al Sovietului sătesc și pe aceea de președinte al comitetului de sprijin ? Pun aici un semn de întrebare. Aș vrea ca tovarășii care sînt familiarizați cu munca ce se desfășoară la sate să acorde atenție acestei probleme. Comitetele de sprijin trebuie să discute despre măsurile ce trebuie legiferate. La o asemenea discuție n-are rost să ne ferim de nemembrii de partid. Vom cîntări toate propunerile lor și vom ști concret cine e cu noi și cine împotriva noastră. Trebuie să facem în așa fel ca în fiecare plasă și în fiecare sat lucrurile să fie bine lămurite. Cerințele care au fost enunțate aici sînt într-adevăr realizabile, și cu un oarecare efort ele pot fi îndeplinite

chiar în primăvara asta. Aș vrea să vă propun să încheiem dezbaterile acestei consfătuiri a fracțiunii noastre. Când veți considera că discuțiile generale au fost epuizate, va trebui să constituim secții pe raioane și să pornim fără întârziere, chiar aici, la discutarea problemei în secții pe diferite raioane, care se deosebesc prin cutare sau cutare particularități agricole. Acest procedeu este potrivit din punct de vedere practic și constituie o garanție pentru succesul proiectului de lege.

*Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile a 2-a și a 3-a
ale Operele lui V. I. Lenin, vol. XXVI*

Se tipărește după stenogramă

7

CUVÎNTARE ÎN LEGĂTURĂ CU UNELE
 COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE LEGE
 AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI :
 „CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE
 PENTRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA
 GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI“, ROSTITĂ ÎN FAȚA
 FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA
 DE LA AL VIII-LEA CONGRES AL SOVIETELOR
 27 DECEMBRIE

Tovarăși, Comitetul Central a examinat astăzi hotărîrea adoptată de fracțiune de a scoate cuvintele „gospodari individuali“ din paragraful rezoluției cu privire la agricultură în care se vorbește de îmbunătățire și recompense. El a adoptat hotărîrea ce urmează, pe care m-a însărcinat s-o apăr⁸⁵. (C i t e ș t e.) Acesta este, tovarăși, textul hotărîrii Comitetului Central. Permiteți-mi acum să expun motivele pentru care noi n-am putut să fim cîtuși de puțin de acord cu hotărîrea adoptată de fracțiune. Noi nu ne-am îndoit — și la ședința Comitetului Central am subliniat în mod deosebit — că principalele considerente după care s-a călăuzit fracțiunea atunci cînd a hotărît să renunțe la premiarea unor gospodari individuali a fost teama de a premia pe chiabur și dorința de a pune pe primul plan, înainte de toate, premiarea comunității sătești, a plășii, a colectivității — a muncii comune, iar nu a celei individuale. Cu acest punct de vedere sîntem întru totul de acord. Socotim însă că aceste considerente cît se poate de juste, principal indiscutabile pentru orice marxist, care nu pot fi puse la îndoială și care, din punctul de vedere al țărănimii, sînt deosebit de prețioase, nu trebuie să ne facă să mergem pînă acolo încît să renunțăm cu totul la premiarea unor gospodari individuali.

Permiteți-mi să vă reamintesc un mic amănunt din istoricul apariției acestei legi. Am urmărit destul de atent istoricul elaborării ei de către Consiliul Comisarilor Poporului și trebuie să spun că în primul proiect, care a fost prezentat

de Comisariatul poporului pentru aprovizionare, în centrul atenției a fost pus, în general, gospodarul harnic. Propunerile prezentate de tov. Sereda, dimpotrivă, sînt axate pe ideea că nu e just să punem accentul pe gospodarul harnic și că trebuie să punem accentul pe comunitatea sătească, pe colectivitate. În această privință, Consiliul Comisarilor Poporului, sau cel puțin eu, am fost de părere că trebuie cîntărite bine argumentele pro și contra, trebuie întrebați oamenii care lucrează la sate. Într-adevăr, mi se părea că ar fi o greșeală să renunțăm la premiarea gospodarului individual, dar poate că e bine și să punem comunitatea sătească pe primul plan, dacă oamenii care desfășoară activitate la sate, care au experiență practică, vor confirma că acest lucru poate și trebuie să fie făcut. În această luptă dintre cele două puncte de vedere s-a ajuns la formularea care a fost adoptată în proiectul de lege prezentat de Consiliul Comisarilor Poporului : să se păstreze și una și alta, stabilindu-se un anumit raport între cele două forme de premiere. În elaborarea ulterioară era enunțat, bineînțeles, considerentul, care fusese deja formulat de Consiliul Comisarilor Poporului, că acest lucru trebuie să-l precizeze instrucțiunile. Și în hotărîrea adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului se spune că instrucțiunile trebuie elaborate într-un anumit termen, bine precizat, de către Comisariatul poporului pentru agricultură, apoi puse de acord cu Comisariatul poporului pentru aprovizionare și aprobate de Consiliul Comisarilor Poporului. Ca o derogare de la procedura obișnuită, cînd instrucțiunile sînt emise printr-o simplă dispoziție a comisariatului respectiv, în cazul de față am stabilit nu numai că trebuie să se facă o verificare — cu participarea a doi comisari ai poporului —, dar am adăugat în mod special că Consiliul Comisarilor Poporului cere ca instrucțiunile să-i fie prezentate spre aprobare. Reiese cît se poate de limpede că aceste instrucțiuni au în prea multe privințe un rol determinant.

După unele explicații date de tovarăși, hotărîrea dv. ca gospodăriile individuale să nu fie premiate ne-a devenit clară. Comitetul Central a înțeles ce e esențial în cazul de față. Și esențială este aici dorința de a nu se ajunge la o

premiere nejustă, la premiarea unor chiaburi. Se înțelege că gospodăriile cele mai bine organizate sînt acelea ale țărănilor înstăriți și ale chiaburilor, care, bineînțeles, la sate sînt încă destul de numeroși — în această privință nu avem nici cea mai mică îndoială. Dacă noi, acordînd recompensă unei gospodării bine îngrijite, nu urmărim cum se ajunge la această îngrijire, atunci o să ajungem, firește, să vedem că, în ce privește succesele gospodărești, cel mai grijuliu este chiaburul. Și dacă n-o să căutăm să vedem cu ce preț se obține îmbunătățirea gospodăriei, o să ajungem să acordăm în mod nejust privilegii chiaburului. Dacă o să-l recompensăm cu mijloace de producție, adică cu ceea ce servește la lărgirea gospodăriei, atunci o să contribuim indirect, și poate că nu chiar indirect, la dezvoltarea chiaburimii, fiindcă, premiind pe un gospodar harnic fără să luăm în considerare dacă nu cumva bunele rezultate au fost obținute prin procedee chiaburești și, în plus de asta, răsplătindu-l cu asemenea lucruri cum sînt mijloacele de producție, adică tocmai cu ceea ce-l poate ajuta să-și întărească și mai mult influența, noi o să acționăm în contradicție nu numai cu tezele fundamentale ale politicii agrare, dar și cu acelea ale întregii politici sovietice, și o să încălcăm principiul de bază care ne cere să sprijinim interesele oamenilor muncii împotriva intereselor chiaburimii. Prin aceasta chiar că ar fi complet subminate principiul și bazele întregii politici sovietice în general, și nu numai ale întregii politici agrare.

Dar dacă e să tragem de aici concluzia că n-avem nevoie să premiem gospodari individuali, atunci să luăm următorul exemplu: noi premiem diferiți muncitori din fabrici și uzine, unde caracterul colectiv al muncii, socializarea ei au atins un grad incomparabil mai înalt decît în agricultură. Cum să procedăm atunci cu gospodăria țărănească? Într-o țară eminentemente țărănească, unde munca individuală, de unul singur, a țărănilor domină în proporție de 9/10 — sau, și mai probabil, în proporție de 99% —, unde avem 20 000 000 de gospodării țărănești, noi vrem să ridicăm aceste gospodării, și acest lucru trebuie să-l facem cu orice preț. Noi știm că abia după mai mulți ani, după ani în-

delungați de reformă tehnică radicală, vom putea ridica nivelul muncii lor. În acești trei ani de muncă practică am învățat și noi câte ceva. Știm cum să asigurăm bazele comunismului în agricultură : acest lucru se poate face cu prețul unei uriașe evoluții tehnice. Noi avem o imagine clară a acestui plan, deja elaborat, cu localitățile în care vor fi ridicate centrale electrice, cunoaștem programul-minimum, întocmit pentru viitorii zece ani, dar în această carte despre electrificare avem și un program-maximum, în care este planificată, pe mulți ani de zile, o muncă uriașă. În prezent însă există la noi 20 000 000 de gospodării individuale, care muncesc separat, și nu pot să muncească altfel ; și, dacă n-o să le recompensăm pentru ridicarea productivității, o să comitem o greșeală fundamentală, o să dăm dovadă de exagerare și de încăpăținarea de a nu ține seama de o realitate care sare în ochi, care trebuie luată în considerare și de la care trebuie să pornim. Firește, ar fi de dorit ca gospodăriile să se ridice prin colectivism, să se ridice sate întregi, plăși întregi etc. Dar în ce măsură pot face ele acest lucru în momentul de față — iată de ce trebuie să ținem seama. Dacă dv., în activitatea pe care o desfășurați în localitățile respective, veți sprijini ridicarea în acest sens a gospodăriilor și veți ajunge la întărirea unei întregi obști sau a unei întregi plăși, atunci va fi foarte bine, și atunci tot ce există mai bun ca mijloc de premiere dați-l lor. Dar aveți siguranța că o să reușiți, și nu e vorba doar de o fantezie, care în munca practică va da naștere unor mari greșeli ?

De aceea vă propunem ultima parte a rezoluției Comitetului Central, cu unele formulări schimbate sau modificări, care, poate, la aprecierea practicienilor, vor fi incluse în rezoluția congresului Sovietelor, astfel ca hotărîrea în această problemă să emane chiar de la dv., ca dv. să spuneți aci : se admite să fie recompensați și premiați gospodarii individuali, dar cu respectarea celor trei condiții menționate. Prima condiție — să fie premiate în primul rînd obștile sătești, iar gospodarii individuali să fie trecuți pe planul al doilea, să primească ceea ce mai rămîne — cu asta sîntem de acord. La punctul doi se spune : nu vor fi

recompensați gospodarii individuali care au obținut succese în gospodărie prin procedee chiaburești, prin urmare, problema nu se pune astfel : ai obținut succese în gospodărie, vei fi premiat. Dimpotrivă, dacă cineva a obținut succese, dar a recurs la procedee chiaburești, indiferent dacă ele au îmbrăcat forma împrumutului, a dijmei sau speculei — chiaburii recurg la tot felul de procedee pentru a eluda legea —, dacă cineva a obținut succese folosind un procedeu cât de cât chiaburesc, nu i se dă nici un premiu. Aceasta este a doua restricție, care satisface într-o măsură și mai mare punctul dv. de vedere principial cu privire la lupta împotriva chiaburilor și sprijinirea țăranilor mijlocași și săraci care muncesc. A treia restricție are în vedere ceea ce trebuie să dăm ca premiu. Putem să dăm mijloace de producție, adică ceea ce servește la lărgirea și îmbunătățirea gospodăriei : unelte și mașini ; putem să dăm obiecte de consum, adică ceea ce în viața de toate zilele servește la înfrumusețarea casei, adică ceea ce face ca viața să fie mai frumoasă și mai bună. Noi spunem : „Gospodarilor individuali dați-le numai obiecte de întrebuințare curentă și de uz casnic și, bineînțeles, distincții speciale“. În acest sens ați și adoptat hotărîrea cu privire la ordinul „Steagul Roșu al Muncii“⁸⁶. Iar mijloace de producție pot fi date gospodarilor individuali numai din acelea și numai în așa fel ca să nu poată fi folosite în mod chiaburesc. Mașini să nu li se dea, chiar dacă e vorba de cel mai harnic gospodar, chiar dacă el a obținut succese fără să recurgă cîtuși de puțin la procedee chiaburești. Nu se poate da o mașină, pentru că ea, prin însăși structura ei, cere muncă colectivă, și un gospodar, primind o mașină, n-o poate folosi de unul singur.

Acestea sînt considerentele după care s-a călăuzit Comitetul Central și pe baza cărora ne-am adresat dv. cu rugămintea să vă revizuiți hotărîrea, să faceți un schimb de păreri și să vedeți dacă ea n-ar putea fi schimbată, în sensul de a se admite și posibilitatea premierii unor gospodari individuali, sub rezerva respectării celor trei condiții arătate mai sus. Dacă nu vom adopta această hotărîre, s-ar putea să nu obținem rezultatele necesare, pentru că fără

un efort deosebit într-o țară obosită și ruinată nu se poate ajunge la o îmbunătățire a gospodăriei, iar cei ce depun acest efort trebuie recompensați. Orice muncă intensă, dacă nu recurge la procedee chiaburești, trebuie recompensată. Iată de ce credem că, după ce ați ascultat aceste considerații, veți fi de acord că trebuie admisă premiarea cu cele trei condiții restrictive sus-menționate, care ni se par într-adevăr necesare pentru construcția noastră economică.

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după stenogramă

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE PUSE ÎN ȘEDINȚA
 FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CEL
 DE-AL VIII-LEA CONGRES AL SOVIETELOR
 27 DECEMBRIE

Înainte de a răspunde la biletele primite, trebuie spus precis dacă între fracțiune și Comitetul Central există vreo divergență formală. În ce privește cele spuse de primii vorbitori: noi am adoptat o anumită hotărâre, socotind ca trebuie dusă lupta împotriva chiaburimii, dar atunci dv. nu dispuneați încă de acele mijloace de luptă care au fost menționate de noi în cele trei completări. Ce au spus aici tovarășii care s-au pronunțat împotriva acestor completări? În fond n-au spus nimic. Tovarășul țaran-ostaș roșu care a luat aici cuvântul⁸⁷ a spus că există chiaburime, că chiaburii se întăresc, însă noi spunem categoric: dacă ei sînt chiaburi, n-o să primească recompensă. Vi se propune să faceți să fie votată o lege în acest sens. Mai mult decît atît: dacă un mijlocăș obține de unul singur o îmbunătățire, dar se poate folosi de ea pentru a deveni chiabur, atunci este interzis să i se dea premiu. Prin urmare, ce argument a fost adus aici împotriva considerațiilor noastre? Nici unul. Ni se spune încă o dată că chiaburul nu trebuie recompensat. Dar noi sîntem de acord cu această propunere.

Trec acum la bilețelele care mi-au fost trimise. Primul bilețel:

1) După ce criteriu se va stabili cine e „chiabur harnic“ și cine e „mijlocăș harnic“?

2) Să presupunem că o să găsim un criteriu în această privință, că o să elaborăm un plan; dar cum o să-l punem în aplicare la sate, mai ales acolo unde și astăzi rolul principal îl deține chiaburii?

3) Cum se va face delimitarea: va fi premiat întregul colectiv, sau numai gospodarul individual, sau și unul și altul?

În primul rînd, țăraniii știu mai bine acest lucru. Dacă legea spune că nu se admite să fie recompensat acela care a folosit procedee chiaburești, înseamnă că e vorba de o noțiune mai largă decît aceea de chiabur. Chiabur este acela care folosește în general procedee chiaburești, în timp ce aproape orice mijlocăș recurge în mod izolat la asemenea procedee. Prin urmare, noi nu numai că interzicem să se acorde premii chiaburilor, dar interzicem totodată ca ele să fie acordate oricărui mijlocăș care folosește procedee chiaburești, și aceste procedee sînt extrem de variate. Nu numai procedee atît de grosolane ca acela cînd un cal a fost cumpărat cu 5 puduri de cereale⁸⁸. Oare unui astfel de chiabur o să i se dea premiu? Ce vă face să credeți că la sate oamenii o să închidă ochii în asemenea cazuri? Iar dacă întrebați după ce criteriu se va stabili cine este chiabur harnic sau mijlocăș harnic, apoi să știți că la sate acest criteriu este foarte bine cunoscut. Noi n-avem de gînd să întocmim o lege în acest sens, pentru că ar însemna să scriem un întreg volum despre procedeele chiaburești, care la sate sînt foarte bine cunoscute.

În al doilea rînd, n-avem noi comitete județene de partid, și toată chestiunea premierilor nu va fi discutată de întreaga obște a satului, de secția agricolă de plasă, de celula de partid? Cum se poate vorbi de o luptă împotriva chiaburului la sate, dacă acolo nu există celule de luptă? Acest argument e de neînțeles pentru mine.

În al treilea rînd, legea spune că pe primul plan se pune premiarea colectivului, iar pe planul al doilea premiarea gospodarului individual. Delimitarea mai precisă o s-o facă fiecare comitet județean de partid și toate celelalte instituții care există acolo.

Al doilea bilețel :

Comitetul Central, făcînd această îndreptare, o concepe ca pe un act politic, menit să-i cointereneze pe „țăraniii harnici” în ridicarea agriculturii și, în general, a industriei, pentru ca, după o anumită perioadă de timp, să poată introduce mai lesne lucrarea în comun a pămîntului? Dacă se poate, răspundeți-mi.

În primul rînd, avem aici o dovadă că această problemă nu prezintă nici un aspect politic special pe care să

fie nevoie să-l ascundem țăranilor fără partid. De aceea consider că ar fi cât se poate de just și că ar trebui să luăm obiceiul ca la acele ședințe ale fracțiunii care sînt consacrate unor asemenea probleme să invităm și nemembri de partid. Nu vor avea drept de vot deliberativ la ședințele fracțiunii noastre, dar de ce să nu ne sfătuim cu ei? Practica noastră economică a arătat că e necesar să mergem de la munca individuală spre munca colectivă, dar, după ce ne-am dat seama ce înseamnă a merge, să nu ne repezim, ci să înțelegem că trebuie să mergem înainte, și cu cât vom merge mai încet, cu atît va fi mai bine.

Al treilea bilețel :

Mi se pare că este necesar să arătăm celor ce sînt pentru premieri colective că nu avem un număr prea mare de pluguri și de alte unelte pentru a premia obștea. Iar dacă nu avem, ce rost are să mai discutăm ?

Acest argument este lipsit de orice temeii. Pentru premieri avem, în general, puține obiecte, iar pluguri avem atît de puține încît, fiind mijloace de producție, n-o să le dăm unor persoane izolate, ci unor obști întregi. Dar de ce, în caz că se poate, să nu dăm plug unui țăran care a depus eforturi deosebite pentru ridicarea productivității? Dar cine poate să precizeze dacă el e un element chiaburesc sau nu? Trebuie să ne plecăm urechea la ceea ce se vorbește jos.

Un alt bilețel :

Vă rog, dacă se poate, să-mi răspundeți imediat, pe verso, la următoarea întrebare. Județul Sveatokrestovski din gubernia Stavropol, în care lucrez eu, a fost impus cu 10 000 000 de puduri de cereale, pe care trebuie să le predea pînă la 1 decembrie 1920. Am strîns 3 200 000. Pentru că treaba merge anevoie, noi aplicăm în mod intens confiscarea avutului elementelor chiaburești, și de aceea vă rog încă o dată să-mi spuneți cum să procedăm de acum încolo? Să continuăm cu confiscările, sau să le aplicăm numai în cazuri extreme, pentru a nu distruge gospodăria?

Această întrebare nu are nici o legătură cu legea despre care vorbim. Procedați ca și pînă acum. În strictă conformitate cu decretul Puterii sovietice și cu conștiința dv.

comunistă, sînteți liberi să procedați și pe viitor așa cum ați procedat pînă acum.

Alt bilețel :

Cum să delimităm noțiunea de „țaran harnic“ de aceea de „chiabur harnic“ ?

În această privință găsiți în legea noastră explicațiile necesare, iar dacă puneți aici o asemenea întrebare, abuzați de bunăvoință.

Altcineva ne întrebă :

Cine și cum poate să stabilească, bunăoară într-un sat oarecare, care țaran este harnic ? Dacă treaba asta o s-o facă delegații aleși sau împuterniciții satului, s-ar putea ca ei să comită abuzuri.

Am mai spus că la treaba asta trebuie atras partidul nostru ; noi avem comitete ale sărăcimii satelor, iar în Ucraina comitete ale celor nevoiași.

1) Vă rog să luați în considerație că în 1920 au fost premiați țarani-gospodari pentru predările de cînepă. Au fost cazuri cînd ei au primit pînă la 100 de arșini * de textile, iar țararii săraci n-au primit în 1920 nici un arșin.

2) Se ține seama de faptul că măsura de a premia gospodari individuali constituie o frînă pentru unirea în colective și, în parte, consolidează temeliile, zdruncinate, ale capitalismului în agricultură ?

Tovarăși, dv. știți că la noi gospodăriile țărănești individuale constituie, ca să zic așa, temeliile capitalismului. În privința asta nu încapе îndoială, și eu am arătat acest lucru în raportul meu, spunînd deschis că nu „suharevka“ ce se practica în Piața Suharevka sau, pe ascuns, undeva în altă piață prezintă pericol pentru noi, ci aceea care se află în sufletul fiecărui țaran cu gospodărie individuală **. Putem noi scăpa de această „suharevkă“ într-un an sau doi ? Nu putem. Dar gospodăria trebuie s-o îmbunătățim numaidecît. Vă călăuziți după o minunată năzuință comunistă, dar vreți să săriți de la etajul acesta pe culmea aceea,

* 1 arșin — 0,711 m. — *Nota trad.*

** Vezi volumul de față, p. 118. — *Nota red.*

iar noi vă spunem : n-o să reușiți, trebuie să acționați cu mai multă prudență și încetul cu încetul.

Mai departe :

De ce Comisariatul poporului pentru aprovizionare și alte instituții nu dau produse pentru premiarea muncitorilor harnici din grupa a 3-a ?

Nu știu de ce, dar cauza, cred eu, e că avem extrem de puține produse pentru premieri.

Fiiți atît de bun și spuneți-mi cum privește C.C. al P.C. (b) din Rusia premiarea țăranilor mai înstăriți, adică a aceluia care au ceva mai mult pămînt, dar îl lucrează singuri ? Și, totodată, care va fi situația țăranilor cu pămînt puțin, care n-au posibilitate să se afirme, pentru că au pămînt puțin ?

De ce are cutare țăran un lot mare de pămînt ? Dacă nu e just ca el să aibă pămînt mult, de ce nu i-l ia obștea sau secția agricolă ? Pentru că alții nu sînt în stare să-l lucreze. Atunci de ce să-l pedepsim dacă el muncește cu sîrguință ? Iar dacă recurge la metode chiaburești, nu-i dați atîta pămînt și, dacă nu-l stăpînește pe drept, luați-l și dați-l altora ca să-l lucreze ei, și nu vă legați de om numai pentru că are mult pămînt. În Rusia nu există proprietate privată asupra pămîntului ; dv. înșivă și întreaga obște împărțiți pămîntul. În Rusia sînt oameni care dispun de o mare întindere de pămînt. Dacă comitetul de partid și organele sovietice văd acest lucru, dar nu iau nici o măsură, atunci e cazul ca ele să fie dizolvate, iar nu să fie oamenii lipsiți de premii.

Ultimele două bilețele. Primul :

Acest punct din proiectul de lege se aplică și în Ucraina ?

Cred că da, și e cît se poate de regretabil că aici nu și-a spus părerea nici unul dintre tovarășii care au lucrat în cadrul comitetelor sărăcimii din Ucraina ; de aceea consider că am făcut o mare greșală încheind dezbaterile prea devreme.

Al doilea bilețel :

Dacă fracțiunea nu acceptă hotărîrea adoptată de Comitetul Central, vom fi noi atunci demni de calitatea de membri ai P.C. (b) din Rusia, sau nu vom face decît să dăm dovadă de încăpăținare ?

La acest bilețel am să răspund cu un document care se numește „Statutul Partidului Comunist din Rusia“. În acest document, la paragr. 62, stă scris : „În problemele vieții sale interne și ale activității sale curente, fracțiunea este autonomă“⁸⁹. Prin urmare, toți membrii fracțiunii au dreptul și sînt datori să voteze cum le dictează conștiința, iar nu după indicațiile Comitetului Central. Dacă dv., votînd așa cum vă dictează conștiința, veți adopta o a doua hotărîre împotriva propunerii Comitetului Central, atunci pe baza celor prevăzute în paragraful 62 sîntem obligați să convocăm — și vom convoca imediat — Comitetul Central, la a cărei ședință vă veți trimite și dv. reprezentanți. O problemă atît de serioasă e mai bine s-o discutăm de două sau de trei ori, pentru a încerca să înlăturăm orice divergență existentă între noi. Așa stau lucrurile și așa trebuie să procedăm. Acum trebuie să votați nu pentru că un organ superior al partidului a dat directive în acest sens, ci pentru că sînteți sau nu convinși.

Greșit s-a spus aici că lucrurile nu stau prea bine cu propunerea dacă a fost trimis tov. Lenin ca să pledeze în favoarea ei⁹⁰. O asemenea afirmație este eronată, pentru că în statutul partidului sînt precis stabilite drepturile dv. Aceasta în primul rînd. Ea este eronată, în al doilea rînd, și pentru că în Comitetul Central n-a existat nici o divergență în această problemă, ci s-a spus numaidecît : ne-am lăsat antrenați de lupta împotriva chiaburimii, dar n-am avut simțul proporțiilor. Trebuie să remediem acest lucru.

Comitetul Central a desemnat doi tovarăși, pentru că s-a întîmplat ca acești doi membri ai săi să participe mai mult decît alții la discutarea proiectului și chiar să participe personal la dezbateri. S-a nimerit ca eu să analizez toate proiectele ; la fel s-a întîmplat și cu Preobrajenski. De aceea am fost desemnați noi doi.

*Se tipărește pentru prima oară,
după stenogramă*

PROIECT DE REZOLUȚIE LA RAPORTUL DESPRE ELECTRIFICARE

Al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, ascultînd raportul prezentat de președintele Comisiei de stat pentru electrificare, aduce mulțumiri, în primul rînd, prezidiului Consiliului economic superior, iar după aceea Comisariatului poporului pentru agricultură și Comisariatului poporului pentru căile de comunicație și îndeosebi Comisiei pentru electrificarea Rusiei, pentru elaborarea planului de electrificare a țării.

Congresul însărcinează C.E.C. din Rusia, Consiliul Comisarilor Poporului, Consiliul Muncii și Apărării și prezidiul Consiliului economic superior, precum și celelalte comisariate ale poporului să desăvîrșească elaborarea acestui plan și să-l aprobe, și asta neapărat în termenul cel mai scurt.

Totodată, congresul însărcinează guvernul și cere Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Congresului general al sindicatelor din Rusia să ia toate măsurile necesare pentru popularizarea pe scară cît mai largă a acestui plan, astfel ca el să fie cunoscut de masele cele mai largi de la orașe și sate. Studiarea acestui plan trebuie introdusă în toate instituțiile de învățămînt ale republicii fără excepție ; fiecare centrală electrică și fiecare uzină și sovhoz cît de cît organizate trebuie să devină centre de inițiere în domeniul electricității și al industriei moderne, centre de popularizare a planului de electrificare, centre de răspîndire sistematică a cunoștințelor în acest domeniu. Toți cei ce posedă o suficientă pregătire științifică sau practică tre-

buie mobilizați pînă la unul pentru a populariza planul de electrificare și a răspîndi cunoștințele necesare pentru înțelegerea lui.

Congresul își exprimă convingerea nestrămutată că toate instituțiile sovietice, toate Sovietele de deputați, toți muncitorii și țăranii muncitori își vor încorda toate forțele și nu se vor da în lături de la nici un sacrificiu pentru a înfăptui, cu orice preț și în pofida oricăror piedici, planul de electrificare a Rusiei.

*Scris între 21 și 29 decembrie
1920*

*Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile a 2-a și a 3-a ale
Opereilor lui V. I. Lenin, vol XXVI*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE REZOLUȚIE
AL FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA
DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR

Toți membrii P.C. din Rusia sînt obligați ca pînă la Congresul al X-lea al P.C. din Rusia (6.II.1921) :

1) să cunoască cît mai bine cu putință planul de electrificare ;

2) să ia măsuri ca fiecare plan raional să fie studiat, în fiecare localitate, pe scară cît mai largă și în mod cît mai amănunțit ;

3) să pregătească pentru Congresul al X-lea al P.C. din Rusia propuneri practice

cu privire la metodele ce trebuie folosite pentru o cît mai largă popularizare a planului de electrificare în rîndurile tuturor oamenilor muncii,

cît și cu privire la măsurile necesare pentru a trece imediat și pretutindeni la înfăptuirea practică a acestui plan.

Scris între 21 și 29 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1930,
în edițiile a 2-a și a 3-a ale
Opereilor lui V. I. Lenin, vol XXVI*

Se tipărește după manuscris

11

COMPLETARE LA REZOLUȚIA
CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ

Premierea gospodarilor individuali trebuie, în primul rînd, pusă pe planul doi în comparație cu premierea unor obști întregi și, în general, a unor colective ; în al doilea rînd, gospodarii individuali vor fi premiați și, în general, recompensați numai cu respectarea în modul cel mai riguros a condiției ca ei să obțină succese economice fără să folosească, în cît de mică măsură, procedee chiaburești ;

În al treilea rînd, gospodarilor individuali care sînt premiați trebuie să li se acorde distincții, obiecte de folosință personală, de uz casnic etc. ; li se pot acorda drept premii mijloace de producție numai respectîndu-se în mod obligatoriu condiția ca aceste mijloace de producție să fie de asemenea natură și atribuite în asemenea condiții încît să nu poată fi folosite drept instrument de transformare a gospodarului în chiabur⁹¹.

Scris la 27 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN KRASNAIA PRESNEA

Cu cincisprezece ani în urmă, proletariatul din Moscova a ridicat steagul insurecției împotriva țarismului⁹². Acesta a fost punctul culminant al dezvoltării primei revoluții muncitorești împotriva țarismului. Muncitorii au suferit o înfrângere, și străzile Presnei au fost stropite cu sângele lor. Eroismul de neuitat al muncitorilor din Moscova a oferit un exemplu de luptă tuturor maselor muncitoare din Rusia. Dar pe atunci masele acestea erau încă prea puțin dezvoltate, prea răzlețe și n-au sprijinit pe eroii din Presnea, pe eroii din Moscova, care se ridicaseră cu arma în mână împotriva monarhiei țariste, moșierești.

După înfrângerea muncitorilor din Moscova a urmat înfrângerea, în întregime, a primei revoluții. Cei doisprezece ani lungi de cumplită reacțiune moșierească au adus suferințe nemaipomenite tuturor muncitorilor și țăranilor, tuturor popoarelor din Rusia.

Actele de eroism ale muncitorilor din Presnea nu s-au irosit în zadar. Jertfa lor n-a fost *inutilă*. În bastionul monarhiei țariste a fost făcută prima breșă, care s-a lărgit încet, dar continuu, ducând la slăbirea vechiului regim medieval.

În rîndurile maselor muncitoare de la orașe și sate, faptele eroice ale muncitorilor din Moscova au provocat frământări adînci, ale căror urme n-au dispărut încă, în ciuda tuturor persecuțiilor.

Pînă la insurecția armată din decembrie 1905, în Rusia poporul n-a fost în stare să ducă o luptă armată cu caracter de masă împotriva exploatorilor.

După evenimentele din decembrie, acest popor n-a mai fost cel dinainte. A renăscut. A primit botezul focului. S-a călit în focul insurecției. A pregătit cohorțele de luptători care aveau să învingă în 1917 și care acum, înfruntând nenumărate greutăți de nedescris, biruind chinurile foamei și ale ruinei, provocate de războiul imperialist, apără cauza victoriei mondiale a socialismului.

Trăiască muncitorii din Krasnaia Presnea, detașament de avangardă al revoluției muncitorești mondiale !

*Publicat la 25 decembrie 1920,
în „Congresul al VIII-lea al Sovietelor.
Buletinul zilnic” nr. 5
Semnat : N. L e n i n*

Se tipărește după textul buletinului

DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL ACTUAL ȘI DESPRE GREȘELILE TOVARĂȘULUI TROȚKI ⁹³

CUVINTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA COMUNA
A FRAȚIUNILOR COMUNISTE ALE CONGRESULUI AL VIII-LEA
AL SOVIETELOR, CONSILIULUI GENERAL AL SINDICATELOR
DIN RUSIA ȘI CONSILIULUI ORĂȘENESC
AL SINDICATELOR DIN MOSCOVA
30 DECEMBRIE 1920

Tovarăși, mai întâi de toate trebuie să vă cer scuze că nu respect ordinea normală, întrucât, pentru a participa la discuții, ar fi trebuit, desigur, să ascult raportul, coraportul și dezbaterile. Din păcate, mă simt atât de rău, că nu sînt în stare să fac acest lucru. Dar am avut ieri posibilitatea să citesc principalele documente tipărite și să-mi pregătesc observațiile. Se înțelege că această abatere de la ordinea normală, despre care v-am vorbit, are să vă creeze unele inconveniente : s-ar putea ca, neștiind ce au vorbit ceilalți, să repet unele lucruri și să las fără răspuns unele întrebări la care ar trebui să răspund. Dar n-am putut proceda altfel.

Principalul material de care dispun este broșura tovarășului Troțki intitulată „Despre rolul și sarcinile sindicatelor“. Citind cu atenție cele scrise în această broșură și comparîndu-le cu tezele prezentate de el Comitetului Central, am rămas uimit de mulțimea greșelilor teoretice și a erorilor flagrante întîlnite în paginile ei. Cum de a fost cu putință ca, pregătindu-se pentru o amplă discuție de partid în jurul acestei probleme, să ne ofere ceva atât de nereușit, în loc să pregătească o lucrare cît mai bine gîndită ? Aș vrea să arăt aici, pe scurt, principalele puncte care, după părerea mea, conțin erori teoretice fundamentale.

Sindicatelor sînt o organizație nu numai istoricește necesară, dar și istoricește inevitabilă a proletariatului industrial, o organizație care, în condițiile dictaturii proletariatului, îl cuprinde aproape în întregime. Aceasta este teza cea mai importantă, dar tovarășul Troțki o dă mereu uitării,

n-o ia ca punct de plecare, nu-i dă importanța cuvenită. Și totuși tema aleasă de el, „Rolul și sarcinile sindicatelor“, este extrem de amplă.

Din cele spuse pînă aici reiese că, în întreaga operă de înfăptuire a dictaturii proletariatului, sindicatelor le revine un rol cu totul esențial. Dar ce rol anume? Trecînd la examinarea acestei probleme, care este una din problemele teoretice fundamentale, am ajuns la concluzia că aici e vorba de un rol cu totul deosebit. Pe de o parte, sindicatetele, ca unele ce cuprind pe toți muncitorii industriali și îi includ în rîndurile organizației, sînt o organizație a clasei guvernante, dominante, conducătoare, a clasei care înfăptuiește dictatura, a clasei care exercită constrîngerea de stat. Dar ele nu sînt o organizație de stat, o organizație de constrîngere, ci o organizație de educare, de antrenare, de instruire, adică o școală, o școală de conducere, o școală de gospodărire, o școală a comunismului. Aceasta este o școală de tip cu totul neobișnuit, fiindcă aici nu e vorba de profesori și elevi, ci de o anumită îmbinare, extrem de originală, a ceea ce a rămas — și nu putea să nu rămînă — de la capitalism și a ceea ce promovează din rîndurile lor detașamentele revoluționare înaintate sau, ca să zicem așa, avangarda revoluționară a proletariatului. De aceea este limpede că cine vorbește despre rolul sindicatelor fără să țină seamă de aceste adevăruri ajunge inevitabil la o serie de greșeli.

Prin locul pe care-l ocupă în sistemul dictaturii proletariatului, sindicatele se situează, dacă ne putem astfel exprima, între partid și puterea de stat. În perioada de trecere la socialism, dictatura proletariatului este inevitabilă, dar această dictatură nu este exercitată de o organizație care cuprinde în rîndurile ei pe toți muncitorii industriali. De ce? Răspunsul la această întrebare îl găsim în tezele Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste cu privire la rolul partidului politic în general. Aici n-am să mă ocup de această chestiune. Lucrurile se prezintă în așa fel că partidul absoarbe, ca să zicem așa, avangarda proletariatului, și această avangardă înfăptuiește dictatura proletariatului. Și fără a dispune de o temelie cum sînt sindica-

tele, nu se poate înfăptui dictatura, nu pot fi îndeplinite funcțiile statului. Și totuși ele trebuie îndeplinite prin intermediul a o serie de instituții speciale, care și ele sînt de un anumit tip nou, și anume prin intermediul aparatului sovietic. În ce constă specificul acestei situații în ceea ce privește concluziile practice? În faptul că sindicatele creează o *legătură* între avangardă și mase, că prin munca lor de fiecare zi ele conving masele, masele acelei clase care este singura în stare să ne ducă de la capitalism la comunism. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, sindicatele constituie un „rezervor“ pentru puterea de stat. Iată ce sînt sindicatele în perioada de trecere de la capitalism la comunism. În general, această trecere nu poate fi înfăptuită fără hegemonia acelei clase care este singura educată de capitalism pentru marea producție și este străină de interesele de mic proprietar. Dar dictatura proletariatului nu poate fi înfăptuită prin intermediul unei organizații care cuprinde întregul proletariat. Fiindcă nu numai la noi, în una din cele mai înapoiate țări capitaliste, dar și în toate celelalte țări capitaliste proletariatul mai este încă atît de fărîmițat, atît de înjosit și, pe alocuri, atît de corupt (și anume de imperialism în unele țări), încît o organizație care cuprinde întregul proletariat nu poate exercita în mod nemijlocit dictatura lui. Dictatura poate fi exercitată numai prin intermediul avangardei, care a absorbit energia revoluționară a clasei. În felul acesta rezultă oarecum o serie de roți dințate. Și acesta este mecanismul pe care se sprijină însăși dictatura proletariatului, care e însăși esența trecerii de la capitalism la comunism. Chiar și de aici se vede că avem, în fond, de-a face cu ceva eronat din punct de vedere principial atunci cînd, în prima sa teză, tov. Troțki, referindu-se la o „confuzie ideologică“, ne vorbește de o criză specială, și anume de o criză a sindicatelor. Dacă e să vorbești de o criză, poți s-o faci numai după o analiză a momentului politic. O „confuzie ideologică“ rezultă tocmai la Troțki, pentru că tocmai într-o problemă fundamentală ca aceea a rolului sindicatelor, din punct de vedere al trecerii de la capitalism la comunism, el a scăpat din vedere, n-a luat în considerație că aici avem

de-a face cu un sistem complicat, alcătuit din cîteva roți dințate, și nu cu un sistem simplu, pentru că dictatura proletariatului nu poate fi exercitată de proletariatul organizat în ansamblul său. Dictatura nu poate fi exercitată fără cîteva „curele de transmisie“ de la avangardă la masa clasei înaintate, și de la aceasta la masa celor ce muncesc. În Rusia, această masă este alcătuită din țărănime — în alte țări nu există o asemenea masă, dar chiar și în cele mai înaintate din ele există o masă neproletară sau care nu este pur proletară. Chiar și de aici rezultă într-adevăr o confuzie ideologică. Degeaba învinuiește Troțki pe alții de asemenea confuzie.

Dacă mă refer la rolul sindicatelor în producție, constat că principala greșeală a lui Troțki este că el vorbește despre această problemă „în principiu“, vorbește despre un „principiu general“. În toate tezele lui, lucrurile sînt privite din punctul de vedere al unui „principiu general“. Însuși felul cum pune el problema este complet greșit. Nu mai vorbesc de faptul că Congresul al IX-lea al partidului nostru s-a ocupat suficient, și mai mult decît suficient, de rolul sindicatelor în producție⁹⁴. Nu mai vorbesc de faptul că însuși Troțki citează, în propriile sale teze, declarațiile cît se poate de clare ale lui Lozovski și Tomski, care trebuie să-i servească — cum se spune — drept „cal de bătaie“ sau drept obiect de exerciții polemice. Divergențe principiale nu se constată aici, și este cu totul nefericită ideea de a alege în acest scop pe Tomski și pe Lozovski, fiindcă ei au scris lucruri care sînt citate de însuși Troțki. Cu oricîtă asiduitate am căuta, nu vom găsi aici nimic serios de domeniul divergențelor principiale. În general, o greșeală enormă, o greșeală principială a tovarășului Troțki este că dînsul, punînd acum problema din punct de vedere „principial“, trage înapoi partidul și Puterea sovietică. Noi, slavă domnului, am trecut de la principii la munca practică, concretă. La Smolnîi am tot vorbit despre principii, și, fără îndoială, mai mult decît era nevoie. Acum, după trei ani de zile, pentru toate punctele care privesc problema producției, pentru o serie întregă de elemente componente ale acestei probleme, dispunem de decrete — și ce lucru trist sînt aceste

decrete, pe care noi le semnăm și după aceea tot noi le uităm, tot noi nu le aplicăm. Iar după aceea se născocesc considerații pe tema principiilor, se născocesc divergențe de principii. Am să vă vorbesc mai încolo despre un decret care se referă la rolul sindicatelor în producție*, despre un decret care a fost uitat de toți și pe care, mărturisesc, l-am uitat și eu.

Divergențele reale, care într-adevăr există, nu privesc câtuși de puțin principiile generale, dacă facem abstracție de cele care au fost enumerate de mine aici. Iar aceste „divergențe“ dintre mine și tov. Troțki trebuia să le arăt, deoarece, abordând o temă atît de vastă cum e „Rolul și sarcinile sindicatelor“, tov. Troțki a căzut, după părerea mea, într-o serie de greșeli legate de însăși esența problemei dictaturii proletariului. Dar dacă lăsăm la o parte această chestiune, se pune totuși întrebarea de ce la noi nu se ajunge într-adevăr la o conlucrare armonioasă, de care avem atîta nevoie? Cauza reală a acestei situații o constituie tocmai divergențele cu privire la metodele *de apropiere* de mase, de cucerire a maselor, *de stabilire a legăturilor* cu ele. Aici e miezul problemei. Și tocmai în aceasta constă specificul sindicatelor ca instituție creată sub capitalism, care este inevitabilă în perioada de trecere de la capitalism la comunism și a cărei existență în viitor se află sub semnul întrebării. Abia într-un viitor îndepărtat existența sindicatelor va fi pusă sub semnul întrebării; despre asta vor vorbi nepoții noștri. Acum însă se pune întrebarea cum să ne apropiem de mase, cum să le atragem de partea noastră, cum să stabilim legături cu ele, cum să punem la punct complicatele curele de transmisie ale muncii (ale muncii de înfăptuire a dictaturii proletariului). Băgați de seamă că, atunci cînd vorbesc despre complicatele curele de transmisie ale muncii, nu am în vedere aparatul sovietic. Ce o să mai fie în materie de complexitate a curelelor de transmisie, asta-i altă poveste. Deocamdată vorbesc doar în mod abstract și în principiu despre relațiile dintre clase în societatea capitalistă; acolo există proletariat, există mase muncitoare neproletare, există mică burghezie

* Vezi volumul de față, p. 235. — *Nota red.*

și există burghezie. Chiar și numai din acest punct de vedere, chiar dacă n-ar exista birocratism în aparatul Puterii sovietice, tot rezultă o extraordinară complexitate a curelilor de transmisie datorită situației create de capitalism. Și tocmai la asta trebuie, în primul rând, să te gîndești atunci cînd pui problema : în ce constă greutatea „sarcinii“ sindicatelor. Adevărata divergență, repet, nu este în nici un caz acolo unde o vede tov. Troțki, căci ea privește modul cum să cucerim masele, cum să ne apropiem de ele, cum să stabilim legături cu ele. Trebuie să spun că, dacă am fi studiat în mod amănunțit și temeinic, fie și pe scară restrînsă, propria noastră practică, experiența noastră, am fi evitat sutele de „divergențe“ inutile și de greșeli principiale de care abundă această broșură a tov. Troțki. De pildă, teze întregi din această broșură sînt consacrate polemicii cu „trade-unionismul sovietic“. S-a născocit o nouă sperietoare — numai asta ne mai lipsea. Și cine-i această sperietoare ? Tov. Reazanov. Eu îl cunosc pe tov. Reazanov de douăzeci de ani și mai bine. Dv. îl cunoașteți de mai puțină vreme, dar nu-i cunoașteți mai puțin activitatea. Știți foarte bine că printre calitățile lui — și el are o seamă de calități — nu se numără și aprecierea justă a lozincilor. Și să ne apucăm noi să înfățișăm, în tezele noastre, drept „trade-unionism sovietic“ niște cuvinte nu tocmai potrivite care i-au scăpat uneori tovarășului Reazanov ? Ar fi oare serios să facem așa ceva ? Dacă-i așa, atunci am avea „trade-unionism sovietic“, „antiîncheiere sovietică a păcii“ și mai știu eu ce. Nu există nici un punct pentru care să nu poți scorni un „ism“ sovietic. (R e a z a n o v : „antibrestism sovietic“.) Da, chiar așa, „antibrestism sovietic“.

Dar tov. Troțki, care ne prezintă asemenea neseriozități, comite, la rîndul său, o greșală. După el, reiese că în statul muncitoresc sindicatelor nu le revine rolul de a apăra interesele materiale și spirituale ale clasei muncitoare. Aceasta este o greșală. Tov. Troțki vorbește despre „statul muncitoresc“. Să mă iertați, dar asta-i o abstracție. Cînd în 1917 scriam despre statul muncitoresc, era ceva explicabil ; dar acum, cînd ni se spune : „De ce să apărăm clasa muncitoare, și împotriva cui s-o apărăm, din moment ce nu există

burghezie și avem un stat muncitoresc?“ se comite o greșeală vădită. Acest stat nu e în întregime muncitoresc, și tocmai asta e problema. Și tocmai în asta constă una din greșelile fundamentale ale tov. Troțki. Noi am trecut acum de la principiile generale la o dezbatere concretă și la decrete, iar ei ne trag înapoi de la acest început de activitate practică și concretă. Așa nu se poate. În realitate, statul nostru nu este un stat muncitoresc, ci un stat muncitoresc-țărănesc, asta în primul rînd. Iar de aici decurg foarte multe lucruri. (Buharin : Ce fel de stat ? Muncitoresc-țărănesc ?) Și cu toate că tov. Buharin strigă : „Ce fel de stat ? Muncitoresc-țărănesc ?“, n-am să-i răspund. Cine pofteste n-are decît să-și amintească de congresul Sovietelor care și-a încheiat de curînd lucrările, și va găsi răspunsul cuvenit.

Mai mult decît atît. Chiar din programul partidului nostru — document, pe care autorul „A.b.c.-ului comunismului“ îl cunoaște foarte bine, reiese că noi avem un stat muncitoresc *cu o deformare birocratică*. Și a trebuit să-i punem această tristă — cum să-i spun ? — etichetă. Asta-i realitatea perioadei de trecere. Ei bine, se poate oare spune că, într-un stat care în mod practic s-a format în felul acesta, sindicatele nu mai au nimic de apărut, că fără ele poate fi asigurată apărarea intereselor materiale și spirituale ale proletariatului, care în totalitatea lui este organizat ? Aceasta e o părere cu totul greșită din punct de vedere teoretic. Așa ceva ne transpune în domeniul abstracțiilor sau al unui ideal pe care îl vom atinge abia peste 15—20 de ani, și eu nu sînt convins că-l vom atinge chiar într-un asemenea termen. Noi avem însă în față o realitate pe care o cunoaștem bine, afară de cazul că ne lăsăm îmbătați și antrenați de vorbărie intelectualistă sau de considerații abstracte, sau de ceea ce uneori pare a fi „teorie“, dar de fapt este o eroare, o apreciere greșită a particularităților perioadei de trecere. Statul nostru de azi este în așa fel alcătuit, că proletariatul organizat în totalitatea lui trebuie să se apere, iar noi trebuie să folosim aceste organizații muncitorești pentru a apăra pe muncitori de propriul lor stat și pentru a apăra statul nostru cu ajutorul muncitori-

lor. Și o apărare, și alta se înfăptuiesc printr-o împletire specifică a măsurilor noastre de stat și a înțelegerii „îngemănării” noastre cu sindicatele noastre.

Despre această îngemănare voi mai avea prilejul să vorbesc. Dar însuși acest cuvânt arată că a născoci un dușman reprezentat de „trade-unionismul sovietic” înseamnă a comite o greșală. Fiindcă noțiunea de „îngemănare” ne spune că avem de-a face cu lucruri *diferite*, care abia *trebuie* îngemănate; noțiunea de „îngemănare” implică ideea că trebuie să știm să folosim măsurile puterii de stat pentru a apăra interesele materiale și spirituale ale proletariatului organizat în totalitatea lui de această putere de stat. Iar atunci când în loc de îngemănare vom avea o *îmbinare* și o *contopire*, ne vom întruni într-un congres, la care va fi concret analizată experiența practică, iar nu „divergențele” principiale sau unele considerații teoretice abstracte. Încercarea de a descoperi divergențe principiale cu tov. Tomski și cu tov. Lozovski, care la tov. Troțki figurează ca „burocrați” sindicali — cine anume dă dovadă de tendințe birocratice în această controversă, despre asta voi vorbi mai departe —, este de asemenea nereușită. Știm foarte bine că, dacă tov. Rezanov are uneori mica slăbiciune de a inventa neapărat o lozincă, și anume o lozincă aproape principială, în schimb tov. Tomski, care are numeroase păcate, nu mai are și acest păcat. De aceea ni se pare că a declanșa, în acest caz, o luptă de principii împotriva tovarășului Tomski (așa cum face tov. Troțki) înseamnă a întrece orice măsură. Sînt pur și simplu uimit de acest procedeu. A fost o vreme când noi, cu toții, am păcătuیت mult în materie de divergențe fracționiste, teoretice sau de altă natură, dar am făcut, bineînțeles, și cîte ceva folositor, și se pare că de atunci am mai crescut. Acum e timpul să trecem de la născocirea și exagerarea divergențelor principiale la munca practică. N-am auzit niciodată că în Tomski ar precumpăni teoreticianul, că el ar avea pretenția să fie considerat drept un teoretician; poate că asta este o lipsă a lui, dar asta-i altă poveste. Dar, dacă Tomski, care este atît de legat de mișcarea sindicală, trebuie să oglindească — conștient sau inconștient, asta-i altă chestiune, și eu nu spun că o face întotdeauna în mod conștient —, dacă el, prin situația pe care

o deține, trebuie să oglindească această complexă perioadă de trecere și dacă masele au ceva ce le doare și singure nu știu ce le doare, și nici el nu știe ce le doare (a p l a u z e, r î s e t e), dacă, cu toate acestea, el strigă în gura mare, eu afirm că asta constituie un merit, și nu o lipsă. Sînt absolut convins că la Tomski pot fi găsite numeroase greșeli teoretice de amănunt. Și noi toți, dacă ne vom așeza la masă și, cu multă chibzuială, vom scrie o rezoluție sau niște teze, vom face cu toții îndreptări, sau poate că nici nu ne vom apuca să le facem, fiindcă munca practică este mai interesantă decît rectificarea unor mărunte divergențe teoretice.

Trec acum la „democrația de producție“ ; asta — ca să zic așa — pentru Buharin. Știm foarte bine că fiecare om are micile lui slăbiciuni. Asemenea slăbiciuni pot avea și oamenii mari. Și Buharin nu face excepție. De îndată ce aude o expresie fistichie, el nu poate să nu și-o însușească. La plenara din 7 decembrie a Comitetului Central, el a scris, cu o plăcere împinsă pînă la voluptate, o rezoluție despre democrația de producție. Și cu cît reflectez mai atent asupra acestei „democrații de producție“, cu atît îmi dau mai bine seama de falsitatea ei teoretică, de superficialitatea ei. Aici nu găsești nimic altceva decît confuzie. Și pe baza acestui exemplu trebuie să spunem încă o dată, cel puțin într-o adunare de partid : „Tovarășe N. I. Buharin, mai lasă-te de vorbe fistichii, și asta o să fie spre folosul dumitale, al teoriei și al republicii“. (A p l a u z e.) Producția este întotdeauna necesară. Democrația este o categorie exclusiv politică. Nu avem nimic de obiectat împotriva folosirii acestei expresii într-o cuvîntare sau într-un articol. Un articol sesizează și exprimă în mod pregnant o corelație, și atîta tot. Dar cînd vrei să transformi aceasta într-o teză, cînd vrei să faci din aceasta o lozincă menită să unească pe cei ce „sînt de acord“ și pe cei ce nu sînt de acord, cînd spui — așa cum face Troțki — că partidul va trebui „să aleagă între două tendințe“, asta are o rezonanță extrem de ciudată. Dacă partidul va trebui sau nu „să aleagă“, și a cui este vina că el a fost pus într-o situație care-l obligă „să aleagă“, — asta e o chestiune, despre care voi vorbi aparte. Dar fiindcă așa stau azi lucrurile, trebuie să spunem : „În

orice caz, alegeți cît mai puține lozinci greșite din punct de vedere teoretic și care nu conțin în ele altceva decît confuzie, cum este această lozincă a «democrației de producție»⁴. Nici Troțki, nici Buharin n-au aprofundat cum se cuvine, din punct de vedere teoretic, acest termen și s-au încurcat. „Democrația de producție” te face să te gîndești la ceva ce nu intră de loc în sfera ideilor care i-au atras pe ei. Ei au vrut să sublinieze că trebuie să acordăm mai multă atenție producției. Să subliniezi acest lucru într-un articol sau într-o cuvîntare este una, dar cînd faci din el o teză și cînd partidul e pus să aleagă, eu spun : nu alegeți această formulă, fiindcă provoacă confuzie. Producția este întotdeauna necesară, pe cînd democrația nu întotdeauna. Democrația de producție sugerează o serie de idei cu totul greșite. Ieri încă noi mai pledam în favoarea conducerii unice. Nu trebuie să provoci confuzie, să crezi pericolul ca oamenii să se încurce : cînd democrație, cînd conducere unică, cînd dictatură. Nici la dictatură nu trebuie să renunțăm în nici un caz. Îl aud de aici pe Buharin cum mormăie : „Foarte just !” (R î s e t e. A p l a u z e.)

Mai departe. Începînd din septembrie, noi vorbim despre trecerea de la principiul priorității la acela al nivelării. Despre această trecere vorbim într-o rezoluție a conferinței generale a partidului, care a fost confirmată de Comitetul Central⁹⁵. Aceasta este o problemă grea, fiindcă într-un fel sau altul trebuie să îmbinăm principiul nivelării cu acela al priorității ; or, se știe că aceste noțiuni se exclud între ele. Dar noi am învățat totuși cîte ceva din marxism, am învățat cum și cînd pot fi unite contrariile, cum și cînd trebuie unite ; și — ceea ce e mai important — în revoluția noastră, în decurs de trei ani și jumătate, în mod practic noi le-am unit în repetate rînduri.

Problema, bineînțeles, trebuie abordată cu multă precauție și chibzuință. Noi încă la acele plenare, de tristă amintire, ale Comitetului Central^{*}, la care s-au format grupuri

^{*} Este vorba de plenarele Comitetului Central din noiembrie și decembrie 1920. Vezi textul rezoluțiilor adoptate de ele, care a apărut în „Pravda” nr. 255 din 13 noiembrie 1920 și nr. 281 din 14 decembrie 1920, precum și expunerea publicată în „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia” nr. 26 din 20 decembrie 1920.

de șapte și de opt, precum și faimosul „grup tampon”⁹⁷ al tovarășului Buharin, am vorbit despre aceste probleme principiale și încă de atunci am stabilit că trecerea de la prioritate la nivelare nu este de loc ușoară. Și iată că pentru a aduce la îndeplinire această hotărîre a conferinței din septembrie trebuie să ne mai străduim puțin. Fiindcă aceste noțiuni opuse pot fi îmbinate în așa fel încît să iasă o cacofonie, dar și în așa fel încît să iasă o simfonie. A acorda prioritate înseamnă a acorda preferință uneia din ramurile de producție necesare, pentru considerentul că răspunde mai mult decît altele unei necesități vitale. Dar în ce constă această preferință ? Și cît de mare poate fi ea ? Aceasta este o problemă grea, și trebuie să spun că pentru rezolvarea ei nu este suficientă conștiințiozitatea ; aici n-ar fi suficient nici eroismul unui om care poate să aibă multe însușiri alese, dar care este bun numai la locul său. Aici trebuie să știi să rezolvi o problemă cu totul specifică. Așa că, dacă pui problema priorității și a nivelării, trebuie în primul rînd s-o tratezi în mod chibzuit, și tocmai asta nu se observă în lucrarea tov. Troțki ; cu cît își prelucrează mai mult tezele sale inițiale, cu atît emite mai multe propoziții greșite. Iată ce citim în ultimele lui teze :

„...În domeniul *consumului*, adică al condițiilor de existență individuală ale oamenilor muncii, este necesar să mergem pe linia nivelării. În domeniul *producției*, dimpotrivă, principiul priorității va rămîne multă vreme încă pentru noi principiul hotărîtor...” (teza 41, p. 31 din broșura lui Troțki).

Din punct de vedere teoretic se face aici o totală confuzie. Se susține o teză complet greșită. Prioritate înseamnă preferință, dar preferință fără consum nu înseamnă nimic. Dacă mi se va da preferință în așa fel ca să primesc 50 de grame de pîine, mă las păgubaș de asemenea foloase. Prioritatea în domeniul producției trebuie să însemne preferință și în domeniul consumului. Altfel prioritatea este un vis, o iluzie, și noi sîntem, totuși, materialişti. Iar muncitorii sînt și ei tot materialişti ; dacă vorbești de prioritate, atunci dă și pîine, dă îmbrăcăminte și carne. Numai așa am înțeles și înțelegem noi lucrurile cînd dezbatem, în Consiliul Apără-

rii, de sute de ori aceste probleme în cazuri concrete, cînd unul trage cizmele spre el și spune : „Eu am prioritate“, iar altul spune : „Mie să-mi dați cizmele, altfel muncitorii tăi, care au prioritate, nu vor rezista, și prioritatea ta se va duce de rîpă“.

Rezultă deci că, în ce privește nivelarea și prioritatea, în teze problema este pusă într-un mod cu totul greșit. În afară de aceasta, se face un pas înapoi față de ceea ce în practică a fost deja verificat și cucerit. Așa ceva nu se admite, și pe această cale nu se poate obține nimic bun.

Mai departe : problema „îngemănării“. În momentul de față, cel mai nimerit ar fi ca, un timp oarecare, să nu se mai vorbească despre „îngemănare“. Vorba e de argint, iar tăcerea e de aur. De ce ? Pentru că de îngemănare am și început să ne ocupăm în practică ; nu există la noi nici un consiliu economic gubernial mai important, nici o secție mai importantă a Consiliului economic superior sau a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație etc. unde să nu existe *în practică* îngemănare. Dar rezultatele sînt ele întru totul satisfăcătoare ? Tocmai aici e buba. Studiază *experiența practică*, pentru a vedea cum s-a efectuat îngemănarea și care a fost rezultatul. Decretele prin care s-a introdus îngemănarea într-o instituție sau alta sînt atît de numeroase, că n-ai cum să le citești pe toate. Dar ca să studiem în mod practic ce a ieșit din asta, să vedem ce ne-a adus cutare îngemănare în cutare ramură industrială, cînd cutare membru al sindicatului gubernial deținea cutare funcție în consiliul economic gubernial, ce rezultate au fost obținute, cîte luni a realizat el această îngemănare ș.a.m.d. — asta încă n-am fost în stare s-o facem în mod concret, prin propria noastră experiență practică. Am știut să născocim o divergență de principii în chestiunea îngemănării și să facem cu acest prilej o greșeală — în această privință sîntem meșteri mari —, dar să studiem propria noastră experiență și s-o verificăm, la asta nu ne pricepem. Și cînd vom avea congrese ale Sovietelor la care, în afară de comisii pentru studierea raioanelor agricole din punctul de vedere al aplicării într-un fel sau altul a legii cu privire la îmbunătățirea agriculturii, vor fi și comisii pentru studierea

îngemănării, a rezultatelor obținute prin îngemănare în industria morăritului din gubernia Saratov, în industria metalurgică din Petrograd, în industria carboniferă din Donbass etc., cînd aceste comisii, după ce vor fi strîns numeroase materiale, vor declara : „Am studiat cutare și cutare chestiune“, atunci am să spun și eu : „Da, am început să facem treabă, am ieșit din vîrsta copilăriei !“. Dar dacă, după ce timp de trei ani ne-am ocupat de îngemănare, ni se oferă „teze“ în care se născocesc divergențe de principii cu privire la îngemănare, ce poate să fie mai trist și mai greșit ? Noi am pornit pe calea îngemănării, și nu mă îndoiesc că am pornit cum trebuie, dar n-am studiat încă cum se cuvine rezultatele experienței noastre. De aceea singura tactică inteligentă în privința îngemănării este tăcerea.

Este necesar să studiem experiența practică. Eu am semnat decrete și hotărîri în care se dau indicații cu privire la cazurile de îngemănare practică, și practica este de o sută de ori mai importantă decît orice teorie. De aceea, cînd ni se spune : „Hai să discutăm despre «îngemănare»“, eu răspund : „Să studiem ceea ce am făcut“. Că am făcut multe greșeli, e în afară de orice îndoială. Totodată se prea poate ca o mare parte din decretele noastre să aibă nevoie de unele modificări. Sînt de acord cu această observație, și nu sînt de loc un admirator al decretelor. Dar faceți atunci propuneri practice : să se modifice cutare și cutare punct. În felul acesta va fi pusă în mod concret chestiunea. Și aceasta nu va fi o muncă neproductivă. Nu va duce la proiectomanie birocratică. Dacă iau capitolul al VI-lea, intitulat „Concluzii practice“, din broșura lui Troțki, constat că tocmai de acest păcat suferă concluziile lui practice. Fiindcă acolo se spune că $\frac{1}{3}$ pînă la $\frac{1}{2}$ din numărul total al membrilor Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și ai prezidiului Consiliului economic superior trebuie să facă parte din ambele instituții, iar în cazul colegiilor, $\frac{1}{2}$ pînă la $\frac{2}{3}$ ș.a.m.d. De ce ? Uite așa, „din ochi“. Desigur, în decretele noastre asemenea raporturi se stabilesc de multe ori chiar așa, „din ochi“ ; dar de ce este inevitabil acest procedeu în decrete ? Nu sînt un apărător al tuturor decre-

telor și nu vreau să le prezint ca fiind mai bune decît sînt în realitate. În ele, de cele mai multe ori, asemenea mărimi convenționale ca jumătate sau o treime din numărul total al membrilor etc. sînt stabilite din ochi. Cînd într-un decret se spune așa ceva, asta înseamnă : încercați să faceți așa, iar după aceea o să cîntărim noi rezultatele „încercării” voastre. După aceea o să vedem ce anume a ieșit. După ce vom stabili ce a ieșit, vom merge înainte. Noi realizăm îngemănarea și o vom realiza din ce în ce mai bine, pentru că devenim tot mai practici și mai pricepuți.

Dar mi se pare că am început să mă ocup de „propaganda pe linie de producție”. Ce să-i faci ! Cînd se vorbește despre rolul sindicatelor în producție, trebuie atinsă și această problemă.

Voi trece, așadar, la această problemă a propagandei pe linie de producție. Aceasta, de asemenea, este o problemă practică, și noi o punem în mod practic. Pentru desfășurarea propagandei pe linie de producție există instituții de stat ; ele au și luat ființă. Nu știu dacă sînt bune sau rele ; trebuie să le încercăm. Și nu e de loc nevoie să scriem „teze” în legătură cu această problemă.

Dacă e să vorbim în ansamblu despre rolul ce revine sindicatelor în producție, trebuie să spunem că în ce privește democrația nu este nevoie de altceva decît de democratismul obișnuit. Subterfugiile de felul „democrației de producție” sînt eronate, și ele nu vor duce la nimic. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, propaganda pe linie de producție. Instituții în acest scop au și fost create. În tezele lui Troțki se vorbește despre propaganda pe linie de producție. Dar degeaba se vorbește, fiindcă în această privință „tezele” reprezintă ceva învechit. Nu știm, deocamdată, dacă instituțiile sînt bune sau rele. Să le supunem la proba practică, și abia după aceea să ne pronunțăm. Hai să întreprindem o anchetă și să studiem problema. Să presupunem că la congres se constituie 10 comisii de cîte 10 oameni : „Te-ai ocupat cu propaganda pe linie de producție ? Cum anume ai procedat și care au fost rezultatele ?”. După ce vom studia toate aceste rezultate, vom răsplăti pe cei care au avut succese deosebite și vom lăsa la o parte experiența

care a dat greș. Am căpătat de pe acum experiență practică — ce-i drept, destul de modestă, dar am căpătat totuși, și se găsesc unii care încearcă să ne tragă înapoi de la această experiență la „teze principiale“. Asta este mai degrabă o mișcare „reacționară“ decît „trade-unionism“.

Apoi, în al treilea rînd, chestiunea premiilor. Aici rolul și sarcina sindicatelor în domeniul producției constă în acordarea de premii *în natură*. Lucrul acesta a fost început și treaba merge. Au fost puse la dispoziție, în acest scop, 500 000 de puduri de cereale, din care 170 000 au și fost distribuite. Nu știu dacă au fost distribuite bine, în mod echitabil. Consiliul Comisarilor Poporului a fost sesizat că nu se face o justă distribuție, că în loc de premii s-a ajuns la un adaos la salariu. Lucrul acesta l-au arătat cei de la sindicate, ca și cei de la Comisariatul poporului pentru problemele muncii. Noi am numit o comisie care să studieze chestiunea, dar ea n-a studiat-o încă. Au fost puse la dispoziție 170 000 de puduri de cereale, dar ele trebuie distribuite în așa fel încît să fie răsplătiți cei care au dat dovadă de eroism, de conștiinciozitate, de talent și de devotament în munca pe tărîm economic, într-un cuvînt de acele calități pe care le laudă atît de mult Troțki. Dar ceea ce interesează acum nu este să coplășim pe oameni cu laude în tezele emise de noi, ci să le dăm pîine și carne. N-ar fi de preferat, bunăoară, să nu mai dăm carne cutărei categorii de muncitori și, în schimb, s-o distribuim, sub formă de premii, altor muncitori, care au „prioritate“ ? La o asemenea prioritate nu renunțăm. Această prioritate este necesară. Să studiem temeinic experiența practică pe care am căpătat-o în aplicarea principiului priorității.

Apoi, în al patrulea rînd, comisiile de disciplină. Rolul sindicatelor în producție, „democrația de producție“ — să nu-i fie cu supărare tovarășului Buharin — sînt doar vorbe goale, dacă n-avem comisii de disciplină. Or, în tezele dv. nu se pomenește de așa ceva. Prin urmare, din punct de vedere principial și teoretic, cît și din punct de vedere practic se poate trage o singură concluzie în ce privește tezele lui Troțki și poziția lui Buharin : să ne ferească sfîntul de așa ceva !

Și cu atît mai mult ajung la această concluzie cînd îmi spun : dv. nu puneți problema în mod marxist. Nu numai că tezele dv. conțin o serie de greșeli teoretice, dar modul dv. de a aprecia „rolul și sarcinile sindicatelor“ nu este marxist, pentru că nu poți aborda o temă atît de vastă fără să analizezi particularitățile momentului actual în ce privește latura lui politică. Doar nu degeaba am scris eu împreună cu tov. Buharin, în rezoluția Congresului al IX-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la syndicate, că politicul este expresia cea mai concentrată a economicului.

Dacă analizăm situația politică actuală, putem spune că ne aflăm într-o perioadă de trecere în cadrul unei perioade de trecere. Întreaga dictatură a proletariatului reprezintă o perioadă de trecere, dar acum avem, ca să zic așa, o serie întreagă de noi perioade de trecere. Demobilizarea armatei, încetarea războiului, posibilitatea de a avea un răgaz de pace mult mai îndelungat decît cel dinainte, de a ne asigura o trecere mai trainică de pe frontul războiului pe acela al muncii. Chiar numai prin acest fapt, chiar numai datorită acestui fapt a și început să se schimbe atitudinea clasei proletariatului față de clasa țărănimii. Și cum se schimbă ea ? Acest lucru trebuie examinat cu atenție, iar din tezele dv. nu reiese așa ceva. Atîta timp cît nu l-am examinat, trebuie să știm să așteptăm. Poporul e istovit, o serie întreagă de rezerve care fuseseră prevăzute pentru unele ramuri de producție, care se bucură de prioritate, au fost deja consumate ; atitudinea proletariatului față de țărănime se schimbă. Războiul a provocat o stare de oboseală extremă, nevoile au crescut, în timp ce producția n-a crescut sau a crescut într-o măsură insuficientă. Pe de altă parte, eu, încă în raportul prezentat la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, am atras atenția că noi am folosit în mod just și cu succes constrîngerea atunci cînd am știut mai întîi să facem ca ea să se sprijine pe convingere *. Trebuie să spun că Troțki și Buharin n-au ținut de loc seama de acest considerent extrem de important.

Am desfășurat noi o muncă de lămurire suficient de amplă și de temeinică, pentru a convinge pe muncitori de

* Vezi volumul de față, p. 144—145. — *Nota red.*

necesitatea noilor sarcini de producție? Nu, abia am început s-o facem. N-am antrenat încă masele. Dar pot oare masele să treacă dintr-o dată la aceste sarcini noi? Nu, nu pot, pentru că, de exemplu, problema dacă trebuie doborât moșierul Vranghel, dacă trebuie făcute în acest scop toate sacrificiile nu necesită o propagandă specială. În ce privește însă rolul sindicatelor în producție, dacă avem în vedere nu problema „principială”, nu discuțiile despre „trade-unionismul sovietic” și alte asemenea fleacuri, ci latura practică a problemei, trebuie să spunem că abia am început să elaborăm problema, abia am creat o instituție pentru propaganda pe linie de producție; nu avem încă experiență. Am instituit premii în natură, dar n-avem încă experiență. Am creat comisii de disciplină, dar nu cunoaștem încă rezultatele. Or, din punct de vedere politic, tocmai pregătirea maselor este lucrul cel mai important. Am pregătit noi problema, am studiat-o, am chibzuit asupra ei, am cântărit-o sub acest aspect? Nici pe departe. Și aceasta e o greșală politică fundamentală, o greșală gravă și periculoasă, pentru că aici, mai mult decât în oricare altă problemă, trebuie să procedezi după regula: „măsoară de două ori și taie o dată”, iar ei s-au apucat să taie fără să fi măsurat măcar o dată. Se spune că „partidul trebuie să aleagă între două tendințe”, dar n-au măsurat încă măcar o dată, și, în plus, au mai născocit și falsa lozincă a „democrației de producție”.

Trebuie să înțelegem semnificația acestei lozinci, mai ales într-un asemenea moment politic, când birocratismul a apărut în fața maselor într-o formă concretă pentru ele și când noi am pus la ordinea zilei problema birocratismului. Tov. Troțki spune, în tezele sale, că în problema democrației muncitorești congresului nu-i rămâne „decît să fixeze în mod unanim”. Nu e adevărat. Nu e de ajuns să fixezi: a fixa înseamnă a consfinți ceea ce a fost pe deplin chibzuit și măsurat; or, problema democrației de producție este departe de a fi fost chibzuită pînă la capăt, încercată, verificată. Gîndiți-vă ce interpretare poate căpăta în rîndul maselor lozincă „democrației de producție”.

„Noi, oamenii de rînd, oamenii de masă, spunem că este nevoie de înnoire, de îndreptare, că trebuie să izgonim pe

birocrăți, iar tu vrei să mă duci cu vorba, îmi spui să mă ocup de producție, să dau dovadă de democrație obținând succese în producție ; dar eu vreau să mă ocup de producție nu cu actualele cadre — birocratice — ale conducerilor de întreprinderi, ale direcțiilor generale etc., ci cu altele“. Dv. n-ați dat maselor răgaz să-și spună cuvântul, să-și însușească lozinca și să chibzuiască, n-ați dat partidului răgaz să dobândească o nouă experiență, și vă și grăbiți, săriți peste cal, născociți formule care din punct de vedere teoretic sînt false. Și cît de mult o să mai agraveze executanții prea zeloși această greșeală ! Un conducător politic răspunde nu numai pentru felul cum conduce, ci și pentru ceea ce fac cei pe care îi conduce. Uneori el nu știe acest lucru, adeseori nu-l dorește, dar răspunderea cade asupra lui.

Trec acum la plenaryle din noiembrie (9 noiembrie) și decembrie (7 decembrie) ale Comitetului Central, în care toate aceste greșeli și-au găsit expresia nu în disocieri logice, premise, raționamente teoretice, ci în fapte. A ieșit un talmeș-balmeș și o harababură în Comitetul Central ; așa ceva s-a întîmplat pentru prima oară în istoria partidului nostru în timpul revoluției, și este un lucru periculos. Principalul este că s-a produs o despicare, a apărut grupul „tampon“ al lui Buharin, Preobrajenski și Serebrenkov, care a pricinuit mai mult rău și mai multă confuzie ca oricare.

Amintiți-vă de istoria cu Glavpolitputi⁹⁸ și Tektran. Într-o rezoluție a Congresului al IX-lea al P.C. din Rusia din aprilie 1920, se spunea că se creează Glavpolitputi ca un organ „provizoriu“, urmînd ca „într-un termen cît mai scurt posibil“ să se treacă neapărat la situația normală⁹⁹. În septembrie ați putut citi : „Treceți la o situație normală“*. În noiembrie (9 noiembrie) se întrunește plenara, și Troțki prezintă tezele sale, părerile sale despre trade-

* Vezi, în „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“ nr. 26, p. 2, rezoluția plenarei din septembrie a Comitetului Central, paragr. 3 : „Comitetul Central considera totodată că situația grea a sindicatelor din transporturi, care a făcut necesară crearea organizațiilor Glavpolitputi și Politvod¹⁰⁰ ca pîrghii temporare pentru sprijinirea și normalizarea muncii, este în prezent considerabil îmbunătățită. De aceea acum este posibil și necesar să se procedeze la includerea acestor organizații în sindicat în calitate de organe sindicale, care să se adapteze și să se dizolve în aparatul sindical“.

unionism. Oricît de plăcută rezonanță au avut unele din frazele lui în legătură cu propaganda pe linie de producție, a trebuit să spunem că toate acestea sînt greșite, că n-au nici o legătură cu problema, că înseamnă un pas înapoi și că în momentul de față Comitetul Central nu poate să se ocupe de asemenea lucruri. Buharin spune : „toate acestea sînt foarte bune“. Poate c-or fi ele foarte bune, dar acesta nu este un răspuns la chestiunea în discuție. După dezbateri furtunoase se adoptă, cu 10 voturi contra 4, o rezoluție în care, într-o formă politicoasă și tovarășească, se spune că însuși Țektranul „a pus deja la ordinea zilei“ „întărirea și dezvoltarea metodelor democrației proletare în sînul sindicatului“. După aceea se spune că Țektranul trebuie „să participe îndeaproape la activitatea generală a C.C.S. din Rusia, în cadrul căruia să se bucure de aceleași drepturi ca și celelalte uniuni sindicale“.

Care este ideea fundamentală a acestei hotărîri a Comitetului Central ? Ea este clară : „Tovarăși din Țektran ! Îndepliniți nu numai formal, ci și în mod efectiv hotărîrile congresului și ale Comitetului Central, pentru ca prin munca voastră să ajutați toate sindicatele, pentru ca să nu mai rămîna nici urmă de birocratism, de preferință, de îngîmfare, să nu se mai spună : noi sîntem mai buni decît alții, mai bogați decît alții și primim mai mult ajutor“.

După aceea trecem la munca practică. Se creează o comisie, a cărei componență este dată publicității. Troțki iese din comisie, torpilează lucrările ei, la care nu mai vrea să participe. De ce ? Pentru simplul motiv că Lutovinov se joacă uneori de-a opoziția. Ce-i drept, și Osinski face la fel. Este un joc neplăcut, vi-o spun deschis. Dar este acesta un argument ? Osinski a condus excelent campania de în-sămîntări. Cu toată „campania opoziționistă“ dusă de el, a trebuit să lucrăm împreună ; dar procedeul acesta — de a torpila lucrările comisiei — este birocratic, nesovietic, nesocialist, nejust și dăunător din punct de vedere politic. Într-un moment cînd trebuie să separăm ceea ce este sănătos de ceea ce este nesănătos în „opoziție“, un asemenea procedeu este de trei ori nejust și dăunător din punct de vedere politic. Cînd Osinski duce o „campanie opozițio-

nistă“, eu îi spun : „aceasta este o campanie dăunătoare“, dar, cînd conduce o campanie de însămîntări, nu poți avea decît cuvinte de laudă pentru el. Că Lutovinov, ca și Ișcenko și Șleapnikov, comite o greșeală prin „campania opoziționistă“ dusă de el, n-am să contest niciodată, dar aceasta nu constituie un motiv să torpilezi lucrările comisiei.

Dar ce însemna o asemenea comisie ? Ea însemna încetarea discuțiilor intelectualiste în legătură cu niște divergențe lipsite de conținut și trecerea la munca practică. Propaganda pe linie de producție, premiile, comisiile de disciplină — iată despre ce trebuia să se vorbească și de ce trebuia să se ocupe comisia. Și iată că tov. Buharin, șeful „grupului tampon“, împreună cu Preobrajenski și Serebriakov, văzînd periculoasa despicare ce s-a produs în Comitetul Central, s-a apucat să creeze un tampon, un astfel de tampon că mi-e greu să găsesc o expresie parlamentară pentru a-l califica. Dacă m-aș pricepe să fac caricaturi, așa cum se pricepe tov. Buharin, l-aș prezenta sub chipul unui om care ține în mîină o găleată cu gaz și toarnă gaz pe foc, iar dedesubt aș scrie : „gaz tampon“. Tov. Buharin a vrut să creeze ceva ; nu încapă îndoială că dorința lui a fost cît se poate de sinceră și de „tamponistă“. Dar din încercarea lui n-a ieșit un tampon, ci a reieșit doar că dînsul n-a ținut seamă de momentul politic și, în afară de asta, a comis unele greșeli teoretice.

Era nevoie să aducem într-o largă discuție toate aceste controverse, să ne ocupăm de asemenea fleacuri, să ne pierdem cu ele săptămînile dinaintea congresului, care ne sînt atît de necesare ? În acest timp am fi putut să elaborăm și să studiem problema premiilor, a comisiilor de disciplină, a îngemănării. Tocmai aceste probleme le-am fi rezolvat în mod operativ în comisia Comitetului Central. Dacă tov. Buharin voia să creeze un tampon, și nu să ajungă în situația unuia despre care se spune : „una a vrut, și alta a ieșit“, el trebuia să ceară și să insiste ca tov. Troțki să rămîină în comisie. Dacă ar fi spus și ar fi făcut acest lucru, am fi pornit pe o cale practică, ne-am fi dat seama, în această comisie, cum arată într-adevăr conducerea unică,

cum arată democrația, cum se comportă cei numiți în diferite posturi etc.

Mai departe. În decembrie (plenara din 7 decembrie) se produsese deja ruptura cu cei din transporturile pe apă, care a dus la agravarea conflictului, și, ca urmare, în Comitetul Central ne-am pomenit acum cu 8 voturi împotriva celor 7 ale noastre. Tov. Buharin, vrînd cu tot dinadinsul „să împace“ lucrurile și să pună în funcțiune „tamponul“, a scris în pripă partea „teoretică“ a rezoluției plenarei din decembrie; dar se înțelege că, după ce au fost torpilate lucrările comisiei, din asta nu putea să iasă nimic.

În ce constă deci greșeala comisă de Glavpolitputi și de Tektran? În nici un caz în faptul că au făcut uz de constrîngere. Dimpotrivă, acesta este un merit al lor. Greșeala lor constă în aceea că n-au știut să treacă la timp și fără conflicte, potrivit cerințelor formulate de Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, la o muncă sindicală normală, n-au știut să se adapteze cum trebuie sindicatelor, n-au știut să le ajute și să stabilească raporturi de egalitate în drepturi cu ele. Există o prețioasă experiență militară: eroism, executare întocmai a ordinelor primite etc. Există și lucruri rele în experiența celor mai proaste elemente din rîndurile militarilor: birocratism, înfumurare. Tezele lui Troțki, cu sau fără voia lui, sprijină nu ceea ce este mai bun, ci ceea ce este mai rău în experiența militară. Nu trebuie să uităm că un conducător politic răspunde nu numai pentru politica sa, dar și pentru ceea ce fac cei pe care îi conduce.

Ultimul lucru pe care am vrut să vi-l spun și pentru care a trebuit să mă ocărăsc eu însumi ieri, spunîndu-mi că sînt un prost, este că am scăpat din vedere tezele tovarășului Rudzutak. Rudzutak are cusurul că nu se pricepe să vorbească frumos, să impresioneze. Și de aceea nu bagi de seamă, lași să-ți scape ceea ce spune. Ieri, neavînd posibilitatea să vin la adunare, mi-am revăzut materialele și am găsit printre ele o mică tipăritură, publicată în vederea celei de-a V-a Conferințe generale a sindicatelor, care a avut loc între 2 și 6 noiembrie 1920. Această tipăritură are ca titlu: „Sarcinile sindicatelor în producție“. Am să vă citesc întreg textul ei, care nu este prea lung:

PENTRU CEA DE-A V-A CONFERINȚĂ GENERALĂ A SINDICATELOR DIN RUSIA

Sarcinile sindicatelor pe linie de producție

(TEZELE RAPORTULUI TOV. RUDZUTAK)

1. Îndată după Revoluția din Octombrie, syndicatele au fost *aproape singurele* organe care, paralel cu exercitarea *controlului* muncitoresc, puteau și trebuiau să ia asupra lor munca de organizare și de *conducere a producției*. În prima perioadă de existență a Puterii sovietice, aparatul de stat pentru conducerea economiei naționale nu era încă organizat, iar sabotajul proprietarilor de întreprinderi și al personalului tehnic superior făcea ca în fața clasei muncitoare să se pună în mod imperios sarcina de a menține industria și de a restabili funcționarea normală a întregului aparat economic al țării.

2. În perioada următoare a activității Consiliului economic superior, cînd o parte considerabilă din această activitate se reducea la lichidarea întreprinderilor particulare și la organizarea conducerii lor de către stat, *sindicatelor au desfășurat această activitate paralel și împreună cu organele de stat* pentru conducerea economică.

Slăbiciunea organelor de stat nu numai că făcea explicabil un asemenea *paralelism*, dar îl și justifica; din punct de vedere istoric el se justifica prin faptul că între syndicate și organele de conducere economică se stabilise un contact deplin.

3. Conducerea exercitată de organele economice de stat, luarea treptată în stăpînire, de către ele, a aparatului de producție și de conducere și coordonarea diferitelor părți ale acestuia au făcut ca *centrul de greutate al muncii de conducere a industriei* și de elaborare a programului de producție să se mute în *aceste organe*. În legătură cu aceasta, activitatea sindicatelor în domeniul organizării producției s-a redus la *participarea lor la alcătuirea colegiilor* direcțiilor generale, ale centralelor și ale conducerilor întreprinderilor.

4. În momentul de față, pentru noi se pune din nou, și în chip nemijlocit, problema stabilirii unei legături cît mai strînsă între organele economice ale Republicii sovietice și syndicate, cînd este neapărată nevoie să folosim în mod rațional fiecare unitate de muncă și să atragem întreaga masă a producătorilor, s-o facem să participe în mod conștient la procesul de producție; cînd aparatul de stat pentru conducerea economiei, devenind tot mai amplu și mai complex, s-a transformat într-o mașină birocratică disproporționat de mare în comparație cu producția însăși, ceea ce determină în mod necesar syndicatele să participe nemijlocit la organizarea producției, nu numai prin reprezentare personală în organele economice, ci ca organizație în ansamblul ei.

5. Dacă Consiliul economic superior abordează problema stabilirii programului general de producție, pornind de la *existența elementelor materiale ale producției* (materii prime, combustibil, starea mașinilor etc.), syndicatele trebuie să abordeze această problemă *din punctul de vedere al organizării muncii* în vederea realizării sarcinilor de pro-

ducție și a folosirii raționale a muncii. De aceea, *la întocmirea programului general de producție, atât în părțile lui componente, cât și în ansamblu, trebuie să participe neapărat sindicatele*, pentru a îmbina cât mai rațional folosirea resurselor materiale ale producției cu folosirea muncii.

6. Introducerea unei adevărate discipline a muncii, combaterea cu succes a dezertării de la muncă etc. nu sînt posibile decît cu condiția ca întreaga masă a celor ce participă la producție să *contribuie în mod conștient* la îndeplinirea acestor sarcini. Acest lucru nu se poate înfăptui *prin metode birocratice și prin ordine de sus*, ci este necesar ca fiecare dintre cei ce participă la procesul de producție să înțeleagă necesitatea și rostul sarcinilor de producție pe care le îndeplinește; ca fiecare dintre ei nu numai să contribuie la îndeplinirea sarcinilor primite de sus, dar și să participe în mod conștient la remedierea tuturor deficiențelor de ordin tehnic și organizatoric din domeniul producției.

În acest domeniu, sindicatelor le revin sarcini uriașe. Ele trebuie să învețe *pe membrii lor din fiecare secție*, din fiecare fabrică să observe și să semnaleze toate deficiențele în folosirea forței de muncă care se datoresc unei utilizări nepotrivite a mijloacelor tehnice sau unei munci administrative nesatisfăcătoare. *Întreaga experiență a diferitelor întreprinderi și ramuri de producție trebuie folosită pentru o luptă dîrză împotriva tăragănelii, delăsării și birocratismului.*

7. Pentru a sublinia în mod deosebit importanța acestor sarcini pe linie de producție, este necesar ca, din punct de vedere organizatoric, ele să fie precis încadrate într-o anumită muncă curentă. *Secțiile economice* care sînt în curs de organizare pe lângă sindicate, conform hotărîrii adoptate de cel de-al III-lea Congres general, trebuie ca, desfășurîndu-și munca lor, să pună treptat în lumină și să definească caracterul întregii activități sindicale. Așa, de pildă, în actualele condiții sociale, cînd întreaga producție este îndreptată spre satisfacerea nevoilor oamenilor muncii înșiși, *tarifele de salarizare și premiile trebuie să fie în strînsă legătură și dependență de gradul de îndeplinire a planului de producție.* Premiile în natură și plata parțială în natură a salariului trebuie să se transforme treptat într-un *system de aprovizionare a muncitorilor în funcție de gradul productivității muncii.*

8. O asemenea organizare a activității sindicatelor este menită, pe de o parte, să pună capăt existenței unor *organe paralele (secțiile politice etc.)*, iar pe de altă parte să stabilească o strînsă legătură între mase și organele de conducere economică.

9. După Congresul al III-lea, sindicatele n-au reușit, într-o măsură însemnată, să-și îndeplinească programul în ce privește participarea lor la construirea economiei naționale, și aceasta datorită, pe de o parte, *condițiilor create de război*, iar pe de altă parte *slăbiciunii lor organizatorice* și lipsei lor de legătură cu munca de conducere și activitatea practică a organelor economice.

10. În legătură cu aceasta, sindicatele trebuie să-și pună următoarele sarcini practice imediate: a) o participare cît mai activă la re-

zolvarea problemelor de producție și de conducere ; b) o participare directă, împreună cu organele economice respective, la organizarea unor organe de conducere *competente* ; c) o urmărire atentă a diferitelor *tipuri de conducere* și a influenței exercitate de ele asupra producției ; d) o participare obligatorie la elaborarea și stabilirea *planurilor* economice și a programelor de producție ; e) *organizarea muncii* în concordanță cu ordinea importanței sarcinilor economice ; f) organizarea pe scară largă a *agitației și propagandei* pe linie de producție.

11. Secțiile economice ale *sindicatelor* și ale organizațiilor sindicale trebuie, în mod efectiv, transformate în pîrghii puternice, cu o acțiune rapidă, astfel ca să asigure o participare sistematică a sindicatelor la organizarea producției.

12. Pentru a se asigura o aprovizionare planificată a muncitorilor cu cele necesare, trebuie ca sindicatele să-și exercite *influența lor asupra organelor de distribuție ale Comisariatului aprovizionării*, atât asupra celor locale, cât și asupra celui central, participînd în mod practic și concret la munca tuturor organelor de distribuție și exerci-tînd un *control* asupra ei, și să acorde o atenție deosebită activității *comisiilor* centrale și guberniale pentru *aprovizionarea muncitorilor*.

13. Dat fiind că așa-zisa „prioritate“, datorită tendințelor îngust departamentale manifestate de diversele direcții generale, centrale etc., a ajuns să capete un caracter de-a dreptul haotic, trebuie ca pretutindeni sindicatele să lupte pentru o aplicare efectivă a priorității în economie și pentru revizuirea actualului sistem de stabilire a priorității, potrivit cu importanța diverselor ramuri de producție și cu resursele materiale ale țării.

14. O deosebită atenție trebuie acordată așa-numitului grup de întreprinderi model, pentru a le transforma în adevărate întreprinderi model, prin crearea unei conduceri competente și făurirea disciplinei în muncă, ca și prin activitatea desfășurată de organizația sindicală.

15. În domeniul organizării muncii este necesar ca, pe lângă gruparea într-un sistem armonios a măsurilor privitoare la tarifele de salarizare și revizuirea sub toate aspectele a normelor de producție, sindicatele să pornească o luptă intransigentă împotriva diferitelor *forme de dezertare de la muncă* (absențe nemotivate, întârzieri etc.). Comisiile de disciplină, cărora pînă acum nu li s-a acordat atenția cuvenită, trebuie să devină într-adevăr un mijloc de luptă împotriva încălcării disciplinei proletare a muncii.

16. Îndeplinirea sarcinilor enumerate pînă aci, ca și elaborarea unui plan practic de propagandă pe linie de producție și a unei serii de măsuri pentru îmbunătățirea situației economice a muncitorilor, trebuie să fie date în seama secțiilor economice. De aceea este necesar ca secția economică a C.C.S. din Rusia să fie însărcinată cu convocarea, în cel mai scurt timp, a unei *conșfătuiri speciale pe întreaga țară a secțiilor economice*, în vederea examinării problemelor practice ale construcției economice în legătură cu activitatea organelor economice de stat.

Cred că acum vă dați seama de ce a trebuit să mă ocă-răsc eu însumi. Asta este într-adevăr o platformă ; ea este de o sută de ori mai bună decît ceea ce a scris, după o în-delungă chibzuială, tov. Troțki și decît ceea ce a scris, fără să chibzuiască de loc, tov. Buharin (rezoluția plenarei din 7 decembrie). Noi, membrii Comitetului Central, care timp de mulți ani n-am mai lucrat în mișcarea sindicală, ar trebui să învățăm cu toții de la tov. Rudzutak ; de la el ar trebui să învețe și tov. Troțki, și tov. Buharin. Această platformă a fost adoptată de syndicate.

Am uitat cu toții de comisiile de disciplină ; or, fără premii în natură, fără comisii de disciplină, „democrația de producție“ este o vorbă goală.

Vreau să compar acum tezele lui Rudzutak cu cele prezentate de Troțki Comitetului Central. La sfîrșitul tezei a 5-a citesc :

„...trebuie să se procedeze încă de pe acum la reorganizarea sindicatelor, adică înainte de toate la selecționarea personalului de conducere, tocmai din acest punct de vedere...“.

Iată o adevărată mostră de birocratism ! Troțki și Kresinski vor selecționa „personalul de conducere“ al sindicatelor !

Încă o dată spun : iată prin ce se explică greșeala Tektranului. Greșeala lui nu e că a făcut uz de constrîngere : asta e un merit al lui. Greșeala lui e că n-a știut să abordeze sarcinile generale ale tuturor sindicatelor, că n-a știut să treacă el însuși la o folosire mai justă, mai rapidă și mai eficace a comisiilor de disciplină și să ajute tuturor sindicatelor să facă acest lucru. Cînd am citit cele spuse de tov. Rudzutak, în tezele sale, despre comisiile de disciplină, mi-am zis : probabil că există un decret în această privință. Și într-adevăr există un asemenea decret. E „*Legea* cu privire la comisiile disciplinare muncitorești de judecată to-vărășească“, publicată la 14 noiembrie 1919 (Colecția de legi nr. 537).

În aceste comisii, un rol deosebit de important revine sindicatelor. Nu știu dacă sînt bune aceste comisii, nu știu cu cît succes acționează ele și dacă acționează întotdeauna.

Dacă am studia propria noastră experiență practică, am face o treabă de un milion de ori mai folositoare decât tot ce au scris tovarășii Troțki și Buharin.

Închei. Ca o concluzie la cele spuse în această chestiune, trebuie să arăt că aducerea acestor divergențe într-o largă discuție de partid și la congresul partidului este o mare greșeală. Este o greșeală din punct de vedere politic. În comisie, și numai în comisie, noi am fi avut o discuție concretă și am fi mers înainte; acum însă mergem înapoi, și timp de câteva săptămâni vom merge înapoi spre teze teoretice abstracte, în loc să abordăm problema în mod concret. În ce mă privește, trebuie să spun că toată chestiunea asta m-a plictisit de moarte și, chiar dacă n-aș fi bolnav, m-aș lepăda de ea cu cea mai mare plăcere; aș fi gata să plec unde m-or duce ochii.

În concluzie: tezele lui Troțki și ale lui Buharin conțin o serie întreagă de greșeli teoretice, o serie de inexactități principiale. Din punct de vedere politic, modul cum abordează ei problema dovedește o totală lipsă de tact. „Tezele“ tovarășului Troțki sînt dăunătoare din punct de vedere politic. Politica lui se reduce, în fond, la o hărțuire birocratică a sindicatelor. Și congresul partidului nostru, sînt convins, va condamna și va respinge această politică. (Aplauze furtunoase, îndelung repetate.)

*Publicat în broșură în 1921,
la Petrograd*

*Se tipărește după textul broșurii,
confruntat cu stenograma
corectată de V. I. Lenin*

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ELECTRIFICARE

1

Importanța electrificării

1. Tehnica modernă.
2. Refacerea forțelor de producție. Dezvoltarea lor.
3. Centralizare la maximum.
4. Comunismul = Puterea sovietică + electrificarea.
5. Plan general și unic: centralizarea atenției și a forțelor poporului.
6. Ridicarea nivelului cultural (al oamenilor muncii).
7. Nu simplă știință de carte.

2

Cu privire la electrificare

- 1) Decretul de aprobare a planului...
- 2) Mobilizarea forțelor tehnice.

{	Înmănuncherea forțelor electrotehnice, cit și a celor muncitorești.
	Folosirea centralelor.
	Agitația și propaganda.
	Predarea cunoștințelor teoretice și practice despre electricitate.
- 3) Decretul cu privire la GOELRO.
- 4) Decretul cu privire la Secția tehnică-științifică...
- 5) Decretul cu privire la Congresul electrotehnic general.
- 6) Petrograd. Cărbune din străinătate prin Murmansk.

Scris în decembrie 1920

Publicat pentru prima oară: partea 1
în 1942, în „Culegeri din Lenin”, vol.
XXXIV; partea a 2-a în 1945, în
„Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

DESPRE ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITEHNIC

INSEMNĂRI PE MARGINEA TEZELOR NADEJDEI
KONSTANTINOVNA¹⁰¹

(Neoficial. Concept. Nu se publică.
Am să mai examinez o dată sau de
două ori problema asta.)

Nu se poate scrie *în felul acesta* despre învățămîntul politehnic: rezultă ceva abstract, pentru viitorul îndepărtat, *nu se ține seama* de realitatea vie, actuală, care e atît de tristă.

E necesar

1) să se adauge o teză sau două despre însemnătatea *principlală* a învățămîntului politehnic

{ *d u p ă M a r x* }
{ *după programul nostru, al P.C. (b) din Rusia.* }

2) Să se spună limpede că în nici un caz nu putem renunța la principiul învățămîntului politehnic și la înfăptuirea lui imediată, *în măsura posibilului.*

Teza a 17-a *trebuie eliminată.*

Despre ciclul II (12—17) trebuie spus:

Situația economică, extrem de grea, a republicii noastre cere ca, în momentul de față, să se procedeze neapărat și imediat la

contopirea* ciclului II cu școlile tehnice-profesionale,
transformarea* ciclului II în școli tehnice-profesionale,
dar în același timp, *pentru ca să nu rezulte o transformare în simple școli de meserii*, trebuie stabilite următoarele reguli precise:

* (De îndreptat: nu se va contopi întreg ciclul II, ci începînd de la vîrsta de 13, 14 ani, potrivit indicațiilor și hotărîrii pedagogilor.)

1) se va evita specializarea timpurie; vor fi elaborate instrucțiuni în acest sens;

2) în *toate* școlile tehnice-profesionale se va da o mai mare amploare *disciplinelor de cultură generală*.

Se va întocmi o programă pe ani de școală:

(Dacă asemenea programe nu există încă, merită să fie spinzurat Lunacearski)	{	comunism	geografie
		istoria în general	literatură
		„ revoluțiilor	etc.
		„ revoluției din 1917	

3) se va trasa ca sarcină *neapărată* trecerea *imediată* la învățămîntul *politehnic* sau, mai bine zis, înfăptuirea imediată a unei serii de *măsurî*, realizabile încă de pe acum, *în direcția învățămîntului politehnic*, cum sînt:

- a) vizitarea celei mai apropiate centrale electrice și o serie de lecții însoțite de experiențe la această centrală; *o serie de lucrări practice* de tot felul în domeniul electricității; se vor elabora imediat programe detaliate (pentru o vizită; pentru un curs de 5, 10 lecții; pentru o lună, două luni etc.),
- b) idem — *la fiecare sovhoz* organizat *în mod acceptabil*,
- c) idem — *la fiecare uzină* organizată *în mod acceptabil*,
- d) mobilizarea *tuturor* inginerilor și agronomilor, a *tuturor* absolvenților facultății de fizico-matematice (pentru lecții în domeniul electricității și al învățămîntului politehnic, pentru conducerea lucrărilor practice, a excursiilor etc.),
- e) amenajarea unor mici muzee de învățămînt politehnic, a unor trenuri, vapoare etc.

împreună
cu GOELRO

împreună
cu GOELRO

Toate acestea sînt extrem de importante. Sîntem săraci de tot. Avem *urgentă* nevoie de tîmplari, lăcătuși etc. Avem *neapărată* nevoie. **Toți** trebuie să devină tîmplari, lăcătuși etc., *dar* avînd și un anumit minimum de cunoștințe de cultură generală și politehnice.

Sarcina școlilor de gradul II (mai bine zis: a claselor superioare ale școlilor de gradul II) (12—17): să pregătească

un tîmplar,
un dulgher,
un lăcătuș etc.,

care să cunoască bine meseria sa, să fie pe deplin capabil să devină maistru și, din punct de vedere practic, să fie pregătit în această direcție, *cu condiția, însă, ca acest „meseriaș“ să aibă*

o suficient de largă cultură generală (să posede un minimum de cunoștințe de *bază* în cutare și cutare științe; se va indica precis care științe anume);

să fie comunist (se va indica precis *ce* trebuie să știe);
să aibă un orizont politehnic și să posede bazele (elementele) unei culturi politehnice,
și anume:

(aa) noțiuni *fundamentale* de electricitate (se va stabili precis *ce* noțiuni anume),

(bb) despre folosirea electricității în industria *mecanică,*

(cc) — „— idem în industria *chimică,*

(dd) idem despre planul de electrificare a R.S.F.S.R.,

(ee) să fi vizitat **cel puțin de 1—3** ori o centrală electrică, o fabrică, un sovhoz,

(ff) să cunoască *cutare* baze ale agronomiei etc.
Se va elabora o programă *amănunțită,*
cuprinzînd un *minimum de cunoștințe.*

(Se vede că Grinko s-a prostit de tot dacă a ajuns să nege importanța învățămîntului politehnic (în parte, poate, și O.I. Schmidt)¹⁰². *Să se facă îndreptarea cuvenită.*)

Scris la sfîrșitul anului 1920

Publicat pentru prima oară în 1929,
în revista

„Na puteah k Novoi Șkole“ nr. 2

Se tipărește după manuscris

Проект м.
 О сибирскому
 вопросу со всей
 коллектив НКС

разрабатываю
 в связи с СНК
 и Института Сел.
 сибирского

Как положение
 о коллективизации в
 условиях Зап. и сибир.
 алтайского и более ин-
 тересом и сибирским
 вопросом вливающим
 в проект сибирского
 вопроса.

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Proiect de
 hotărâre a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire
 la Comisariatul poporului pentru agricultură”. —
 4 ianuarie 1921

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA COMISARIATUL
POPORULUI PENTRU AGRICULTURĂ ¹⁰³

Tov. Osinski, împreună cu întregul colegiu al Comisariatului poporului pentru agricultură, este însărcinat să elaboreze și să prezinte Consiliului Comisarilor Poporului și viitoarei sesiuni a C.E.C. din Rusia un regulament de organizare a comisariatului în ansamblu, cât și unul special în legătură cu o mai largă și mai sistematică folosire în muncă a specialiștilor-agronomi ¹⁰⁴.

Scris la 4 ianuarie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CRIZA DIN PARTID

Discuția premergătoare congresului a luat o amploare destul de mare. Micile dezacorduri și divergențe au crescut, au căpătat proporții, așa cum se întâmplă întotdeauna când cineva stăruie într-o greșeală mică și se opune din răspuțeri îndreptării ei, sau când de greșeala mică a unuia sau a câtorva se cramponează oameni care comit o greșeală mare.

Așa cresc întotdeauna divergențele și sciziunile. Așa „am crescut” și noi, ajungînd de la niște divergențe mici la sindicalism, care înseamnă o ruptură totală cu comunismul și duce la o inevitabilă scindare a partidului dacă partidul nu se va dovedi destul de sănătos și de puternic ca să scape repede și definitiv de această boală.

Trebuie să avem curajul să privim în față amarul adevăr. Partidul este bolnav. Îl scutură frigurile. Toată problema este dacă boala a cuprins numai „vîrfurile atinse de febră”, și poate că numai pe cele de la Moscova, sau a pus stăpînire pe întregul organism; iar în acest caz — dacă organismul va putea să se vindece pe deplin în cîteva săptămîni (pînă la congresul partidului și în timpul lui) și să facă cu neputință o revenire a bolii sau, dimpotrivă, boala se lungește și devine periculoasă.

Ce trebuie să facem pentru ca vindecarea să fie cît mai rapidă și mai sigură? Trebuie ca *toți* membrii de partid să studieze cu tot calmul și cu cea mai mare atenție, în primul rînd, esența divergențelor și, în al doilea rînd, evoluția luptei din partid. E neapărat necesar să fie studiate ambele probleme, deoarece esența divergențelor se dezvăluie, se

Российская Социалистическая Федеративная Советская Республика
Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Н. Ленин

КРИЗИС ПАРТИИ

**С приложением тезисов тов. Рудзутака
о производственных задачах профсоюзов**

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
1921

clarifică, se concretizează (și de cele mai multe ori se și modifică) *în cursul luptei*, care ne arată întotdeauna, în fiecare etapă pe care o străbate, că părțile aflate în luptă *nu* rămân neschimbate ca număr și componență, că pozițiile lor etc. nu rămân aceleași. Trebuie să *studiem* ambele probleme, și pentru aceasta e neapărat necesar să cerem documente absolut precise, care să fi fost publicate și care să poată fi verificate sub toate aspectele. Cine crede pe cuvânt este un idiot iremediabil, pe care e cazul să-l lași în plata domnului. Dacă *nu există* documente, trebuie să fie interogați martori ai *ambelor* părți sau ai mai multor părți și să fie neapărat supuși la un „interogatoriu drastic” și la un interogatoriu în prezența unor martori.

Am să încerc să vă înfățișez pe scurt cum înțeleg eu atât esența divergențelor, cât și succesiunea etapelor luptei.

Prima etapă. A V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia din 2—6 noiembrie. Lupta începe. Singurii „combatanți” dintre membrii Comitetului Central sînt Troțki și Tolski. Troțki aruncă „o vorbă de efect” : „scuturarea” sindicatelor. Tolski îl combate cu înverșunare. Cei mai mulți dintre membrii Comitetului Central stau în expectativă. Marea lor greșală (și în primul rînd a mea) a fost că „am scăpat din vedere” tezele lui Rudzutak despre „sarcinile de producție ale sindicatelor”, adoptate de Conferința a V-a. Ele constituie *cel mai important* document din *toată* discuția.

Etapa a doua. Plenara Comitetului Central din 9 noiembrie. Troțki prezintă „conceptul de teze” : „Sindicatele și rolul lor în viitor”, în care preconizează o politică de „scuturare”, *camuflată* sau înfrumusețată prin considerații despre „criza extrem de grea” prin care trec sindicatele și despre noile sarcini și metode. Tolski, sprijinit cu energie de Lenin, consideră că centrul de greutate al discuțiilor îl constituie tocmai „scuturarea” în legătură cu greșelile și exagerările birocratice comise de cei din Tektran. Totodată, în cursul discuției, Lenin are unele „ieșiri” vădit exagerate și, de aceea, greșite, ceea ce duce la necesitatea creării unui „grup tampon”, care și ia ființă, compus fiind din 10 membri ai Comitetului Central (din el fac parte și Buharin, și Zinoviev, și nu face parte nici Troțki, nici Lenin). „Grupul

tampon" decide ca „divergențele să nu formeze obiectul unor largi discuții" și, *hotărînd ca raportul* (la sindicate) *să nu fie prezentat* de Lenin, numește ca raportor pe Zinoviev, căruia îi dă indicația de „a face un raport constructiv, iar nu polemic“.

Tezele lui Troțki sînt respinse. Sînt adoptate tezele lui Lenin. În forma ei definitivă, rezoluția este adoptată cu 10 voturi contra 4 (Troțki, Andreev, Krestinski și Rîkov). Această rezoluție apără și ea „formele sănătoase ale militarizării muncii“, condamnă „degenerarea centralismului și a formelor de muncă militarizate în birocratism, samavolnicie, cancelarism“ etc. I se recomandă Tektranului „să participe îndeaproape la activitatea generală a C.C.S. din Rusia, în cadrul căruia să se bucure de aceleași drepturi ca și celelalte uniuni sindicale“.

Comitetul Central alege o comisie sindicală, din care face parte și tov. Troțki. Troțki refuză să lucreze în această comisie, și *numai* acest pas agravează greșeala lui inițială, care duce mai tîrziu la fracționism. Fără acest pas, greșeala tovarășului Troțki (prezentarea unor teze greșite) ar fi fost cu totul neînsemnată : tuturor membrilor Comitetului Central, fără excepție, li s-a întîmplat să facă asemenea greșeli.

Etapă a treia. Conflictul din decembrie dintre lucrătorii de la transporturile pe apă și Tektran. Plenara Comitetului Central din 7 decembrie. De data asta, „combatanții“ principali nu mai sînt Troțki și Lenin, ci Troțki și Zinoviev. Zinoviev, ca președinte al comisiei sindicale, a examinat conflictul din decembrie dintre lucrătorii din transporturile pe apă și Tektran. La 7 decembrie are loc plenara Comitetului Central. Zinoviev face propunerea practică de a se schimba imediat componența Tektranului. Majoritatea Comitetului Central se pronunță împotriva unei asemenea schimbări. Rîkov trece de partea lui Zinoviev. Se adoptă rezoluția lui Buharin, care în partea ei practică se pronunță pe trei sferturi pentru lucrătorii din transporturile pe apă, iar în introducere, respingînd „reorganizarea de sus“ a sindicatelor (paragr. 3), aprobă faimoasa „democrație de producție“ (paragr. 5). Grupul nostru de membri ai Comitetului Central rămîne în minoritate ; noi ne pronunțăm împotriva rezoluției lui Buharin mai

ales pentru motivul că „grupul tampon“ există, după părerea noastră, numai pe hîrtie, întrucît refuzul lui Troțki de a face parte din comisia sindicală înseamnă de fapt continuarea luptei și strămutarea ei în afara Comitetului Central. Noi propunem să se fixeze pentru congresul partidului data de 6 februarie 1921. Se acceptă. Amînarea pentru data de 6 martie a fost făcută mai tîrziu, la cererea regiunilor periferice îndepărtate.

Etapa a patra. Congresul al VIII-lea al Sovietelor. La 25 decembrie Troțki publică „broșura-platformă“ : „Rolul și sarcinile sindicatelor“. Din punct de vedere al democratismului formal, Troțki avea în mod incontestabil dreptul să prezinte o platformă, dat fiind că la 24 decembrie Comitetul Central admisesese libertatea discuțiilor. Sub raportul utilității revoluționare însă, aceasta a însemnat o profundă agravare a greșelii prin *crearea unei fracțiuni* bazate pe o platformă greșită. Broșura citează din rezoluția din 7 decembrie a Comitetului Central numai ceea ce se referă la „democrația de producție“ și *nu* citează cele spuse împotriva „reorganizării de sus“. Grupul tampon, creat de Buharin la 7 decembrie cu sprijinul lui Troțki, a fost sfărîmat de acesta la 25 decembrie. Întreg conținutul broșurii, de la început și pînă la sfîrșit, este pătruns de spiritul „scuturării“. Cît privește „sarcinile și metodele noi“, care erau menite să înfrumusețeze, să camufleze sau să justifice „scuturarea“, broșura *nu* a reușit să le arate, abstracție făcînd de extravaganțele formulării intelectualiste („atmosfera de producție“, „democrație de producție“), care sînt cronate din punct de vedere teoretic și care, în partea lor practică, se integrează complet în noțiunea, în sarcinile și în sfera propagandei pe linie de producție.

Etapa a cincea. Discuția în fața a mii de activiști de partid cu munci de răspundere din întreaga Rusie, în cadrul ședinței din 30 decembrie a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la al VIII-lea Congres al Sovietelor. Se angajează controverse ample. De o parte Zinoviev și Lenin, iar de cealaltă parte Troțki și Buharin. Buharin vrea să facă oficiul de „tampon“, dar vorbește numai împotriva lui Lenin și Zinoviev și nu rostește nici un cuvînt împotriva lui Troțki. El citește o parte din tezele sale (publicate la 16 ianuarie),

Însă numai pe acelea în care nu se spune nimic despre rup-tura cu comunismul și despre trecerea la sindicalism. Șleap-nikov prezintă (în numele „oposiției muncitorești“) o plat-formă sindicalistă, pe care tov. Troțki o spulberase încă dinainte (în teza 16 din platforma sa) și pe care (în parte, probabil, tocmai din această cauză) nimeni n-o ia în serios.

Lucrul cel mai important din întreaga discuție de la 30 decembrie, după părerea mea personală, a fost prezenta-rea tezelor lui Rudzutak. Într-adevăr, nici tov. Buharin și nici tov. Troțki nu numai că n-au avut nimic de obiectat împotriva acestor teze, dar au născocit chiar legenda că „mai mult de jumătate“ din ele au fost elaborate de către țektraniști, de către Golțman, Andreev și Liubimov. Și, în legătură cu aceasta, Troțki făcea spirite foarte nostime și drăgălașe pe seama „diplomației“ nereușite a lui Lenin, care, pasămite, voia „să împiedice“, „să torpileze“ discuția, căuta „un paratrăsnet“ și, „întîmplător, a pus mîna nu pe paratrăsnet, ci pe Țektran“.

Această legendă a fost spulberată chiar atunci, la 30 de-cembrie, de către Rudzutak, care a arătat că „în sfera de activitate a C.C.S. din Rusia“ nu există nici un Liubimov, că în prezidiul C.C.S. din Rusia Golțman a votat împotriva tezelor lui Rudzutak și că aceste teze au fost elaborate de o comisie compusă din Andreev, Țîperovici și Rudzutak ¹⁰⁵.

Să presupunem însă pentru moment că legenda lansată de tovarășii Buharin și Troțki este adevărată. Nimic nu face să se năruie în așa măsură poziția lor ca o asemenea presupunere. Căci, dacă „țektraniștii“ au introdus „noile“ lor idei în rezoluția lui Rudzutak și acesta le-a acceptat, dacă toate sindicatele au adoptat (la 2—6 noiembrie !!) această rezoluție și dacă Buharin și Troțki nu pot să obiec-teze nimic împotriva ei, ce rezultă de aici ?

Rezultă că toate divergențele despre care vorbește Troțki sînt simple născociri, că nici el și nici „țektraniștii“ nu au sugerat *nici un fel de* „sarcini și metode noi“, că tot ce este practic și esențial a fost spus, adoptat, hotărît de către sindicate, și chiar înainte ca problema să fi fost pusă în cadrul Comitetului Central.

Dacă trebuie să fie cineva ocărît și zdravăn „scuturat“, apoi acela nu este C.C.S. din Rusia, ci mai degrabă C.C. al P.C. (b) din Rusia, pentru că „a scăpat din vedere“ tezele lui Rudzutak și, datorită acestei greșeli, a putut să ia proporții o discuție cu totul lipsită de obiect. Greșeala țektraniștilor (care, în fond, nu este o greșeală prea mare, ci una cu totul obișnuită, care constă într-o oarecare exagerare a birocratismului) n-ai cum *s-o acoperi*. Și ea nu trebuie acoperită, înfrumusețată sau justificată, ci numai îndreptată. Atît, și nimic mai mult.

Esența tezelor lui Rudzutak a fost formulată de mine la 30 decembrie în patru puncte * : 1) democratism obișnuit (fără nici un fel de exagerări, fără nici un fel de renunțare la dreptul Comitetului Central „de a face numiri“ etc., dar și fără o apărare îndărătnică a greșelilor și exagerărilor care au fost comise de unii dintre cei „numiți“ și care se cer îndreptate) ; 2) propagandă pe linie de producție (aici intră tot ce este judicios în niște „formule“ atît de greoaie, ridicole și greșite din punct de vedere teoretic cum sînt „democrația de producție“, „atmosfera de producție“ etc.). La noi a fost creată o *instituție sovietică* : Biroul central de propagandă pe linie de producție. Trebuie să sprijinim prin toate mijloacele această instituție, și nu să împiedicăm munca în producție prin *producția de... teze nereușite*. Atît și nimic mai mult ; 3) premii în natură și 4) comisii de disciplină tovarășească. Fără punctele 3 și 4, toate discuțiile despre „rolul și sarcinile în producție“ și alte lucruri de acest fel sînt o deșartă pălăvrăgeală intelectualistă ; or, în „broșura-platformă“ a lui Troțki tocmai aceste două puncte au fost uitate. În tezele lui Rudzutak însă ele există.

Vorbind despre discuția de la 30 decembrie, trebuie să îndrept încă o greșeală a mea. Eu am spus : „În realitate, statul nostru nu este un stat muncitoresc, ci un stat muncitoresc-țărănesc“. Tov. Buharin a exclamat numaidecît : „Ce fel de stat“ ? Iar eu, drept răspuns, m-am referit la materialele Congresului al VIII-lea al Sovietelor, care-și în-

* Vezi volumul de față, p. 219—226. — *Nota red.*

cheiase de curînd lucrările *. Citind acum darea de seamă asupra discuției, văd că nu eu am avut dreptate, ci tov. Buharin. Trebuia să spun : „Statul muncitoresc este o abstracție. În realitate statul nostru este un stat muncitoresc, care, în primul rînd, prezintă particularitatea că în țară nu precumpănește populația muncitorească, ci cea țărănească ; iar în al doilea rînd, el este un stat muncitoresc cu o deformare birocratică“. Oricine va citi întreaga mea cuvîntare va vedea că această rectificare nu schimbă nici argumentarea și nici concluziile mele.

Etapa a șasea. „Apelul către partid“ al organizației din Petersburg, îndreptat împotriva platformei lui Troțki, și riposta dată de Comitetul organizației Moscova (în „Pravda“ din 13 ianuarie)¹⁰⁶.

Trecerea de la lupta dintre fracțiunile create de sus la intervenția organizațiilor de jos. Un mare pas înainte spre însănătoșire. Este curios că Comitetul din Moscova a remarcat aspectul „periculos“ al publicării platformei *organizației din Petersburg*, dar n-a vrut să remarce *aspectul periculos* pe care-l prezenta crearea unei fracțiuni, la 25 decembrie, de către tov. Troțki !!! Despre o asemenea orbire (la un singur ochi) mucaliții spun că e caracteristică celor din grupul „tampon“...

Etapa a șaptea. Comisia sindicală își termină lucrările și publică o platformă (o broșură cu titlul : „Proiect de hotărîre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor¹⁰⁷, apărută la 14 ianuarie sub semnătura a 9 membri ai Comitetului Central : Zinoviev, Stalin, Tomski, Rudzutak, Kalinin, Kamen'ev, Petrovski, Artem și Lenin și a unui membru al comisiei sindicale, Lozovski ; tovarășii Șleapnikov și Lutovinov au „șters-o“, intrînd, pe cît se pare, în „opозиția muncitorească“. În „Pravda“ platforma a fost publicată la 18 ianuarie, avînd de astă dată și semnăturile lui Șmidt, Tîperovici și Miliutin.

În „Pravda“ din 16 ianuarie apare platforma lui Buharin (semnată : „Din însărcinarea unui grup de tovarăși“, Buharin, Larin, Preobrajenski, Serebrenkov, Sokolnikov,

* Vezi volumul de față, p. 217. — Nota red.

Iakovleva) și platforma lui Sapronov (semnată : „Un grup de tovarăși care se situează pe platforma centralismului democratic“, Bubnov, Boguslavski, Kamenski, Maksimovski, Osinski, Rafail, Sapronov) ¹⁰⁸. La ședința lărgită din 17 ianuarie a comitetului organizației din Moscova iau cuvântul și reprezentanții acestor platforme, precum și „ignatoviști“ ¹⁰⁹ (tezele lor au fost publicate în „Pravda“ din 19 ianuarie sub semnătura lui Ignatov, Orehov, Korzinov, Kuranova, Burovțev, Maslov) *.

Vedem aici, de o parte, o coeziune tot mai puternică (fiindcă platforma celor 9 membri ai Comitetului Central este în deplină concordanță cu hotărârea celei de-a V-a Conferințe generale a sindicatelor din Rusia), iar de altă parte disensiune și descompunere. Culmea descompunerii *ideologice* au atins-o tezele lui Buharin & Co. Aici s-a realizat o „cotitură“ din acelea despre care pe vremuri marxistii spuneau în glumă : „e o cotitură mai mult isterică decât istorică“. În teza 17 citim : „...„în momentul de față este necesar ca aceste candidaturi“ (și anume candidaturile desemnate de sindicate pentru „direcțiile generale și centrale“ respective) „să devină *obligatorii*“.

A susține o asemenea teză înseamnă a rupe complet cu comunismul și a trece pe pozițiile sindicalismului. Înseamnă, în fond, a repeta lozinca lui Șleapnikov : „sindicalizarea statului“ ; înseamnă ca diferitele părți ale aparatului Consiliului economic superior să treacă pe rînd, în mîinile sindicatelor respective. A spune : „eu desemnez candidaturi *obligatorii*“ este tot una cu a spune : „eu numesc“.

Comunismul spune : avangarda proletariatului, partidul comunist, conduce masa muncitorilor fără partid, luminînd, pregătind, instruind, educînd această masă („școala“ comunismului), mai întîi pe muncitori, iar apoi și pe țărani, pentru ca ea să poată ajunge — și să ajungă în mod efectiv — să concentreze în mîinile sale conducerea întregii economii naționale.

* În treacăt fie zis, partidul trebuie să ceară ca fiecare „platforma“ să fie publicată sub semnătura întregă a tuturor tovarășilor care raspund pentru ea. Această cerință este satisfăcută de „ignatoviști“ și de „sapronoviști“, dar nu și de „troțkiști“, „buhariniști“ și „șleapnikoviști“, care se refera la niște tovarăși pe care ei nu-i numesc și care, pretind ei, raspund pentru platforma respectiva.

Sindicalismul transmite masei muncitorilor fără partid, împărțiți pe ramuri de producție, conducerea ramurilor industriei („direcțiile generale și centralele“), negînd implicit necesitatea existenței partidului și nedefășurînd o activitate îndelungată în direcția educării maselor și a concentrării *efective* a conducerii *întregii economii naționale* în mîinile lor.

Programul P.C. (b) din Rusia spune : „...Sindicatul *trebuie să ajungă*“ (ceea ce înseamnă că n-au ajuns și nici nu sînt încă pe cale să ajungă) „să concentreze efectiv în mîinile lor (adică în mîinile sindicatelor, ale *maselor* unite în totalitatea lor ; oricine vede cît de departe sîntem noi pînă și de o oarecare apropiere de această concentrare *efectivă*)... să concentreze ce ? „toată conducerea întregii economii naționale ca un singur tot economic“ (decî nu a ramurilor industriale și nu a industriei, ci a industriei *plus* agricultura ș.a.m.d. Sîntem noi aproape de situația de a concentra efectiv în mîinile sindicatelor conducerea agriculturii ?). Și frazele următoare din programul P.C. (b) din Rusia vorbesc despre „legătura“ dintre „conducerea centrală de stat“ și „masele largi ale oamenilor muncii“, despre „*participarea* sindicatelor la conducerea economiei“¹¹⁰.

Dacă sindicatele, care în proporție de $\frac{9}{10}$ sînt compuse din muncitori fără partid, desemnează conducerea industriei („candidaturi obligatorii“), ce rost mai are partidul ? Din punct de vedere logic, teoretic și practic, năstrușniciile lui Buharin înseamnă o scindare a partidului sau, mai bine zis, o ruptură între sindicaliști și partid.

Pînă acum „matadorul“ în această luptă era Troțki. Acum Buharin l-a „întrecut“ cu mult, l-a „eclipsat“ cu totul, a creat o corelație cu totul nouă în această luptă, fiindcă a ajuns să susțină o greșeală de o sută de ori mai mare decît acelea ale lui Troțki luate la un loc.

Cum de-a ajuns Buharin să spună asemenea lucruri, care înseamnă o ruptură cu comunismul ? Noi știm cît de maleabil este tov. Buharin, și aceasta este una din însușirile pentru care dînsul este atît de iubit și nu se poate să nu fie iubit. Știm că nu o dată s-a spus despre dînsul în glumă că e „ceară moale“. Iar acum vedem că pe această „ceară moale“ orice om „fără principii“, orice „demagog“ poate

să scrie ce-i place. Aceste expresii tari, puse aci în ghilimele, le-a folosit și a avut tot dreptul să le folosească tov. Kamenev în cadrul discuției de la 17 ianuarie. Dar nici lui și nici altcuiva nu-i va trece prin minte să *explice* cele întâmplate printr-o *demagogie* lipsită de principii, să reducă totul la această demagogie.

Dimpotrivă, există o logică obiectivă a luptei fracționiste, care duce inevitabil, chiar și pe cei mai buni dintre oameni — dacă ei stăruie în poziția greșită pe care au adoptat-o —, la o situație care de fapt nu se deosebește cu nimic de demagogia lipsită de principii. Întreaga istorie a luptelor fracționiste ne arată acest lucru (de exemplu : unirea „vperediştilor“ cu menșevicii împotriva bolșevicilor ¹¹¹). Tocmai de aceea este necesar să studiem nu numai esența abstractă a divergențelor, dar și dezvoltarea lor concretă și modificarea lor în cursul desfășurării diferitelor etape ale luptei. Discuția de la 17 ianuarie a exprimat bilanțul acestei desfășurări ¹¹². Nu se mai pot preconiza nici „scuturarea“ și nici „noi sarcini de producție“ (fiindcă tot ce este rezonabil și practic a intrat în tezele lui Rudzutak). Nu-ți mai rămîne decît să găsești în tine — ca să folosim o expresie a lui Lassalle — „tăria fizică de spirit“ (și de caracter) pentru a-ți recunoaște greșeala, a o îndrepta și a întoarce această pagină a istoriei P.C. (b) din Rusia, sau... sau să te agăți de aliații care au mai rămas, oricare ar fi ei, „fără a ține seama“ de nici un fel de principii. Au mai rămas adepții „democrației“ *pînă la inconștiență*. Și Buharin alunecă spre ei, alunecă spre sindicalism.

În timp ce noi absorbim treptat tot ce a fost sănătos în „democratica“ „oposiție muncitorească“, lui Buharin îi e dat să se agățe de ceea ce este *nesănătos*. Tov. Bumajni, un țektranist sau troțkist mai de seamă, a declarat la 17 ianuarie că este gata să accepte propunerile sindicaliste ale lui Buharin. „Sapronoviștii“ au mers pînă acolo, încît în cuprinsul aceleiași teze (nr. 3) vorbesc despre „criza profundă“ și „anchilozarea birocratică“ a sindicatelor și propun în același timp, ca o măsură „absolut“ necesară, „lărgirea drepturilor sindicatelor în producție...“ probabil în virtutea „anchilozării lor birocratice“. Poate oare să fie luat în serios un asemenea grup ? Ei au auzit vorbindu-se

despre *rolul* sindicatelor în producție și, ca să strige mai tare decât ceilalți, au trântit o vorbă mare : „lărgirea drepturilor“ în virtutea „anchilozării birocratice“. E de ajuns să citești primele rînduri din propunerile lor „practice“ : „prezidiul Consiliului economic superior este desemnat de plenara C.C.S. din Rusia și este confirmat definitiv de C.E.C. din Rusia“, ca să nu mai citești nimic mai departe. Dar poziția lor *democratică* „principială“ ? Ascultați : (teza 2) „...Ei (Zinoviev și Troțki) exprimă de fapt două curente din unul și același grup, și anume din grupul *foștilor promotori ai militarizării economiei*“ !!

Dacă e să-i luăm în serios, aici avem de-a face cu un menșevism și un eserism de cea mai proastă speță. Dar Saproinov, Osinski & Co. nu pot fi luați în serios atunci cînd, înaintea fiecărui congres al partidului („de fiecare dată tot pe locul ăsta“), acești activiști — după părerea mea, foarte valoroși — cad într-un fel de paroxism febril, caută să strige neapărat mai tare decât toți (fracțiunea „celor ce strigă mai tare“) și sfîrșesc prin a se face de rîs. „Ignatoviștii“ se țin de „saproновиști“. Încheierea de blocuri între diferite grupuri (mai ales înainte de congres) este, firește, permisă (la fel și goana după voturi). Dar acest lucru trebuie făcut în cadrul comunismului (și nu al sindicalismului), și în așa fel ca să nu stîrnească rîsul. Cine dă mai mult ? Voi, cei ce făgăduiți mai multe „drepturi“ celor fără partid, folosiți prilejul pe care vi-l oferă congresul P.C. (b) din Rusia și uniți-vă !...

Pînă acum în platforma noastră se prevedea că nu trebuie să apărăm excesele de birocratism, ci să le înlăturăm. Combaterea birocratismului este o treabă grea și de lungă durată. Înlăturarea exceselor poate și trebuie să fie realizată imediat. Autoritatea lucrătorilor din armată și a celor numiți de sus o subminează nu acei care atrag atenția asupra unor excese dăunătoare și caută să le înlătore, ci aceia care se opun unor asemenea eforturi. Tocmai acestea au fost excesele unor țektraniști, care vor fi totuși (și au fost) lucrători valoroși, folositori. Nu trebuie să hărțuim sindicatele și să născocim divergențe între noi și ele, din moment ce tot ce este nou, concret și practic în problema sarcinilor sindicatelor pe linie de producție a fost recunoscut și înscris

în hotărârile lor. Trebuie ca pe acest teren să desfășurăm, în deplină unitate, o activitate practică intensă.

Acum platforma noastră mai prevede încă ceva : să luptăm împotriva confuziei ideologice și a elementelor *ne-sănătoase* din rîndurile opoziției, care merg pînă acolo încît susțin că trebuie să se renunțe la orice fel de „militarizare a economiei“, să se renunțe nu numai la „metoda numirilor“ de sus, care a fost practică cu precădere pînă acum, dar la orice fel de „numiri“, adică, în ultimă analiză, la rolul conducător al *partidului* față de masa fără partid. Trebuie să luptăm împotriva devierii sindicaliste, care amenință să ducă partidul la pieire dacă nu ne lecuim definitiv de ea.

De boala de care suferă partidul nostru vor căuta, desigur, să profite atît capitaliștii Antantei în vederea unei noi invazii, cît și socialiștii-revoluționari pentru a pune la cale noi comploturi și răscoale. Asta nu ne sperie, pentru că ne vom uni cu toții ca unul, fără să ne temem a recunoaște că această boală există, dar fiind totodată conștienți că ea ne impune tuturor, în orice post ne-am afla, mai multă disciplină, mai multă tărie de caracter și mai multă fermitate. Partidul nu va slăbi, ci se va întări atît în perioada care ne mai desparte de cel de-al X-lea Congres al său din martie, cît și după aceea.

19 ianuarie 1921

„Pravda“ nr. 13 din 21 ianuarie 1921
Semnat : N. L e n i n

Se tipărește după textul
apărut în ziar, care a fost confruntat
cu textul broșurii :
N. Lenin „Criză din partid“, 1921

*AL II-LEA CONGRES GENERAL
AL MUNCITORILOR MINERI DIN RUSIA* ¹¹³

25 IANUARIE—2 FEBRUARIE 1921

1

EXPUNERE CU PRIVIRE
LA ROLUL ȘI SARCINILE SINDICATELOR,
PREZENTATĂ LA ȘEDINȚA
FRAȚIUNII COMUNISTE DE LA CONGRES
23 IANUARIE

Caracterul nevralgic pe care l-a căpătat problema rolului și sarcinilor sindicatelor se explică prin aceea că ea a devenit prea devreme obiectul unei lupte fracționiste. Această problemă foarte amplă, de necuprins chiar, nu poate fi tratată așa, în pripă, cum s-a făcut la noi ; și de acest fel de a proceda — cu multă grabă, cu excesivă pripeală — îl învinuiesc în primul rînd pe tov. Troțki. Fiecăruia dintre noi i s-a întîmplat și o să i se întîmple și de aci înainte să prezinte Comitetului Central teze nu îndeajuns de bine pregătite, pentru că întreaga muncă se desfășoară, la noi, în cea mai mare grabă. Este o greșeală nu prea mare, și fiecăruia dintre noi i s-a întîmplat să se pripească. Aceasta este, în fond, o greșeală obișnuită, de care nu ne vom lecu, fiindcă ne aflăm în condiții obiective prea grele. Dar cu atît mai precauți trebuie să fim în problemele cu caracter fracționist, în problemele care constituie un obiect de controversă. Fiindcă în asemenea situații chiar un om nu prea iute din fire, ceea ce nu pot spune despre oponentul meu, este lesne expus să cadă în această greșeală. Și, pentru a vă dovedi în mod concret acest lucru și a trece imediat la fondul chestiunii, am să vă citesc numai decît cîteva din principalele teze ale lui Troțki.

În broșura sa, în teza a 12-a, la sfîrșit, tov. Troțki scrie :

„Observam că, pe măsură ce sarcinile economice trec pe primul plan, numeroși activiști sindicali se pronunță tot mai răspicat și mai categoric împotriva perspectivelor «îngemănării» și a concluziilor prac-

tice care decurg din ea. Printre acești activiști sindicali găsim pe tovarășii Tomski și Lozovski.

Mai mult decât atât. Numeroși activiști sindicali, respingînd noile sarcini și metode, cultivă în mediul lor un spirit de închistare corporatistă, de animozitate față de noile cadre atrase în domeniul economic respectiv și în felul acesta întretin de fapt rămășițele spiritului de breaslă în rîndurile muncitorilor organizați în sindicate“.

Aș putea să vă citez din broșura lui Troțki multe pasaje de acest fel. Vă întreb : este admisibilă o asemenea manifestare fracționistă, este admisibil ca un om cu atîta autoritate, un conducător atît de marcant să vorbească în felul acesta despre niște tovarăși ai săi de partid ? Sînt convins că 99% din tovarăși, afară doar de cei care au ajuns să se ia la harță, vor răspunde că nu e admisibil.

Dacă tovarășii Tomski și Lozovski ar fi vinovați sau ar putea fi bănuți că sînt vinovați, bunăoară, că au refuzat din capul locului să semneze pacea de la Brest sau că au refuzat din capul locului să ducă război, aș înțelege un asemenea procedeu. Utilitatea revoluționară este mai presus de democratismul formal. Dar a proceda cu atîta nesăbuintă într-un asemenea moment este o greșeală extrem de serioasă. Așa ceva nu-i admisibil. În acest pasaj se spune că numeroși activiști sindicali cultivă în mediul lor un spirit de animozitate și de închistare. Ce înseamnă asta ? Ce discuție este aceasta și ce limbaj este acesta ? Se poate oare proceda în felul acesta ? Dacă mai înainte spuneam că voi reuși, poate, să adopt o poziție „tampon“ și să nu particip la discuție, pentru că e dăunător să te iei la harță cu Troțki — e dăunător pentru noi, pentru partid și pentru republică —, după apariția acestei broșuri am spus că trebuie să intervin în discuție.

Troțki afirmă că „numeroși activiști sindicali cultivă un spirit de animozitate față de noile cadre“. Cum vine asta ? Dacă e adevărat că numeroși activiști sindicali cultivă în mediul lor „un spirit de animozitate față de noile cadre“, atunci trebuie să ni se spună cine sînt cei ce cultivă acest spirit de animozitate. Iar dacă nu ni se spune, înseamnă că avem de-a face cu o scuturare, cu o abordare birocratică a problemei. Și chiar dacă există un spirit de animozitate față de noile cadre, tot nu este permis să se vorbească în felul

acesta. Troțki învinuiește pe Lozovski și pe Tomski de burocratism. Eu însă aș spune că lucrurile stau tocmai invers. Și nici nu poți citi mai departe, fiindcă, prin modul lui de a proceda Troțki a stricat totul : el a turnat în miere o lingură de catran și, oricâtă miere ar mai pune după aceea, totul rămîne stricat.

Dar cine este vinovat că numeroși activiști sindicali cultivă un spirit de animozitate față de noile cadre ? Desigur, un tamponist sau un țektranist va spune că activiștii sindicali.

În realitate însă aici totul e tras de păr ; sînt multe lucruri născocite și se îndrugă verzi și uscate. Dar în această chestiune, tovarăși, trebuie să ne lămurim și să înțelegem esențialul. Și esențialul este că o serie de manifestări lipsite de tact provoacă în rîndurile masei un spirit de animozitate. Oponentul meu afirmă că au fost oameni care au cultivat un spirit de animozitate. Asta arată că modul cum pune el problema este cu totul greșit. Trebuie totuși să lămurim lucrurile. În noiembrie s-a întrunit Conferința generală a sindicatelor din Rusia și acolo a fost rostit îndemnul la „scuturare“. Troțki a făcut o greșală că a spus vorba asta. Din punct de vedere politic este clar că un asemenea mod de a pune problema duce la sciziune și la răsturnarea dictaturii proletariatului.

Trebuie să se înțeleagă că sindicatele nu sînt un departament în genul comisariatelor poporului, că ele reprezintă întregul proletariat organizat, că ele sînt o instituție aparte și că față de ele nu se pot adopta asemenea procedee. Și cînd s-a pus chestiunea procedurii greșite care amenință să ducă la sciziune, eu am spus : „Deocamdată să nu vă apucați să flecăriți pe tema unei discuții pe scară largă ; întruniți-vă în comisii și lămuriți acolo chestiunea cu toată precauția necesară“. Dar tovarășii spun : „Nu, cum se poate ? Asta-i o încălcare a democratismului“. Tov. Buharin a mers chiar pînă acolo că a început să vorbească despre „sfînta lozincă a democrației muncitorești“. Am redat textual cuvintele lui. Le-am citit și... era cît pe-aci să mă crucesc. (R î s e t e.) Eu spun că se începe totdeauna cu o greșală mică, care apoi capătă proporții. Divergențele de păreri încep întotdeauna cu chestiuni mărunte. Oricui i s-a

întîmplat să capete o rană mică, dar, dacă o asemenea rană începe să se cangreneze, poate să ducă la o boală mortală. Și în cazul nostru avem de-a face tocmai cu cangrenarea unei răni mici. În noiembrie se vorbește de scuturare, iar în decembrie ne și aflăm în prezența unei greșeli mari.

Plenara din decembrie a Comitetului Central s-a pronunțat împotriva noastră. La acea plenară, majoritatea s-a alăturat lui Troțki și a fost adoptată rezoluția propusă de el și de Buharin, pe care, desigur, ați citit-o. Dar chiar și acei membri ai Comitetului Central care n-au fost alături de noi au trebuit să recunoască că lucrătorii din transporturile pe apă aveau mai multă dreptate decît Țektranul. Asta-i realitatea. Și, cînd mă întreb care a fost vina Țektranului, trebuie să răspund că ea n-a constatat în faptul că ați făcut uz de constrîngere — asta este un merit al vostru —, ci în faptul că ați comis excese de birocrațism.

Dar dacă ați înțeles că există asemenea excese, trebuia să le lichidați, iar nu să vă ridicați împotriva lichidării lor. Asta-i tot. Pentru lichidarea birocrațismului e nevoie de decenii. E vorba de o luptă extrem de grea, și cine vă spunea, dacă vom adopta platforme antibirocratice, vom scăpa numaidecît de birocrațism este pur și simplu un șarlatan, un amator de vorbe mari. E necesar ca excesele de birocrațism să fie numaidecît lichidate. Trebuie să descoperim aceste excese de birocrațism, să le lichidăm și să nu numim bun ceea ce este rău sau alb ceea ce este negru. Muncitorii și țărani știu că ei înșiși mai au de învățat cum să conducă, dar își dau bine seama că există și excese de birocrațism și că, dacă nu vrei să le lichidezi, faci o mare greșală. Trebuie să le lichidezi la timp, așa cum au arătat lucrătorii din transporturile pe apă, și nu atunci cînd ți le-au arătat alții.

Și unor lucrători dintre cei mai buni li s-a întîmplat uneori să greșească. La Țektran există lucrători excelenți; noi vom continua să-i numim în posturi, ca și pînă acum, dar vom căuta să înlăturăm excesele de birocrațism comise de ei. Tov. Troțki consideră că tovarășii Tomski și Lozovski — activiști sindical — au vina de a cultiva în mediul lor un spirit de animozitate față de noile cadre. Dar asta-i pur

și simplu monstruos. Trebuie să fie cineva aproape bolnav sau peste măsură de pătimăș ca să spună așa ceva.

Din cauza acestei pripeli se ivesc controverse, oamenii prezintă platforme, scriu că există vinovați, și rezultatul este că totul se strică de-a binelea.

Știți că, atunci cînd niște oameni se ceartă, după două zile ajung să pomenească toate rudele, pînă la a zecea generație, și stau și tot sporovăiesc. Îl întrebi pe unul : „Tu de ce te-ai certat ?” — „Păi să vezi, ăsta are o mătușă, iar ăsta un bunic”. — „Nu, nu te întreb de ce te cerți acum, ci de ce te-ai certat la început ?” Reiese că în două zile au fost scornite tot felul de divergențe.

La Țektran s-au comis o serie de exagerări cu caracter dăunător și s-a practicat un birocratism inutil. Exagerări se comit peste tot. Există departamente care au numai la Moscova cîte 30 000 de funcționari. Asta-i cifră, nu glumă. Caută să remediezi această racilă, să străpungi acest zid. Nu trebuie să te temi de nimic, nu trebuie să te gîndești că cutare l-a jignit pe cutare sau că cutare a fost hărțuit. Dacă pornești o luptă fracționistă și spui că vinovat e Tomski, care a cultivat în sînul maselor un spirit de animozitate față de țektraniști, înseamnă că te pretezi la o completă denaturare a lucrurilor, care nu face decît să zdruncine din temelii toată activitatea noastră, toate relațiile noastre cu syndicatele. Or, syndicatele reprezintă întregul proletariat. Dacă stăruim în această direcție și vom tăm pe bază de platforme diferite, împingem spre prăbușire Puterea sovietică.

Dacă s-ar crea o ruptură între partid și syndicate, vinovat ar fi partidul, și asta ar însemna fără doar și poate pieirea Puterii sovietice. Noi nu avem alt sprijin decît milioanele de proletari, care au un nivel de conștiință destul de redus, care în majoritatea lor sînt oameni incuți, înapoiți, fără știință de carte, dar care, ca proletari, urmează partidul lor. Timp de două decenii ei au socotit că acesta e partidul lor. Urmează apoi o clasă care nu este a noastră, care va fi, poate, de partea noastră dacă vom fi destul de înțelepți și vom duce o politică justă în rîndurile clasei noastre. Am ajuns la unul din cele mai importante momente din revoluția noastră, am pus în mișcare masele de

proletari și de țărani săraci, le-am făcut să ne sprijine în mod conștient. Nici o revoluție n-a mai făcut așa ceva. Nu există clasă care să ne poată răsturna, fiindcă de partea noastră se află majoritatea proletarilor și a țăranilor săraci. Nimic nu ne poate duce de rîpă, afară de propriile noastre greșeli. În acest „dacă“ stă tot miezul problemei. Dacă vom provoca o sciziune, de care noi vom fi vinovați, atunci totul se va nărui, pentru că sindicatele sînt nu numai o instituție, ci izvorul întregii noastre puteri. Ele reprezintă clasa din care economia capitalistă a făcut un factor de unificare economică și care prin industria sa unește milioanele de țărani împrăștiati, răzleți. De aceea un singur proletar este mai puternic decît 200 de țărani.

Iată de ce felul cum pune Troțki problema este complet greșit. Aș putea să iau și să analizez oricare din tezele lui, dar atunci aș avea nevoie nu de o oră, ci de zece, și ați fugi de aici cu toții, fiindcă ar fi ceva plictisitor. În fiecare teză veți găsi același punct de vedere, complet greșit : „numeroși activiști sindicali cultivă un spirit de animozitate“. În rîndurile sindicatelor s-a dezvoltat un spirit de animozitate față de noi din cauza greșelilor, din cauza birocratismului de care au dat dovadă cei de sus, printre care și eu, fiindcă Glavpolitputi a fost numit de mine. Ce-i de făcut ? Să îndreptăm greșelile ? Trebuie să lichidăm excesele comise de Tektran, ca unii care înțelegem că partidul nostru muncitoresc stă ferm pe propriile lui picioare și judecă cu propriul său cap. Noi nu renunțăm nici la sistemul numirilor de sus și nici la dictatură. Muncitorii, care în țara noastră au trecut printr-o școală de două decenii, nu vor admite așa ceva. Dacă vom stăruii în această greșală, ne vom prăbuși la sigur ; aici este greșala și în ea stă miezul chestiunii.

Troțki spune că Lozovski și Tomski nici nu vor să audă de noile sarcini. Dacă se dovedește că este așa, atunci situația se schimbă. În ce constau noile sarcini ?

Ni se vorbește aici de „atmosfera de producție“, de „democrație de producție“, de „rolul în producție“. Eu am spus de la bun început, în cadrul discuției din 30 decembrie, că asta e o vorbărie pe care muncitorul n-o înțelege, că toate astea intră în sarcina propagandei pe linie de pro-

ducție *. Noi nu renunțăm la dictatură și la principiul conducerii unice ; ele rămân, și eu am să le sprijin, însă n-am să apăr prostia și excesele. „Atmosferă de producție“, este o expresie ridicolă, de care muncitorii își vor bate joc. Vorbește mai simplu și mai clar — și asta e propaganda pe linie de producție. Dar pentru asta a fost creată o instituție specială.

În legătură cu modul cum poate fi ridicat rolul sindicatelor în producție, am răspuns la 30 decembrie ; în răspunsul meu, care a apărut în presă, am arătat că există o rezoluție care a fost prezentată de tov. Rudzutak și adoptată de conferință la 5 noiembrie. Tovarășii Troțki și Buharin au afirmat că această rezoluție a fost întocmită de Țektran. Cu toate că această afirmație a fost dezmințită, eu aș vrea să întreb : dacă au întocmit-o ei, atunci cine o nesocotește ? Țektranul a întocmit-o, iar sindicatele au adoptat-o. Atunci totul e în ordine. După aceea, copiii nu trebuie să se certe și să provoace divergențe fracționiste. A propus tov. Troțki sarcini noi ? Nu. Și ceea ce este nou la el arată mai rău. Tocmai aici e neajunsul. Tov. Troțki se luptă să obțină din partea partidului o condamnare a acelor care resping sarcinile noi, și dânsul consideră că cei mai mari vinovați sînt Tomski și Lozovski.

În rezoluția lui Rudzutak, totul este spus mai limpede și mai simplu ; în ea nu se vorbește de „atmosferă de producție“ și nici de „democrație de producție“. În ea scrie limpede că fiecare membru de sindicat trebuie să fie pătruns de conștiința că ridicarea productivității muncii în țara noastră este absolut necesară. Acest adevăr este exprimat într-un limbaj simplu, pe înțelesul tuturor. Totul este spus mai bine decît la Troțki, și într-o formă mai completă, pentru că se vorbește și despre premiile în natură și despre comisiile de disciplină. Fără aceasta, toate discuțiile pe tema îmbunătățirii transporturilor și a îndreptării situației sînt vorbe goale. Trebuie să creăm comisii, să creăm comisii de disciplină. La Țektran s-a mers prea departe în această direcție. Noi sîntem de părere că trebuie să se spună că exagerările sînt exagerări și că n-are nici un sens să le

* Vezi volumul de față, p. 219—225. — *Nota red.*

aperi prin trasarea de sarcini noi ; ele trebuie îndreptate. Noi nu renunțăm la constrângere. Nici un muncitor cu judecata sănătoasă nu se va încumeta să spună că acum ne-am putea lipsi de constrângere sau că acum am putea să dizolvăm sindicatele sau să le încredințăm întreaga producție. Numai tovarășul Șleapnikov a putut să spună o asemenea enormitate.

În toată cuvîntarea tovarășului Șleapnikov există un singur pasaj excelent, și anume acela în care spune că la noi, la Sormovo, s-a făcut o experiență și că numărul absențelor nemotivate a scăzut cu 30%. Se spune că acesta e adevărul, dar eu sînt un om neîncrezător și propun să se trimită o comisie ca să cerceteze și să compare situația de la Nijni Novgorod cu cea de la Petrograd. O treabă ca asta nu se poate face în cadrul unei adunări, ci într-o comisie de lucru. Troțki afirmă că se urmărește împiedicarea îngemănării. Astea-s fleacuri. Dînsul spune că trebuie să mergem înainte ; dacă mașina e bună, trebuie să mergem înainte, dar, dacă a apucat-o într-o parte, trebuie să dăm înapoi. Și acest lucru este folositor pentru partid, pentru că este necesar să studiem experiența.

Producție nu avem, în schimb unii dintre noi s-au apucat să producă teze proaste. O asemenea muncă cere studiu și experiență. Dumneavoastră, ca activiști sindicali, ca muncitori mineri, sînteți ocupați cu munca voastră. Dar dacă v-ați apucat de treaba asta, atunci întrebați oamenii, cereți să vi se prezinte cifre, nu credeți nimic pe cuvînt, verificați de douăzeci de ori și pe urmă spuneți ce a ieșit. Dacă a ieșit bine, mergeți înainte ; dacă a ieșit prost, mergeți înapoi. Asta-i treabă, nu flecăreală. Iată ce trebuia să se facă la adunările de partid.

La Congresul al VIII-lea al Sovietelor am spus că ar fi bine să ne ocupăm mai puțin de politică *. Spunînd aceasta, eu credeam că la noi n-o să se comită greșeli politice, dar după trei ani de la revoluția sovietică vorbim despre sindicalism, ceea ce e o rușine. Dacă în urmă cu o jumătate de an mi s-ar fi spus că am să scriu despre sindicalism, aș fi spus că prefer să scriu ceva despre Donbass.

* Vezi volumul de față, p. 162. — *Nota red.*

Și acum unii încearcă să ne abată din drum și să tragă partidul înapoi. O greșeală mică se transformă într-una mare. Trec acum la tov. Șleapnikov. Greșeala lui este just caracterizată de tov. Troțki la punctul 16 al tezelor sale.

Buharin, în virtutea poziției sale tampon, s-a agățat de Șleapnikov, dar ar fi fost mai bine dacă s-ar fi agățat de un fir de pai. Dînsul promite sindicatelor candidaturi obligatorii. Asta înseamnă că sindicatul face numirile. Este tocmai ce spune și Șleapnikov. În întreaga lume, marxștii au dus luptă împotriva sindicalismului. De peste douăzeci de ani ducem și noi luptă împotriva lui în cadrul partidului nostru. Noi am arătat muncitorilor, prin fapte, iar nu prin vorbe, că partidul reprezintă ceva aparte, că el are nevoie de oameni conștienți, gata de sacrificiu, că el face greșeli, dar le îndreaptă, că el conduce și recrutează oameni care știu ce drum mai avem de străbătut și ce greutăți mai trebuie să învingem. El nu înșală pe muncitori și nu face promisiuni care nu pot fi împlinite. Și, dacă veți trece peste sindicate, veți duce de rîpă toată munca desfășurată de noi în acești trei ani, veți pune totul sub semnul întrebării. Tov. Buharin, cu care am vorbit despre această greșeală, spune : „Dumneata, tovarășe Lenin, cauți nod în papură“.

Eu înțeleg candidaturile obligatorii în sensul că ele vor fi desemnate sub conducerea Comitetului Central al partidului. Și ce drepturi dăm noi atunci ? Atunci n-ai să poți înfăptui nici un fel de bloc. Muncitorii și țărani sînt două clase distincte. Dacă electricitatea va fi răspîndită peste tot, în întreaga țară, dacă vom face acest lucru în douăzeci de ani, va însemna că l-am făcut nespus de repede. Acest lucru nu se poate face de azi pe mâine. Atunci, abia atunci veți putea să vorbiți despre transmiterea drepturilor către sindicate, dar pînă atunci a promite așa ceva înseamnă a înșela pe muncitori. Dictatura proletariatului este lucrul cel mai durabil din lume, pentru că aici încrederea a fost cucerită prin fapte și pentru că partidul a vegheat cu strășnicie să nu se producă nici o delăsare.

Și ce înseamnă asta ?

Știe oare fiecare muncitor cum să conducă statul ? Oamenii practici știu că astea-s basme, că la noi milioanele

de muncitori organizați în sindicate trec prin acea școală a comunismului și a conducerii pe care, după cum am mai arătat, o constituie sindicatele. După ce vor trece prin școală în acești ani, ei vor căpăta priceperea necesară, dar treaba asta merge încet. Noi nici neștiința de carte n-am lichidat-o încă. Știm cum muncitorii legați de țărani se lasă antrenați de lozinci neproletare. Câți dintre muncitori au avut o muncă de conducere? Câteva mii în întreaga Rusie, și nu mai mulți. Dacă vom spune că nu partidul fixează candidaturile și deține conducerea, ci sindicatele înseși, o asemenea afirmație ar avea o rezonanță foarte democratică, cu ea s-ar obține, poate, voturi, dar nu pentru multă vreme. Așa ceva ar duce la prăbușirea dictaturii proletariului.

Citiți rezoluția Congresului al II-la al Internaționalei Comuniste¹¹⁴. Rezoluțiile și hotărârile adoptate de el au făcut ocolul întregii lumi. Nu de mult congresul socialiștilor din Franța a arătat că în această țară, care e îmbâcsită de cel mai aprig șovinism, am cucerit majoritatea, am scindat partidul, am dat afară pe conducătorii descompuși, și acest lucru l-am făcut împotriva sindicaliștilor¹¹⁵. Cei mai buni muncitori și cei mai buni conducători au adoptat cu toții teoria noastră. Până și sindicaliștii din întreaga lume, sindicaliștii revoluționari, trec de partea noastră. Eu însumi am stat de vorbă cu sindicaliști americani care au fost în vizită la noi și care acum spun: „Într-adevăr, fără partid nu poți conduce proletariatul“. Dv. o știți din experiență. Și nu-i șade bine de loc proletariului să se arunce în brațele sindicalismului, să vorbească despre candidaturi obligatorii fixate de „congresele generale ale producătorilor din Rusia“. Acesta este un procedeu periculos, care subminează rolul conducător al partidului. În prezent există în țara noastră doar un procent infim de muncitori organizați. Și majoritatea țăranilor vor urma partidul, pentru că politica lui este justă, pentru că în perioada, extrem de grea, a păcii de la Brest el a știut să recurgă la sacrificii și retrageri temporare, și s-a văzut că a procedat just. Se poate să abandonăm toate acestea? Sînt ele oare ceva împlător? Ele reprezintă realizări pentru care partidul a luptat

timp de decenii. Pe bolșevici, care au trecut printr-o școală de partid de douăzeci de ani, toți îi cred pe cuvânt.

Pentru a governa trebuie să ai o armată de revoluționari căliți, o armată de comuniști. O asemenea armată există și poartă denumirea de partid. Toate ineptiile sindicaliste, toate candidaturile obligatorii ale producătorilor trebuie aruncate la coș. A merge pe această cale înseamnă în realitate a da partidul la o parte, înseamnă a admite că în Rusia nu poate exista dictatura proletariatului. Acesta este punctul de vedere pe care am socotit că este de datoria mea de membru de partid să vi-l arăt aici și care, după părerea mea, este expus sub formă de teze practice în platforma numită „Proiect de hotărâre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia“ și semnată de Lenin, Zinoviev, Tomski, Rudzutak, Kalinin, Kamenev, Lozovski, Petrovski, Sergheev și Stalin. Lozovski, care nu este membru al Comitetului Central, figurează și el printre semnatari, pentru că a lucrat în comisia sindicală, din care s-au retras, din păcate, Șleapnikov și Lutovinov. Muncitorii vor judeca dacă Șleapnikov a făcut bine sau nu că s-a retras. Dacă n-a făcut bine, îl vor dezaproba. Sînt convinși că toți muncitorii conștienți vor accepta această platformă și că actualele divergențe din partidul nostru vor rămîne doar o febră a vîrfurilor, iar muncitorii îi vor corecta pe conducători, vor rămîne la postul lor, vor apăra disciplina de partid și, cu orice preț, printr-o activitate practică, concretă și precaută, desfășurată în deplină unitate, vor ridica producția și ne vor aduce victoria deplină. (A p l a u z e p r e l u n g i t e.)

Publicat la 25 ianuarie 1921,
„Buletinul celui de-al 11-lea
Congres general al muncitorilor
mmeri din Rusia“ nr. 1

Se tipărește după textul buletinului

2

CUVÎNT DE ÎNCHEIERE
 LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA ROLUL
 ȘI SARCINILE SINDICATELOR,
 ROSTIT ÎN ȘEDINȚA
 FRAȚIUNII COMUNISTE DE LA CONGRES
 24 IANUARIE

Tovarăși, la începutul expunerii mele aș vrea să mă ocup tocmai de chestiunea cine pe cine vrea să sperie, precum și de cele spuse de tov. Șleapnikov, care ne-a băgat în sperieți. Aici toți au spus că Lenin vrea să vă sperie cu sindicalismul. A afirma că Lenin vrea să sperie pe cineva înseamnă a te pune într-o situație ridicolă, fiindcă ideea pe care și-o fac unii despre sindicalism ca o sperietoare este pur și simplu ridicolă. Cred că mai întâi trebuie să începem cu programele noastre, să parcurgem programul partidului comunist și să vedem ce se spune în el. Tovarășii Troțki și Șleapnikov invocă unul și același pasaj din programul comunist, și acest pasaj se află la punctul 5 din program. Am să vi-l citesc în întregime :

„5. Aparatul organizatoric al industriei socializate trebuie să se sprijine în primul rând pe sindicate. Ele trebuie să se elibereze în tot mai mare măsură de spiritul îngust de breaslă și să se transforme în mari uniuni pe ramuri de producție, care să cuprindă majoritatea și, cu timpul, pe absolut toți oamenii muncii din ramura de producție respectivă“.

Acest pasaj a fost citat de tov. Șleapnikov în cuvîntarea sa. Dar, dacă cifrele sînt exacte, rezultă că acest aparat este alcătuit în proporție de 60% din conducători de organizații, adică din muncitori. Mai departe. Dacă te referi la program, trebuie să-l citezi cum trebuie, să nu uiți că membrii de partid îl cunosc în întregime, iar nu să citești doar un crîmpei, și atîta tot, cum procedează Troțki și

Șleapnikov. Tovarăși, este istoricește dovedit că muncitorii nu se pot uni altfel decît pe ramuri de producție. De aceea, în întreaga lume, ei toți au ajuns la ideea înființării de sindicate pe ramuri de producție. Aceasta, firește, deocamdată. Se vorbește despre necesitatea de a ne elibera de spiritul îngust de breaslă. Dar ne-am eliberat noi de acest spirit îngust măcar în proporție de o zecime ? Oricine vrea să fie sincer va răspunde, fără îndoială, că nu ne-am eliberat. Dar atunci de ce să uităm acest lucru ?

Dar cine spune sindicatelor : „Voi nu v-ați eliberat încă de spiritul îngust de breaslă, însă trebuie să vă eliberați“ ? O spune P.C. (b) din Rusia în programul său. Citiți acest program. A te abate de la această idee înseamnă a te abate de la program și a te îndrepta spre sindicalism. Oricît ar pretinde unii că Lenin vrea să sperie pe cineva, programul există totuși. A cita prima parte și a o da uitării pe cea de-a doua înseamnă a te abate. În ce direcție ? În aceea a sindicalismului. Citesc mai departe :

„Sindicatelor, care, potrivit legilor Republicii sovietice și practicii statornicite, participă la activitatea tuturor organelor locale și centrale de conducere ale industriei, trebuie să ajungă să concentreze efectiv în mâinile lor toată conducerea întregii economii naționale, privită ca un singur tot economic“.

Toți invocă acest pasaj. Dar ce se spune aici ? Un lucru absolut indiscutabil : „trebuie să ajungă“. Nu se spune că au ajuns. Nu se vede aici acea exagerare pe care este de ajuns s-o faci, ca să iasă o prostie. Aici se spune : „să ajungă“ : La ce să ajungă ? La o conducere și o concentrare efectivă. Cînd veți ajunge la o asemenea situație ? Pentru aceasta este nevoie de educație. Oamenii trebuie educați în așa fel ca absolut toți să fie în stare să conducă, să știe cum să conducă. Puteți dv., sincer vorbind, să spuneți acum că sindicatelor sînt în măsură să dea întotdeauna și în număr oricît de mare, lucrători destoinici pentru posturile de conducere ? Pentru asemenea posturi nu e nevoie, firește, de 6 000 000 de oameni, ci, poate, de 60 000 sau, să zicem, de 100 000. Pot da ele un asemenea număr de lucrători pentru munci de răspundere ? Oricine nu aleargă după formule și teze și nu se lasă antrenat de cei ce strigă mai tare va spune

că nu, că ele nu pot, că așa ceva încă nu este cu putință. Ani de zile de acum încolo partidul trebuie să desfășoare muncă de educație, începând cu lichidarea analfabetismului și terminând cu întregul ansamblu al formelor de activitate ale partidului în syndicate. Trebuie depusă multă muncă în syndicate pentru a merge spre acest țel pe calea convenită. Așa se și spune : „trebuie să ajungă să concentreze efectiv în mâinile lor toată conducerea întregii economii naționale“. Nu se spune : a ramurilor industriale, cum se spune în tezele lui Troțki. Într-una din primele teze se citează exact. Dar într-o altă teză se spune : organizarea industriei. Să fie cu iertăciune, dar nu este permis să citezi în felul acesta. Dacă scrieți teze, dacă vreți să invocați programul, citiți-l pînă la capăt. Și oricine va citi de la început și pînă la sfîrșit acest paragraf 5 și-și va rezerva zece minute ca să reflecteze un pic asupra lui, va vedea că Șleapnikov s-a abătut de la program, iar Troțki a luat-o razna. Citiți acest paragraf 5 pînă la capăt :

„Asigurînd în felul acesta o legătură indisolubilă între administrația centrală de stat, economia națională și masele largi ale oamenilor muncii, syndicatele trebuie să le atragă pe scară cît mai largă pe acestea din urmă la munca directă de conducere a economiei. Participarea syndicatelor la conducerea economiei și atragerea de către ele a maselor largi la această muncă este totodată principalul mijloc de luptă împotriva birocratizării aparatului economic al Puterii sovietice și dă posibilitatea de a organiza un control cu adevărat popular asupra rezultatelor producției“.

Precum vedeți, mai întîi trebuie să ajungeți la o concentrare efectivă. Dar ce asigurați dv. acum ? — O legătură între administrația centrală de stat — asta-i una. E o mașină greoaie. Nu ne-ați învățat cum s-o stăpînim. Așadar, trebuie asigurată legătura între administrația centrală de stat — una, economia națională — două și masa — trei. Am asigurat noi această legătură ? Ce, pot syndicatele să conducă ? O să rîdă cu hohote toți cei care au trecut de treizeci de ani și care au o oarecare experiență proprie în materie de construcție sovietică. Citiți :

„Participarea sindicatelor la conducerea economiei și atragerea, de către ele, a maselor largi la această muncă constituie totodată principalul mijloc de luptă împotriva birocratizării aparatului economic al Puterii sovietice și dau posibilitatea de a organiza un control cu adevărat popular asupra rezultatelor producției“.

În primul rînd, trebuie asigurată legătura între aparatele centrale ale statului. Noi nu ascundem această boală, și în program am spus: asigurați legătura cu masele și, în al doilea rînd, participarea sindicatelor la conducerea economiei. Aici nu există cuvinte grandilocvente. Cînd veți face acest lucru în așa fel încît să micșorați numărul absențelor nemotivate nu cu 30%, ci chiar cu 3%, atunci vom spune: iată o treabă minunată, folositoare și prețioasă. „Participarea sindicatelor la conducerea economiei și atragerea de către ele a maselor largi la această muncă“. Iată ce se spune în programul pentru ziua de azi. Programul nu face nici o promisiune, nu conține în el nimic grandilocvent, nimic în sensul că dv. înșivă trebuie să alegeți. În el nu se face demagogie și se spune că există mase inculte, cu un nivel scăzut, există sindicate care sînt atît de puternice, încît duc după ele întreaga țărănire și ele însele activează sub conducerea partidului, care s-a călit în cei douăzeci de ani de luptă împotriva țarismului. Nici o țară n-a trecut prin cîte a trecut Rusia. Numai așa se explică faptul că am reușit să ne menținem. De ce se consideră că asta este o minune? Pentru că într-o țară cu populație precumpănitor țărănească numai sindicatele pot uni, din punct de vedere economic, milioanele de gospodării răzlețe, dacă această masă de șase milioane de oameni crede în partidul ei și-l urmează, așa cum l-a urmat pînă acum. Iată mecanismul prin care ne menținem noi. Cum funcționează acest mecanism — asta este o problemă politică. De ce poate minoritatea să guverneze într-o imensă țară cu populație precumpănitor țărănească și de ce sîntem noi liniștiți? După experiența pe care am acumulat-o timp de trei ani de zile, nimeni în lumea asta — nici o forță externă sau internă — nu poate să ne înfrîngă; dacă nu vom comite vreo prostie din cale-afară de mare, care să ducă la sciziuni, ne vom păstra

situația ; altfel ne vom duce de rîpă. De aceea, cînd tov. Șleapnikov scrie și spune în platforma sa :

„Congresul general al producătorilor din Rusia alege conducerea economiei naționale“,

eu vă spun : citiți în întregime paragr. 5 din programul nostru, pe care vi l-am citat eu aici, și veți vedea că nici Lenin, nici altcineva nu caută să sperie pe careva din dv.

În încheierea cuvîntării sale, Șleapnikov a spus : „Să punem capăt birocratismului din aparatul de stat și celui din economia națională“. Eu afirm că asta este demagogie. Noi am pus la ordinea zilei problema birocratismului începînd din iulie anul trecut. Anul trecut, în iulie, după Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, a pus și Preobrajenski problema dacă la noi nu există un exces de birocratism și spunea că trebuie să fim cu ochii în patru. În august, Comitetul Central aprobă scrisoarea lui Zinoviev, care îndemna la luptă împotriva birocratismului. În septembrie se întrunește conferința partidului și aprobă această hotărîre. Rezultă deci că nu Lenin a născocit o cale nouă, cum susține Troțki, ci partidul a spus : „A apărut o nouă racilă, fiți cu ochii în patru !“ În iulie Preobrajenski pune această problemă, în august aprobăm scrisoarea lui Zinoviev, în septembrie se întrunește conferința partidului, iar în decembrie — la congresul Sovietelor — se prezintă un amplu raport asupra birocratismului. Înseamnă că s-a ivit o racilă. În 1919 am arătat, în programul nostru, că la noi există birocratism. Cine vă propune să puneți capăt birocratismului este un demagog. Șleapnikov a fost totdeauna așa cum e acum — el cam suferă de acest păcat. Dacă vine cineva în fața dv. și vă spune : „să punem capăt birocratismului“ face demagogie. Astea-s baliverne. Împotriva birocratismului mai avem încă de luptat ani de zile, și cine spune altfel e un șarlatan și un demagog, căci, pentru a învinge birocratismul, e nevoie de sute de măsuri și este necesar ca toată lumea să știe carte, să aibă un nivel cultural ridicat și să participe la activitatea Inspecției muncitorești-țărănești. Șleapnikov a fost comisar al poporului pentru problemele muncii, a fost comisar al poporului pentru comerț și industrie. Ei bine, a pus el capăt birocrata-

tismului ? Kiselev a lucrat la Direcția generală a industriei textile. A pus el capăt birocratismului ?

Țin să vă spun încă o dată că, atunci cînd toate congresele noastre se vor împărți pe secții și vor strînge fapte concrete cu privire la rezultatele pe care le-a dat îngemănarea la muncitorii din industria morăritului și la cei din Donbass, vom putea spune că sîntem oameni maturi. Dar, dacă noi am scris o întreagă serie de platforme inutilizabile, asta dovedește că nu sîntem buni gospodari. Repet, nimic nu ne va învinge, nici o forță externă sau internă, dacă nu vom împinge lucrurile pînă la sciziune. Eu spun că Tektranul nu este numai o bîtă, dar această exagerare a dus la sciziune. Exagerări birocratice există pretutindeni, iar Comitetul Central cunoaște situația și răspunde de ea. În această privință greșeala lui Troțki constă tocmai în faptul că toate tezele lui sînt scrise anapoda. Toate aceste teze sînt scrise în spiritul scuturării, și ele, laolaltă, au dus sindicatul în pragul sciziunii. Aici nu e vorba să i se pună tovarășului Troțki o notă proastă ; noi nu sîntem școlari și n-avem nevoie de note, dar trebuie să spunem că, prin întregul lor conținut, tezele tovarășului Troțki sînt greșite și de aceea trebuie respinse.

*Publicat la 26 ianuarie 1921,
în „Buletinul celui de-al II-lea
Congres general al muncitorilor
mineri din Rusia” nr. 2*

*Se tipărește după textul
apărut în buletin*

CU PRIVIRE LA CREAREA UNOR CONDIȚII
OPTIME PENTRU MUNCA ȘTIINȚIFICĂ
A ACADEMICIANULUI I. P. PAVLOV
ȘI A COLABORATORILOR SĂI

HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI

Luînd în considerație meritele științifice cu totul excepționale ale academicianului I. P. Pavlov, care au o imensă însemnătate pentru oamenii muncii din lumea întreagă, Consiliul Comisarilor Poporului hotărăște :

1. Se instituie, pe baza propunerii Sovietului din Petrograd, o comisie specială cu largi împuterniciri, compusă din tov. M. Gorki, tov. Kristi, directorul învățămîntului superior din Petrograd, și tov. Kaplun, membru al colegiului secției administrative a Sovietului din Petrograd. Această comisie va avea sarcina de a asigura în cel mai scurt timp condiții cît mai favorabile pentru activitatea științifică a academicianului Pavlov și a colaboratorilor săi.

2. Editura de stat va tipări în ediție de lux, în cea mai bună tipografie din republică, lucrarea științifică pregătită de academicianul Pavlov, în care sînt sintetizate rezultatele cercetărilor sale științifice din ultimii douăzeci de ani ; totodată se vor rezerva academicianului I. P. Pavlov drepturile de autor asupra acestei opere atît în Rusia, cît și în străinătate.

3. Comisia pentru aprovizionarea muncitorilor va acorda academicianului Pavlov și soției sale o rație specială, avînd o valoare calorică egală cu două rații de academician.

4. Sovietul din Petrograd va asigura profesorului Pavlov și soției sale folosința viageră a locuinței ocupate de ei și

va înzestra această locuință, precum și laboratorul academicianului Pavlov, cu maximum de confort.

Președintele Consiliului Comisarilor Poporului,
Moscova, Kremlin. *V. Ulianov (Lenin)*
24 ianuarie 1921

*Publicată la 11 februarie 1921,
în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 30*

*Se tipărește după exemplarul
dactilografiat, semnat de
V. I. Lenin*

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE SINDICATE,
DESPRE MOMENTUL ACTUAL
ȘI DESPRE GREȘELILE
TOVARĂȘILOR TROȚKI ȘI BUHARIN ¹¹⁶

Discuția din partid și lupta fracționistă care se desfășoară acum, în preajma congresului, adică înainte de alegeri și în legătură cu apropiatele alegeri pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, s-au întetit. După o primă manifestare fracționistă, și anume după ce tov. Troțki, în numele „unei serii întregi de activiști cu munci de răspundere“, a publicat o „broșură-platfomă“ („Rolul și sarcinile sindicatelor“ ; prefața e datată : 25 decembrie 1920), a urmat o manifestare vehementă (de o îndreptățită vehemență, după cum veți vedea din cele ce urmează) a organizației din Petrograd a P.C. (b) din Rusia („Apel către partid“, care a apărut la 6 ianuarie 1921 în „Petrogradskaia Pravda“ ¹¹⁷ și, apoi, la 13 ianuarie 1921 în Organul Central al partidului — în „Pravda“ din Moscova). După aceea Comitetul din Moscova a luat atitudine (în aceeași zi, în „Pravda“) împotriva organizației din Petrograd. Pe urmă biroul fracțiunii P.C. (b) din Rusia din Consiliul Central al Sindicatelor a publicat o dare de seamă stenografică asupra discuției care a avut loc, la 30 decembrie 1920, la o mare și extrem de importantă adunare de partid, și anume la aceea a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la Congresul al VIII-lea al Sovietelor. Această dare de seamă stenografică este intitulată : „Despre rolul sindicatelor în producție“ (prefața e datată : 6 ianuarie 1921). Desigur, toate acestea nu reprezintă nici pe departe întregul material de discuție. Și aproape pretutindeni au loc adunări de partid în care

se discută problemele controversate. La 30 decembrie 1920 * am fost nevoit să iau cuvîntul în condiții de „nerespectare a ordinii“, cum m-am exprimat eu, și anume în condiții în care n-am putut să particip la dezbateri și să ascult pe vorbitorii care m-au precedat și pe cei care au luat cuvîntul după mine. Voi încerca acum să restabilesc ordinea care a fost încălcată și să-mi expun părerile în mod mai „ordonat“.

PERICOLUL PE CARE-L REPREZINTĂ PENTRU PARTID MANIFESTĂRILE FRAȚIONISTE

Reprezintă broșura tovarășului Troțki intitulată „Rolul și sarcinile sindicatelor“ o manifestare fracționistă? Prezintă acest gen de manifestări, independent de conținutul lor, vreun pericol pentru partid? În mod deosebit (fără să mai vorbim, bineînțeles, de tov. Troțki) preferă să treacă sub tăcere această chestiune membrii Comitetului din Moscova, care văd fracționism la cei din Petrograd, și tovarășul Buharin, care, totuși, într-o cuvîntare rostită la 30 decembrie 1920 în numele „fracțiunii tampon“, s-a considerat obligat să declare :

„...cînd un tren are o oarecare tendință spre deraiere, tamponele nu sînt un lucru chiar atît de rău“ (p. 45 din darea de seamă asupra discuției de la 30 decembrie 1920).

Așadar, o oarecare tendință spre deraiere există. Dar se poate oare concepe existența unor membri de partid conștienți pentru care chestiunea : unde, prin ce și cum anume a început să se manifeste această tendință — să nu prezinte nici un interes ?

Broșura lui Troțki începe prin declarația că „ea este rodul unei munci colective“ ; că la alcătuirea ei au participat „o serie întregă de activiști cu munci de răspundere, mai ales activiști sindicali (membri ai prezidiului Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia, ai Comitetului central al Sindicatului metalurgiștilor, ai Tektranului etc.)“ ; că ea este o „broșură-platformă“. Iar la sfîrșitul tezei nr. 4 citim că „apropiatul congres al partidului va trebui să

* Vezi volumul de față, p. 211. — *Nota red.*

aleagă (subliniat de Troțki) între două tendințe existente în domeniul mișcării sindicale“.

Dacă asta nu arată că un membru al Comitetului Central își creează o fracțiune, dacă asta nu denotă „o oarecare tendință de deraiere“, să încerce atunci tov. Buharin sau oricare dintre tovarășii lui de idei să explice partidului ce alt sens au cuvintele „fracționism“ și „tendință de deraiere a partidului“. Se poate imagina o orbire mai monstruoasă decât aceea pe care o dovedesc niște oameni care vor să joace rolul de „tampon“ și *închid ochii* în fața unei *a s e m e n e a* „tendințe de deraiere“ ??

Gîndiți-vă și dv. : după două plenary ale Comitetului Central (cea din 9 noiembrie și cea din 7 decembrie), consacrate unei discuții nemaipomenit de amănunțite, de îndelungate și de aprinse a conceptului inițial al tezelor tovarășului Troțki și a întregii politici pe care susține el că trebuie s-o ducă partidul în sindicate, un membru al Comitetului Central, unul *singur din 19*, își alcătuiește un grup în afara Comitetului Central, publică o „lucrare“ „colectivă“ a acestui grup, pe care o prezintă drept o „platformă“, și propune congresului „să aleagă între două tendințe“ !! Nu mai vorbesc de faptul că această proclamare, făcută de Troțki la 25 decembrie 1920, a două și numai două tendințe, cu toate că încă de la 9 noiembrie Buharin se manifestase ca un „tamponist“, lasă să se vadă limpede adevăratul rol al grupului lui Buharin, de complice al celui mai rău și mai dăunător fracționism. Asta în trecut fie spus. Dar întreb pe oricare dintre membrii de partid : nu este oare uluitor să vezi cum, pentru a „alege“ între două tendințe în domeniul mișcării sindicale, se recurge la un asalt și la un atac de-a dreptul amețitor ? Nu rămîi pur și simplu înmărmurit cînd vezi că, după trei ani de dictatură proletară, s-a mai putut găsi în partid fie chiar și un singur membru în stare „să atace“ *în acest fel* problema celor două tendințe din domeniul mișcării sindicale ?

Dar nu numai atît. Priviți atacurile fracționiste cu care este garnisită această broșură. Chiar în prima teză găsim o „acuzăție“ teribilă împotriva „unor activiști din mișcarea sindicală“, care sînt învinuiți „de alunecare pe pozițiile trade-unioniste, pe care din punct de vedere principial

partidul le-a lichidat de multă vreme“ (pe semne că un singur membru al Comitetului Central — din cei 19 — reprezintă partidul). În teza a 8-a este condamnat pe un ton grandilocvent „conservatismul de breaslă al păturii conducătoare a mișcării sindicale“ (observați această manieră cu adevărat birocratică de a îndrepta atenția asupra „păturii conducătoare“ !). În teza a 11-a, la început, găsim o nespus de delicată, convingătoare și concretă... cum să mă exprim mai politicoasă?... „aluzie“, în sensul că „majoritatea activiștilor sindicali“ „recunosc în mod formal, adică doar *în vorbe*“, rezoluția Congresului al IX-lea al P.C. din Rusia.

Iată ce judecători autorizați avem în fața noastră : ei susțin că *majoritatea* (!!) activiștilor sindicali recunosc doar în vorbe hotărârile partidului !

În teza a 12-a :

„...numeroși activiști sindicali se pronunță tot mai răspicat și mai categoric împotriva perspectivelor îngemănării... Printre acești activiști sindicali găsim pe tovarășii Tomski și Lozovski. Mai mult decât atât. Numeroși activiști sindicali, respingînd noile sarcini și metode, cultivă în mediul lor un spirit de închistare corporatistă, de animozitate față de noile cadre atrase în domeniul economic respectiv, și în felul acesta întretin de fapt rămășițe ale spiritului de breaslă în rîndurile muncitorilor organizați în sindicate“.

Recitiți cu atenție aceste considerații și reflectați serios asupra lor. Găsiți aici o uimitoare abundență de „perle“. În primul rînd, apreciați această manifestare din punctul de vedere al caracterului ei fracționist ! Închipuți-vă ce ar fi spus și cum ar fi reacționat Troțki dacă Tomski ar fi publicat o platformă în care l-ar fi acuzat pe el și pe „numeroși“ lucrători din armată că cultivă un spirit birocratic, că sprijină rămășițe ale barbariei etc. ? Ce „rol“ au Buharin, Preobrajenski, Serebrenikov și ceilalți, care nu văd — sau pur și simplu nu observă, nu observă de loc — vehemență și fracționism *aici*, nu văd în cît de mare măsură aceasta are un caracter mai fracționist decît manifestarea celor din Petrograd ?

În al doilea rînd. Luați aminte la acest mod de a aborda problema : numeroși activiști sindicali „cultivă în mediul lor un spirit“... E un mod complet birocratic. Esențialul

este, vedeți dv., ce „spirit“ cultivă Tomski și Lozovski „în mediul lor“, și nu nivelul de cultură și condițiile de trai ale maselor, ale milioanele de oameni.

În al treilea rînd. Fără să vrea, tov. Troțki a exprimat aici *esența* întregii controversă, care e ocolită și estompată cu atîta grijă atît de el, cît și de „tamponiștii“ Buharin & Co.

În aceasta constă oare *esența* întregii controversă și aceasta să fie oare cauza luptei — că numeroși activiști sindicali resping noile sarcini și metode și cultivă în mediul lor un spirit de animozitate față de noii activiști ?

Ori în faptul că masele de muncitori organizați în sindicate protestează, pe bună dreptate, și își exprimă în mod inevitabil hotărîrea de a izgoni acele cadre noi care nu vor să înlăture inutilele și dăunătoarele excese de birocratism ?

În aceasta constă oare *esența* controversă că cineva nu vrea să înțeleagă „noile sarcini și metode“ ?

Ori în faptul că cineva încearcă fără succes să camufleze, printr-un torent de vorbe despre noile sarcini și metode, faptul că apără unele exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului ?

Această *esență* a întregii controversă merită să fie reținută.

DEMOCRATISMUL FORMAL ȘI UTILITATEA REVOLUȚIONARĂ

„Democrația muncitorească nu cunoaște fetișuri“ — scrie tov. Troțki în tezele sale, care sînt „rodul unei munci colective“. „Ea cunoaște doar utilitatea revoluționară“ (teza 23).

Cu aceste teze ale tov. Troțki s-a întîmplat o istorie neplăcută. Ceea ce este just în ele nu numai că nu e nou, dar se întoarce *împotriva* lui Troțki. Iar ceea ce este nou în ele e cu totul eronat.

Am extras acele teze ale tovarășului Troțki care sînt juste. Ele se întorc *împotriva* lui nu numai în problema atinsă în teza a 23-a (despre Glavpolitputi), dar și în alte probleme.

Din punct de vedere formal-democratic, dînsul *avea dreptul* să prezinte o platformă fracționistă chiar dacă era

îndreptată împotriva întregului Comitet Central. Acest drept este indiscutabil. Indiscutabil este și faptul că Comitetul Central a confirmat acest drept formal prin hotărârea sa din 24 decembrie 1920 cu privire la libertatea discuțiilor. Tamponistul Buharin recunoaște acest drept formal lui Troțki, dar nu și organizației din Petrograd — probabil pentru că la 30 decembrie 1920 Buharin a ajuns să vorbească de „lozinca sfântă a democrației muncitorești“ (p. 45 din darea de seamă stenografică)...

Bine, dar cum rămîne cu utilitatea revoluționară ?

S-o fi găsim măcar un singur om serios care nu s-a lăsat orbit de vanitatea fracționistă a fracțiunii „tamponiste“ sau „tektaniste“ și care, în deplinătatea facultăților sale mintale, să considere că o *a s e m e n e a* manifestare, în problemele mișcării sindicale, din partea unui *a s e m e n e a* conducător cu autoritate cum e Troțki este *utilă din punct de vedere revoluționar* ?

Se poate oare contesta că Troțki, chiar dacă „noile sarcini și metode“ ar fi fost indicate de el în chip tot atît de just pe cît de greșit sînt ele indicate în realitate (despre asta voi vorbi mai jos), prin însuși acest mod de a pune problema, el și-ar fi dăunat lui însuși, cît și partidului, mișcării sindicale, educării milioanelor de membri ai sindicatelor și republicii ? ?

Bunul nostru Buharin și grupul său, pe cît se pare, de aceea își zic „tamponiști“, pentru că sînt ferm hotărîți să nu se gîndească la obligațiile pe care le impune acest titlu.

PRIMEJDIA POLITICĂ A UNOR SCIZIUNI ÎN MIȘCAREA SINDICALĂ

Oricine știe că marile dezacorduri se nasc uneori din divergențe foarte mici, care la început sînt chiar cu totul neînsemnate. Oricine știe că o rană mică, nebăgată în seamă, sau chiar o zgîrietură, cum i s-a întîmplat fiecăruia din noi să aibă de zeci de ori în viață, se poate transforma într-o boală extrem de periculoasă, ba chiar într-una de-a dreptul mortală, *dacă* rana începe să se infecteze, *dacă* apare o septicemie. Așa se întîmple în toate conflictele,

chiar și în cele cu caracter pur personal. Așa se întîmplă și în politică.

Orice divergență, fie ea cît de neînsemnată, poate deveni primejdioasă din punct de vedere politic dacă există posibilitatea ca ea să se transforme într-o sciziune, și încă într-una din acelea care pot să zdruncine și să distrugă întregul edificiu politic, să provoace — ca să folosim o comparație a tov. Buharin — deraierea trenului.

E limpede că, într-o țară care trăiește sub regimul dictaturii proletariului, o sciziune în rîndurile proletariului sau o ruptură între partidul proletar și masa proletariului este nu numai primejdioasă, dar chiar extrem de primejdioasă, mai ales dacă în această țară proletariatul formează o mică minoritate în cadrul populației. Or, a provoca sciziuni în mișcarea sindicală (care, așa cum am căutat să subliniez cu toată tăria în cuvîntarea mea de la 30 decembrie 1920, este o mișcare a proletariului aproape în întregime organizat în sindicate *) înseamnă a provoca sciziuni tocmai în masa proletariului.

Iată de ce, atunci cînd „s-a iscat zarva“ la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia din 2—6 noiembrie 1920 (și ea s-a iscat tocmai la această conferință), cînd imediat după această conferință... nu, greșesc, *în timpul* acestei conferințe, la Biroul Politic și-a făcut apariția tov. Tomski, care era extrem de agitat și, sprijinit din plin de un tovarăș atît de ponderat ca Rudzutak, a început să povestească despre felul cum a vorbit tov. Troțki, la această conferință, despre „scuturarea“ sindicatelor și cum el, Tomski, s-a angajat într-o polemică cu Troțki, — cînd s-a întîmplat acest lucru, eu am ajuns numai-decît la convingerea definitivă că tocmai în politică (adică în politica partidului față de sindicate) se află esența controversii și că, în această controversă cu tov. Tomski, tov. Troțki, cu politica sa de „scuturare“, nu are de loc dreptate. Fiindcă politica de „scuturare“, chiar *dacă în parte ar fi îndreptățită* de „noile sarcini și metode“ (teza a 12-a a lui Troțki), este cu totul inacceptabilă în acest moment și în actualele împrejurări, întrucît creează pericolul unei sciziuni.

* Vezi volumul de față, p. 211—212. — *Nota red.*

Tovarăşului Troţki i se pare acum că ceea ce i se atribuie lui ca o politică de „scuturare de sus“, „este o pură caricatură“ (L. Troţki : „Răspuns tovarăşilor din Petrograd“, în „Pravda“ nr. 9 din 15 ianuarie 1921). Dar această „scuturare“ este un adevărat „cuvînt înaripat“ nu numai în sensul că, o dată ce a fost rostit de tov. Troţki la cea de-a V-a Conferinţă generală a sindicatelor din Rusia, el, ca să zicem așa, a și „făcut înconjurul“ partidului și sindicatelor. Nu, din păcate, acest cuvînt rămîne potrivit și acum într-un sens mult mai adînc. Și anume el singur exprimă, în forma cea mai concisă, *întregul spirit, întreaga tendință* a broşurii-platformă „Rolul și sarcinile sindicatelor“. Toată această broşură-platformă a tov. Troţki este pătrunsă, de la un capăt la altul, tocmai de spiritul politicii de „scuturare de sus“. E de ajuns să ne amintim de acuzația adusă tovarăşului Tolski sau unor „numeroși activiști sindicali“ că „cultivă în mediul lor un spirit de animozitate față de noile cadre“ !

Dar dacă la cea de-a V-a Conferinţă generală a sindicatelor din Rusia (2—6 noiembrie 1920) abia începuse să se creeze o atmosferă care prezenta un pericol de sciziuni, la începutul lunii decembrie 1920 sciziunea Ţektranului a devenit realitate.

Acest eveniment este elementul fundamental, principal, esențial pentru aprecierea fondului politic al controverselor noastre ; și degeaba cred tovarăşii Troţki și Buharin că trecerea sub tăcere a acestor controverse poate fi de vreun folos aici. Trecerea sub tăcere, în cazul de față, nu acționează ca un „tampon“, ci, dimpotrivă, aprinde spiritele, întrucît problema nu numai că a fost pusă de viață la ordinea zilei, dar este și subliniată de tov. Troţki în broşura-platformă publicată de el. Căci tocmai această broşură, în pasajele citate de mine, și mai cu seamă în teza a 12-a, pune în repetate rînduri problema : oare esențial este aici că „numeroși activiști sindicali cultivă în mediul lor un spirit de animozitate față de noile cadre“, sau că „animozitatea“ *maselor* este legitimă, dată fiind existența unor exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului, ca, de pildă, în Ţektran ?

Tov. Zinoviev, chiar în prima sa cuvîntare, rostită la 30 decembrie 1920, a pus pe bună dreptate în mod deschis această problemă, spunînd că „partizanii peste măsură de zeloși ai tov. Troțki“ sînt aceia care au dus la sciziune. Poate că asta l-a făcut pe tov. Buharin să califice drept „pălăvrăgeală“ cuvîntarea tovarășului Zinoviev. Dar de netemeinicia acestui reproș se va convinge acum orice membru de partid care va citi darea de seamă stenografică asupra discuției de la 30 decembrie 1920 și va vedea că tocmai tov. Zinoviev citează fapte precise și se bazează pe fapte precise, în timp ce „vorbăria“ intelectualistă, lipsită de orice bază concretă, predomină tocmai la Troțki și la Buharin.

Cînd tov. Zinoviev a spus : „Tektranul stă pe picioare de lut și s-a scindat de pe acum în trei părți“, tov. Sosnovski l-a întrerupt, apostrofîndu-l :

„Iar dv. ați încurajat asemenea tendință“ (Darea de seamă stenografică, p. 15).

Aceasta este o acuzație serioasă. Dacă ea se dovedește a fi întemeiată, atunci, firește, cei ce s-au făcut vinovați de *încurajarea sciziunii*, fie chiar și într-un singur sindicat, n-ar avea ce căuta în C.C. și în P.C. din Rusia, și nici în sindicatele din republica noastră. Din fericire, această acuzație serioasă a fost adusă într-o formă neserioasă de către un tovarăș care, din păcate, nu o dată ne-a oferit asemenea mostre de neserioasă „înflăcărare“ polemică. Tov. Sosnovski, chiar și în excelentele sale articole de propagandă pe linie de producție, bunăoară, a știut uneori să toarne „o lingură de catran“, care trăgea cu mult mai greu în cumpănă decît toate părțile pozitive ale propagandei pe linie de producție. Există firi fericite (ca, de pildă, Buharin) care, chiar și în momentele cînd lupta devine extrem de înverșunată, nu sînt cîtuși de puțin în stare să pună venin în atacurile lor ; există și alte firi, nu prea fericite, care umplu prea des cu venin atacurile lor. Tovarășului Sosnovski nu i-ar strica să se supravegheze în această privință și chiar să roage pe prietenii săi să-l supravegheze.

Dar — ar putea să spună unii — a fost totuși adusă această acuzație, fie chiar și într-o formă neserioasă, nereușită, vădit „fracționistă“. Dar e mai bine să spui ade-

vărul într-o formă nereușită, decît să-l treci sub tăcere atunci cînd e vorba de un lucru serios.

E vorba, fără îndoială, de un lucru serios, fiindcă, repet, aici se află, mai mult decît se crede, *esența* întregii controverse. Și noi, din fericire, dispunem de date destul de convingătoare și de obiective pentru a da un răspuns *de fond* la chestiunea ridicată de tov. Sosnovski.

În primul rînd, pe aceeași pagină din darea de seamă stenografică citim declarația făcută de tov. Zinoviev, care nu numai că a răspuns tovarășului Sosnovski : „Nu-i adevărat !“, dar a și făcut referiri precise la fapte decisive. Tov. Zinoviev a arătat că tov. Troțki (adaug de la mine : lăsîndu-se cuprins în mod vădit de pasiune fracționistă) a încercat să aducă cu totul altă acuzație decît cea adusă de tov. Sosnovski, anume să-l acuze pe tov. Zinoviev că, prin *cuvîntarea sa de la conferința generală din septembrie a P.C. (b) din Rusia*, a contribuit la apariția sciziunii sau chiar a provocat-o. (O acuzație care — în paranteză fie spus — este inconsistentă fie și numai pentru simplul fapt că cuvîntarea rostită de Zinoviev în septembrie a fost aprobată, în principiu, și de Comitetul Central, și de partid, și nimeni n-a formulat vreodată un protest formal împotriva ei.)

Și tov. Zinoviev a răspuns că, la ședința Comitetului Central, tov. Rudzutak a dovedit, cu procesele-verbale în mîină, că „această problemă“ (a unor exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului în Tektran) „a fost examinată atît în Siberia, cît și în regiunea Volgăi, atît în nord cît și în sud, *cu mult înainte* ca eu (adică Zinoviev) să fi rostit vreo cuvîntare și cu mult înainte de a se deschide conferința generală“.

Aceasta este o declarație cît se poate de clară și de precisă, care e bazată pe fapte. Ea a fost făcută de tov. Zinoviev în prima sa cuvîntare, rostită în fața a mii de membri ai P.C. din Rusia, oameni cu munci de răspundere, și nici tov. Troțki, care a vorbit *de două ori după* această cuvîntare a lui Zinoviev, nici tov. Buharin, care a vorbit *tot după* această cuvîntare, *nu* au dezmințit afirmațiile lui, bazate pe fapte.

În al doilea rând, o dezmințire și mai precisă, și mai oficială a acuzației aduse de tov. Sosnovski o constituie *rezoluția* — cuprinsă în aceeași dare de seamă stenografică — a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la conflictul dintre comuniștii din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Tektranului, care a fost adoptată la 7 decembrie 1920. Iată ce se spune în acea parte din rezoluție care este consacrată Tektranului :

„În legătură cu conflictul dintre Tektran și lucrătorii din transporturile pe apă, Comitetul Central a hotărât : 1) Să se creeze în Tektranul unit o secție a lucrătorilor din transporturile pe apă. 2) Să se convoace în februarie un congres al feroviarilor și al lucrătorilor din transporturile pe apă, la care să se facă alegeri normale pentru un nou Tektran. 3) Până atunci să rămână în funcțiune Tektranul în vechea lui componență. 4) Să se desființeze imediat Glavpolitvod și Glavpolitputi, urmînd ca toate cadrele și fondurile lor să fie transferate la organizațiile sindicale, pe bază de democratism normal“.

Din cele de mai sus se poate vedea că nici nu poate fi vorba de o condamnare a lucrătorilor din transporturile pe apă și că, dimpotrivă, în tot ceea ce este esențial se recunoaște că *ei au dreptate*. Totodată, această rezoluție *nu* a fost votată (în afară de Kamenev) de *nici unul* dintre membrii Comitetului Central care au semnat platforma comună din 14 ianuarie 1921 („Despre rolul și sarcinile sindicatelor“. Proiect de hotărîre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia, prezentat Comitetului Central de către un grup de membri ai Comitetului Central și membri ai comisiei sindicale. Lozovski a semnat această platformă în calitate de membru al comisiei sindicale, și nu în aceea de membru al C.C. ; ceilalți semnatari, membri ai Comitetului Central erau : Tomski, Kalinin, Rudzutak, Zinoviev, Stalin, Lenin, Kamenev, Petrovski și Artem Sergheev).

Această rezoluție a fost adoptată *împotriva* sus-numiților membri ai Comitetului Central, adică *împotriva* grupului nostru, fiindcă noi am fi votat *împotriva* menținerii temporare a vechiului Tektran. Și faptul că victoria grupului nostru era inevitabilă l-a silit pe Troțki să voteze pentru rezoluția lui Buharin, căci altfel ar fi fost adoptată rezoluția noastră. Tov. Rîkov, care în noiembrie era *de partea* lui Troțki, în decembrie a participat la lucrările

comisiei sindicale pentru aplanarea conflictului dintre lucrătorii din transporturile pe apă și Tektran și s-a convins că cei dintâi au dreptate.

În concluzie : majoritatea din decembrie (7 decembrie) a Comitetului Central era alcătuită din tovarășii Troțki, Buharin, Preobrajenski, Serebriakov etc., adică din membri pe care nimeni nu i-ar bănuși că sînt porniți *împotriva* Tektranului. Și această majoritate, prin ceea ce e esențial în hotărîrea ei, a condamnat nu pe lucrătorii din transporturile pe apă, ci Tektranul, și s-a abținut doar de la înlocuirea lui imediată. Așadar, inconsistența acuzației lui Sosnovski este dovedită.

Pentru a nu da loc la nici o confuzie, trebuie să atingem încă un punct. În ce constau în fond acele „exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului“ despre care am pomenit în repetate rînduri ? N-a fost și nu este *această* învinuire o afirmație gratuită sau o exagerare ?

Repet : răspunsul a fost dat de tov. Zinoviev chiar în prima sa cuvîntare de la 30 decembrie 1920, și el e de o precizie care nu lasă nimic de dorit. Tov. Zinoviev a citat un pasaj dintr-un ordin tipărit al tov. Zof, adresat personalului din transporturile pe apă (la 3 mai 1920) și care conține următoarea declarație : „comitetomania și-a trăit traiul“¹¹⁸. Tov. Zinoviev a calificat, pe bună dreptate, această declarație drept o greșeală fundamentală. Acesta chiar și este un exemplu de exagerare inutilă și dăunătoare a birocratismului și a „sistemului numirilor de sus“. Totodată, tov. Zinoviev a menționat că există „tovarăși mult mai puțin încercați și mai puțin experimentați“ decît tov. Zof și care au fost numiți de sus. Am auzit, la Comitetul Central, spunîndu-se despre Zof că este un lucrător foarte prețios, și cele constatate de mine în Consiliul Apărării confirmă pe deplin această apreciere. Nimeni nu se gîndește să submineze autoritatea unor asemenea tovarăși și nici să facă din ei niște „șapi ispășitori“ (cum bănuiește tov. Troțki în raportul său, la pagina 25, fără să aibă absolut nici un temei). Nu cel ce caută să îndrepte greșelile sapă autoritatea celor „numiți“, ci, dimpotrivă, cel ce se gîndește să-i apere chiar atunci cînd greșesc.

Vedem deci că pericolul unei sciziuni în mișcarea sindicală nu era ceva închipuit, ci, dimpotrivă, ceva real. De asemenea vedem în mod concret în ce anume constă adevăratul fond al divergențelor : în lupta pentru ca unele exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului și ale sistemului numirilor de sus să nu fie apărute, să nu fie justificate, ci înlăturate. Atît, și nimic mai mult.

DESPRE DIVERGENȚELE PRINCIPIALE

Dar — ar putea să ne spună unii — dacă există divergențe principiale, esențiale și profunde, nu justifică ele pînă și manifestările cele mai vehemente și mai fracționiste ? Dacă trebuie să spui ceva nou, care nu este înțeles, nu ai prin aceasta, cîteodată, o justificare chiar și pentru o sciziune ?

Desigur că ai o justificare dacă, într-adevăr, divergențele sînt extrem de profunde și dacă nu poți obține pe altă cale o îndreptare a orientării greșite a politicii partidului sau a clasei muncitoare.

Dar tocmai asta-i chestiunea, că nu există asemenea divergențe. Tov. Troțki s-a ostenit să ni le arate, dar n-a reușit. Și dacă pînă la apariția broșurii sale (25 decembrie) se putea — și trebuia — să se vorbească în mod condițional sau conciliant („nu se poate aborda astfel chestiunea, chiar dacă există sarcini noi care n-au fost înțelese, chiar dacă există divergențe“), după apariția acestei broșuri ne-am văzut nevoiți să spunem : în tot ce este nou la el, tov. Troțki nu are în fond dreptate.

Acest lucru se vede cît se poate de limpede dacă comparăm tezele tovarășului Troțki cu tezele lui Rudzutak, care au fost adoptate de cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia (2—6 noiembrie). Eu le-am citat în cuvîntarea mea de la 30 decembrie și în „Pravda“ din 21 ianuarie *. Aceste teze sînt mai juste și mai complete decît acelea ale lui Troțki. Ceea ce este diferit în tezele lui Troțki față de acelea ale lui Rudzutak este greșit la Troțki.

* Vezi volumul de față, p. 232—234. — *Nota red.*

Să luăm pentru început faimoasa „democrație de producție“, pe care tov. Buharin s-a grăbit s-o includă în rezoluția din 7 decembrie a Comitetului Central. Firește, ar fi ridicol să ne legăm de acest termen stîngaci și artificial intelectualist („termen prețios“), dacă el ar fi fost folosit într-o cuvîntare sau într-un articol. Dar iată că tocmai Troțki și Buharin s-au pus într-o situație atît de ridicolă prin faptul că *în tezele lor ei insistă* tocmai asupra acestui termen, prin care „platforma“ lor diferă de tezele lui Rudzutak, adoptate de sindicate !

Acest termen este greșit din punct de vedere teoretic. Orice democrație, ca și, în general, orice suprastructură politică (care este inevitabilă atîta timp cît n-a fost desăvîrșită desființarea claselor și n-a fost creată societatea fără clase), servește, în ultimă instanță, producției și este determinată, în ultimă instanță, de relațiile de producție ale societății respective. De aceea a separa „democrația de producție“ de orice altă democrație înseamnă a nu spune nimic, înseamnă a crea confuzie și a spune vorbe goale. Asta în primul rînd.

În al doilea rînd, priviți ce explicație dă însuși Buharin acestui termen în rezoluția, întocmită de el, a plenarei din 7 decembrie a Comitetului Central. „De aceea — scria Buharin în această rezoluție — metodele democrației muncitorești trebuie să fie metode ale democrației de producție. Aceasta înseamnă“ — observați : „asta înseamnă“ ! Buharin își începe apelul său către mase cu un termen atît de subtil, încît necesită o *explicație specială* : după părerea mea, din punctul de vedere al democratismului, acest procedeu e *nedemocratic* ; pentru mase trebuie să se scrie fără asemenea termeni noi, care necesită o explicație specială ; din punctul de vedere al „producției“, el este dăunător, fiindcă te face să-ți pierzi vremea degeaba cu explicarea unui termen inutil — „asta înseamnă că la toate alegerile, la întocmirea listelor de candidați, la susținerea lor ș.a.m.d. trebuie să se țină seama nu numai de consecvența politică, ci și de aptitudinile gospodărești, de stagiul administrativ, de calitățile organizatorice și de grija, practic verificată,

pentru interesele materiale și spirituale ale maselor muncitoare“.

Aceasta e o argumentare vădit forțată și greșită. Democrația nu înseamnă numai „alegeri, întocmirea listelor de candidați, susținerea lor ș.a.m.d.“. Asta pe de o parte. Iar pe de altă parte nu la toate alegerile trebuie să privim lucrurile din punctul de vedere al consecvenței politice și al aptitudinilor gospodărești. Într-o organizație care numără milioane de oameni trebuie să avem, contrar părerii lui Troțki, și un anumit procent de trepăduși, de birocrați (de birocrați buni n-o să ne putem dispensa mulți ani de acum încolo). Dar noi nu vorbim despre o democrație a „trepădușilor“ sau a „birocraților“.

În al treilea rând, este greșit să ai în vedere numai elementele electivă, numai pe organizatori, pe administratori etc. Aceștia, oricum, formează doar o minoritate de oameni proeminenți. Trebuie să ai în vedere oamenii de rând, masele. La Rudzutak, această idee și-a găsit o exprimare mai simplă, mai pe înțeles și, totodată, mai justă din punct de vedere teoretic (teza a 6-a) :

„...este necesar ca fiecare din cei ce participă la procesul de producție să înțeleagă necesitatea și rostul sarcinilor de producție pe care le îndeplinesc; ca fiecare dintre ei nu numai să contribuie la îndeplinirea sarcinilor fixate de sus, dar și să participe în mod conștient la înlăturarea tuturor deficiențelor de ordin tehnic și organizatoric din domeniul producției“.

În al patrulea rând, „democrația de producție“ este un termen care poate da loc la interpretări greșite. El poate fi înțeles în sensul unei negări a dictaturii și a conducerii unice. El poate fi interpretat în sensul unei amânări a democrației obișnuite sau al unei eschivări de la această democrație. Ambele interpretări sînt dăunătoare și nu pot fi evitate fără a recurge la lungi comentarii speciale.

Expunerea simplă a acelorași idei, făcută de Rudzutak, este mai adecvată și este ferită de toate aceste neajunsuri. Și Troțki, în articolul său „Democrația de producție“, apărut în „Pravda“ din 11 ianuarie, nu numai că nu dezmente existența acestor erori și neajunsuri (el ocolește toată

această chestiune și nu compară tezele sale cu cele ale lui Rudzutak), ci, dimpotrivă, confirmă indirect inconvenientul și inexactitatea termenului său tocmai prin aceea că folosește, paralel cu el, și expresia „democrație militară“. Din fericire, noi, pe cât îmi amintesc, nu ne-am angajat niciodată în dispute fracționiste pentru un asemenea termen.

Și mai puțin fericit este un asemenea termen al lui Troțki ca „atmosferă de producție“. Zinoviev pe bună dreptate l-a luat în derîdere. Troțki s-a supărat foc și i-a răspuns : „La noi a existat o atmosferă de război... Acum trebuie ca în masele muncitorești, în adîncurile lor și nu numai la suprafață, să se creeze o atmosferă de producție, adică aceeași încordare, același interes practic și aceeași atenție față de producție care au existat față de front...“ Tocmai asta e, că „maselor muncitorești, adîncurilor lor“ trebuie să le vorbești așa cum se vorbește în tezele lui Rudzutak, și nu recurgînd la astfel de cuvinte ca „atmosferă de producție“, care provoacă nedumerire sau te fac să zîmbești. În fond, folosind un termen ca „atmosferă de producție“, tov. Troțki exprimă aceeași idee ca și noțiunea de propagandă pe linie de producție. Dar tocmai pentru masele muncitorești, pentru păturile lor largi, propaganda pe linie de producție trebuie dusă în așa fel ca să se evite asemenea expresii. Această expresie e bună ca exemplu de felul cum *nu* trebuie dusă în mase propaganda pe linie de producție.

POLITICUL ȘI ECONOMICUL. DIALECTICA ȘI ECLECTISMUL

Este curios că trebuie să punem din nou o chestiune atît de elementară, atît de simplă. Din păcate, Troțki și Buharin ne silesc să facem acest lucru. Amîndoi îmi reproșează că eu „substitui“ problema sau că o privesc din punct de vedere „politic“, în timp ce ei o privesc din punct de vedere „economic“. Buharin a inclus chiar această afirmație în tezele sale și a încercat „să se ridice deasupra“ ambelor părți aflate în dispută : el, vedeți dv., îmbină ambele puncte de vedere.

Aceasta este o flagrantă eroare teoretică. Politicul este expresia concentrată a economicului — am repetat eu în

cuvîntarea mea, deoarece auzisem încă mai înainte acest reproş absurd, inadmisibil din partea unui marxist pentru faptul că abordez problema „din punct de vedere politic”. Politicul nu poate să nu aibă înţietate faţă de economic. Cine gîndeşte altfel dă dovadă că a uitat abecedarul marxismului.

Dar poate că aprecierea mea politică este greşită. Spuneţi şi dovediţi că e așa. Dar a spune (sau a admite măcar, fie şi indirect, ideea) că punctul de vedere politic are aceeaşi valoare ca şi cel „economic”, că se poate lua „şi una şi alta” înseamnă a da uitării abecedarul marxismului.

Cu alte cuvinte, a privi lucrurile din punct de vedere politic înseamnă a admite că o atitudine greşită faţă de sindicate ar duce la distrugerea Puterii sovietice, a dictaturii proletariatului. (Într-o ţară cu populaţie precumpănitor ţărănească atît de pronunţat cum este Rusia, o ruptură între partid şi sindicate, în caz că partidul n-ar avea dreptate, ar duce cu siguranţă la răsturnarea Puterii sovietice.) Se poate (şi este necesar) să se procedeze la o verificare de fond a acestui considerent, adică să se analizeze, să se cerceteze, să se hotărască dacă acest punct de vedere este just sau greşit. Dar să spui : eu „apreciez” punctul dumitale de vedere politic, „însă” el e numai politic, pe cînd noi avem nevoie „şi de unul economic”, e ca şi cum ai spune : eu „apreciez” considerentul dumitale că, dacă vei face cutare pas, o să-ţi frîngi gîtul, *însă* ia aminte că e mai bine să fii sătul şi îmbrăcat decît flămînd şi gol.

Din punct de vedere teoretic, Buharin a alunecat spre *eclectism*, pledînd pentru îmbinarea punctului de vedere politic cu cel economic.

Troţki şi Buharin prezintă în așa fel lucrurile, de parcă ei s-ar îngriji de creşterea producţiei, iar pe noi ne-ar preocupa numai democraţia formală. Acest mod de a prezenta lucrurile este greşit, fiindcă chestiunea se pune (şi din punct de vedere marxist *se poate pune*) numai așa : fără o justă abordare politică a acestei probleme, clasa respectivă nu va putea să-şi menţină dominaţia şi, *prin urmare*, nu va putea să rezolve nici *sarcina ce-i revine în domeniul producţiei*.

Mai concret. Zinoviev a spus : „Dumneavoastră comiteţi o greşeală politică, împingînd lucrurile pînă la provocarea

de sciziuni în syndicate. Cît privește creșterea producției, despre ea am vorbit și am scris încă în ianuarie 1920, cînd am dat ca exemplu construirea unei băi“. Troțki a răspuns : „Auzi, mare lucru (p. 29) să scrii o broșură în care să dai ca exemplu o baie ; în schimb nu se găsește la dumneata «nici un cuvînt», «nici un singur cuvînt» (p. 22) despre ceea ce trebuie să facă syndicatele“.

Nu e adevărat. Exemplul cu baia face, iertați-mi calam-burul, cît zece „atmosfera de producție“ plus cîteva „democrații de producție“. Exemplul cu baia arată limpede, simplu, tocmai maselor, tocmai „păturilor largi“, ce trebuie să facă syndicatele, în timp ce „atmosfera de producție“ și „democrațiile de producție“ nu sînt altceva decît praf în ochii maselor muncitorești, care le întunecă vederea și le împiedică să înțeleagă lucrurile cum trebuie.

Tov. Troțki mi-a reproșat și mie că „Lenin n-a spus nici un cuvînt“ (p. 66) despre „rolul pe care-l joacă și pe care trebuie să-l joace acele pîrghii care poartă denumirea de aparat sindical“.

S-avem iertare, tovarășe Troțki : citindu-vă în întregime tezele lui Rudzutak și raliindu-mă lor, am vorbit despre asta mai mult, mai cuprinzător, mai temeinic, mai simplu și mai limpede decît toate tezele dumitale și decît tot raportul sau coraportul și cuvîntul dumitale de încheiere. Fiindcă, așa cum am mai spus, premiile în natură și comisiile de disciplină tovarășească înseamnă de o sută de ori mai mult pentru stăpînirea economiei, pentru conducerea industriei, pentru ridicarea rolului syndicatelor în producție decît cuvintele absolut abstracte (și de aceea găunoase) despre „democrația de producție“, despre „îngemănare“ etc.

Sub pretext că se pune pe primul plan punctul de vedere al „producției“ (Troțki) sau că se înlătură unilateralitatea punctului de vedere politic și se îmbină acest punct de vedere cu cel economic (Buharin), ni s-a oferit :

1) o dovadă de uitare a marxismului, fapt care și-a găsit expresia într-o definire eclectică și greșită din punct de vedere teoretic a raportului dintre politic și economic ;

2) o apărare sau o camuflare a greșelii politice, care-și găsește expresia în politica de „scuturare“, care străbate ca un fir roșu întreaga broșură-platformă a lui Troțki. Iar

această greșeală, dacă nu va fi recunoscută și îndreptată, va duce la prăbușirea dictaturii proletariatului.

3) un pas înapoi în domeniul problemelor care privesc exclusiv producția, economia, al problemelor referitoare la modul cum poate fi sporită producția, și anume un pas înapoi de la tezele *practice* ale lui Rudzutak, care pun sarcini concrete, practice, vitale, vii (desfășurați propagandă pe linie de producție, învățați să distribuiți după merit premiile în natură și să folosiți mai judicios constrângerea prin intermediul comisiilor de disciplină tovărășească) la teze generale, abstracte, „găunoase“, greșite din punct de vedere teoretic, formulate în chip intelectualist și care *dan uitării* ceea ce este mai practic și mai concret.

Iată care este, în realitate, raportul dintre Zinoviev și mine, de o parte, și Troțki și Buharin, de altă parte, în problema politicului și economicului.

De aceea n-am putut citi fără să zîmbesc obiecția pe care mi-a făcut-o tov. Troțki la 30 decembrie: „Tovarășul Lenin, în cuvîntul său de încheiere la raportul despre situația noastră, rostit la Congresul al VIII-lea al Sovietelor, a spus că e necesar să ne ocupăm mai puțin de politică și mai mult de economie, iar în problema sindicatelor el a pus pe primul plan latura politică a problemei“ (p. 65). Aceste cuvinte i s-au părut tovarășului Troțki „grozav de nimerite“. În realitate, ele exprimă o jalnică confuzie de noțiuni, o „confuzie de idei“ cu adevărat extraordinară. Desigur, eu mi-am exprimat, îmi exprim și îmi voi exprima întotdeauna dorința de a ne ocupa mai puțin de politică și mai mult de economie. Dar nu e greu de înțeles că această dorință nu poate fi împlinită decît atunci cînd nu există primejdii politice și greșeli politice. Greșelile politice făcute de tov. Troțki și adîncite, agravate de tov. Buharin *abat* partidul nostru de la sarcinile economice, de la munca de „producție“, *ne silesc, din păcate, să ne pierdem vremea* cu îndreptarea acestor greșeli, cu dezbaterile pe tema devierii sindicaliste (care duce la prăbușirea dictaturii proletariatului), cu combaterea atitudinii greșite față de mișcarea sindicală (atitudine care duce la prăbușirea Puterii sovietice), cu dezbaterile pe marginea unor „teze“ generale, în loc să discutăm în mod practic, concret, „gospodăresc“ cine

a distribuit mai bine și cu mai mult succes premiile în natură, cine a organizat mai bine comisiile de disciplină, cine a realizat mai bine îngemănarea pe baza tezelor lui Rudzutak, adoptate de cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia de la 2—6 noiembrie : muncitorii morari din Saratov, sau minerii din Donbass, metalurgiștii din Petrograd etc.

Să luăm chestiunea utilității unei „discuții largi“. Și aici vom vedea cum greșelile politice ne abat de la sarcinile economice. Eu am fost împotriva așa-zisei discuții „largi“ și am considerat și consider drept o greșeală, drept o greșeală politică a tovarășului Troțki, faptul că a torpilat lucrările comisiei sindicale, în care urma să aibă loc o discuție practică. Consider drept o greșeală politică a grupului tampon, în frunte cu Buharin, faptul că n-a înțeles rostul unui grup tampon (și aici a substituit dialecticii eclecticismul) ; tocmai din punctul de vedere al rolului de „tampon“, el ar fi trebuit să se pronunțe cu toată energia împotriva unei discuții largi și să lupte pentru strămutarea discuției în comisia sindicală. Acum vedeți ce-a ieșit.

La 30 decembrie Buharin nu s-a sfiit să declare că „noi am proclamat o lozincă nouă, lozincă sfântă a democrației muncitorești, care constă în aceea că toate problemele urmează să fie discutate nu în colegii restrânse, în adunări mici sau în vreo corporație proprie, ci în cadrul unor adunări largi. Ei bine, eu afirm că, aducând problema rolului sindicatelor în fața unei adunări atît de mari ca cea de azi, noi nu facem un pas înapoi, ci un pas înainte“ (p. 45). Și omul acesta l-a învinuit pe Zinoviev de flecăreală și de exagerare a democrației ! Curată flecăreală și „trăncăneală“, totală neînțelegere a adevărului că democratismul formal trebuie subordonat utilității revoluționare !

Lucrurile nu stau de loc mai bine nici la Troțki. El aduce învinuirea că „Lenin vrea cu orice preț să torpileze discuția cu privire la fondul problemei și s-o zădărnicească“ (p. 65). El declară : „Am arătat limpede celor din Comitetul Central de ce n-am vrut să fac parte din comisie : atîta timp cît nu-mi va fi permis să pun ca și toți ceilalți tovarăși aceste probleme în toată amploarea lor în presa de partid, nu mă aștept la nici un folos de la o examinare

a acestor probleme cu uşile închise şi, prin urmare, nici de la o participare a mea la lucrările comisiei" (p. 69).

Şi care e rezultatul? N-a trecut nici o lună de când Troţki a început, la 25 decembrie, o „largă discuţie“, şi nu ştiu dacă din o sută de activişti de partid cu munci de răspundere s-o găsi unul căruia să nu-i fie lehamite de această discuţie, care să nu-şi fi dat seama că ea este inutilă (dacă nu şi mai rău decît atîta). Aceasta pentru că Troţki a răpit timpul partidului cu o ceartă de cuvinte în jurul unor teze proaste, şi a calificat drept o examinare „cu uşile închise“ tocmai examinarea *practică*, gospodărească într-o comisie care şi-ar fi pus drept sarcină studierea şi verificarea experienţei practice, pentru ca, învăţînd din această experienţă, să *meargă înainte*, în adevărata muncă „de producţie“, şi *nu înapoi*, de la activitatea vie la scolastica moartă a diverselor „atmosfera de producţie“.

Să luăm faimoasa „îngemănare“. Eu am recomandat la 30 decembrie să nu se vorbească despre ea, fiindcă noi *n-am studiat* propria noastră experienţă practică, şi fără această condiţie prealabilă orice discuţii pe tema îngemănării vor degenera inevitabil în flecăreală, într-o inutilă distragere a forţelor partidului *de la* munca gospodărească. Iar tezele lui Troţki, referitoare la acest punct, care conţineau propunerea de a introduce în consiliile economice, în proporţie de $\frac{1}{3}$ pînă la $\frac{1}{2}$ şi de $\frac{1}{2}$ pînă la $\frac{2}{3}$, reprezentanţi ai sindicatelor, eu le-am calificat drept proiectomanie birocratică. *

Asta l-a supărat foarte mult pe Buharin, care, după cum văd din pagina 49 a dării de seamă, a căutat să-mi demonstreze în mod amplu şi amănunţit „că, atunci cînd nişte oameni se adună laolaltă şi vorbesc despre ceva, nu se cade să facă pe surdomuţii“ (aşa stă scris, textual, la pagina indicată !) S-a supărat atunci şi Troţki, care a declarat cu emfază :

„Rog pe fiecare dintre dv. să-şi noteze în carnet că la data cutare tovarăşul Lenin a calificat această propunere drept birocratism, iar eu mă încumet să prezic că peste cîteva luni se va lua notă de ea şi va fi considerată drept un îndreptar, în sensul că în Consiliul Central

* Vezi volumul de faţa, p. 223. — *Nota red.*

al Sindicatelor din Rusia și în Consiliul economic superior, în Comitetul central al siderurgiștilor și în secția siderurgică etc. să se afle, în proporție de o treime pînă la jumătate, lucrători comuni ambelor instituții..." (p. 68).

După ce am citit toate astea, l-am rugat pe tov. Miliutin (vicepreședinte al Consiliului economic superior) să-mi trimită rapoartele *tipărite* în problema îngemănării. Să m-apuc o dată, mi-am zis eu, să studiez cît de cît *experiența noastră practică*, fiindcă e cît se poate de plictisitor să te ocupi de „vorbărie de partid“ (o expresie a lui Buharin întîlnită la pagina 47 și care va deveni, probabil, un „cuvînt înaripat“, nu mai puțin decît faimoasa „scuturare“) așa, la întîmplare, fără material, fără fapte, sugînd din deget divergențe, definiții, „democrații de producție“.

Tov. Miliutin mi-a trimis cîteva cărți, printre care și „Raportul Consiliului economic superior la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia“ (Moscova, 1920 ; prefața e datată 19 decembrie 1920). La pagina 14 se găsește un tabel în care se arată gradul de participare a muncitorilor la organele de conducere. Reproduc acest tabel (care cuprinde numai o parte din consiliile economice guberniale și o parte din întreprinderi) :

Aparatul de conducere :	Nr. total	Muncitori	%	Din care :		Funcționari etc.	%
				Specia-liști	%		
Prezidiul Consiliului economic superior și al consiliilor economice guberniale . . .	187	107	57,2	22	11,8	58	31,0
Colegii ale direcțiilor generale ale secțiilor, ale centrelor și ale centralelor	140	72	51,4	31	22,2	37	26,4
Conduceri unice și prin colegii ale fabricilor și uzinelor	1 143	726	63,5	398	34,8	19	1,7
<i>Total</i>	1 470	905	61,6	451	30,7	114	7,7

Așadar, încă de pe acum participarea muncitorilor reprezintă în medie 61,6%, adică e mai aproape de două treimi decît de jumătate ! Caracterul birocratic și nerealist al celor scrise, în această privință, de tov. Troțki în tezele sale este *deja dovedit*. Să vorbești, să discuți, să scrii platforme în care să spui : „ $\frac{1}{3}$ pînă la $\frac{1}{2}$ ” sau „ $\frac{1}{2}$ pînă la $\frac{2}{3}$ ” — toate acestea nu sînt decît o deșartă „vorbărie de partid“, o încercare de a sustrage forțe, mijloace, atenție și timp muncii în *producție*, înseamnă să te pretezi la un simplu politicianism fără conținut serios. Dar o comisie în care s-ar fi găsit oameni cu experiență și care n-ar fi acceptat să se scrie teze fără să studieze faptele s-ar fi putut ocupa în chip util de verificarea experienței, bunăoară chestionînd vreo zece oameni (din miile de „lucrători comuni ambelor instituții“), comparînd impresiile și concluziile lor cu datele obiective ale statisticii și încercînd să obțină indicații concrete, practice pentru viitor, din care să se vadă dacă, în prezența cutăror rezultate ale experienței, este cazul să înaintăm imediat în aceeași direcție sau să schimbăm întrucîtva direcția, procedeele, metoda și cum anume să le schimbăm, sau, în interesul cauzei, să ne oprim, să verificăm încă și încă o dată experiența, să modificăm poate cîte ceva ș.a.m.d.

Tovarăși, un adevărat lucrător din domeniul economic (permiteți-mi și mie să fac puțină „propagandă pe linie de producție“ !) știe că capitaliștii și organizatorii de trusturi, chiar și în țările cele mai înaintate, s-au ocupat ani de-a rîndul, uneori cîte zece ani și mai bine, cu studierea și verificarea experienței practice dobîndite de ei (și de alții) și că, în acest timp, ei au corectat și refăcut cele începute, s-au întors înapoi, au făcut multe îndreptări pentru a ajunge la un sistem perfect adecvat de conducere și de selecționare a funcționarilor administrativi superiori și inferiori etc. Așa era în regimul capitalist, care, în întreaga lume civilizată, s-a sprijinit în activitatea lui economică pe *experiența și pe deprinderile căpătate în decurs de veacuri*. Noi însă construim pe un teren nou, pe care, într-o perioadă foarte îndelungată, trebuie să depunem o muncă foarte perseverentă și plină de răbdare pentru a schimba deprinderile pe care

ni le-a lăsat moștenire capitalismul și a căror schimbare nu se poate face decât încetul cu încetul. Este cu totul greșit să pui această problemă așa cum o pune Troțki. „Au oare — a întrebat el pe un ton exclamativ în cuvîntarea sa de la 30 decembrie —, au oare muncitorii noștri, activiștii noștri de partid și de sindicat o educație pe linie de producție ? Da sau nu ? Eu răspund : nu“ (p. 29). E ridicol să pui astfel o asemenea problemă. E ca și cum ai întreba : are oare cutare divizie o cantitate suficientă de pîslari ? Da sau nu ?

Noi și peste zece ani vom fi, desigur, nevoiți să spunem că toți activiștii noștri de partid și sindicali nu posedă o suficientă educație pe linie de producție. Așa cum peste zece ani nu vor avea o suficientă educație militară toți activiștii de partid și sindicali și aceia ai departamentului armatei. Dar un *inceput* de educație pe linie de producție a fost făcut la noi prin aceea că circa o mie de muncitori — membri și delegați ai sindicatelor — fac parte din administrație sau conduc întreprinderi, direcții generale și instituții și mai înalte. Principiul fundamental al „educației pe linie de producție“, al educației *noastre*, a vechilor ilegaliști și ziariști de profesie, constă în a ne apuca noi înșine și a învăța și pe alții să se apuce să studieze cu cea mai mare atenție și în modul cel mai amănunțit propria noastră experiență practică potrivit regulii : „măsoară de două ori și taie o dată“. O verificare perseverentă, lentă, prudentă, concretă, practică a ceea ce au făcut acești o mie de oameni, o corectare și mai prudentă, și mai concretă a muncii lor și o înaintare mai departe numai după ce utilitatea procedurii respectiv, a sistemului de conducere respectiv, a proporției respective, a selecționării respective a oamenilor etc. va fi fost pe deplin dovedită — iată regula principală, esențială, pe care trebuie s-o urmeze neapărat „educația pe linie de producție“. Și tocmai această regulă o încalcă tov. Troțki prin toate tezele sale, prin întregul său mod de a pune problema. Toate tezele, întreaga broșură-platformă a tovarășului Troțki sînt de așa natură, încît prin greșelile lor au distras atenția și forțele partidului de la munca practică „de producție“ și le-au antrenat într-o logomahie deșartă, lipsită de conținut.

DIALECTICĂ ȘI ECLECTISM.
„ȘCOALĂ“ ȘI „APARAT“

Una dintre numeroasele calități prețioase ale tovarășului Buharin este capacitatea sa teoretică și interesul cu care caută să descopere în fiecare problemă rădăcinile ei teoretice. Aceasta este o calitate foarte prețioasă, fiindcă nu-ți poți lămuri nici un fel de greșeli, inclusiv cele politice, dacă nu descoperi rădăcinile lor teoretice la cel ce le comite și dacă nu pornești de la tezele adoptate de el în mod conștient.

Potrivit acestei tendințe de a aprofunda din punct de vedere teoretic problema, tov. Buharin, începînd cu discuția de la 30 decembrie, dacă nu și mai devreme, a deplasat controversa, mutînd-o tocmai în domeniul arătat.

„Eu — a spus tov. Buharin la 30 decembrie —, consider că e absolut necesar — în aceasta constă esența teoretică a ceea ce se numește aici «fracțiune» tampon» sau a ideologiei ei — și mi se pare absolut indiscutabil că nu poate fi lăsat la o parte nici acest factor politic și nici acest factor economic...” (p. 47).

Esența teoretică a greșelii pe care o face aici tov. Buharin constă în aceea că raportul dialectic dintre politic și economic (despre care ne învață marxismul) este, la dînsul, înlocuit prin eclectism. „Și una, și alta“, „pe de o parte, pe de altă parte“ — iată care este poziția teoretică a lui Buharin. Tocmai în asta constă eclectismul. Dialectica cere să iei în considerare, sub toate aspectele, relațiile în dezvoltarea lor concretă, iar nu să smulgi la întîmplare o bucățică de ici și una de colo. Acest lucru l-am mai arătat atunci cînd m-am referit la politic și economic.

El este tot atît de neîndoielnic și atunci cînd e vorba de „tampon“. Un tampon este folositor și necesar dacă trenul partidului are tendința de deraiere. Acest lucru e indiscutabil. Buharin a pus sarcina „tamponului“ în mod eclectic, luînd o bucățică de la Zinoviev și una de la Troțki. Ca „tamponist“, el ar fi trebuit să stabilească singur unde, cînd și în ce greșește unul sau altul, unii sau alții, să stabilească dacă este vorba de o greșeală teoretică sau de o greșeală care constă în lipsă de tact politic, în forme fracționiste de manifestare sau în exagerare etc., și

să atace *cu toată puterea fiecare* greșeală de acest fel. Buharin nu și-a înțeles această misiune de a acționa ca un „tampon“. Iată o dovadă grăitoare în acest sens :

Fracțiunea comunistă din biroul de la Petrograd al Țektranului (C.C. al sindicatului feroviarilor și al lucrătorilor din transporturile pe apă) — organizație care simpatizează cu Troțki și care declară deschis că, după părerea ei, „în problema de bază, în problema rolului sindicatelor în producție, pozițiile tovarășilor Troțki și Buharin reprezintă variante ale unuia și aceluiași punct de vedere“ — a editat la Petrograd, într-o broșură, coraportul prezentat de tov. Buharin la 3 ianuarie 1921 la Petrograd (N. Buharin. „Despre sarcinile sindicatelor“. Petrograd, 1921). În acest coraport citim :

„La început tovarășul Troțki s-a exprimat în sensul că trebuie înlocuită conducerea sindicatelor, că trebuie selecționați tovarăși corespunzători etc., iar mai înainte s-a situat chiar pe punctul de vedere al «scuturării», la care acum a renunțat, și de aceea este cu totul absurd să prezinți «scuturarea» ca un argument împotriva tovarășului Troțki“ (p. 5).

N-am să mă opresc asupra numeroaselor inexactități de fond cuprinse în această expunere. (Cuvîntul „scuturare“ a fost folosit de Troțki la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia, care a avut loc între 2 și 6 noiembrie. Despre „selecționarea personalului de conducere“, Troțki a vorbit în paragr. 5 al tezelor sale, pe care le-a prezentat Comitetului Central la 8 noiembrie și care, în treacăt fie zis, au fost publicate în foaie volantă de către unul din partizanii lui Troțki. Întreaga broșură a lui Troțki : „Rolul și sarcinile sindicatelor“, apărută la 25 decembrie, este pătrunsă de același mod de a gândi, de același spirit care a fost semnalat de mine mai înainte. Unde și prin ce s-a exprimat această „renunțare“, nu se știe.) Dar alta este tema de care mă ocup eu acum. Dacă „tamponul“ este eclectic, el trece cu vederea unele greșeli și vorbește despre altele ; trece sub tăcere greșelile la 30 decembrie 1920 la Moscova, în fața a mii de activiști de partid din întreaga țară, și vorbește despre greșeli la Petrograd la 3 ianuarie 1921. Dacă „tamponul“ este dialectic, el atacă cu

toată puterea orice greșeală pe care o constată la cele două părți sau la toate părțile. Or, tocmai acest lucru nu-l face Buharin. El nici nu încearcă să analizeze broșura lui Troțki din punctul de vedere al politioii de scuturare. El o *trece pur și simplu sub tăcere*. Nu e de mirare că acest fel de a-și îndeplini rolul de tampon provoacă rîsetele tuturor.

Mai departe. În aceeași cuvîntare rostită de Buharin la Petrograd citim la pagina 7 :

„Greșeala tovarășului Troțki este că el nu susține în măsură suficientă factorul școală a comunismului“.

În discuția de la 30 decembrie, Buharin emite următorul raționament :

„Tov. Zinoviev a spus că sindicatele sînt o școală a comunismului, iar Troțki a afirmat că ele sînt un aparat tehnic-administrativ de conducere a producției. Eu nu văd nici un temei logic pentru a conchide că prima teză sau cea de-a doua nu este justă : sînt juste amîndouă, precum justă este și o îmbinare a lor“ (p. 48).

Aceeași idee o găsim în teza a 6-a a lui Buharin și a „grupului“ sau „fracțiunii“ sale : „...pe de o parte, ele (sindicatele) sînt o școală a comunismului,... pe de altă parte, sînt — și încă într-o măsură din ce în ce mai mare — o parte integrantă a aparatului economic și a aparatului puterii de stat în general...“ („Pravda“ din 16 ianuarie).

Tocmai asta este principala greșeală teoretică a tovarășului Buharin că el înlocuiește dialectica marxismului prin eclecticism (care e deosebit de răspîndit printre autorii diferitelor sisteme filozofice „la modă“ și reacționare).

Tov. Buharin vorbește de temeuri „logice“. Întreaga sa argumentație dovedește că el — poate fără să-și dea seama — se situează aici pe punctul de vedere al logicii formale sau scolastice, și nu pe acela al logicii dialectice sau marxiste. Pentru a lămuri acest lucru, am să încep cu un exemplu foarte simplu, dat chiar de tov. Buharin. La discuția de la 30 decembrie, el a spus :

„Tovarășii, multora dintre dv. discuțiile care au loc aici le fac o impresie cam de felul acesta : vin doi oameni și se întrebă unul pe altul ce este paharul care se află pe masă. Unul spune : «este

un cilindru de sticlă, și afurisit să fie cine o spune că nu-i așa». Celălalt spune : «paharul este un recipient de băut, și afurisit să fie cine o spune că nu-i așa» (p. 46).

Prin acest exemplu, Buharin, precum vedeți, voia să-mi explice în mod popular cât de mare e prejudiciul unilaterității. Primesc cu recunoștință această explicație și, pentru a-i dovedi prin fapte recunoștința mea, am să-i răspund explicându-i în mod popular ce este eclecticismul spre deosebire de dialectică.

Un pahar este, incontestabil, un cilindru de sticlă și, totodată, el este un recipient de băut. Dar el nu are numai aceste două însușiri sau calități sau laturi, ci și un număr infinit de alte însușiri, calități, laturi, relații și „mijlociri“ cu tot restul lumii. Paharul este un obiect greu, care poate servi ca proiectil. El poate servi ca presse-papiers, ca adăpost pentru un fluture prins, poate fi prețuit ca obiect cu incrustații sau desene artistice, cu totul independent de faptul că este sau nu bun pentru băut, că este sau nu făcut din sticlă, că are o formă perfect cilindrică sau nu tocmai cilindrică etc. etc.

Mai departe. Dacă acum am nevoie de un pahar ca recipient de băut, pentru mine nu este de loc important să știu dacă forma lui este perfect cilindrică sau dacă el este într-adevăr făcut din sticlă ; în schimb, este important ca el să n-aibă vreo crăpătură la fund și ca, folosindu-mă de el, să nu-mi tai buzele etc. Dacă n-am nevoie de un pahar pentru băut, ci pentru o întrebuițare la care poate servi orice cilindru de sticlă, atunci mă pot servi și de un pahar cu crăpătură la fund sau chiar fără fund etc.

Logica formală, la care ne limităm în școlile noastre (și trebuie să ne limităm — cu unele corectări — în clasele inferioare), ia definițiile formale, conducându-se după ceea ce este mai obișnuit sau după ceea ce sare mai ades în ochi și se limitează la atât. Dacă, în acest caz, luăm două sau mai multe definiții diferite și le îmbinăm cu totul la întâmplare (și cilindru de sticlă, și recipient pentru băut), obținem o definiție eclectică, care ne arată diferite laturi ale obiectului, și altceva nimic.

Logica dialectică ne cere să mergem mai departe. Pentru a cunoaște într-adevăr un obiect, trebuie să cuprindem, să

studiem toate laturile, toate conexiunile și „mijlocirile“ lui. Acest lucru nu ne va reuși niciodată pe deplin, dar cerința multilateralității ne ferește de greșeli și de anchilozare. Asta în primul rând. În al doilea rând, logica dialectică cere să iei obiectul în dezvoltarea, în „automișcarea“ lui (cum spune uneori Hegel), în schimbarea lui. În ce privește paharul, acest lucru nu se vede clar dintr-odată, dar nici paharul nu rămîne neschimbat, și îndeosebi se schimbă destinația lui, întrebuintarea lui, *legătura* lui cu lumea înconjurătoare. În al treilea rând, într-o „definiție“ completă a obiectului trebuie să intre întreaga practică umană, și ca criteriu al adevărului și ca determinant practic al legăturii dintre obiect și ceea ce este necesar omului. În al patrulea rând, logica dialectică ne învață că „nu există adevăr abstract, adevărul este întotdeauna concret“, cum obișnuia să spună, împreună cu Hegel, răposatul Plehanov. (Mi se pare că este cazul, în paranteză, să atrag atenția tinerilor membri de partid că *nu* poți deveni un comunist conștient, un comunist *adevărat* fără a studia — subliniez : a *studia* — tot ceea ce a scris Plehanov în domeniul filozofiei, fiindcă asta-i tot ce-i mai bun în întreaga literatură marxistă internațională *.)

Bineînțeles, eu n-am epuizat noțiunea de logică dialectică. Dar deocamdată ajunge și atât. Se poate trece de la pahar la sindicate și la platforma lui Troțki.

„Pe de o parte școală, iar pe de altă parte aparat“, spune Buharin și așa scrie și în tezele sale. Greșeala lui Troțki este că „nu susține în suficientă măsură factorul școală“... greșeala lui Zinoviev este că nu ține suficient seama de „factorul“ aparat.

De ce este acest raționament al lui Buharin un eclecticism mort și lipsit de conținut ? Pentru că la Buharin nu găsim nici urmă de încercare de a analiza în mod independent,

* Cu acest prilej nu putem să nu arătăm, în primul rând, că ar fi de dorit ca în ediția, în curs de apariție, a operelor lui Plehanov, toate articolele de filozofie să fie grupate laolaltă într-unul sau mai multe volume aparte, cu indexuri amănunțite etc., fiindcă volumele acestea trebuie să facă parte din seria de manuale obligatorii ale comunismului. În al doilea rând, statul muncitoresc, după parerea mea, trebuie să pretindă profesorilor de filozofie să cunoască expunerile lui Plehanov asupra filozofiei marxiste și să știe să transmită cunoștințele lor studenților. Dar, vorbind în felul acesta, am și început să mă abat de la „propagandă“ la „administrare“.

din punctul său de vedere, atît întreaga istorie a acestei controverse (marxismul, *adică* logica dialectică, cere să se facă neapărat o asemenea analiză), cît și întregul mod de a ataca problema, întregul mod de a pune — sau, dacă vrei, întreaga orientare a modului de a pune — problema în momentul de față, în împrejurările concrete date. Nu vedem la el nici urmă de încercare în acest sens ! El abordează problema fără să procedeze cît de cît la o studiere concretă, recurge la abstracții goale, ia o bucățică de la Zinoviev și una de la Troțki. Tocmai în asta constă eclectismul.

Ca să explic și mai clar acest lucru, am să dau un exemplu. Eu nu știu absolut nimic despre insurgenții și revoluționarii din China de sud (în afară de cele aflate din 2—3 articole ale lui Sun Iat-sen și din cîteva cărți și articole de ziar pe care le-am citit cu mulți ani în urmă). Din moment ce acolo au loc insurecții, există, probabil, și controverse între chinezul nr. 1, care spune că insurecția este un produs al luptei de clasă, care s-a ascuțit extrem de mult și a cuprins întreaga națiune, și chinezul nr. 2, care spune că insurecția este o artă. Fără să știu ceva mai mult, eu pot să scriu niște teze ca acelea ale lui Buharin : „pe de o parte,... pe de altă parte“. Unul n-a ținut îndeajuns seama de „factorul“ artă, iar celălalt de „factorul ascuțire“ etc. Așa ceva ar fi un eclectism mort și lipsit de conținut, fiindcă lipsește o studiere *concretă* a controversei *date*, a problemei date, a felului dat de a o aborda etc.

Sindicatul sînt dintr-un punct de vedere o școală ; dintr-alt punct de vedere — un aparat ; dintr-un al treilea punct de vedere — o organizație a oamenilor muncii ; dintr-un al patrulea punct de vedere — o organizație aproape numai a muncitorilor industriali ; dintr-un al cincilea punct de vedere — o organizație pe ramuri de producție * ș.a.m.d. La Buharin nu găsim nici urmă de fundamentare, de analiză proprie, menită să demonstreze de ce trebuie luate primele două „laturi“ ale problemei sau ale

* În trecut fie spus, Troțki a comis și aici o greșeală. El crede că sindicatul de producție înseamnă un sindicat al cărui rol este să stăpînească producția. Asta nu-i adevărat. Sindicatul de producție înseamnă un sindicat care organizează pe muncitorii pe ramuri de producție, ceea ce este și inevitabil în condițiile actualului nivel al tehnicii și culturii (atît în Rusia, cît și în întreaga lume).

obiectului, și nu a treia, a patra, a cincea ș.a.m.d. De aceea nici tezele grupului buharinist nu sînt altceva decît vorbărie eclectică. Buharin pune cu totul greșit, în mod eclectic întreaga problemă a raportului dintre „școală“ și „aparat“.

Ca să punem în mod just această problemă, trebuie să trecem de la abstracțiunile goale la controversa concretă, adică la controversa dată. Luați cum vreți această controversă, așa cum s-a ivit ea la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia sau așa cum a tratat-o și a *orientat-o* însuși Troțki prin a sa broșură-platformă din 25 decembrie, și veți vedea că *întregul* mod de a pune problema, întreaga orientare a lui Troțki sînt greșite. El n-a înțeles că sindicatele trebuie și pot să fie privite ca o școală și atunci cînd pui chestiunea „trade-unionismului sovietic“, și atunci cînd vorbești despre propagandă pe linie de producție în general, și atunci cînd pui, *asa* cum pune Troțki, problema „îngemănării“, a participării sindicatelor la conducerea producției. În această din urmă problemă, așa cum este ea pusă în întreaga broșură-platformă a lui Troțki, greșeala constă în neînțelegerea faptului că sindicatele sînt *o școală de conducere tehnică-administrativă a producției*. Nu „pe de o parte școală, iar pe de altă parte altceva“, ci *sub toate aspectele* — în cadrul actualei controversă, cînd Troțki pune problema așa cum o pune — *sindicatele sînt o școală*, o școală a unirii, o școală a solidarității, o școală a apărării intereselor proprii, o școală de gospodărire, o școală de conducere. Tov. Buharin, în loc să înțeleagă și să îndrepte această greșeală fundamentală a tov. Troțki, a procedat la o corectare ridicolă : „pe de o parte, pe de altă parte“.

Să abordăm problema în mod și mai concret. Să vedem ce sînt actualele sindicate ca „aparat“ de conducere a producției. Am văzut cum dintr-o serie de date incomplete reiese că aproximativ 900 de muncitori membri și delegați ai sindicatelor fac parte din personalul de conducere a producției. Măriți, dacă vreți, această cifră de zece ori și chiar de o sută de ori — să presupunem chiar, pentru a vă face o concesie și a vă explica cît de adîncă e greșeala voastră, că în „mersul nostru înainte“ se va înregistra în timpul cel mai apropiat o asemenea viteză de necrezut —, și tot nu

vom ajunge să avem decît un procent infim de *conducători* direcți în comparație cu masa totală a celor 6 000 000 de membri ai sindicatelor. Și de aici se vede și mai clar că a-ți îndrepta întreaga atenție spre „pătura conducătoare“, cum face Troțki, a vorbi despre rolul sindicatelor în producție și despre conducerea producției fără a ține seama de faptul că 98,5% *învață* (6 000 000 — 90 000 = 5 910 000 = 98,5% din numărul total), și trebuie să mai *învețe mult timp*, înseamnă a face o greșeală esențială. Nu școală și conducere, ci *școală de conducere*.

Combătîndu-l pe Zinoviev la 30 decembrie și învinuindu-l în mod absolut gratuit și nejust că neagă „sistemul numirilor de sus“, adică dreptul și datoria Comitetului Central de a face numiri, tov. Troțki a emis, fără să vrea, o antiteză extrem de caracteristică :

„...Zinoviev — a spus el — abordează în mod prea propagandistic fiecare problemă practică, concretă, uitînd că aici are în față nu numai un material pentru agitație, dar și o problemă care trebuie rezolvată în mod administrativ“ (p. 27).

Am să explic numai decît, și în mod amănunțit, cum *ar putea* să fie abordată în mod administrativ problema dată. Dar tocmai aici e greșeala de căpetenie a tov. Troțki, că *problemele* puse de el însuși, în a sa broșură-platformă, le-a abordat (mai bine zis, le-a examinat în pripă) ca un *administrator*, pe cîtă vreme el putea și trebuia să abordeze *aceste probleme numai și numai ca propagandist*.

Într-adevăr, ce-i bun la Troțki ? Ceea ce-i bun la el, dar nu în tezele sale, ci în *cuvîntările* rostite de el — mai cu seamă atunci cînd uită de polemica sa nereușită cu așa-zisa aripă „conservatoare“ a activiștilor din sindicate —, este, fără îndoială, *propaganda pe linie de producție*. Printr-o muncă practică „gospodărescă“ în comisia sindicală, prin cuvîntările sale și prin activitatea sa publicistică, în calitate de membru și colaborator al Biroului central de propagandă pe linie de producție, tov. Troțki ar fi adus, fără îndoială (și va aduce, fără îndoială), un mare folos cauzei. Greșeala o constituie „tezele-platformă“. Ca un fir roșu trece prin ele maniera lui administrativă de a aborda „criza“ din mișcarea sindicală, „cele două tendințe“ din sindicate, inter-

pretarea programului P.C. (b) din Rusia, „trade-unionismul sovietic“, „educația pe linie de producție“ și „îngemănarea“. Am enumerat acum toate temele principale ale „platformei“ lui Troțki, și în momentul de față, cu materialul de care dispune Troțki, tocmai aceste teme pot fi abordate în mod just numai prin procedee propagandistice.

× Statul ține de domeniul constrîngerii. Ar fi o nebunie să renunțăm la constrîngere mai ales în epoca dictaturii proletariatului. „Administrarea“ și metodele administrative sînt aici obligatorii. Partidul este avangarda — direct cîrmuitoare — a proletariatului, este conducătorul. Excluderea din partid, iar nu constrîngerea — iată mijlocul specific de influențare, de curățire și călire a avangărzii. Sindicatele sînt un rezervor al puterii de stat, sînt o școală a comunismului, o școală de gospodărire. În acest domeniu, ceea ce e specific și principal *nu* e conducerea, ci „*l e g ă t u r a*“ „între administrația centrală“ (și locală, firește) „de stat, economia națională și *masele largi* ale oamenilor muncii“ (așa cum spune programul partidului nostru, în paragr. 5 din partea economică, consacrat sindicatelor).

Ca un fir roșu trece prin întreaga broșură-platformă a lui Troțki modul greșit cum pune el această problemă și cum înțelege acest raport.

Închipuiți-vă că Troțki ar fi elaborat această faimoasă „îngemănare“ în legătură cu celelalte teme ale platformei sale și că ar fi abordat întreaga problemă sub alt aspect. Închipuiți-vă că broșura lui ar fi fost în întregime consacrată sarcinii de a examina în mod amănunțit, să zicem, 90 din cele 900 de cazuri de „îngemănare“, de cumulare, de către persoanele respective, a funcțiilor deținute în Consiliul economic superior, pe linia conducerii industriei cu funcțiile deținute în calitate de aleși ai sindicatelor, de cumulare a calității de membri ai sindicatelor cu calitatea de activiști permanenți ai mișcării sindicale. Închipuiți-vă că aceste 90 de cazuri ar fi fost analizate împreună cu datele furnizate de sondajul statistic, împreună cu rapoartele și dările de seamă prezentate de revizorii și instructorii Inspecției muncitorești-țărănești și ai respectivelor comisariate ale poporului, adică ar fi fost analizate pe baza datelor furnizate de instituțiile administrative, ar fi fost analizate din

punctul de vedere al rezultatelor obținute în muncă, al succeselor înregistrate în producție etc. Am fi avut, în acest caz, o justă abordare administrativă a problemei, și ea ar fi îndreptățit pe deplin linia „scuturării“, care constă în a-ți îndrepta atenția asupra unor chestiuni de felul acesta : cine trebuie destituit, cine transferat și cine numit, și ce cerințe trebuie formulate chiar acum față de „pătura conducătoare“. Dacă Buharin, în cuvântarea sa de la 3 ianuarie, care a fost publicată de țektraniștii din Petrograd, a spus că mai înainte Troțki s-a pronunțat pentru „scuturare“, dar că acum a renunțat la acest punct de vedere, înseamnă că și de astă dată Buharin cade într-un eclecticism ridicol sub raportul practic și absolut inadmisibil din punct de vedere teoretic pentru un marxist. Buharin privește problema în mod abstract, neștiind (sau nevrînd) s-o abordeze în mod concret. Atîta timp cît noi, C.C. al partidului și întregul partid, vom administra, adică vom conduce statul, nu vom renunța și nu vom putea renunța niciodată la „scuturare“, adică la destituiri, transferări, numiri, concedieri etc. Dar în broșura-platformă a lui Troțki nu se folosește de loc acest material și nu se pune în nici un caz o „problemă practică concretă“. Nu despre o „problemă practică concretă“ au discutat Zinoviev și Troțki, nu despre ea discut eu cu Buharin, și nu despre ea discută întregul partid, ci despre problema „*tendințelor* din mișcarea sindicală“ (sfîrșitul tezei a 4-a a lui Troțki).

Aceasta este prin esența ei o problemă politică. O îndreptare a greșelii lui Troțki prin mici corectări și completări eclecticice, așa cum vrea Buharin, care, se înțelege, este animat de sentimentele și intențiile cele mai umane, este, prin însăși esența problemei — a „problemei“ concrete, date — imposibilă.

În acest caz există doar o singură soluție.

Să fie just rezolvată problema politică a „tendințelor din mișcarea sindicală“, a raportului dintre clase, a raportului dintre politic și economic, a rolului specific al statului, al partidului, al sindicatelor ca „școală“ și ca aparat etc. Aceasta în primul rînd.

În al doilea rînd : pe baza rezolvării politice juste, să ducem — mai bine zis, să desfășurăm — cu răbdare o în-

delungată, sistematică, perseverentă, variată, repetată propagandă pe linie de producție, s-o desfășurăm pe scara întregului stat, în numele și sub conducerea unei instituții de stat.

În al treilea rând : să nu confundăm „problemele practice concrete“ cu acele controverse despre tendințele care sînt într-adevăr de domeniul „vorbăriei de partid“ și al discuțiilor largi, ci să le punem în mod concret în cadrul unor comisii care să procedeze în mod practic, audiind martori, studiind rapoarte, dări de seamă, date statistice și pe baza tuturor acestor elemente — și numai pe baza lor, numai în astfel de condiții, numai în urma unei hotărîri a organului sovietic sau a organului de partid respectiv, sau a ambelor acestor organe —, să procedăm la o „scuturare“.

Or, la Troțki și la Buharin a ieșit un mișmaș de greșeli politice în modul de a pune problema, însoțite de o rupere a legăturii de transmisie, a curelelor de transmisie, de un atac sau de o șarjă împotriva „administrării“ în vînt, în gol. Sursa „teoretică“ a greșelii — din moment ce Buharin, prin exemplul lui cu „paharul“, a pus chestiunea sursei teoretice — este clară. Greșeala teoretică — în cazul de față, gnoseologică — a lui Buharin constă în înlocuirea dialecticii prin eclecticism. Punînd problema în mod eclectic, el s-a încurcat de tot și a alunecat în sindicalism. Greșeala lui Troțki este că privește lucrurile în mod unilateral, se aprinde repede, exagerează, se îndărătnicește. Platforma lui se bazează pe ideea că paharul e un recipient de băut, dar în cazul de față se constată că el n-are fund...

INCHEIERE

Îmi mai rămîne acum să mă ocup, pe scurt, de unele puncte care, dacă ar fi trecute sub tăcere, ar putea să dea loc la nedumeriri.

În teza a 6-a a „platformei“ sale, tov. Troțki a reproduș, din partea economică a programului P.C. (b) din Rusia, paragr. 5, în care se vorbește despre sindicate. Peste două pagini, în teza a 8-a, dînsul spune :

„...Pierzîndu-și vechea lor bază de existență — lupta economică de clasă —, sindicatele“... (aici se face o afir-

mație inexactă, se comite o exagerare pripită : sindicatele au pierdut o bază cum este lupta economică *de clasă*, dar n-au pierdut de loc și, din păcate, mulți ani de acum încolo nu vor putea să piardă o bază cum este „lupta economică“ *fără caracter de clasă*, în sensul luptei împotriva deformărilor birocratice ale aparatului sovietic, în sensul apărării intereselor materiale și spirituale ale maselor de oameni ai muncii pe căi și prin mijloace inaccesibile acestui aparat etc.)..., „sindicatele, datorită unei serii de condiții, n-au reușit să adune în rîndurile lor forțele necesare și să elaboreze metodele necesare pentru a fi în stare să rezolve noua sarcină pe care le-o pune în față revoluția proletară și care este formulată de programul nostru : aceea de a *organiza producția*“ (subliniat de Troțki, p. 9, teza a 8-a).

Și aceasta este o exagerare pripită, care poartă în sine germenul unei grave erori. Programul nu dă o asemenea formulare și nu pune în fața sindicatelor o sarcină ca aceea de a „organiza producția“. Să urmărim pas cu pas fiecare idee și fiecare teză din programul partidului nostru în ordinea în care ele figurează în textul programului :

(1) „Aparatul organizatoric“ (nu orice aparat) „al industriei socializate trebuie să se sprijine în primul rînd“ (iar nu exclusiv) „pe sindicate“ (2). „Ele trebuie să se elibereze tot mai mult de spiritul îngust de breaslă“ (cum să se elibereze ? sub conducerea partidului și în procesul înrîuririi educative și de orice alt gen pe care proletariatul o exercită asupra masei muncitoare neproletare) „și să se transforme în mari uniuni pe ramuri de producție, care să cuprindă majoritatea oamenilor muncii și, cu timpul, pe absolut toți oamenii muncii din ramura respectivă de producție...“

Aceasta este prima parte a secțiunii din programul partidului care este consacrată sindicatelor. Precum vedeți, în această parte se pun „condiții“ foarte „stricte“ pentru viitor și care cer o muncă foarte îndelungată. Dar iată ce urmează mai departe :

„...Sindicatele, care potrivit legilor Republicii sovietice și practicii statornicite, participă...“ (un cuvînt, după cum vedeți, foarte prudent : numai participă) „...la activitatea tuturor organelor locale și centrale de conducere a in-

dustriei, trebuie să ajungă să concentreze efectiv în mâinile lor toată conducerea întregii economii naționale, privită ca un singur tot economic..." (notați : trebuie să ajungă să concentreze efectiv conducerea nu a unor ramuri industriale și nu a industriei, ci a întregii economii naționale, și chiar ca un singur tot economic ; această condiție, care e o condiție economică, va putea fi socotită ca fiind într-adevăr îndeplinită abia atunci când, în industrie ca și în agricultură, micii producători vor reprezenta mai puțin de jumătate din populație și din economia națională)... „Asigurând în felul acesta"... (numai „în felul acesta“, care permite să se realizeze treptat toate condițiile indicate mai sus)... „o legătură indisolubilă între administrația centrală de stat, economia națională și masele largi ale oamenilor muncii, syndicatele trebuie să le atragă pe scară cât mai largă pe acestea din urmă"... (adică masele, adică majoritatea populației)... „la munca directă de conducere a economiei. Participarea sindicatelor la conducerea economiei și atragerea de către ele a maselor largi la această muncă sînt totodată principalul mijloc de luptă împotriva birocratizării aparatului economic al Puterii sovietice și dau posibilitatea de a organiza un control cu adevărat popular asupra rezultatelor producției“.

Așadar, în ultima frază găsim din nou o expresie foarte prudentă : „participarea la conducerea economiei“ ; din nou se arată că atragerea maselor largi constituie principalul (dar nu singurul) mijloc de luptă împotriva birocratismului ; și în încheiere o indicație extrem de prudentă : „dă posibilitatea“ de a organiza „un control popular“, adică muncitoresc-țărănesc, și nicidecum unul exclusiv proletar.

A trage din toate acestea concluzia că programul partidului nostru „a formulat“ sarcina sindicatelor de „a organiza producția“ este vădit greșit. Și dacă stăruim în această falsă interpretare, dacă o introduci în tezele-platformă, din asta n-o să poată ieși nimic altceva decît o deviere anticomunistă, sindicalistă.

În treacăt aș vrea să remarc că, în tezele sale, tov. Troțki scrie că, „în ultima perioadă, noi nu ne-am apropiat de țelul fixat în program, ci, dimpotrivă, ne-am îndepărtat“

(p. 7, teza a 6-a). Asta este o afirmație gratuită și, după părerea mea, inexactă. Nu poți dovedi acest lucru, așa cum a încercat să facă Troțki în cadrul discuțiilor, invocând faptul că a fost recunoscut „chiar“ de către sindicate. Pentru partid ele nu sînt instanța supremă. Și în general acest lucru poate fi dovedit numai printr-o foarte serioasă studiere obiectivă a unui mare număr de fapte. Aceasta în primul rînd. Și, în al doilea rînd, chiar dacă acest lucru ar fi dovedit, ar rămîne încă deschisă chestiunea : din ce cauză ne-am îndepărtat ? Din cauză că „numeroși activiști sindicali“ „resping noile sarcini și metode“, așa cum crede Troțki, sau din cauză că „noi“ „n-am reușit să adunăm în rîndurile noastre forțele necesare și să elaborăm metodele necesare pentru“ a curma și înlătura unele exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului.

În legătură cu aceasta ar fi cazul să vorbim despre imputarea pe care ne-a făcut-o tov. Buharin la 30 decembrie (și pe care Troțki a repetat-o ieri, 24 ianuarie, în cursul discuției purtate de noi în cadrul fracțiunii comuniste de la Congresul al II-lea al minerilor), anume că „am renegat linia trasată de Congresul al IX-lea al partidului“ (p. 46 din darea de seamă asupra discuției de la 30 decembrie). La Congresul al IX-lea, zic ei, Lenin s-a pronunțat pentru militarizarea muncii și a luat în derîdere referirile la democrație, iar acum „a renegat“ această poziție. În cuvîntul său de încheiere de la 30 decembrie, tov. Troțki și-a condimentat, ca să zicem așa, această imputare a sa cu niște afirmații deosebit de incisive : „Lenin ia în considerație faptul că în sindicate are loc... o grupare a tovarășilor cu tendințe opoziționiste“ (p. 65) ; el abordează chestiunea „sub un unghi de vedere diplomatic“ (p. 69) ; „se fac unele manevrări înăuntrul grupărilor din partid“ (p. 70) etc. Modul acesta în care prezintă tov. Troțki lucrurile este, desigur, foarte măgulitor pentru dînsul, dar este mai rău decît nemăgulitor pentru mine. Dar să vedem ce spun faptele.

În cadrul aceleiași discuții de la 30 decembrie, Troțki și Krestinski fac constatarea că „încă în iulie (1920) tov. Preobrajenski a ridicat, în fața Comitetului Central, chestiunea că noi trebuie să adoptăm o linie nouă în ceea ce privește

viața internă a organizațiilor noastre muncitorești“ (p. 25). În august, tov. Zinoviev întocmește un proiect de scrisoare și Comitetul Central aprobă *scrisoarea Comitetului Central* cu privire la lupta împotriva birocratismului și la lărgirea democratismului. În septembrie problema este pusă în discuția conferinței de partid și hotărîrea acesteia este aprobată de Comitetul Central. În decembrie problema luptei împotriva birocratismului este dezbătută de Congresul al VIII-lea al Sovietelor. Prin urmare, întregul Comitet Central, întregul partid și întreaga republică muncitorească-țărănească au considerat că este necesar să pună la ordinea zilei problema birocratismului și a combaterii lui. Rezultă oare de aici că s-a comis o „renegare“ a hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia? Nu, nu reiese. Nu poate fi vorba aici de nici o renegare. Justețea hotărîrilor cu privire la militarizarea muncii etc. este incontestabilă, și eu n-am nici un motiv să-mi retrag ironiile mele pe seama referirilor la democrație făcute de cei ce combăteau aceste hotărîri. De aici rezultă numai că, în organizațiile muncitorești, noi vom lărgi democratismul, dar fără să facem din el un fetiș; — că vom acorda o atenție deosebită luptei împotriva birocratismului; — că vom înlătura cu deosebită grijă orice exagerări inutile și dăunătoare ale birocratismului, indiferent de cine ar fi ele semnalate.

Și acum o ultimă observație în legătură cu problema mai puțin importantă a priorității și a nivelării. La discuția de la 30 decembrie eu am spus că felul cum a formulat tov. Troțki acest punct în teza a 41-a este greșit din punct de vedere teoretic, deoarece din el rezultă că în domeniul consumului e valabilă nivelarea, iar în acela al producției prioritatea. Prioritatea, am răspuns eu, înseamnă preferință, iar preferința fără consum nu înseamnă nimic. Tov. Troțki îmi reproșează acest lucru și spune că sînt „un mare uituc“ și că „terrorizez“ lumea (p. 67 și 68); mă mir că nu mă învinovățește și de manevrare, de diplomatie ș.a.m.d. El, Troțki a făcut, cică, unele concesii liniei mele nivelatoare, și totuși eu îl atac.

În realitate, oricărui cititor care manifestă interes pentru treburile partidului îi stau la dispoziție documente pre-

cise de partid : rezoluția din noiembrie a plenarei Comitetului Central, punctul al 4-lea, și tezele-platformă ale lui Troțki, teza a 41-a. Oricît aș fi eu de „uituc“ și oricît de bună memorie ar avea tov. Troțki, cert este că teza a 41-a conține o eroare teoretică, care în rezoluția din 9 noiembrie a Comitetului Central nu există. În această rezoluție se spune : „Recunoscînd necesitatea de a menține principiul priorității în înfăptuirea planului economic, Comitetul Central, pe deplin solidar cu hotărîrea ultimei conferințe generale (adică a conferinței din septembrie), găsește că este necesar să se treacă treptat, dar ferm la o nivelare în situația diferitelor grupuri de muncitori și a sindicatelor respective și să se întărească mereu întreaga organizație sindicală“. Este clar că acest punct este îndreptat împotriva Ţektranului și înțelesul precis al acestei rezoluții nu poate cu nici un chip să fie răstălmăcit. Principiul priorității nu se desființează. Preferința dată întreprinderii, sindicatului, trustului, departamentului de primă importanță (în înfăptuirea planului economic) se menține, dar totodată „linia nivelării“, care nu a fost apărută de „tov. Lenin“, *ci aprobată de conferința partidului și de Comitetul Central, adică de întregul partid*, cere în mod clar să se treacă treptat, dar ferm, la nivelare. Că Ţektranul n-a aplicat această rezoluție din noiembrie a Comitetului Central reiese din hotărîrea din decembrie a Comitetului Central (adoptată datorită lui Troțki și Buharin), în care vedem că se amintește din nou de „principiile democratismului normal“. Eroarea teoretică a tezei a 41-a constă în aceea că în ea se spune : în domeniul consumului — nivelare, iar în domeniul producției — prioritate. Așa ceva este absurd din punct de vedere economic, fiindcă înseamnă o ruptură între consum și producție. Eu n-am spus niciodată și nici nu puteam să spun așa ceva. Dacă o uzină nu e necesară, să fie închisă ; să fie închise toate uzinele care nu sînt absolut necesare. Dintre cele absolut necesare să se dea preferință celei de primă importanță. Să se dea preferință, bunăoară, transporturilor. În această privință nu mai încape discuție. Dar pentru ca această preferință să nu fie excesivă și avînd în vedere că la Ţektran ea era

excesivă, directiva *partidului* (și nu a lui Lenin) glăsuiește : *să se treacă treptat*, dar ferm la nivelare. Dacă după plenara din noiembrie, care a adoptat o hotărîre precisă și din punct de vedere teoretic justă, Troțki a publicat o broșură fracționistă despre „cele două tendințe“ și, în teza a 41-a, a propus o formulare proprie, care este greșită din punct de vedere economic, vinovat de aceasta este el însuși.

Astăzi, 25 ianuarie, se împlinește o lună de la manifestarea fracționistă a tov. Troțki. Că, datorită acestei manifestări neraționale ca formă și greșite ca fond, partidul a fost distras de la munca concretă, practică, gospodărească, de producție, că a fost distras pentru că a trebuit să îndrepte anumite greșeli politice și teoretice, se vede de pe acum cît se poate de clar. Doar nu degeaba spune o veche zicală : „nu e rău fără bine“.

În legătură cu divergențele interne din Comitetul Central au fost puse în circulație, după cît se spune, o seamă de zvonuri monstruoase. În jurul opoziției s-au aciuat (și se aciuază, fără îndoială, și acum) menșevici și socialiști-revoluționari, care amplifică zvonurile, le formulează în termeni nemaipomenit de veninoși și scornesc tot felul de basme cu scopul de a ne ponegri în fel și chip, de a da o răstălmăcire mîrșavă conflictelor, de a le agrava și a zădărnici astfel munca partidului. Acesta este un procedeu politic al burgheziei, ca și al democraților mic-burghezi, al menșevicilor și socialiștilor-revoluționari, care spumegă de mînie împotriva bolșevicilor, și nu pot să nu spumege, din motive lesne de înțeles. Fiecare membru conștient al partidului cunoaște acest procedeu politic al burgheziei și știe cîte parale face.

Divergențele din Comitetul Central ne-au determinat să ne adresăm partidului. Discuția a arătat în mod clar esența acestor divergențe și proporțiile lor. S-a pus capăt zvonurilor și bîrfelilor. Partidul învață și se călește în lupta cu această boală nouă (nouă în sensul că după Revoluția din Octombrie am uitat de ea) care e fracționismul. În

fond avem de-a face cu o boală veche, ale cărei recidive sînt, probabil, inevitabile timp de cîțiva ani, dar a cărei vindecare poate și trebuie să meargă acum mai repede și mai ușor.

Partidul învață să nu exagereze divergențele. Aici este locul să repetăm observațiile juste făcute de tov. Troțki la adresa tov. Tomski: „În toiul celei mai aprinse polemici cu tov. Tomski, eu am spus totdeauna că pentru mine este absolut clar că nu putem avea în sindicate altfel de conducători decît oameni cu experiență, cu autoritate, cum este tov. Tomski. Am spus acest lucru în fracțiunea de la cea de-a V-a Conferință a sindicatelor, și l-am spus și zilele acestea la teatrul «Zimin». Lupta de idei în rîndurile partidului nu înseamnă înlăturare reciprocă, ci înrîurire reciprocă”¹¹⁹ (p. 34 din darea de seamă asupra discuției de la 30 decembrie). Se înțelege de la sine că partidul va aplica și tovarășului Troțki aceste considerațiuni juste.

În cursul discuției a ieșit la iveală o deviere sindicalistă, mai cu seamă la tov. Șleapnikov și la grupul său, așa-zisa „opoziție muncitorească”. Întrucît aceasta este o deviere vădită de la linia partidului, de la comunism, trebuie s-o combatem în mod deosebit, să ne ocupăm în mod special de ea, să dăm o deosebită atenție explicării caracterului eronat al acestor concepții, să arătăm pericolul pe care-l reprezintă o asemenea greșeală. Tov. Buharin, care nu s-a sfiit să enunțe fraza sindicalistă: „candidaturi obligatorii” (din partea sindicatelor, pentru organele de conducere), se apără azi în „Pravda” într-un mod foarte nereușit și vădit nejust. El, vedeți dv., a vorbit în alte paragrafe despre rolul partidului! Cred și eu! Altfel, atitudinea lui l-ar fi dus la ieșirea din partid. Altfel n-ar fi fost vorba doar de o greșeală care trebuie îndreptată și care e lesne de îndreptat. Dacă vorbești despre „candidaturi obligatorii” și nu adaugi imediat că ele *nu* sînt obligatorii pentru partid, înseamnă că comiți o deviere sindicalistă, că adopți o poziție incompatibilă cu comunismul, incompatibilă cu programul de partid al P.C. (b) din Rusia. Dacă adaugi că „*nu* sînt obligatorii pentru partid”, înseamnă că înșeli pe muncitorii fără partid prin mirajul unei sporiri oarecare a drepturilor lor, pe cînd în realitate nu se va produce nici

cea mai mică schimbare față de ceea ce este acum. Cu cât tov. Buharin va continua să apere devierea sa de la comunism, care e vădit greșită din punct de vedere teoretic și înșelătoare din punct de vedere politic, cu atât mai triste vor fi rezultatele încăpăținării lui. Dar nu poți apăra ceea ce nu poate fi apărat. Partidul nu este împotriva oricărei lărgiri a drepturilor muncitorilor fără partid, dar e de ajuns să stai și să te gîndești puțin, ca să înțelegi care cale poate fi urmată în acest scop și care nu.

La discuția din cadrul fracțiunii comuniste de la Congresul al II-lea al muncitorilor mineri din Rusia, platforma lui Șleapnikov, deși a fost apărată de tov. Kiselev, care se bucură de o deosebită autoritate în acest sindicat, a suferit o înfrîngere : platforma noastră a întrunit 137 de voturi, platforma lui Șleapnikov 62 de voturi, iar aceea a lui Troțki 8. Devierea sindicalistă trebuie lichidată și va fi lichidată.

În decurs de o lună, atât Petrogradul și Moscova, cât și o serie de orașe de provincie au și arătat că partidul a reacționat la discuție și a respins cu o majoritate covârșitoare linia greșită a tov. Troțki. Dacă la „vîrfuri“ și la „periferie“, în comitete și în instituții s-au semnalat, fără îndoială, unele șovăieli, în schimb masa membrilor de rînd ai partidului, masa muncitorească din partid, în majoritatea ei, ba chiar în covârșitoarea ei majoritate, s-a pronunțat împotriva acestei linii greșite.

Tov. Kamenev mi-a comunicat că, la discuția care a avut loc la 23 ianuarie în raionul Zamoskvorecie din Moscova, tov. Troțki a declarat că renunță la platforma sa și se unește, pe baza unei noi platforme, cu grupul lui Buharin. Din păcate, nici la 23 ianuarie, nici la 24 ianuarie n-am auzit nimic despre asta de la tov. Troțki, care, luînd cuvîntul în cadrul fracțiunii comuniste de la congresul minerilor, m-a combătut. Și-a schimbat tov. Troțki din nou intențiile și platformele, sau lucrurile se explică altfel — nu știu. Dar, în orice caz, declarația făcută de el la 23 ianuarie arată că partidul, chiar fără să fi ajuns să-și mobilizeze toate forțele, ci apucînd să exprime doar vederile Petrogradului, Moscovei și ale unei minorități a centrelor

din provincie, a îndreptat totuși dintr-odată, cu fermitate și hotărâre, cu repeziciune și fără șovăială, greșeala tovarășului Troțki.

Degeaba au jubilat dușmanii partidului. Ei n-au reușit și nu vor reuși să profite de divergențele — uneori inevitabile — ivite în rîndurile partidului, să se folosească de ele în dauna partidului și a dictaturii proletariatului din Rusia.

25 ianuarie 1921.

*Publicat la 25 și 26 ianuarie 1921,
într-o broșură editată de secția
de presă a Sovietului de deputați
ai muncitorilor, țăranilor
și ostașilor roșii din Moscova
Semnat : N. L e n i n*

*Se tipărește după textul broșurii,
confruntat cu manuscrisul*

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A BIROULUI POLITIC AL C.C.
AL P.C. (b) DIN RUSIA
CU PRIVIRE LA DECLARAȚIA
LUCRĂTORILOR DIN ȚEKTRAN¹²⁰

Avînd în vedere că problema e cît se poate de clară, propun să ne limităm la o consultare a membrilor Comitetului Central. Propun următoarea rezoluție :

„Dat fiind că pînă la deschiderea congresului (atît a congresului Țektranului, cît și a congresului P.C. (b) din Rusia) a rămas atît de puțin timp, eliberarea din muncă este absolut imposibilă și inadmisibilă. Cea mai mică manifestare de «prigonire», adică de polemică dăunătoare activității transporturilor și susceptibilă să degenereze în atacuri care ar duce la năruirea disciplinei, va fi aspru sancționată de Comitetul Central, care se adresează tuturor cu rugămîntea ca astfel de cazuri să-i fie aduse la cunoștință“.

31. I.

Lenin

Scris la 31 ianuarie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA LĂRGITĂ
A MUNCITORILOR METALURGIȘTI
DIN ORAȘUL ȘI GUBERNIA MOSCOVA
4 FEBRUARIE 1921 ¹²¹

Vă rog să mă iertați că nu pot să particip la lucrările conferinței dv. ; am să-mi expun doar punctul de vedere.

Din cele spuse de tovarășii care au luat cuvîntul înaintea mea am aflat că vă interesează în mod deosebit campania de însămîntări. Foarte mulți cred că în politica Puterii sovietice față de țărănime se ascunde nu știu ce șiretenie. Politica pe care o ducem noi în acest domeniu este de așa natură că o expunem întotdeauna deschis în fața întregii mase. Problema fundamentală a Puterii sovietice constă în faptul că victoriile obținute de noi n-au fost încă urmate de victorii în alte țări. Dacă veți citi cu atenție Constituția noastră, veți vedea că nu promitem marea cu sarea, ci vorbim despre necesitatea dictaturii, fiindcă împotriva noastră se ridică întreaga lume burgheză.

Ni se spune : țăranii nu se află în condiții egale cu muncitorii, aici umblați cu șiretlicuri. Dar noi vorbim deschis despre acest șiretlic.

Cine a reflectat cît de cît calm asupra raportului de forțe dintre noi și burghezie știe că burghezia este mai puternică decît noi, și totuși în trei ani de zile ea n-a fost în stare să ne strivească. Asta nu e o minune ; noi nu credem în minuni. Totul se explică pur și simplu prin faptul că ei, capitaliștii, nu se pot uni între ei și se ceartă pentru împărțirea prăzii. O mare parte din ținuturile asuprite sînt colonii ; un număr mic de țări care trăiesc din munca acestor colonii stau ca pe un vulcan.

Capitaliștii sînt mai puternici decît noi, dar și acolo, la ei, mișcarea e în creștere. Forța lor militară este mai mare

decît a noastră, dar încercările făcute de ei au dat greș, și noi spunem : ce a fost mai greu a trecut, dar dușmanul va face noi încercări. Nici unul dintre europenii care ne-au vizitat țara nu spune că, în condiții similare, la ei n-ar fi fost oameni zdrențăroși și „cozi“ la magazine ; ei spun că, după șase ani de război, și Anglia s-ar fi aflat în aceeași situație.

Trebuie să depunem toate eforturile pentru a stabili relații juste între muncitori și țărani. Țăranii formează o altă clasă ; vom avea socialism atunci cînd nu vor mai fi clase, cînd toate uneltele de producție se vor afla în mîinile oamenilor muncii. La noi au mai rămas încă clase, și pentru desființarea lor e nevoie de ani mulți, mulți de tot, și cine promite să facă în scurt timp treaba asta este un șarlatan. Țăranul trăiește izolat, gospodărește de unul singur, și cerealele sînt în mîinile lui ; prin aceasta el poate să-i aservească pe toți. Ne pîndește un dușman înarmat, și, pentru ca el să nu ne doboare, trebuie să stabilim relații juste între muncitori și țărani.

Dacă facem o comparație între muncitori și țărani, vedem că țăranii sînt mai numeroși. Burghezia spune că la ea există democrație și că muncitorii și țăranii se bucură de aceleași drepturi. Atîta timp cît țăranii merg alături de burghezie, iar muncitorii sînt singuri, ei totdeauna vor fi înfrinți. Dacă vom uita acest lucru, vom fi învinși de capital. Noi nu promitem egalitate ; ea nu există la noi. Și nu poate să existe atîta timp cît unul are pîine din belșug, iar celălalt n-are nimic.

Capitaliștii au înțeles cît se poate de bine că nu poate fi împărțită o fabrică, dar poate fi împărțit pămîntul. La noi există dictatura proletariatului, și acest cuvînt îi sperie pe țărani, dar acesta este singurul mijloc de a-i uni și a-i determina să meargă sub conducerea muncitorilor. Noi credem că aceasta este o soluție justă, că clasa muncitoare îi va uni pe țărani. Numai atunci drumul va fi deschis mai departe, numai atunci vom putea păși spre lichidarea claselor.

Ce politică duc capitaliștii în America ? Ei împart pămîntul în mod gratuit, și de aceea sînt urmați de țărani, pe care caută să-i liniștească prin vorbe despre egalitate ¹²².

Ori te lași prins în plasa acestei înșelăciuni, ori îți dai seama de ea și te unești cu muncitorii ca să-i alungi pe capitaliști.

Aceasta este politica noastră, pe care o veți găsi înscrisă în Constituție. Mi s-a spus aici că trebuie revizuită campania de însămânțări. Știu că în primăvara aceasta situația țăranilor este foarte grea. Pentru muncitori, ce a fost mai greu a trecut. Noi n-am promis egalitate nimănui : vrei să fii cu muncitorii — mergi cu noi, treci de partea socialiștilor ; nu vrei să fii — du-te la albi. Noi n-am promis o putere de stat care să nu comporte greutăți ; dar ea ne-a scos de sub puterea moșierilor și capitaliștilor. În acești trei ani muncitorii au îndurat foamea și frigul și au luat în primire fabrici care nu lucrau. Dar ei au dobândit puterea. Până și țăranii din regiunile bogate în cereale au înțeles deosebirea dintre puterea muncitorilor și aceea a lui Denikin, și au ales. Dacă l-am învins pe Denikin, asta nu se datorește unei minuni, ci faptului că până și țăranii bogați au văzut la ce rezultate a ajuns în realitate Adunarea constituantă. Și țăranul a început să-și dea seama de situație și să verifice lucrurile prin proprie experiență.

Țăranii și-au dat seama că, cu cât albiu ocupă mai mult pământ, cu atât îi mobilizează mai mult în armată ; și de îndată ce s-au strâns acolo în număr mare, l-au doborât pe Denikin.

Noi nu promitem că în țară o să curgă lapte și miere, pe când cei de acolo promit egalitatea, dar în realitate îl aduc... pe moșier. Iată de ce am învins noi.

Ni se spune că trebuie revizuită campania de însămânțări, iar eu spun că nimeni n-a suferit așa cum au suferit muncitorii. În acest timp țăranul a primit pământ și a putut să strângă cereale. În iarna asta țăranii au ajuns într-o situație fără ieșire, și nemulțumirea lor este într-o totul explicabilă.

Să procedăm la o revizuire a relațiilor dintre muncitori și țărani. Noi am spus că muncitorii au făcut sacrificii nemaipomenite ; acum a venit un an când țăranii se află într-o situație extrem de grea, și noi cunoaștem această situație. Noi nu sîntem împotriva unei revizuii a acestor relații. În ce constă principala sarcină a campaniei de în-

sămînțări ? În aceea că trebuie însămînțată întreaga suprafață de pămînt, altfel mergem inevitabil spre pieire. Știți ce cantitate de cereale am luat în acest an de la țărani ? Aproape 300 000 000 de puduri ; altfel ce s-ar fi făcut clasa muncitoare ? Și așa ea a răbdat destul de foame ! Noi știm că situația țăranilor este grea, dar nu există altă cale pentru a o remedia. Acum în 13 gubernii sistăm cu desăvîrșire predarea obligatorie a surplusurilor. Anul trecut am dat pentru sămînță 8 000 000 de puduri și am primit înapoi, din recoltă, 6 000 000, iar acum am dat vreo 15 000 000. A renunța la campania de însămînțări e tot una cu a te arunca de la etajul cinci. Noi nu putem promite țăranilor că-i vom scoate dintr-o dată din nevoi ; pentru asta e nevoie ca fabricile să producă de o sută de ori mai mult.

Dacă nu le-am fi asigurat muncitorilor nici această rație mizeră, am fi făcut să înceteze producția în întreaga industrie.

E adevărat că, timp de trei ani de zile, muncitorii n-au primit nimic. Dar nu poți găsi un remediu dintr-o dată ; așa ceva nu există.

Clasa muncitoare s-a istovit în acești trei ani, iar pentru țărani a venit primăvara cea mai grea. Ajutați-ne să efectuăm campania de însămînțări, să însămînțăm toate ogoarele și atunci vom putea să ieșim din impas.

În Ungaria, țărani nu i-au ajutat pe muncitori și de aceea au ajuns din nou sub puterea moșierilor.

Iată în ce alternativă ne aflăm. Cum să ieșim din această situație dificilă ? — Să depunem toate eforturile pentru a sprijini campania de însămînțări, să arătăm unde sînt greșelile și să le îndreptăm la timp ; altfel nu vom ieși din impas.

*O relatare pentru presă
a apărut la 8 februarie 1921,
în „Kommunisticeskii Trud”
nr. 264*

*Cuvîntarea a fost publicată
în întregime în „Culegere de opere
ale lui N. Lenin (V. Ulianov)”,
vol. XX, partea a II-a*

*Se tipărește după textul
dactilografiat al procesului-verbal*

CUVÎNTARE ROSTITĂ
LA CEL DE-AL IV-LEA CONGRES GENERAL
AL MUNCITORILOR
DIN INDUSTRIA DE CONFECȚII
6 FEBRUARIE 1921 ¹²³

(Aplauze prelungite.) Tovarăși, sînt foarte bucuros că pot aduce acestui congres salutul Comitetului Central al partidului nostru și al Consiliului Comisarilor Poporului. Sînt și mai bucuros că, după eforturi considerabile, din care o mică parte au revenit și Biroului Politic al Comitetului Central al partidului nostru, și după marile eforturi pe care a trebuit să le depuneți dv. cu toții am reușit totuși să aplanăm, printr-o împăcare fericită și prin hotărîrea unanimă pe care ați adoptat-o ieri, conflictul, ciocnirile și fricțiunile care au avut loc în rîndurile dv. Sînt convins, tovarăși, că acest mic conflict și soluționarea fericită pe care și-a găsit-o vor fi pentru noi o chezășie că în munca dv. viitoare veți ști, atît ca membri ai sindicatului, cît și ca membri de partid, să faceți față tuturor greutăților și sarcinilor mari care ne mai stau în față.

Tovarăși, dacă e să vorbim despre situația republicii noastre în general, despre situația externă și cea internă a Puterii sovietice, trebuie să spunem, firește, că cele mai mari greutăți pe care le-am avut de înfruntat au fost cele în legătură cu politica externă a republicii noastre. Cele mai mari greutăți ale întregii revoluții proletare din Rusia au constat în aceea că, datorită cursului pe care l-a luat războiul imperialist și datorită dezvoltării precedente a primei revoluții, din 1905, a trebuit să ne asumăm inițiativa declanșării revoluției socialiste; și această inițiativă ne-a pus pe noi și a pus și țara în fața unor greutăți nemaivăzute și nemaiauzite. Dv. știți, desigur, cu toții — și în ramura dv.

industrială acest lucru vă este, cred, și mai clar decît muncitorilor din alte ramuri — în ce mare măsură reprezintă capitalul o forță internațională, cît de strîns legate între ele sînt marile fabrici, întreprinderi și magazine capitaliste din întreaga lume. Și de aici, desigur, reiese clar că, prin însăși firea lucrurilor, capitalul nu poate fi definitiv învins într-o singură țară. El reprezintă o forță internațională, și pentru a-l învinge definitiv este nevoie și de acțiuni comune ale muncitorilor pe scară internațională. Și noi am arătat întotdeauna, încă de pe vremea cînd, în 1917, luptam împotriva guvernelor burghezo-republicane din Rusia, încă de pe vremea cînd, la sfîrșitul anului 1917, am făurit Puterea sovietică, am arătat în permanență muncitorilor că sarcina principală, fundamentală și condiția de căpetenie a victoriei noastre o constituie extinderea revoluției în cel puțin cîteva țări dintre cele mai înaintate. Și cele mai mari greutăți pe care le-am avut de înfruntat în decursul acestor patru ani au constat în aceea că capitaliștii din Europa occidentală au reușit să termine războiul și au făcut să întîrzie revoluția.

Noi am văzut cu toții, în chip deosebit de concret, că în timpul războiului imperialist situația burgheziei din Rusia era extrem de precară ; după aceea am auzit că în toate celelalte țări tocmai sfîrșitul războiului, cînd poporul era înarmat, a însemnat în primul rînd o criză politică pentru statele respective și tocmai în acel moment proletariatul ar fi putut să-i răstoarne dintr-o singură lovitură pe capitaliști. Dintr-o serie întregă de cauze, muncitorii din apusul Europei n-au reușit să facă acest lucru, și iată că de patru ani trebuie să ne apărăm singuri poziția noastră.

Greutățile pe care a avut să le înfrunte, din această cauză, Republica sovietică rusă au fost imense, deoarece forța militară a capitaliștilor din întreaga lume, care au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a sprijini pe moșierii de la noi, este, desigur, mult mai mare decît a noastră. Și dacă acum, după trei ani și mai bine, ieșim la liman, după ce am biruit toate piedicile și am zădărnicit invaziile lor militare, sîntem totuși îndreptățiți să spunem, fără nici o exagerare — ca unii care cunoaștem prea bine dificultățile, greutățile, privațiunile și calamitățile fără seamă care s-au

abătut în acest timp asupra clasei muncitoare din Rusia — că principalele greutăți sînt de domeniul trecutului. Dacă burghezia mondială, cu toată imensa ei superioritate militară, n-a reușit în timp de trei ani să înfrîngă o țară slabă și înapoiată, asta s-a întîmplat numai pentru că această țară a trecut la dictatura proletariului, pentru că ea se bucură de simpatia maselor muncitoare din întreaga lume, am putea spune, din fiecare țară fără excepție. Dacă capitaliștii din întreaga lume n-au reușit să atingă acest obiectiv, care nu era prea greu pentru ei, pentru că dispuneau de o uriașă superioritate militară, putem spune că — din punct de vedere internațional — sub acest aspect, care este cel mai periculos pentru întreaga revoluție sovietică, principala greutate, așa cum am mai arătat, e de domeniul trecutului.

Pericolul, bineînțeles, n-a trecut încă ; și acum se mai duc tratative pentru încheierea unei păci definitive, și tocmai acum, judecînd după unele indicii, aceste tratative intră într-o fază destul de grea datorită mai ales faptului că imperialiștii francezi continuă să împingă Polonia într-un nou război și răspîndesc tot felul de știri mincinoase, în sensul că Rusia Sovietică nu dorește pacea.

În realitate, noi am făcut totul pentru a dovedi că vrem pace : acum cîteva luni am semnat niște condiții preliminare, al căror conținut, prin concesivitatea de care am dat dovadă, a uimit pe toată lumea. Noi nu ne abatem cîtuși de puțin de la aceste condiții, dar în nici un caz nu putem admite ca, sub pretextul împărțirii bunurilor care în timpul țarismului au aparținut poporului polonez și poporului rus, care s-au aflat pe atunci sub jugul țarismului, această împărțire să se transforme pentru noi într-un nou tribut. Așa ceva în nici un caz nu putem admite. O împărțire echitabilă a bunurilor care trebuie considerate comune, și în parte a materialului feroviar, precum și restituirea tuturor valorilor culturale care prezintă o deosebită importanță pentru poporul polonez și care în timpul țarismului au fost jefuite și aduse în Rusia constituie pentru noi o chestiune indiscutabilă. Noi ne-am așteptat întotdeauna ca la reglementarea acestei chestiuni să se ivească probleme grele ; dar dacă, sub presiunea imperialiștilor francezi, polonezii vor

căuta să provoace un conflict și să zădărnicească cu orice preț pacea, atunci nu mai e nimic de făcut. Pentru a ajunge la o împăcare este nevoie de consimțământul benevol al ambelor părți, și nu numai al uneia din ele ; asta indiferent dacă e vorba de un mare conflict în cadrul unui sindicat sau de un mare conflict și de o ciocnire între două state. Dacă polonezii vor ceda și de data asta în fața presiunii imperialiștilor francezi, atunci pacea, repet încă o dată, poate fi zădărnicită. Știți, desigur, cu toții, ce greutatea noi vor cădea pe umerii noștri dacă imperialiștii francezi vor reuși să zădărnicească această pace. Și noi știm bine, dintr-o serie întregă de informații și documente, că se fac asemenea încercări și că se depun eforturi imense în această direcție, că și acum capitaliștii străini pun iarăși la bătaie multe milioane pentru a organiza pînă în primăvară o nouă invazie în Rusia Sovietică. Acum, după evenimentele prin care am trecut în acești trei ani și mai bine, avem destulă experiență în ce privește modul cum se organizează asemenea invazii. Noi știm că fără ajutorul unui stat vecin capitaliștii străini n-au cum să organizeze o campanie cît de cît serioasă, așa că cele cîteva milioane pe care ei le aruncă diverselor grupuri în fruntea cărora se află Savinkov, sau grupului de socialiști-revoluționari care scot la Praga un ziar propriu ¹²⁴ și vorbesc uneori în numele Adunării constituante, vor fi aruncate în vînt, și din asta n-o să iasă nimic altceva decît o maculatură confecționată în diverse imprimerii din Praga.

Dar au mai rămas unele state, ca România, care n-a încercat să lupte împotriva Rusiei, și ca Polonia, unde există și își exercită rolul lor dominant o clică militară de aventurieri și o clasă exploatoare. Știm că ei nu pot să adune forțe mari și să le îndrepte împotriva noastră ; totodată știm că cel mai prețios lucru pentru noi îl constituie menținerea păcii și deplina posibilitate de a ne consacra toate forțele refacerii economiei, că trebuie să fim precauți, extrem de precauți. Sîntem în drept să spunem că principalele greutatea din domeniul politicii internaționale au rămas în urmă, dar ar fi să dăm dovadă de prea multă ușurință dacă am închide ochii în fața posibilității unor noi tentative. Se înțelege că, dacă România nu s-a hotărît să por-

nească război într-un moment favorabil pentru ea, apoi acum, după ce la noi a fost complet lichidat frontul lui Vranghel, e și mai puțin probabil ca ea să se încumete să facă acest pas ; dar nu trebuie să uităm că clasa guvernantă din România și din Polonia se află într-o situație pe care o putem considera ca fiind aproape disperată. Ambele țări sînt vîndute cu ridicata și cu amănuntul capitaliștilor străini. Ele sînt înglodate în datorii, pe care n-au cu ce le plăti. Falimentul lor este inevitabil. Mișcarea revoluționară a muncitorilor și țăranilor este în continuă creștere. Nu o dată s-a întîmplat ca, într-o asemenea situație, un guvern burghez să se arunce orbește în cele mai absurde și mai nebunești aventuri, care nu pot fi altfel explicate decît prin situația disperată și fără ieșire a claselor dominante. Iată de ce trebuie să ținem și acum seama de posibilitatea unor noi tentative de invazie militară.

Ceea ce ne dă mai mult ca orice certitudinea că aceste tentative vor fi zdrobite și, în afară de asta, că situația puterilor capitaliste, în general vorbind, e instabilă în întreaga lume, este adîncirea crizei economice în toate țările și creșterea mișcării muncitorești comuniste. În Europa, revoluția se desfășoară altfel de cum s-a desfășurat la noi. Așa cum am mai arătat, în statele vest-europene sfîrșitul războiului, cînd armele se aflau în mîinile muncitorilor și țăranilor, n-a putut fi folosit pentru o revoluție rapidă și cît mai nedureroasă ; dar războiul imperialist a zdruncinat pînă într-atît situația acestor state, că acolo criza nu numai că nu s-a terminat nici pînă azi, dar, dimpotrivă, tocmai acum, în pragul primăverii, criza economică se accentuează tot mai mult, pretutîndeni, fără excepție, în cele mai bogate țări înaintate. Capitalul este o calamitate internațională, dar tocmai pentru că este o asemenea calamitate, toate țările au ajuns să fie atît de strîns legate între ele, că pieirea unora le va trage în prăpastie pe toate celelalte.

Țările bogate s-au înavuțit, bineînțeles, și capitaliștii lor s-au pricopsit în timpul războiului, și totuși, datorită rui-nării totale nu numai a Rusiei, dar și a unei țări cum e Germania, datorită stării de depresiune, datorită deprecierei banilor, în marea majoritate a țărilor europene relațiile comerciale sînt perturbate, zdruncinate ; țările cele mai

bogate simt că se sufocă, neavînd posibilitatea să-și desfacă produsele lor industriale, fiindcă banii s-au depreciat, șomajul capătă în toate țările proporții nemaipomenite și întreaga lume e tot mai mult cuprinsă de o criză economică fără precedent.

În același timp, clasa muncitoare, altă dată coruptă de burghezia din propria ei țară, care pentru a o ademeni și a o îndepărta de revoluție ceda o parte considerabilă din profiturile ei vîrfurilor clasei muncitoare, în cei trei ani și jumătate de război împotriva Rusiei Sovietice a început, pretutindeni, să se trezească din rătăcirea ei și în întreaga lume mișcarea comunistă se dezvoltă continuu, se întărește și se adîncește, și nu numai în rîndurile partidelor, dar și în acelea ale sindicatelor, deși nu atît de repede pe cît am vrea noi. Clasele guvernante din întreaga lume se tem mai ales de schimbările care au loc în mișcarea sindicală. Un partid care să poată conduce proletariatul revoluționar — așa cum s-a întîmplat în revoluția rusă, cînd în decurs de cîteva luni sau de cîteva săptămîni partidul, care pînă atunci era ilegal, a devenit un partid care dispune de forțele întregului popor —, un asemenea partid, care să fie urmat de milioane de oameni, nu s-a văzut de zeci de ani în Europa și nu inspiră temeri celor de acolo. Dar orice capitalist vede sindicatele și știe că ele grupează milioane de oameni, că fără sindicate — adică dacă capitaliștii nu țin sindicatele în mîinile lor prin intermediul unor lideri care își zic socialiști, dar care duc politica capitaliștilor —, că fără sindicate s-ar prăbuși întreaga mașină a capitalismului. Ei știi, simt, își dau limpede seama de acest lucru. Pentru Germania, bunăoară, faptul cel mai caracteristic este, poate, că ceea ce a provocat furia extraordinară a întregii prese burgheze, a întregii prese a social-trădătorilor din Internaționala a II-a care își zic socialiști, dar care în realitate slujesc cu credință și devotament pe capitaliști, ceea ce a provocat acolo această furie extraordinară a fost nu atît călătoria lui Zinoviev, cît călătoria făcută de un număr de activiști sindicali ruși în Germania, fiindcă nimeni n-a contribuit în asemenea măsură la descompunerea sindicatelor germane ca muncitorii-activiști sindicali ruși atunci cînd au făcut, pentru prima oară, o foarte scurtă

călătorie prin Germania ; și această furie sălbatică a tuturor ziarelor burgheze germane, a tuturor capitaliștilor, care-i urăsc pe comuniști, arată cât de instabilă și de șubredă este situația lor. În întreaga lume s-a încins o luptă, pe scară internațională, pentru influența în rîndul sindicatelor, care grupează în prezent, în toate statele civilizate, milioane de muncitori și de care depinde toată această muncă internă, care la prima vedere pare neînsemnată ; acum, cînd criza economică se adîncește, se hotărăște inevitabil soarta statelor capitaliste.

Încercarea partidului monarhist german de a săvîrși o lovitură de stat a eșuat datorită împotrivirii opuse de sindicatele muncitorești din Germania : muncitorii, care pînă atunci urmaseră pe Scheidemann, pe ucigașii lui Liebknecht și ai Rosei Luxemburg, s-au ridicat cu toții și au înfrînt forțele armate. Același lucru se petrece acum în Anglia și, într-o măsură însemnată, în America, și asta cu atît mai repede, cu cît criza economică se adîncește tot mai mult. Iată de ce tocmai situația internațională ne insufală, mai mult ca orice, nu numai speranța, dar și convingerea că situația internă a statelor capitaliste duce la subminarea definitivă a forțelor lor și că situația noastră internațională — care ieri era grea și care, cu toate marile succese obținute, continuă să fie și astăzi grea — se va îmbunătăți, fără îndoială, și noi vom avea posibilitatea să ne consacram toate forțele soluționării sarcinilor noastre interne. N-am să vorbesc prea mult despre aceste sarcini, deoarece dumneavoastră tuturor, care sînteți familiarizați cu problemele producției, aceste sarcini ale construcției vă sînt, desigur, mult mai cunoscute și mai clare decît mie, și ar fi de prisos să insist prea mult asupra lor.

Am ascultat adineauri remarca făcută de vorbitorul precedent la sfîrșitul cuvîntării sale, și nu pot decît să mă raliez în totul la părerea lui că ceea ce se cere acum în primul rînd de la fiecare membru în parte este să-și concentreze atenția asupra sarcinilor practice ale producției, ale construcției economice, care ne stau în față. Sindicatele grupează acum în rîndurile lor aproape pe toți muncitorii industriali ; ele unesc clasa căreia i-a fost dat să suporte în acești trei ani cele mai multe greutăți. Clasa muncitoare

exercită dictatura în Rusia ; ea este clasa guvernantă într-o țară în care muncitorii constituie minoritatea ; dar tocmai pentru că la cîrmă se află clasa muncitoare, tocmai pentru că muncitorul a cunoscut și a suportat povara exploatării capitaliste, clasei muncitoare îi sînt asigurate simpatia și sprijinul întregii mase muncitoare a țărănimii, simpatia și sprijinul tuturor celor ce nu trăiesc din munca altora. Tocmai de aceea s-a și întîmplat un lucru pe care nu numai burghezia nu-l poate înțelege, dar nici socialiștii care au rămas dușmani ai Internaționalei a III-a, un lucru care lor li se pare a fi o șiretenie a guvernului nostru, și anume că clasa muncitoare a putut să lupte, timp de trei ani, cu asemenea greutate și să le învingă. Dar tocmai din cauză că, pentru prima oară în istorie, s-a întîmplat ca oamenii muncii să vină la putere, ca clasa cea mai exploatăată să ia puterea în mîinile ei, tocmai de aceea majoritatea țăranilor nu pot să nu sprijine clasa muncitoare ; ei văd că această clasă are dreptate și nu nutresc nici un fel de simpatie pentru burghezie. Acest cuvînt are pentru ei o rezonanță ofensatoare ; mi s-a întîmplat să aud cum un țăran — care se plîngea de actualele rînduieli și care în mod vădit nu aproba politica Puterii sovietice în domeniul aprovizionării și într-o serie întregă de alte probleme — spunea că se simte jignit că țăranii săraci îi zic „burju”. Nu pot să îngădui, spunea el, să mi se arunce mie o asemenea vorbă de ocară ; și faptul că țăranii — chiar și mijlocașii mai înstăriți, dacă au muncit ei înșiși și știu ce înseamnă să-ți câștigi pîinea prin muncă proprie și dacă au văzut cum arată exploatarea practică de moșieri și de capitaliști, și asta au văzut-o cu toții — nu pot să nu considere că asta e o vorbă de ocară, înseamnă totul : pe ea se bazează propaganda și agitația noastră, ca și influența pe care o exercită, prin intermediul statului, clasa muncitoare. Și tocmai acest sprijin al maselor țărănești, cu toată împotrivirea opusă de masa țăranilor înstăriți și a speculanților, îi este asigurat clasei muncitoare. Tocmai de aceea, la noi, syndicatele acționează nu numai ca uniuni ale oamenilor muncii, nu numai ca constructori ai economiei noastre — în asta constă sarcina lor principală —, dar și ca forțe de stat care con-

struiesc un stat nou, fără moșieri și fără capitaliști și care, deși constituie o minoritate, pot să construiască o societate nouă, comunistă, și o vor construi, pentru că le este asigurat sprijinul zecilor de milioane de oameni care au trăit din munca lor. Iată de ce, salutînd congresul dv., îmi exprim convingerea că, cu toate greutatețile ce ne stau în față, ne vom îndeplini sarcinile cu succes. (Aplauze prelungite.)

*Publicat pentru prima oară în 1922,
în cartea „Al IV-lea Congres general
al muncitorilor din industria
de confecții (1—6 februarie 1921)
(Dare de seamă stenografică)”.
Petrograd*

*Se tipărește după textul cărții,
confruntat cu textul dactilografiat
al procesului-verbal*

DIRECTIVELE COMITETULUI CENTRAL
CĂTRE LUCRĂTORII COMUNIȘTI
DIN COMISARIATUL POPORULUI
PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT

1. Situându-se în mod categoric pe poziția stabilită de programul P.C. (b) din Rusia în ceea ce privește învățămîntul politehnic (vezi în special paragr. 1 și 8 ale capitolului din program care este consacrat învățămîntului public), partidul trebuie să considere reducerea limitei de vîrstă pentru învățămîntul general și politehnic de la 17 la 15 ani numai ca o necesitate practică vremelnică, dictată de starea de mizerie și de ruină în care a ajuns țara sub povara războaielor ce ne-au fost impuse de Antantă.

Realizarea unei „legături“ între învățămîntul profesional, pentru persoanele de la 15 ani în sus, și „cunoștințele politehnice generale“ (paragr. 8 din sus-menționatul capitol al programului P.C. (b) din Rusia), în măsura în care există cea mai mică posibilitate în acest sens, este, pretutindeni, absolut obligatorie.

2. Principala lipsă a Comisariatului poporului pentru învățămînt este că nu dă dovadă de suficientă operativitate și spirit practic, că nu asigură în suficientă măsură evidența și verificarea experienței practice, că nu folosește în mod sistematic învățămintele acestei experiențe și că în activitatea sa precumpănesc raționamentele generale și lozincile abstracte. Principala atenție a comisarului poporului și a colegiului trebuie îndreptată spre combaterea acestor lipsuri.

3. În Comisariatul poporului pentru învățămîntul public în general și în Direcția generală a învățămîntului profesional în special este greșit organizată atragerea la muncă

în organele centrale a specialiștilor, adică a pedagogilor care au pregătire teoretică și o îndelungată experiență practică, precum și a persoanelor care au o astfel de pregătire în domeniul învățămîntului tehnic-profesional (inclusiv agronomic).

Este necesar să se organizeze imediat înregistrarea acestor specialiști, să se procedeze la verificarea stagiului lor, a rezultatelor obținute de ei în muncă și la atragerea lor sistematică în posturi de răspundere în instituțiile locale și mai cu seamă în cele centrale. Nici o măsură serioasă nu trebuie îndeplinită fără avizul unor asemenea specialiști și fără participarea lor permanentă.

La atragerea specialiștilor trebuie, bineînțeles, să fie respectate următoarele două condiții obligatorii: 1) specialiștii necomuniști trebuie să lucreze sub controlul comuniștilor; 2) conținutul învățămîntului, în măsura în care este vorba de obiecte de cultură generală — și în special de filozofie, de științele sociale și de educația comunistă — trebuie să fie stabilit numai de comuniști.

4. Trebuie elaborate și aprobate, de către colegiu și comisarul poporului, programe pentru principalele tipuri de școli, apoi programe pentru cursuri, conferințe, prelegeri, convorbiri și activități practice.

5. Secția școlii unice a muncii și îndeosebi Direcția generală a învățămîntului profesional trebuie să acorde o deosebită atenție atragerii într-o măsură mai largă și în mod sistematic a tuturor forțelor tehnice și agronomice corespunzătoare în învățămîntul tehnic-profesional și poli-tehnic, folosind în acest scop fiecare întreprindere industrială și agricolă, organizată într-un mod cât de cât acceptabil (sovhoz, stațiune agricolă experimentală, gospodărie bună etc., centrală electrică etc.).

Formele și modalitatea de folosire a întreprinderilor și instituțiilor economice pentru nevoile învățămîntului poli-tehnic trebuie stabilite de comun acord cu organele economice respective, în așa fel ca să nu tulbure bunul mers al producției.

6. Trebuie elaborate forme de evidență practice, cât mai sumare, dar clare și precise, pentru a face cu puțință o evidență și un control al volumului muncii depuse și al rezul-

tatelor obținute. Sub acest raport, în Comisariatul poporului pentru învățămîntul public munca este organizată într-un mod cu totul nesatisfăcător.

7. Cu totul nesatisfăcător este organizată și repartizarea ziarelor, a broșurilor, a revistelor și a cărților la biblioteci și la sălile de lectură, atît la cele de pe lîngă școli, cît și la cele din afara lor. Așa se explică de ce ziarele și cărțile sînt acaparate de către o pătură subțire de funcționari sovietici și doar într-o măsură cu totul redusă ajung și în mîinile muncitorilor și țăranilor. Este nevoie, în acest domeniu, de o reorganizare radicală a întregii activități.

„Pravda” nr. 25 din 5 februarie 1921

Se tipărește după manuscris

CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT

În nr. 25 din 5 februarie al ziarului „Pravda“ au fost publicate „Directivele C.C. al P.C. (b) din Rusia către lucrătorii comuniști din Comisariatul poporului pentru învățămînt (în legătură cu reorganizarea comisariatului)“.

Din păcate, la primul punct s-a strecurat o greșeală de tipar, care se repetă de trei ori și care denaturează sensul : în loc de învățămîntul „politehnic“ a apărut : învățămîntul politic !

Aș vrea să atrag atenția tovarășilor asupra acestor directive și să-i provoc la un schimb de păreri asupra unor puncte deosebit de importante.

În decembrie 1920 a avut loc o consfătuire de partid în legătură cu problemele învățămîntului public. Au participat 134 de delegați cu vot deliberativ și 29 cu vot consultativ. Consfătuirea a durat cinci zile. O dare de seamă asupra lucrărilor ei a apărut în „Suplimentul la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfătuirii de partid în legătură cu problemele învățămîntului public“ (editat de C.E.C. din Rusia la 10 ianuarie 1921). Din rezoluțiile consfătuirii, din darea de seamă în legătură cu lucrările ei, din toate articolele publicate în menționatul „Supliment la buletin“ — în afară de articolul introductiv al tov. Lunacearski și de articolul tov. Grinko — se poate vedea că problema învățămîntului politehnic este greșit pusă, se poate vedea deficiența pentru a cărei combatere directivele Comitetului Central atrag „principala atenție“

a comisarului poporului și a colegiului, și anume „pasiunea“ pentru considerații generale și lozinci abstracte.

Problema învățămîntului politehnic este rezolvată, în linii generale, de programul partidului nostru prin paragr. 1 și 8 din capitolul consacrat învățămîntului public. Și tocmai asupra acestor puncte de program atrage atenția directiva Comitetului Central. Paragr. 1 vorbește despre *învățămîntul politehnic* pînă la 17 ani, iar paragr. 8 — despre „dezvoltarea pe scară largă a învățămîntului profesional pentru persoanele de la vîrsta de 17 ani în sus, *în legătură cu cunoștințele politehnice generale*“.

Așadar, în programul partidului problema este pusă cît se poate de clar. Considerațiile pe tema: „învățămînt politehnic sau învățămînt monotehnic?“ (și tocmai aceste cuvinte puse de mine în ghilimele și subliniate le găsim, în toată absurditatea lor monstruoasă, în pagina a 4-a a susmenționatului „Supliment la buletin“ !) sînt absolut greșite, iar pentru un comunist de-a dreptul inadmisibile, și ele vădesc atît o necunoaștere a programului, cît și o „pasiune“ deșartă pentru lozinci abstracte. Dacă sîntem nevoiți să reducem *vremelnic* limita de vîrstă (la trecerea de la învățămîntul politehnic general la învățămîntul politehnic profesional) de la 17 la 15 ani, „*partidul trebuie să considere*“ această reducere a limitei de vîrstă „numai“ (punctul 1 din directivele Comitetului Central) ca o necesitate practică, ca o măsură *vremelnică*, dictată „*de starea de mizerie și de ruină în care a ajuns țara*“.

Considerațiile generale și încercările zadarnice de „a fundamenta“ o asemenea reducere sînt cu totul absurde. Trebuie să se termine o dată cu jocul de-a considerațiile generale și cu așa-zisa teoretizare. Centrul de greutate al activității noastre să fie strămutat în întregime asupra „evidenței și verificării experienței *practice*“, asupra „*folosirii sistematice a învățămîntelor acestei experiențe*“.

Oricît de puțini oameni pricepuți, competenți și cu experiență în *practica* pedagogică am avea noi, există totuși astfel de oameni; în această privință nu există nici o îndoială. Ne lipsește doar priceperea de a-i găsi și de a-i pune în posturi de conducere potrivite, priceperea de a *studia* împreună cu ei experiența practică a construcției sovietice.

Or, tocmai acest lucru nu se vede la consfătuirea de partid din decembrie 1920 ; și dacă acest lucru nu se vede la o consfătuire la care au participat 163 — o sută șaiszeci și trei ! — de lucrători din învățămîntul public, atunci nu mai încape îndoială că în organizarea muncii există o anumită lipsă generală, fundamentală, care a făcut să fie necesară o directivă specială a Comitetului Central al partidului.

În Comisariatul pentru învățămînt există doi — și numai doi — tovarăși cu atribuții speciale. Aceștia sînt : comisarul poporului, tov. Lunacearski, care exercită conducerea generală, și locțiitorul său, tov. Pokrovski, care exercită conducerea, în primul rînd, în calitate de locțiitor al comisarului poporului și, în al doilea rînd, în calitate de consilier (și îndrumător) obligatoriu în problemele științifice, în problemele marxismului în general. Întregul partid, care cunoaște bine și pe tov. Lunacearski și pe tov. Pokrovski, nu se îndoiește, firește, că ei amîndoi sînt, în privințele arătate mai sus, un fel de „specialiști“ în Comisariatul poporului pentru învățămînt. Cît despre ceilalți lucrători, în cazul lor nu se poate vorbi de o asemenea „specialitate“. „Specialitatea“ tuturor celorlalți lucrători trebuie să constea în priceperea de a atrage în muncă pe pedagogii de profesie, de a organiza munca lor în modul cel mai potrivit și de a folosi sistematic învățămîntele pe care le oferă experiența lor practică. Despre asta se vorbește atît în paragr. 2, cît și în paragr. 3 și 5 ale directivelor Comitetului Central.

La consfătuirea activiștilor de partid ar fi trebuit să fie ascultați specialiști, pedagogi care au o activitate practică de cel puțin zece ani și care ne pot spune nouă, tuturor, ce s-a făcut și ce se face în cutare și cutare domeniu, de pildă în domeniul învățămîntului profesional, și cum ne achităm de sarcinile construcției sovietice în acest domeniu, ce rezultate bune s-au obținut, prin ce exemple pot fi ilustrate aceste rezultate bune (asemenea exemple se pot da, desigur, deși într-un număr extrem de redus), ce indicații concrete există cu privire la principalele neajunsuri și ce măsuri trebuie adoptate pentru înlăturarea lor.

La consfătuirea activiștilor de partid *nu* a fost luată în considerație experiența *practică*, n-au fost ascultate aprecierile unor pedagogi care au aplicat într-un fel sau altul această experiență, ci s-au făcut doar încercări nereușite de a enunța unele „considerații generale” și de a face aprecieri asupra unor „lozinci abstracte”. E necesar ca întreg partidul, toți cei ce lucrează în Comisariatul poporului pentru învățămînt să-și dea seama de această lipsă și, cu forțe unite, să pornim la înlăturarea ei. E necesar ca lucrătorii din instituțiile locale să facă schimb de experiență în această privință și să ajute partidului să scoată în evidență guberniile, județele sau raioanele model, sau instituțiile de învățămînt model, sau pe pedagogii model care au obținut rezultate bune pe scară relativ redusă, locală sau într-un domeniu special. Bazîndu-ne pe aceste realizări, care au fost verificate de practică, trebuie să mergem mai departe, să extindem în întreaga Rusie — după cuvenita verificare — experiența locală, să promovăm pe pedagogii talentați sau pur și simplu capabili în posturi de mai mare răspundere, cu o sferă de activitate mai largă ș.a.m.d.

Succesul muncii unui comunist care activează în domeniul (și în instituțiile) învățămîntului public trebuie apreciat în primul rînd după felul cum este organizată atragerea specialiștilor, după priceperea de a-i găsi, de a-i folosi, de a realiza o colaborare între specialistul-pedagog și comunistul-conducător, de a verifica ce anume și în ce măsură *se înfăptuiește în mod practic*, de a merge înainte — fie chiar și extrem de încet, în proporții extrem de modeste, însă numai pe teren *concret*, pe terenul experienței *practice*. Dar dacă la Comisariatul poporului pentru învățămînt se vor afla și de aici înainte o droaie de oameni care au pretenția să exercite o „conducere comunistă” în timp ce în domeniul practic nu se face nimic și se resimte o insuficiență sau o lipsă de practicieni-specialiști, dacă noi *nu* vom ști să-i promovăm, să-i ascultăm, să ținem seama de experiența lor, atunci n-o să meargă treaba. Comunistul-conducător trebuie să-și dovedească dreptul de a conduce numai și numai prin aceea că el *găsește mulți*, tot mai mulți ajutori în rîndurile pedagogilor-practicieni, *se pricepe să-i*

ajute în muncă, să-i promoveze, să scoată în evidență experiența lor și să țină seama de ea.

În acest sens, lozinca noastră trebuie să fie neapărat : *mai puțină* „conducere“ și mai multă muncă practică, adică mai puține considerații generale, mai multe fapte, și anume mai multe fapte verificate, care să arate în ce privință, în ce condiții, în ce măsură mergem înainte sau stăm pe loc sau dăm înapoi. Un conducător comunist care a îndreptat programele de predare ale unor pedagogi-practicieni, care a întocmit un manual izbutit, care a obținut o îmbunătățire oricât de mică, dar *cu rezultate practice* în ceea ce privește conținutul muncii, în ceea ce privește condițiile de muncă ale unui număr *de zece, de o sută sau de o mie* de pedagogi-specialiști — iată cine este un adevărat conducător. Iar un comunist care, dimpotrivă, *face considerații* asupra „conducerii“ și *nu știe* să antreneze pe specialiști într-o muncă practică, nu știe să asigure succesul lor în practică, nu știe să folosească experiența practică a sute și sute de profesori, un asemenea comunist nu e bun de nimic.

E de ajuns să parcurgi broșura „Comisariatul poporului pentru învățământ. Octombrie 1917—octombrie 1920. Scurtă dare de seamă“, care e o lucrare bine întocmită, ca să-ți dai seama că întreaga muncă a acestui comisariat suferă mai ales de lipsa menționată. Tov. Lunacearski își dă seama de acest lucru, căci în prefață (p. 5) el vorbește despre „o incontestabilă lipsă de spirit practic“. Dar mai e nevoie de multă muncă perseverentă pentru ca să-și dea seama de acest lucru toți comuniștii din Comisariatul poporului pentru învățământ și ca ei să poată într-adevăr să transpună în viață adevărurile înțelese. Broșura sus-menționată arată că noi cunoaștem puține, extrem de puține fapte și nu știm să le adunăm ; că nu știm care anume sînt problemele pe care trebuie să le punem și la care (în condițiile nivelului nostru de cultură, și avînd în vedere moravurile noastre și mijloacele noastre de comunicație) putem să așteptăm un răspuns ; că nu știm să adunăm învățămintele

scoase din experiența practică și să le generalizăm ; că ne îndeletnicim cu deșarte „considerații generale și lozinci abstracte“ și nu știm să folosim pe profesorii pricepuți în general și pe inginerii și agronomii destoinici pentru învățămîntul tehnic în special, nu știm să folosim pentru învățămîntul politehnic uzinele, sovhozurile, gospodăriile organizate în mod acceptabil, precum și centralele electrice.

Cu toate aceste lipsuri, Republica sovietică merge înainte în domeniul învățămîntului public ; în această privință nu încapе îndoială. „De jos“, adică din masa oamenilor muncii pe care capitalismul — în mod fățiș, prin violență, cît și prin duplicitate și înșelăciune — îi înlătura de la învățătură, se manifestă o puternică năzuință spre lumină, spre știință. Sîntem îndreptățiți să ne mîndrim că sprijinim această năzuință și o slujim. Dar ar fi pur și simplu o crimă să închidem ochii în fața lipsurilor care există în munca noastră, să pierdem din vedere că n-am învățat încă să organizăm cum trebuie aparatul învățămîntului de stat.

Să examinăm acum și problema repartizării ziarelor și cărților, căreia îi este consacrat ultimul punct, al 7-lea, din directivele Comitetului Central.

La 3 noiembrie 1920 a fost publicat decretul Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la centralizarea conducerii bibliotecilor“ (art. 439 din Colecția de legi 1920, nr. 87), cu privire la crearea unei rețele unice de biblioteci în R.S.F.S.R.

Iată cîteva date concrete în legătură cu această problemă, pe care am reușit să le obținem de la tov. Malkin, de la „Direcția difuzării presei“ și de la tov. Modestov, de la sectorul biblioteci al Secției de învățămînt public din Moscova. În cele 38 de gubernii, în cele 305 județe din Rusia Sovietică centrală (fără Siberia și Caucaz) existau :

Biblioteci centrale	342
„ raionale orășenești	521
„ de plasă	4 474
„ ambulante	1 661
Case de citit	14 739
Diverse („biblioteci satești pentru copii și de informare ; biblioteci ale diferitelor instituții și organizații“)	12 203
<i>Total</i>	33 940

Tovarășul Modestov, bazându-se pe propriile sale constatări, consideră că circa $\frac{3}{4}$ din aceste biblioteci au o existență efectivă, pe cînd celelalte figurează doar pe hîrtie. Din datele comunicate de „Direcția difuzării presei” reiese că în gubernia Moscova sînt 1 223 de biblioteci, iar din datele prezentate de tov. Modestov reiese că ele sînt în număr de 1 018, dintre care 204 în orașul Moscova și 814 în restul guberniei, fără a socoti bibliotecile sindicatelor (probabil vreo 16) și cele militare (vreo 125).

Din cît putem deduce dintr-o comparare a datelor pe gubernii, nu punem prea mult temei pe aceste cifre; nu știu dacă ele corespund realității măcar în proporție de 75% ! În gubernia Veatka, de pildă, sînt 1 703 case de citit, în gubernia Vladimir — 37, în gubernia Petrograd — 98, în gubernia Ivanovo-Voznesensk — 75 etc. În gubernia Petrograd există 36 de biblioteci „diverse”, în gubernia Voronej — 378, în gubernia Ufa — 525, în gubernia Pskov — 31 etc.

Pe cît se vede, din aceste date reiese tocmai că masele de muncitori și țărani sînt animate de dorința de a ști cît mai mult, că năzuința de a învăța și de a înființa biblioteci capătă caracterul unei puternice mișcări „populare” în adevăratul înțeles al cuvîntului. Dar noi sîntem încă departe de a ne pricepe să organizăm, să coordonăm, să îndrumăm această năzuință a poporului, s-o satisfacem în modul cuvenit. Trebuie să depunem încă eforturi considerabile și cît se poate de susținute pentru a crea o rețea de biblioteci cu adevărat unică.

Cum repartizăm noi ziarele și cărțile? Din datele furnizate de „Direcția difuzării presei” reiese că, în ce privește ziarele, în 1920 s-au distribuit 401 000 000 de exemplare, iar în ce privește cărțile — 14 000 000 de exemplare (în 11 luni). Iată datele cu privire la repartizarea a trei ziare (la 12.I.1921), potrivit planului alcătuit de secția presei periodice din C.C.E.R.¹²⁵ (cifrele reprezintă *mii* de exemplare) :

	„Izvestiia“	„Pravda“	„Bednota“
Agențiile „Direcției difuzării presei“	191	139	183
Biroul militar pentru difuzarea presei	50	40	85
Organele și secțiile feroviare ale „Dir. difuz. presei“, punctele de agitație	30	25	16
Instituțiile și organizațiile din orașul Moscova	65	35	8
Comisariatul militar al orașului Moscova	8	7	6
Colecții pentru trenurile de călători	1	1	1
Afișare și colecții	5	3	1
<i>Total</i>	350	250	300

Este extrem de redus numărul exemplarelor folosite pentru afișare, adică al exemplarelor destinate maselor celor mai largi. Este uimitor de ridicat numărul celor repartizate „instituțiilor“ din capitală etc., care vor fi, probabil, acaparate de către „demnitarii sovietici“, atît militari cît și civili, și folosite în scopuri pur birocratice.

Iată încă cîteva cifre extrase din rapoartele prezentate de subsecțiile locale ale „Direcției difuzării presei“. În cursul lunii septembrie 1920, agenția gubernială din Voronej a „Direcției difuzării presei“ a primit ziare de 12 ori (ceea ce înseamnă că în 18 din cele 30 de zile ale lunii septembrie nu s-au distribuit ziare). Ziarele primite au fost repartizate precum urmează : „Izvestiia“, agențiilor județene ale „Direcției difuzării presei“ — 4 986 de exemplare (4 020 ; 4 310 *), agențiilor raionale — 7 216 (5 860 ; 10 064), iar celor de plasă — 3 370 (3 200 ; 4 285) ; organizațiilor de partid 447 (569 ; 3 880) ; instituțiilor sovietice — 1 765 (1 641 ; 509), — notați că instituțiile sovietice au primit aproape de trei ori mai multe exemplare din „Pravda“ decît organizațiile de partid ! Apoi : centrului de agitație și educație de pe lîngă comisariatul militar — 5 532 (5 793 ; 12 332), punctelor de agitație — 352 (400 ; 593) ; caselor de citit de la sate — *nici un exemplar*. Abonațiilor — 7 167 (3 080 ; 764). Așadar, „abonații“, adică, de fapt, „demnitarii“ sovietici, au fost aprovizionați din plin. Pentru afișare au fost distribuite 460 de exemplare (508 ; 500). Total : 32 517 (25 104 ; 37 237).

* Prima cifră din paranteză se referă la „Pravda“, iar a doua la „Bednota“.

În gubernia Ufa, în luna noiembrie 1920 s-au primit ziare de 25 de ori, ceea ce înseamnă că numai în cinci zile n-au venit de loc. Ele au fost repartizate astfel : organizațiilor de partid — 113 (1 572 ; 153) ; instituțiilor sovietice — 2 763 (1 296 ; 1 267) ; centrului de agitație și educație de pe lângă comisariatul militar — 687 (470 ; 6 500) ; comitetelor executive de plasă — 903 (308 ; 3 511) ; caseilor de citit — 36 (8 — 8 exemplare din „Pravda“ ! — 2 538 ; abonaților — *nici un exemplar* ; „diferitelor organizații județene“ — 1 044 (219 ; 991). Total : 5 841 (4 069 ; 15 429).

În sfârșit, din darea de seamă a agenției din plasa Pustoșa, județul Sudogod, gubernia Vladimir, reiese că pe luna decembrie 1920 au primit : organizațiile de partid — 1 (1 ; 2) ; instituțiile sovietice — 2 (1 ; 3) ; centrul de agitație și educație de pe lângă comisariatul militar — 2 (1 ; 2) ; comitetele executive de plasă — 2 (1 ; 3) ; poșta și telegraful — 1 (1 ; 1) ; comitetul de uzină din Urșelski — 1 (1 ; 2) ; comisia raională de asistență socială — 1 (0 ; 3) — Total : 10 (6 ; 16).

Ce concluzii se desprind din aceste date fragmentare ? După părerea mea, concluzia este aceea pe care o exprimă programul partidului nostru când spune că „în momentul de față... abia se fac primii pași spre trecerea de la capitalism la comunism“¹²⁶.

Capitalismul a transformat ziarele în niște întreprinderi capitaliste, a făcut din ele un instrument de înavuțire, de informare și distracție pentru cei bogați, un instrument de înșelare și prostire a maselor de oameni ai muncii. Noi am sfârșit instrumentele de îmbogățire și înșelare. *Am început să facem din ziare un instrument de luminare a maselor pentru a le învăța cum să trăiască și cum să-și construiască economia lor fără moșieri și capitaliști. Însă acest lucru abia am început să-l facem. În trei ani și ceva am făcut prea puțin. Mai avem încă foarte mult de făcut și trebuie să străbatem o cale lungă de tot. Mai puțină flecăreală politică, mai puține considerații generale și lozinci abstracte, din acelea cu care se delectează comuniștii lipsiți de experiență și cei care nu și-au înțeles sarcinile ; mai multă propagandă pe linie de producție și, în primul*

rînd, mai multă atenție folosirii concrete, judicioase a indicațiilor experienței practice, folosire care să fie adaptată la nivelul de dezvoltare al maselor.

În cadrul repartizării ziarelor (în ce privește cărțile nu dispun de date ; pe cît se pare, acolo lucrurile stau și mai prost) am desființat abonamentele. Această măsură constituie un pas înainte de la capitalism la comunism. Dar capitalismul nu poate fi lichidat dintr-o dată. El reînvie sub forma „demnitarilor sovietici“, a „birocrației sovietice“, care, sub diverse pretexte, acaparează ziarele. Nu se poate calcula în ce proporții le acaparează, dar, pe cît se pare, în număr mare. Trebuie să facem eforturi perseverente și sistematice ca „să-i dăm peste mîină“ birocrației, să nu-i permitem să acapareze ziarele și cărțile, să micșorăm partea ei, să reducem neconținut însuși numărul „demnitarilor sovietici“. Din păcate, nu sîntem în stare să micșorăm dintr-o dată de zece ori, de o sută de ori numărul lor — cu actualul nostru nivel de cultură ar fi o șarlatanie să promitem așa ceva —, dar putem — și trebuie — să-l micșorăm încontinuu și fără șovăială. Un comunist care nu face acest lucru este numai în vorbe comunist.

Trebuie să depunem eforturi, să facem totul pentru ca, de regulă, ziarele și cărțile să fie repartizate în mod gratuit *numai* bibliotecilor și caselor de citit, a căror rețea să deservească regulat întreaga țară, întreaga masă a muncitorilor, soldaților și țăranilor. Atunci aspirațiile poporului spre știință de carte, spre lumină și știință se vor manifesta de o sută de ori mai puternic și mai năvalnic și vor fi încununuate de mai mult succes. Atunci opera de culturalizare va merge înainte cu pași gigantici.

Pentru a ilustra cele spuse aici, pentru a da un exemplu, să facem o mică socoteală. Dispunem de 350 000 de exemplare din „Izvestiia“ și de 250 000 din „Pravda“ pentru întreaga Rusie. Sîntem săraci. N-avem hîrtie. Muncitorii îndură frigul și foamea, sînt dezbrăcați și desculți. Mașinile sînt uzate. Clădirile se năruie. Să ne închipuim că avem în toată țara, în cele peste 10 000 de plăși, 50 000 de biblioteci și case de citit, dar că ele există în realitate, și nu doar pe hîrtie. Cel puțin cîte trei în fiecare plasă și neapărat cîte una în fiecare uzină sau în fiecare fabrică

și în fiecare unitate militară. Să ne închipuim că am învățat să facem nu numai „primul pas de la capitalism la comunism“, dar și pe al doilea, și al treilea. Să ne închipuim că am învățat să aprovizionăm în mod regulat fiecare bibliotecă și casă de citit cu câte trei exemplare de ziar, din care două, să zicem, să fie pentru „lipit“ (presupunând că am făcut și al patrulea pas de la capitalism la comunism, eu admit, mă încumet să admit, că, în loc „să lipim“ ziarele, în loc să folosim acest procedeu barbar care duce la deteriorarea lor, le vom fixa cu cuie de lemn — fiindcă cuie de fier nu avem și fier nu vom avea îndeajuns nici când vom face „al patrulea pas“! — pe o tablă netedă, pentru ca să fie ușor de citit și să poată fi păstrate). Așadar, pentru fiecare dintre cele 50 000 de biblioteci și case de citit ar reveni câte două exemplare pentru „lipit“ și unul pentru colecție. Să ne închipuim, totodată, că am învățat să nu irosim decît într-o cantitate *moderată* ziare pentru „demnitarilor sovietici“, să zicem cel mult cîteva mii de exemplare pentru răsfățații „dregători“ din instituțiile centrale ale Republicii sovietice.

Într-o ipoteză atît de îndrăzneță, 160 000 sau, să zicem, 175 000 de exemplare vor satisface de cinci ori mai bine nevoile întregii țări decît acum. Toți vor avea posibilitatea să se informeze din ziare (în cazul unei bune organizări a „bibliotecilor ambulante“, pentru care pleda în chip atît de reușit, după părerea mea, tovarășa F. Dobler într-un recent articol din „Pravda“¹²⁷). Vom avea astfel în total 350 000 de exemplare din cele două ziare. Acum 600 000 de exemplare sînt acaparate de „demnitarilor sovietici“ care le irosesc în chip inutil, „pentru țigări“ etc., pur și simplu în virtutea unor deprinderi capitaliste. Am face o economie de 250 000 de exemplare. Cu alte cuvinte, cu toată sărăcia noastră, am putea să scoatem, printr-o asemenea economie, încă două publicații cotidiene cu câte 125 000 de exemplare fiecare. Și în fiecare din aceste cotidiene i-am putea oferi poporului, în fiecare zi, un material publicistic serios și prețios, scrieri beletristice — inclusiv clasice — de cea mai bună calitate, manuale de cultură generală, precum și manuale de domeniul agriculturii și industriei. Dacă bur-

ghezii francezi, încă înainte de război, au învățat să câștige bani din publicarea unor romane pentru popor nu în forma unor cărți luxoase la prețul de 3,50 franci, ci în forma unor gazete pentru proletari la prețul de 10 centime (cu alte cuvinte de 35 de ori mai ieftin, adică cu 4 copeici la cursul dinainte de război), de ce n-am învăța și noi — la cel de-al doilea pas de la capitalism la comunism — să facem la fel ? De ce n-am învăța și noi, procedînd în felul acesta, să facem ca într-un singur an — chiar și în actualele condiții, cînd ne zbatem în sărăcie, — să dăm poporului, în cîte două exemplare pentru fiecare din cele 50 000 de biblioteci și case de citit, toate manualele necesare și toate operele necesare ale clasicilor literaturii universale și pe acelea ale științei și tehnicii moderne ?

O să învățăm să facem și treaba asta.

7 februarie 1921.

„Pravda” nr. 28 din 9 februarie 1921
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar

CONCEPT PRELIMINAR DE TEZE CU PRIVIRE LA ȚĂRANI ¹²⁸

1. Să fie satisfăcută dorința exprimată de țărănimea fără partid ca predarea obligatorie (a surplusurilor de cereale) să fie înlocuită cu un impozit în cereale.
2. Cuantumul acestui impozit să fie mai mic decât acela al surplusului predat obligatoriu anul trecut.
3. Să se adopte principiul potrivit căruia cuantumul impozitului trebuie pus în concordanță cu hărnicia producătorului, în sensul unei scăderi procentuale a impozitului atunci când producătorul dă dovadă de mai multă hărnicie.
4. Să se acorde mai multă libertate producătorului de a folosi ceea ce-i rămîne, după achitarea impozitului, în circulația economică locală, cu condiția ca impozitul să fie achitat complet și fără întârziere.

Scris la 8 februarie 1921

*Publicat pentru prima oară
la 26 iunie 1930,
în ziarul „Pravda” nr. 174*

Se tipărește după manuscris

SCRISOARE ÎN LEGĂTURĂ CU CONCESIUNILE PETROLIERE

Pentru membrii Biroului Politic și pentru tov. Rîkov

Pentru Stalin.
Buharin
Kamenev
Krestinski
și Rîkov

La întrebările puse de Biroul Politic în legătură cu concesiunile petroliere, s-au primit răspunsuri atât de la Krasin (și Bogdatian), cât și de la Dosser, președintele Comitetului general al petrolului, și cei patru specialiști ai săi.

Aceste răspunsuri, împreună cu raportul despre „Situația industriei petroliere la sfârșitul anului 1920“ (Baku, 1920), le trimit tovarășului Stalin și rog pe toți membrii Biroului Politic să ia legătură telefonică cu dînsul ca să poată primi la timp aceste materiale și să le citească. (În raportul tipărit este de ajuns să parcurgă cu privirea doar pasajele care au fost subliniate de mine cu creion albastru în paginile notate pe coperta interioară, adică pe fila care precede textul propriu-zis.)

Aceste materiale trebuie citite cât mai repede, deoarece este de dorit ca la ședința Biroului Politic (luni, 14 februarie, orele 8 seara) să se adopte o hotărîre.

Aceste materiale dovedesc din plin :

- (a) că ne amenința o catastrofă și că ea *se apropie* ;
- (b) că trebuie să depunem toate eforturile pentru a acorda concesiuni (adică a găsi concesionari) la Baku ;
- (c) că șeful Comitetului general al petrolului e prost de dă în gropi. Prostia unei asemenea persoane sus-puse este periculoasă.

Cîteva cuvînte în legătură cu toate aceste trei puncte :

(a) Se apropie catastrofa. Acest lucru a fost arătat cu o deosebită claritate de *specialiștii din Comi-*

tetul general al petrolului. În „raportul” său, nerodul de Dosser încearcă să subaprecieze pericolul. Asta-i o mare prostie. Trebuie să citiți avizurile date de *toți specialiștii* din Comitetul general al petrolului și să le comparați cu concluzia superficială a lui Dosser.

(b) „Folosul atragerii concesionarilor este problematic”, așa își formulează Dosser concluzia. Ca un adevărat prostănac bine intenționat ce este, el a căutat, probabil, să-i sperie pe specialiștii săi, spunându-le că unui om „sovietic” îi șade bine să fie împotriva concesiunilor!! Iată ce înseamnă a face un prost serviciu!!

În realitate, din rapoartele prezentate de specialiștii din Comitetul general al petrolului (rapoarte concrete și riguros confirmate de darea de seamă tipărită, care înfățișează situația „pînă la sfîrșitul anului 1920”) se vede cît se poate de clar *ce condiții* trebuie să punem concesionarilor.

Este, desigur, „problematic” dacă se va găsi vreun concesionar care să accepte aceste condiții. Dar nici un om politic care nu și-a pierdut mințile nu se va apuca să consulte, în această privință, pe Dosser sau pe specialiști.

Ceea ce trebuie să facem noi este să depunem toate eforturile pentru a găsi asemenea concesionari.

Dacă nu-i vom găsi, va fi cu atît mai rău pentru noi.

Dacă nu vom fi în stare să depunem toate eforturile pentru a găsi concesionari, atunci noi vom fi accia care vom da faliment.

Trebuie să urgentăm elaborarea condițiilor.

Trebuie să pornim numai decît lupta împotriva unei prejudecăți, extrem de dăunătoare, de care se pot lesne lăsa influențați o parte din muncitori și care trebuie lichidată cu orice preț. Această prejudecată constă în „ideea”: „nu vrem să lucrăm pentru capitaliști” sau în varianta ei: „nu vrem să lucrăm pentru capitaliști atunci cînd alături de noi sînt muncitori care nu lucrează pentru capitaliști”.

Cît de dăunătoare este această prejudecată (condamnată și de programul nostru, al P.C. din Rusia, ca și de marxism în general) se vede limpede din următorul calcul aproximativ, care face un bilanț concret al rapoartelor specialiștilor.

Noi extragem 100a petrol.

Extracția scade.

Inundarea amenință să devină catastrofală.

Dacă vom atrage un concesionar care să ne ajute să extragem petrol în cantitate de $100a + 100b$ și dacă îi vom plăti pentru asta $98b$, producția noastră va crește, deși încet ($100a + 2b$), în loc să scadă.

Se pune întrebarea : pentru cine lucrează muncitorii care dau concesionarului $98b$ din $100b$, „pentru capitaliști“ sau pentru Puterea sovietică ?

Răspunsul nu este greu de găsit.

Vă rog foarte stăruitor să citați cât mai repede materialele și dările de seamă anexate, ca să putem adopta cât mai curînd o hotărîre. O întîrziere ar fi extrem de periculoasă.

Lenin

12. II. 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA PLANUL DE IMPORT ¹²⁹

1) Consiliul Comisarilor Poporului nu aprobă planul de import ce i-a fost prezentat, pentru că el este de cel puțin cinci ori mai mare decît trebuie *.

2) Consiliul Comisarilor Poporului însărcinează Consiliul Muncii și Apărării să instituie imediat o comisie centrală a planificării din care să facă parte și experți și să traseze acestei comisii (sau unei subcomisii a ei) sarcina de a reduce acest plan și de a-l revizui din punctul de vedere al posibilității practice de a utiliza, în actualele condiții economice, mărfurile ce vor fi cumpărate în străinătate. Aprobarea lui definitivă va fi dată de Consiliul Muncii și Apărării.

3) Pe viitor, pînă la revizuirea acestui plan, Comisariatul poporului pentru comerțul exterior n-are voie să depășească $\frac{1}{5}$ din planul de față pentru fiecare din cele 71 de articole de bază, iar pentru departamentul militar — $\frac{1}{10}$; aceasta cu condiția obligatorie ca pe primul plan să fie pusă satisfacerea necesităților industriei de extracție a combustibilului și ale industriei metalurgice. Derogațiile se acordă de Consiliul Muncii și Apărării.

Scris la 15 februarie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

* În manuscris, V. I. Lenin a tăiat punctul 1 și a scris deasupra: „Planul Krasin”. — *Nota red.*

PROIECTUL
PUNCTULUI PRINCIPAL DIN HOTĂRÎREA
CONSILIULUI MUNCII ȘI APĂRĂRII
CU PRIVIRE LA COMISIA CENTRALĂ
A PLANIFICĂRII ¹³⁰

*Către membrii Consiliului Muncii și Apărării,
din partea tov. Lenin personal*

Depunînd mîine (18/II.) la Consiliul Muncii și Apărării proiectul de hotărîre cu privire la comisia centrală a planificării, vă prezint — spre luare de cunoștință — proiectul principalului punct din hotărîre și o listă preliminară a membrilor (întocmită după o consfătuire cu tovarășii Rîkov și Krjijanovski) *. Vă rog să pregătiți pentru ședința din 18/II. a Consiliului Muncii și Apărării amendamente sau un contraproiect.

Pe lângă Consiliul Muncii și Apărării se instituie o comisie centrală a planificării, care să elaboreze, pe baza planului de electrificare aprobat de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, un plan economic de stat unic și să exercite un control general asupra modului cum se realizează acest plan.

Sarcinile economice din prima etapă, și în special acelea care trebuie îndeplinite în viitorul cel mai apropiat, bunăoară în cursul anului 1921, trebuie elaborate de comisia centrală a planificării sau de o subcomisie a ei cît mai amănunțit posibil și ținînd neapărat seama de actualele condiții ale realității economice concrete.

Scris la 17 februarie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1932,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XX*

*Se tipărește după un exemplar
dactilografiat*

* Vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XX, p. 24. — *Nota red.*

CU PRIVIRE LA PLANUL ECONOMIC UNIC

Articolele și discuțiile pe această temă produc o impresie penibilă. Citiți, bunăoară, articolele lui L. Krițman apărute în „Ekonomiceskaia Jizn“¹³¹ (I — 14 decembrie 1920; II — 23 decembrie; III — 9 februarie; IV — 16 februarie; V — 20 februarie). Vorbărie goală. Simple exerciții stilistice. Nu se vede de loc dorința de a lua în considerare și a studia ceea ce înseamnă creație concretă în acest domeniu. În loc de o analiză a datelor și a faptelor, ni se oferă — în cinci lungi articole! — o serie de raționamente despre felul cum trebuie ele studiate.

Luați tezele lui Miliutin („Ekonomiceskaia Jizn“ din 19 februarie), ale lui Larin („Ekonomiceskaia Jizn“ din 20 februarie), urmăriți cu atenție cuvântările rostite de tovarăși „cu munci de răspundere“. Veți găsi în ele aceleași lipsuri esențiale ca și la Krițman. O scolastică extrem de plicticoasă, care merge pînă la trîncăneala despre legea înlănțuirii etc., o scolastică cînd literaturizantă, cînd birocratică, iar muncă vie de loc.

Mai rău decît atît. O îngîmfată desconsiderare birocratică a operei vii care a fost realizată pînă acum și care trebuie continuată. Ni se oferă mereu aceeași găunoasă „producție de teze“ sau se debitează lozinci și proiecte supte din deget, în loc să se treacă la o studiere atentă și minuțioasă a propriei noastre experiențe practice.

Singura lucrare serioasă în legătură cu planul economic unic este „Planul de electrificare a R.S.F.S.R.“ — raportul prezentat la Congresul al VIII-lea al Sovietelor de către

GOELRO (Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei), care a fost publicat în decembrie 1920 și împărțit delegaților la acest congres. În această carte este expus planul economic unic, care, din însărcinarea organelor superioare ale republicii, a fost elaborat — bineînțeles, numai în cifre foarte aproximative — de cei mai buni oameni de știință ai noștri. Lupta împotriva înfumurării ignorante a demnitarilor și împotriva înfumurării intelectualiste a publiciștilor comuniști trebuie începută cu o treabă cât se poate de modestă, cu simpla prezentare a istoricului acestei cărți, a conținutului și a însemnătății ei.

Între 2 și 7 februarie 1920, adică acum un an și mai bine, a avut loc sesiunea C.E.C. din Rusia, care a adoptat o rezoluție cu privire la electrificare. În această rezoluție se spune :

„...Pe lângă sarcinile imediate, vitale, primordiale, de extremă urgență privind organizarea transporturilor, lichidarea crizei de combustibil și de alimente, combaterea epidemiilor, organizarea unor disciplinate armate ale muncii, Rusia Sovietică are, pentru prima oară, posibilitatea de a trece la o construcție economică mai sistematică, la elaborarea științifică și aplicarea consecventă a unui plan de stat al întregii economii naționale. Luînd în considerare însemnătatea primordială pe care o are electrificarea... ținînd seama de importanța pe care o prezintă electrificarea pentru industrie, agricultură, transporturi... etc. etc.... C.E.C. din Rusia hotărăște : Consiliul economic superior este însărcinat să elaboreze, împreună cu Comisariatul poporului pentru agricultură, un proiect de construire a unei rețele de centrale electrice...”

Se pare că este clar. „Elaborarea științifică a unui plan de stat al întregii economii naționale” — se poate să nu înțeleagă cineva aceste cuvinte, această hotărîre a celui mai înalt organ al nostru de stat ? Dacă niște literați și demnitari care se laudă în fața „specialiștilor” cu comunismul lor nu cunosc această hotărîre, nu ne mai rămîne altceva de făcut decît să le amintim că necunoașterea propriilor noastre legi nu constituie un argument.

În conformitate cu această hotărîre a C.E.C. din Rusia, prezidiul Consiliului economic superior a confirmat, la 21 februarie 1920, comisia de electrificare instituită pe lângă secția de electrificare, iar după aceea Consiliul Apărării a aprobat legea cu privire la GOELRO, a cărui

componentă urma să fie stabilită și confirmată de Consiliul economic superior în înțelegere cu Comisariatul poporului pentru agricultură. Încă de la 24 aprilie 1920, GOELRO a scos primul număr al „Buletinului”¹³² său, care cuprindea un program extrem de amănunțit al lucrărilor și o listă a persoanelor de răspundere — oameni de știință, ingineri, agronomi și statisticieni, care fac parte din diferite subcomisii, care conduc activitatea în diferite raioane sau care și-au asumat diferite sarcini bine definite. Simpla enumerare a acestor lucrări și a persoanelor însărcinate cu elaborarea lor ocupă, în nr. 1 al „Buletinului”, zece pagini tipărite. Cele mai capabile elemente de care dispuneau Consiliul economic superior și Comisariatul poporului pentru agricultură, precum și Comisariatul poporului pentru căile de comunicație au fost atrase în această activitate.

Rezultatul muncii depuse de GOELRO a fost ampla — și excelenta — lucrare științifică menționată mai sus. La alcătuirea ei au participat peste 180 de specialiști. Numărul lucrărilor prezentate de ei la GOELRO trece de 200. Avem, în primul rând, o situație centralizatoare a acestor lucrări (prima parte a volumului menționat, care cuprinde, ea singură, peste 200 de pagini): a) electrificarea și planul economiei de stat; apoi b) aprovizionarea cu combustibil (cuprinzând un „buget al combustibilului” al R.S.F.S.R. *pentru deceniul următor*, care a fost elaborat în amănunțime, ținându-se seama de numărul necesar de muncitori); c) energia hidraulică; d) agricultura; e) transportul și f) industria.

Planul este calculat pe o durată de aproximativ zece ani și în el se indică numărul de muncitori și puterea instalată (calculată în mii de cai putere). Acesta este, firește, doar un plan aproximativ, inițial, brut, cu greșeli, un plan elaborat „în cifre foarte aproximative”, dar este un adevărat plan științific. Dispunem de calcule precise, făcute de specialiști, în toate problemele fundamentale. Dispunem de calculele lor pentru toate ramurile industriei. Avem — ca să dau doar un mic exemplu — calculul volumului producției de piele, de încălțăminte, cîte două perechi pentru fiecare om (300 000 000 de perechi) etc. În concluzie, avem și o balanță de materiale și o balanță financiară (în

ruble aur) a electrificării (circa 370 000 000 de zile de lucru, atâtea și atâtea butoaie de ciment, atâtea și atâtea cărămizi, puduri de fier, de aramă etc., atîta putere a turbogeneratorilor etc.). Balanța prevede o sporire („după o evaluare cu totul aproximativă“) a industriei prelucrătoare, în 10 ani, cu 80%, iar a celei extractive cu 80—100%. Deficitul balanței aur (+ 11 miliarde — 17 miliarde, în total, un deficit de circa 6 miliarde) „poate fi acoperit prin concesiuni și operații de credit“.

Se indică unde vor fi amplasate cele 20 de termocentrale și cele 10 uzine hidroelectrice raionale din prima serie și se face totodată o descriere amănunțită a importanței economice pe care o prezintă fiecare din ele.

În afară de situația centralizatoare, în același volum sînt prezentate, în pagini separat numerotate, lucrări ce privesc fiecare regiune în parte: Regiunea de nord, Regiunea industrială centrală (aceste două lucrări sînt deosebit de bune, precise, amănunțite, bazate pe un material științific foarte bogat), Regiunea de sud, regiunea Volgăi, Uralul, Caucazul (acesta este considerat în ansamblu, pornindu-se de la premisa încheierii unui acord economic între diferitele republici), Siberia apuseană și Turkestanul. La fiecare regiune ni se prezintă nu numai calculul pentru centralele electrice din prima serie, ci și așa-zisul „program A GOELRO“, adică un plan pentru folosirea cea mai rațională și mai economicoasă a centralelor electrice existente. Încă un mic exemplu: în ceea ce privește Regiunea de nord (regiunea Petrogradului), s-a calculat că prin conectarea centralelor din Petrograd s-ar obține o economie care ar putea fi evaluată în felul următor. Aproape jumătate din curentul electric ar putea fi dirijat (pagina 69 din darea de seamă cu privire la Regiunea de nord) spre locurile de plutărit din nord, la Murmansk, Arhanghelsk etc. În aceste condiții, o extindere a exploatărilor forestiere și o sporire a cantității de lemn pentru export ne-ar putea aduce, „*chiar în viitorul cel mai apropiat, pînă la o jumătate de miliard de ruble de valoare anuală*“.

„Venitul anual realizat din exploatarea pădurilor din nord ar putea să atingă, în următorii cîțiva ani, proporțiile rezervei noastre de aur“ (loc. cit., p. 70), bineînțeles dacă

vom ști să trecem de la discuțiile despre plan la studierea și aplicarea planului elaborat în mod real de către oamenii de știință !

Trebuie să mai spunem că, într-o serie de probleme (bineînțeles că nici pe departe în toate), noi avem un început de program calendaristic, adică nu numai un plan în general, ci un calcul prealabil pentru fiecare an, din 1921 și pînă în 1930, privind numărul centralelor care pot fi puse în funcțiune și măsura în care pot fi lărgite centralele existente (însă tot cu condiția sus-arătată, care nu poate fi prea ușor îndeplinită, date fiind moravurile intelectualist-publicistice și dregătorești-birocratice existente la noi).

Pentru a aprecia întreaga amploare și întreaga valoare a muncii efectuate de GOELRO, să aruncăm o privire asupra Germaniei. Acolo, un savant, Ballod, a făcut o treabă analogă. El a alcătuit un plan științific de reconstrucție socialistă a întregii economii naționale a Germaniei¹³³. În Germania capitalistă, planul a rămas suspendat în aer, a rămas literă moartă, opera unui om izolat. Noi am trasat o sarcină de stat, am mobilizat sute de specialiști, am reușit să întocmim în zece luni (firește, nu în două, cum ne propusesem la început) un plan economic unic, întemeiat pe baze științifice. Avem tot dreptul să ne mîndrim cu această lucrare ; trebuie numai să ne pricepem s-o folosim, și tocmai împotriva acestei nepriceperi trebuie să ducem acum lupta.

Rezoluția celui de-al VIII-lea Congres al Sovietelor spune : „...Congresul... aprobă munca depusă de Consiliul economic superior etc. și îndeosebi de GOELRO pentru elaborarea planului de electrificare a Rusiei... apreciază acest plan ca un prim pas al unei mărețe inițiative economice, însărcinează C.E.C. din Rusia etc. să desăvîrșească elaborarea acestui plan și să-l aprobe, și neapărat în termenul cel mai scurt. El trasează sarcina de a se lua toate măsurile pentru a se asigura o cît mai largă popularizare a acestui plan... Studierea acestui plan trebuie introdusă în toate instituțiile de învățămînt ale republicii, fără excepție”¹³⁴ etc.

Nimic nu caracterizează atît de sugestiv existența în aparatul nostru — mai cu seamă în cel de conducere — a

unor racile, atât birocratice, cât și intelectualiste, ca atitudinea care se observă azi la Moscova față de această rezoluție, ca încercările de a o „interpreta“ în fel și chip, care merg aproape pînă la a o anula. Publiciștii nu caută să popularizeze planul elaborat, ci scriu teze și se lansează în considerații lipsite de orice conținut asupra modului cum ar trebui să se procedeze la elaborarea planului. Demnitarii pun accentul, în mod pur birocratic, pe necesitatea „aprobării“ planului, înțelegînd prin aceasta nu stabilirea unor sarcini concrete (să se construiască cutare lucru în cutare interval de timp, să se cumpere cutare lucru din străinătate etc.), ci ceva cu totul confuz, în genul elaborării unui *non* plan! Se ajunge astfel la o monstruoasă neînțelegere a chestiunii și auzim pe unii spunînd: înainte de a construi ceva nou, să refacem mai întîi, măcar în parte, ceea ce e vechi; electrificarea seamănă a electroficțiune; de ce nu gazificare?; la GOELRO se află specialiști burghezi, iar comuniștii sînt puțini; GOELRO ar trebui să fie elaborat de cadre de experți, iar nu de o comisie centrală a planificării etc.

Tocmai această divergență de păreri este periculoasă, întrucît dovedește că oamenii nu se pricep să lucreze și că înfumurarea intelectualistă și birocratică predomină asupra activității reale. Ironiile pe seama caracterului fantezist al planului, întrebările în legătură cu gazificarea etc. nu fac decît să demaște îngîmfarea ignoranței. Nu este oare o rușine să corijezi la rezezeală munca a sute de specialiști, dintre cei mai buni, să încerci a te eschiva prin glume de prost gust, să te mîndrești cu dreptul de „a nu aproba“?

Trebuie să învățăm o dată să prețuim știința, să respingem înfumurarea „comunistă“ a diletanților și birocratilor, trebuie să învățăm o dată să muncim sistematic și să folosim propria noastră experiență, propria noastră practică!

Firește, „planurile“ sînt prin însăși esența lor un lucru despre care se poate vorbi și discuta la infinit. Dar nu trebuie admise flecărelile și discuțiile generale despre „principii“ (de construire a planului) atunci cînd se cere să ne apucăm de studierea acestui plan, care e singurul științific, și să procedăm la corectarea lui pe baza datelor furnizate de experiența *practică* și pe baza unui studiu mai amănunțit.

Desigur, demnitarii vor avea și de aci înainte oricînd dreptul de „a aproba“ sau de „a nu aproba“. Dacă acest drept este înțeles în mod rezonabil și dacă hotărîrile Congresului al VIII-lea cu privire la aprobarea planului, care a fost adoptat de el și care se recomandă să fie larg popularizat, sînt interpretate cum trebuie, atunci prin aprobare trebuie să se înțeleagă o serie de comenzi și de dispoziții : să se cumpere cutare lucru, la cutare dată și din cutare loc ; să se înceapă construirea cutărui obiectiv, să fie procurate și transportate cutare materiale etc. Dar dacă acest drept este interpretat în mod birocratic, atunci prin „aprobare“ trebuie înțeles arbitrarul demnitarilor, hîrțogăria birocratică, jocul de-a comisiile de control, într-un cuvînt înăbușirea pur birocratică a unei acțiuni vii.

Să privim chestiunea și sub un alt aspect. E necesar ca planul științific de electrificare să fie strîns legat de planurile practice curente și de înfăptuirea lor reală. Acest lucru este, desigur, absolut indiscutabil. Dar cum să asigurăm această legătură ? Pentru a putea răspunde la această întrebare, este necesar ca economiștii, publiciștii și statisticienii să nu flecărească despre plan în general, ci să studieze amănunțit modul cum sînt îndeplinite planurile noastre, să vadă ce greșeli am săvîrșit noi în această muncă practică și prin ce mijloace pot fi ele îndreptate. Fără o asemenea studiere sîntem orbi. Dacă se procedează în felul acesta și dacă, totodată, se studiază experiența practică, rămîne problema, cu totul mărunță, a tehnicii administrative. Comisii de planificare sînt la noi cîtă frunză și iarbă. Ia pentru coordonare doi oameni din departamentul încredințat lui Ivan Ivanîci și unul din departamentul încredințat lui Pal Palîci, sau invers. Repartizează-i la o subcomisie a comisiei centrale a planificării. Este clar că asta este doar o chestie de tehnică administrativă, și nimic mai mult. Să încerci și așa, și așa, și să alegi ce e mai bun, e și ridicol să discuți despre așa ceva.

Esențialul este că la noi oamenii nu știu să pună problema și înlocuiesc munca vie prin proiectomanie intelectualistă și birocratică. Noi am avut și avem planuri curente de aprovizionare cu alimente și combustibil. Am comis o greșală evidentă și în unele, și în celelalte. În această privință

nu pot exista două păreri. Un economist priceput, în loc să emită teze lipsite de conținut, s-ar apuca să studieze faptele, cifrele, datele, să analizeze propria noastră experiență practică și ar spune : în cutare loc este o greșeală și trebuie îndreptată în cutare fel. Un administrator priceput, pe baza unui asemenea studiu, ar propune sau ar efectua el însuși transferarea unor persoane, schimbarea sistemului de evidență, reorganizarea aparatului etc. La noi n-ai să vezi pe nimeni privind în mod practic și concret planul economic unic.

Tocmai aici e neajunsul, că se pune în mod nejust problema atitudinii comunistului față de specialiști, a administratorului față de oamenii de știință și de publiciști. În problema planului economic unic, ca și în orice altă problemă, există asemenea aspecte — și oricând pot să apară alte aspecte noi — care nu pot fi rezolvate decât de comuniști sau care necesită doar metode administrative. Asta e indiscutabil. Dar asta e o pură abstracție. Și acum, la noi, tocmai publiciștii comuniști și administratorii comuniști privesc greșit această problemă, fiindcă nu sînt în stare să înțeleagă că aici trebuie să învățăm mai mult de la specialiștii și oamenii de știință burghezi și să ne jucăm mai puțin de-a administrarea. Nu există și nu poate să existe alt plan economic unic în afară de cel care a fost deja elaborat de GOELRO. El trebuie completat, dezvoltat, corectat și pus în aplicare pe baza datelor furnizate de studierea atentă a experienței practice. Părerea contrară, ca să ne exprimăm în cuvintele programului partidului, este doar „în aparență o părere radicală, în realitate însă denotă o ignoranță plină de îngîmfare”¹³⁵. O dovadă de ignoranță plină de îngîmfare ne-o oferă și ideea că în R.S.F.S.R. ar fi posibilă o altă comisie centrală a planificării, în afară de GOELRO, și, spunînd aceasta, nu contestăm, firește, folosul pe care l-ar putea aduce unele schimbări parțiale, cu caracter practic, în componența ei. Numai pe această bază, numai printr-o continuare a celor începute se poate face ceva serios în sensul îmbunătățirii planului general al economiei noastre naționale ; altfel, din toate astea iese un joc de-a administrarea sau, ca să mă exprim mai simplu, o domnie a bunului plac. Sarcina comuniștilor din GOELRO este să

comande mai puțin sau, mai bine zis, să nu comande de loc, ci să se apropie cu o deosebită atenție și pricepere de specialiștii în știință și tehnică („în majoritatea cazurilor, aceștia sînt inevitabil îmbibați de concepții și obiceiuri burgheze“, cum se arată în programul P.C. (b) din Rusia), să învețe de la ei și să-i ajute să-și lărgescă orizontul. În acest sens, ei trebuie să pornească de la cuceririle și datele științei respective și să țină seama că un inginer va ajunge la recunoașterea comunismului *nu așa* cum a ajuns propagandistul ilegalist sau publicistul, *ci în virtutea datelor științei sale*, că *în felul său* va ajunge la recunoașterea comunismului un agronom, în felul său un silvicultor ș.a.m.d. Un comunist care nu și-a dovedit priceperea de a îmbina și a dirija cu modestie munca specialiștilor, pătrunzînd în fondul problemei și studiind-o în amănunțime, este adeseori dăunător. Asemenea comuniști avem noi mulți, și i-aș da cu duzina pentru un singur specialist burghez care își studiază în mod conștiincios meseria și o cunoaște bine.

Comuniștii care nu fac parte din GOELRO pot să ajute în două feluri la întocmirea și aplicarea planului economic unic. Dacă sînt economiști, statisticieni sau publiciști, trebuie mai întîi să studieze propria noastră experiență practică, și numai pe baza unui studiu amănunțit al faptelor respective să facă recomandări pentru îndreptarea greșelilor și îmbunătățirea muncii. Această studiere este o treabă de om de știință, și cum la noi de multă vreme nu mai e vorba de principii generale, ci tocmai de experiență practică, pentru noi un „specialist în știință și tehnică“, fie el și burghez, dar bine pregătit, este de zece ori mai prețios decît un comunist îngîmfat, care e gata, la orice oră din zi și din noapte, să scrie „teze“, să lanseze „lozinci“, să ne ofere abstracții goale. Mai multă cunoaștere a faptelor și mai puțină vorbărie cu pretenții de principialitate comunistă !

Pe de altă parte, dacă un comunist îndeplinește o funcție administrativă, prima lui datorie este să nu se lase antrenat de tendința de a comanda, să caute, în primul rînd, să țină seama de ceea ce a fost deja elaborat de știință, să se informeze din capul locului dacă faptele sînt controlate, să aibă grijă mai întîi să cerceteze (în rapoarte, în paginile

presei, în dezbaterile adunărilor etc.) unde anume s-a făcut o greșală, și numai pe această bază să treacă la îndreptarea celor făcute. Mai puține procedee de-ale lui Tit Titîci* („pot să aprob sau să nu aprob“), mai multă atenție studierii greșelilor comise de noi în practică.

De multă vreme s-a observat că lipsurile oamenilor sînt, de cele mai dese ori, legate de calitățile lor. Același lucru se poate spune și despre lipsurile multora dintre comuniștii cu munci de conducere. Zeci de ani noi am înfăptuit o operă măreață, am făcut propagandă pentru răsturnarea burgheziei, i-am învățat pe oameni să n-aibă încredere în specialiștii burghezi, pe care i-am demascat, i-am îndepărtat de la putere, și am zdrobit împotrivirea lor. A fost o operă măreață, de importanță istorică mondială. Dar e de ajuns să exagerezi un pic, și se confirmă adevărul că de la sublim la ridicol nu e decît un pas. Noi am convins Rusia, am smuls-o din mîinile exploatorilor, pentru oamenii muncii, am zdrobit pe exploatatori și acum trebuie să învățăm s-o guvernăm. Pentru asta trebuie să învățăm să fim modești și să respectăm munca eficientă depusă de „specialiștii în știință și tehnică“; pentru aceasta trebuie să învățăm să facem o analiză concretă și atentă a numeroaselor greșeli *practice* făcute de noi și să le îndreptăm treptat, dar cu perseverență. Mai puțină înfumurare intelectualistă și birocratică, o mai atentă studiere a ceea ce ne oferă experiența noastră practică la centru și pe teren, ca și a ceea ce ne-a oferit pînă acum știința.

21 februarie 1921.

„Pravda” nr. 39 din 22 februarie 1921
Semnat: N. Lenin

Se tipărește după textul
apărut în ziar, care a fost
confruntat cu șpalturile
corectate de V. I. Lenin

* Personaj din comedia „Unul face, altul trage” de A. Ostrovski. — Nota trad.

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA
ACTIVULUI DE PARTID DIN ORAȘUL MOSCOVA
24 FEBRUARIE 1921 ¹³⁶

Mă miră întrucîtva caracterul convorbirii noastre de astăzi. Mi se pare că acum nu e momentul politic potrivit pentru așa ceva. Trebuie să facem față situației create, care s-a înrăutățit atît pe plan intern, cît și pe plan internațional. Pacea cu Polonia n-a fost încă încheiată, iar înăuntru ia amploare banditismul și se înmulțesc răscoalele chiaburești. În domeniul aprovizionării cu alimente și combustibil se observă o înrăutățire considerabilă. Anul trecut, în primul semestru, noi am distribuit 15 000 000 de puduri, în semestrul doi 8 000 000, iar anul acesta, în primul semestru, 25 000 000 de puduri, iar acum trebuie să reducem rația, și nici așa n-avem certitudinea că o s-o distribuim și pe asta regulat. Noi am făcut în mod vădit greșeala că în primul semestru am distribuit în mod nerațional cerealele; nu trebuia să mărim consumul de cereale pînă la 25 000 000 de puduri. În prezent nu mai aducem cereale din Siberia, pentru că chiaburii răsculați au întrerupt traficul pe calea ferată. Tovarășii noștri siberieni spuneau că este posibilă o răscoală a chiaburilor, dar e foarte greu de stabilit amploarea ei. Aici nu e vorba de un război, ca să-ți poți da seama de ce forțe dispune inamicul. Țăranii siberieni încă nu s-au obișnuit cu greutățile, cu toate că au mult mai puțin de îndurat decît cei din Rusia europeană, și s-a ajuns la o întrerupere a legăturii cu Siberia și la o sistare a transporturilor de cereale. De la 1 și pînă la 10 martie nu se vor produce îmbunătățiri în domeniul aprovizionării. Noi n-am păstrat rezerve. În momentul de

față trebuie să facem totul ca să rezistăm, să dăm dovadă de maximum de fermitate în fața situației ce s-a creat. Aprovizionarea din Caucaz s-a îmbunătățit întrucîtva, dar s-ar putea să se și înrăutățească. Pe cît se pare, răscoala din Armenia se potolește¹³⁷, dar transporturile din Caucaz în nici un caz nu pot constitui o compensație pentru cele care întîrzie să vină din Siberia, cu toate că se fac eforturi pentru a folosi drumul din sud-est, în așa fel încît să acopere pierderile. Știrile sînt triste, dar nu-i nimic de făcut.

În acest banditism se simte influența socialiștilor-revoluționari. Principalele lor forțe se află în străinătate; în fiecare primăvară ei visează să răstoarne Puterea sovietică. Nu de mult Cernov a scris despre asta într-un ziar rusesc din străinătate. Socialiștii-revoluționari au legături cu instigatorii locali. Aceasta se vede din faptul că răscoalele au loc tocmai în regiunile din care scoatem cereale. Cu predarea obligatorie a surplusurilor treaba a mers extrem de greu. Și în Siberia se aplică sistemul de predare obligatorie a surplusurilor, dar acolo mai există rezerve din anii trecuți.

O înrăutățire s-a produs și în domeniul combustibilului. Nu dispunem de cifre precise în această privință, așa că nu putem să tragem o concluzie clară și nici să stabilim care sînt cauzele crizei de combustibil.

Am ajuns la concluzia că există o nemulțumire cu caracter general. Această nemulțumire trebuie interceptată de jos și, dacă nu putem face repede treaba asta prin intermediul aparatului sovietic, atunci s-o facem direct prin aparatul de partid.

Afară de unele indicii de birocrațism, există și greșeli de plan. El trebuie verificat, atunci cînd se întocmește, și discutat în presă și în cadrul adunărilor. Sîntem nevoiți să oprim întreprinderi, și în felul acesta întrerupem și munca în fabricile care mai au combustibil. Cum se explică această situație? Este clar că, în afară de greșeli, în plan există și materiale pentru intentarea unui proces. Trebuie să trimitem în instituții elemente proletare.

Este evident că înainte de încheierea sezonului de plutărit n-o să ieșim din criza de combustibil. Trebuie să facem uz, cît mai putem, de drumul de sanie și să folosim din plin

plutăritul. Criza de combustibil s-a făcut simțită și la întreprinderile textile, care nu pot să-și îndeplinească nici măcar programul-minimum.

Acestea sînt greutățile provocate de banditism și de întreruperea legăturilor cu Siberia. Dintr-o comunicare a lui Smirnov aflăm că acolo ei o să-i vină de hac banditismului, dar nu garantează că transportul de cereale are să se îmbunătățească. De aceea nu trebuie să pierdem timpul cu discuții despre situația generală, ci să ne concentrăm eforturile asupra mijloacelor prin care să ieșim din această situație.

Cîteva cuvinte despre situația existentă în organizația din Moscova. Unii tovarăși consideră că vina disensiunilor o poartă majoritatea Comitetului organizației din Moscova. Dacă minoritatea este nemulțumită, poate să facă apel la Comitetul Central împotriva hotărîrii adoptate de conferință. Nu știu cum are să rezolve Comitetul Central această problemă, dar părerea mea personală este că vina o poartă minoritatea. Rezoluția conferinței generale spune că trebuie să se țină seama de părerea minorității, că este nevoie de o analiză și de discuții în cadrul partidului¹³⁸. În noiembrie, la conferința gubernială, s-au făcut alegeri pentru Comitetul organizației Moscova pe baza acestei platforme¹³⁹. A fost folosit sistemul bicameral, care constituie de fapt o fisură ; dar nu mai putem tolera asemenea procedee. N-am făcut critică de dragul criticii, ci ca să adoptăm hotărîri juste. Moscova a bătut recordul în materie de discuții. În noiembrie s-a vorbit despre linia nejustă a Comitetului organizației din Moscova, și 120 de voturi au fost pentru. În timpul discuției, cînd fiecare și-a prezentat propria lui platformă, împotriva Comitetului organizației din Moscova au fost deja mai puține voturi. Ce fel de democrație o mai fi și asta, dacă conferința nu poate să aleagă Comitetul organizației din Moscova ? După trei luni de discuții, vina pentru disensiuni cade asupra celor nemulțumiți. Firește, există un drept formal de a face apel împotriva hotărîrii, dar datoria revoluționarilor este să se unească, în momente grele, și nu să abuzeze de dreptul formal de a face apel.

Din 67 de ziare rusești care apar în străinătate aflăm cum socialiștii-revoluționari și alții vor să încerce, în primăvara ce vine, să ne asmută pe unii împotriva altora la conferințele celor fără partid. Și într-un asemenea moment vin unii și ne spun : o să facem apel împotriva hotărîrii adoptate de conferință. Trebuie să vă gândiți pentru ce, cînd și în ce măsură trebuie să faceți apel. Am dat posibilitate tuturor să spună ce gîndesc, am organizat o discuție și congresul o să hotărască, iar acum ne aflăm la postul de luptă. Trebuie să fim strîns uniți și să înțelegem că e de ajuns să mai facem încă un pas în discuția aceasta a noastră ca să nu mai fim partid. Fără să contest cîtuși de puțin dreptul de apel, eu spun că și fără discuție ne-am făcut datoria și că acum trebuie să știm care ne e datoria. Trebuie să trimitem comuniști în toate organizațiile fără partid ca să explice în ce situație grea ne aflăm.

*Se tipărește pentru prima oară,
după un exemplar dactilografiat
al procesului-verbal*

MESAJ DE SALUT ADRESAT
CELUI DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DIN UCRAINA ¹⁴⁰

Tovarăși ! Adresez un călduros salut celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina. Îmi exprim profunda convingere că alianța dintre țăranii săraci și muncitorii ucraineni va duce la întărirea Ucrainei sovietice și la consolidarea Republicii Ucrainene, în ciuda tuturor piedicilor și uneltirilor dușmane.

Rog pe tov. Petrovski să comunice delegaților la congres că, spre regretul meu, mi-e absolut imposibil să primesc propunerea de a participa personal la lucrările lui. Sper totuși că într-un viitor apropiat am să pot vizita Ucraina Sovietică. Urez congresului succes în opera de consolidare a puterii muncitorilor și țăranilor și de refacere a economiei.

Al dv., *Lenin*

„Kommunist” (Harkov) nr. 45
din 27 februarie 1921

Se tipărește după textul
apărut în ziar

HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI MUNCII ȘI APĂRĂRII
CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂȚIREA
APROVIZIONĂRII MUNCITORILOR ¹⁴¹

28.II.1921

Consiliul Muncii și Apărării hotărăște să se ia numai-decît măsuri urgente pentru îmbunătățirea aprovizionării muncitorilor nevoiași cu alimente și obiecte de primă necesitate, să se aloce în acest scop un fond de circa zece milioane ruble *aur* și să se trimită în străinătate o delegație care să achiziționeze imediat obiectele respective. Din această delegație trebuie să facă parte și reprezentanți ai C.C.S. din Rusia.

Președintele Consiliului Muncii și Apărării,
V. Ulianov (Lenin)

*Publicat pentru prima oară în 1932,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XX*

Se tipărește după manuscris

CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA PLENARĂ
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI
AI MUNCITORILOR ȘI ȚĂRANILOR DIN MOSCOVA
28 FEBRUARIE 1921 ¹⁴²

(Aplauze prelungite.) Înainte de a trece la situația internă, care, cum e și firesc, trezește un deosebit interes, dar totodată provoacă și multă îngrijorare, permiteți-mi să mă ocup, pe scurt, doar de principalele evenimente noi din domeniul politicii internaționale. Ca să fiu mai concis, am să menționez doar trei din ele : primul este că aici la noi, la Moscova, și-a început lucrările conferința cu delegații turci ¹⁴³. Acest fapt trebuie salutat în mod deosebit, întrucît în calea unor tratative directe între noi și delegația guvernului turc au stat o sumedenie de piedici, și noi sîntem convinși că acum, cînd există posibilitatea de a se ajunge aici la o înțelegere, va fi pusă o bază extrem de solidă pentru realizarea unei apropieri și stabilirea unor relații de prietenie, și aceste rezultate vor fi, desigur, obținute nu prin șiretlicuri diplomatice (în această privință adversarii noștri sînt mult mai tari decît noi, ceea ce nu ne temem să recunoaștem), ci datorită faptului că, în ultimii ani, ambele popoare au avut de suferit nespus de mult din partea statelor imperialiste. Unul dintre vorbitorii precedenți a arătat aici răul pe care-l aduce izolarea de țările imperialiste. Dar cînd lupul se năpustește asupra oii, nu e cazul ca oaia să spună că nu trebuie să fie izolată de lup. (Rîsete și aplauze.) Și dacă pînă acum popoarele din Orient erau doar niște oițe în fața lupului imperialist, Rusia Sovietică a fost prima țară care a arătat că, în ciuda slăbiciunii ei militare nemaipomenite, nu-i tocmai ușor să-și întindă cineva ghearele și colții spre ea. De acest exemplu

al Rusiei Sovietice s-au molipsit foarte multe popoare, indiferent dacă ele nutresc sau nu simpatie față de „instigatorii bolșevici“. Despre acești „instigatori“ se vorbește mult în lumea întreagă și despre noi se spune chiar că sîntem niște instigatori periculoși pentru Turcia. Desigur, pînă acum n-am putut să facem nimic în acest domeniu, și totuși muncitorii și țărani turci au reușit să arate că rezistența pe care popoarele o opun azi jafului este un lucru de care trebuie să se țină seama, și jaful la care guvernele imperialiste au osîndit Turcia a provocat o ripostă care a silit cele mai puternice state imperialiste să-și retragă mîna. Iată ce ne face să considerăm că aceste tratative cu guvernul turc reprezintă o mare cucerire. Noi nu vom recurge la nici un fel de șiretlicuri. Știm că aceste tratative se vor desfășura într-un cadru foarte modest, dar ele prezintă importanță prin faptul că, în ciuda unor piedici extraordinare, apropierea dintre masele de muncitori și țărani ale tuturor popoarelor face mereu progrese, și acest lucru nu trebuie să-l uităm atunci cînd facem o apreciere a greutăților prin care trecem.

Cel de-al doilea fapt pe care trebuie să-l menționăm atunci cînd vorbim despre situația internațională este stadiul în care au ajuns tratativele de pace de la Riga¹⁴⁴. Dv. știți că, pentru a încheia o pace cît de cît trainică, noi facem cît mai multe concesii cu puțință acelor state care altădată făceau parte din imperiul rus. Acest lucru e lesne de înțeles, fiindcă una din principalele forțe care trezesc ura împotriva imperialiștilor și unesc împotriva lor popoarele este asuprirea naționalităților, și puține state pe lumea asta au păcătuit atît de mult în această privință ca vechiul imperiu rus și republica burgheză a lui Kerenski, a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari aliați cu burghezia. Acesta este motivul pentru care tocmai față de aceste state sîntem deosebit de concesivi, acceptînd condiții de pace pentru care unii socialiști-revoluționari ne-au ocărit și puțin a lipsit să ne zică tolstoeni. Aceste reproșuri ne lasă indiferenți, întrucît față de aceste state trebuie să dăm dovadă de cea mai mare concesivitate, pentru a face să dispară neîncrederea seculară sădită în rîndurile lor de vechea asuprire și a pune bazele unei alianțe între munci-

torii și țărani aparținând diferitelor națiuni, care pe vremuri au suferit împreună de pe urma țarismului și a moșierilor ruși, iar acum suferă de pe urma imperialismului. În ce privește Polonia, această politică a fost subminată cel mai mult de albgardiștii, socialiștii-revoluționari și menșevicii ruși, care beneficiază de „libertatea presei“, de „libertatea cuvîntului“ și de alte splendide „libertăți“, alături de libertatea extraordinară de care dispun capitaliștii din Franța și din alte țări, care au acaparat nestînjeniți cea mai mare parte din Polonia și au desfășurat acolo, în deplină libertate, o agitație menită să tîrască această țară într-un război împotriva noastră. Acum toate eforturile capitaliștilor sînt îndreptate spre torpilarea păcii încheiate. Una din împrejurările care explică de ce nu putem demobiliza armata noastră, așa cum am vrea noi, este că trebuie să ținem seama de primejdia războiului într-o măsură mult mai mare decît cred unii. Se înșală aceia care spun că am putea să nu consacram atît de multe forțe domeniului militar. Se înșală pentru că dușmanii noștri recurg la tot felul de intrigi și de uneltiri pentru a zădărnici încheierea păcii definitive cu Polonia, cu care am și încheiat o pace preliminară. În ultimul timp, aceste tratative au fost tărăgănate și, cu toate că acum cîteva săptămîni lucrurile ajunseseră într-un stadiu care ne făcea să ne temem că în aceste tratative s-a ivit o criză serioasă, în ultimul timp am hotărît să mai facem unele concesii, nu pentru că am considerat că așa ar fi just, ci pentru că am socotit că important este să zădărnici intrigile urzite la Varșovia de albgardiștii, socialiștii-revoluționari și menșevicii ruși și de imperialiștii Antantei, care se străduiesc cel mai mult să împiedice încheierea păcii. Pacea n-a fost încă semnată, dar pot să spun că sîntem îndreptățiți să fim foarte optimiști, în sensul că în cel mai scurt timp ea va fi semnată și că vom reuși să zădărnici intrigile îndreptate împotriva încheierii ei. Cred că asta o să ne bucure pe toți, deși nu este vorba decît de o presupunere. Dar nu trebuie să zici hop pînă nu sari. De aceea noi nu vom reduce și nu vom slăbi cîtuși de puțin, nici pentru un moment, forțele noastre armate, și, totodată, nu ne vom teme să facem

ceva mai multe concesiile Poloniei burgheze, în speranța că astfel vom reuși să rupem de Antantă pe muncitorii și țărani polonezi și să le dovedim că puterea muncitorească-țăărănească nu înțelege să provoace discordii naționale. Vom apăra această pace chiar cu prețul unor sacrificii, care nu totdeauna sînt ușoare.

Cea de-a treia problemă internațională este aceea a evenimentelor din Caucaz. Acolo au avut loc în ultima vreme evenimente de mare anvergură, ale căror amănunte, deocamdată, nu le cunoaștem, dar care în esență denotă că ne aflăm în pragul unui mare război. Conflictul dintre Armenia și Gruzia nu putea să nu ne îngrijoreze, și aceste evenimente au dus la transformarea războiului armeano-gruzin într-o răsccoală la care au participat și o parte din trupele ruse. Rezultatul a fost că, cel puțin pînă acum, planurile burgheziei armene îndreptate împotriva noastră s-au întors împotriva ei, și s-au întors în așa fel că la Tiflis, după ultimele știri, încă neconfirmate, a fost instaurată Puterea sovietică. (A p l a u z e.) Noi știm că în Armenia răscoola a început tocmai în zona neutră care se află între Gruzia și Armenia și pe care Gruzia a ocupat-o cu permisiunea imperialiștilor Antantei. În mod obișnuit, menșevicii, mai ales cei din Gruzia, atunci cînd vorbesc despre prejudiciul pe care-l aduce izolarea de țările occidentale, înțeleg prin aceasta că trebuie să se manifeste încredere în imperialiștii Antantei, pentru că ei sînt mai puternici decît toți. Dar că capitaliștii din țările înaintate înșală mai rău ca oricine, asta o uită unii albgardiști, fiindcă ei judecă astfel: ce înseamnă Armenia, țărani armeni etc., ce înseamnă Republica sovietică ruinată în comparație cu toate puterile imperialiste din lume, care s-au coalizat între ele? Capitaliștii din țările înaintate reprezintă forțele civilizate din întreaga lume: să ne îndreptăm spre ei. Așa justifică menșevicii gruzini murdara lor încercare de a apăra pe capitaliști. În mîinile menșevicilor gruzini se afla singura cale ferată existentă, care constituia cheia aprovizionării cu alimente a țărănilor armeni.

Nimeni n-ar avea răbdare să citească toate telegramele, declarațiile și protestele schimbate cu acest prilej între noi și Gruzia. Dacă am fi avut un tratat de pace cu Gruzia,

ar fi trebuit să tărăgănăm cît mai mult lucrurile. Dar s-a văzut că țărăimea armeană privește altfel chestiunea tratatului și totul s-a terminat prin izbucnirea, la începutul lunii februarie, a unei răscoale cumplite, care s-a întins cu o repeziciune extraordinară și a cuprins nu numai populația armeană, dar și pe cea gruzină. Știrile ne parvin de acolo cu multă greutate, și ultima informație primită confirmă presupunerile noastre. Știm prea bine că burghezia gruzină și menșevicii gruzini nu se sprijină pe masele muncitoare, ci pe capitaliștii din țara lor. Acești capitaliști caută un pretext de gîlceavă, dar noi mizăm de trei ani de zile pe o singură carte, și vom miza pe ea pînă la ultima suflare, mizăm pe masele muncitoare, fie ele și dintr-o țară înapoiată și asuprită. Și pînă la urmă, oricît de precauți am fi noi, oricît ne-am încorda puterile pentru a întări Armata Roșie, vom depune toate eforturile pentru a stinge incendiul care a izbucnit în Caucaz. Și ceea ce am reușit să arătăm în Apus — și anume că acolo unde există Putere sovietică nu e loc pentru asuprire națională — vom arăta și în Răsărit. De acest lucru depinde, în ultimă instanță, întreaga luptă, și pînă la urmă forța muncitorilor și țăranilor se va dovedi mai puternică și mai mare decît aceea a capitaliștilor, pentru că muncitorii și țăranii sînt mult mai numeroși decît capitaliștii.

După aceste observații cu privire la politica externă, trec la politica internă. Din păcate, n-am putut asculta în întregime raportul prezentat aici de tov. Briuhanov. Dv. ați auzit deja de la el toate amănunțele și ați căpătat informații precise, așa că nu este nevoie să mai repet ce s-a spus. Aș vrea să mă opresc numai asupra unui lucru, care e cel mai important și care ne va arăta, poate, cauzele crizei cumplite în care ne zbatem noi azi. Va trebui să ne asumăm o sarcină pentru a cărei rezolvare vom alege o anumită cale. Această cale există, am găsit-o, dar nu sîntem încă în măsură s-o urmăm cu perseverența, cu consecvența sistematică pe care o cer grelele condiții lăsate moștenire de război. La noi e o mare sărăcie în toate privințele, și totuși nu sîntem mai ruinați decît muncitorii din Viena. Muncitorii din Viena mor de foame, li se sting copiii de foame; însă acești muncitori nu au principalul lucru pe care îl

avem noi : ei nu au nici o speranță. Ei se sting sub apăsarea capitalismului și se află într-o situație în care fac sacrificii, dar nu așa cum le facem noi. Noi facem sacrificii pentru războiul pe care l-am declarat întregii lumi capitaliste. Iată prin ce se deosebește situația în care se află muncitorii din Petrograd și Moscova de situația muncitorilor din Viena. Acum, în primăvară, suferințele noastre provocate de lipsa de alimente s-au agravat din nou, deși cu câțva timp în urmă s-a observat o îmbunătățire a situației în domeniul aprovizionării. Reiese că aici am scăpat din vedere ceva. Când s-a întocmit planul de predări obligatorii, succesul înregistrat atunci ne-a arătat că e posibil să obținem o îmbunătățire. Poporul era atât de înfometat, încât trebuia cu orice preț să-i îmbunătățim situația. Trebuia nu numai să-l ajutăm, dar și să-i îmbunătățim neapărat situația. Noi am scăpat din vedere că, dacă facem să fie bine acum, o să fie greu la sfârșit, și asta a fost greșeala datorită căreia azi ne aflăm în fața unei crize alimentare. Aceeași greșeală am făcut-o și în alt domeniu. O asemenea greșeală am făcut și în războiul cu Polonia și aceeași greșeală am făcut-o și în domeniul combustibilului. Aprovizionarea cu alimente, cu combustibil — cărbune, petrol, lemn de foc — ține de diferite domenii de activitate, dar în toate aceste domenii am făcut aceleași greșeli. În lupta cu foamea și cu frigul ne-am supraestimat forțele, nu le-am evaluat cum trebuie. N-am ținut seama că am cheltuit dintr-o dată toate resursele noastre ; n-am calculat bine resursele pe care le aveam ca rezervă și n-am lăsat nimic pentru zile negre. Aceasta este în general o regulă simplă, și ea este înțeleasă de orice țaran în gospodăria lui obișnuită, necomplicată. Dar pe scara întregului stat noi ne-am aflat tot timpul în următoarea situație : ce să mai vorbim de rezerve, când nu știm cum să facem ca să trecem cu bine ziua de azi ! Iar când ne-am lovit pentru prima oară de problema acestor rezerve și a trebuit să ne ocupăm în mod practic de ea, n-am fost în stare să facem în așa fel ca aceste rezerve să ne ajungă pentru zile negre.

În războiul cu Polonia, Armata noastră Roșie s-a dovedit a fi energetică și îndrăzneată, dar am mers ceva mai departe decât trebuia, am mers pînă la porțile Varșoviei, iar după

aceea ne-am retras pînă aproape de Minsk. Același lucru s-a întîmplat și cu aprovizionarea. Ce-i drept, noi am ieșit învingători din acest război. În 1920 am propus moșierimii și burgheziei poloneze o pace în condiții mai avantajoase pentru ele decît cele de azi. Ele au primit astfel o lecție, și întreaga lume a primit o lecție la care nimeni nu se aștepta pînă acum. Cînd vorbim de situația noastră, noi spunem adevărul, ba chiar exagerăm puțin în rău. În aprilie 1920 noi am spus : transporturile sînt în pragul catastrofei și nu avem alimente. Am spus-o deschis în ziarele noastre, ca și la miile de adunări care au avut loc în cele mai bune săli din Moscova și din Petrograd. Spionii Europei s-au grăbit să transmită telegrafic această informație, iar cei de acolo au început să-și frece mîinile : „Dați-i drumul, polonezi ! Vedeți cît de prost stau lucrurile la ei, o să-i strivim numai-decît !“ Dar noi spuneam adevărul, exagerînd uneori în rău. Să știe muncitorii și țărani că nu s-a sfîrșit cu greutate. Și cînd armata poloneză, pusă sub supravegherea unor instructori specialiști francezi, englezi etc. și finanțată și aprovizionată cu muniții de capitaliștii lor, a pornit împotriva noastră, a fost zdrobită. Și acum, cînd spunem că la noi lucrurile stau prost, cînd ambasadorii noștri ne informează că în întreaga presă burgheză se scrie despre „Sfîrșitul Puterii sovietice“, cînd pînă și Cernov a afirmat că ea, fără îndoială, merge spre prăbușire, noi spunem : „Urlați cît poțiți, că de-aia există libertatea presei întretinute cu banii capitaliștilor ! Asemenea libertate aveți din belșug, dar noi nu ne vom teme cîtuși de puțin să spunem tristul adevăr“. Da, în primăvara asta situația s-a înrăutățit din nou, și ziarele noastre sînt pline acum de mărturii din care reiese că situația este proastă. Dar încercați voi, capitaliștii de acolo, menșevicii, socialiștii-revoluționari, savinkovii, sau cum v-o mai fi zicînd, încercați să trageți vreun folos din această situație, și o s-o pățiți și mai rău, o să căpătați o trînteală și mai strașnică. (A p l a u z e.) Evident, a fost grea trecerea de la starea de sărăcie totală în care ne aflam în anii 1918—1919, cînd nimeni nu se putea gîndi la rezerve sau la repartizare pe timp de un an, și ne puteam gîndi numai la trei săptămîni sau numai la două, iar în ce privește cea de-a treia săptămînă — „vom vedea“. Evi-

dent, a fost grea trecerea de la această situație la cea din 1920, cînd am putut constata că dispuneam de o armată mai mare decît aceea a polonezilor, că aveam de două ori mai multe cereale decît în anul precedent, iar combustibil — cărbune din bazinul Donețului și din Siberia — o dată și jumătate mai mult. Noi n-am știut să repartizăm toate acestea pe scara întregului stat. Nu trebuie să uităm că pentru calcule pe un an întreg e nevoie de o metodă deosebită și de condiții deosebite. Că în primăvară o să fie mai rău decît în toamnă, asta o știam noi, dar cu cît anume — nu puteam ști. Aici nu e vorba de cifre sau de repartizare ; ceea ce interesează aici e să știm în ce măsură au flămînzit muncitorii și țărani, pînă unde pot merge sacrificiile lor pentru cauza comună a tuturor muncitorilor și țăranilor. Cine poate să evalueze toate acestea ? Cine ne învinuiește, și ne învinuiește pe bună dreptate — fiindcă aici am făcut o greșală, și nimănui nu-i va trece prin minte s-o ascundă, așa cum nu ascundem nici greșeala comisă în războiul cu Polonia —, cine ne atrage atenția că am făcut această greșală să ne prezinte un calcul pe baza căruia să se poată stabili dinainte, pe scara întregului stat, ce cantitate de cereale din rezervele existente în primul semestru al anului trebuie pusă de o parte ca s-o avem în al doilea semestru pentru zile negre. Asemenea calcule n-au existat. Noi le-am făcut pentru prima oară în 1920 și am dat greș. Într-un anumit sens, revoluția apare ca o minune. Dacă în 1917 ni s-ar fi spus că vom avea de susținut, timp de trei ani de zile, un război cu întreaga lume și că în urma acestui război două milioane de moșieri și capitaliști ruși, cu copiii lor, vor ajunge în străinătate, iar noi vom fi învingători, nimeni dintre noi n-ar fi crezut una ca asta. S-a întîmplat o asemenea minune pentru că din mijlocul muncitorilor și țăranilor s-a ridicat împotriva invaziei moșierilor și capitaliștilor o forță atît de mare, că pînă și puternicul capitalism s-a văzut în primejdie. Tocmai pentru că aici a fost o minune am pierdut obișnuința de a face calcule pentru un timp mai îndelungat. De aceea șchiopătăm atît de rău cu toții. Viitorul congres al partidului a fost convocat mai devreme, pentru că trebuie să facem un foarte serios bilanț al acestei noi experiențe. În ceea ce privește apărarea pu-

terii muncitorilor și țăranilor s-a produs o minune, dar nu o minune cerească, ca și cum ar fi picat ceva din cer, ci o minune în sensul că revoluția, tocmai pentru că a mers împreună cu muncitorii, a găsit în muncitori și în țărani — oricît de apăsăți, desconsiderați, ruinați și sleiți erau ei — de o sută de ori mai multe forțe decît există în orice stat bogat, înaintat și civilizată. Dar cu o asemenea deprindere nu te poți apuca de activitate economică. În această activitate — ca să folosim un cuvînt nu tocmai potrivit — este nevoie de o anumită „cărpanoșenie“. Noi însă n-am învățat încă să fim „cărpanoși“. Trebuie să avem în vedere că, deși la noi burghezia a fost învinsă, ea continuă să existe, și lupta continuă. Și unul din mijloacele ei de luptă împotriva noastră este acela de a semăna panică. În această privință, burghezii sînt meșteri mari, și acest lucru nu trebuie să-l uităm. Ei au gazete care, deși netipărite, sînt foarte bine răspîndite, și totodată știu să facă din țînțar armăsar. Noi însă nu trebuie, în nici un caz, să ne lăsăm cuprinși de panică. Situația s-a agravat la noi din cauză că am făcut greșeli în toate domeniile de activitate. Să nu ne temem însă de aceste greșeli, să nu ne fie frică să le recunoaștem, să nu ne aruncăm învinuiri unul altuia ; iar pentru ca să putem folosi și încorda la maximum toate forțele în toate domeniile de activitate, trebuie să știm să calculăm, să calculăm în așa fel ca să devenim stăpîinii întregii noastre republici, fiindcă numai cu ajutorul unui astfel de calcul putem ține evidența unor mari cantități de cereale și de combustibil. Din punctul de vedere al nevoilor unui om sănătos vom avea prea puțină pîine, dar nu putem face dintr-o dată să avem mai multă. Numai în caz că n-o să facem rezerve, n-o să avem pîine îndeajuns, dar ea va fi îndeajuns dacă vom face un calcul echitabil, astfel ca să dăm aceluia care are mai multă nevoie, iar de la cei care au mai multe surplusuri să luăm mai mult decît de la cei care în ultimii trei ani și-au dat, poate, ultima bucățică de pîine. Au înțeles acest calcul țăranii din Siberia și din Ucraina ? Nu încă. Ei au avut și au surplusuri cum n-au existat niciodată în Rusia centrală. Ei n-au trecut încă printr-o asemenea situație. Ei n-au cunoscut lipsurile pe care le-au îndurat timp de trei ani de zile țăranii de la noi

din guberniile Petrograd și Moscova (care au primit, totodată, cu mult mai puțin decît cei din Ucraina) ; asemenea lipsuri și asemenea foamete n-au cunoscut niciodată țărănul din Ucraina, cel din Siberia și cel din Caucazul de nord. Ei aveau, de obicei, surplusuri de sute de puduri și s-au deprins cu gîndul că pentru asemenea surplusuri trebuie să le dăm imediat mărfuri. Dar de unde să le luăm dacă fabricile stau ? Pentru a pune fabricile în funcțiune e nevoie de timp și de pregătire, e nevoie de muncitori. Nu din desperare facem noi sacrificii nemaipomenite, ci pentru că ducem o luptă care ne duce la victorii. Această diferență hotărăște totul.

Acesta este principalul lucru pe care am vrut să-l subliniez aici nu din punctul de vedere al datelor precise pe care vi le-au prezentat tovarășul de la aprovizionarea cu alimente și cel de la aprovizionarea cu combustibil, ci din punct de vedere economic și politic, pentru ca să vă dați seama prin ce se deosebesc greșelile din ultimii ani de cele anterioare și să înțelegeți că, deși sînt de alt gen, ele au totuși comun faptul că noi, avînd posibilitatea să urcăm o treaptă, am încercat să urcăm două. Dar ne aflăm, oricum, mai sus. Asta-i bine. Și totuși în acest an vom fi în măsură să avem o balanță a combustibilului mult mai bună decît în trecut. Cît privește aprovizionarea, am să vă comunic, în încheiere, conținutul unei ultime telegrame transmise de ajutorul comandantului-șef al tuturor forțelor armate din Siberia ale republicii. El telegrafiază că comunicațiile au fost restabilite și că 7 trenuri cu cereale sînt în drum spre Moscova. Un timp au fost tulburări și răscoale chiaburești. Aici se pot face, firește, glume pe tema instigatorilor, dar trebuie să se înțeleagă că în lupta de clasă noi am învățat totuși cîte ceva. Noi știm că guvernul țarist spunea despre noi că sîntem niște instigatori, dar cînd noi vorbim de instigatorii socialiști-revoluționari și menșevici, vorbim de o altă clasă, vorbim de cei ce sînt alături de burghezie, de cei ce caută să profite de orice situație dificilă, scot manifeste și spun : „Uitați-vă, vi se iau surplusuri de cîte 300 de puduri, voi dați totul, și în schimb primiți doar niște hîrtii colorate“. Nu-i cunoaștem noi pe acești instigatori ? Din ce clasă provin ei ? Sînt aceiași

moşieri, oricum s-ar intitula ei : socialişti-revoluţionari sau adepţi ai libertăţii, ai suveranităţii poporului, ai Adunării constituante ş.a.m.d. Noi am ascultat toate vorbele lor şi am învăţat să le înţelegem. Aceste răscoale constituie un indiciu că în mediul ţărănesc există pături care nu vor să se împace nici cu predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole, nici cu impozitul. Cineva a vorbit aici de impozit. E mult bun-simţ în cele spuse de el, dar, din păcate, a uitat să adauge că, înainte ca noi să fi vorbit de la această tribună, în paginile ziarului „Pravda“, care este Organul Central al Partidului Comunist din Rusia, au fost publicate propuneri pentru introducerea unui impozit, care erau semnate nu numai de colaboratori ocazionali, dar şi de oameni cu răspundere¹⁴⁵. Când ţăranul fără partid ne spune : „Hai să facem socoteala în aşa fel ca să se potrivească cu ceea ce îi trebuie micului ţăran ; lui îi trebuie certitudine : să ştiu că dau atîta şi atîta, iar cu restul fac ce vreau“, noi spunem : da, e bună ideea asta, e o idee înţeleaptă, care corespunde întru totul condiţiilor concrete, şi atîta timp cît nu avem maşini, atîta timp cît ţăranul nu vrea el însuşi să treacă de la mica gospodărie la cea mare, înclinăm să luăm în consideraţie această idee, şi peste o săptămînă, la congresul partidului, vom pune această chestiune, o vom analiza şi vom adopta o hotărîre care să satisfacă pe ţăranii fără partid şi masele largi ale populaţiei. Desigur, în aparatul nostru există multe imperfecţiuni, multe racile, pentru că a pătruns în el mult, foarte mult birocraţism. Dar în Armata noastră Roşie n-au existat astfel de greşeli şi imperfecţiuni ? Noi n-am putut să scăpăm de ele dintr-o dată, dar, mulţumită ajutorului dat de muncitori şi ţărani, ea a învins totuşi. Ceea ce s-a petrecut în Armata Roşie se va petrece, deşi sub altă formă, în toate domeniile, şi de aceste racile birocratice, care revoltă şi scandalizează pe toată lumea, pentru că sînt greşeli şi calamităţi ale noastre, ne vom lecu printr-o muncă perseverentă, fără a ne lăsa cuprinşi de panică şi fără a scăpa din vedere pe cei ce încearcă să profite de aceste greşeli pentru a repeta istoria cu Kolceak şi Denikin. În Ucraina se comit adevărate nelegiuiri : se irosesc rezervele de cărbune, de a căror lipsă noi, cei de aici, avem atît de mult

de suferit. Acolo au fost 120 de guverne, iar țărănimea înstărită este pervertită. Ea nu poate să înțeleagă că avem un guvern muncitoresc-țărănesc, care, dacă ia cerealele, o face pentru a îmbunătăți situația muncitorilor și țăranilor. Atîta timp cît acolo nu vom reuși să lămurim pe deplin toate aceste probleme, vom continua să primim știri în care e vorba de dezordini, bande și răscoale. Acest lucru este inevitabil, pentru că inevitabile sînt și ignoranța, izolarea și îndîrjirea țăranilor răzleți, care ne-au rămas moștenire de la capitalism și pe care trebuie să-i reeducăm în decurs de ani de zile. Acest lucru îl vedem și-l vom mai vedea în fiecare primăvară.

Altfel stau lucrurile cu căile ferate din sud-est. Se știe că anul acesta noi am trăit mai ales din resursele pe care ni le-au furnizat Siberia și Caucazul de nord. Am în față situații întocmite la intervale de cinci zile. Începînd de la 1 februarie — 8 vagoane pe zi. În al doilea interval de cinci zile — 32, în al treilea — 60, în al patrulea — 109, pe cîtă vreme noi trebuie să primim 200 de vagoane pe zi ; și numai în ultimele cinci zile, de la 20 la 24 februarie, s-a ajuns la 120 de vagoane. Asta înseamnă trei trenuri. Astăzi însă tov. Fomin ne-a comunicat că în ultimele două zile am primit patru trenuri. În Donbass, situația este așa cum a caracterizat-o un tovarăș : nu este pîine, fiindcă nu sînt cărbuni, și nu sînt cărbuni, fiindcă nu este pîine. Trebuie ca, prin energia noastră, printr-o presiune, prin eroismul oamenilor muncii, să rupem undeva acest lanț blestemat, pentru ca toate mașinile să fie puse în funcțiune. Aici ne-am lovit de foarte mari greutăți, din care începem să ieșim. A apărut o rază de speranță. Eu, tovarăși, nu vreau de loc să vă liniștesc cu promisiuni și nu intenționez să afirm că perioada grea a trecut. Nimic din toate astea ! Sînt semne de îmbunătățire a situației, dar ne aflăm încă într-o perioadă nespus de grea, deși în comparație cu toamna trecută ar fi putut să fie mai puțin grea, cu toate că sîntem izolați de Europa apuseană. Pentru a nu fi izolați de ea, a trebuit să recurgem la concesiuni : poftim 500% profit, dar dă-ne mai multe cereale, mai mult petrol etc. Sîntem dispuși să acordăm concesiuni, și le vom acorda. Și asta o să însemne o nouă luptă, pentru că cele

500% și, poate, chiar mai mult n-o să le dăm fără tocmeală, și a trece la această luptă e ca și cum ai trece toate trenurile pe linii noi.

Pentru aceasta e necesar ca capitaliștii să se convingă că printr-un război împotriva noastră nu vor obține nimic. Noi am adoptat în mod definitiv această politică de concesiuni. Știți că în această privință am avut destule discuții cu țărani și muncitorii și că muncitorii spuneau: „Am izgonit pe burghezi noștri, dar acum o să lăsăm să vină alții“. Și noi le-am explicat că nu putem trece dintr-o dată de la o situație când nu avem nimic la o situație când vom avea de toate și că, pentru a ne ușura această trecere, pentru a obține cantitatea necesară de cereale și de textile, trebuie să știm să nu ne dăm în lături de la nici un fel de sacrificii. Lasă-i pe capitaliști să-și satisfacă lăcomia lor; totul e să îmbunătățim situația muncitorilor și țăranilor noștri. Dar înfăptuirea politicii de concesiuni este legată de mari dificultăți. Noi am emis, încă din noiembrie, un decret în acest sens, dar n-am încheiat pînă acum nici un contract de concesiune. Aici intervine, desigur, și influența presei alb-gardiste și menșevice. Fiindcă nu există țară în lume în care să nu apară acum un ziar rusec, și în toate aceste ziare menșevicii vociferează împotriva concesiunilor și afirmă că la Moscova nu e liniște și că de aceea Puterea sovietică are să cadă curînd, așa că dv., domnilor capitaliști, să nu vă încredeți în ei și să nu încheiați tranzacții cu ei. Dar noi nu vom renunța la această luptă; noi i-am învins pe capitaliști, dar nu i-am nimicit. Ei s-au mutat pe un alt scaun și acum își au reședința la Varșovia, care a fost cîndva un centru al luptei împotriva absolutismului rus, iar acum unește laolaltă, împotriva Rusiei Sovietice, pe toți albgardiștii; noi vom lupta împotriva lor pretutindeni, atît pe frontul extern, cît și pe cel intern.

Am primit o telegramă de la Petrograd din partea tov. Zinoviev, care spune că, cu prilejul arestărilor care au fost operate acolo, la unul dintre cei reținuți de autorități s-a găsit o hîrtie din care reiese clar că este un spion al capitaliștilor de peste graniță. S-a mai găsit un manifest cu titlul „Către cei devotați“, care are un conținut contra-revoluționar. Totodată, tov. Zinoviev ne mai comunică că

la Petrograd au fost lipite manifeste ale menșevicilor, care îndeamnă la grevă ; iar aici, la Moscova, s-a lansat zvonul că a avut loc o demonstrație. În realitate, cineva a tras cu arma în scop provocator și a ucis un comunist. Aceasta este singura jertfă din aceste zile nenorocite. Când Denikin se afla lângă Orel, ziarele albgardiste scriau că el înaintază cu o iuțeală de aproape 100 de verste pe oră. Pe noi nu ne miră ce scriu aceste ziare. Noi privim lucrurile în mod lucid și trebuie să fim strâns uniți, tovarăși ; altfel ce perspective am avea ? Să facem din nou proba unui guvern „de coaliție“, prezidat de un Kerenski, sau a unui guvern Kolceak ? Firește, Kolceak nu mai trăiește, dar, dacă nu există el, o să vină un altul. Generali ruși există câți poștești, și ar fi destui pentru o armată imensă. Trebuie să vorbim deschis, să nu ne temem de ce-o să spună ziarele care apar în toate orașele lumii. Toate astea sînt fleacuri, și nu trebuie să ne facă să trecem sub tăcere situația noastră atît de grea. Dar noi spunem, tovarăși, că ducem toată această luptă grea și sîngeroasă, și, dacă ei nu pot să pornească acum împotriva noastră cu arma în mînă, în schimb fac uz de arma minciunii și a calomniei, exploatează fiecare caz de lipsuri și sărăcie pentru a-i ajuta astfel pe dușmanii noștri. Toate acestea, cum am mai spus, le-am simțit pe pielea noastră și am trecut prin ele. Am trecut prin greutăți mult mai mari, îl cunoaștem prea bine pe acest dușman și-l vom învinge chiar în primăvara asta, îl vom învinge pentru că vom lucra cu mai mult succes, cu mai multă chibzuință. (A p l a u z e.)

„Pravda“ nr. 46 din 2 martie 1921

Se tipărește după textul
apărut în ziar,
confruntat cu stenograma

SCRISOARE CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE

2. III. 1921

Lui Sergo Ordjonikidze

Transmiteți comuniștilor gruzini, și în special tuturor membrilor Comitetului revoluționar din Gruzia, salutul meu fierbinte adresat Gruziei Sovietice. Îi rog în special să-mi comunice dacă sînt complet de acord cu noi în următoarele trei chestiuni :

Prima : trebuie să înarmăm imediat pe muncitori și pe țărani săraci, pentru a crea o puternică Armată Roșie gruzină.

A doua : este necesară o politică specială, o politică de concesi față de intelectualitatea gruzină și de micii comercianți. Trebuie să se înțeleagă că, în cazul acestora, nu numai că naționalizarea n-ar avea nici un rost, dar că trebuie chiar făcute unele sacrificii pentru a le îmbunătăți situația și a le lăsa posibilitatea să practice micul comerț.

A treia : este extrem de important să căutați să ajungeți la un compromis acceptabil în vederea încheierii unui bloc cu Jordania sau cu alți menșevici gruzini de felul lui, care încă înainte de insurecție n-au fost absolut ostili ideii de a instaura, în anumite condiții, orînduirea sovietică în Gruzia.

Rog să se țină seama că atît condițiile politice interne, cît și cele internaționale, în care se află Gruzia, cer comuniștilor gruzini să nu aplice în chip șablonard modelul rusesc, ci să-și creeze o tactică proprie, iscusită și elastică,

bazată pe o mai mare concesivitate față de diversele elemente mic-burgheze.

Vă rog să-mi răspundeți.

Lenin

Lui *Stalin*. Vă rog s-o transmiteți destinatarului; iar dacă aveți vreo obiecție, să mi-o comunicați prin telefon.

Lenin

„*Pravda Gruzii*” nr. 5
din 6 martie 1921

Se tipărește după manuscris

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MUNCITOARELOR

Ceea ce e principal, esențial în bolșevism și în Revoluția rusă din Octombrie este că sînt atrași în politică tocmai aceia care erau cei mai asupriți sub capitalism. Ei erau oprimați, înșelați și jefuiți de către capitaliști atît în statul monarhic, cît și în republicile democratice burgheze. Această asuprire și înșelare a poporului, această jefuire a muncii lui de către capitaliști erau inevitabile atîta timp cît se mențineau proprietatea privată asupra pămîntului, asupra fabricilor și uzinelor.

Esența bolșevismului, esența Puterii sovietice constă în faptul că, demascînd minciuna și ipocrizia democrației burgheze și desființînd proprietatea privată asupra pămîntului, asupra fabricilor și uzinelor, concentrează întreaga putere de stat în mîinile maselor muncitoare și exploatare. Aceste mase iau în mîinile lor proprii politica, adică opera de construire a unei societăți noi. Aceasta este o treabă grea, căci masele au fost abrutizate și strivite de către capitalism, însă altă ieșire din robia salariată, din robia capitalistă, nu există și nu poate să existe.

Dar nu poți să atragi masele în politică fără să atragi în politică femeile. Fiindcă femeile, care reprezintă jumătate din omenire, au de suportat, în societatea capitalistă, o dublă opresiune. Muncitoarea și țărancă sînt oprimate de capital și, în afară de asta, chiar și în cele mai democratice republici burgheze, ele continuă să rămînă lipsite de drepturi depline, pentru că legea nu le acordă egalitate cu bărbații, aceasta în primul rînd. În al doilea rînd — și aceasta

este principalul —, ele continuă să rămână în „sclavia casnică”, să rămână „slave ale gospodăriei”, fiind strivite de o muncă atât de mărunță, de ingrată, de grea și de abrutizantă cum e munca la bucătărie și, în general, munca în gospodăria casnică-familială individuală.

Revoluția bolșevică, revoluția sovietică, curmă atât de radical rădăcinile asupririi și inegalității femeilor, cum nu s-a încumetat s-o facă nici un partid și nici o revoluție din lume. La noi, în Rusia Sovietică, n-a mai rămas nici urmă de inegalitate legală între femeie și bărbat. Inegalitatea deosebit de mîrșavă, de infamă și de ipocrită din dreptul matrimonial și familial, inegalitatea în ce privește copilul, a fost pe de-a-ntregul desființată de Puterea sovietică.

Acesta este doar primul pas spre eliberarea femeii. Dar nici una dintre republicile burgheze, nici chiar dintre cele mai democratice, nu s-a încumetat să facă măcar acest prim pas. Și nu s-a încumetat de teamă să nu se atingă de „sacro-sancta proprietate privată”.

Al doilea pas, și cel mai important, este desființarea proprietății private asupra pămîntului, asupra fabricilor și uzinelor. Printr-o asemenea măsură, și numai prin ea, se deschide calea spre eliberarea deplină și reală a femeii, spre eliberarea ei de „sclavia casnică”, prin trecerea de la mica gospodărie casnică individuală la marea gospodărie socializată.

Aceasta este o trecere anevoioasă, fiindcă aici este vorba de transformarea celor mai înrădăcinate, mai obișnuite, mai încremenite și mai anchilozate „rînduieli” (la drept vorbind, nu „rînduieli”, ci neorînduieli și barbarii). Dar această trecere a și început, căci noi ne-am și apucat de treabă, am și pornit pe drumul cel nou.

Și de ziua internațională a muncitoarelor, în toate țările din lume, la nenumăratele adunări ale muncitoarelor, se vor rosti cuvinte de salut la adresa Rusiei Sovietice, care a început o operă nespuse de grea și de anevoioasă, dar în același timp măreață, de proporții mondiale și cu adevărat eliberatoare. Se vor rosti îndemnuri însuflețite ca nimeni să nu-și piardă curajul în fața furibunde și, adesea, sălbăticești reacțiuni burgheze. Cu cît o țară burgheză este mai „liberă” sau mai „democratică”, cu atât mijloacele de luptă

folosite de banda capitaliștilor împotriva revoluției muncitorilor sînt mai crîncene și mai bestiale ; un exemplu în această privință ne oferă republica democratică a Statelor Unite ale Americii de Nord. Dar muncitorii, în marea lor majoritate, s-au și trezit. În America, la fel ca în Europa, sau ca în înapoiata Asie, războiul imperialist a trezit în mod definitiv masele adormite, somnolente, inerte.

În toate colțurile lumii, gheața s-a rupt.

Opera de eliberare a popoarelor de sub jugul imperialismului, de eliberare a muncitorilor și muncitoarelor de sub jugul capitalului înaintează în mod irezistibil. Această operă a fost pornită de zeci și sute de milioane de muncitori și muncitoare, țărani și țărance. Și de aceea cauza eliberării muncii de sub jugul capitalului va învinge în întreaga lume.

4. III. 1921

*Publicat la 8 martie 1921,
în suplimentul la nr. 51
al ziarului „Pravda”
Semnat : N. Lenin*

*Se tipărește după textul
suplimentului*

MATERIALE
PREGĂTITOARE

SCHIȚA PROIECTULUI DE REZOLUȚIE
CU PRIVIRE LA „SARCINILE SINDICATELOR
ȘI METODELE DE ADUCERE A LOR
LA ÎNDEPLINIRE“*

1. Trecerea treptată, dar neabătută, de la principiul priorității la acela al nivelării se va înfăptui pretutindeni, inclusiv în mișcarea sindicală.

2. Această măsură va fi aplicată cu toată strictetea și Tektranului în ceea ce privește relațiile lui cu C.C.S. din Rusia și cu mișcarea sindicală în ansamblu.

3. Se va pune capăt întăririi Tektranului (cu cadre și cu mijloace materiale) în mod disproporționat față de celelalte sindicate.

4. Se va elabora un program amănunțit de întărire (cu activiști, ziare, mijloace financiare etc.) a întregului C.C.S. din Rusia și a activității sale pe scara mișcării sindicale luate în ansamblu.

5. Întărirea metodelor de democrație muncitorească, a democratismului în cadrul sindicatelor va fi considerată drept sarcina cea mai urgentă și va fi elaborată în mod amănunțit.

6. Va fi elaborată pe puncte (procedee, metode, moduri), sub forma unor instrucțiuni cuprinzătoare, lărgirea participării sindicatelor la conducerea întreprinderilor.

7. Același lucru în ce privește specialiștii, împărțirea lor în trei sau mai multe categorii, atragerea lor justă, folosirea lor sistematică ș.a.m.d.

Se vor elabora instrucțiuni.

*Scris în noiembrie 1920,
nu mai târziu de 8 ale lunii*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, p. 9-10. — Nota red.

PENTRU TEZELE
CU PRIVIRE LA PROPAGANDA
PE LINIE DE PRODUCȚIE*

- 1) „Izvestiia“ și „Pravda“.
- 2) *Un ziar unic pentru problemele de producție.*
- 3) Broșuri și foi volante.
- 4) Filmul și diagramele.
- 5) Discurile (propaganda pe linie de producție).
- 6) Teatrul?
- 7) Prelegeri...
- 8) Dări de seamă...
- 9) Informări în legătură cu perfecționările...
- ||| Folosirea corpului didactic...
- + inspecția pe linie de producție

-
- 1) Propaganda pe linie de producție trebuie pusă pe primul plan**.
 - 2) „Izvestiia“ și „Pravda“; în general publicațiile de directivă.
 - 3) Propaganda pe linie de producție trebuie unificată și pusă sub conducerea unui singur colegiu.
 - 4) Acest colegiu = redacția ziarului „Bednota“, ziar popular „pentru problemele de producție“.

* Vezi volumul de față, p. 14-17. — *Nota red.*

** În manuscris, punctul acesta și cele care urmează au fost tăiate de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

5) Acest colegiu = 5 persoane din partea: 1) a Consiliului economic superior; 2) a Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia; 3) a Comisariatului poporului pentru agricultură; 4) a Comitetului general pentru educația politică; 5) a Comitetului Central.

7) 4) Aproximativ: $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{4}$ politică; $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{3}$ propagandă pe linie de producție industrială și $\frac{1}{4}$ — pe linie de producție agricolă; restul — răspunsuri la scrisorile cititorilor.

5) Selecționarea materialului pe ramuri de producție și retipărirea lui în broșuri și foi volante; pentru fiecare fabrică; pentru fiecare bibliotecă.

6) O distribuire mai justă a ziarelor (și a altor publicații) la *toate* bibliotecile.

7) Atragerea obligatorie a tuturor profesorilor, a agronomilor, a inginerilor etc., a tuturor „intellectualilor“ și în general a celor cu știință de carte în vederea participării în mod organizat la propaganda pe linie de producție.

8) Filmul în legătură cu propaganda. Secția cinematografie.

9) Diagrame și cartograme în biblioteci, cluburi, pe străzi etc.

10) Discuri.

ad* 11 11) Prelegeri; convorbiri; dări de seamă.

ad 7 12) Inspecția pe linie de producție; instructorii; trenurile lor etc.

Scris în noiembrie 1920,
între 16 și 18 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

PROIECT DE HOTĂRÎRE A COMITETULUI CENTRAL*

Reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămîntul public în ansamblu trebuie aminată, pentru ca această chestiune să fie examinată mai amănunțit.

Se va aplica numai decît următoarea măsură:

1) se înființează funcția de *adjunct al comisarului poporului*, care va fi însărcinat cu întreaga conducere a muncii administrative, subordonîndu-i-se în acest sens toate sectoarele și secțiunile Comisariatului;

2) se numește în acest post tov. Litkens, care va face parte și din colegiul Comisariatului poporului pentru învățămîntul public, fără să-și înceteze activitatea în cadrul Comitetului general pentru educația politică, căreia îi va consacra în mod obligatoriu cel puțin jumătate din numărul orelor de lucru, și se însărcinează Comitetul general pentru educația politică să găsească și să pregătească imediat un înlocuitor al lui Litkens în Comitetul general pentru educația politică;

3) tov. Litkens este însărcinat să pregătească un proiect de instrucțiuni precise cu privire la funcțiile și drepturile adjunctului de comisar al poporului.

Scris în noiembrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, p. 89. — Nota red.

ÎN LEGĂTURĂ CU ELABORAREA
PROIECTULUI DE DECRET CU PRIVIRE
LA MĂSURILE NECESARE PENTRU ÎNTĂRIREA
ȘI DEZVOLTAREA GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI

INDICAȚII PENTRU MEMBRII COMISIEI

1) Se va mări numărul reprezentanților comitetelor de sprijin țărănești...

2) La stabilirea participării comitetelor de sprijin țărănești se va lua ca bază formularea dată în paragraful 6 din capitolul despre **Comisariatul poporului pentru agricultură**.

3) Drepturile comitetelor pentru însămințări de a emite hotărâri obligatorii vor fi limitate, punându-se drept condiție pentru emiterea unor asemenea hotărâri ca aceste măsuri să fie în prealabil dezbătute în cadrul consfăturilor județene, guberniale sau regionale ale comitetelor de sprijin țărănești.

4) Se scoate paragraful cu privire la confiscarea semințelor și se trasează organelor locale sarcina de a elabora o formă de pază a fondurilor de semințe.

5) Se scoate capitolul VII — cu privire la sancțiuni...

6) Cea mai mare parte din proiect va căpăta forma unor instrucțiuni.

Scris la 4 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

PLANUL RAPORTULUI
PENTRU CEL DE-AL VIII-LEA
CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA*

Planul raportului

Tema:

<p style="text-align: right;">(A)</p> <p>Raport cu privire la politica externă (B) și internă.</p> <p>Nu o enumerare, nu o relatare, ci învățămintele experienței și sarcinile care decurg din ele.</p>		tema
		planul (sau caracterul sau modul) de elaborare a temei.

I. (A) *Politica externă.*

1. Războiul cu Polonia. (Pacea vs** războiul, propunerea noastră de pace și zădărnicierea ei.) 2. Înfriingerea de la Varșovia: oboseala. (<i>În v ă ț ă m î n t u l</i> ce decurge de aici: avem nevoie de un răgaz. Doar nu întotdeauna poți înainta în același ritm ameșitor.) 3. Vranghel. 4. <i>Disensiuni în sinul Antantei.</i> 5. Rămășițele lui Vranghel sint încă vii.		<p>Războiul cu Polonia și învățămintele lui.</p> <p>Vranghel.
Învățăminte:
o pace nesigură.</p> |
|--|--|---|

* Vezi volumul de față, p. 133-167.— *Nota red.*

** — versus — în opoziție cu. — *Nota trad.*

Man doklada:

(1)

мена: (А) (Б)
 Donby: в.м. и в.м.
 Fike.
 не пережено, не рас-
 скай, а уроки отиде
 и радари, из кит в.м.

мена
 клас (или криво или
 енолот) са
 гаспад утка.

1. Кро. нка.
 (А) 1. Но. в-та. (Ум и в.м, ко-
 ма ангр. ер и в.м. ерад.)
 2. Норат. над Кроу: уржа.
 ласрб. (Урок: кукла кве-
 димко ка и. Не все
 јени ер др-др. јуион.)

Но. в-та и
 са уроки

3. Крамелс. 4. Курдоу
 среди Ан. Овурки Крив
 5. живи.

Кроу. Уро-
 ки: каобара.
 мара

6. Доивр с Амилон?: подв
 му ох ками куден?

~~Лавру
 сурапа
 неплу 2. вил
 ах мену
 дуфт. ду.
 оу: иу~~

7. Кождесин (зк 23. VI. 1920)
 ((м. предодар. Бернард, Крив)

Нобад из
 отиде Кроу.
 с всемр. Камр.

(Б) } подод и керод
 II. } к Кроу Кривоу. к
 8. Вну. ике

~~Лавру
 сурапа
 неплу 2. вил
 ах мену
 дуфт. ду.
 оу: иу~~

9. Кру. нка = кред ка р. Кроу.

10. Ср: 29. IV. 1918: реда Кривка

11. { ... 81: 1-та оржика.
 ... 85: пвои кр. ду. и кр. 77.
 олов... криво...
 ... 86: под. Бернардес. Амилон.

повторене
 = марбура
 ку 2.

Prima pagină a manuscrisului
lui V. I. Lenin „Planul rapor-
tului pentru cel de-al VIII-lea
Congres general al Sovietelor
din Rusia”. — Decembrie 1920.

<p>6. Tratatul cu Anglia:
de ce avem nevoie
de el?</p>	}	<p>Letonia
Buhara
+ Persia
Armenia #
Concluzie din experiența
relațiilor cu imperialis-
mul mondial.</p>
<p>7) <i>Concesiunile</i>
(legea din 23.XI.
1920)
((N.B.: avertismentul
țăranului fără
partid)),</p>	}	<p>Letonia,
Buhara și Azerbaidjan,
#Persia — <i>tratat</i>,
Armenia. Relații de pri-
etenie cu Afganistanul
și în special cu Turcia.</p>

II. (B)

8. { (Apropiere și trecere la frontul muncii, }
 { la *politica internă*. }
9. Politica internă = trecerea la frontul muncii.
10. Cf. 29.IV.1918: rezoluția C.E.C. din Rusia*.
11. { ... § 2: sarcină organizatorică }
 { ... § 5: întărirea disciplinei în } „repetiția =
 { muncă și ridicarea pro- } mama învă-
 { ductivității muncii, în- } țăturii“.
 { deosebi... syndicatele... }
 { ... § 6: supunerea față de impu- }
 { ternicirile dictatoriale. }
12. Cf. lupta împotriva birocratis- } } trecerea la
 mului. Consfătuirea organizato- } } sarcini mai
 rică de la 11.XII. } } grele.
13. Frontul muncii este un front > dificil. Ergo: prin
 convingere [la *constringere*. Mai
 multă convingere.
14. Propaganda pe linie de producție. Un birou
 central. Ziarele.

* Vezi V.I. Lenin. Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 291-294. — *Nota red.*

15. Rolul sindicatelor.
16. Proiectul agrar (scris la 14.XII.1920).
{	„Reglementarea“?	
	Prin <i>convingere</i> .	
	Masa („Umfang der Aktion“*).	
	Țăranii fără partid = principalul.	
17. Planul economic? Baza: colectările de cereale (320—50—100—200—?300).
18. Premii
in na-
tură | { | principiu: 20.IV. 1920
decret: 23.X.1920 | } | Fond:
500 mii
de puduri;
distribuit
172 mii
(XI+XII). |
|------------------------------|---|---|---|--|
19. Îmbunătățirea situației in { lemne }
domeniul industriei și al { cărbune }
combustibilului { țiței }
20. „Hidroturba“. {21. turba}
21. Îmbunătățirea transporturilor
(in special in 4^{1/2} și in 3^{1/2} ani). |||
teza 9.
22. Din tezele lui Rîkov cu privire la planul *pe ani*
(notă)).
23. Unificarea *comisariatelor poporului* din sectorul economic (C.M.A.).
(Proasta broșură a lui Gusev.)
24. *Entuziasmul* economic (α) politic; β) militar;
γ) economic).
25. Electrificarea: mai puțini oameni politici, mai
mulți ingineri și agronomi.
Comunismul = orînduirea sovietică + electrificarea.
Electrificarea ca bază a „democrației“.
Planul economic unic. Un plan mareș.
Avîntul țăranilor: „lumină artificială“.

* — „Marimea, amploarea acțiunii“. Aici V.I. Lenin se referă la un cunoscut pasaj din „Sfînta familie“ (vezi *K. Marx și F. Engels. Opere*, vol. 2, București, Editura politică, 1962, ed. a II-a, p. 92). — *Nota trad.*

Poate Rusia să se întoarcă la capitalism?
 Am desființat piața Suharevka.
 Suharevka în sufletul și în faptele milioaneilor
 de oameni.

26. $\Sigma\Sigma^*$ = Total pentru frontul economic!!!

E l e c t r i f i c a r e a.

Sarcina trasată de C.E.C. din Rusia la 7.II.1920.

Hotărîrea prezidiului Consiliului economic superior
 de la 21.II.1920

Hotărîrea Consiliului Apărării cu privire la GOELRO
 (buletinul nr. 1, 24.IV.1920).

Lucrarea: *u n v o l u m.*

Al 2-lea program *Mai mulți ingineri și agro-*
al partidului... *nomi decît oameni politici.*

Trebuie presupus că pentru reorganizarea industriei
 va fi nevoie de 10 ani...

Programul: $\Sigma = 191$ pagini. **17 miliarde**
 balanța materială.

30 de centrale electrice raionale

{ agricultura
 { combustibilul
 { industria prelucrătoare și cea extractivă
 { transporturile

{ Electrificarea + Puterea sovie-
 tică = comunismul
 { Electrificarea ca bază a demo-
 crației.
 { „Lumină artificială“...

E posibilă o
 întoarcere a
 capitalismu-
 lui?
 Suharevka?
 Da, poate,
 deocamdată.

În toate școlile: programul nostru:
 învățămînt politehnic + legătură multilaterală
 cu producția.

Scris între 13 și 22 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1942,
 în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV*

Se tipărește după manuscris

**ÎNSEMNĂRI
PENTRU MEMBRII COMITETULUI CENTRAL
ȘI PENTRU COMISARIILE POPORULUI**

Spre cunoștința membrilor Comitetului Central
și a comisarilor poporului

Însemnările de mai jos, pe marginea dezbaterilor și declarațiilor de la consfătuirea țăranilor fără partid, au fost făcute de Lenin, care vă roagă să le citiți.

La adunarea celor fără partid:

Din Bielorussia (gubernia Minsk).

Sare, fier și de toate pentru a însămînța *tot* pământul. Trebuie dat. Mai mult n-am să spun.

Din Ucraina.

Rațiile (atît cele de nutreț pentru vite, cît și cele de hrană pentru oameni) sînt mici. Noi însă n-o să lăsăm pământul neînsămînțat.

Din gubernia Tver.

În anul ăsta nu merge. N-avem sămînță de trifoi. Țăranul nu vede nici un folos de la gospodăriile colective.

Din gubernia Ivanovo-Voznesensk.

? La predarea obligatorie a surplusurilor de cereale se cere același lucru de la trîntor ca și de la țăranul harnic, ceea ce este cu totul nedrept.

Fierarii trebuie să facă reparații la prețuri fixe (la fel și dulgherii). Pentru că te jupoaie, cer cite 4000 de ruble și 5 funți, ceea ce e cu totul exagerat.

Din gubernia Ekaterinoslav.

Mai aproape de viața și de inima țăranilor săraci...

Cereale, fier, cărbune — iată ce ne trebuie. Avem nevoie de inventar.

Din gubernia Kursk.

Este necesar ca țăranii săraci să învețe de la țăranii gospodari...

...Osinski poate doar să spună vorbe frumoase, ca acelea că vom face ca 120 000 de oameni să urmeze diferite cursuri...

Țăranii gospodari trebuie sprijiniți...

Din Donbass.

Cerem 35 000 de puduri pentru sămință. Și oamenii doar umblă cu servieta-n subsuoară și nu fac nimic. Dacă nu puteți, dați-ne voie să găsim noi...

? Din gubernia Cerepoveț.

Sînt unii care spun că ești puturos, cînd colo tu n-ai nici plug, nici boroană. De la un țăran sărac nu trebuie să ceri prea mult.

Să stabilim prin lege că țăranii săraci trebuie sprijiniți. Constrîngerea este neapărat necesară.

[Voci din sală: ajunge! N.B.]

Din gubernia Tula.

Acum nu mai sînt chiaburi (din sală: ba mai sînt). Ca să nu te faci unii de rușine spunînd că ești chiabur, mai bine să nu muncești. Un om muncitor mai putea să agonisească ceva, dar un trîntor nu.

Astăzi cari gunoi pe ogoare, dar mîine ale cui o să fie ele?

Din județul Ișim.

De însămințat o să însămințăm noi, dar cu 18 puduri de ovăz nu faci mare lucru. Trebuie mărită rația pentru vite. Osinski nu cunoaște Siberia: eu de 38 de ani lucrez pămîntul, pe cînd dinsul nu știe nimic din toate astea.

Din gubernia Novgorod.

Trebuie îmbunătățit inventarul. E nevoie de reparații. Se rechiziționează prea multe vite. Se ia pentru măciniș. Se ia pentru dezertori. Dărilor sînt prea grele, trebuie micșorate.

Din gubernia Penza.

E nevoie de propagandă. Numai prin propagandă se pot obține rezultate. Dacă războiul i-a ruinat unui țăran gospodăria, n-o să spunem despre el că e un leneș.

Comisia o să-și apere toate neamurile. E nevoie de o comisie de un nivel mai înalt.

Din gubernia Kostroma.

Trebuie să facem în așa fel ca țăranul să fie cointerestat. Altfel n-o să iasă nimic. Poți să tai lemne cu sila, dar nu să faci agricultură.

Trebuie să se dea preferință aceluia care muncește, iar nu aceluia care își pierde vremea de pomană.

Din gubernia Novgorod.

Primăvara se pierde vremea cu reimpărțirea pămîntului. Desființați aceste reimpărțiri.

Trebuie, neapărat, să se ia în evidență materialul semincer și să se dea țăranilor săraci.

Timp de trei ani de zile am tot căutat să ajungem la o egalizare.

Cum să fie cointeresați? Simplu: prin predarea în % a surplusurilor de cereale, ca la vite...

Să-l îmboldim pe trîntor... să i se dea 10 puduri de sămință — să le semene și apoi să predea ce se cuvine.

Din fosta gubernie Kazan . Județul Tarevokokșaişk.

Păduri. Pămînt puțin. Secara nu ne-a ajuns nici de sămință. Cotele de predare sînt prea mari. Faceți demersuri să se fixeze o normă potrivită pentru noi, altfel o să mîncăm și ce a mai rămas pentru însămînțările de primăvară.

Din gubernia Reazan (din partea armatei a VII-a).

Războiul e pe sfârșite, țăranii așteaptă o reimpărțire egală a pământurilor.

Se vor comite abuzuri și cu sămînța din hambarul comun. Mă revoltă cînd aud spunîndu-se despre țăranii că sînt niște nemernici. Tatăl meu are 35 de deseatine. Chiulangii n-am văzut. Țăranii săraci au de suferit. Chiaburi (ca și dezertori) *există* (aplauze furtunoase).

Din gubernia Veatka.

Reimpărțirile de pămînt sînt dăunătoare. Trebuie făcute la 6 ani, nu mai des. În ce privește vitele... trebuie păstrate...

Din gubernia Petrograd.

Sistemul de folosire a pămîntului nu trebuie smuls din rădăcini. În ce privește predarea obligatorie a surplusurilor, la noi s-au făcut niște *presiuni* așa de mari, că ne-au pus revolverul în tîmplă. Oamenii sînt revoltați...

Obligativitatea muncii... Dacă se va ține seama de situație, oamenii își vor face datoria.

Încălțăminte n-avem, unelte n-avem și ne scot la muncă cu sila. Sinistrații de pe urma incendiilor nu sînt ajutați.

Copiii n-au primit ceea ce era prevăzut pentru sărbătorile din Octombrie.

Din județul Demiansk, din gubernia Novgorod.

Chiaburi sînt. Cerealele au fost îngropate. Eu insumi am dezgropat și am luat cereale. Sînt pentru sprijinirea țăranului sărac...* s-au dovedit. Chiaburii au fost scoși la iveală. Nu vom permite camuflarea bogătanilor.

Din gubernia Perm.

Ca să ridici agricultura, trebuie să-i scapi pe țăranii de constrîngere. Constrîngere = rechizițiile de alimente.

* În manuscris, un cuvînt a rîn as neddesirat. — Nota red.

În comitetele de sprijin trebuie să intre oameni practici. Poate să se practice constrângerea, dar pentru nevoile noastre, pentru ca cel harnic să-l preseze pe chiulangiu.

Din gubernia Samara.

Pentru reparații e nevoie de fier vechi. Altfel n-o scoatem la capăt. Premii pentru lucrările de bună calitate.

Trebuie organizate expoziții. Centre de închiriere.

Din gubernia Cernigov.

Chiulangii nu sint, țăranii săraci muncesc. Trebuie însămințat totul.

Din regiunea Donului.

Tot felul de bande au distrus transportul. Ruină. Trebuie să ne organizăm o viață de stat.

Din republica Kirghiză.

? Cerealele au fost strinse pînă la ultimul bob. N-a rămas nimic. Trebuie ajutați crescătorii de vite. Economia a fost distrusă de război. Este nevoie de propagandă.

Din gubernia Tula.

Proiectul de lege trebuie adoptat. E de folos. Lipsesc îngrășămintele. Vite sint puține. În 10 gubernii (guberniile centrale) lipsește sămînța. Să se procure sămînță. Să se acorde concesiuni în schimbul îngrășămintelor minerale.

Din gubernia Kursk.

Să ni se mai dea 100 de cai. Ne mai trebuie și roți. Sare este. Boroanele lipsesc. De gaz n-avem nevoie.

Din gubernia Tarișin.

Era o gubernie producătoare. Acum e o gubernie consumatoare. Avem grija însămințărilor. Am avut mult de suferit din cauza contrarevoluției.

Din gubernia Ienisei.

Sintem coloniști. La noi sint geruri mari, degeră semănăturile. O ducem greu de tot. Ar trebui să fim strămutați în locuri mai potrivite.

Scriș la 22 decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA SARCINILE CONSTRUCȚIEI ECONOMICE

Principalele sarcini ale construcției economice

Atitudinea față de țărănime: impozit + premii. (...)*

Impozit = predarea obligatorie.

Idem combustibil.

Idem materii prime.

Grâne și combustibil. Alimente și combustibil.

Planul economic unic și *GOELRO*... Raportul între
minimum și **maximum**. Metalurgia.

Scris la sfârșitul lunii decembrie 1920

*Publicat pentru prima oară în 1942,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXIV*

Se tipărește după manuscris

* Cuvintele cuprinse în paranteze n-au fost descifrate. — Nota red.

CONSPECTUL CUVÎNTĂRII „DESPRE SINDICATE,
DESPRE MOMENTUL ACTUAL ȘI DESPRE
GREȘELILE TOVARĂȘULUI TROŢKI“*

Sindicatul = o organizație istoricește *inevitabilă*

- 1) *lă*, care în condițiile actuale cuprinde *aproape întregul* proletariat industrial.
- 2) De aici reiese că ele au un rol și o sarcină deosebit de importante în înfăptuirea dictaturii proletariatului.

Specificul acestui rol = pe de o parte, ele sînt o organizație a clasei conducătoare, dominante, guvernante, dar nu o organizație de constrîngere, nu o

- 3) organizație de stat. Pe de altă parte, ele sînt o organizație de educare, de antrenare, de instruire, o școală, o școală de conducere, o școală de gospodărire, *o școală a comunismului*.

Locul sindicatelor este, ca să zicem așa, între partidul comunist și puterea de stat. Întregul specific constă în imbinarea de către sindicate a două trăsături:

- 4) convingerea *masei*, rezervor al puterii. Legătura cu masele (dictatura proletariatului = avangarda proletariatului, *care se află la guvern*). Sindicatul creează o legătură cu masele).

- 5) { Un rezervor pentru munca politică și cea militară. Prin aceasta se explică slăbirea sindicatelor. Caracterul complet eronat al principalei teze a lui Troțki cu privire la criză ca fenomen *specific* al sindicatelor.

„O confuzie ideologică“
în § 1
la Troțki.

* Vezi volumul de față, p. 211-236. — Nota red.

- „Rolul în producție al sindicatelor“ a fost unanim recunoscut la Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia¹⁴⁶. Citatele (la Troțki) sînt luate din Tomskiși Lozovski.
- 6) „În principiu“ este greșit felul cum pune Troțki problema, fiindcă el *trage înapoi* de la înfăptuirea practică la „principii“.
- 7) Divergențe reale în privința metodelor de apropiere de mase, de *cucerire a maselor*, de *legătură* cu masele.
- 8) „Trade-unionismul sovietic“ al lui Reazanov? Nu-i adevărat. La Reazanov găsim o doză de adevăr (apărarea intereselor materiale).
- 9) Sindicate într-un „stat muncitoresc“? Dar într-un stat muncitoresc *cu denaturări birocratice*? Ai de ce să te aperi!
- 10) „Semitrade-unionism“ la Tomski și a.? Nu-i adevărat. Exprimarea punctului de vedere al maselor, legătura cu ele, indicarea ritmului de muncă și a metodelor de stabilire a legăturii cu ele.
- 11) „Democrația de producție“. Producția va rămîne întotdeauna, democrația va trece, va dispărea. Producția va fi condusă de toți atunci cînd nu va fi democrație. Alegeri privite din unghiul de vedere al „producției“? *Greșit*: nu numai alegeri, ci și numiri*.
- 12) Prioritatea și nivelarea. La Troțki sînt apreciate greșit.
- „Un principiu general“
§ 9 la Troțki;
§ 24;
§ 14 la Troțki
„Apărarea intereselor materiale“
dar într-un stat muncitoresc-
țărănesc?
- [Buharin și
„cuvintele
fistichii“]
- § 41 (p. 31)
la Troțki.

* În locul acestei fraze, în manuscrisul lui V.I. Lenin la început era scris (și apoi a fost șters) așa: „*Greșit*: administrare. Atitudinea față de oameni. Munca de birou și de contabilitate a funcționarilor sovietici: alegeri privite din unghiul de vedere al «producției»? *Greșit*“. — *Nota red.*

13) „Îngemănarea“? cu un aparat semibirocratic trebuie făcută cu *precauție* și *chibzuială*. Să se vorbească mai puțin de îngemănare și să se verifice mai atent rezultatele ei concrete (pentru că ele există de multă vreme și se văd pretutindeni).

14) Proiectomanie, „birocratism“, normări sau propunerile lui Troțki: de la $\frac{1}{3}$ și pînă la $\frac{1}{2}$ etc.

De la 1 la 100% ar fi mai just!

15) Rolul în producție și *propaganda pe linie de producție*.

Tocmai în problema „rolului în producție“, totul depinde în cea mai mică măsură de constrîngere, de *conducere*, de administrare și în cea mai mare măsură de *mijloace materiale* (hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte) și de *convingere*.

Propaganda pe linie de producție* trebuie organizată în mod serios, *fără* pretense divergențe principiale. Așa, și numai așa, poate și trebuie pusă problema rolului sindicatelor în producție în general.

}	(α) democratism obișnuit, normal
	(β) propagandă pe linie de producție
	(γ) premii
	(δ) comisii de disciplină

16) Momentul politic actual. Fără o apreciere a lui, modul cum pune Troțki problema este cu totul anti-marxist. Politicul = economicul concentrat.

Trecerea de la perioada de război la cea de refacere

17) a economiei, de la munca de șoc din timpul războiului la munca de șoc pentru refacerea economiei. Demobilizarea armatei.

Toată lumea așteaptă să primească leafă.

Așteptări exagerate ale maselor largi (și ale proletariatului și ale țărănimii), care sînt foarte obosite, și posibilități cu totul reduse.

* În manuscris urmează apoi un text care a fost șters de V.I. Lenin: „(« Gudok »¹⁴⁷ și repartizarea nejustă a forțelor: transporturilor mai mult decît altora)“. — *Nota red.*

Pretutindeni criză. *C e e a c e e s t e s ă n ă t o s*
se află în „oposiție“ cu *c e e a c e e s t e p r i*
m e j d i o s.

- Într-un moment ca acesta, mai important ca orice
18) este ca activitatea în rindurile *proletariatului*, în
masele lui (inclusiv mișcarea sindicală) să se des-
fășoare în deplină unitate. A angaja o luptă în rin-
durile lui, afară de cazurile de extremă necesitate,
înseamnă a comite o greșeală.

Nu era nevoie; poziția lui Troțki în această luptă
era greșită.

- 19) Perioadă de trecere în cadrul unei perioade de tre-
cere = $\Sigma\Sigma$ al momentului actual.

De aici rezultă că problema luptei împotriva biro-
cratismului se situează pe primul plan; a chibzui,
a face ca oameni noi, pături noi să se deprindă cu
mașina de stat, a selecționa, a înlocui, a înnoi.

- 21) Lupta împotriva birocratismului și apărarea demo-
cratismului sînt înlocuite și estompate, de către
unii, prin discuții despre „rolul în producție“,
aceasta este esența *o b i e c t i v ă* a poziției lui
Troțki.

Dovadă: sfîrșitul tezei nr. 23 a lui Troțki;
Glavpolitputi vs* Tektran.

- 22) „A consultat“ oare?

{ Rusia rezoluția din septembrie a C.C. rezoluția din noiembrie rezoluția din decembrie apelul din ianuarie }	(b) din	(IV.1920)	} ¹⁴⁸
		IX.1920	
		XI.1920	
		XII.1920	
		I.1921	

XI. 1920. *P l e n a r a*.

Rezoluția împotriva tezelor lui Troțki (care erau și
(10 și 4) mai *bătăioase* decît
cele de acum).

* — versus — față de. — *Nota trad.*

- 23) **Comisia și torpilarea ei.**
 XII.1920. Conflictul: lucrătorii din transporturile pe apă și Tektranul.
 Greșelile lui Ișcenko etc.?
- 24) Nu. Hotărîrea 8 **contra** 7
 Retragerea lui Troțki din comisie.
Buharin + Preobrajenski + Serebreakov
tampon sau confuzie? |
|---|
- În loc de pace, o ascuțire a luptei.
- 25)+Tezele lui Rudzutak pentru cea de-a V-a Conferință a sindicatelor.
- 26)+Trecerea a o serie de „comuniști de război“ la munca sindicală.
 „Personalul de conducere“? (vechile teze ale lui Troțki; nr. 5)
 sau de jos?
- Eșecul Tektranului. Greșelile unei serii întregi de comuniști de război care n-au înțeles în ce constă specificul mișcării sindicale.
 Poziția lui Troțki, în mod obiectiv, constă în sprijinirea a *ceea ce este mai rău*, a prejudecăților, a deprinderilor rele existente în ambianța *comunismului de război*, și nu a *ceea ce este mai bun*.
- Bilanțul acestei lupte?
- 27) (1) Erori teoretice la Troțki.
 (2) Idem la Buharin (democrația de producție).
 (3) O serie de greșeli la Troțki în modul cum pune problema mișcării sindicale.
 (4) Lupta din sinul Tektranului = eșecul *rolului său*, al metodelor folosite de el în mișcarea sindicală. S-a retras, pro-
- Greșit din punct de vedere teoretic; din punct de vedere principal conține o serie de inexactități; din punct de vedere politic este lipsit de tact și dăunător.
 ΣΣ o hărțuire birocratică; congresul partidului va con-

voicind animozitate și sciziune.

damna și va respinge metodele lui.

(5) Tamponul tovarășului Buharin? Nu frinează nimic, nu e tampon, ci „of-tat“ și, pe deasupra, mai toarnă și gaz pe foc.

(6) Înapoi de la munca concretă la „teze“ și controverse „principiale“ în probleme care au fost de mult rezolvate. O mișcare *i n a p o i*.

28) (7) **Congresul partidului trebuie**

(α) să respingă greșelile teoretice...

(β) să îndrepte erorile principiale...

(γ) să înlătore disensiunile dăunătoare

(δ) să oprească mersul înapoi și să îndemne la muncă concretă

(ε) să înlătore tamponul, care nu e tampon, și frina, care nu frinează.

Scriș la 29 decembrie 1920

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se lipărește după manuscris

SCHIȚA PĂRȚII FINALE A ARTICOLULUI „CRIZA DIN PARTID“*

Comunismul și sindicalismul

Comunismul *conduce* masa celor fără partid și (fiind pentru ei o școală) îi ridică la conducerea *întregii economii naționale*.

Sindicalismul *transmite* masei celor fără partid conducerea pe ramuri a *industriei*.

Programul P.C. (b) din Rusia.

Ce rost mai are partidul? Scindare...

Buharin l-a „eclipsat“ pe Troțki.

„Ceară moale“... *Demagogie lipsită de principii*.

Logica luptei fracționiste.

{ Frațiunea lui Șleapnikov — sindicalistă.

{ Frațiunea „celor ce strigă mai tare“
(„drepturile sindicatelor“).

{ Oscilările ignatoviștilor

să ne unim cu toții, poate că atunci o să intrunim voturile... *Cine dă mai mult?*

În general, gafe (la Buharin).

{ cf** minimum de numiri (XI, § 2; XII, § 2)

{ vs*** nici un fel de numiri (Buharin, § 15, 2)

* Vezi volumul de față, p. 244—255. — *Nota red.*

** — confer — compară. — *Nota trad.*

*** — versus — contra. — *Nota trad.*

Buharin nu e Șleapnikov: liderul sindicaliștilor? „Ninocika“?

„Tăria fizică a cugetului“ (Lassalle) și a *c a r a c t e r u l u i*?

Nu trebuie apărate exagerările birocratismului
și sistemul numirilor de sus.

{ cine compromite Armata Roșie?
și sistemul numirilor de sus?

Să nu născocim tot felul de teorii despre „noile sarcini“,
ci să muncim, strins uniți, *pe baza tezelor lui*
R u d z u t a k.

Anarhism + sindicalism.

Criza din partid: *Antanta și eserii*, înăuntru și în afară
să ne unim strins rindurile, — să păstrăm dis-
ciplina — să fim cu toții la posturile noastre —
să ne concentrăm atenția, să veghem etc. *P i n ă*
l a c o n g r e s t r e b u i e s ă l e c u i m p a r t i-
d u l.

Scris în ianuarie 1921,
nu mai târziu de 19 ale lunii

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

MATERIALE PENTRU BROȘURA „ÎNCĂ O DATĂ
DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL
ACTUAL ȘI DESPRE GREȘELILE
tovarășilor TROŢKI ȘI BUHARIN“*

1

OBSERVAȚII PE MARGINEA BROȘURII LUI
TROŢKI
„ROLUL ȘI SARCINILE SINDICATELOR“

Troțki:

Întregul
capitol I
grund-
falsch! ****

- Troțki* „Rolul și sarcinile sindicatelor“
 1) rodul unei munci
 colective
 Prefața —
fracțiune: 2) „o serie întreagă“ (cf. teza
 3) broșură-platformă. (4 i.f.**)
 teza 1. a limine*** greșită. (ci la teze,
 „Înapoi“ nu aceia (ci Troțki), nu acolo { de la practi-
 că; la birocrat-
 tism, de la
 democrație }
 teza a 4-a (i.f.) „să aleagă în-
 tre 2 *tendințe*
 (Fracțiunea!)... în
 domeniul mișcării
 sindicale“
 teza a 5-a. „Cea mai mare con-
 tradiție în statul
 muncitoresc“
 Greșit!!!

* Vezi volumul de față, p. 275-318. — *Nota red.*

** — în fine — la sfârșit. — *Nota trad.*

*** — de la început; în principiu. — *Nota trad.*

**** — complet greșit. — *Nota trad.*

teza a 6-a. Programul: „să ajungă să con- xx teza a 6-a:
centreze *efectiv* în miinile programul
lor *întreaga* conducere a eco-
nomiei naționale, ca un sin-
gur tot economic“ (prin ur-
mare, și a agriculturii!!) „În
practică... ne-am... îndepăr-
tat“??? *Greșit*.

teza a 7-a (i.f. p. 8): „a căzut“ „lupta economică de
clasă“. *Greșit!*

teza a 7-a (i.f. p. 9): „tot mai ciuntit, lipsit de sis-
tem“??? *Greșit*.

teza a 8-a. „conservatism sindicalist teza a 8-a
în pătura conducătoare“ un salt

„in componența atacuri organelor condu-fracțio- cătoare“???	$\left\{ \begin{array}{l} N.B.: \\ + o concentrare \\ birocratică a \\ atenției asupra \\ „virfurilor“ \end{array} \right\}$
niste	

teza a 8-a i.f. sarcina: „a organiza produc-
ția“ (cursive) = în program

$$\left\{ \begin{array}{l} Greșit din punct \\ de vedere teore- \\ tic \end{array} \right\} \left(\begin{array}{l} Greșit. Inexact. \\ „Să ajungă“ \\ să concentre- \\ ze efectiv... \end{array} \right) \parallel$$

ββ

teza a 9-a. (p. 10): ...,„direct“ (inepție!)

teza a 9-a (i.f.) „nu pot fi“ specialiști în organizarea
producției și în mișcarea sindicală
(inepție! Pot!!).

teza a 10-a. „concentrarea întregii conduceri a produc-
ției în miinile sindicatelor“ (= progra-
mul). Nu. *Greșit*.

(programul = „să ajungă să concentreze
efectiv“, și nu „a conducerii pre-

ducției)... (fiecare ramură a industriei
10 i.f.“)

(γγ)

N.B.

(nu acesta)

teza a 11-a. „Acest punct de vedere
este recunoscut în mod
formal, adică *in vorbe*, de majoritatea acti-
viștilor sindicali.
De pildă, tov. Tomski...
Un citat la **Lozovski...**

⚡ atac frac-
ționist „în
vorbe“

(N.B.)

de 100 de
ori mai in-
telligent

...„Ca urmare a procesului... pe
măsură ce *înaintează...* (bis)
creează în comun“...

(și *îngemănarea și conto-
pirea* la *Lozovski*
este justă).

teza a 12-a. „Tot mai categoric împotriva
îngemănării“ *Tomski*
și *Lozovski*

⚡ atac
fracțio-
nist

teza a 12-a i.f. „cultivă un spirit de închistare corpo-
ratistă“
„*de animozitate* față de noile cadre“
...„întrețin rămășițe ale spiritului de breas-
lă“...

teza a 14-a. Reazanov menține pentru sindicate „apăra-
rea intereselor lor materiale și spirituale“
„trade-unionism sovietic“
Inepție. Aici *Reazanov are dreptate*.

teza a 15-a. (...„respinge... pe con-
ducători...“)

⚡ atac frac-
ționist „res-
pinge“

{ Un punct de
vedere **biro-
cratic**: sint
vinovați **con-
ducătorii**
C.C.S. din
Rusia }

teza a 15-a (i.f.) Tomski alunecă spre Reazanov inepție!

teza a 16-a i.f. „sarcina fundamentală: regruparea, reorganizarea, reeducarea sindicatelor“

birocratism:
trebuie reeducate virfurile

(in conformitate cu sarcinile organizării producției)
(N.B. reeducarea sindicatelor sau reeducarea a 6 1/2 milioane de oameni? N.B.)

teza a 17-a. „*n u* mijlocitor, *ci* organizator“ (inepție! Și una și alta)

contra 18
(din rezoluția din 7.XII a C.C.¹⁴⁹)

„sindicatul îmbunătă-
țește meca-
nizarea ei“
(a muncii)

(pasiune
s i n d i c a l i s t ă)
(cf. Șleapnikov)

teza a 19-a. „reeducarea în producție... în primul rând trebuie pus accentul pe activiștii sindicali... *înviorat*... Conducătorii“...

un punct de vedere birocratic
a î n v i o r a
virfurile

teza a 20-a. *Propaganda pe linie de producție* („parte componentă (?) a educației în producție (?)“... „...trebuie să constituie cel mai important conținut al vieții și muncii sindicatelor“

Greșit!
Nu „cel mai important“, ci unul din cele importante

teza a 20-a i.f. „masa“ muncitorilor trebuie „să-și cunoască“ conducătorul economic și „să înnoiască, să întărească încrederea în el“.

v.v.*, nu acesta e subiectul. El trebuie s-o cucerească pe ea, iar nu ea pe el.

teza a 2 1-a. Tendința „unora dintre activiștii sindicali” de a prezenta „*actuala luptă ideologică*” (?) ca o luptă între sistemul numirilor de sus și democrație

{ „substituirea”
problemei? }

„complet greșit”. Dar aplicarea greșită a sistemului numirilor de sus?

„Sistemul numirilor de sus” = completare inevitabilă a „nepuinței în producție”?

teza a 22-a. Democrația muncitorească *numai* ca democrație de producție.

{ ineptie! a dat uitării și nivelul de cultură și 1 000 de alte lucruri }

teza a 23-a. „O strălucită mostră de abordare democratică formală” — *Glavpolitputi*; „unii activiști sindicali” — „condamnă...” (pentru ce?? *mășură*, și nu „principiu”...)

{ „substituirea”
problemei? }

teza a 24-a. Constrângerea trebuie „să se sprijine” pe... o muncă tot mai amplă de atragere și de organizare, *de ridicare a nivelului de cultură generală...*

aceasta este esența! măsura! O abordare corespunzătoare a problemei!

{ să se sprijine! iar voi nu v-ați sprijinit }

- teza a 24-a. „Aripa conservatoare a organizației sindicale“... „Tomski“? $\left\{ \begin{array}{l} \text{(\textit{m})} \\ \text{atac} \\ \text{fracționist} \end{array} \right\}$
- teza a 25-a. „A lucra militărește“ înseamnă „și prin convingere“
Minunat!
Dar
măsură?
Dar
abordarea
problemei?
- teza a 26-a. Lupta împotriva birocratismului... în primul rînd „parte componentă“ a activității sindicatelor? (A trîntit-o!)
Nu atît aglomerare a organelor de control, *cît în dreptare*. (Perfect! *Pentru Rabkrin!*)*
- teza a 28-a. Obiecția că nu trebuie forțate lucrurile, că trebuie să se țină seama de *nivel*, „nu-și atinge ținta“...
*Ritm*ul poate fi *diferit* (toată greșeala tovarășului Troțki este doar o greșeală de ritm: *s-a grăbit!*)
Ha-ha!! Aici e miezul...
N.B.
- teza a 28-a. *i.f.* „Trebuie să fie urmată *linia*, iar nu să se facă pași înapoi atunci cînd situația cere categoric să se facă pași înainte“ $\left\{ \begin{array}{l} \text{Miezul! Ce} \\ \text{„situație“?} \\ \text{Conflictul dintre} \\ \text{Tektran} \\ \text{și lucrătorii din} \\ \text{transporturile pe} \\ \text{apă?} \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \Sigma \Sigma = \\ \text{N.B.} = \\ \text{Compromiterea} \\ \text{unei orientări} \\ \text{juste prin exagerări} \\ \text{și încălcarea} \\ \text{ritmului!} \end{array} \right\}$

* *Rabkrin* (Raboce-krestianskaia Inspecția) — Inspecția muncitorească-tărănească. — *Nota trad.*

29 i.f. „Se opune noii *orientări in producție*... partea conservatoare a birocrăției sindicale“

☹☹ atac
fracțio-
nist

teza a 29-a. „*Masele*“!! „Succese economice palpabile pentru *mase*“...

}	Troțki este pentru succese economice, Lenin este pentru politică	}	ha-ha!! cf. cuvintul de încheiere al lui Troțki
---	--	---	---

VI. Concluzii practice

teza a 30-a.„O serie de măsuri organizatorice“... „menite să înlăture *starea de inerție a sindicatelor*“... de la $\frac{1}{3}$ până la $\frac{1}{2}$... și de la $\frac{1}{2}$ până la $\frac{2}{3}$...

}	Ha-ha! Un bi- rocrat!	}	Și acestea sint con- cluzii prac- tice?
---	-----------------------------	---	--

teza a 30-a. (p. 26): „*întrucît* activiștii se bucură de *încrederea deplină* a sindicatului“...

}	Aici e princi- palul! Camuflat cu <i>întrucît</i> !!
---	--

teza a 33-a. Conflictele sint rezolvate „*numai* de sindicate“??

}	Greșit! Exage- rare in altă di- recție. <i>Sindi- calism</i> .
---	--

teza a 35-a. „Trebuie să dispară“ „*în* săși problema amestecului sindicatelor în conducere“ (?? cînd?)

}	cînd? ritmul!! Și acestea sint „concluzii practice“??
---	--

- teza a 38-a. „Vom ajunge“... într-o situație când sindicatul, cuprinzând ramura respectivă de producție..., va „*furniza* (??) (??) **întregul aparat** economic-administrativ“... } Greșit!
Nu *întregul*.
Sindicalism! }
- teza a 39-a. „...**Ritmul** nu poate fi stabilit dinainte... revoluția mondială... o politică *elastică*. } video meliora
proboque, de-
teriora
sequor... * }
- teza a 40-a. Reorganizarea sindicatelor = } muncă de jos,
iar nu de sus?
1) să li se indice } rezoluția din
scopul (!! Propa- } 7.XII.1920?
ganda pelinie de pro-
ducție)
2) să fie întărite cu
activiști
3) să li se asigure apa-
ratul
- teza a 41-a. Consumul — nivelare.
Producția — prioritate. (Greșit.)
- teza a 43-a. „Posibilități destul de largi de a îmbunătăți situația locuințelor, a îmbrăcămintei, a alimentației“... } tocmai acestea
mijlocesc!
N.B. N.B. tocmai
acestea reprezintă
„*apărarea*
intereselor
materiale și
spirituale“.
Cf. teza a 14-a
împotriva lui
Reazanov }

* — văd și laud ceea ce e bun, dar mă simt atras de ceea ce e rău. — Ovidiu.
„Metamorfoze“. — Nota trad.

„*Atacuri fracționiste*“ în teze:

„înapoi“ (1); „conservatism sindicalist în pătura conducătoare“ (8); „C.C.S. din Rusia este în întregime în afara principalei munci economice“ (9); „au schimbat în măsura mică măsură componența organelor de conducere“ (8);

αα (t. 6); ββ(t. 8); γγ (t. 10); δδ (t. 11 începutul);
εε (t. 12 i.f.); ζζ (t. 15 i.f.); ηη (t. 24); θθ (t. 29 i.f.)

2

CONSPECTELE BROȘURII „ÎNCĂ O DATĂ
DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL ACTUAL
ȘI DESPRE GREȘELILE TOVARĂȘILOR
TROŢKI ȘI BUHARIN“

*Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual
și despre greșeala tov. Troțki*

α Divergențe teoretice.

{	β „Două tendințe“ și fracțiunea lui Troțki („substituirea problemei“)	{ + „Șovăielile“ mele } și „războiul“ meu }
	„veninul țektranist“ (+ „Direcția și ritmul“)	
{	γ „Nici un cuvânt“ vs* „îngemă- nare“	+ Abordare „birocratică“ a problemei la Troțki
	„4 puncte“	+ abordare în spirit administrativ

δ Renegarea hotărîrilor adoptate
de Congresul al IX-lea al
P.C.(b) din Rusia

Sistemul numirilor de sus, da sau nu?
„Ipocrizia“ lui Zinoviev
(Troțki, 27).

ε Nu trebuie să exagerăm.

ζ Tot răul e spre bine.

„Temele“ (nu capitolele) următoare:

Divergențele noastre (α)

Fracționismul și pasiunile fracționiste ale lui Troțki
(β+γ)

Renegarea hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea
al P.C. (b) din Rusia (δ)

Pericolul exagerării divergenței (ε)

Tot răul e spre bine (ζ)

* — versus — împotriva. — Nota trad.

1. Caracterul *fracționist* al cuvintării lui Troțki de la 25.XII = un pericol pentru partid*.
2. Sciziunea Tektranului = primejdie politică.
3. Sursa acestui dublu pericol: 8.XI. Plenum¹⁵⁰ și torpilarea comisiei.
4. Poate că aceasta se justifică prin adincimea și seriozitatea divergențelor? *Esența* dezacordului, — analiza teoretică a tezelor etc.
5. Abordare politică și (vs) abordare economică eclectism.
6. Școală și (vs) „parte componentă a aparatului” eclectism.
7. „Democrația de producție”?
8. „Trade-unionism sovietic”? „Apărarea intereselor materiale și spirituale”? mijlocitori?
9. Programul partidului și îndeplinirea lui, sau vulgarizare?
10. *Prioritate și nivelare?*
11. „Îngemănarea”. De ce nu trebuie să vorbim de ea? „nici un cuvânt la Zinoviev și Lenin”?
12. Patru puncte la mine în cuvintarea de la 30.XII**.
13. „Renegarea” hotăririlor adoptate de Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia

{ munca colectivă
2 tendințe
atacurile fracționiste
scuturarea }

{ Democratism formal
vs Glavpolitputi „Zof“ }

+3 bis tampon?

+5 bis: Manevrare politică și (vs) îmbunătățire economică

+12 bis.
„Venin tektranist”
(Incidentul cu tezele lui Rudzutak)
Zof și „țapii ispășitori”

* În manuscris, punctele 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12 bis, 15 și 16 au fost șterse de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

** Vezi volumul de față, p. 213—226. — *Nota red.*

„Ipocrizia“ lui Zinoviev.

Sistemul numirilor de sus, da sau nu?

14. Linia, ritmul, situația la Troțki
abordare propagandistică și administrativă a
problemei.
15. Conflictul trebuie să fie rezolvate de sindicate?
Pasiune sindicalistă.
16. **Înapoi** de la munca practică și concretă la teze (a
pierde vremea cu politica)
abordarea problemei și situația

17. Nu trebuie exagerate divergențele
(nu „măturare“).

18. „Tot răul e spre bine“.

Tamponul și „rufele murdare“.

19. $\Sigma \Sigma =$

„Plat- for- ma“ mea:	{	Manifestările fracționiste
		primejdie pentru partid.
		Seiziunea Tektranului
		primejdie politică.
		Greșeli teoretice
		și tendință greșită.
		Înapoi de la munca practică, concretă, la
		„teze“ și „principii“
		„4 puncte“.

α Divergențe teoretice

1. abordare politică și economică (sau punct de vedere) $\left(\begin{array}{l} \text{„politicul“ și} \\ \text{„economicul“} \\ \text{„școală“} \\ \text{și „aparatură“} \end{array} \right) \left(\begin{array}{l} \text{punctul} \\ \text{de} \\ \text{vedere} \\ \text{„tampon“} \end{array} \right)$
2. eclecticism sau dialectică?
3. „democrație de producție“. Democratismul formal vs Glavpolitputi (teza a 23-a)... Troțki, 67, Buharin
4. trade-unionism sovietic sau apreciere greșită a „ritmului“ și a situației

5. programul partidului și simplificarea și înrăuțirea lui de către Troțki. „Apărarea intereselor materiale și spirituale” și „ceremoniile funebre”. Buharin și Troțki, p. 48.

Fracțiunea a fost întemeiată la 25.XII.1920 de către Troțki. Nu va dura mult (8 atacuri fracționiste). „Două tendințe” în legătură cu rolul în producție sau cu apropierea de masă?

Grupul tampon și punctul de vedere tampon (eclectism și dialectică)*

a zădărnici discuția
Troțki, 65

Nu trebuie exagerate divergențele (sau disensiunile?)

„măturarea”
Troțki, 34

$$\left\{ \begin{array}{l} T o t \ r \ a \ u \ l \ e \\ s \ p \ r \ e \ b \ i \ n \ e \\ \left(\begin{array}{l} „rufele” \\ murdare \\ ale C.C. \end{array} \right) \end{array} \right\} \quad + \text{„grupul tampon” bucătăria Curții?}$$

Troțki, 31

Cum s-a agățat Lenin, din greșeală, de „paratrăsnetul Țektranului” și cum am fost demascat de Troțki**

„Veninul Țektranului”
(și incidentul cu Zof)

Țektranul...
„Să admitem că-i o greșeală”
Troțki, 24

„Îngemănarea” și de ce ar fi mai bine să nu prea vorbim de ea

$$\left. \begin{array}{l} (1) \text{ fără fapte n-are rost} \\ (2) \text{ să nu amenințăm degeaba**} \end{array} \right\}$$

Troțki, 32
nu ca părți aflate în litigiu, ci ca unii care participă la o activitate comună

* În manuscris, textul de la cuvântul „Fracțiunea” pînă la cuvântul „dialectică” a fost șters de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

** În manuscris, această frază a fost ștearsă de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

Abordarea problemei ca propagandist și ca administrator.

„școală“ admini- strativă	„propagandist“ și administrator (Troțki, p. 27)	„o problemă specială“ după Troțki, 22
Linia (teza 28) și ritmul (teza 39) și „situația“ (teza 28 i.f.)		„Ipocrizia“ lui Zinoviev (Troțki, 27)
α 6. Nivelare și prioritate		(Troțki, 67)

Conflictetele vor fi soluționate de sindicate (teza 33)?

Exemplu de pasiune, de exagerare.

Punct de vedere birocratic la Troțki (cf.* teza 24: pe ce trebuie să se sprijine constrângerea)

$\left. \begin{array}{l} \{^{1/3} \text{ și } 1/2 \\ \text{a indrepta virfurile} \} \end{array} \right\}$

Sistemul numirilor de sus, da sau nu? Troțki, 25

„Țapii ispășitori“. Troțki, 25

* — confer — compară. — Nota trad.

3

SCHIȚĂ DE PLAN PENTRU CAPITOLELE
 „POLITICUL ȘI ECONOMICUL. DIALECTICA ȘI
 ECLECTISMUL” ȘI „DIALECTICĂ ȘI ECLECTISM.
 «ȘCOALĂ» ȘI «APARAT»“

- 1) Eclectismul tamponului
- 2) dialectică și eclectism
- 3) școală și aparat
 (*pe de o parte și pe de altă parte*)
- 4) și ca aparat, ele = școală
 $1\ 500 \times 5 = 7\ 500$; $7\ 500 \times 5 = 37\ 500$
 37.5 vs $6\ 000$ mii $< 1\%$ ¹⁵¹
- 5) Buharin, 3.I. la *Petrograd*
- 6) Troțki, *scuturare*
 „se cultivă spiritul de animozitate”
 administrator vs propagandist (Troțki, 27)
- 7) statul — constringere
 partidul — excepție
 sindicatele — școală.

-
- 1) O discuție largă
 Cine a vrut-o?
 - 2) „Îngemănarea”
 discuția în legătură cu ea?
 Cine a început-o?*
-

* Acest text, scris de către V.I. Lenin cu creionul pe o coală de hirtie, n-a fost șters, iar deasupra lui au fost scrise cele șapte puncte anterioare. — *Nota red.*

„Paharul“: 2 „părți“, iar nu 222? de ce?
cînd? cui? în legătură cu ce?

Logica formală și logica dialectică

α) sub toate aspectele

β) în dezvoltare

γ) practica omenească *y compris**

Σ = δ) „nu există adevăr abstract“. „Adevărul e întotdeauna concret“.

De la pahar la

sindicate: școală și aparat...

in general? Da!

În perioada dictaturii proletariatului — „a primilor pași de la capitalism la comunism“ (programul P.C. (b) din Rusia)

aparat = cînd se vor contopi (nici sindicate, nici stat)

în prezent însă școala și ca pregătire comunistă = școală

și ca aparat = școală a apar-

atului, școală = „școală de conducere tehnică-administrativă a producției“

nu pe de o parte școală, iar pe de alta aparat, ci sub ambele aspecte și sub toate aspectele, o școală.

Și mai concret.

Aparat? *D a.* $1\ 500 \times 5 = 7.5$; $7.5 \times 5 = 37.5$ vs $6\ 000 < 1\%$

față de acest aparat (1%) ca *administrator* (cf. Troțki, p. 27)

față de *sindicate* ca „propagandist“.

Statul = constrîngere. *A d m i n i s t r a r e.* Inclusive față de activiștii sindicalii (o minoritate, virfurile).

Partidul = excepție

(virfuri de alt fel).

S i n d i c a t e l e = masa. Școală. Propagandist.

Bilanț 2 ΣΣ.

Nu aborda astfel problema.

* — inclusiv. — Nota trad.

Și mai concret.

Teza a 12-a a lui Troțki

se dezvoltă spiritul de animozitate. Virfurile? Jos
cu ele? masa? α) să îndrepte Țektranul

β) să înveți, să educi masa. *Cel
mai bun* lucru e cuvîntul,
propaganda

Bilanț și $\Sigma\Sigma$ = nu aborda astfel problema, ca în
teza a 12-a a lui Troțki.

De ce ca propagandist și nu ca administrator?

1) pentru că în general este necesar mai întii ca propa-
gandist, mai cu seamă acum, — față de sindicate
la pătrat, iar față de asemenea teme la cub.

2) statul (administrator) — partidul (excepție) — sin-
dicatele { școală
legătură }

3) dacă la Troțki ar fi o altă temă:

90 „scuturare”*

Și mai concret teza a 12-a.

„trebuie să vină — să organizeze producția”.

Troțki despre rolul economic: la Zinoviev „nici un cuvînt”
(Troțki, 22). La Lenin „nici un cuvînt” (Troțki, 66)**.

„Substituirea problemei” la Zinoviev (Troțki, 25)

Propaganda pe linie de producție vs atmosfera de
producție (Troțki, 29)

(reeducarea etc.)

(cf. teza 16 i.f.)

Există
educație?
Da sau nu?
(Troțki, 29)**

* Vezi volumul de față, p. 307—308. — *Nota red.*

** În manuscris, această frază a fost ștearsă de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

Abordare în spirit administrativ a problemei

Șleapnikov
Noghin
Zinoviev și Lenin
(baia)

la mine 4 puncte { democratismul obișnuit
propaganda pe linie de producție }
{ premiile în natură }
{ comisiile de disciplină* }

Pierdere de timp (de ce din punct de vedere politic (Troțki, 65), și nu ca inginer? Pentru că tov. Troțki a luat cuvîntul.

Prin greșeala sa politică, Troțki a tras partidul înapoi).

„Oscilările“ mele și războiul.

„Renegarea“ hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C. (b) din Rusia. (Buharin, p. 46)

1) politicul și economicul
greșit

2) alegerea?
dar alegerea cui?

3) virfurile și păturile de jos.

} „Apreciind“ abordarea politică a problemei, — esențialul îl constituie piinea, îmbrăcămintea	Troțki, 70
--	------------

* În manuscris, textul cuprins în acolade și cuvintele „la mine 4 puncte“ au fost șterse de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

4

PLANUL ÎNCHEIERII

Încheiere

- (1) Programul partidului*.
 - (2) Prioritate și nivelare.
 - (3) *Renegarea hotărîrilor Congresului al IX-lea al P.C. (b) din Rusia*
teza a 9-a (?) „Ne-am îndepărtat“? teza a 7-a.
 - (4) Să nu *exagerăm*.
 - (5) Tot *răul spre bine*.
-

* În manuscris, primul punct a fost șters de către V.I. Lenin. — *Nota red.*

5

SCHIȚA CUPRINSULUI BROȘURII

Un fel de introducere	p. 1
Pericolul pe care-l reprezintă pentru partid manifestările fracționiste	p. 3
Democratismul formal și utilitatea revoluționară	p. 8
Primejdia politică a unor sciziuni în mișcarea sindicală	p. 10
Despre divergențele principiale....	p. 20
democrația de producție	
Politicul și economicul	p. 25
„îngemănarea“	
Dialectică și eclecticism. Școală și aparat	38
<i>Încheiere</i>	56 pînă la 70
p. 3 de introdus o zeflema la adresa lui Preobrajenski	
22.1.	
p. 9 hotărîrea din 24 (?) .XII. a C.C. ¹⁵²	

*Scrisă în ianuarie 1921,
înainte de 25 ale lunii*

*Publicată pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

**PLANUL „DIRECTIVELOR COMITETULUI CENTRAL
CĂTRE LUCRĂTORII COMUNIȘTI
DIN COMISARIATUL POPORULUI
PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT“***

Cu privire la Comisariatul poporului pentru învățămînt:

1. Legătura dintre învățămîntul politehnic și cel profesional.

2. Folosirea centralelor electrice fabricilor și uzinelor sovhozurilor colhozurilor gospodăriilor bine organizate stațiunilor experimentale.

3. Prelegeri și cursuri tehnice agronomice.

4. O evidență precisă

numărul prelegerilor	+	lichidarea
„ cursurilor		analfabetis-
„ cursanților		mului
		în special
„ celor ce frecventează cursurile		
„ celor care le-au terminat		
ș.a.m.d. despre rezultatele muncii.		

5. Atragerea specialiștilor (pedagogi cu studii și experiență) în mod sistematic și în număr mare.

6. Documente calificative și o serie de măsuri similare

* Vezi volumul de față, p. 333—335. — *Nota red.*

pentru verificarea lucrătorilor locali și promovarea lor în munci la centru.

7. Principala lipsă a Comisariatului poporului pentru învățămînt este lipsa de simț practic, insuficiența evidență și verificare a experienței practice, precumpănirea unor raționamente generale și a unor lozinci abstracte. Trebuie pus capăt cu orice preț acestei lipse.
8. Bibliotecile. Rețeaua lor. O justă organizare a rețelei și a folosirii ei.
9. Repartizarea cărților și a manualelor pe (aproximativ) 600 de județe și (aproximativ) 10 000 de plăși.
10. O formă de evidență concisă, dar clară și exactă
 {care să cuprindă și efectivul cadrelor didactice}
 {și al funcționarilor, pe secții, subsecții etc. }
11. *P r o g r a m e l e* pentru școli.
 1
 7
 5. 6
 11
 2. 3
 4. 10
 8. 9¹⁵³

Scris între 2 și 5 februarie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
 în „Culegeri din Lenin”, vol. XX XVI

Se tipărește după manuscris

MATERIALE PENTRU ARTICOLUL
„CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA COMISARIATULUI
POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT“*

I

Ia 1.XII.1920

Date pe	Biblioteci	Numărul bibliotecilor
Gubernii 39	Centrale	342
Județe 305	Raionale orășenești	521
	De plasă	4 474
	Ambulante	1 661
	Case de citit	14 739
	Diverse**	12 203
		Total 33 940

33 940

+ 305

34 245

Au adunat bibliotecile cu județele!!
(și au făcut o greșeală la adunare)¹⁵⁴

Datele subsecției biblioteci a Secției de învățămînt din
Moscova

18 județe - 518	+ bibliotecile sindicale
+ 137 ambulante	(aprox. 16), militare
+ 154 case de citit	(aprox. 125) și ale
+ 5 diverse (?)	organizațiilor parti-
	culare??
<u>814</u> + 204 = 1 018	in gubernie și in oraș.

* Vezi volumul de față, p. 336-347. — *Nota red.*

** „Bibliotecile satești, cele pentru copii și cele de informare, precum și bibliotecile diferitelor instituții și organizații“.

În oraș			
Subsecția bibliotecii	81	} $\Sigma =$	139 + 65 ambulante
Bibliotecii de club	42		
Bibliotecii ale caselor populare	9		
Bibliotecii ale partidului	7		
			204

Case de citit în gubernia Moscova
 aproximativ 180 pe hirtie
 154 *în mod efectiv*
 Militarii au aprox. 14,
 restul pe lângă cluburi

$\frac{3}{4}$ în mod efectiv

2

Centrala presei (31. I. 1921) *are*:

60 agenții guberniale
 570 agenții județene
 1 640 agenții raionale (de plasă)
 470 **puncte de agitație** în gări

funcționari

aproximativ 3 000 la Moscova
 17 000 în R.S.F.S.R.¹⁵⁵

3

„Izvestiia“ (1)	350 000	} { 200 000 } }	10 000 de plăși	50 000
„Pravda“ (2)	250 000			
	<u>600</u>	} { 300 } }		

Sovietelor de deputați și instituțiilor bibliotecilor	15 mii × 2 =	30 mii
	50 mii × 2 =	100 mii
		<u>130 mii</u>
		+ 20 „
		<u>150 mii</u>

ÎNSEMNĂRI FĂCUTE CU PRILEJUL PRIMIRII UNEI DELEGAȚII DAGHESTANE

D a g h e s t a n

De reținut!

D e l e g a Ț i a daghestană

1) *C e r e a l e...*

(de vorbit cu organele de aprovizionare)

(n-au primit *n i m i c*)

(și sămînță au primit cu 50% mai puțin...)

2) *T e x t i l e*

au primit aprox. 1 milion de arșini în
martie 1920

muntenii au mai primit cite $1\frac{1}{2}$ —2

Daghestanul — *n i m i c*

} cit au
primit
alți mun-
teni...

3) *T r a n s p o r t u l*. Există o șosea. E nevoie de
camioane, minimum 40.

4) *T e l e c o m u n i c a Ț i i*

telefoane

telegraf

și *r a d i o*.

5) Litografii (minimum 2) și hirtie

(6 000 de exemplare la 1,2 milioane locuitori. Atit!!

T o Ț i ș t i u c a r t e.)

6) Rugăminte: să se trimită de urgență cu trenul.

Subotnicele *a u p r i n s r ă d ă c i n i*

Lenin

Scris la 12 februarie 1921

Publicat pentru prima oară în 1915,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXV

Se tipărește după manuscris

PLANUL CUVÎNTĂRII ROSTITE LA O ȘEDINȚĂ
A COMITETULUI ORGANIZAȚIEI DIN MOSCOVA
A P.C. (b) DIN RUSIA CU ACTIVUL DE PARTID¹⁵⁶

Planul cuvîntării pentru 16.II.1921

Nemulțumiri.

	{	Specialiștii?	
	{	Vîrfurile și masa. Egalitate?	
		Birocratism?	
Fapte		Armata Roșie	
		Trecerea de la această armată la alta.	
Programul		Programul P.C. (b) din Rusia:	
		{ Egalitate?	
		{ „Primii pași“.	
		{ Lupta împotriva birocratismului. }	
Exemple		Greșeli:	
		Războiul polonez	
		Combustibilul	1920—1921
		Cereale (alimente)	— „ —
		Tipografiile (15/II.1921) ¹⁵⁷ .	
		Principalul: birocratismul?	
		Kiselev?	
		Șleapnikov?	<i>Osinski</i>
		Deviere sindicalistă	
		<i>Proporțiile divergențelor.</i>	
		Dictatura proletariatului?	
		<i>Primejdie?</i>	

Scris la 15 sau 16 februarie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

CONCEPT DE PLAN PENTRU CUVÎNTAREA
ROSTITĂ LA ȘEDINȚA PLENARĂ
A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR
ȘI ȚĂRANILOR DIN MOSCOVA*

- 1) Situația internațională
o pace trainică
- 2) *Caucazul*
- 3) Începutul conferinței cu delegații turci

-
- 4) situația internă
manifeste la Petrograd
 - 5) situația aprovizionării {inrăutățire și un început
de îmbunătățire }
 - 6) criza de combustibil

Scris între 24 și 28 februarie 1921

Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin”, vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

* Vezi volumul de față, p. 370-383. — Nota red.

PLANUL SCRISORII
CĂTRE TOVARĂȘII DIN BAKU¹⁵⁸

C o n f i d e n ț i a l

Scrisoare către tovarășii din Baku

(În legătură cu concesiunile)

Plan preliminar:

1. Încep să se ivească divergențe într-o problemă extrem de importantă. (*Hotărîrea C. C. P.* 1921, textul ei¹⁵⁹.)
2. Concesiuni la Baku? Exemplul și centrul tuturor divergențelor, „focarul“ lor.
- 3—8. Contraargumente (*A I — a 6*).
+ *s b i s*
9. Analiza și infirmarea lor.
10. Esența economică a problemei.
11. O greșeală politică imensă.
12. Esența principială a problemei.
13. Model de acord.
14. Încheiere.

N. B.

{	{	α I Principalele stadii ale principalelor II „argumente“ (și ale principalelor III greșeli) ale adversarului IV „retragerea“ adversarului V „linia de apărare în spatele căreia VI încearcă să se ascundă prejudecata“	}
---	---	--	---

3. (a I) „N-o să vrea să lucreze pentru capitaliști cînd alături oamenii lucrează pentru ei înșiși“.
4. (a II) „În spatele lui Krasin stă Bogdatian“.

{ Krasin: în ce constă, în genere, conținutul de principii al discuțiilor cu privire la personalitatea lui Krasin? Pur și simplu în epitetul: „un specialist burghez“! }

Înșelăciunea specialiștilor
(problema rolului important al specialiștilor și a atitudinii față de ei.)

- 4 a. „Specialist burghez“? Afară cu el!
Trebuie să știm să-l folosim, să-l consultăm pe „specialistul burghez“, să înțelegem în ce constă „forța“ lui.
- 4 b. „Muzicanți comuniști bine intenționați“, care iau puțin cam scump, dar care, în schimb, nu pun în gură nici un pic de băătură.
5. (a III) „Capitalismul privat e rapace, numai puterea de stat (naționalizarea) e în stare să gospodărească rațional“.
6. (a IV) „Nu există nici o dovadă că nu vom putea să ne procurăm singuri utilaj“
(= o să ne descurcăm singuri).
7. (a V) Nu vom reuși să-i controlăm pe străini.
8. (a VI) Specialiștii *noștri* spun: e „problematic“ (ce anume este problematic și despre ce trebuie să știm să-l întrebăm pe specialist).
- 8 bis (a VII) { *B a k u*: catastrofă. }
{ *G r o z n î i*. Variantă. }
- $\frac{1}{4}$ din exploatări, utilaj etc. — „spatele frontului“ capitalismului înaintat.
10. | O întrebare de domeniul economic: oare capitalismul înaintat ne este superior în momentul de față în ce | privește tehnica și organizarea?

10 a. Ne putem noi pune acum drept sarcină: să ne descurcăm singuri, adică să cădem astfel într-un stîngism pueril sau într-un doctrinarism prostesc?

10 b. Nu este obligatoriu să punem acum problema în felul următor: dată fiind marea primejdie în care se află Puterea sovietică de a se prăbuși din cauza ruinei și a înapoierii ei economice, dată fiind pericolul de a rămîne în urma altor țări, de a nu le ajunge din urmă, problema trebuie pusă numai astfel: prin intermediul unei alianțe cu capitalul străin, să le ajungem din urmă?

„Dacă le vom da $\frac{1}{4}$, vom reduce cu $\frac{2}{4}$ rămînerea în urmă“, iată *u n i d e a l* pe care nu-l vom atinge într-un an, iar dacă îl vom atinge în 5 ani, înseamnă că am raportat o mare victorie.

Acesta este un mod serios — și nu pueril — de a pune problema.

11. De ce Σ reprezintă o mare greșeală politică? O greșită apreciere a perspectivelor, a raportului de clasă atît în Rusia (proletariat, țărănime, burghezii), cit și în întreaga lume.

12. Importanța economică = (α) un bloc cu capitalismul de stat înaintat împotriva stihiei mic-burgheze și în a p o i a t e = (β) bloc cu un trust imperialist împotriva altuia.

„Nu vor putea fi supravegheați“? De cine? De funcționarii țariști și burghezi? De noi.

Să dăm $\frac{1}{4}$? Ar fi un ideal pentru învățătură. Să dăm $\frac{1}{4}$ ca să reducem cu $\frac{2}{4}$ rămînerea în urmă ($\frac{3}{4}$ e un ideal de neatins). Atunci peste 30 de ani (cit este durata medie a concesiunilor) va fi asigurată o victorie pașnică, dar e probabil că în 15 ani vom ajunge la o răscumpărare.

E t w a*:

13. § 1. Să fie respectate regulile tehnice-științifice ale ultimelor cuceriri ale tehnicii.

* — De exemplu. — Nota trad.

- § 2. Să aducă cereale, îmbrăcăminte și alte obiecte de consum (pentru muncitorii de la întreprinderile „lor“).
- § 3. Să aducă utilaj.
- § 4. Orice transport din străinătate (§ 2 și § 3) ne oferă $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ din produsul respectiv. (Prin tragere la sorți, din 3 „lăzi“, una ne revine nouă.)
- § 5. Noi oferim un minimum (bunăoară, lemn) și pentru o plată specială.
- § 6. Legile noastre sînt obligatorii.
- § 7. „Îi“ vom da 50—75% din țigetei.
- § 8. Îi supraalimentăm, pe rînd, pe muncitorii și specialiștii noștri.
- § 9. O să învățăm serios, și n-o să țipăm că nu e ușor să-i învingem.
14. || Trebuie să ne străduim să găsim astfel de concesionari, care să admită astfel de condiții?
|| Iată singurul mod just de a pune problema.

*Scris în a doua jumătate
a lunii februarie 1921*

*Publicat pentru prima oară în 1959,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI*

Se tipărește după manuscris

COMPLETARE LA PROIECTUL DE HOTĂRÎRE
A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI
CU PRIVIRE LA MINIMUL ȘTIINȚIFIC
OBLIGATORIU ÎN INSTITUȚIILE
DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR

Trebuie să adăugăm, pe baza rezoluției adoptate de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia,

{ *planul de electrificare,*
{ bazele lui economice,
{ geografia economică a Rusiei,
{ importanța planului și condițiile în care poate fi
{ înfăptuit.

Lenin

Scris la 5 martie 1921

*Publicat pentru prima oară în 1945,
în „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV*

Se tipărește după manuscris

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. L E N I N
CARE N-AU FOST GĂSITE

—
ADNOTĂRI

—
INDICI

—
DATE DIN
VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI
V. I. L E N I N

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(6 noiembrie 1920—7 martie 1921)

SCRISOAREA CĂTRE L. M. KARAHAN

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 98 din 18 noiembrie 1920 : „Scrisoare către Karahan cu privire la numirea lui Suht în calitate de curier diplomatic“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE F. E. DZERJINSKI

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 107 din 22 noiembrie 1920 : Scrisoare către Dzerjinski cu privire la Galan (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE G. V. CICERIN

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 143 din 16 decembrie 1920 : „Pentru Cicerin, o scrisoare a guvernului Kareliei, — cu întrebarea dacă trebuie întreprins ceva“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE V. P. MILIUTIN

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 144 din 16 decembrie 1920 : „Scrisoare către Miliutin. Întreabă dacă se iau măsuri în vederea publicării unor materiale curente cu privire la concesiuni“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE G. I. LOMOV ȘI N. P. BRIUHANOV

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare, făcută sub nr. 154 din 5 ianuarie 1921 : „Scrisoare către Lomov și Briuhanov. Se cer explicații în legătură cu declarația președintelui Comitetului executiv gubernial Ivanovo-Voznesensk că hotărârea Consiliului Apărării cu privire la aprovizionarea cu alimente și petrol n-a fost îndeplinită“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE G. V. CICERIN

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 155 din 9 ianuarie 1921 : „O telegramă a lui Krasin în legătură cu un nou complot, urzit de Franța împotriva Rusiei, și întrebarea, pusă de V. I. lui Cicerin : ce are de gând să întreprindă“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE V. V. FOMIN

Într-un registru de ieșire al documentelor lui V. I. Lenin figurează următoarea însemnare făcută sub nr. 166 din 10 februarie 1921 : „Scrisoare către Fomin. Confidențial, pentru a prezenta Consiliului Muncii și Apărării un raport în legătură cu trenurile speciale“ (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

SCRISOAREA CĂTRE I. S. UNȘLIHT

S-a păstrat plicul în care a fost trimisă scrisoarea, cu adresa scrisă de V. I. Lenin : „Ceka. Pentru tov. Unșliht (din partea lui Lenin)“ și semnătura de primire a lui I. S. Unșliht, datată 18 februarie 1921 (Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.).

LISTA DOCUMENTELOR
LA A CĂROR REDACTARE A PARTICIPAT
V. I. LENIN

HOTĂRIREA CU PRIVIRE
LA CONSILIUL MUNCII ȘI APĂRĂRII

Lenin a prezidat ședințele Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului în care s-a discutat problema organizării legăturii dintre toate comisariatele economice și în cadrul cărora a fost dezbătut proiectul de hotărîre cu privire la Consiliul Muncii și Apărării. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectul de hotărîre cu modificările făcute de V. I. Lenin. Hotărîrea a fost adoptată de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia la 29 decembrie 1920.

„INȘTIINȚARE“ PENTRU DELEGAȚII
LA CEL DE-AL VIII-LEA CONGRES GENERAL
AL SOVIETELOR DIN RUSIA

Această „Inștiințare“ — semnată de N. P. Gorbunov, directorul treburilor C.C.P. — cu privire la modul în care delegații se puteau adresa lui Lenin sau Direcției treburilor C.C.P. cu diferite probleme sau cereri care nu aveau nici o legătură cu lucrările congresului a fost scrisă, din însărcinarea lui Lenin, de către Gorbunov. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul acestei „Inștiințări“, cu îndreptările și completările făcute de V. I. Lenin.

PROIECTUL DE LEGE AL C.C.P.
„CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE PENTRU ÎNTĂRIREA
ȘI DEZVOLTAREA GOSPODĂRIILOR ȚĂRANEȘTI“

V. I. Lenin a participat la lucrările comisiei agrare a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, a făcut o serie de observații pe marginea amendamentelor la acest proiect de lege, care au fost prezentate de Kuraev fracțiunii P.C. (b) din Rusia la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, a scris o completare la rezoluția celui de-al VIII-lea Congres al Sovietelor cu privire la problema agrară. În Arhiva centrală de partid a Institutului de

marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectul de decret „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești”, elaborat de comisia agrară a congresului, cu îndreptările făcute de V. I. Lenin și o completare scrisă de el. Proiectul de lege a fost adoptat de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor la 28 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA CU PRIVIRE LA COMISARIATUL POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT

Lenin a condus lucrările comisiei pentru reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămînt, care a fost instituită la plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia, în vederea elaborării unei „Hotărîri cu privire la Comisariatul poporului pentru învățămînt”, a prezidat toate ședințele acestei comisii, a făcut o serie de observații pe marginea proiectelor de hotărîre prezentate de diferiți membri ai comisiei. În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează un proiect de hotărîre cu privire la Comisariatul poporului pentru învățămînt scris de E. A. Litkens, cu completările și îndreptările redacționale făcute de Lenin. „Hotărîrea cu privire la Comisariatul poporului pentru învățămînt” a fost publicată în „Izvestiia C.E.C. din Rusia” nr. 33 din 15 februarie 1921.

HOTĂRÎRI ALE PLENARELOR ȘI ALE BIROULUI POLITIC ALE C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA MICUL C.C.P. 10 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA „CU PRIVIRE LA STRUCTURA INTERNĂ A C.C.” 8 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA PROPAGANDA PE LINIE DE PRODUCȚIE. 8 decembrie 1921.

HOTĂRÎREA PLENAREI C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CREAREA UNUI ORGAN DE PRESĂ SPECIAL PENTRU PROBLEMELE DE PRODUCȚIE. 20 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA AJUTORAREA ȚĂRANILOR CARE AU AVUT DE SUFERIT DE PE URMA SECETEI. 2 februarie 1921.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele sus-menționatei hotărîri, cu îndreptările și completările făcute de Lenin.

DECRETE ȘI HOTĂRÎRI ALE C.E.C. DIN RUSIA, ALE C.C.P. ȘI C.M.A.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA FUNCȚIONARILOR ȘI MUNCITORILOR DIN INSTITUȚIILE SOVIETICE. 6 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA NORMELE DE APROVIZIONARE A MUNCITORILOR. 6 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.M.A. PRIN CARE AUTOCAMIOANELE DIFERITELOR DEPARTAMENTE ERAU PUSE LA DISPOZIȚIA ÎMPUTERNICITULUI EXTRAORDINAR CU APROVIZIONAREA ARMATEI. 12 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA FABRICILOR DIN IVANOVO-VOZNESENSK CU ȚIȚEI, PĂCURĂ ȘI ALIMENTE. 17 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA CONFISCAREA ÎNTREGII AVERI MOBILE A CETĂTENILOR CARE AU FUGIT PESTE GRANIȚA SAU CARE CONTINUĂ SĂ STEA ASCUNȘI. 19 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA CIRCULAȚIA BĂNEASCĂ ÎN REPUBLICA DIN EXTREMUL ORIENT. 20 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA REDRESAREA EXPLOATĂRII CĂRBUNILOR ÎN DONBASS. 23 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. PRIN CARE PREVEDERILE HOTĂRÎRII C.C.P. CU PRIVIRE LA PROTEȚIA MUNCII MUNCITORILOR ȘI FUNCȚIONARILOR URMEAZĂ SĂ FIE EXTINSE ȘI ASUPRA ÎNTREPRINDERILOR ȘI INSTITUȚIILOR CU CARACTER MILITAR. 26 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA DESFIINȚAREA SISTEMULUI DE LUCRU ÎN ANTREPRIZĂ. 30 noiembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. PRIN CARE SE APROBĂ CA DIRECȚIA GENERALĂ A PĂDURILOR SĂ CONTINUE LUCRĂRILE DE EXPLOATARE ÎNCEPUTE ÎNAINTE DE ÎNCHIDEREA SEZONULUI DE EXPLOATĂRI FORESTIERE. 6 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA SCUTIREA DE SERVICIUL MILITAR PENTRU MOTIVE DE CONVINȘERI RELIGIOASE. 14 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.E.C. DIN RUSIA ȘI A C.C.P. CU PRIVIRE LA INSTIȚUIREA UNOR REPREZENTANȚE ALE COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU PROBLEMELE NAȚIONALITĂȚILOR ÎN REPUBLICILE ȘI REGIUNILE AUTONOME. 16 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA ȘCOLILE SUPERIOARE DE ARTE ȘI MESERII DIN MOSCOVA. 18 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA FOLOSIREA CRIMEII PENTRU REFACEREA SĂNĂTĂȚII OAMENILOR MUNCII. 21 decembrie 1920.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA ACORDAREA DE CONCEDIU NELIMITAT OSTAȘILOR DIN ARMATA ROȘIE CARE AU LOC DE MUNCĂ LA ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE ȘI ÎN INSTITUȚIILE CIVILE. 4 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA ELIBERAREA LUI L.P. SEREBRIAKOV DIN FUNCȚIA DE LOCTIITOR AL COMISARULUI POPORULUI PENTRU PROBLEMELE MUNCII ȘI DE PREȘEDINTE AL DIRECȚIEI GENERALE PENTRU PROBLEMELE MUNCII. 8 februarie 1921.

DECRETUL C.C.P. CU PRIVIRE LA APROVIZIONAREA CU ALIMENTE ȘI OBIECTE DE LARG CONSUM A INSTITUȚIILOR MEDICALE, A AȘEZĂMINTELOR PENTRU OCROTIREA MĂMEI ȘI COPILULUI, A ȘCOLILOR ȘI INSTITUȚIILOR PENTRU COPII. 8 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA LUPTA ÎMPOTRIVA FURTURILOR DE COMBUSTIBIL ÎN DONBASS. 9 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA MĂSURILE DE INTENSIFICARE A EXPORTURILOR DE PETROL. 11 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA DESFIINȚAREA COMISIEI ORGANIZATORICE PENTRU SIMPLIFICAREA APARATULUI SOVIETIC ȘI A COMISIEI PENTRU ÎNTOCMIREA SCHEMELOR DE ORGANIZARE. 15 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA ASIGURAREA TRANSPORTULUI OSTAȘILOR ROȘII CARE AU PRIMIT CONCEDIU NELIMITAT. 18 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA ÎNZESTRAREA TRANSPORTURILOR PE APĂ CU ATELIERE DE REPARAȚII PROPRII. 18 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA COMISARII POPORULUI, LOCTITORII LOR ȘI REPREZENTANȚII COMISARIATELOR POPORULUI ÎN C.C.P. 22 februarie 1921.

HOTĂRÎREA CU PRIVIRE LA COMISIA CENTRALĂ A PLANIFICĂRII. 22 februarie 1921.

HOTĂRÎREA C.M.A. CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA PAZEI CĂILOR FERATE PENTRU LUPTA ÎMPOTRIVA BANDITISMULUI. martie 1921.

HOTĂRÎREA C.C.P. CU PRIVIRE LA MINIMUL DE CUNOȘTINȚE OBLIGATORIU ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR. 7 martie 1921.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează proiectele decretelor și hotărârilor enumerate mai sus, cu îndreptările, completările și observațiile lui Lenin. Informații în legătură cu redactarea de către V. I. Lenin a decretului din 21 decembrie 1920 al C.C.P. cu privire la folosirea Crimeii pentru refacerea sănătății oamenilor muncii găsim în amintirile lui N. A. Semașko „Lenin și ocrotirea sănătății în 1921” (vezi „Amintiri despre V. I. Lenin”. Partea a 2-a, București, Editura politică, 1958, p. 874—876).

TELEGRAME, TELEFONOGRAME ȘI SCRISORI

TELEGRAMĂ CĂTRE I.V. STALIN DE LA N.N. KRESTINSKI. Noiembrie 1920, înainte de 8 ale lunii.

SCRISOAREA C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA „CU PRIVIRE LA PROLET-CULT”. 1 decembrie 1920.

PROIECT DE SCRISOARE CĂTRE L.B. KRASIN. 16 decembrie 1920.

TELEFONOGRAMA CĂTRE N. EISMOND. 22 decembrie 1920.

CIRCULARA C.C. AL P.C.(b) DIN RUSIA CĂTRE LUCRĂTORII DIN DOMENIUL APROVIZIONĂRII. 5 februarie 1921.

LUI S.P. ȘEINMAN LA TIFLIS. 18 februarie 1921.

În Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează textele scrisorilor și telegramelor enumerate mai sus, cu îndreptările, completările și observațiile lui Lenin.

ADNOTĂRI

- 1 *Antanta* — bloc de state imperialiste (Anglia, Franța și Rusia), care s-a constituit definitiv în 1907 și care era îndreptat împotriva imperialiștilor din Tripla Alianță (Germania, Austro-Ungaria și Italia). Își trăgea numele de la înțelegerea anglo-franceză „Entente cordiale”, încheiată în 1904. În primul război mondial au aderat la Antantă S.U.A., Japonia și alte țări. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, principalii membri ai acestui bloc — Anglia, Franța, S.U.A. și Japonia — au fost inspiratorii și organizatorii intervenției militare împotriva Țării sovietice și au participat efectiv la această intervenție. După terminarea primului război mondial și zdrobirea intervenției antisovietice, blocul s-a destrămat. — 2.
- 2 Ofensiva Armatei Roșii împotriva trupelor generalului țarist Vranghel a început în ultimele zile ale lunii octombrie 1920. În urma unor bătălii crâncene, Vranghel a fost azvârlit în Crimeea. În noaptea de 8 noiembrie a început eroicul asalt al Perekopului, iar la 16 noiembrie întreaga Crimee era curățită de albgardiști. Prin zdrobirea lui Vranghel s-a încheiat, în linii generale, perioada războiului civil și a intervenției străine. — 3.
- 3 *Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste*, care a pus bazele programatice, tactice și organizatorice ale Cominternului, a avut loc între 19 iulie și 7 august 1920 în Rusia Sovietică. Deschiderea congresului a avut loc la Petrograd; ședințele următoare, începând de la 23 iulie, s-au ținut la Moscova. La congres au participat 169 de delegați cu vot deliberativ și 49 cu vot consultativ, reprezentând 67 de organizații muncitorești din 37 de țări. Întreaga muncă de pregătire în vederea convocării Congresului al II-lea a fost condusă de către Lenin, care a acordat o deosebită importanță acestui congres internațional al organizațiilor comuniste și muncitorești. Un rol de seamă în stabilirea sarcinilor Internaționalei Comuniste și în elaborarea liniei ei poli-

tice l-a avut cartea lui Lenin „Stingismul» — boala copilăriei comunismului“, scrisă de el înainte de deschiderea congresului al II-lea. — 3.

- 4 *Congresul extraordinar al Partidului social-democrat independent din Germania* a avut loc între 12 și 17 octombrie 1920 la Halle. Problema centrală de pe ordinea de zi au constituit-o raportul cu privire la Internaționala Comunistă și cele 21 de condiții de primire în această organizație. Cu o majoritate de 237 de voturi contra 156, congresul s-a pronunțat pentru afilierea la Internaționala Comunistă. Ca urmare a acestui fapt, aripa de dreapta s-a retras de la congres și a format un partid aparte, care a ființat sub vechea denumire pînă în septembrie 1922, cînd a fuzionat cu partidul social-democrat. Aripa de stînga a Partidului social-democrat independent din Germania s-a unit, în decembrie 1920, cu Partidul Comunist din Germania. — 3.
- 5 În urma revoluției care a început la 27 ianuarie 1918 în Finlanda, guvernul burghez a fost răsturnat și puterea a trecut în mâinile muncitorilor. La 29 ianuarie a fost constituit guvernul revoluționar al Finlandei — Consiliul împuterniciților poporului, în care au intrat E. Gyling, O. Kuusinen, I. Sirola, A. Taimi și alții. Principalele măsuri ale guvernului muncitoresc au fost : adoptarea unei legi prin care pămînturile lucrate de țărani fără pămînt erau trecute, fără plată, în proprietatea lor deplină ; scutirea de orice impozite a păturilor sărace ale populației ; exproprierea întreprinderilor care aparțineau proprietarilor fugiți ; instituirea controlului de stat asupra băncilor particulare (funcțiile lor au fost transmise băncii de stat) și altele.
- Dar revoluția proletară învinsese numai în sudul Finlandei. Contrarevoluția s-a întărit în nordul țării și a cerut ajutorul guvernului kaiserului german. În urma intervenției forțelor armate germane, în mai 1918, după un război civil înverșunat, revoluția din Finlanda a fost înfrîntă. În țară s-a instaurat teroarea albă ; mii de muncitori și țărani revoluționari au fost executați sau uciși în torturi între zidurile închisorilor. — 4.
- 6 *Republica sovietică din Ungaria* a luat ființă la 21 martie 1919 și a durat pînă la 1 august 1919. În fruntea ei s-a aflat un guvern format din reprezentanți ai partidelor comunist și social-democrat, care au fuzionat, formînd Partidul socialist din Ungaria. Revoluția socialistă din Ungaria a avut un caracter pașnic ; neavînd posibilitatea să lupte, burghezia n-a îndrăznit atunci să opună rezistență instaurării Puterii sovietice.

Chiar în prima ședință, Consiliul guvernamental revoluționar a adoptat hotărîrea de a crea o Armată Roșie, care să asigure apărarea republicii. La 26 martie, guvernul sovietic al Ungarici a emis decretele cu privire la naționalizarea întreprinderilor industriale, a transporturilor și a băncilor, iar la 2 aprilie decretul cu privire la monopolul comerțului exterior. Au fost majorate

salariile muncitorilor, în medie cu 25% și a fost introdusă ziua de muncă de 8 ore; la 3 aprilie a fost adoptată legea reformei agrare, potrivit căreia toate domeniile mai mari de 100 de holzi (57 ha) erau confiscate. Dar pământurile confiscate n-au fost împărțite țăranilor cu pământ puțin și celor fără pământ, ci puse la dispoziția cooperativelor agricole de producție și a gospodăriilor de stat organizate în localitățile respective. Țărănimea săracă, care nădăjduia să primească pământ, s-a văzut înșelată în așteptările ei, ceea ce a împiedicat stabilirea unei alianțe trainice între proletariat și țărănime și a dus la slăbirea Puterii sovietice în Ungaria.

Imperialiștii din Antantă au întâmpinat cu ostilitate instaurarea dictaturii proletariatului în Ungaria; Republica sovietică a fost supusă blocadei economice. Împotriva Republicii Sovietice Ungare a fost organizată o intervenție militară. Ofensiva trupelor intervenționiste a activizat contrarevoluția ungară. Trădarea comisă de social-democrații de dreapta, care au intrat în alianță cu imperialismul internațional, a fost o altă cauză care a dus la pieire Republica Sovietică Ungară.

Situația internațională nefavorabilă care s-a creat în vara anului 1919, când Rusia Sovietică era asediată din toate părțile de dușmani și nu putea să dea ajutor Republicii Sovietice Ungare, a avut și ea un rol negativ. La 1 august 1919, în urma acțiunilor comune întreprinse de intervenția imperialistă străină și de contrarevoluția internă, Puterea sovietică din Ungaria a fost răsturnată. — 4.

7 *Eroica răscoală din mai 1919 a marinarilor din escadra a 2-a a flotei franceze din Marea Neagră* era îndreptată împotriva politicii duse de guvernul francez, care a trimis vreo 300 000 de soldați și marinari ca să sugrume tînăra republică sovietică. Efectivul trupelor intervenționiste din sudul Rusiei se ridica la 130 000. Un rol deosebit de important în formarea spiritului revoluționar în rândurile soldaților și marinarilor din armatele intervenționiste a avut Comitetul ilegal din Odesa al partidului bolșevic, condus de I. F. Smirnov (Lastocikin), și „Colegiul pentru străini“, înființat de acest comitet, din biroul cărui făcea parte și Jeanne Labourbe, glorioasa fiică a poporului francez. În acest colegiu activau agitatori comuniști cu experiență, ca Iakov Elin, Vladimir Degoti și alții, care au stabilit legături cu soldații și cu echipajele unor vase. Răscoala a început la 20 aprilie pe bastimentele „France“ și „Jean Bart“, care se aflau în rada portului Sevastopol. Acestor echipaje li s-au alăturat echipajele altor nave de război franceze și soldații Regimentului de infanterie 175. După aceea răscoala a cuprins și vasele din rada portului Odesa. Răsculații cereau încetarea imediată a intervenției și trimiterea lor în patrie, amenințînd că, în caz contrar, vor trece de partea Armatei Roșii. Comandamentul francez a arestat pe organizatorii acțiunii revoluționare și i-a trimis imediat în țară, unde au fost supuși unor crunte represii. Răsculații au fost înfrinți pentru

că erau lipsiți de o perspectivă revoluționară clară și de o conducere adevărată : pe atunci în Franța nu luase încă ființă partidul comunist. Dar faptele eroice ale soldaților și marinarilor francezi, care au reprezentat un act de solidaritate revoluționară cu primul stat din lume al oamenilor muncii, a contribuit la creșterea mișcării revoluționare în Franța.

Succesele Armatei Roșii, acțiunile revoluționare din armata și flota franceză, cererile formulate de muncitori au silit guvernul francez să-și recheme trupele din Rusia Sovietică. În legătură cu aceasta, Lenin a scris : „Prin agitație și propagandă am luat Antantei propriile ei trupe. I-am învins pe imperialiști nu numai cu ajutorul soldaților noștri, ci și sprijinindu-ne pe simpatia pe care propriii lor soldați o manifestau față de noi“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 40, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 131). — 4.

8 În ședința plenarei din 9 noiembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia, G. M. Krjijanovski a fost însărcinat să pregătească pentru cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor raportul „Cu privire la electrificarea Rusiei“. La congresul Sovietelor, care a avut loc la Moscova între 22 și 29 decembrie 1920, la propunerea prezidiului, acest raport a fost inclus în ordinea de zi. — 7.

9 Documentul de față a stat la baza rezoluției cu privire la sarcinile mișcării sindicale, care a fost adoptată la 8 noiembrie 1920 de către fracțiunea P.C. (b) din Rusia de la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor și publicată la 13 noiembrie în „Pravda“. Pentru această rezoluție au votat peste 200 de persoane, iar 12 s-au abținut.

La conferință, care s-a ținut la Moscova între 2 și 6 noiembrie (deschiderea ei oficială a avut loc la 3 noiembrie), partidul a ridicat problema reorganizării activității sindicatelor în conformitate cu sarcinile construcției socialiste, ale dezvoltării democrației, ale renunțării la metodele de comandă și administrative folosite în timp de război. Împotriva trecerii la noile metode de muncă s-a ridicat Troțki. În ședința de la 3 noiembrie a fracțiunii comuniste, Troțki, după cum s-a exprimat Lenin, a aruncat „un cuvânt înaripat“ : „scuturarea“ sindicatelor și a cerut să se „strângă șurubul“ și să se procedeze imediat la „etatizarea sindicatelor“. Cuvântarea lui Troțki, care a însemnat începutul discuției în rândurile partidului, a căpătat riposta cuvenită din partea comuniștilor delegați la conferință. Divergența cu Troțki în problema sindicatelor era o divergență „cu privire la metodele de *apropiere* de mase, de cucerire a maselor, de stabilire a *legăturilor* cu ele“ (vezi volumul de față, p. 215). Înfăptuirea cerințelor formulate de Troțki ar fi dus de fapt la lichidarea sindicatelor, la subminarea dictaturii proletariatului“ ; de aceea ele au devenit obiectul unei dezbateri în cadrul C.C. al partidului. La 8 noiembrie, în ședința plenară a Comitetului Central, Lenin a prezentat

o serie de teze, pe care le-a opus concepțiilor lui Troțki. Tezele lui Troțki au întrunit 7 voturi, iar cele ale lui Lenin — 8.

Tezele lui Lenin au stat la baza proiectului său de rezoluție „Sarcinile sindicatelor și metodele de aducere a lor la îndeplinire“, adoptat de plenară cu majoritate de voturi (10 contra 4 și o abținere). — 9.

- 10 *Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia* a avut loc între 29 martie și 5 aprilie 1920 la Moscova. Numărul delegaților la acest congres a fost mai mare decât la oricare dintre congresele anterioare ale partidului: la lucrările lui au participat 715 delegați, dintre care 553 cu vot deliberativ și 162 cu vot consultativ, reprezentând 611 978 de membri de partid. La congres au fost reprezentate organizațiile de partid din Rusia Centrală, din Ucraina, din Ural, din Siberia și din alte regiuni ale țării recent eliberate de către Armata Roșie. Mulți delegați au venit la congres direct de pe front.

Ordinea de zi a congresului a fost: 1) Raportul Comitetului Central; 2) Sarcinile imediate ale construcției economice; 3) Mișcarea sindicală; 4) Probleme organizatorice; 5) Sarcinile Internaționalei Comuniste; 6) Atitudinea față de cooperatie; 7) Trezirea la sistemul armatei-miliție; 8) Alegerea Comitetului Central; 9) Probleme curente.

Lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea directă a lui V. I. Lenin, care a prezentat raportul de activitate politică al Comitetului Central și a rostit cuvântul de încheiere la acest raport, a luat cuvântul în problema construcției economice, în problema cooperatiei, a rostit cuvântul de încheiere a lucrărilor congresului și a prezentat o propunere în legătură cu lista membrilor supleanți ai Comitetului Central al partidului.

În rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției economice“, congresul a subliniat că „principala condiție a refacerii economice a țării este elaborarea și adoptarea *unui plan economic unic*, eșalonat pe următorii cîțiva ani“ („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 493). Locul central în planul economic unic îl ocupa electrificarea, pe care Lenin a caracterizat-o drept un grandios program pentru o perioadă de 10—20 de ani. Directivele Congresului al IX-lea au stat la baza planului întocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO), care a fost elaborat definitiv și aprobat în decembrie 1920 de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. O deosebită atenție s-a acordat la acest congres organizării conducerii industriei. În rezoluția la această problemă s-a arătat că e necesară crearea unei conduceri competente, ferme și energice, pe baza principiului conducerii unice.

Împotriva liniei partidului s-a ridicat, la acest congres, grupul antipartinic „centralismul democratic“ (Sapronov, Osinski, V. Smirnov etc.). Camuflîndu-se în dosul frazeologiei lor despre centra-

lismul democratic, dar în realitate denaturînd acest principiu, „centraliștii democrați“ negau necesitatea conducerii unice în întreprinderi, se pronunțau împotriva unei discipline ferme de partid și de stat, susțineau, contrar adevărului, că în cadrul Comitetului Central nu se aplică principiul conducerii colective. Grupul „centralismului democratic“ a fost sprijinit la congres de Rîkov, Tomski, Miliutin și Lomov. Congresul a dat riposta cuvenită „centraliștilor democrați“ și a respins propunerile lor anti-partinice.

O atenție deosebită a fost acordată, la acest congres, întrecerii în muncă și subotnicilor comuniste. Pentru extinderea întrecerii, s-a recomandat să se folosească pe scară largă sistemul premial de retribuire a muncii. Congresul a hotărît ca ziua de 1 Mai, sărbătoarea internațională a proletariatului, care în 1920 cădea într-o sîmbătă, să fie transformată, în Rusia, într-un grandios subotnic general.

Un loc important în lucrările acestui congres a fost rezervat problemei sindicatelor, care a fost analizată prin prisma adaptării întregii lor activități la îndeplinirea sarcinilor economice. În hotărîrea adoptată de el în această problemă, congresul a definit cu precizie rolul sindicatelor, a arătat care trebuie să fie relațiile dintre sindicate, de o parte, stat și partid, de altă parte, și a stabilit formele și metodele de conducere a sindicatelor de către partidul comunist, formele de participare a sindicatelor la construcția economică. Congresul a dat o ripostă hotărîtă elementelor anarho-sindicaliste (Șleapnikov, Lozovski, Tomski și Lutovinov), care se pronunțau pentru „independența“ sindicatelor și încercau să le contrapună partidului comunist și Puterii sovietice.

La 4 aprilie, în ședință închisă, congresul a ales noul Comitet Central, format din 19 membri și 12 membri supleanți. — 9.

- 11 Vezi rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, adoptată de cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 521).

A IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia a avut loc între 22 și 25 septembrie 1920 la Moscova. La lucrările ei au luat parte 241 de delegați (116 cu vot deliberativ și 125 cu vot consultativ), care reprezentau 700 000 de membri de partid. Pe ordinea de zi au figurat următoarele probleme: 1) Raportul reprezentantului comuniștilor polonezi; 2) Raportul politic al Comitetului Central; 3) Raportul organizatoric al Comitetului Central; 4) Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid; 5) Raportul comisiei pentru studierea istoriei partidului; 6) Darea de seamă cu privire la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.

Raportul politic al Comitetului Central a fost prezentat în prima ședință de V. I. Lenin. Principala problemă din raportul

politic al Comitetului Central a fost aceea a încheierii păcii cu Polonia și a pregătirilor necesare pentru zdrobirea armatei alb-gardiste a lui Vranghel. Conferința a adoptat în unanimitate rezoluția cu privire la condițiile încheierii păcii cu Polonia. A fost aprobată declarația C.E.C. din Rusia cu privire la condițiile concrete de încheiere a păcii cu Polonia, întocmită sub conducerea directă a lui Lenin și redactată de el.

Un loc important în lucrările Conferinței a IX-a a avut discutarea problemei sarcinilor imediate ale construcției de partid. Încă de la începutul lunii septembrie 1920, Comitetul Central a adresat tuturor organizațiilor de partid o circulară în care erau semnalate unele fenomene nesănătoase care se manifestaseră, în acea perioadă, într-o serie de organizații de partid; se atrăgea atenția că unii comuniști cu funcții de conducere în instituțiile de stat și economice nu combăteau birocratismul, abuzul de situația lor, se izolau de organizația lor de partid și de masele muncitorești. La propunerea Comitetului Central, organizațiile locale de partid au discutat, în adunările lor, această scrisoare și, prin delegații respectivi, au prezentat conferinței propuneri practice pentru lichidarea lipsurilor. La conferință, în cadrul discuțiilor pe marginea sarcinilor construcției de partid, a luat poziție și grupul antipartinic „al centralismului democratic“, care a desemnat drept coraportor pe T. V. Sapronov. Membrii acestui grup s-au pronunțat împotriva disciplinei de partid și a rolului conducător al partidului comunist în Soviete și în sindicate. Ca și Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, conferința de partid a dat o ripostă hotărâtă grupului „centralismului democratic“.

Conferința a adoptat rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, al cărei proiect a fost scris de Lenin; tot Lenin a scris „Propuneri la rezoluția cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“ (vezi Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 294). În rezoluție erau indicate o serie de măsuri concrete, menite să ducă la întărirea mai departe a rîndurilor partidului și să facă să crească rolul său conducător în Statul sovietic, să dezvolte pe toate căile democrația internă de partid și democrația sovietică. Se recomanda „să se convoace cît mai des adunări generale ale membrilor de partid, cu participarea obligatorie a tuturor activiștilor cu munci de răspundere“ („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 522). Conferința a atras atenția că e necesar să fie antrenați pe scară mai largă comuniștii de rînd la o activă participare la conferințele guberniale și la plenarele comitetelor guberniale ale P.C. (b) din Rusia. De asemenea, a indicat măsuri pentru lichidarea oricăror urme de birocratism în munca organelor sovietice și economice. Pentru combaterea diferitelor abuzuri și pentru examinarea plîngerilor venite din partea comuniștilor, conferința a considerat că e necesară instituirea unei comisii de control, iar pe lîngă comitetele guberniale, înființarea unor comisii de partid speciale.

La raportul organizatoric al Comitetului Central, Conferința a IX-a a adoptat o rezoluție în care se recomanda să se intensifice activitatea Secretariatului Comitetului Central în direcția unei cât mai depline cunoașteri a muncii locale, pentru a trage învățăminte din experiența ei, să se acorde mai multă atenție activității desfășurate de secția de propagandă și agitație; de asemenea, se arăta că e nevoie să fie îmbunătățită conducerea directă, de către Comitetul Central, a muncii organizatorice a organizațiilor comuniste din rîndurile Armatei Roșii și ale Flotei și să nu se admită ca activitatea acestor organizații să fie izolată de viața socială. — 9.

- 12 *Ţektran* — Comitetul central al sindicatului unificat al feroviarilor și al lucrătorilor din transporturile pe apă; a fost înființat în septembrie 1920. Unificarea acestor două sindicate a fost impusă de necesitatea de a crea o conducere centralizată, fermă, capabilă să asigure îndeplinirea unor sarcini menite să ducă la refacerea rapidă a transporturilor, a căror dezorganizare amenința să paralizaze întreaga economie națională. Dificultatea sarcinilor trasate făcea necesară aplicarea temporară, în cadrul organizației sindicale, a unei politici de măsuri excepționale și de metode militare. După ce a efectuat o importantă muncă de refacere a transporturilor, *Ţektranul* a degenerat, cu timpul, într-un organ birocratic, rupt de masa sindicală. Birocrațismul, procedeele pur administrative, sistemul numirilor de sus și renunțarea la metodele de muncă democratice, toate aceste practici introduse în mod perseverent de troțkiști, care pusese rădăcina pe conducerea *Ţektranului*, creau în rîndurile muncitorilor o stare de spirit ostilă partidului, provocau dezbinare în rîndurile lucrătorilor din transporturi. Aceste metode defectuoase au fost condamnate de Comitetul Central al partidului. Plenarele din 8 noiembrie și 7 decembrie 1920 ale C.C. al P.C. (b) din Rusia au adoptat hotărîrea de a include *Ţektranul* în sistemul general de activitate al C.C.S. din Rusia cu aceleași drepturi ca și celelalte sindicate și au recomandat *Ţektranului* să-și schimbe metodele de muncă în sensul lărgirii democrației sindicale, al aplicării pe scară largă a principiului eligibilității tuturor organelor sindicale, al restrîngerii sistemului numirilor de sus etc. Primul Congres general al lucrătorilor din transporturi, convocat, în urma unei hotărîri a C.C. al partidului, în martie 1921, a izgonit pe troțkiști din conducerea *Ţektranului* și a indicat noi metode de muncă. — 9.

- 13 *Proletcult* — organizație muncitorească cultural-educativă cu caracter de masă. Apărut încă în septembrie 1917, ca o organizație muncitorească de sine stătătoare, *Proletcultul*, a cărui conducere era concentrată în mâinile lui A. A. Bogdanov și ale adepților lui, a continuat și după Revoluția din Octombrie să-și apere „independența” lui, opunîndu-se astfel statului proletar. Ca urmare, în această organizație au pătruns intelectuali burghezi, care au început să influențeze în mod decisiv poziția ei. *Proletcultul*

căuta să se sustragă de sub conducerea partidului comunist și să-și mențină independența față de organele Puterii sovietice, în special față de Comisariatul poporului pentru învățământ. Proletcultiștii contestau de fapt însemnătatea moștenirii culturale a trecutului, căutau să se delimiteze de sarcinile muncii culturale-educative de masă și, ruși de viață, să creeze „prin mijloace de laborator“ o cultură deosebită, o „cultură proletară“. Recunoscînd în vorbe marxismul, Bogdanov, principalul ideolog al Proletcultului, propaga de fapt o filozofie idealist-subiectivă, machistă. Proletcultul nu era o organizație omogenă. Alături de intelectualii burghezi, care aveau un rol conducător în multe organizații ale Proletcultului, acestea cuprindeau în rîndurile lor și tineret muncitoresc, care era pătruns de dorința sinceră de a contribui la construcția culturală a Statului sovietic. Organizațiile proletcultiste au ajuns la cea mai mare dezvoltare în 1919. La începutul deceniului al 3-lea ele au început să se destrame, iar în 1932 Proletcultul și-a încetat existența.

Partidul, luptînd pentru scoaterea membrilor de rînd ai organizației de sub influența concepțiilor idealiste ale lui Bogdanov, s-a ridicat împotriva stărilor de spirit separatiste ale Proletcultului. În octombrie 1920, Lenin pune problema Proletcultului în discuția Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Pornind de la o hotărîre a Biroului Politic, la baza căreia a stat proiectul de rezoluție scris de V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 336—337), Comitetul general pentru educația politică a elaborat instrucțiunile cu privire la relațiile dintre Proletcult și Comisariatul poporului pentru învățământ. Tocmai aceste instrucțiuni au format obiectul dezbaterilor de la plenara din 10 noiembrie 1920 a Comitetului Central. Proiectul de hotărîre al plenarei Comitetului Central cu privire la Proletcult, prezentat de Lenin, a fost adoptat aproape fără modificări. — 12.

- 14 *Comitetul general pentru educația politică* de pe lîngă Comisariatul poporului pentru învățământ a luat ființă printr-un decret al Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la Comitetul general pentru educația politică al Republicii“, elaborat pe baza indicațiilor lui V. I. Lenin (vezi Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 397) și semnat de el la 12 noiembrie 1920. Decretul a fost publicat în „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ nr. 263 din 23 noiembrie 1920. Comitetul general pentru educația politică făcea parte din Comisariatul poporului pentru învățământ și îi era subordonat din punct de vedere administrativ și organizatoric, dar în problemele conținutului ideologic al muncii sale era subordonat direct C.C. al P.C. (b) din Rusia. Comitetul general pentru educația politică avea în atribuția sa întreaga activitate de educație politică și de propagandă și agitație, îndruma munca de instruire și educare comunistă, cu caracter de masă, a adulților (cursurile de alfabetizare, școlile, cluburile, bibliotecile, casele de citit), precum și învățămîntul de

partid (universitățile comuniste, școlile de partid). Pînă la reorganizarea lui ca sector al muncii de masă din Comisariatul poporului pentru învățămînt (în iunie 1930), Comitetul general pentru educația politică a fost condus de N. K. Krupskaia. — 12.

15 Prezentul document a fost adoptat de plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia în ședința din seara zilei de 10 noiembrie 1920, în urma raportului „Cu privire la atragerea sindicatelor de sub conducerea lui Legien la controlul îndeplinirii comenzilor noastre”, prezentat de Artem (F. A. Sergheev). — 13.

16 Prezentul document a stat la baza proiectului de teze ale Comitetului general pentru educația politică, publicat în nr. 267 din 27 noiembrie 1920 al ziarului „Pravda”, sub titlul „Propaganda pe linie de producție (Proiect de teze ale Comitetului general pentru educația politică)”.

Problema propagandei pe linie de producție a fost pusă pentru prima oară cu prilejul discuției asupra sarcinilor imediate ale construcției economice, care a avut loc la Congresul al IX-lea al partidului (29 martie—5 aprilie 1920). Dar, datorită faptului că scurtul răgaz de pace a fost întrerupt de atacul dezlănțuit de Polonia burghezo-moșierească împotriva Țării sovietice, problemele construcției economice au fost împinse din nou pe planul al doilea. Și abia la sfîrșitul anului 1920, după încheierea tratatului provizoriu de pace cu Polonia și zdrobirea lui Vranghel, s-a pus cu toată stringența problema necesității propagandei pe linie de producție, pentru antrenarea maselor populare la o participare conștientă la refacerea economiei naționale. Ideea propagandei pe linie de producție, emisă de V. I. Lenin, continuă să fie și astăzi una dintre principalele sarcini ale activității cultural-educative desfășurate de partid și de Statul sovietic. — 14.

17 „Bednota” — ziar pentru țărani; a apărut la Moscova cu începere de la 27 martie 1918. A fost înființat în urma unei hotărîri a C.C. al P.C. (b) din Rusia, în locul ziarelor „Derevenskaia Bednota”, „Derevenskaia Pravda” și „Soldatskaia Pravda”. A militat activ pentru întărirea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimie, pentru organizarea maselor de țărani săraci și mijlocași și unirea lor în jurul partidului comunist și al Puterii sovietice. „Bednota” a jucat un rol important în opera de educare politică și ridicare culturală a păturilor muncitoare ale țărănimii, în promovarea de activiști pe tărîm obștesc din rîndurile țărănimii sărace și mijlocașe, în educarea unei numeroase armate de corespondenți la sate. La 1 februarie 1931, „Bednota” a fuzionat cu ziarul „Soșialisticeskoe Zemledelie”. — 15.

18 Conferința organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia a avut loc între 20 și 22 noiembrie 1920 la Kremlin. La această conferință au luat parte 289 de delegați cu vot deliberativ și 89 cu vot consultativ. Pe ordinea de zi au figurat următoarele

rapoarte : cu privire la activitatea Comitetului organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia ; cu privire la situația externă și internă și sarcinile partidului ; cu privire la situația economică a țării ; cu privire la propaganda pe linie de producție și alegerile pentru Comitetul organizației guberniale Moscova.

La 19 noiembrie, în ajunul deschiderii conferinței, a avut loc o consfătuire preliminară a delegaților, la care a luat cuvântul V. I. Lenin (stenograma cuvântării nu s-a păstrat). La 21 noiembrie, în ședința de seară a conferinței, la punctul doi de pe ordinea de zi, V. I. Lenin a prezentat un raport care a durat două ore. Acest raport a fost publicat, în același an, în broșură, în limbile rusă, franceză și germană. În aceeași ședință, Lenin a rostit o cuvântare în legătură cu alegerile pentru Comitetul organizației guberniale Moscova. Stenograma cuvântărilor rostite la consfătuirile premergătoare alegerilor nu s-a păstrat.

Conferința a avut loc în perioada când începuse discuția cu privire la sindicate. Lucrările ei s-au desfășurat într-o atmosferă încărcată, dat fiind că grupările opoziționiste desfășurau o luptă aprigă împotriva liniei partidului. Grupurile antipartinice reprezentate la conferință, „centralismul democratic” și „opoziția muncitorească”, precum și grupul lui Ignatov, au supus unor violente atacuri demagogice politica partidului. Atît în perioada de pregătire a conferinței, cît și în timpul lucrărilor ei, aceste grupuri au încercat să-și asigure o influență preponderentă în organizația gubernială de partid Moscova. Căutînd să obțină alegerea unui număr mai mare de adepți ai lor în comitetul acestei organizații, membrii grupului „opoziția muncitorească” au organizat, într-o sală a Kremlinului, o consfătuire specială a delegaților-muncitori, opunînd-o celorlalți delegați, care-și țineau ședințele într-o altă sală. „În noiembrie, cînd a avut loc conferința cu două încăperi — spunea V. I. Lenin la Congresul al X-lea al partidului —, cînd aici stăteau unii, iar în altă încăpere de la aceiași etaj — alții, cînd am avut de suferit și eu, fiind nevoit să umblu în calitate de curier de la o încăpere la alta — aceasta dăuna muncii, era începutul fracționismului și al sciziunii” (V. I. Lenin. Opere, vol. 32, București, E.S.P.L.P. 1956, p. 186).

Sub conducerea lui Lenin, conferința a dat o ripostă manifestărilor antipartinice și a arătat că e necesar să se ducă lupta împotriva grupurilor lipsite de principii, care au apărut ca rezultat al unor intrigi. La raportul Comitetului organizației Moscova a fost adoptată o rezoluție care reflectă punctul de vedere al Comitetului Central al partidului. Lista de membri ai Comitetului organizației guberniale Moscova, întocmită de opoziționiști la consfătuirea lor particulară, a fost respinsă și ea de conferință, care a adoptat lista recomandată de Biroul Politic al Comitetului Central. — 18.

- 19 Războiul Poloniei burghezo-moșierești împotriva Rusiei Sovietice a fost organizat și declanșat de imperialiștii din S.U.A. și din

Antantă. Pregătind o nouă campanie armată împotriva Țării sovietice, ei au hotărît să folosească drept principală forță de șoc Polonia panilor albi și rămășițele armatei lui Denikin, adunate de generalul Vranghel în Crimeea. V. I. Lenin spunea că Polonia și Vranghel erau cele două mâini ale imperialiștilor, care urmăreau să desființeze Statul sovietic. Efectivul total al celor două armate se ridica la aproape 1 000 000 de oameni, iar în ceea ce privește înzestrarea tehnică, ele erau superioare Armatei Roșii.

Instigată de imperialiști, Polonia evita cu încăpăținare să răspundă la propunerile de pace ale guvernului sovietic, considerându-le drept un semn de slăbiciune. La 25 aprilie 1920 trupele poloneze de sub comanda lui Pilsudski, fără să declare război, au năvălit pe teritoriul Rusiei Sovietice. La 26 aprilie intervenționiștii au ocupat orașele Jitomir, Korosten și Radomîșl, iar la 7 mai — Kievul.

La 30 aprilie, C.E.C. din Rusia și Consiliul Comisarilor Poporului au adresat un apel „către toți muncitorii și țăranii și către toți cetățenii cinstiți din Rusia”, iar la 23 mai C.C. al P.C. (b) din Rusia a publicat tezele „Frontul polonez și sarcinile noastre”. Aceste documente au devenit un program de luptă, de mobilizare a forțelor poporului sovietic pentru zdrobirea intervenționiștilor. La sfârșitul lunii mai a început contraofensiva trupelor de pe Frontul de sud-vest. La 12 iunie a fost eliberat Kievul. La mijlocul lunii august trupele sovietice s-au apropiat de Varșovia și de Lvov. Totuși, comandamentul armatelor albe poloneze, cu sprijinul Antantei, a reușit să mobilizeze rezervele, și la 16 august inamicul a dezlănțuit un atac puternic împotriva trupelor sovietice, care erau oboseite și cu rîndurile rărite în urma bătăliilor de pînă atunci. La 15 octombrie polonezii au ocupat din nou orașul Minsk. Dar însuccesele de la Varșovia n-au însemnat o înfrîngere a Statului sovietic. Trupele sovietice s-au pregătit pentru o nouă ofensivă. Temîndu-se de o înfrîngere totală, la 12 octombrie Polonia burghezo-moșierească a semnat armistițiul. Tratatul definitiv de pace între R.S.F.S.R. și R.S.S.U., de o parte, și Polonia, de altă parte, a fost semnat la 18 martie 1921 la Riga. — 18.

- 20 „*Le Temps*” — cotidian, apărut la Paris din 1861 pînă în 1942. Oglindea interesele cercurilor guvernante ale Franței și era de fapt organul oficial de presă al Ministerului de Externe. — 19.
- 21 *Tratatul de pace între R.S.F.S.R. și Finlanda* a fost semnat la 14 octombrie 1920. În acest tratat se proclama încetarea războiului între aceste două state, se confirmau independența și suveranitatea Finlandei, care-i fuseseră acordate de guvernul sovietic în 1917, se stabilea granița între Finlanda și R.S.F.S.R.

Tratatul de pace între R.S.F.S.R. și Estonia a fost semnat la 2 februarie 1920 la Iuriev (astăzi Tartu), în pofida uneltirilor urzite de imperialiștii din S.U.A. și din Antantă, care căutau să torpi-

leze tratativele de pace duse din inițiativa guvernului sovietic. Rusia Sovietică a recunoscut independența Estoniei. Ambele state își luau obligația să nu permită prezența pe teritoriul lor a unor grupuri înarmate străine sau ostile celeilalte părți. Între aceste state se stabileau legături diplomatice. Tratatul cu Estonia era primul pas spre stabilirea unor relații pașnice între Statul sovietic și țările capitaliste. El deschidea posibilitatea unor schimburi de mărfuri cu Europa și America. După o expresie plastică a lui Lenin, prin acest tratat Țara Sovietelor își deschidea „o fereastră spre Europa” (vezi Opere complete, vol. 40, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 115), spărgînd zidul compact al izolării diplomatice și al blocadei economice înălțat de statele imperialiste.

O dată cu zdrobirea, în 1919, a intervenționiștilor străini și a albagardiștilor și cu consolidarea situației internaționale a Rusiei Sovietice, cercurile guvernante din Letonia au fost nevoite să facă demersuri pentru încheierea unui tratat de pace cu R.S.F.S.R. La 25 martie 1920, Ministerul de Externe al Letoniei s-a adresat guvernului sovietic cu propunerea de a începe tratative de pace. La 16 aprilie s-a deschis la Moscova o conferință a reprezentanților R.S.F.S.R. și ai Letoniei pentru tratative în vederea încheierii tratatului de pace, iar la 11 august a fost semnat, la Riga, tratatul de pace cu Letonia. — 19.

- 22 *Pacea de la Brest* — tratat de pace între Rusia Sovietică și statele Cvadruplei Alianțe (Germania, Austro-Ungaria, Bulgaria și Turcia), semnat la 3 martie 1918 la Brest—Litovsk și ratificat la 15 martie de cel de-al IV-lea Congres general extraordinar al Sovietelor din Rusia. Condițiile de pace erau extrem de grele pentru Rusia Sovietică. Potrivit acestui tratat, Polonia, Ținutul baltic, aproape în întregime, și o parte din Bielorussia urmau să treacă sub controlul Germaniei și al Austro-Ungariei. Ucraina era despărțită de Rusia Sovietică și transformată într-un stat dependent de Germania. Orașele Kars, Batumi și Ardagan treceau în posesiunea Turciei. În august 1917 Germania a impus Rusiei Sovietice un tratat suplimentar și o convenție financiară, în care erau formulate noi cereri tîlhărești.

Încheierea păcii de la Brest a fost legată de o luptă susținută împotriva lui Troțki și a grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”. Numai mulțumită uriașelor eforturi depuse de V. I. Lenin a fost semnat tratatul de pace cu Germania. Pacea de la Brest a constituit un strălucit exemplu de înțelepciune și suplețe a tacticii aplicate de Lenin, de pricepere de a elabora, în condiții excepțional de complexe, singura politică justă. Încheierea acestei păci a constituit un înțelept compromis politic. Tratatul de la Brest a dat Statului sovietic un răgaz de pace, i-a permis să demobilizeze vechea armată, aflată în descompunere, și să creeze una nouă — Armata Roșie —, să-și desfășoare opera de construcție socialistă și să acumuleze forțe pentru lupta împotriva contra-

revoluției interne și a intervenționiștilor străini. Încheierea păcii de la Brest a contribuit la intensificarea continuă a luptei pentru pace, la creșterea stării de spirit revoluționare în rîndul trupelor și al maselor largi populare din toate țările beligerante. După revoluția din noiembrie 1918 din Germania, care a răsturnat regimul monarhist, C.E.C. din Rusia a anulat, la 13 noiembrie 1918, tratatul pădalnic de la Brest. — 23.

- 23 În toamna anului 1920, la Moscova a venit Washington Vanderlip, reprezentantul marelui „Sindicat Vanderlip“ din America, pentru a duce tratative cu privire la concesionarea exploatării locurilor de pescuit, a prospecțiunilor și a extracției de petrol și de cărbune în Kamciatka și în celelalte regiuni ale Siberiei răsăritene situate la est de meridianul 160. În vederea acestor tratative a fost instituită o comisie compusă din reprezentanți ai Consiliului economic superior, ai Comisariatului poporului pentru afacerile externe și ai Comisariatului poporului pentru comerțul exterior. Tratativele cu privire la concesiuni au neliniștit cercurile guvernante din Japonia, care se temeau de o continuă întărire a pozițiilor S.U.A. în Extremul Orient.

Proiectul definitiv al contractului a fost elaborat la sfîrșitul lunii octombrie. În baza acestui contract, „Sindicatul Vanderlip“ căpăta o concesiune pe 60 de ani. După 35 de ani, guvernul sovietic obținea dreptul de a răscumpăra înainte de termen toate întreprinderile concesionate, iar la expirarea termenului prevăzut în contract, întreprinderile împreună cu utilajul lor în plină funcțiune treceau, fără nici o despăgubire, în proprietatea R.S.F.S.R.

Acceptînd să acorde această concesiune, guvernul sovietic urmărea nu numai să stabilească o colaborare reciproc avantajoasă cu cercurile de afaceri americane, dar și să normalizeze relațiile dintre Rusia Sovietică și Statele Unite ale Americii. „Sindicatul Vanderlip“ însă n-a fost sprijinit nici de guvern și nici de cercurile financiare influente din S.U.A., și contractul n-a fost semnat. — 24.

- 24 *Partidul socialist din America* s-a constituit în iulie 1901, la Congresul de la Indianapolis, prin unificarea grupurilor ce s-au desprins din Partidul muncitoresc socialist și din Partidul social-democrat din S.U.A., care a avut printre organizatorii săi pe Eugen Debs, militant popular al mișcării muncitorești din S.U.A. și unul dintre fondatorii noului partid. Acest partid avea o compoziție socială neomogenă: el cuprindea în rîndurile sale o parte din muncitorii americani, muncitori imigranți, precum și mici fermieri și oameni proveniți din mica burghezie. Conducerea centristă și oportunistă-de dreapta a acestui partid (Victor L. Berger, Moris Hüllquit ș.a.) contesta necesitatea dictaturii proletariatului, respingea metodele de luptă revoluționare, reducînd în fond activitatea partidului la participarea la campaniile electorale. În anii primului război mondial s-au format în acest partid trei curente: social-șoviniștii, care sprijineau politica imperialistă a guvernului;

centriștii, care erau numai cu vorba împotriva războiului imperialist; minoritatea revoluționară, care se situa pe poziții inter-nacionaliste și ducea luptă împotriva războiului.

Aripa stângă a partidului, în frunte cu Charles Rutenberg, William Foster, Bill Haywood etc., sprijinindu-se pe elementele proletare, lupta împotriva conducerii oportuniste a partidului, pentru organizarea de acțiuni politice independente ale proletariatului, pentru crearea de sindicate ale producătorilor bazate pe principiile luptei de clasă. În 1919, în Partidul socialist din America s-a produs o sciziune. Aripa stângă, care s-a desprins din partid, a devenit inițiatoarea creării Partidului Comunist din S.U.A. și nucleul lui principal.

În prezent, partidul socialist este o organizație sectară, cu un număr restrâns de membri. — 25.

- 25 Diplomații Antantei, căutând să întărească Turcia împotriva Rusiei Sovietice și să zădărnicească tratativele în vederea stabilirii unor relații prietenești, au provocat un atac al Armeniei dașnace împotriva Turciei. Dașnaciai, visând să creeze o „Armenie Mare“, din care să facă parte aproape jumătate din Asia Mică, au adoptat o poziție ostilă față de Turcia. La 24 septembrie 1920, guvernul dașnac a început operațiile militare împotriva Turciei. La 29 septembrie armata turcă, oprind ofensiva dașnacilor, a trecut la contraofensivă și din septembrie pînă în noiembrie a ocupat orașele Sarikamîș, Kars și Alexandropol. Guvernul turc a hotărît să profite de politica aventurieră a dașnacilor pentru a cotorpi teritoriul Armeniei.

La 11 noiembrie Comisariatul poporului pentru afacerile externe al R.S.F.S.R. și-a oferit oficiile de mediator între părțile beligerante. Turcia a respins propunerea sovietică, iar guvernul dașnac a preferat să încheie un tratat înrobitor, prin care Armenia era declarată protectorat turc. Tratatul n-a intrat însă în vigoare, pentru că înainte de semnarea lui, la 29 noiembrie, în Armenia a fost proclamată Puterea sovietică, iar guvernul dașnac a fost răsturnat. Guvernul turc încerca să demonstreze că tratatul rămîne în vigoare și târăgăna evacuarea trupelor sale din regiunea Alexandropol. Numai după demersul energetic al guvernului R.S.F.S.R., la mijlocul lunii mai 1921, trupele turcești au părăsit această regiune. — 26.

- 26 V. I. Lenin se referă la „Raportul cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice“, prezentat de el la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia (vezi Opere complete, vol. 36, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 253—280). Pentru cuvintele citate de Lenin, vezi lucrarea „Sarcinile imediate ale Puterii sovietice“ (op. cit., p. 182). — 28.
- 27 Este vorba de rebeliunea contrarevoluționară a corpului de armată cehoslovac, care a fost organizată de imperialiștii Antantei cu participarea activă a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari. Corpul de armată cehoslovac, alcătuit din prizonieri de

război cehi și slovaci, a fost organizat în Rusia încă înainte de victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. În vara anului 1918 el număra peste 60 000 de oameni (în Rusia se aflau pe atunci aproape 200 000 de prizonieri cehi și slovaci). După instaurarea Puterii sovietice, finanțarea acestui corp de armată a fost preluată de statele Antantei, care hotărâseră să-l folosească în lupta împotriva Republicii sovietice. T. Masaryk, liderul naționaliștilor burghezi cehi și președintele Consiliului național cehoslovac, a declarat corpul de armată cehoslovac o parte integrantă a armatei franceze, iar reprezentanții Antantei au pus problema evacuării lui în Franța. Guvernul sovietic a consimțit să fie evacuați cehoslovacii, însă cu condiția repatrierii soldaților ruși aflați în Franța. Prin acordul de la 26 martie 1918, corpului de armată cehoslovac i s-a dat posibilitatea de a părăsi Rusia prin Vladivostok, cu condiția de a preda armamentul. Dar comandamentul contrarevoluționar al corpului de armată cehoslovac a încălcat în mod perfid acordul încheiat cu guvernul sovietic referitor la predarea armamentului și, la ordinul imperialiștilor Antantei, a declanșat, la sfârșitul lunii mai, o rebeliune armată. Guvernele S.U.A., Angliei și Franței au pornit pe calea sprijinirii fățișe și multilaterale a rebeliunii, la care au participat nemijlocit și ofițeri francezi. Acționând în strânsă legătură cu albgardiștii și cu chiaburimea, rebelii cehoslovaci au ocupat o mare parte din Ural, din regiunea Volgăi și din Siberia, restaurând pretutindeni puterea burgheziei. În regiunile ocupate de rebelii cehoslovaci au fost formate, cu participarea menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari, guverne albgardiste: la Omsk — „guvernul“ Siberiei, la Samara — Comiterul membrilor Adunării constituante etc.

Curînd după izbucnirea rebeliunii, la 11 iunie, Comiterul executiv central al grupurilor comuniste cehoslovace din Rusia a adresat soldaților corpului de armată cehoslovac un apel în care demasca caracterul contrarevoluționar al rebeliunii și îndemna pe muncitorii și țărani cehi și slovaci să pună capăt acestei rebeliuni și să se înroleze în unitățile cehoslovace ale Armatei Roșii. Majoritatea prizonierilor cehi și slovaci, care nutreau simpatii față de Puterea sovietică, nu s-au lăsat influențați de propaganda antisovietică desfășurată de vîrfurile reacționare ale corpului de armată cehoslovac. Dîndu-și seama că fuseseră înșelați, mulți soldați s-au retras din rîndurile corpului de armată, refuzînd să lupte împotriva Rusiei Sovietice. Aproape 12 000 de cehi și slovaci au luptat în rîndurile Armatei Roșii.

În toamna anului 1918, regiunea Volgăi a fost eliberată de către Armata Roșie. Rebelii cehi au fost definitiv înfrînți o dată cu lichidarea aventurii lui Kolceak. — 28.

- 28 Transformarea unor unități regulate ale Armatei Roșii în armate ale muncii, pentru a fi folosite în domeniul construcției economice, a fost impusă de situația care s-a creat pentru Țara sovietică în perioada răgazului de pace de la începutul anului 1920, cînd în fiecare zi era posibilă o reîncepere a intervenției armate

a imperialiștilor. În legătură cu crearea armatelor muncii, V. I. Lenin a arătat în februarie 1920: „Acum se impune sarcina trecerii de la război la construcția pașnică în condiții atât de specifice, încât nu putem demobiliza armata, deoarece trebuie să ținem seama fie chiar și de eventualitatea unei ofensive din partea aceleiași Polonii sau din partea oricăruia dintre statele pe care Antanta continuă să le instige împotriva noastră“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 40, București, Editura politică, ed. a doua, 1966, p. 111). La 15 ianuarie 1920, Consiliul Apărării a adoptat hotărârea cu privire la transformarea Armatei a 3-a în Armata 1 a muncii și a constituit Consiliul Armatei 1 a muncii, format din membri ai Consiliului militar-revoluționar și reprezentanți ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare, ai Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, ai Comisariatului poporului pentru agricultură, ai Comisariatului poporului pentru problemele muncii și ai Consiliului economic superior. La 17 și 18 ianuarie, problema folosirii unităților militare pe frontul economic a fost discutată în Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. A fost aprobată hotărârea Consiliului Apărării cu privire la transformarea Armatei a 3-a în Armata 1 a muncii și adoptată hotărârea cu privire la pregătirea proiectelor de creare a unor armate ale muncii în regiunile Kuban-Groznîi, Ucraina, Kazan și Petrograd. La 21 ianuarie, Consiliul Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R., de comun acord cu Comitetul revoluționar al Ucrainei, a adoptat hotărârea de a crea în regiunea Frontului de sud-vest Armata muncii din Ucraina. La 10 februarie, Consiliul Apărării a hotărât ca Armata a 7-a să poarte denumirea de Armata revoluționară a muncii din Petrograd. La sfârșitul lunii ianuarie și începutul lunii februarie, la munca de construcție economică au fost atrase Armata de rezervă a Republicii și unități ale Armatei a 2-a, în martie — trupe ale Armatei a 8-a, iar ceva mai târziu — câteva alte mari unități. Războiul cu Polonia burghezo-moșierească și cu Vranghel, care a început atunci, a impus transformarea armatelor muncii în armate combatante. — 28.

- 29 Este vorba de „Planul de electrificare a R.S.F.S.R. Raport prezentat la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei“ (Moscova, 1920). Această lucrare științifică colectivă, întocmită de către cei mai renumiți specialiști și oameni de știință, a fost primul plan de stat de perspectivă pentru crearea bazei materiale a socialismului pornind de la electrificarea țării. Lenin a caracterizat planul GOELRO drept un „al doilea program al partidului“. — 31.
- 30 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 429. — 33.
- 31 Lenin se referă la rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, adoptată de cea de-a IX-a Conferință

- generală a P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 521—528). — 33.
- 32 *Conferința comitetelor sindicale de la întreprinderile poligrafice din Moscova* a avut loc la 25 noiembrie 1920, în Sala coloanelor a Casei sindicatelor. La lucrările ei au participat peste 2 000 de membri ai sindicatului. V. I. Lenin a prezentat raportul cu privire la situația internațională și internă a Republicii sovietice și sarcinile curente ale clasei muncitoare. — 41.
- 33 *Adunarea secretarilor de celule din organizația de partid Moscova* a avut loc la 26 noiembrie 1920, în Sala coloanelor a Casei sindicatelor. Pe ordinea de zi au figurat următoarele probleme: darea de seamă cu privire la Conferința organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia și raportul cu privire la situația militară. La această conferință, V. I. Lenin a rostit o cuvîntare despre decretul cu privire la concesiuni, care fusese publicat la 25 noiembrie. — 42.
- 34 *Consiliul Comisarilor Poporului (C.C.P.)*, în frunte cu V. I. Lenin, a fost constituit la cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor, care a avut loc în octombrie 1917. Cîteodată purta denumirea de Marele C.C.P., spre deosebire de Micul C.C.P., care a ființat pe lângă el din decembrie 1917 pînă în 1926, ca o comisie pentru examinarea chestiunilor mărunte și pregătirea problemelor pentru Marele C.C.P. — 42.
- 35 *Tratatul de pace de la Versailles*, cu care s-a încheiat războiul mondial din 1914—1918, a fost semnat la 28 iunie 1919 de S.U.A., Imperiul britanic, Franța, Italia, Japonia și statele aliate cu ele, de o parte, și Germania, de altă parte.
- Făcînd o apreciere asupra Tratatului de pace de la Versailles, Lenin a spus: „Este o pace fără pereche, o pace tilhărească, care pune într-o situație de sclavi zeci de milioane de oameni, printre care și mulți dintre cei mai civilizați“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 352). Prin acest tratat se urmărea consfințirea reîmpărțirii lumii capitaliste în folosul puterilor învingătoare, precum și crearea unui sistem de relații între state care să facă posibilă sugrumarea Rusiei Sovietice și înfrîngerea mișcării revoluționare din lumea întreagă. — 43.
- 36 Guvernul imperialist al Japoniei, în înțelegere cu cercurile guvernante din America și Anglia, a pornit în primăvara anului 1918 o intervenție militară în Extremul Orient, prin care urmărea să cotopească pămînturile sovietice de la răsărit de Baikal. La 5 aprilie 1918 trupele japoneze au debarcat la Vladivostok. După ce au făcut din acest oraș principală lor bază strategică, intervenționiștii au ocupat Primorie, Sahalinul de nord și Transbaikalul. Zdrobirea trupelor lui Kolceak de către Armata Roșie la sfîrșitul anului 1919, extinderea masivei mișcări de partizani,

criza economică din anii 1920—1921 în Japonia, care a fost adâncită de contradicțiile japo-americe, au făcut imposibilă rămânerea mai departe a trupelor japoneze pe teritoriul sovietic. În toamna anului 1922, intervenția japoneză a suferit un eșec total; la 25 octombrie intervenționiștii japonezi au părăsit Vladivostokul. — 43.

- 37 Lenin se referă la tratativele duse cu Bullitt, care în martie 1919 a venit în Rusia Sovietică pentru a afla în ce condiții guvernul sovietic ar fi de acord să încheie pace cu aliații, precum și cu guvernele alb-gardiste care s-au format pe teritoriul Rusiei. Bullitt a transmis o serie de propuneri care porneau de la Wilson, președintele S.U.A., și de la Lloyd George, primul ministru al Marii Britanii.

Guvernul sovietic, care năzuia spre o încheiere cât mai grabnică a păcii, a acceptat să ducă tratative pe baza condițiilor propuse, aducându-le însă amendamente substanțiale (vezi textul proiectului de propunere de pace a țărilor aliate și a aceluia care li s-au alăturat, elaborat de reprezentantul guvernului S.U.A., Bullitt, și de guvernul R.S.F.S.R., în culegerea „Documente ale poliției externe a U.R.S.S.”, vol. II, Moscova, 1958, p. 91—95).

Curînd după plecarea lui Bullitt din Rusia Sovietică, Kolceak a reușit să obțină unele succese pe Frontul de răsărit, iar guvernele imperialiste, sperînd că Statul sovietic va fi zdrobit, au renunțat la tratativele de pace. Wilson a interzis publicarea proiectului de acord adus de Bullitt, iar Lloyd George, luînd cuvîntul în parlament, a declarat că în general n-are nici un amestec în tratativele duse cu guvernul sovietic. — 44.

- 38 Proiectul de hotărîre a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia a fost adoptat, cu unele adăugiri neînsemnate, la ședința din 27 noiembrie 1920 a Biroului Politic. — 46.

- 39 *Consiliul Apărării (Consiliul Apărării Muncitorești și Țărănești)* a fost creat printr-o hotărîre a Comitetului Executiv Central al Sovietelor din Rusia la 30 noiembrie 1918. În această hotărîre se arăta că sarcina Consiliului Apărării este aceea de a traduce în fapt decretul C.E.C. din 2 septembrie 1918, prin care Republica sovietică a fost declarată lagăr militar. Consiliul Apărării era un organ extraordinar al Statului sovietic și înființarea lui a fost dictată de situația extrem de grea care se crease în țară. El dispunea de puteri depline în tot ce privește mobilizarea forțelor și resurselor țării în interesul apărării. Președinte al Consiliului Apărării a fost numit V. I. Lenin.

Hotărîrile Consiliului Apărării erau obligatorii pentru toate departamentele și instituțiile centrale și locale, pentru toți cetățenii Republicii sovietice. El a fost principalul organ central militar, economic și de planificare al Republicii în perioada intervenției străine și a războiului civil. Sub controlul lui permanent a

fost pusă activitatea Consiliului militar-revoluționar și a altor organe militare.

La începutul lunii aprilie 1920, Consiliul Apărării Muncitorești și Tărănești a fost reorganizat și a căpătat denumirea de Consiliul Muncii și Apărării (C.M.A.). Printr-o hotărîre a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, în decembrie 1920, Consiliul Muncii și Apărării a fost transformat într-o comisie a Consiliului Comisarilor Poporului, a cărei sarcină principală era aceea de a coordona activitatea tuturor departamentelor în domeniul construcției economice; a funcționat pînă în 1937. — 46.

- 40 *Comitetele sărăcimii* au fost instituite prin decretul din 11 iunie 1918 al C.E.C. din Rusia „Cu privire la organizarea și aprovizionarea sărăcimii satelor”. Decretul prevedea că în sarcina acestor comitete intră: evidența rezervelor de produse alimentare ale gospodăriilor țărănești; descoperirea rezervelor și surplusurilor de produse alimentare ale gospodăriilor chiaburești; sprijinirea organelor sovietice de aprovizionare la confiscarea acestor surplusuri; aprovizionarea țărănimii sărace cu produse alimentare confiscate de la gospodăriile chiaburești; distribuirea de inventar agricol și mărfuri industriale etc. În practică însă, activitatea desfășurată de comitetele sărăcimii îmbrățișa toate aspectele muncii la sate. De fapt, ele au devenit puncte de sprijin, organe ale dictaturii proletarietului la sate; organizarea lor a însemnat dezvoltarea în continuare a revoluției socialiste la sate. La sfîrșitul anului 1918, comitetele sărăcimii, care își îndepliniseră sarcinile ce le fuseseră încredințate, au fuzionat cu Sovietele sătești și de plasă.

În satele din Azerbaidjan, comitetele sărăcimii au apărut după ce Azerbaidjan a fost proclamat republică sovietică socialistă. Hotărîrea cu privire la organizarea lor a fost adoptată de C.C. al P.C. (b) din Azerbaidjan în august 1920. — 46.

- 41 *Inspekția muncitorească-țărănească (Rabkrin)* a fost creată, din inițiativa lui V. I. Lenin, în februarie 1920, prin reorganizarea Comisariatului poporului pentru controlul de stat, care a luat ființă în primele luni de după instaurarea Puterii sovietice.

Lenin acorda o mare importanță controlului și verificării îndeplinirii sarcinilor de sus și pînă jos. El a elaborat, sub toate aspectele, principiile organizării controlului în Statul sovietic, a urmărit cu atenție activitatea Rabkrinului, a criticat lipsurile lui și a luptat cu perseverență pentru îmbunătățirea muncii lui. Mai tîrziu, în ultimele sale articole: „Cum să reorganizăm Rabkrinul” și „Mai bine mai puțin, dar mai bine”, el a prezentat un plan de reorganizare a Rabkrinului. Principiile de bază ale acestui plan constau în a îmbina controlul de partid cu controlul de stat și în a atrage, pe scară largă, în activitatea lui pe muncitori și pe țărani. Lenin considera că în aceasta stă chezașia unei activități rodnice și izvorul forței nesecate a partidului și a statului. Potrivit indicațiilor lui Lenin, Congresul al XII-lea al P.C. (b) din

Rusia a creat un organ unificat C.C.C. — I.M.Ț., care avea funcții de control de partid și de stat. — 49.

- 42 „*Opoziția muncitorească*” — grup fracționist anarho-sindicalist cu caracter antipartinic, în frunte cu A. G. Șleapnikov, S. P. Medvedev, A. M. Kollontai, I. I. Kutuzov, I. H. Lutovinov, ș.a. Acest grup s-a manifestat pentru prima oară sub această denumire demagogică în septembrie 1920, la cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia; în noiembrie el a pășit pe calea luptei fracționiste și a subminării unității partidului și la Conferința organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia a organizat o consfătuire separată. „*Opoziția muncitorească*” s-a constituit definitiv în cursul discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921. Concepțiile acestui grup erau o expresie a devierii anarho-sindicaliste din partid. Ele și-au găsit o expunere mai completă într-o broșură a Aleksandrei Kollontai, „*Opoziția muncitorească*”, publicată în preajma Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia. *Opoziția* propunea ca conducerea economiei naționale să fie în întregime încredințată „unui congres general al producătorilor” grupați în sindicate de producție; aceștia urmau să aleagă un organ central, care să conducă întreaga economie a țării. *Opoziția* cerea ca toate organele de conducere ale economiei naționale să fie alese numai de sindicatele respective, iar candidaturile propuse de un sindicat să nu poată fi recuzate de organele de partid sau sovietice. Aceste revendicări însemnau o negare a rolului conducător al partidului și a dictaturii proletariatului ca principal instrument de construire a socialismului. „*Opoziția muncitorească*” opunea Statului sovietic și partidului comunist sindicatele, considerând că cea mai înaltă formă de organizare a clasei muncitoare nu este partidul, ci sindicatele.

Platforma „*opoziției muncitorești*” în ceea ce privește problemele interne de partid consta în acuzațiile calomnioase aduse conducerii partidului, anume că „s-a rupt de masele de partid”, că „subapreciază forțele creatoare ale proletariatului”, că „virfurile partidului au degenerat”.

Un timp oarecare „*opoziția muncitorească*” s-a bucurat de un anumit sprijin în rîndurile muncitorilor mai înapoiți, care erau cel mai lesne influențați de stihia mic-burgheză. Ea a încercat să profite de oscilările acestei părți șovăielnice a clasei muncitoare, pentru a-și satisface interesele sale înguste, fracționiste. Într-o serie de organizații de partid, atât centrale, cât și locale, „*opoziția muncitorească*” se bucura de simpatie. La Conferința din noiembrie 1920 a organizației guberniale Moscova a P.C. (b) din Rusia, platforma ei a întrunit 21% din totalul voturilor, iar la ședința fracțiunii comuniste de la cel de-al II-lea Congres general al minerilor din Rusia, care a avut loc la începutul anului 1921 — 30% din voturi. În urma muncii de lămurire, prin care erau demascate lozincile demagogice antipartinice ale *opoziției*, pînă la Congresul al X-lea, rîndurile ei s-au rărit considera-

bil. La acest congres, platforma ei a întrunit mai puțin de 6% din voturi. Congresul a dat lovitura de grație concepțiilor „opozitivei muncitorești“. În rezoluția „Cu privire la devierea sindicalistă și anarhistă din partidul nostru“, prezentată de V. I. Lenin, se sublinia că concepțiile „Opoziției muncitorești“ nu numai că sînt greșite din punct de vedere teoretic, dar și „slăbesc în fapt linia călăuzitoare consecventă a partidului comunist, ajută în fapt dușmanilor de clasă ai revoluției proletare“ („Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 549). Congresul al X-lea al partidului a considerat că propagarea ideilor „opozitivei muncitorești“ este incompatibilă cu calitatea de membru al partidului comunist. Rezoluția cu privire la unitatea partidului, adoptată de congres, cerea dizolvarea imediată a tuturor grupurilor, fără excepție, care s-au format pe baza unei platforme sau a alteia. După congres, cea mai mare parte din membrii de rînd au rupt orice legătură cu „opozitivea muncitoarească“ și au sprijinit fără rezerve linia partidului. Unele resturi ale opoziției însă, în frunte cu Șleapnikov și Medvedev, au menținut organizația ilegală și au continuat să desfășoare propagandă antipartinică, pe care încercau s-o camufleze cu o frazeologie ultrarevoluționară. În februarie 1922 aceștia au înaintat Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste o „declarație a celor 22“, care era de fapt o însăilare de calomnii veninoase la adresa partidului. Analizînd cu atenție „declarația celor 22“, Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste a condamnat cu hotărîre acțiunile acestui grup și l-a avertizat că, dacă își va continua activitatea, se va pune în afara rîndurilor Internaționalei a III-a. Din punct de vedere organizatoric, „opozitivea muncitoarească“ a fost definitiv zdrobită în 1922, la Congresul al XI-lea al P.C. (b) din Rusia. — 50.

- 43 Proiectul scris de V. I. Lenin a fost adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 30 noiembrie 1920. — 51.
- 44 Documentul de față a stat la baza hotărîrii „Cu privire la Consiliul Muncii și Apărării“, care a fost prezentată, în numele C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului, la Congresul al VIII-lea al Sovietelor și aprobată de el la 29 decembrie 1920.

Comisia economică — comisie pentru organizarea legăturii între toate comisariatul economice — a fost instituită la 26 noiembrie 1920 și pusă sub președinția lui V. I. Lenin. Ea a elaborat un proiect de reorganizare a Consiliului Muncii și Apărării, cău-tînd să mute centrul de greutate al activității lui pe sarcinile construcției economice. Ulterior, această comisie s-a ocupat de elaborarea unui proiect de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la organizarea activității comisaritatelor economice în conformitate cu hotărîrea «Cu privire la Consiliul

- Muncii și Apărării», adoptată de cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor». După unele modificări redacționale, acest proiect a fost aprobat la 17 martie 1921 de către Consiliul Comisarilor Poporului ca „Regulament de funcționare al comisiilor de planificare”. — 52.
- 45 La 30 noiembrie 1920, Comitetul militar-revoluționar al Armeniei a trimis un mesaj de salut lui V. I. Lenin cu prilejul instaurării Puterii sovietice în Armenia. Telegrama de față a fost trimisă ca răspuns la acest mesaj. — 54.
- 46 În nr. 269 din 30 noiembrie 1920 al ziarului „Pravda” a fost publicat textul incomplet al cuvântării rostite de V. I. Lenin la adunarea secretarilor de celule din organizația Moscova a P.C. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 42—45) și au fost publicate unele teze, expuse în cuvântare, pe care Lenin nu voia pe atunci să le dea publicității, din considerente politice (de pildă, că, în caz de război, întregul utilaj al concesiunilor rămîne statului sovietic, cît și referirea la organele Cekăi). Greșeala redacției a fost îndreptată de I. I. Skvorțov-Stepanov în articolul „Cui nu trebuie să-i acordăm concesiuni”, apărut în „Pravda” nr. 274 din 5 decembrie 1920. El scria că organele Cekăi vor urmări ca concesiunii să nu desfășoare o activitate ostilă Statului sovietic. „Și este clar că tov. Lenin în cuvântarea sa, care a fost reprodusă în „Pravda” (nr. 269 din 30 noiembrie) într-un mod prea concis și cu multe denaturări, s-a referit tocmai la un asemenea caz atunci cînd a pomenit de existența organelor Cekăi. Tot așa, atunci cînd a spus că, în caz de război, toate bunurile ne vor rămîne nouă în virtutea legilor războiului, a vrut să arate — și pe bună dreptate — că, gîndindu-se la asta, vor dori să capete concesiuni de la noi numai acele grupuri care au ajuns la convingerea că interesele propriilor lor țări cer să facă negoț, iar nu să se războiască cu noi”. — 56.
- 47 Aici și la pag. 96—97, V. I. Lenin nu citează scrisoarea lui Washington Vanderlip, ci redă doar conținutul ei. — 63.
- 48 *Republica Extremului Orient* a fost creată în aprilie 1920, pe un teritoriu care cuprindea regiunile Transbaikal, Amur, Primorie și Kamciatka, precum și Sahalinul de nord. Constituirea acestei republici, care ca formă era un stat burghezo-democratic, dar în fond aplica politica sovietică, corespundea intereselor Rusiei Sovietice, care căuta să-și asigure un răgaz mai îndelungat pe Frontul de est și să evite un război cu Japonia. În același timp, crearea unui stat „tampon” în Extremul Orient era o măsură dictată de împrejurări. După cum a relevat V. I. Lenin, „împrejurările au dus la crearea unui stat-tampon, sub forma Republicii Extremului Orient” (vezi volumul de față, p. 97).
- După curățirea teritoriului din Extremul Orient (cu excepția

- Sahalinului de nord) de intervenționiști și albgardiști, Adunarea populară a Republicii Extremului Orient a adoptat, la 14 noiembrie 1922, hotărârea de a se uni cu R.S.F.S.R. — 63.
- 49 V. I. Lenin se referă la broșura „Cu privire la concesiuni. Decretul din 23 noiembrie 1920 al Consiliului Comisarilor Poporului. Textul decretului. Obiectivele concesiunilor. Hărți”. Moscova, 1920. — 69.
- 50 Este vorba de proiectul unui acord comercial între Marea Britanie și R.S.F.S.R., care a fost înmînat, la 29 noiembrie 1920, de Wise, ministrul comerțului al Marii Britanii, lui L. B. Krasin, șeful delegației comerciale sovietice la Londra. Tratatul în legătură cu normalizarea relațiilor economice și politice, care începuseră în mai 1920, erau târăgănite, iar câteodată erau chiar întrerupte din vina guvernului englez. Ele s-au încheiat la 16 martie 1921 prin semnarea unui acord comercial. — 71.
- 51 „*Popoarele din Orient*” — revistă lunară, organ al Consiliului de propagandă și acțiune al popoarelor din Orient. Editarea acestei reviste a fost hotărîtă la primul congres al popoarelor din Orient care a avut loc la Baku între 1 și 7 septembrie 1920. A apărut un singur număr în octombrie 1920 la Baku, în limbile rusă, turcă, persană și arabă. — 72.
- 52 Lenin se referă la proiectul de lege „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești”, pe care Consiliul Comisarilor Poporului l-a înaintat Prezidiului C.E.C. din Rusia pentru a fi aprobat la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor. A fost publicat în „Izvestia” nr. 281 din 14 decembrie 1920.
- Acest proiect prevedea o îmbinare a măsurilor de reglementare de către stat a dezvoltării agriculturii cu cointeresarea personală a țăranilor în ridicarea productivității gospodăriilor lor. Proiectul a fost adoptat de către Congres în unanimitate. — 79.
- 53 *Conferința generală a șefelor de secții guberniale pentru munca în rîndurile femeilor* a avut loc la Moscova între 1 și 6 decembrie 1920. La lucrările ei au participat peste 200 de delegate, care reprezentau 5 republici, 65 de gubernii și 5 regiuni. La conferință au fost prezentate raportul cu privire la situația internațională și internă a țării, raportul secției C.C. cu privire la munca în rîndurile femeilor; totodată au fost dezbătute probleme privind sarcinile imediate ale secțiilor pentru munca în rîndurile femeilor, precum și probleme ale protecției mamei și copilului. O atenție deosebită a fost acordată sarcinilor de producție, desfășurării propagandei pe linie de producție, participării muncitoarelor la activitatea sindicatelor și a Inspecției muncitorești-țărănești.
- Telefonogramei de salut adresate de V. I. Lenin participantelor la conferință i s-a dat citire în ședința de la 6 decembrie. — 86.

54 Proiectul de hotărâre cu privire la reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățământ, prezentat de V. I. Lenin cu adaugirea punctului 2, a fost adoptat de plenara din 8 decembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia.

La punctul 2 se spune : „Conducerea muncii Comisariatului Poporului pentru învățământ în domeniul organizatoric și administrativ pe scara întregii țări, precum și în însuși aparatul Comisariatului poporului pentru învățământ, este înfăptuită de comisarul poporului numai prin locțiitorul său“.

Problema reorganizării muncii Comisariatului poporului pentru învățământ a fost pusă de Lenin în noiembrie 1920 (vezi volumul de față, p. 394). Necesitatea acestei reorganizări era dictată de faptul că munca și structura comisariatului nu corespundeau noilor sarcini în domeniul învățământului public, apărute în urma trecerii la construcția socialistă pașnică. Din inițiativa lui Lenin, Biroul Politic al C.C. a instituit, la 24 noiembrie 1920, o comisie alcătuită din A. V. Lunacearski (cu dreptul de a fi înlocuit de M. N. Pokrovski), E. A. Litkens și N. P. Gorbunov (cu dreptul de a fi înlocuit de V. I. Soloviev) pentru elaborarea planului de reorganizare a aparatului acestui comisariat.

Proiectul „Regulamentului de funcționare a Comisariatului poporului pentru învățământ“, elaborat de Litkens și Soloviev, nu l-a satisfăcut pe Lenin. Comunicând acest lucru într-o scrisoare adresată la 29 noiembrie lui Lunacearski, Vladimir Ilici și-a expus considerentele sale prealabile cu privire la reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățământ (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 179—180).

La plenara din 8 decembrie a C.C. al P.C. (b) din Rusia, „Regulamentul de funcționare a Comisariatului poporului pentru învățământ“ a fost discutat, dar n-a fost aprobat. Lenin considera că proiectul de reorganizare generală a Comisariatului poporului pentru învățământ trebuie pregătit mai temeinic și apoi discutat la o consfătuire de partid în legătură cu învățământul public. —

La consfătuirea care a avut loc între 31 decembrie 1920 și 4 ianuarie 1921, dezbaterile s-au redus la considerații generale. În legătură cu aceasta, Lenin a dat indicații ca aplicarea rezoluțiilor cu privire la reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățământ, adoptate de consfătuire (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXVI, p. 164), să fie suspendată. La 26 ianuarie, plenara C.C. ia din nou în discuție problema acestui comisariat și instituie o comisie, în frunte cu Lenin, pentru elaborarea unui proiect de reorganizare generală. De aici înainte Lenin începe să se ocupe intens cu studiul problemelor legate de reorganizarea acestui comisariat. La 28 ianuarie, într-o scrisoare adresată membrilor colegiului Comisariatului poporului pentru învățământ, Lenin cere să i se trimită de urgență materiale în legătură cu școlile de toate categoriile, precum și textul legilor în vigoare (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XXXV, p. 211—212). În Arhiva centrală de partid

a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S. se păstrează următorul document al lui Lenin :

„Decret cu privire la ucenicie : 29. VII. 1920 (nr. 70, p. 325) ;
Regulamentul școlii unice a muncii.
 16. X. 1918 (Colecția de legi nr. 74, p. 812) ;

Direcția generală a învățământului profesional. 29.I.1920 (nr. 6, p. 41)“.

Pe cât se vede, e vorba de o listă de materiale cerute de Lenin sau care i-au fost trimise lui.

La 20 și 31 ianuarie și la 2 februarie au avut loc ședințele Comisiei sub președinția lui Lenin. Comisia a ajuns la concluzia că reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămînt nu trebuie să se reducă la adoptarea unui regulament. Lenin considera că e nevoie și de directive politice, după care să se orienteze lucrătorii comuniști din acest comisariat atunci cînd e vorba de îndreptarea unor hotărîri greșite adoptate de consfătuirea de partid pentru problemele învățămîntului. La propunerea lui Lenin, la 2 februarie Biroul Politic al Comitetului Central a acordat comisiei dreptul de a da, în numele Comitetului Central, directive colegiului Comisariatului poporului pentru învățămînt. La 5 februarie, în nr. 25 al ziarului „Pravda“ au fost publicate „Directivele Comitetului Central către lucrătorii comuniști din Comisariatul poporului pentru învățămînt“, scrise de Lenin (vezi volumul de față, p. 333—335).

La 11 februarie, Consiliul Comisarilor Poporului a aprobat „Regulamentul de funcționare a Comisariatului poporului pentru învățămînt“, care a fost elaborat de membrii comisiei și redactat de Lenin. El a fost publicat în nr. 33 din 15 februarie al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia“ și, pe baza lui, în cursul anului 1921 a fost îndeplinită reorganizarea acestui comisariat. — 89.

- 55 Prezentul document a fost inclus în textul hotărîrii adoptate de plenara din 20 decembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la crearea unui organ special de presă pentru problemele de producție. — 91.
- 56 *Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia* a avut loc la Moscova între 22 și 29 decembrie 1920. Prin componența sa, el a fost cel mai numeros dintre toate congresele de pînă atunci ale Sovietelor : la lucrările lui au participat 2537 de delegați, dintre care 1728 cu vot deliberativ și 809 cu vot consultativ. Componența pe partide a delegaților era : comuniști — 91,7%, simpatizanți — 2,7%, fără partid — 3,9%, menșevici — 0,3%, bundiști — 0,3%, socialiști-revoluționari de stînga — 0,15%, anarhiști — 0,15%, membri ai altor partide — 0,8%. O asemenea componență a congresului constituia o dovadă concretă a creșterii prestigiului partidului comunist și ea arăta în mod vădit că partidele mic-burgeze, care se demascaseră în fața poporului

ca partide contrarevoluționare antisovietice, din punct de vedere politic mergeau spre pieire.

Congresul a avut loc într-o perioadă când războiul împotriva intervenției militare străine și a forțelor contrarevoluționare interne se încheia cu succes și când frontul economic devenise „preocuparea cea mai importantă, preocuparea principală” (vezi volumul de față, p. 142). Pe ordinea de zi figurau următoarele probleme : raportul de activitate al Comitetului Executiv Central din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului ; electrificarea Rusiei, refacerea industriei și a transporturilor, dezvoltarea producției agricole și sprijinirea gospodăriei țărănești, îmbunătățirea activității organelor sovietice și lupta împotriva birocratismului. Principalele probleme de pe ordinea de zi au fost în prealabil discutate la ședințele fracțiunii P.C. (b) din Rusia. Pentru o analiză aprofundată și multilaterală a problemelor au fost instituite, de către congres, trei comisii : industrială, agricolă și de construcție sovietică.

Lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea directă a lui V. I. Lenin. La ședința plenară din 22 decembrie el a prezentat raportul de activitate al C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului, iar la cea din 23 decembrie a rostit cuvântul de încheiere la raport. În afară de aceasta, el a luat de șase ori cuvântul la ședințele fracțiunii comuniste de la congres (la 21, 22, 24 și 27 decembrie) în problema concesiunilor și în cadrul discuțiilor pe marginea proiectului de lege cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești.

La raportul de activitate al C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului, prezentat de Lenin, congresul a adoptat, cu o imensă majoritate de voturi, o rezoluție în care aprobă activitatea guvernului. Încercarea reprezentanților partidelor mic-burgeze, care făceau declarații antisovietice, de a face să fie votat proiectul lor de rezoluție a primit o ripostă unanimă din partea delegaților la congres.

Cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor a adoptat planul de electrificare a țării (planul GOELRO), întocmit din inițiativa lui Lenin și după indicațiile date de el. Acesta a fost primul plan economic de perspectivă al Statului sovietic, pe care Lenin l-a calificat drept un „al doilea program al partidului”. Rezoluția adoptată la raportul lui G. M. Krjijanovski a fost scrisă de Lenin (vezi volumul de față, p. 205—206).

Una din principalele probleme de pe ordinea de zi a congresului a fost proiectul de lege cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 14 decembrie 1920. Subliniind importanța acestui proiect, Lenin spunea că în jurul lui „se grupează, ca în jurul unui focar, sute de hotărâri și de proiecte de lege ale Puterii sovietice” (vezi volumul de față, p. 153). Principalele teze ale proiectului de lege au fost discutate, cu participarea lui V. I. Lenin, la

consfătuirea neoficială din 22 decembrie a țăranilor fără partid, delegați la congres, precum și la 24 și 27 decembrie în cadrul fracțiunii P.C. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 185—204, 400—405). Proiectul a fost adoptat în unanimitate de către congres.

Trecerea la construcția pașnică făcea să fie necesare îmbunătățirea și reorganizarea întregului aparat sovietic. Congresul a adoptat o amplă hotărâre cu privire la construcția sovietică, prin care erau reglementate relațiile dintre organele centrale și cele locale ale puterii și administrației de stat. Un loc important în lucrările congresului îl-au ocupat problemele reorganizării întregului sistem de conducere a economiei naționale potrivit cu noile sarcini economice. Congresul a aprobat noul regulament de funcționare al Consiliului Muncii și Apărării.

Congresul al VIII-lea al Sovietelor a instituit ordinul „Steagul Roșu al Muncii“, ca semn de distincție pentru abnegație, inițiativă, sîrguință și spirit de organizare în îndeplinirea sarcinilor economice. — 93.

- 57 În seara zilei de 21 decembrie 1920, la o ședință a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII Congres general al Sovietelor, care a avut loc în Sala coloanelor a Casei sindicatelor, V. I. Lenin a prezentat un raport cu privire la concesiuni și a rostit respectivul cuvînt de încheiere.

Fracțiunea a ținut ședință în ajunul deschiderii congresului. Ea a discutat ordinea de zi a congresului și modul în care urmau să se desfășoare lucrările. A fost adoptată hotărârea ca „Raportul Comitetului Executiv Central din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la politica externă și internă“ (vezi volumul de față, p. 133—167), raportul „Cu privire la dezvoltarea agriculturii și sprijinirea gospodăriilor țărănești“ și cel „Cu privire la îmbunătățirea activității organelor sovietice centrale și locale și lupta împotriva birocratismului“ să fie în prealabil discutate la ședințele fracțiunii. — 95.

- 58 Pe cît se pare, V. I. Lenin se referă la culegerea „Golgota roșie“, consacrată memoriei celor căzuți victime agresorilor japonezi. — 97.
- 59 La 26 mai 1919, Consiliul suprem al Antantei a adresat lui Kolceak o notă semnată de Wilson, Lloyd George, Clemenceau, Orlando și Saiondži, în care se spunea că Antanta este dispusă să-l recunoască și să-l ajute cu echipament, alimente și muniții, pentru ca să devină cîrmuitor al întregii Rusii. La rîndul lor, aliații îi cereau să îndeplinească și el anumite condiții: după ocuparea Moscovei să convoace o Adunare constituantă, să recunoască independența Poloniei și a Finlandei; în caz că nu va putea să reglementeze relațiile cu Estonia, Letonia, Lituania, regiunile caucaziene și transcaucaziene, să supună această chestiune spre rezolvare Ligii Națiunilor, iar pînă atunci să considere aceste teritorii drept autonome ș.a.m.d. În scrisoarea sa de răspuns adresată Consiliului suprem al Antantei, Kolceak se declara de

acord cu o serie de condiții puse de aliați. La 12 iulie, Anglia, Franța, S.U.A. și Italia au declarat că răspunsul lui Kolceak este satisfăcător și au confirmat încă o dată hotărârea lor de a-l sprijini. — 99.

- 60 „Comitetele de acțiune” („Consiliile de acțiune”), create de muncitorii englezi pentru a împiedica intrarea Angliei în război împotriva Rusiei Sovietice, au început să ia ființă pe la începutul lunii august 1920. Pe la sfârșitul acestei luni erau în Anglia peste 150 de organizații de acest fel, iar în timp de o lună numărul lor s-a dublat. Un rol însemnat în organizarea „Comitetelor de acțiune” a avut Partidul Comunist din Marea Britanie. Sub presiunea mișcării revoluționare de masă, „Comitetul de acțiune” central, care avea în frunte pe liderii oportuniști ai trade-unionurilor și ai Partidului laburist, a fost nevoit să ia atitudine împotriva politicii antisovietice duse de guvern. Dar atunci când guvernul, speriat de creșterea avântului revoluționar, a renunțat la războiul cu Rusia Sovietică, Comitetul s-a abținut de la o desfășurare mai amplă a luptei și a început să restrângă activitatea organizațiilor locale. Aceasta a dus la subminarea muncii „Comitetelor de acțiune” și la slăbirea mișcării; la începutul anului 1921 aceste comitete și-au încetat existența. — 104.
- 61 Este vorba de condițiile de primire în Internaționala Comunistă, adoptate la 6 august 1920 de către cel de-al II-lea Congres al Cominternului. Aceste condiții au fost în prealabil discutate în cadrul unei comisii alese de congres. Din această comisie făceau parte reprezentanți ai partidelor comuniste din Rusia, Germania, Bulgaria, S.U.A., Ungaria, Austria, Olanda, ai organizației „Muncitorii industriali ai lumii” din Irlanda, ai aripii de stînga a Partidului social-democrat din Elveția și ai grupului comunist din Franța. La lucrările acestei comisii a participat îndeaproape și V. I. Lenin. La baza lucrărilor ei au stat tezele lui Lenin „Condițiile de primire în Internaționala Comunistă” (vezi Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 204—210, 211). La 29 iulie comisia a supus aceste teze spre dezbateră congresului. — 106.
- 62 Lenin se referă la *primul Congres al popoarelor din Orient*, care a avut loc între 1 și 7 septembrie 1920 la Baku. La acest congres au luat parte 1 891 de delegați, care reprezentau 37 de naționalități (din Caucaz, Asia Centrală, Afganistan, Egipt, India, Iran, China, Coreea, Siria, Turcia, Japonia și din alte țări). Din delegații veniți la congres două treimi (1 273 de delegați) erau comuniști. În ajunul deschiderii congresului, la 31 august, a avut loc adunarea solemnă a Sovietului de deputați ai muncitorilor, ostașilor roșii și marinariilor din Baku și a Congresului sindicatelor din Azerbaidjan, care a salutat pe delegații veniți la congres. Congresul a fost salutat și de reprezentanții unor partide comuniste

din Europa și America : Belá Kun (Ungaria), Thomas Quelch (Anglia), John Reed (S.U.A.) și alții.

Congresul popoarelor din Orient a dezbătut următoarele probleme : 1) Situația internațională și sarcinile popoarelor muncitoare din Orient ; 2) Problema națională și cea colonială ; 3) Problema agrară ; 4) Sovietele în Orient ; 5) Problema organizatorică ș.a. Pentru pregătirea materialelor, la congres au fost create patru comisii : pentru problema agrară, pentru problema națională și cea colonială, pentru problema construcției sovietice și pentru problema organizatorică.

Congresul popoarelor din Orient a aderat la hotărârile adoptate de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste și, pe baza lor, a elaborat o serie de rezoluții. El a hotărât să publice un apel către popoarele din Orient, pe care să le cheme la luptă împotriva colonialiștilor, și apelul către oamenii muncii din Europa, America și Japonia, pe care să-i cheme să sprijine mișcarea de eliberare a popoarelor din Orient. În vederea aplicării hotărârilor adoptate, congresul a creat un organ permanent pe lângă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste : Consiliul de propagandă și acțiune al popoarelor din Orient.

Vorbind despre Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste și despre primul Congres al popoarelor din Orient, V. I. Lenin a subliniat : „Acestea au fost congrese internaționale, care i-au unit pe comuniști și au demonstrat că în toate țările civilizate și în toate țările înapoiate din Orient steagul bolșevic, programul bolșevismului, modul de acțiune al bolșevicilor reprezintă pentru muncitorii din toate țările civilizate și pentru țăranii din țările coloniale înapoiate steagul salvării, steagul luptei ; că în cursul acestor trei ani Rusia Sovietică într-adevăr nu numai că i-a respins pe toți acei care au încercat s-o sugrume, dar și-a câștigat și simpatia oamenilor muncii din întreaga lume..“ (Opere complete, vol. 41, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 356—357). — 106.

- 63 *Liga Națiunilor* — organizație internațională creată în 1919 la Conferința de pace de la Paris de către puterile învingătoare în primul război mondial, care, deși proclamau formal ca scop al Ligii promovarea colaborării internaționale și menținerii păcii și securității internaționale, în realitate urmăreau păstrarea cuceririlor teritoriale și a raportului de forțe existent la încheierea păcii. Pactul de constituire a Ligii Națiunilor a fost semnat inițial de 44 de state, printre care și România. Deși S.U.A. au fost unul dintre inițiatorii Ligii Națiunilor, ele nu au semnat pactul, deoarece nu au ratificat tratatul de la Versailles, a cărui parte integrantă a fost pactul Ligii Națiunilor. În 1934 au părăsit Liga Națiunilor Japonia și Germania, care adoptaseră o orientare fațăș agresivă în politica lor. În același an, U.R.S.S. a intrat în Ligă spre a folosi orice posibilitate de a frâna agresiunea. Nicolae Titulescu, reprezentantul permanent al României în anii 1928—1932, ales de două ori (în 1930 și 1931) președinte al

Adunării Ligii Națiunilor, a luptat și pentru orientarea Ligii pe un făgaș constructiv și adoptarea unor măsuri eficace împotriva agresiunii. Datorită politicii statelor imperialiste, Liga Națiunilor n-a constituit o piedică în calea agresorilor și a dezlănțuirii celui de-al doilea război mondial; ea și-a încetat de fapt activitatea în 1940 și a fost dizolvată în 1946. — 107.

- 64 *Spartachiștii* — membrii organizației revoluționare a social-democrațiilor de stînga din Germania, înființată la începutul primului război mondial de către K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, J. Marchlewsky, L. Ioghies (Tyszka) și W. Pieck. Spartachiștii au desfășurat activitate de propagandă revoluționară în sînul maselor, au organizat ample acțiuni împotriva războiului, au condus o serie de greve, au demascarat caracterul imperialist al războiului mondial și trădarea comisă de liderii oportuniști ai social-democrației. Totuși, într-o serie de probleme teoretice și politice de cea mai mare importanță au comis greșeli serioase. Lenin a criticat în repetate rînduri greșelile social-democrațiilor de stînga din Germania, ajutîndu-i să adopte o poziție justă (vezi, de pildă, lucrările „Broșura lui Junius“, „Programul militar al revoluției proletare“, în Opere complete, vol. 30, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16, 133—145).

În aprilie 1917, spartachiștii au intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, de orientare centristă, însă și-au păstrat independența lor organizatorică. În noiembrie 1918, în timpul revoluției din Germania, spartachiștii au constituit „Uniunea Spartacus“ și, publicînd la 14 decembrie 1918 un program propriu, au rupt cu „independenții“. La congresul de constituire, care a avut loc între 30 decembrie 1918 și 1 ianuarie 1919, spartachiștii au înființat Partidul Comunist din Germania. — 108.

- 65 Decretul Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la concesiuni, hărțile concesiunilor forestiere, agricole și miniere, precum și o serie de articole scrise de lucrători sovietici cu funcții de conducere au fost publicate în 1921, în limba germană, în nr. 1—2 al revistei „Russische Korrespondenz“. — 110.
- 66 Este vorba de adunarea din 6 decembrie 1920 a activului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia. — 115.
- 67 *Suharevka* — piață din Moscova, situată în jurul turnului Suharev, construit în anul 1692, pe vremea lui Petru I. În anii intervenției militare străine și ai războiului civil a fost un centru de speculă. De atunci Suharevka a devenit un sinonim al comerțului „liber“, particular. În decembrie 1920, Sovietul din Moscova a adoptat hotărîrea de a închide această piață. În anii n.e.p.-ului, ea a apărut din nou și a dăinuit pînă în 1932, cînd a fost închisă definitiv. În 1934 turnul Suharev a fost demolat, pentru că împiedica circulația.

- Astăzi, pe teritoriul fostei piețe Suharevka se află Piața colhoznică. — 118.
- 68 Potrivit hotărârii plenarei din 8 decembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia, Congresul al X-lea urma să fie convocat în februarie 1921. În ianuarie Comitetul Central, dînd urmare cererii organizațiilor locale, a luat hotărîrea ca congresul să se țină în martie. — 124.
- 69 La 10 august 1920, guvernul Franței a declarat oficial că-l recunoaște pe Vranghel drept „cîrmuitor al Sudului Rusiei“ și a numit ca reprezentant diplomatic pe lîngă „guvernul“ lui pe de Martel, care pînă atunci fusese reprezentant al Franței pe lîngă Kolceak, iar apoi pe lîngă guvernele burheze din Caucaz. — 134.
- 70 Tratatul cu privire la stabilirea relațiilor de prietenie între R.S.F.S.R. și Persia a fost semnat la 26 februarie 1921 la Moscova, cu toate piedicile puse de cercurile guvernante engleze. El se întemeia pe principiile coexistenței pașnice și ale colaborării între state, și anume pe egalitate, respectarea suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Prin acest tratat erau anulate toate acordurile încheiate de Rusia țaristă cu Persia și state terțe, care prejudiciau interesele suverane ale poporului iranian. Persiei îi erau restituite toate concesiunile pe care le obținuse Rusia țaristă pe teritoriul ei. Guvernul sovietic renunța la orice drepturi asupra împrumuturilor acordate Persiei de guvernul țarist. O importanță deosebită aveau acele articole din tratat prin care ambele părți se obligau să nu admită formarea sau existența pe teritoriul lor a unor organizații sau grupuri avînd drept scop lupta împotriva Rusiei sau a Persiei. Acesta a fost primul tratat bazat pe egalitate în drepturi încheiat de Persia. — 137.
- 71 *Biroul central de propagandă pe linie de producție de pe lîngă C.C.S. din Rusia* a fost înființat în urma unei hotărîri adoptate, la 8 decembrie 1920, de C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din acest birou făceau parte reprezentanți ai C.C. al P.C. (b) din Rusia, ai C.C.S. din Rusia, ai Consiliului economic superior, ai Comitetului general pentru educația politică, ai Direcției generale a învățămîntului profesional și ai Comisariatului poporului pentru agricultură. La 21 ianuarie 1921, Biroul Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia a aprobat regulamentul de funcționare a acestui birou, în care erau definite țelurile și sarcinile organelor de propagandă pe linie de producție, atît ale celor centrale, cît și ale celor locale, precum și structura lor. Acestui Birou central îi revenea misiunea de a elabora un plan general de activitate, de a conduce și controla activitatea de agitație și propagandă pe linie de producție desfășurată de către diferite organe și instituții. — 147.
- 72 *Ordinul nr. 1042* a fost emis de Direcția generală a căilor de comunicație la 22 mai 1920. În acest ordin era vorba de repararea

- locomotivelor distruse în timpul războiului mondial și al războiului civil. Ordinul fixa un termen de patru ani și jumătate, cu începere de la 1 iulie 1920, în cursul căruia procentul de locomotive aflate la revizie trebuia să se reducă de la 60 la 20. — 158.
- 73 Este vorba de broșura lui S. I. Gusev „Un plan economic unic și un aparat economic unic“, publicată în preajma celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Broșura lui precedentă „Probleme actuale ale construcției economice (Cu privire la tezele C.C. al P.C. din Rusia)“ apăruse înainte de Congresul al IX-lea al partidului. În raportul prezentat la acest congres, la 29 martie 1920, Lenin a făcut aprecieri pozitive în legătură cu această broșură (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 40, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 267—268). — 160.
- 74 La invitația țăranilor din satul Kașino, plasa Iaropol, județul Volokolamsk, gubernia Moscova, în ziua de 14 noiembrie 1920, V. I. Lenin, împreună cu N. K. Krupskaia, a luat parte la inaugurarea unei centrale electrice. El a stat de vorbă cu țăranii și, la mitingul care a avut loc aici, a rostit o cuvântare despre situația internațională și despre importanța pe care o prezintă electrificarea pentru economia națională. V. I. Lenin și N. K. Krupskaia s-au fotografiat împreună cu un grup de țărani din satul Kașino care au participat la acest miting. — 165.
- 75 Cuvântarea rostită de V. I. Lenin în seara zilei de 22 decembrie 1920, la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, era un răspuns la intervențiile din cadrul discuțiilor purtate de membrii acestei fracțiuni pe marginea „Raportului Comitetului Executiv Central din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la politica externă și internă“. — 168.
- 76 *Nota lui Curzon* a fost prilejuită de succesele repurtate de Armata Roșie, care în vara anului 1920 a alungat pe cotoptorii albgardiști polonezi din Ucraina și din Belorusia. Trupele sovietice, desfășurând ofensiva, au ajuns pînă aproape de Lvov și de Varșovia; armata poloneză era pe punctul de a fi complet zdrobită. Pentru a împiedica înaintarea Armatei Roșii și a preveni o prăbușire posibilă a Poloniei panilor și zdrobirea lui Vranghel, guvernul Angliei a trimis, la 11 iulie 1920, Uniunii Sovietice o notă semnată de ministrul de externe Curzon. Nota conținea cererea ultimativă de a opri ofensiva Armatei Roșii, de a încheia un armistițiu cu Polonia și de a înceta războiul împotriva lui Vranghel. În această notă se făcea propunerea de a stabili granița de stat dintre Polonia și Rusia Sovietică pe așa-zisa „linie Curzon“, care urma să treacă cam pe la 50 km est de Grodno, prin Nemirov și Brest-Litovsk, spre Peremîșl și Carpați. Guvernul englez își oferea oficiile de mediator și, în numele Consiliului suprem al Antantei, amenința că, în caz de respingere a ultima-

tumului, va acorda Poloniei ajutor „cu toate mijloacele de care dispune“.

În nota sa de răspuns, care a fost întocmită pe baza propunerilor lui V. I. Lenin, guvernul sovietic a respins în mod categoric mediația lui Curzon și a insistat ca tratativele să fie purtate direct cu Polonia. Guvernul sovietic și-a exprimat protestul său împotriva încercărilor întreprinse de Antantă de a anexa Crimeea și a declarat că acceptă să garanteze securitatea personală a lui Vranghel și a trupelor lui numai cu condiția unei capitulări imediate, fără rezerve. — 170.

77 Este vorba de numărul funcționarilor din toate instituțiile administrative, economice și culturale care se aflau pe atunci în subordinea Sovietului din Moscova. — 171.

78 Pe cât se pare, V. I. Lenin se referă la următorul pasaj din „Programul Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia“, „În întreaga sa muncă la sate, P.C. (b) din Rusia se sprijină, ca și pînă acum, pe păturile proletare și semiproletare ale satului, le organizează, în primul rînd, într-o forță de sine stătătoare, creînd celule de partid la sate, organizații ale sărăcimii, syndicate de tip special ale proletarilor și semiproletarilor satului etc., apropiindu-le prin toate mijloacele de proletariatul orășenesc și smulgîndu-le de sub influența burgheziei sătești și a intereselor de mici proprietari“ („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 438). — 177.

79 V. I. Lenin se referă la următorul pasaj din „Programul Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia“: „Participarea sindicatelor la conducerea economiei și atragerea de către ele a maselor largi la această conducere este totodată principalul mijloc de luptă împotriva birocratizării aparatului economic al Puterii sovietice și permite să se organizeze un control cu adevărat al poporului asupra rezultatelor producției“ („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 435). — 178.

80 La 22 decembrie 1920, V. I. Lenin a participat la consfătuirea neoficială a țaranilor fără partid, delegați la Congresul al VIII-lea al Sovietelor, care a fost organizată, la cererea lui, de președintele C.E.C. din Rusia, M. I. Kalinin. Consfătuirea era consacrată unei discuții prealabile a decretului cu privire la întărirea și dezvoltarea agriculturii, adoptat de Consiliul Comisarilor Poporului la 14 decembrie și pus în discuția congresului. Lenin, care a urmărit cu mare atenție dezbaterile, a făcut scurte însemnări despre cele spuse de vorbitori (vezi volumul de față, p. 400—405). — 181.

81 Este vorba de organizația internațională creată de liderii oportuniști și alcătuită din partidele și grupurile socialiste centriste, care,

sub presiunea maselor revoluționare, s-au retras din Internaționala a II-a. Această uniune, cunoscută sub denumirea de „Internaționala a II^{1/2}” sau „Internaționala de la Viena” (denumirea oficială „Uniunea internațională a partidelor socialiste”), s-a constituit la Conferința de la Viena din februarie 1921. Criticînd în vorbe Internaționala a II-a, liderii Internaționalei a II^{1/2} promovau, de fapt, în toate problemele mai importante ale mișcării proletare o politică oportunistă scizionistă în rîndurile clasei muncitoare, iar uniunea creată de ei căutau s-o folosească drept mijloc de contracarare a influenței crescînde a comuniștilor asupra maselor muncitorești. „Domnii din Internaționala a II^{1/2}, care doresc să se numească revoluționari, se dovedesc a fi în fapt, în fiecare situație serioasă, niște contrarevoluționari, căci lor le este frică de distrugerea prin violență a vechiului aparat de stat și n-au încredere în forțele clasei muncitoare” (V. I. Lenin, Opere, vol. 33, București, E.S.P.L.P. 1957, p. 5).

În mai 1923, Internaționalele a II-a și a II^{1/2} s-au unit, formînd așa-zisa Internațională Muncitorească Socialistă. — 181.

- 82 Ședința din dimineața zilei de 24 decembrie 1920 a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor a fost consacrată problemei refacerii agriculturii, care reprezenta una dintre problemele centrale înscrise pe ordinea de zi a congresului. Proiectul de lege „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești”, adoptat la 14 decembrie de Consiliul Comisarilor Poporului și prezentat congresului spre examinare, a stîrnit un mare interes.

După o analiză preliminară în ședința fracțiunii, proiectul de lege a fost prezentat la ședința plenară a congresului, iar apoi transmis spre studiere comisiei agricole, care a introdus în el o serie de amendamente și completări. Proiectul, astfel modificat în comisie, a fost din nou dezbătut în ședințele din 25 și 27 decembrie ale fracțiunii. Numai după această dezbateră amănunțită și aprofundată el a fost adoptat de congres în ziua de 28 decembrie. — 185.

- 83 Lenin se referă la o teză formulată de el în raportul cu privire la munca la sate, prezentat la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia la 23 martie 1919 : „Violența față de țărănimca mîlocașă este cel mai mare rău” (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 38, București, Editura politică, 1966, ed. a doua, p. 198). — 185.
- 84 Lenin se referă la legea socializării pămîntului, adoptată, la 18 (31) ianuarie 1918, de către cel de-al III-lea Congres general al Sovietelor din Rusia și publicată la 19 februarie în nr. 28 al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”. În articolul 6 se spune : „Întregul inventar agricol viu și mort proprietate particulară trece, fără nici o răscumpărare, din gospodăriile care nu sînt baze pe muncă proprie, la dispoziția — în funcție de importanța

- lor — a secțiilor agrare ale Sovietelor județene, guberniale sau a Sovietului federal“. — 188.
- 85 Cu prilejul discutării proiectului de rezoluție al celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești“, fracțiunea comunistă de la congres s-a pronunțat pentru scoaterea punctelor referitoare la premierea personală a gospodarilor individuali. La 27 decembrie 1920, plenara Comitetului Central, examinând această problemă, a constatat că fracțiunea de la congres a adoptat o hotărâre greșită și a propus ca ea să fie reexaminată. Plenara a adoptat proiectul de hotărâre propus de V. I. Lenin, în care erau stabilite condițiile și principiile de premiere a gospodarilor individuali (vezi volumul de față, p. 208). Plenara l-a însărcinat pe Lenin să prezinte în fața fracțiunii un referat în acest sens. După ce a ascultat expunerea lui, fracțiunea a anulat hotărârea ei anterioară. — 193.
- 86 *Ordinul „Steagul Roșu al Muncii“* a fost instituit, printr-o hotărâre a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, ca o distincție pentru grupuri de oameni ai muncii sau cetățeni izolați care au dat dovadă de abnegație, spirit de inițiativă, sîrguință și aptitudini organizatorice în îndeplinirea sarcinilor economice. — 197.
- 87 Este vorba de Eremin, delegat la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — 199.
- 88 După ce V. I. Lenin și-a rostit cuvîntarea sa la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor (vezi volumul de față, p. 193—198), au început dezbaterile. Ostașul roșu Eremin, țaran mijlocăș, luînd cuvîntul, a încercat să demonstreze că, oricum, chiaburii tot vor reuși să le ia săracilor caii și inventarul agricol. El a dat următorul exemplu: în județul Kozlov din gubernia Tambov, niște țărani săraci, neavînd ce mînca, au fost nevoiți să-și vîndă caii chiaburilor pe cîte 5 puduri de cereale. — 200.
- 89 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 483. — 204.
- 90 Aici, V. I. Lenin răspunde la o întrebare ce i-a fost pusă după cuvîntarea rostită la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor. Cel ce a pus întrebarea și-a exprimat bănuiala că hotărîrea adoptată de plenara Comitetului Central (vezi adnotarea 85) trebuie să conțină nисcai greșeli serioase din moment ce a fost nevoie de prestigiul lui V. I. Lenin pentru a o apăra. — 204.
- 91 Punctele cu privire la premierea gospodarilor individuali au fost adoptate la 27 noiembrie 1920 de plenara Comitetului Central

și au intrat în rezoluția „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești“, adoptată de cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — 208.

- 92 Este vorba de insurecția armată care a avut loc la Moscova în decembrie 1905, în timpul primei revoluții ruse. După exemplul Moscovei, în decembrie 1905 și în ianuarie 1906 au izbucnit insurecții armate într-o serie de alte localități: Nijni Novgorod, Rostov pe Don, Novorossiisk, Donbass, Ekaterinoslav, Perm (Motoviliha), Ufa, Krasnoiarsk, Cita. Mari acțiuni armate au avut loc în Transcaucazia, în Polonia, în Ținutul baltic și în Finlanda. Dar toate aceste insurecții izolate au fost înăbușite cu cruzime de către guvernul țarist.

Insurecția armată din decembrie reprezintă punctul culminant al revoluției. Dând o înaltă apreciere acestei insurecții, Lenin scria: poporul „a primit botezul focului. S-a călit în focul insurecției. A pregătit coortele de luptători care aveau să învingă în 1917“ (volumul de față, p. 209—210). În legătură cu insurecția armată din decembrie, vezi articolul lui Lenin „Invățămintele insurecției din Moscova“ (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 13, București, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 365—373). — 209.

- 93 Cuvîntarea rostită la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova, care a avut loc în ziua de 30 decembrie 1920 la Teatrul Mare, a fost prima expunere făcută de V. I. Lenin în fața activului de partid în legătură cu discuția privitoare la rolul și sarcinile sindicatelor în construirea socialismului.

Discuția a fost impusă partidului de către Troțki, care la ședința din 3 noiembrie a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor s-a ridicat împotriva liniei partidului, îndreptată spre lărgirea democrației în syndicate, și a adresat îndemnul de a „strînge șurubul comunismului de război“.

Esena divergențelor o constituia dezacordul cu privire la „metodele de apropiere de mase, de cucerire a maselor, de stabilire a legăturii cu ele“ (volumul de față, p. 215). Divergențele care s-au manifestat în ședința fracțiunii au fost puse în discuția plenary C.C. al P.C. (b) din Rusia. Totuși, spre sfîrșitul lunii decembrie discuția cu privire la syndicate a căpătat amploare, ieșind din cadrul Comitetului Central. La 24 decembrie Troțki a luat cuvîntul la o adunare a activiștilor mișcării sindicale și a delegaților la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor. La 25 decembrie el a publicat o broșură care a marcat constituirea unei fracțiuni antipartinice, ceea ce a servit drept semnal pentru manifestarea unor alte grupuri antipartinice, și anume a grupului „tampon“, a „opoziției muncitorești“, a „centralismului democratic“ etc.

Lenin a fost împotriva acestei discuții, considerînd că ea ar abate atenția și forțele partidului de la rezolvarea unor sarcini economice vitale, avînd ca obiectiv lupta împotriva ruinei economice și a foametei. Totuși, date fiind manifestările opoziționiștilor, el a dus o luptă hotărîită împotriva lor, îndreptînd principala lovitură împotriva troțkiștilor, care constituiau principala forță a grupărilor antipartinice. Într-o serie de cuvîntări ulterioare, precum și în articolele „Criza din partid“, „Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin“ (vezi volumul de față, p. 244—255 și 275—318), Lenin a dezvăluit adevăratul sens al luptei din sinul partidului, a demascat caracterul fracționist al acțiunilor opoziționiștilor, care subminau unitatea partidului, și a arătat cît de dăunătoare este discuția impusă de ei. În același timp el a formulat și dezvoltat o serie de teze principiale, din cele mai importante, cu privire la rolul sindicatelor în sistemul dictaturii proletariatului și la sarcinile ce le revin în construirea socialismului.

Discuția cu privire la sindicate a ținut mai bine de două luni. În cursul ei, majoritatea covârșitoare a organizațiilor de partid au aprobat platforma leninistă. În toate organizațiile principale de partid, opoziția a suferit un eșec total. Bilanțul discuției a fost făcut la Congresul al X-lea al partidului, care a avut loc între 8 și 16 martie 1921. — 211.

- 94 În ordinea de zi a Congresului al IX-lea al partidului au fost incluse problemele privind sarcinile imediate ale construcției economice și mișcarea sindicală. Congresul a stabilit sarcinile economice imediate ale construirii socialismului și a stăruit îndeosebi asupra necesității unei participări practice a sindicatelor la această operă. Această preocupare și-a găsit oglindirea în rezoluțiile „Despre sarcinile imediate ale construcției economice“ și „Cu privire la problema sindicatelor și organizarea lor“ (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 492—505, 505—509). — 214.
- 95 Este vorba de rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, adoptată de Conferința a IX-a generală a P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 521—528). — 220.
- 96 „Izvestiia Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia“ — buletin informativ al Comitetului Central, în care erau tratate probleme ale vieții de partid. A început să apară la 28 mai 1919, în urma unei hotărîri a Congresului al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia. Primele numere au apărut ca supliment săptămînal al ziarului „Pravda“, iar cu începere din octombrie 1920 buletinul a apărut ca un organ de presă de sine stătător.

În anul 1929, buletinul „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“ a făcut loc revistei bilunare „Partiinnoe stroitelstvo“, care a apărut pînă în iunie 1946, cînd s-a transformat în „Partiinaia Jizn“, tot o revistă bilunară. — 220.

- 97 „Grupul tampon“ — unul din grupurile fracționiste antipartinice apărute în perioada discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921. În fruntea acestui grup, din care făceau parte I. Larin, E. A. Preobrajenski, L. P. Serebriakov, G. I. Sokolnikov, V. N. Iakovleva și alții, se afla N. I. Buharin. Sub pretextul necesității de a atenua divergențele dintre V. I. Lenin și L. D. Troțki în problema rolului și sarcinilor sindicatelor, „grupul tampon“ încerca să împacă leninismul cu troțkismul. Asumîndu-și rolul de mediator, Buharin căuta în fel și chip să-l apere pe Troțki și să-l atace pe Lenin. O caracterizare foarte plastică a poziției lui Buharin a fost dată de Lenin, care a spus că acesta seamănă cu „un om care ține în mînă o găleată cu gaz și toarnă gaz pe foc“ (volumul de față, p. 230). „Grupul tampon“ a sprijinit activitatea fracționistă a lui Troțki și a adus un mare prejudiciu partidului. De fapt, el s-a dovedit a fi complicele celui mai rău și mai dăunător fracționism; tezele lui Buharin și ale aderenților săi au fost calificate de Lenin drept „culme a descompunerii ideologice“ (volumul de față, p. 251). Curînd după aceea Buharin a renunțat la platforma sa și a aderat în mod fățiș la poziția lui Troțki.

O caracterizare a „grupului tampon“ și o apreciere a concepțiilor lui antipartinice au fost făcute de către Lenin în articolul „Crisa din partid“, în broșura „Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin“ (vezi volumul de față, p. 245—255, 275—318), precum și în alte scrieri ale sale. — 221.

- 98 *Glavpolitputi* (Direcția politică generală a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație) a luat ființă în februarie 1919, ca organ politic provizoriu sub conducerea directă a C.C. al P.C. (b) din Rusia; în ianuarie 1920 a fost reorganizat, devenind Direcția politică superioară a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație. Glavpolitputi a fost creat în vederea aplicării unor măsuri excepționale, menite să preîntîmpine dezorganizarea totală a transporturilor, provocată de războiul imperialist și de războiul civil, să asigure îmbunătățirea conducerii muncii politice și de partid în rîndurile lucrătorilor din transporturi, întărirea sindicatului lucrătorilor din transporturi și transformarea lui într-un instrument de dezvoltare continuă a transporturilor. Glavpolitputi a introdus o disciplină militară la căile ferate, care au fost pe de-a-ntregul subordonate sarcinilor impuse de război. Metodele extraordinare aplicate de Glavpolitputi au făcut cu puțință ca transporturile să fie salvate de ruină, dar totodată au dus la întărirea birocratismului și au dat naștere tendinței de a se

izola de mase, de a renunța la metodele democratice de muncă în sindicate.

În 1920, o dată cu terminarea războiului civil și cu trecerea la construcția pașnică, Glavpolitputi, în baza hotărîrii din 7 decembrie a C.C. al P.C. (b) din Rusia, a fost desființat. — 228.

- 99 Vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 501. — 228.
- 100 *Politvod (Glavpolitvod — Direcția politică generală a transporturilor pe apă din Comisariatul poporului pentru căile de comunicație)* a fost înființat în aprilie 1920, ca secție a Direcției politice generale a Comisariatului poporului pentru căile de comunicații. Avea menirea de a efectua controlul politic asupra aparatului administrativ și tehnic, de a conduce munca de educație politică, îndreptată spre refacerea rapidă a transporturilor pe apă, de a duce lupta pentru ridicarea productivității și întărirea disciplinei în muncă. A fost desființat în decembrie 1920. — 228.
- 101 Aceste însemnări au fost făcute de către V. I. Lenin pe marginea unor teze ale Nadejdei Konstantinovna Krupskaia, pe care ea le pregătise pentru referatul pe care urma să-l țină la consfătuirea de partid în problemele învățămîntului public, convocată de C.C. al P.C. (b) din Rusia. Această consfătuire a avut loc la Moscova între 31 decembrie 1920 și 4 ianuarie 1921 și și-a fixat ca sarcină să pregătească pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia materialele cu privire la organizarea învățămîntului. La consfătuire au fost discutate o serie de probleme, ca : educația socială, reforma învățămîntului, sarcinile învățămîntului profesional. Se prevăzuse ca la această consfătuire N. K. Krupskaia să prezinte un referat cu privire la învățămîntul politehnic, lucru pe care nu l-a putut face din motive de boală. — 238.
- 102 *G. F. Grinko* — comisar al poporului pentru învățămînt în Ucraina — a prezentat o schemă proprie a învățămîntului public. Principalele teze ale acestei scheme se reduceau la două puncte : 1) pentru copiii pînă la 15 ani se creează „un sistem unic de educație socială, în care toate formele organizatorice (grădinițele și căminele pentru copii, școlile de 7 ani etc.) se întemeiază pe principiul muncii“ și 2) de la vîrsta de 15 ani „începe, pentru ei, o perioadă de pregătire specială într-un domeniu sau altul al producției sau într-un grup organizatoric (industrial, agricol, industrial-economic ș.a.m.d.)“.
- Această schemă era în contradicție cu programul P.C. (b) din Rusia, care în ce privește învățămîntul public prevedea următoarele : „1) Introducerea învățămîntului general și politehnic (care să dea cunoștințe teoretice și practice în toate ramurile principale ale producției), gratuit și obligatoriu, pentru toți copiii de ambele sexe pînă la vîrsta de 17 ani... 8) Dezvoltarea pe scară

largă a învățămîntului profesional pentru persoanele de la vîrstă de 17 ani în sus în legatură cu cunoștințele politehnice generale“ („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 432—433).

O. I. Schmidt, care era pe atunci vicepreședinte al Direcției generale a învățămîntului profesional, se pronunța și el, ca și Grinko, pentru necesitatea încadrării tineretului în învățămîntul tehnic-profesional „la o vîrstă mai timpurie..., adică de la 15 ani“. El căuta să demonstreze că „interesele producției, ale construcției economice cer imperios reducerea anilor pentru așa-zisa școală de pregătire generală — de fapt pur literară — și trecerea, cît mai devreme, la învățămîntul special, concret“. El încerca să ridice la rangul de principiu o măsură cu caracter provizoriu, care era dictată de mizerie și ruină. În articolele sale apărute în presă, Schmidt se pronunța împotriva învățămîntului politehnic și pleda în favoarea învățămîntului monotehnic, susținînd necesitatea pregătirii pentru o anumită ramură de producție. Aceste concepții au fost aspru criticate de către V. I. Lenin (vezi volumul de față, p. 336—337). — 240.

- 103 Proiectul prezentat de V. I. Lenin a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 4 ianuarie 1921. — 243.
- 104 La cea de-a II-a sesiune a celei de-a VIII-a legislaturi a C.E.C. din Rusia (19—20 martie 1921) n-a fost supusă dezbaterii problema Comisariatului poporului pentru agricultură. Pe ordinea de zi a sesiunii figurau regulamentele de funcționare ale comisariatelor poporului. În hotărîrea adoptată în această problemă s-a stabilit termenul definitiv în care urmau să fie prezentate spre aprobare Prezidiului C.E.C. din Rusia regulamentele de funcționare ale comisariatelor poporului și ale organelor lor. — 243.
- 105 La 30 decembrie 1920, la ședința comună a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la Congresul al VIII-lea al Sovietelor, a Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și a Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova s-a iscat o controversă în legătură cu chestiunea dacă autorul tezelor „Sarcinile în producție ale sindicatelor“ este I. E. Rudzutak. În legătură cu aceasta, V. I. Lenin a cerut de la C.C.S. din Rusia date documentare cu privire la proveniența acestor teze. I-a fost prezentat un extras din procesul-verbal nr. 44 al ședinței de la 1 noiembrie a C.C.S. din Rusia, precum și un bilețel din partea lui G. A. Lozovski. Din extras reieșea că prezidiul, după ce a discutat tezele lui Rudzutak, le-a luat drept document de bază. Cu elaborarea lor definitivă au fost însărcinați M. P. Tomski și Rudzutak. În bilețul însă se spunea că Tomski n-a participat la întocmirea tezelor și că elaborarea lor definitivă aparține lui Rudzutak. Cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor, după ce a ascultat raportul lui Rudzutak, a luat drept bază tezele lui și a însărcinat cu redactarea

lor definitivă o comisie compusă din G. V. Țîperovici, A. A. Andreev și Rudzutak. Comisia a elaborat în comun câteva puncte și a completat tezele.

Materialele adunate și tezele lui Rudzutak au fost trimise de Lenin la redacția ziarului „Pravda”. În scrisoarea de însoțire se spunea: „Rog redacția să publice tezele lui Rudzutak adoptate de cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din 2—6 noiembrie 1920, ele fiind absolut necesare ca material de discuție. Totodată trimit și niște materiale în legătură cu discuția iscată în cercurile de partid cu privire la proveniența acestor teze”. Scrisoarea lui Lenin și materialele trimise de el au apărut în nr. 13 din 21 ianuarie 1921 al ziarului „Pravda”. — 248.

- 106 „*Apelul către partid*” al organizației Petrograd a P.C. (b) din Rusia a fost adoptat la 3 ianuarie 1921, la o adunare de discuții a reprezentanților organizațiilor raionale de partid din acest oraș. La 6 ianuarie, el a fost aprobat de adunarea generală orășenească de la Casa poporului, la care au participat peste 4 000 de membri și candidați de partid. Împotriva lui n-au votat mai mult de 20 de persoane. Cu prilejul discutării lui la adunările raionale au votat pentru apel 95—98% din membrii organizațiilor.

În acest apel erau expuse concepțiile bolșevicilor din Petrograd asupra rolului și sarcinilor sindicatelor, erau apărute pozițiile lui Lenin și aspru criticată platforma lui Troțki. Organizația din Petrograd chema toate celelalte organizații de partid să sprijine platforma leninistă și atrăgea atenția întregului partid asupra primejdiei pe care o reprezenta platforma lui Troțki, a cărei aplicare ar fi dus de fapt la lichidarea sindicatelor și la subminarea dictaturii proletarietului. „Apelul către partid” a fost publicat în nr. 7 din 13 ianuarie al ziarului „Pravda”.

Comitetul organizației din Moscova a P.C. (b) din Rusia, care pe atunci se situa pe poziția „tampon”, a răspuns printr-un contra-atac la apelul organizației din Petrograd. Într-o rezoluție, publicată în același număr al „Pravdei”, se spunea că Comitetul organizației Moscova consideră „absolut imposibil” să se alătore propunerilor formulate în „Apelul către partid”. Apreciind acțiunea organizației de partid din Petrograd drept o tendință, „extrem de periculoasă”, de a se transforma într-un centru aparte de pregătire a congresului partidului, Comitetul din Moscova n-a condamnat crearea unei fracțiuni de către Troțki și în felul acesta a sprijinit lupta lui fracționistă. — 250.

- 107 „*Proiectul de hotărâre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor*”, prezentat spre examinare Comitetului Central al partidului de către un grup de membri ai C.C. și ai comisiei sindicale de pe lângă C.C., era platforma leninistă („platforma celor zece”), opusă platformelor grupurilor antipartinic. În acest document era definit rolul sindicatelor în lumina noilor sarcini care se ridicau în fața țării o dată cu terminarea războiului civil și cu trecerea la construcția

socialistă pașnică. Sindicatelor le revenea rolul de școală a conducerii, de școală a gospodăririi, de școală a comunismului. Principalele lor funcții constau în : participarea la conducerea statului, pregătirea cadrelor pentru aparatul de stat și economic, lupta pentru întărirea disciplinei în muncă. Se prevedea că la baza activității lor trebuie să stea metoda educației și a convingerii, aplicarea pe scară largă a principiilor democratice în cadrul sindicatelor. „Platforma celor zece“, care în timpul discuției cu privire la sindicate a fost sprijinită de majoritatea organizațiilor locale de partid, a stat la baza hotărârii cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor, adoptată de Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia. — 250.

108 *Grupul „centralismului democratic“* — grup fracționist oportunist, în fruntea căruia se aflau : M. S. Boguslavski, A. Z. Kamenski, V. N. Maksimovski, N. Osinski, Rafail (R. B. Farbman), T. V. Sapronov. Pentru prima oară acest grup s-a pronunțat împotriva principiilor leniniste în problemele construcției de partid și de stat la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia. La Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, „centraliștii democrați“ și-au desemnat coraportorii lor în problemele construcției economice și în problema organizatorică ; congresul a demască concepțiile lor antipartinice și le-a dat o ripostă hotărâtă. „Centraliștii democrați“ negau rolul conducător al partidului în Soviete și în sindicate, erau împotriva principiului conducerii unice și a răspunderii personale a directorilor în întreprinderi, împotriva principiilor leniniste în problemele organizatorice, cereau să fie recunoscută libertatea fracțiunilor și a grupărilor. Reprezentanții acestui grup se pronunțau pentru contopirea Consiliului Comisarilor Poporului cu prezidiul C.E.C. din Rusia, cereau să fie înlăturat sistemul subordonării organelor locale față de puterea centrală. Ei erau împotriva unității conducerii politice și organizatorice a Comitetului Central și căutau să obțină înlăturarea Biroului Organizatoric al Comitetului Central de la conducerea politică. În Ucraina, ei se pronunțau împotriva creării de comitete ale „sătenilor nevoiași“, care erau instrumentul dictaturii proletare la sate.

În rîndul maselor de membri ai partidului, „centraliștii democrați“ nu aveau nici o influență ; acțiunile lor se bucurau de aprobarea menșevicilor, care se solidarizau cu ei în multe probleme.

În timpul discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921, grupul „centralismului democratic“ și-a publicat platforma sa fracționistă și, la adunările de alegere a delegaților pentru congres, a încercat s-o apere, obținînd în sprijinul ei unele voturi izolate. La Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, „centraliștii democrați“ au renunțat să-și mai apere platforma, acordînd membrilor grupului lor libertatea de a vota cu cine vor. Centrul de greutate al luptei lor împotriva partidului a fost strămutat asupra problemelor construcției de partid, în legătură cu care, în calitate

de coraportor din partea grupului, a vorbit V. N. Maksimovski. După Congresul al X-lea, activitatea antipartinică au continuat-o numai conducătorii grupului. În 1923 ei au încheiat un bloc cu opoziția troțkistă, iar în 1926 au înghebat așa-zisul „grup al celor 15“, în frunte cu Sapronov și Smirnov. La Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. acest grup a fost exclus din partid. — 251.

- 109 *Ignatoviștii sau „grupul lucrătorilor activi din raioanele orașului Moscova“* — grup antipartinic anarho-sindicalist, avînd în frunte pe E. N. Ignatov, a ființat în perioada discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921. Activitatea lui nu depășea cadrul organizației de partid din Moscova. În rîndul membrilor de partid și al muncitorilor din Moscova, acest grup nu se bucura de nici o influență. În preajma Congresului al X-lea al partidului, el a publicat două platforme: una cu privire la sarcinile imediate ale sindicatelor și alta cu privire la problemele construcției de partid. Ignatoviștii împărtășeau concepțiile anarho-sindicaliste ale „opoziției muncitorești“, cereau ca conducerea economiei naționale să fie transmisă unui organ ales de congresul general al sindicatelor. Spre deosebire de „opoziția muncitorească“, ei susțineau că organul ales trebuie să fie confirmat și de C.E.C. din Rusia. Ignatoviștii, ca și „opoziția muncitorească“, opuneau Statului sovietic sindicatelor, contestau rolul conducător al partidului în construirea socialismului, se pronunțau împotriva principiilor centralismului democratic, cereau libertatea de discuții și „proletarizarea“ partidului. La Congresul al X-lea al partidului, Ignatov a fost raportorul oficial al „opoziției muncitorești“ în problemele construcției de partid. După congres, grupul ignatoviștilor și-a încetat existența. — 251.
- 110 *Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 435. — 252.*
- 111 Este vorba de coalizarea vperediştilor (grupul antipartinic „Vpered“, din care făceau parte otzoviștii, ultimatiștii și ziditorii de Dumnezeu) cu menșevicii lichidatori și troțkiștii. Această coalizare a avut loc după Conferința a VI-a generală (de la Praga) a P.M.S.D.R. și a avut drept obiectiv lupta împotriva hotărîrilor ei. Căutînd să spargă unitatea mișcării muncitorești revoluționare, să submineze forța partidului proletar, să-l descompună, oportuniștii au pornit o campanie furibundă împotriva bolșevicilor. Ei au încercat să înghebeze un bloc pe bază lichidatoristă, formulînd cerința „reorganizării“ partidului, ceea ce însemna de fapt lichidarea lui. Dar această coalizie, creată pe o bază lipsită de principii, a fost extrem de nestabilă și în curînd s-a destrămat. — 253.
- 112 V. I. Lenin se referă la discuția în legătură cu rolul și sarcinile sindicatelor, care a avut loc în ședința lărgită din 17 ianuarie 1921

a Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia, la care au participat reprezentanți ai organizațiilor de partid din raioanele Moscovei și ai organizațiilor județene.

La această ședință au fost ascultate și discutate toate proiectele de teze ale diferitelor grupuri, care au fost prezentate în perioada discuției. Procedându-se la o votare prealabilă, tezele lui Lenin au întrunit 76 de voturi, ale lui Troțki — 27, ale lui Buharin — 5, ale lui Șleapnikov — 4, ale lui Sapronov — 11, ale lui Ignatov — 25, ale lui Noghin — 0, ale lui Reazanov — 0. La votarea celor două platforme de bază, tezele lui Lenin au întrunit 84 de voturi, iar platforma lui Troțki — 27. Au fost astfel adoptate, cu o majoritate covârșitoare de voturi, tezele semnate de Lenin și de tovarășii săi de idei.

A doua zi, la 18 ianuarie, Comitetul organizației Moscova a adoptat un apel „Către toate organizațiile de partid“, în care chema pe toți membrii de partid să sprijine unanim platforma leninistă. — 253.

- 113 *Al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia* s-a ținut în Sala coloanelor a Casei sindicatelor, între 25 ianuarie și 2 februarie 1921. La lucrările lui au participat 341 de delegați (295 cu vot deliberativ și 46 cu vot consultativ), care reprezentau peste 332 000 de membri ai sindicatului minerilor. V. I. Lenin, M. I. Kalinin și alții au fost aleși președinți de onoare ai congresului.

Congresul a ascultat și discutat raportul C.C. al sindicatului, raportul Consiliului minier și pe acelea ale direcțiilor generale, precum și dările de seamă privind aprovizionarea cu combustibil, sarcinile sindicatului, organizarea producției, salariile tarifare, problema organizatorică, activitatea cultural-educativă, protecția muncii, relațiile internaționale, concesiunile, și a ales un nou Comitet Central. În încheiere, el a hotărât să adreseze un apel către muncitorii organizați din toate țările, pe care să-i îndemne la unire.

Deschiderea congresului a fost precedată de patru ședințe ale fracțiunii P.C. (b) din Rusia (22—24 februarie), în cadrul cărora s-a desfășurat discuția cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor. Raportori la ședințele fracțiunii au fost Lenin, Troțki și Șleapnikov. Majoritatea absolută a membrilor fracțiunii l-a sprijinit pe Lenin. Platforma susținută de el a întrunit 137 de voturi, tezele lui Șleapnikov — 61, iar cele ale lui Troțki — 8 voturi.

Lucrările congresului au avut o mare importanță pentru lupta împotriva crizei de combustibil, prin care trecea pe atunci Republica sovietică, și pentru elaborarea programelor de producție în industria minieră. — 256.

- 114 Este vorba de rezoluția „Despre rolul partidului comunist în revoluția proletară“, adoptată de Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste (vezi „Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste“, Moscova, 1934, p. 640—646). — 265.

115 V. I. Lenin se referă la Congresul al VIII-lea al Partidului socialist francez, care a avut loc la Tours între 25 și 30 decembrie 1920. La acest congres au participat 285 de delegați, cu 4 575 de mandate. În centrul dezbaterilor acestui congres a stat problema afilierii partidului socialist francez la Internaționala Comunistă. Congresul național a fost precedat de congresele federațiilor, care, în majoritatea lor absolută, s-au pronunțat pentru afilierea imediată la Internaționala a III-a, pe baza celor 21 de condiții. În felul acesta, afilierea Partidului socialist francez la Internaționala a III-a a fost de fapt hotărâtă dinainte. Cu toate acestea, lupta care s-a dat, la congres, între adepții și adversarii afilierii a căpătat forme înverșunate.

Împotriva afilierii au luat poziție Leon Blum, Jean Longuet, Marcel Sembat și alții. În favoarea ei s-au pronunțat Vaillant-Couturier, Marcel Cachin, Daniel Renoult ș.a. În ciuda opreliștilor puse de guvernul francez și a supravegherii speciale exercitate de poliție, la congres a venit și Clara Zetkin. Ea a rostit o înflăcărată cuvântare și a transmis delegaților salutul Internaționalei Comuniste.

După dezbateri, care au durat patru zile, congresul a trecut la vot: propunerea de afiliere la Internaționala Comunistă a întrunit 3 208 mandate, adică mai mult de 70% din numărul total.

Majoritatea de la congres a înființat Partidul comunist francez, care s-a constituit definitiv în mai 1921. Minoritatea, în frunte cu Blum, care căuta să scindeze mișcarea muncitorească, a părăsit congresul și a înființat, sub vechea denumire, un partid socialist reformist de sine stătător. — 265.

116 *Broșura „Încă odată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin”*, V. I. Lenin a început s-o scrie la 21 sau 22 ianuarie 1921 la Gorki, unde se duse să se odihnească. La 22 ianuarie, seara, el s-a întors la Moscova, aducând cu sine o mare parte din textul lucrării, pe care l-a predat secretarei pentru a fi dactilografiat. Lucrarea a fost terminată la 25 ianuarie și în aceeași zi a fost dată la tipar. La 26 ianuarie, seara târziu, membrii Comitetului Central al Partidului care plecau în provincie pentru a participa la discuția cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor au primit o parte din tirajul broșurii. Restul exemplarelor au fost gata în ziua următoare, la 27 ianuarie. — 275.

117 *„Petrogradskaia Pravda”* — cotidian; a început să apară la 2 aprilie 1918, ca organ al Comitetului Central și al Comitetului organizației din Petrograd a P.C. (b) din Rusia. În ianuarie 1924 și-a schimbat denumirea în *„Leningradskaia Pravda”*. În prezent apare tot sub această denumire. — 275.

118 *Ordinul lui V. I. Zof din 3 mai 1920* a fost publicat în același an în nr. 5 al *„Buletinului Direcției regionale Mari a transporturilor pe apă”*. În acest ordin se spunea: *„Așadar, în viața transportu-*

rilor pe apă se produce o cotitură decisivă. Sistemele primitive, comitetomania, lipsa de organizare și de autoritate și-au trăit traiul, transporturile pe apă devin o chestiune de stat. În fruntea lor vor fi numiți comisari politici, cu împuternicirile corespunzătoare. Se anulează puterea comitetelor, a sindicatelor, a delegaților aleși în ceea ce privește amestecul în treburile tehnice și administrative“.

Acest ordin este o mostră de administrare cancelaristă și de birocrațism, pe care-l cultiva cu asiduitate conducerea troțkistă a Țektranului, și el ne oferă o dovadă concretă de neînțelegere a rolului sindicatelor în refacerea transporturilor. Sindicatele erau puse pe același plan cu comitetele din armată, care își încetaseră de mult misiunea ; ele erau acuzate de comitetomanie și, printr-un simplu ordin, erau înlăturate de la activitatea de organizare a transportului pe apă. — 286.

119 La 24 decembrie 1920, în sala fostului Teatru „Zimin“, Troțki a prezentat, la adunarea comună a activiștilor mișcării sindicale și a delegaților la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, organizată de Comitetul Central al sindicatului unit al lucrătorilor de la căile ferate și din transporturile pe apă, un referat cu privire la sarcinile sindicatelor în producție. Acest referat a constituit începutul unei discuții deschise în întreg partidul cu privire la sindicate. — 316.

120 La 26 ianuarie 1921, 13 membri ai Țektranului s-au adresat C.C. al P.C. (b) din Rusia cu cererea de a fi desărcinați de atribuțiile lor de membri ai Țektranului. Unul din motivele acestei cereri era acela că criticile la adresa metodelor de lucru ale Țektranului, care au fost aduse în cursul discuției cu privire la sindicate, ar crea în rândurile muncitorilor de la căile ferate și din transporturile pe apă impresia că C.C. al partidului condamnă întreaga activitate trecută și prezentă a Țektranului. Criticile aduse activității Țektranului erau caracterizate de autorii acestei cereri ca o tendință de persecuție manifestată de un grup de lucrători din transporturile pe apă, de unii membri ai C.C. al partidului și ai prezidiului C.C.S. din Rusia.

Proiectul de hotărîre cu privire la cererea lucrătorilor din Țektran, prezentat de V. I. Lenin, a fost adoptat de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia la 31 ianuarie. — 319.

121 *Conferința lărgită a muncitorilor metalurgiști din orașul și gubernia Moscova* a avut loc între 2 și 4 februarie 1921, în Sala coloanelor a Casei sindicatelor. La această conferință au participat aproape 1 000 de delegați ai muncitorilor metalurgiști din orașul și gubernia Moscova. Conferința s-a întrunit într-o perioadă de acută criză alimentară ; de aceea în centrul atenției au stat rapoartele cu privire la situația alimentară a țării și la atitudinea clasei muncitoare față de țărănimе. Pe ordinea de zi au figurat de asemenea problema tarifelor de salarizare și aceea a rolului sin-

dicatelor în producție. La raportul cu privire la relațiile dintre muncitori și țărani a fost adoptată o rezoluție în care se vorbea de necesitatea de a se înlocui sistemul predării obligatorii a surplusurilor prin impozitul în natură. Menșevicii și socialiștii-revoluționari prezenți la conferință au încercat să profite de dificultățile prin care trecea țara și, prin cuvântările lor demagogice, să creeze în rândurile delegaților o stare de spirit potrivnică politicii economice a Puterii sovietice, potrivnică partidului comunist. Dar conferința a condamnat asemenea încercări. La rugămintea delegaților, în ultima ședință a conferinței, V. I. Lenin a rostit o cuvântare. — 320.

- 122 Politica colonialistă dusă de imperialiștii americani, sub steagul împărțirii gratuite a pământului, este demascată de V. I. Lenin în lucrarea sa „Noi date cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură” (vezi Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 133—233). — 321.

- 123 *Cel de-al IV-lea Congres general al muncitorilor din industria de confecții* a avut loc la Moscova între 1 și 6 februarie 1921. La lucrările lui au participat 287 de delegați. Pe ordinea de zi figurau probleme privind activitatea C.C. al sindicatului, sarcinile economice, normarea muncii, uniunea internațională a sindicatelor și altele. Congresul a adresat o telegramă de salut lui V. I. Lenin.

La cea de-a noua ședință plenară din dimineața zilei de 6 februarie a luat cuvântul V. I. Lenin. Conflictul la care se referă el la începutul cuvântării sale a izbucnit în ședința fracțiunii comuniste de la congres, când au fost discutate candidaturile pentru noul comitet central al sindicatului. Divergențele au avut un caracter atât de ascuțit, încât a fost nevoie de intervenția Comitetului Central al partidului. — 324.

- 124 Este vorba de ziarul „*Volea Rossii*”, organul central al socialiștilor-revoluționari de dreapta, care a apărut la Praga de la 12 septembrie 1920 până la 9 octombrie 1921. — 327.

- 125 C.C.E.R. — Comisia centrală de evidență și repartizare de pe lângă Editura de stat a fost organizată în decembrie 1919, în vederea elaborării unui plan unic de evidență și repartizare a publicațiilor. — 342.

- 126 Vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 436. — 344.

- 127 Este vorba de articolul lui F. Dobler „Rețeaua modernă de biblioteci”, publicat în nr. 24 din 4 februarie 1921 al ziarului „Pravda”. — 346.

- 128 „*Conceptul preliminar de teze cu privire la țărani*” a fost scris de V. I. Lenin la 8 februarie 1921, la ședința Biroului Politic al

Comitetului Central al partidului, cînd s-a discutat despre campania însămînțărilor de primăvară și despre situația țărănimii. Acest concept era primul document care definea noua bază economică a alianței dintre clasa muncitoare și țărănime și indica trecerea concretă de la comunismul de război la noua politică economică. El a stat la baza proiectului de hotărîre cu privire la înlocuirea sistemului de predare obligatorie a surplusurilor de cereale prin impozitul în natură, care a fost adoptat la 15 martie 1921 de Congresul al X-lea al partidului. — 348.

129 Acest proiect, scris de V. I. Lenin, a intrat în întregime în hotărîrea la raportul comisiei pentru revizuirea planului de import (punctele „2” și „3”), care a fost adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului la ședința sa din 15 februarie 1921. — 352.

130 Proiectul de față, scris de V. I. Lenin, a intrat în întregime în „Regulamentul de organizare a Comisiei centrale a planificării”, care a fost aprobat de Consiliul Comisarilor Poporului la 22 februarie 1921 împreună cu lista membrilor comisiei, întocmită de Lenin (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XX, p. 24). Comisia centrală a planificării a fost înființată pe baza GOELRO și a avut ca președinte pe G. M. Krjijanovski.

Troțkiștii și alți opoziționiști au luat atitudine împotriva hotărîrii de a transforma GOELRO într-o comisie centrală a planificării. La ședința din 18 februarie a Consiliului Muncii și Apărării n-a fost adoptată hotărîrea de constituire a acestei comisii. Dezbaterile ședinței n-au fost stenografiate; nu s-au păstrat decît scurtele notițe ale lui Lenin din cursul dezbaterilor, precum și însemnările făcute de el pentru cuvîntul de încheiere (vezi „Culegeri din Lenin”, vol. XX, p. 20—22). După cum reiese din aceste însemnări și din articolul „Cu privire la planul economic unic” (vezi volumul de față, p. 354—363), împotriva înființării unei asemenea comisii s-au pronunțat I. Larin, V. P. Miliutin, N. Osinski și A. I. Rîkov. Problema a fost apoi trimisă spre examinare la Consiliul Comisarilor Poporului. — 353.

131 „*Ekonomiceskaia Jizn*” — cotidian, a apărut din noiembrie 1918 ca organ al Consiliului economic superior și al comisarilor economice. Și-a încetat apariția în noiembrie 1937; în ultima perioadă a fost organul de presă al Comisariatului poporului pentru finanțe, al Băncii de stat și al altor instituții financiare ale U.R.S.S., precum și al C.C. al sindicatului lucrătorilor bancari. — 354.

132 „*Buletinele Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei*” erau publicate de Editura tehnică de stat a secției tehnice-științifice a Consiliului economic superior; au apărut la Moscova din aprilie pînă în august 1920; în total au fost tipărite 5 numere. — 356.

133 Este vorba de lucrarea „*Der Zukunftsstaat, Produktion und Konsum im Sozialstaat*” a lui Karl Ballod, profesor german de eco-

- nomie politică. A apărut în 1898 în Germania. În 1919 a apărut o a doua ediție, revăzută ; în 1920 cartea a fost editată la Moscova în limba rusă. — 358.
- 134 Lenin citează din rezoluția cu privire la electrificare, care a fost adoptată la 29 decembrie 1920 de al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Proiectul acestei rezoluții a fost scris de el (vezi volumul de față, p. 205—206). — 358.
- 135 Aici și mai departe, Lenin citează pasaje din programul partidului, care a fost adoptat în martie 1919 de Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 436). — 361.
- 136 *Adunarea din 24 februarie 1921 a activului de partid din orașul Moscova* a fost convocată de Comitetul din Moscova al P.C. (b) din Rusia într-o perioadă foarte grea, când dezastrul economic din țară ajunsese la extrem. Acuta criză de combustibil și lipsa de materii prime duseseră la oprirea a o serie de întreprinderi din centrele industriale. Se înrăutățise aprovizionarea cu alimente a muncitorilor. Agravarea ruinei economice complicase situația politică a țării. Crescuse nemulțumirea în rândurile țăranilor, cuprinzând și unele pături de muncitori. Dificultățile economice erau folosite de menșevici și de socialiștii-revoluționari pentru intensificarea agitației lor contrarevoluționare. În regiunile periferice, ei organizau răscoale ale chiaburilor și împiedicau aprovizionarea cu alimente a regiunilor industriale din centrul țării.
- Scopul convocării acestei adunări a fost acela de a informa activul de partid cu privire la măsurile ce trebuiau luate pentru a îmbunătăți aprovizionarea oamenilor muncii din Moscova. Adunarea activului de partid a adoptat hotărârea ca raportul cu privire la situația externă și internă a Rusiei Sovietice să fie pus în discuția adunării plenare a Sovietului din Moscova. — 364.
- 137 Este vorba de răscoala contrarevoluționară a dașnacilor din Armenia. După victoria Puterii sovietice în Armenia, dașnaciau au căutat să profite de faptul că Comitetul militar-revoluționar lăsase în libertate pe mulți dintre oamenii politici de seamă ai dașnacilor. Dașnaciau au reușit să mențină câte un grup conducător de-al partidului lor într-o serie de orașe din Armenia, printre care și în Țerevan. Unii dintre dașnaci au reușit să se strecoare în organele Puterii sovietice. Folosindu-se de funcțiile pe care le dețineau, ei căutau cu bună știință ca, prin acțiuni provocatoare, să discrediteze Puterea sovietică în rândurile oamenilor muncii. Liderii dașnaci care se refugiaseră în Gruzia menșevică au înființat un comitet contrarevoluționar, așa-zisul „Comitet al salvării patriei“, care a început să pregătească o răscoală armată împotriva Armeniei Sovietice. În activitatea lor complotistă,

daşnacii au primit ajutor în arme și bani de la guvernele imperialiste ale Angliei, S.U.A., Franței, Gruziei menşevice și Turciei.

Răscoala a început la 13 februarie 1921. Concentrînd în jurul oraşului Erevan bande cu un efectiv de aproape 6 000 de oameni, la 18 februarie daşnacii, după cîteva bătălii sîngeroase, în urma cărora trupele sovietice au fost nevoite să părăsească oraşul, au ocupat capitala Armeniei. Ei au reuşit să ocupe și alte cîteva regiuni. „Comitetul salvării patriei“ s-a proclamat guvern. În regiunile ocupate de ei, daşnacii au instituit un regim de teroare și arbitrar, pedepsind cu cruzime orice act de nesupunere, pîrjolînd și răzînd de pe fața pămîntului sate și alte aşezări ale populației.

Oamenii muncii din Armenia, sub conducerea partidului bolşevic, s-au ridicat la luptă împotriva bandelor contrarevoluționare. Cu sprijinul unor unități ale Armatei a XI-a sovietice, muncitorii și țărani din Armenia, în urma unor lupte eroice, i-au zdrobit pe daşnaci. La 4 aprilie 1921 a fost eliberat oraşul Erevan, capitala Armeniei, iar daşnacii au fost alungați. — 365.

- 138 Este vorba de punctul 9 din rezoluția „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției de partid“, adoptată de cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia (vezi „Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.“, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 524). — 366.
- 139 Vezi adnotarea 18. — 366.
- 140 *Al V-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina* a avut loc între 25 februarie și 3 martie 1921 la Harkov. Pe ordinea de zi au figurat raportul guvernului R.S.S.U., precum și rapoartele cu privire la : construcția economică, electrificarea Ucrainei, organizarea muncii, refacerea transporturilor, aprovizionarea cu alimente și problemele agrare, învățămîntul public.
- La 25 februarie, prezidiul i-a trimis lui V. I. Lenin o telegramă prin care-l invita să participe la lucrările congresului. Drept răspuns, Lenin a adresat celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina un mesaj de salut, căruia i s-a dat citire în ședința a doua de la 26 februarie. Congresul l-a ales pe Lenin în Comitetul Executiv Central din Ucraina. — 368.
- 141 Hotărîrea Consiliului Muncii și Apărării cu privire la îmbunătățirea aprovizionării muncitorilor a fost publicată la 1 martie 1921, în nr. 45 al ziarului „Pravda“. — 369.
- 142 *Ședința plenarei Sovietului de deputați ai muncitorilor și țărănilor din Moscova, a plenarelor Sovietelor raionale din Moscova și a reprezentanților comitetelor de întreprindere* a fost convocată de Comitetul de partid din Moscova, în urma unei hotărîri a adunării activului de partid, care a avut loc la 24 februarie 1921

- (vezi adnotarea 136). La plenară a fost prezentat un raport cu privire la aprovizionarea cu alimente. Raportul cu privire la situația internațională și internă a Țării sovietice a fost prezentat de către V. I. Lenin. Plenara a adoptat în unanimitate un apel către muncitorii, țărani și ostașii roșii din orașul și gubernia Moscova, în care erau arătate cauzele crizei de alimente. Apelul chema la luptă împotriva dușmanilor care încercau să folosească în scopuri contrarevoluționare greutățile vremelnice existente în domeniul aprovizionării. El a fost publicat la 1 martie 1921, în nr. 45 al ziarului „Pravda”. — 370.
- 143 Este vorba de tratativele dintre guvernul R.S.F.S.R. și guvernul Marii adunări naționale a Turciei, care au început la 26 februarie 1921 la Moscova. Aceste tratative s-au încheiat prin semnarea, la 16 martie, a unui tratat de prietenie și frăție între R.S.F.S.R. și Turcia. La 13 octombrie a fost semnat la Kars un tratat de prietenie între Turcia și republicile sovietice din Transcaucazia : Armenia, Gruzia și Azerbaidjan. — 370.
- 144 După semnarea, la 12 octombrie 1920, a tratatului preliminar de pace dintre Polonia, de o parte, și Rusia Sovietică și Ucraina Sovietică, de altă parte, la Riga au început tratativele pentru încheierea unui tratat de pace definitiv. Tratativele au durat 5 luni de zile. Guvernul polonez, instigat de Franța, nu și-a încetat acțiunile ostile împotriva Ucrainei Sovietice și a Bielorusiei Sovietice și a târăganat în fel și chip lucrările conferinței de pace. Dar tonul hotărât al intervențiilor diplomatice ale guvernului sovietic și zdrobirea lui Vranghel, aliatul Poloniei burghezo-moșierești, de către Armata Roșie au forțat guvernul polonez să încheie pacea. Tratatul definitiv de pace a fost semnat la 18 martie 1921 la Riga. Prin acest tratat, Ucraina apuseană și Bielorusia apuseană erau alipite Poloniei.
- Tratatul de pace de la Riga a fost anulat de guvernul sovietic la 17 septembrie 1939, când, prin voința poporului, Ucraina apuseană și Bielorusia apuseană s-au alipit Uniunii Sovietice. — 371.
- 145 V. I. Lenin se referă la articolele lui P. Sorokin și M. Rogov, publicate sub titlul : „Predare obligatorie a surplusurilor, sau impozit ?”, publicate ca articole de discuție, în nr. 35 și 43 din 17 și 26 februarie 1921 ale ziarului „Pravda”. Dezbaterea în presă a problemei înlocuirii sistemului de predare obligatorie a surplusurilor cu impozitul în natură a început în urma unei hotărâri a Biroului Politic al C.C., adoptată la 16 februarie 1920. — 380.
- 146 Lenin se referă la rezoluțiile Congresului al IX-lea al P.C. (b) din Rusia : „Cu privire la sarcinile imediate ale construcției economice” și „Cu privire la problema sindicatelor și organizarea lor” (vezi „Rezoluțiile și hotărârile congreselor, conferințelor P.C.U.S. și ale plenarelor C.C.”, partea I, București, Editura pentru literatură politică, 1954, p. 492—505 ; 505—509). — 408.

- 147 „*Gudok*“ — ziar al Direcției politice superioare a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație și al Comitetului Central al sindicatului muncitorilor feroviari din Rusia a început să apară în mai 1920. În prezent el este organul de presă al Ministerului Căilor de Comunicație al U.R.S.S. și al Comitetului Central al sindicatului lucrătorilor din transporturile feroviare. — 409.
- 148 Este vorba de hotărârile partidului cu privire la sindicate, adoptate la Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia, la plenaryle din septembrie, noiembrie și decembrie 1920 ale C.C., precum și de „Apelul către partid“, adoptat în ianuarie 1921, la adunarea generală a organizației de partid din orașul Petrograd în legătură cu discuția despre sindicate (vezi adnotarea 106). — 410.
- 149 Este vorba de rezoluția din 7 decembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu conflictul dintre lucrătorii comuniști din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Tektranului, despre care vorbește Troțki în paragraful 18 al broșurii sale. Această rezoluție a fost propusă de Buharin și votată cu sprijinul lui Troțki, cu toată împotrivirea opusă de Lenin și adepții săi.
- Conflictul s-a iscat în urma nemulțumirilor provocate de metodele de lucru birocratice folosite de Tektran, care nu aplica hotărârile C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale celei de-a V-a Conferințe generale a sindicatelor cu privire la trecerea la metodele de lucru democratice. — 418.
- 150 Este vorba de ședința din 8 noiembrie 1920 a plenaryi C.C. al P.C. (b) din Rusia, în cadrul căreia a fost constituită comisia sindicală a C.C. însărcinată cu analiza divergențelor cu privire la metodele de muncă în sindicate, apărute în legătură cu cuvântarea rostită de Troțki la ședința din 3 noiembrie a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor. Lucrările comisiei au fost zădărnice de Troțki, care a refuzat să participe la desfășurarea lor. — 425.
- 151 Este vorba de numărul muncitorilor din organele de conducere. După unele date incomplete, care se refereau doar la prezidiul C.E.S. și la o parte din consiliile economice guberniale și din întreprinderi, acest număr se ridica la 1 470 (vezi volumul de față, p. 296). Aici V. I. Lenin a rotunjit cifra pînă la 1 500 și, înmulțind-o cu 25, a obținut 37 500, care, raportată la cei 6 000 000 de membri ai sindicatelor, reprezintă mai puțin de 1%. — 429.
- 152 La 24 decembrie 1920, plenara C.C. al P.C. (b) din Rusia a adoptat hotărârea de a organiza o discuție în legătură cu problemele de pe ordinea de zi a apropiatului Congres al X-lea al partidului. — 434.
- 153 Aici, cele 11 puncte ale planului inițial au fost reduse de V. I. Lenin la 7, iar în textul „Directivelor C.C. către lucrătorii comuniști din

- Comisariatul poporului pentru învățămînt“ el a efectuat gruparea de material indicată aici. În manuscris, toate cifrele au fost tăiate de Lenin. — 436.
- 154 În „Situația la 1 decembrie 1920 a bibliotecilor din Rusia Sovietică Centrală“, pe care au fost făcute însemnările, este o greșeală de adunare. — 437.
- 155 Scris pe marginea textului cu situația „Repartizării ziarelor centrale pe gubernii și regiuni“. — 438.
- 156 Stenograma cuvîntării lui V. I. Lenin n-a fost găsită. — 441.
- 157 La 15 februarie 1921, Consiliul Comisarilor Poporului a ascultat raportul lui V. P. Miliutin cu privire la mersul concentrării tipografiilor. Raportul a fost prezentat în cadrul unui control asupra modului cum au fost îndeplinite hotărîrile din 28 septembrie, 19 octombrie și 23 noiembrie 1920 ale Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la concentrarea conducerii tipografiilor din Moscova în secția poligrafie a Consiliului economic orășenesc și la concentrarea producției poligrafice în cîteva întreprinderi bine organizate. Consiliul Comisarilor Poporului a considerat că lucrările de concentrare a tipografiilor se desfășoară în mod nesatisfăcător. — 441.
- 158 Partea cea mai importantă a documentului de față (de la cuvintele: „N-o să vrea să lucreze...“ pînă la sfîrșit) reprezintă însemnările în legătură cu concesiunile petroliere, făcute, probabil, la plenara din 24 februarie 1921 a C.C. al P.C. (b) din Rusia. Ulterior, V. I. Lenin a sistematizat aceste însemnări, le-a numerotat pe puncte (3—14) și, încadrînd partea liberă de deasupra, a schițat planul preliminar al scrisorii (punctele 1—14). Scrisoarea lui, întocmită după acest plan, nu se găsește în Arhiva Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Principalele probleme schițate în plan au fost expuse de V. I. Lenin într-o scrisoare, cu data de 2 aprilie 1921, trimisă de el la Baku lui A. P. Se-rebrovski, președintele „Azneftekom“-ului (vezi „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 157—159). — 443.
- 159 Este vorba de hotărîrea cu privire la concesiunile petroliere, adoptată de Consiliul Comisarilor Poporului la 1 februarie 1921. Acesta a adoptat proiectul de hotărîre întocmit de V. I. Lenin, aprobînd în principiu darea în concesiune a unor regiuni petrolifere de la Baku și Groznîi și a altor exploatări. În legătură cu concesiunile petroliere, vezi și volumul de față, p. 349—351, precum și „Culegeri din Lenin“, vol. XX, p. 125—159, și vol. XXXVI, p. 212—213. — 443.

INDICE DE LUCRĂRI ȘI IZVOARE
CITATE SAU MENȚIONATE
DE V. I. LENIN

- Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia.* Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921. 299 p. (R.S.F.S.R.). — 122, 162, 168, 170, 171, 179, 181—182, 183, 184, 197—198, 202, 205, 208, 226, 263, 271, 353, 358, 360, 447.
- Apel către partid.* La adunarea din 3 ianuarie a activiștilor organizației Petersburg a P.C. din Rusia... s-a adoptat următorul apel către partid. — „Petrogradskaia Pravda“, 1921, nr. 4, 6 ianuarie, p. 2. Semnat : Organizația Petersburg a P.C. din Rusia. — 250, 251, 275.
- Apelul către partid [al organizației Petrograd a P.C. (b) din Rusia, adoptat la adunarea de discuții a reprezentanților organizațiilor de partid orășenești și raionale care a avut loc la 3 ianuarie 1921].* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 7, 13 ianuarie, p. 3, la rubrica : Viața de partid. — 250, 251, 275, 410.
- Apelul din ianuarie* — vezi Apelul către partid al organizației Petrograd a P.C. (b) din Rusia.
- Arhanghelski, N. Prefață [la cartea : „Raport la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia“. 19 decembrie 1920] — În : Raport la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Moscova, 1920, p. 3. (C.E.S.). — 296.*
- Articolul introductiv al tov. Grinko* — vezi Experiința reformei învățământului din Ucraina.
- Articolul introductiv al tov. Lunacearski* — vezi Un nou mod de a pune problema educației sociale.
- „Bednota“, Moscova. — 15, 91, 343, 392.
- [Bubnov, A. și alții] *Despre sindicate.* (Tezele grupului de tovarăși care se situează pe platforma centralismului democratic).

- „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 10, 16 ianuarie, p. 1—2. — 251, 254, 255, 413.
- Buharin, N. I. Despre sarcinile sindicatelor.* (Coraport prezentat la adunarea din 3 ianuarie 1921 a activiștilor organizației Petrograd a P.C. din Rusia). Editat de fracțiunea comunistă din biroul de la Petrograd al Tektranului. Petrograd, 1921. 15. p. — 299, 300, 308, 429, 430.
- *Sindicalism și comunism* (În legătură cu foiletonul tov. Lenin). — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 15, 25 ianuarie, p. 1. — 316.
- [*Buharin, N. și alții*] *Despre sarcinile și structura sindicatelor.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 10, 16 ianuarie, p. 2—3. — 247, 250—251, 252, 301, 303, 304, 413, 425.
- Buharin, N. I. și Preobrajenski, E. A. A.b.c.-ul comunismului.* O explicare populară a programului Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. Moscova, Gosizdat, 1920. 341 p. (P.C. (b) din Rusia). — 162, 217.
- „*Buletinele Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei*“, Moscova, 1920, nr. 1, 24 aprilie, p. 3, 4. — 162, 356, 355—356.
- „*Buletinul celui de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia*“, Moscova, 1921, nr. 1, 25 ianuarie, p. 1—4. — 267, 268, 269, 271, 317.
- nr. 2, 26 ianuarie, p. 2—4. — 267, 312, 317.
- „*Buletinul Comisariatului poporului pentru căile de comunicație*“, Moscova, 1920, nr. 43, 22 mai, p. 2—3. — 158, 165.
- „*Buletinul Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste*“, 1920, nr. 6, 7 august, p. 2. Supliment la ziarul „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 173, 7 august. — 72.
- „*Buletinul Direcției regionale Mari a transporturilor pe apă*“, Petrograd, 1920, nr. 5, 21 mai, p. 1. — 286.
- Codul muncii.* — „Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului muncitoresc-țărănesc“, Moscova, 1918, nr. 87—88, 10 decembrie, art. 905, p. 1 099—1 114. — 82, 112—113, 125—126.
- „*Colecția de hotărâri și dispoziții ale guvernului muncitoresc-țărănesc*“, Moscova, 1918, nr. 87—88, 10 decembrie, p. 905, p. 1 099—1 114. — 82, 112—113, 125—126.
- 1919, nr. 56, 22 noiembrie, art. 537, p. 572—573. — 215, 235.
- Comisariatul poporului pentru învățământ. 1917—octombrie—1920.* Scurtă dare de seamă — vezi 1917—octombrie—1920.

- Comunicarea făcută de V. I. Zof, membru al Colegiului Direcției generale a transporturilor pe apă, la consfătuirea reprezentanților împuterniciților lucrătorilor din transporturile pe apă din regiunea Mari. 3 mai 1920.* — „Buletinul Direcției regionale Mari a transporturilor pe apă“, Petrograd, 1920, nr. 5, 21 mai, p. 1, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 286.
- Condițiile de primire în Internaționala Comunistă.* — „Kommunisteski Internatsional“, Moscova—Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2387—2392. — 105—106.
- Conferința generală a P.C. din Rusia (Ședința din 23 septembrie).* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 213, 25 septembrie, p. 1—2. — 37.
- Conferința generală a P.C. din Rusia. Ședința din dimineața zilei de 24 septembrie. Raport cu privire la îmbunătățirea muncii de partid.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 215, 28 septembrie, p. 1—2. — 284.
- Congresul al VIII-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. Moscova, 18—23 martie 1919. Dare de seamă stenografică, Moscova, „Kommunist“, 1919, p. 294—306 (P.C. (b) din Rusia). — 185.*
- Consfătuirea de partid asupra problemelor învățământului public. [Dare de seamă].* — În : Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfătuirii de partid asupra problemelor învățământului public. Editat de C.E.C. din Rusia. Moscova, 10 ianuarie 1921, p. 8—12. — 336.
- Constituția (Legea fundamentală) a Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse. Publicată în „Izvestia Comitetului Executiv Central din Rusia“ nr. 151 din 19 iulie 1918. Moscova, Ghiz, 1919. 16 p. (R.S.F.S.R.). — 106, 173, 183, 320, 321, 387.*
- *Cu privire la concesiuni. Decretul din 23 noiembrie 1920 al Consiliului Comisarilor Poporului. Textul decretului. Obiectele concesiunilor. Hărți. Moscova, Gosizdat, 1920. 23 p. ; 3 file cu hărți. (R.S.F.S.R.). — 68—70, 71—72, 73—74, 77, 78, 80—85, 95, 109—110, 111—112, 113, 138—139, 140, 164—165, 168, 169, 382, 397.*
- Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești. [Rezoluție adoptată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 1920].* — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țărănilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă steno-

* Cu asterisc sînt notate cărțile, ziarele, articolele și documentele pe care se află însemnări ale lui V. I. Lenin și care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.

grafică (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 267—271. (R.S.F.S.R.). — 208.

Cu privire la ordinul Steagul Roșu al Muncii. [Hotărîrea celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. 1920]. — În: Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 276. (R.S.F.S.R.). — 197.

Cu privire la sindicate și la organizarea lor. [Rezoluția adoptată la Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia. 1920]. — În: Congresul al IX-lea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică. (29 martie—4 aprilie 1920). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 383—387. (P.C. (b) din Rusia). — 9—10, 214, 225—226, 408.

Declarația minorității din partidul socialist-revoluționar la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — În: Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 49—52. (R.S.F.S.R.). — 179, 181—182, 183.

Decretul [C.C.P.] cu privire la centralizarea conducerii bibliotecilor în R.S.F.S.R. [3 noiembrie 1920]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 249 (1 096), 6 noiembrie, p. 4, la rubrica: Acte și dispoziții ale guvernului. — 341.

Decretul Consiliului Comisarilor Poporului. Cu privire la comisiile muncitorești de judecată tovarășească (lege). [14 noiembrie 1919]. — „Colecția de hotărîri și dispoziții ale guvernului muncitoresc-țăranesc“, Moscova, 1919, nr. 56, 22 noiembrie, art. 537, p. 572—573. — 215, 235.

Decretul cu privire la concesiuni — vezi Cu privire la concesiuni.

**Despre rolul sindicatelor în producție.* Rapoartele tov. Zinoviev și Troțki, cuvîntarea tov. Lenin, corapoartele tov. Buharin, Noghin, Șleapnikov și Reazanov și cuvîntul de încheiere al tov. Troțki și Zinoviev la ședința fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și ai Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova. 30 decembrie 1920. Moscova, tipografia nr. 1, 1921. 79 p. (Biroul fracțiunii comuniste a C.C.S. din Rusia. Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 247, 248, 258, 275, 276, 277, 279, 280, 282—283, 284, 285—286, 289—290, 291—292, 293, 294, 295, 296, 297, 298—299, 301—302, 306, 309, 312, 313, 315—316, 420, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433.

- Despre rolul și sarcinile sindicatelor* — vezi Proiect de hotărâre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor, prezentat spre examinare C.C. al P.C. din Rusia de către un grup de membri ai C.C. și ai comisiei sindicale de pe lângă C.C.
- Despre sarcinile imediate ale construcției economice.* [Rezoluție adoptată la Congresul al IX-lea al P.C. (b) din Rusia]. — În : Congresul al IX-lea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică (29 martie—4 aprilie 1920). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 371—383. (P.C. (b) din Rusia). — 214, 228, 231, 408.
- Din partea biroului fracțiunii comuniste din Consiliul Central al Sindicatelor din Rusia.* 6 ianuarie 1920. — În : Despre rolul sindicatelor în producție. Rapoartele tov. Zinoviev și Troțki, cuvîntarea tov. Lenin, corapoartele tov. Buharin, Noghin, Șleapnikov și Reazanov și cuvîntul de încheiere al tov. Troțki și Zinoviev la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova. 30 decembrie 1920. Moscova, tipografia nr. 1, 1921, p. 3—4. (Biroul fracțiunii comuniste din C.C.S. din Rusia. Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 275.
- Din partea fracțiunii comuniste din biroul de la Petrograd al Țektranului.* — În : Buharin, N. I. Despre sarcinile sindicatelor. (Raport prezentat la adunarea din 3 ianuarie 1921 a activiștilor organizației Petrograd a P.C. din Rusia). Editat de fracțiunea comunistă din biroul de la Petrograd al Țektranului. Petrograd, 1921, p. 2. — 300.
- Dobler, F. E. Reșeaua actuală de biblioteci.* — „Pravda”, Moscova, 1921, nr. 24, 4 februarie, p. 2—3. — 346.
- „*Ekonomiceskaia Jizn*”, Moscova, 1920, nr. 243, 30 octombrie, p. 4. — 155, 398.
- 1920, nr. 281, 14 decembrie, p. 1 ; nr. 289, 23 decembrie, p. 1 ; 1921, nr. 28, 9 februarie, p. 2 ; nr. 34, 16 februarie, p. 1 ; nr. 38, 20 februarie, p. 1. — 354.
- 1921, nr. 37, 19 februarie, p. 2. — 354.
- 1921, nr. 38, 20 februarie, p. 2. — 354.
- Electrificarea regiunii Caucaz.* Întocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920, 49 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- Electrificarea regiunii de sud.* Întocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920, 66 p. ; 3 hărți. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.

- Electrificarea regiunii industriale centrale.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920, 118 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- Electrificarea regiunii Turkestan.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920. 37 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- Electrificarea regiunii Ural.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920. 26 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- Electrificarea regiunii Volga.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920. 45 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- Electrificarea Siberiei apusene.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, 1920. 24 p. ; 1 hartă. (Secția tehnică-științifică a C.E.S.). — 31—32, 357.
- [*Emšanov, A. I. și Troșki, L. D.*] *Tezele tov. Emšanov și ale tov. Troșki la raportul cu privire la transporturi.* — „Izvestia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 288 (1 135), 22 decembrie, p. 1—2. — 158, 159.
- „*Ertomba*“ („Unitatea“), Tiflis, 1920, nr. 247, 30 octombrie, p. 2—3 ; nr. 248, 31 octombrie, p. 2—3. În limba gruzină. — 72—73.
- Experiența reformei învățământului din Ucraina.* (O convorbire cu tov. Grinko, comisarul poporului pentru învățămînt al Ucrainei). — În : „Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfătuirii de partid asupra problemelor învățământului public“. Editat de C.E.C. din Rusia, Moscova, 10 ianuarie 1921, p. 7—8. — 336.
- Extras din procesul-verbal al ședinței Prezidiului Consiliului economic superior din 21 februarie 1920.* [Despre componența Comisiei de stat pentru electrificare]. (P. 1 361). — „Buletinul Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei“, Moscova, 1920, nr. 1, 24 aprilie, p. 3. — 162, 355—356, 399.
- Gorbunov, I. F.* *La stație.* — 253—254.
- Griboedov, A. S.* *Prea multă minte strică.* — 230.
- Gusev, S. I.* **Probleme actuale ale construcției economice.* (Cu privire la tezele C.C. al P.C. din Rusia). Materiale pentru Congresul al IX-lea al P.C. din Rusia. Editat de Consiliul militar-revoluționar al Frontului din Caucaz. F. I., tip. statului major al Frontului din Caucaz, [1920], 30 p. — 160, 172.

- *Un plan economic unic și un aparat economic unic.* Harkov, editura Poiuj, 1920. 72 p. ; 1 filă cu scheme. — 160, 171, 172, 398.
- Hotărîrea C.E.S. cu privire la componența Comisiei de stat pentru electrificare* — vezi Extras din procesul-verbal al ședinței Prezidiului Consiliului economic superior din 21 februarie 1920.
- Hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului [cu privire la concesiuni. 23 noiembrie].* — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 265 (1 112), 25 noiembrie, p. 4, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 55.
- Hotărîrea din 13 decembrie 1920 a Prezidiului Sovietului de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova cu privire la lichidarea pieței Suharevka.* — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“ ; 1920, nr. 281 (1 128), 14 decembrie, p. 4, la rubrica : Acte ale guvernului. Dispoziții ale organelor locale. — 163—164.
- Hotărîrea Prezidiului C.E.C. din Rusia [cu privire la ordinea de zi a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia].* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 251, 9 noiembrie, p. 1. — 30—31, 33—34.
- [*Ignatov, G. și alții*] *Sarcinile imediate ale sindicatelor.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 12, 19 ianuarie, p. 2. — 251.
- „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“, Moscova, 1920, nr. 24, 12 octombrie, p. 2—5. — 34, 44—45.
- 1920, nr. 26, 20 decembrie, p. 2—3. — 220, 228—229, 410.
- „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“. — 14, 91, 343, 345, 392, 438.
- 1920, nr. 157 (1 004), 18 iulie, p. 1. — 170.
- 1920, nr. 249 (1 096), 6 noiembrie, p. 4. — 341—342.
- 1920, nr. 265 (1 112), 25 noiembrie, p. 4. — 55.
- 1920, nr. 281 (1 128), 14 decembrie, p. 3—4. — 78, 150, 151, 152, 153, 155, 163, 185, 186, 188, 190, 191, 193, 194, 199, 200, 201, 398.
- 1920, nr. 287 (1 134), 21 decembrie, p. 2—3. — 155—156, 398.

— 1920, nr. 288 (1 135), 22 decembrie, p. 1—2. — 158, 159.

„Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3. — 188, 189.

Învățămînt politehnic sau învățămînt monotehnic? (Convorbire cu tov. O. I. Șmidt, director adjunct al Direcției generale a învățămîntului profesional). — În : Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfătuirii de partid asupra problemelor învățămîntului public. Editat de C.E.C. din Rusia. Moscova, 10 ianuarie 1921, p. 4—5. — 337.

[*Jordania, N. N.*] *Raportul lui N. Jordania.* (La congresul al doilea, din 26 octombrie, al Gărzii populare). (Dare de seamă stenografică). — „Ertoba“, Tiflis, 1920, nr. 247, 30 octombrie, p. 2—3 ; nr. 248, 31 octombrie, p. 2—3. În limba gruzină. — 72—73.

Kamenev, L. B. Despre rolul și însemnătatea sindicatelor. (Raport și cuvînt de încheiere la ședința din 17 ianuarie 1921 a Comitetului organizației Moscova a P.C. din Rusia). Moscova, editat de biroul fracțiunii comuniste din Consiliul orășenesc al sindicatelor din Moscova, 1921. 24 p. (Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 253.

„*Kommunisticeskii Internațional*“, Moscova—Petrograd, 1920, nr. 13, 28 septembrie, coloanele 2 387—2 392. — 106.

„*Kommunisticeskii Trud*“, Moscova, 1920, nr. 204, 23 noiembrie, p. 3. — 40.

— 1920, nr. 207, 26 noiembrie, p. 2. — 100.

„*Krasnaia Gazeta*“, Petrograd, 1920, nr. 275(856), 7 decembrie, p. 1. — 80, 96, 101, 103.

Krițman, L. Despre planul economic. — „*Ekonomiceskaia Jizn*“, Moscova, 1920, nr. 281, 14 decembrie, p. 1 ; nr. 289, 23 decembrie, p. 1 ; 1921, nr. 28, 9 februarie, p. 2 ; nr. 34, 16 februarie, p. 1 ; nr. 38, 20 februarie, p. 1. — 354.

Kuraev, V. V. Depozitarea cerealelor în hambarele obștești. — „*Pravda*“, Moscova, 1920, nr. 286, 19 decembrie, p. 1 ; nr. 287, 21 decembrie, p. 1 ; nr. 288, 22 decembrie, p. 1. — 151, 191.

La raportul tov. Krjijanovski cu privire la electrificare. [Rezoluție adoptată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia 1920]. — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din

Rusia. Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 271—272. (R.S.F.S.R.). — 353, 358, 359—360, 447.

Larin, I. *Metode de elaborare a planului economic unic.* — „Ekonomeskaia Jizn“, Moscova, 1921, nr. 38, 20 februarie, p. 2. — 354.

Legea cu privire la Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei [GOELRO]. — „Buletinul Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei“, Moscova, 1920, nr. 1, 24 aprilie, p. 4. — 356, 399.

Legea cu privire la comisiile muncitorești de judecată tovărășească — vezi Decretul Consiliului Comisarilor Poporului.

Legea fundamentală cu privire la socializarea pământului [27 ianuarie (9 februarie) 1918]. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai țăranilor, muncitorilor și soldaților și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd“, 1918, nr. 28 (292), 19 (6) februarie, p. 3, la rubrica : Acte și dispoziții ale guvernului. — 188, 189.

[*Lenin V. I.*] *Cu privire la concesiuni.* (Raport prezentat în fața fracțiunii P.C. din Rusia de la Congresul al VIII-lea al Sovietelor). Moscova, Gosizdat, 1920. 29 p. (R.S.F.S.R. Cuvântări și convorbiri ale propagandistului, nr. 18). — 122, 123, 169.

— *Cuvântarea rostită de tov. Lenin [la adunarea activului organizației din Moscova a P.C. (b) din Rusia].* — „Krasnaia Gazeta“, Petrograd, 1920, nr. 275 (856), 7 decembrie, p. 1. Sub titlul comun : Ne convin concesiunile ? — 80, 96, 101, 103.

— *Cuvântarea rostită de tov. Lenin la adunarea secretarilor de celelule din organizația Moscova.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 269, 30 noiembrie, p. 2. — 55—56.

— *Cuvântarea rostită de tov. Lenin la consfătuirea gubernială din Moscova.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 232, 17 octombrie, p. 3. — 77.

— *Cuvântarea rostită de tov. Lenin [la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia].* — „Buletinul celui de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 1, 25 ianuarie, p. 1—2. — 267.

— *Cuvântarea rostită la consfătuirea președinților comitetelor executive județene, de plasă și satești din gubernia Moscova* — vezi [Lenin, V. I.] *Cuvântarea rostită de tov. Lenin la consfătuirea gubernială din Moscova.*

— *Cuvântarea rostită la 22 septembrie 1920 la cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia* — vezi [Lenin, V. I.]

- Tov. Lenin despre războiul cu Polonia și despre politica internațională.
- *Cuvîntarea tov. Lenin [cu privire la problema națională și problema colonială, rostită la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste]*. — „Buletinul Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste“, 1920, nr. 6, 7 august, p. 2, în art. : 26 iulie. Supliment la ziarul „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 173, 7 august. — 71—72.
 - *Despre syndicate, despre momentul actual și despre greșeala tov. Troțki*. Cuvîntare rostită la 30 decembrie 1920 la adunarea de discuții a membrilor fracțiunii comuniste de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Petrograd, Gosizdat, 1921. 32 p. (R.S.F.S.R.). — 246, 248—250, 261, 275—276, 281, 287, 290, 295—296, 313, 425.
 - *Directivele Comitetului Central către lucrătorii comuniști din Comisariatul poporului pentru învățămînt (în legătură cu reorganizarea comisariatului)*. — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 25, 5 februarie, p. 3. — 336, 337, 338, 340—341, 342.
 - *[Raport asupra muncii la sate, prezentat la 23 martie 1919 la Congresul al VIII-lea al P.C. (b) din Rusia]*. — În : Congresul al VIII-lea al Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia. Moscova, 18—23 martie 1919. Dare de seamă stenografică. Moscova, „Komunist“, 1919, p. 294—306 (P.C. (b) din Rusia). — 185.
 - *Raport cu privire la concesiuni prezentat în fața fracțiunii P.C. (b) din Rusia la Congresul al VIII-lea al Sovietelor* — vezi Lenin, V. I. Cu privire la concesiuni.
 - *Raport cu privire la concesiuni [prezentat la adunarea activului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia. 6 decembrie 1920]* — vezi [Lenin, V. I.] Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la adunarea activului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia.
 - *Raport cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor, prezentat la ședința fracțiunii comuniste de la congres* — vezi Lenin V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia.
 - *[Raport cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice, prezentat la ședința din 29 aprilie 1918 a C.E.C. din Rusia]*. — În : Procesele-verbale ale ședințelor Comitetului Executiv Central din Rusia al celei de-a 4-a legislaturi. (Dare de seamă stenografică). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 206—219. (R.S.F.S.R.). — 27—28.
 - *[Raportul C.E.C. din Rusia și al C.C.P. cu privire la politica externă și internă, prezentat la Congresul al VIII-lea al Sovietelor]*. — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țărănilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia.

- Dare de seamă stenografică. (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 8—32. (R.S.F.S.R.). — 122, 168, 170, 179, 183, 202, 226—227, 263.
- *Raportul comisiei pentru problema națională și problema colonială, prezentat la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste — vezi* [Lenin, V. I.] Cuvîntarea tov. Lenin cu privire la problema națională și problema colonială, rostită la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste.
- * — *Sarcinile imediate ale Puterii sovietice*. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918. 30 p. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — 27, 142, 397.
- [*Șase teze despre sarcinile imediate ale Puterii sovietice*]. — În : Lenin, V. I. Sarcinile imediate ale puterii sovietice. Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 28—30, în circulara Prezidiului C.E.C. din Rusia „Către toate Sovietele guberniale, județene și de plasă, către toți cetățenii Rusiei“. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — 142—143, 397.
- *Tov. Lenin despre războiul cu Polonia și despre politica internațională*. (Scurtă relatare despre cuvîntarea rostită de tov. Lenin la prima ședință a Conferinței generale a P.C. din Rusia). — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 216, 29 septembrie, p. 1. Sub titlul comun : Conferința generală a P.C. din Rusia. — 29—30.
- *Tov. Lenin la adunarea generală a comuniștilor din cartierul Zamoskvorecie*. [Raport]. — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 273, 4 decembrie, p. 4, la rubrica : Viața de partid. — 50.
- Lomov, A. Prefață [la broșura „Despre concesiuni“]*. — În : Despre concesiuni. Decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 noiembrie 1920. Textul decretului. Întreprinderi care pot fi date în concesiune. Hărți. Moscova, Gosizdat, 1920, p. 3—4 (R.S.F.S.R.). — 80.
- [*Lozovski, S. A.*] *Sindicatul în Rusia Sovietică*. Editat de C.C.S. din Rusia. Moscova, 1920. 64 p. Înaintea titlului, autor : A. Lozovski (S. A. Dridzo). — 214, 218, 408, 417.
- Lunacearski, A. V. În loc de prefață [la cartea : „1917—octombrie—1920“]*. — În : 1917—octombrie—1920. (Scurtă dare de seamă). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 3—14. (R.S.F.S.R. Comisariatul poporului pentru învățămînt). — 340.
- Marx, K. și Engels, F. Manifestul Partidului Comunist*. Decembrie 1847—ianuarie 1848. — 72.
- *Sfînta familie, sau critica criticii critice*. Impotriva lui Bruno Bauer & Co. Septembrie—noiembrie 1844. — 398.

- [Miliutin, V. P. *Metode de elaborare a planului economic unic*]. — „*Ekonomiceskaia Jizn*“, Moscova, 1921, nr. 37, 19 februarie, p. 2. Sub titlul comun : Problema planului economic unic. — 354.
- „*Narodî Vostoka*“, Baku. — 72.
- Neledinski-Meleșki, I. A. Cintec* („*Mă duc la riuleș...*“). — 226.
- „*Nevskaia Zvezda*“, Petersburg, 1912, nr. 17, 15 iulie, p. 1. — 303.
- 1917—octombrie—1920. (Scurtă dare de seamă). Moscova, Gosizdat, 1920. 112 p. (R.S.F.S.R. Comisariatul poporului pentru învățămînt). — 340.
- Ordin pentru întreaga rețea de căi ferate. 22 mai 1920, nr. 1 042. Planul de reparație a locomotivelor în a doua jumătate a anului 1920. — „*Buletinul Comisariatului poporului pentru căile de comunicație*“, Moscova, 1920, nr. 43, 22 mai, p. 2—3, la rubrica : Ordine și dispoziții ale Comisariatului poporului pentru căile de comunicație. — 158, 166.
- Ordinul tov. Zof — vezi Comunicarea făcută de V. I. Zof, membru al Colegiului superior al Direcției politice a transporturilor pe apă, la consfătuirea reprezentanților...
- Ovidiu. *Metamorfozele*. — 422.
- „*Petrogradskaia Pravda*“, 1921, nr. 4, 6 ianuarie, p. 2. — 249—250, 251, 275.
- **Planul de electrificare a R.S.F.S.R.* Raport prezentat la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Moscova, Gostehizdat, 1920. 669 p. ; 14 file cu scheme și hărți. (R.S.F.S.R. Secția tehnică-științifică a Consiliului economic superior). — 30, 31, 70, 73—74, 114—115, 162, 163, 164, 165—167, 195—196, 205, 207, 354—355, 356—359, 360, 361, 399.
- [*Platforma „opoziției muncitorești”*]. — În : Despre rolul sindicatelor în producție. Rapoartele tov. Zinoviev și Troțki, cuvîntarea tov. Lenin, corapoartele tov. Buharin, Noghin, Șleapnikov și Reazanov și cuvîntul de încheiere al tov. Troțki și Zinoviev la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova, 30 decembrie 1920. Moscova, tipografia nr. 1, 1921, p. 59—61. (Biroul fracțiunii comuniste din C.C.S. din Rusia. Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 247.

- Popov, P. Cîteva cifre cu privire la economia R.S.F.S.R. și la construcția sovietică.* — „Izvestiia C.E.C al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 287 (1 134), 21 decembrie, p. 3. — 155—156.
- „*Prauda*“, Moscova — 14, 56, 91, 130, 343, 344, 345, 392, 438.
- 1920, nr. 213, 25 septembrie, p. 1—2. — 37.
 - 1920, nr. 215, 28 septembrie, p. 1—2 — 284.
 - 1920, nr. 216, 29 septembrie, p. 1. — 30.
 - 1920, nr. 219, 2 octombrie, p. 1. — 9, 33, 220, 271, 313, 314, 366, 410.
 - 1920, nr. 232, 17 octombrie, p. 3. — 77.
 - 1920, nr. 245, 2 noiembrie, p. 2. — 3.
 - 1920, nr. 251, 9 noiembrie, p. 1. — 31, 33.
 - 1920, nr. 255, 13 noiembrie, p. 2. — 220, 229, 313, 314, 410.
 - 1920, nr. 269, 30 noiembrie, p. 2. — 55—56.
 - 1920, nr. 271, 2 decembrie, p. 1. — 75.
 - 1920, nr. 272, 3 decembrie, p. 1. — 75.
 - 1920, nr. 273, 4 decembrie, p. 1, 4. — 50, 75.
 - 1920, nr. 274, 5 decembrie, p. 1. — 56, 75.
 - 1920, nr. 275, 7 decembrie, p. 1. — 75.
 - 1920, nr. 278, 10 decembrie, p. 1. — 75.
 - 1920, nr. 279, 11 decembrie, p. 1. — 75.
 - 1920, nr. 281, 14 decembrie, p. 2. — 219, 220, 226, 231, 234, 236, 246, 247, 258—259, 287—288, 290, 291—292, 314, 418, 422.
 - 1920, nr. 286, 19 decembrie, p. 1 ; nr. 287, 21 decembrie, p. 1 ; nr. 288, 22 decembrie, p. 1. — 152, 190.
 - 1921, nr. 5, 11 ianuarie, p. 2—3. — 289.
 - 1921, nr. 7, 13 ianuarie, p. 3. — 249—251, 275, 410.
 - 1921, nr. 9, 15 ianuarie, p. 3. — 282.
 - 1921, nr. 10, 16 ianuarie, p. 1—3. — 247, 250—251, 253, 254, 255, 301, 304, 305, 413, 425.
 - 1921, nr. 11, 18 ianuarie, p. 1—2. — 251.
 - 1921, nr. 12, 19 ianuarie, p. 2. — 251.
 - 1921, nr. 13, 21 ianuarie, p. 2. — 287, 288.
 - 1921, nr. 15, 25 ianuarie, p. 1. — 316.

- 1921, nr. 24, 4 februarie, p. 2—3. — 346.
- 1921, nr. 25, 5 februarie, p. 3. — 336, 337, 338, 340, 341.
- 1921, nr. 35, 17 februarie, p. 1. — 380.
- 1921, nr. 43, 26 februarie, p. 1. — 380.
- *Principiile proiectului de electrificare a Regiunii de nord.* Intocmit de Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei. Petrograd, publicație tehnică-științifică, 1920. 74 p.; 1 hartă. (R.S.F.S.R. Secția tehnică-științifică a Consiliului economic superior). — 7, 32, 83, 357—358.
- Proiectul agrar* — vezi Proiect de lege prezentat de C.C.P. Prezidiului C.E.C. din Rusia pentru a fi prezentat la Congresul general al Sovietelor din Rusia.
- *Programul Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.* Adoptat de Congresul al VIII-lea al partidului, care a avut loc între 18 și 23 martie 1919. Moscova—Petrograd, „Kommunist“, 1919. 24 p. (P.C. (b) din Rusia). — 33, 79, 162, 163, 167, 171, 177, 178, 217, 238, 252, 267—268, 269, 270, 271, 307, 309, 310—312, 316, 333, 336—337, 344, 346, 350, 362, 408, 413, 416, 425, 427, 430. 441.
- *Proiect de hotărîre a Congresului al X-lea al P.C. din Rusia cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor, prezentat spre examinare C.C. al P.C. din Rusia de către un grup de membri ai C.C. și ai Comisiei sindicale de pe lângă C.C.* Moscova, Sovietul de deputați ai muncitorilor, țăranilor și ostașilor roșii din Moscova, 1921. 23 p. (R.S.F.S.R.). — 250, 266, 285.
- Proiect de hotărîre a Congresului al X-lea al P.C. din Rusia cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor (prezentat spre examinare C.C. al P.C. din Rusia de către un grup de membri ai C.C. și ai comisiei sindicale de pe lângă C.C.).* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 11, 18 ianuarie, p. 1—2. — 250.
- Proiect de lege prezentat de C.C.P. Prezidiului C.E.C. din Rusia pentru a fi prezentat la Congresul general al Sovietelor din Rusia.* Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 281 (1 128), 14 decembrie, p. 3—4. — 78—79, 149—150, 151, 152, 153, 155, 185, 186, 188, 190, 191—192, 193, 194, 199, 200, 201, 398.
- Raport la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.* Moscova, 1920, 71 p.; 4 file cu hărți. (C.E.S.). — 296—297.

Raportul Consiliului economic superior la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia — vezi Raport la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Regulament provizoriu cu privire la acordarea de premii în natură. [Decretul C.C.P. din 23 octombrie 1920]. — „*Ekonomiceskaia Jizn*“, Moscova, 1920, nr. 243, 30 octombrie, p. 4, la rubrica oficială. — 155, 398.

Rezoluția adoptată de conferința gubernială la raportul de activitate al Comitetului din Moscova al P.C. din Rusia. — „*Kommunisteskii Trud*“, Moscova, 1920, nr. 204, 23 noiembrie, p. 3. Sub titlul comun : Conferința organizației guberniale Moscova a P.C. din Rusia. (Ziua a doua, 21 noiembrie). — 40.

[*Rezoluția adoptată la consfătuirea din 9 noiembrie 1920 a celor 10 membri ai C.C.*]. — În : Despre rolul sindicatelor în producție. Rapoartele tov. Zinoviev și Troțki, cuvântarea tov. Lenin, corapoartele tov. Buharin, Noghin, Șleapnikov și Reazanov și cuvântul de încheiere al tov. Troțki și Zinoviev la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orașenesc al sindicatelor din Moscova. 30 decembrie 1920, Moscova, tipografia nr. 1, 1921, p. 19—20. (Biroul fracțiunii comuniste a C.C.S. din Rusia. Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 245—246.

[*Rezoluția C.C. al P.C. din Rusia în problema conflictului dintre comuniștii din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Tektranului.* Adoptată în ședința plenară din 7 decembrie 1920]. — „*Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia*“, Moscova, 1920, nr. 26, 20 decembrie, p. 3, în articolul : Raportul de activitate al C.C. al P.C. din Rusia pe perioada 15 septembrie—15 decembrie. — 220, 410.

Rezoluția C.C. al P.C. din Rusia în problema conflictului dintre comuniștii din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Tektranului. (Adoptată în ședința plenară din 7 decembrie 1920). — În : Despre rolul sindicatelor în producție. Rapoartele tov. Zinoviev și Troțki, cuvântarea tov. Lenin, corapoartele tov. Buharin, Noghin, Șleapnikov și Reazanov și cuvântul de încheiere al tov. Troțki și Zinoviev la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului Central al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orașenesc al sindicatelor din Moscova. 30 decembrie 1920, Moscova, tipografia nr. 1, 1921, p. 78. (Biroul fracțiunii comuniste a C.C.S. din Rusia. Numai pentru membrii P.C. din Rusia). — 285, 286.

Rezoluția C.C. al P.C. din Rusia în problema conflictului dintre comuniștii din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Tektranului. (Adoptată în ședința plenară din 7 decembrie 1920). — „*Pravda*“, Moscova, 1920, nr. 281, 14 decem-

brie, p. 2, la rubrica : Viața de partid. — 219, 220, 226, 231, 235, 236, 246, 247, 258—259, 287—288, 290, 291—292, 314, 418, 422.

Rezoluția Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților, țăranilor și cazacilor din Rusia adoptată în ședința din 29 aprilie 1918 la raportul tov. Lenin „Cu privire la sarcinile imediate ale Puterii sovietice”. — În : Lenin, V. I. Sarcinile imediate ale Puterii sovietice, Moscova, editura C.E.C. din Rusia, 1918, p. 27. Înaintea titlului, autor : N. Lenin. — 142—143, 397.

Rezoluția Comitetului organizației Moscova. [Răspuns la „Apelul către partid” al organizației Petrograd din 3 ianuarie 1921]. — „Pravda”, Moscova, 1921, nr. 7, 13 ianuarie, p. 3. — 250, 275.

[*Rezoluția cu privire la activitatea sindicatelor adoptată la plenara din septembrie a C.C. al P.C. (b) din Rusia.* 1920]. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia”, Moscova, 1920, nr. 26, 20 decembrie, p. 2, în : Raportul de activitate al C.C. al P.C. din Rusia pe perioada 15 septembrie—15 decembrie. — 220, 228—229.

Rezoluția cu privire la electrificarea Rusiei adoptată de Comitetul Executiv Central din Rusia al celei de-a VII-a legislaturi. (Prima sesiune 2—7 februarie 1920). — „Buletinul Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei”, Moscova, 1920, nr. 1, 24 aprilie, p. 3. — 355—356, 399.

Rezoluția cu privire la rolul partidului comunist în revoluția proletară [adoptată la Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste]. — În : Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaționalei Comuniste, 1921, p. 568—579. — 212, 265.

Rezoluția din decembrie — vezi Rezoluția C.C. al P.C. din Rusia în problema conflictului dintre comuniștii din transporturile pe apă și fracțiunea comunistă de la consfătuirea Ţektranului.

Rezoluția din noiembrie — vezi Rezoluția fracțiunii P.C. din Rusia cu privire la sarcinile mișcării sindicale..

Rezoluția din septembrie — vezi Sarcinile imediate ale construcției de partid.

[*Rezoluția fracțiunii P.C. din Rusia cu privire la sarcinile mișcării sindicale adoptată la plenara din 9 noiembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia.*] — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia”, Moscova, 1920, nr. 26, 20 decembrie, p. 2—3, în : Raportul de activitate al C.C. al P.C. din Rusia pe perioada 15 septembrie—15 decembrie. — 220.

Rezoluția fracțiunii P.C. din Rusia cu privire la sarcinile mișcării sindicale [adoptată la plenara din 9 noiembrie 1920 a C.C. al P.C. (b) din Rusia]. — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 255, 13 noiembrie, p. 2, la rubrica : Mișcarea sindicală. Sub titlul : A V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia. — 220, 228, 246, 313—314, 410.

Rezoluția menșevicilor — vezi Rezoluția P.M.S.D.R. la rapoartele C.E.C. din Rusia și Consiliului Comisarilor Poporului prezentată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Rezoluția P.M.S.D.R. la rapoartele C.E.C. din Rusia și Consiliului Comisarilor Poporului prezentată la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — În : Al VIII-lea Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, ostașilor roșii și cazacilor din Rusia. Dare de seamă stenografică (22—29 decembrie 1920). Moscova, Gosizdat, 1921, p. 54—57. (R.S.F.S.R.). — 179, 182, 183.

Rezoluția socialiștilor-revoluționari — vezi Declarația minorității din partidul socialist-revoluționar la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia.

Rezoluții [adoptate la cea de-a IX-a Conferință generală a P.C. (b) din Rusia. 1920]. — „Izvestiia C.C. al P.C. (b) din Rusia“, Moscova, 1920, nr. 24, 12 octombrie, p. 2—5. — 34—35, 44—45.

Rezoluțiile consfătuirii de partid. — În : Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfătuirii de partid asupra problemelor învățămîntului public. Editat de C.E.C. din Rusia. Moscova, 10 ianuarie 1921, p. 12—15. — 336.

[Rezoluțiile și hotărârile Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste. 1920]. — În : Congresul al II-lea al Internaționalei Comuniste. Dare de seamă stenografică. Petrograd, editura Internaționalei Comuniste, 1921, p. 542—658. — 265.

Rezoluțiile și hotărârile Congresului al IX-lea al P.C. din Rusia. — În : Congresul al IX-lea al Partidului Comunist din Rusia. Dare de seamă stenografică (29 martie—4 aprilie 1920). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 369—397. (P.C. (b) din Rusia). — 9, 278.

Rîkov, A. I. Situația industriei și măsurile pentru refacerea ei. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 287 (1 134), 21 decembrie, p. 2—3. — 156, 398.

Rudzutak, I. E. Sarcinile de producție ale sindicatelor. (Tezele raportului tov. Rudzutak). — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 13, 21 ianuarie, p. 2. — 287, 288.

- [*Teze despre rolul sindicatelor în producție*]. — În : A V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia. (3—7 noiembrie 1920). Dare de seamă stenografică. Moscova, 1921, p. 71—74. — 233, 245, 248, 253, 262, 289, 290, 293, 294, 414, 425.
- [*Teze despre rolul sindicatelor în producție*]. — În : Lenin, V. I. Despre sindicate, despre momentul actual și despre greșeala tov. Troțki. Cuvântare rostită la 30 decembrie 1920 la adunarea de discuții a membrilor fracțiunii comuniste de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. Petrograd, Gosizdat, 1921, p. 25—30 (R.S.F.S.R.). — 248—249, 287.
- Sarcinile imediate ale construcției de partid.* (Rezoluție). — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 219, 2 octombrie, p. 1. Sub titlul comun : Conferința generală a P.C. din Rusia. — 9, 33, 220, 271, 313, 314, 366, 410.
- **Situația industriei petrolului din regiunea Baku la sfârșitul anului 1920.* Raportul delegatului Consiliului muncii și apărării muncitorești-tărănești cu privire la extracția și transportul petrolului. Baku, „Centrul de difuzare a cărții din Azerbaidjan“, 1920. 88 p.; 3 file anexe și o hartă. (Comitetul pentru problemele petrolului din Azerbaidjan). — 349, 350.
- [*Skvorțov-Stepanov, I. I.*] *Cui i se pot da concesiuni?* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 275, 7 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- *Cui nu trebuie să-i acordăm concesiuni!* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 274, 5 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 56, 75.
- *De ce au nevoie de concesiuni?* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 272, 3 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- *De ce avem nevoie de concesiuni?* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 273, 4 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- *Despre concesiunile din Kamciatka.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 279, 11 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- *Despre concesiunile străine.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 271, 2 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- *Nu vor întări oare concesiunile orînduirea capitalistă?* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 278, 10 decembrie, p. 1. Semnat : I. Stepanov. — 75.
- Sorokin, P. și Rogov, M.* *Predare obligatorie a surplusurilor sau impozit?* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 35, 17 februarie, p. 1. — 380.
- *Predare obligatorie a surplusurilor sau impozit?* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 43, 26 februarie, p. 1. — 380.

- Statutul Partidului Comunist (bolșevic) din Rusia.* Moscova, Gosizdat, 1920. 16 p. (R.S.F.S.R.). — 204.
- Sun Iat-sen. Semnificația socială a revoluției chineze.* — „Nevskaia Zvezda“, Petersburg, 1912, nr. 17, 15 iulie, p. 1. — 304.
- Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfățuirii de partid în legătură cu problemele învățămîntului public.* Editat de C.E.C. din Rusia. Moscova, 10 ianuarie 1921, 16 p. — 336, 337.
- Sviderski, A. I. Trei ani de luptă pe frontul aprovizionării.* — În : Trei ani de luptă împotriva foametei. Scurtă dare de seamă cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru aprovizionare în anii 1919—1920, Moscova, 1920, p. III—X. (Secția publicații a Comisariatului poporului pentru aprovizionare). — 154.
- Ședințele fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia.* Ședința din seara zilei de 23 ianuarie. — „Buletinul celui de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 1, 25 ianuarie, p. 1—4. — 267, 268, 269, 271, 317.
- Ședințele fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia.* Ședința din dimineața zilei de 24 ianuarie. — „Buletinul celui de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia“, Moscova, 1921, nr. 2, 26 ianuarie, p. 2—4. — 267, 312, 317.
- Tezele Congresului al II-lea al Internaționalei Comuniste cu privire la rolul partidului politic* — vezi Rezoluția cu privire la rolul partidului comunist în revoluția proletară...
- Tomski, M. P. Militarizarea muncii.* — „Vestnik Truda“, Moscova, 1920, nr. 1, octombrie, p. 20—24. — 214, 218, 408.
- Trei ani de luptă împotriva foametei.* Scurtă dare de seamă cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru aprovizionare în anii 1919—1920. Moscova, 1920. XVIII, 124 p. (Secția publicații a Comisariatului poporului pentru aprovizionare). — 154.
- [Troțki, L. D.] *Democrația în producție.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 5, 11 ianuarie, p. 2—3. — 289.
- *In loc de prefață [la cartea „Rolul și sarcinile sindicatelor“.* 25 decembrie 1920] — În : Troțki, L. D. Rolul și sarcinile sindicatelor (pentru Congresul al X-lea al partidului). Moscova, Gosizdat, 1920, p. 3. (R.S.F.S.R.). — 275, 415.

- *Răspuns tovarășilor din Petrograd.* — „Pravda“, Moscova, 1921, nr. 9, 15 ianuarie, p. 3, la rubrica : Viața de partid. Sub titlul comun : În legătură cu discuția cu privire la sindicate. — 282.
- *Rolul și sarcinile sindicatelor (pentru Congresul al X-lea al partidului).* Moscova, Gosizdat, 1920, 32 p. (R.S.F.S.R.). — 211, 212, 213—214, 215, 216, 218, 219, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227—228, 247, 249, 256—258, 259, 261, 262, 263, 269, 272, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281—283, 287, 288, 289, 292, 295, 296, 299, 300, 301, 304, 305, 306—307, 308, 309—310, 312, 313, 314—315, 407, 408, 409, 410, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 424, 425, 426—428, 429, 431, 433.
- *Sindicatelor și rolul lor în viitor.* (Schița inițială a tezelor prezentate de tov. Troțki la plenara C.C. din 9 noiembrie 1920). — În : Partidul și sindicatele. (În legătură cu discuția cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor). Culegere de articole și materiale, sub conducerea redacțională a lui G. Zinoviev. Petrograd, Gosizdat, 1921, p. 354—360. (R.S.F.S.R.). — 211, 229, 231, 234, 235, 236, 245, 246, 277, 410, 411.

Ultimatumul Angliei și răspunsul nostru. De la Comisariatul poporului pentru afacerile externe. — „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputați ai muncitorilor, țăranilor, cazacilor și ostașilor roșii din Rusia și a Sovietului de deputați ai muncitorilor și ostașilor roșii din Moscova“, 1920, nr. 157 (1 004) 18 iulie, p. 1. — 170.

Un bancher american despre Lenin. — „Kommunisticeskii Trud“, Moscova, 1920, nr. 207, 26 noiembrie, p. 2. — 100.

Un nou mod de a pune problema educației sociale. (O convorbire cu tov. A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învățământ). — În : Supliment la buletinul Congresului al VIII-lea al Sovietelor, consacrat consfățuirii de partid asupra problemelor învățământului public. Editat de C.E.C. din Rusia. Moscova, 10 ianuarie 1921, p. 1—2. — 336.

„*Vestnik Truda*“, Moscova, 1920, nr. 1, octombrie, p. 20—24. — 214, 218, 408.

„*Volea Rossii*“, Praga. — 327.

[*Zinoviev, G. E.*] *Noile sarcini ale partidului nostru.* (De la sarcinile impuse de război la sarcinile economice). Cuvântare rostită la adunarea comună a membrilor și candidaților de partid și a simpatizanților din raionul Petersburg ; 28 ianuarie 1920. Petrograd, Gosizdat, 1920, 31 p. — 291—292.

- *Raport cu privire la congresul independenților de la Halle, prezentat de tov. Zinoviev la Teatrul Mare.* — „Pravda“, Moscova, 1920, nr. 245, 2 noiembrie, p. 2. — 3.
- — — — —
- [Ballod, K.] *Produktion und Konsum im Sozialstaat.* Mit einer Vorrede von K. Kautsky. Stuttgart, Dietz, 1898. 104 S. Înaintea titlului, autor : Atlantikus. — 358.
- *Der Zukunftstaat.* Produktion und Konsum im Sozialstaat. 2. vollst. umgearb. Aufg. Stuttgart, Dietz, 1919. IV, 240 S. — 358.
- Dekret des Rates der Volkskommissare über Konzessionen [23. November 1920].* — „Russische Korrespondenz“, Berlin, 1921, Nr. 1—2, Januar — Februar, S. 86—87. — 109—110.
- Le Désastre de Crimée.* — „Le Temps“, Paris, 1920, N. 21 656, 16 novembre, p. 1, la rubrica : Bulletin du Jour. — 19.
- Hard, W. Raymond Robins' own Story, by William : with many Illustrations from Photographs.* New York — London, Harper, [1920]. 4, I, 248 p. — 57.
- Keynes, J. M. The Economic Consequences of the Peace.* London, Macmillan, 1919. 279 p. — 68, 70.
- [*The Notes of the People's Commissar of Foreign affairs of the RSFSR to Curzon, Foreign Minister of Great Britain.* 1. July 1920]. — „Soviet Russia“, New York, 1920, vol. III, No 7, August 14, p. 151. — 107, 137—138.
- Protokoll über die Verhandlungen des ausserordentlichen Parteitages in Halle.* Vom 12. bis 17. Oktober 1920. Berlin, „Freiheit“, [1920]. 312 S. — 182.
- „*Russische Korrespondenz*“, Berlin, 1921, Nr. 1—2, Januar-Februar, S. 86—87. — 110.
- „*Soviet Russia*“, New York, 1920, vol. III, No 7, August 14, p. 151. — 107, 137—138.
- Spargo, J. Bolshevism. The Enemy of Political and Industrial Democracy.* New York — London, Harper, 1919. 10, 389 p. — 25.

- „*The Greatest Failure in all History*“. A Critical Examination of the Actual Workings of Bolshevism in Russia. New York — London, 1920. XVII, 486 p. — 25.
- *The Psychology of Bolshevism*. New York, 1920, 150 p. — 25.
- *Russia as an American Problem*. New York — London, Harper, 1920. 10, 444 p. — 25.

„*Le Temps*“, Paris. — 19.

- 1920, N. 21 656, 16 novembre, p. 1. — 19.

Vanderlip, F. A. *What happened to Europe*. New York, Macmillan, 1920. XVIII, 188 p. — 62.

—————

INDICE DE NUME

A

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activității sale politice a fost social-democrat. În perioada primei revoluții ruse a aderat la bolșevici. În anii reacțiunii a făcut parte din rândurile otzoviștilor și a fost unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered”. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-șovinist și a colaborat la o serie de ziare burgheze. În 1917 s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo”. S-a situat pe poziții contrarevoluționare. În iulie 1917 s-a lansat în atacuri calomnioase împotriva lui V. I. Lenin și a bolșevicilor. În aprilie 1918 a fugit în străinătate. În emigrație s-a alăturat taberei ultrarevoluționare. — 25, 42.

Andreev, A. A. (n. 1895) — activist al partidului comunist și om de stat sovietic, membru de partid din 1914. În anii 1915—1917 a făcut parte din Comitetul organizației Petrograd a P.M.S.D.R.; a fost unul dintre organizatorii Sindicatului muncitorilor metalurgiști din Petrograd. În primii ani ai Puterii sovietice a deținut posturi de conducere în aparatul sindical, de partid și de stat în Ural și în Ucraina. În anii 1920—1922 a fost secretar al C.C.S. din Rusia, membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în 1922—1927 — președinte al C.C. al Sindicatului feroviarilor, în 1924—1925 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în 1930—1931 — președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice, în 1931—1935 — comisar al poporului pentru căile de comunicație, din 1932 până în 1952 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1935 până în 1946 — secretar al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1939 până în 1952 — președinte al Comisiei controlului de partid de pe lângă C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, din 1943 până în 1946 — comisar al poporului pentru agricultură, din 1946 până în 1953 vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., din 1957 — președinte al Asociației de prietenie sovieto-chineză. — 246, 248.

*Artem (Sergheev, F. A. *)* (1883—1921) — militant de seamă al partidului comunist și al Statului sovietic. Membru de partid din

* În paranteză sînt scrise, cu litere cursive, adevăratele nume de familie.

1901. A desfășurat activitate revoluționară la Ekaterinoslav, Harkov și în Ural. În repetate rînduri a fost arestat. La mijlocul anului 1911 a emigrat în Australia. În timpul emigrației a participat activ la mișcarea muncitorească din Australia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors în Rusia, unde a fost ales secretar al biroului Comitetului regional al partidului bolșevic care reunea organizațiile de partid din Donbass și din guberniile Harkov și Ekaterinoslav. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales membru al Comitetului Central. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie și a fost unul dintre organizatorii luptei împotriva contrarevoluției și a ocupațiilor germani din Ucraina. După revoluție a fost președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Republica Sovietică Doneț-Krivoi Rog, membru al C.C. al P.C. (b) din Ucraina. În anii 1920—1921 a fost secretar al Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia, din 1921 — președinte al C.C. al Sindicatului minerilor din Rusia, membru al C.E.C. din Rusia. A murit în timpul experimentării unui vagon aeropropulsat pe linia ferată Moscova-Kursk. — 250, 266, 285.

B

Ballod, Karl (1864—1931) — economist statistician, a desfășurat activitate științifică și pedagogică în Germania și Letonia. Din 1905 — profesor la Universitatea din Berlin. Din 1919 pînă în 1931 a fost profesor al Universității din Letonia. A scris o serie de lucrări pe teme economice, printre care și cartea „Der Zukunftsstaat“. — 358.

Bogdatian, M. S. — în 1921 a lucrat în industria petrolieră, în 1922 a deținut funcția de șef al Direcției centrale a industriei combustibilului, apoi pe aceea de vicepreședinte al consiliului de administrație al Direcției combustibilului. — 349, 444.

Boguslavski, M. S. (1886—1937) — de profesiune zețar, a intrat în partid în 1917.

Din 1905 pînă în 1917 a fost membru al partidului socialist evreiesc. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al primului C.E.C. și al guvernului Ucrainei. Din 1920 a activat la Moscova în Direcția politică generală a Comisariatului poporului pentru căile de comunicații, apoi a fost președinte al Sindicatului muncitorilor tipografi. În anii 1920—1921 a aderat la platforma anti-partinică a grupului „centralismul democratic“, iar după aceea la opoziția troțkistă. În 1927, printr-o hotărîre a Congresului al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid. — 251.

Briliant, G. I. — *vezi* Sokolnikov, G. I.

Briubanov, N. P. (1878—1942) — om de stat sovietic, membru al P.M.S.D.R. din 1902; din 1904 — bolșevic. A desfășurat muncă de partid la Kazan, Simbirsk, Ufa și în alte orașe din Rusia. A fost supus în repetate rînduri măsurilor de represiune ale autorităților

țariste. După Revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului unificat al organizației P.M.S.D.R. din Ufa și președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ufa. În octombrie 1917 — membru al Comitetului revoluționar gubernial din Ufa. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcția de adjunct al comisarului poporului, — apoi de comisar al poporului pentru problemele alimentației, de adjunct al comisarului poporului pentru finanțe, de adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare și de vicepreședinte al Comisiei pentru evaluarea recoltei de pe lângă C.C.P. al U.R.S.S. La Congresele al XV-lea și al XVI-lea a fost ales membru supleant al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 374.

Bubnov, A. S. (1883—1940) — militant de seamă al partidului bolșevic și om de stat sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A desfășurat muncă de partid la Ivanovo-Voznesensk, Moscova, Petersburg și în alte orașe. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Biroului organizației regionale Moscova a P.M.S.D. (b) din Rusia, membru al Comitetului organizației Petersburg și al C.C. al partidului. A luat parte activă la pregătirea și înlăptuirea Revoluției Socialiste din Octombrie, a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției armate. Începând din 1918 a deținut funcții de răspundere pe linie de partid și de stat și în armată. A făcut parte din grupul antipartinic al „comuniștilor de stînga”. A fost membru al guvernului sovietic al Ucrainei și al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, membru al Consiliului militar-revoluționar al Frontului ucrainean și al Consiliului militar-revoluționar al districtului militar Caucazul de nord. În anii 1920—1921 a făcut parte din grupul oportunist „centralismul democratic”. În anii 1922—1923 a condus secția de agitație și propagandă a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46; ulterior a participat la lupta împotriva troțkismului. Începând din 1924 a fost șeful Direcției politice a Armatei Roșii nuncitorești-țărănești și membru al Consiliului militar-revoluționar al U.R.S.S.; în 1925 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1929 pînă în 1937 a fost comisar al poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru și membru supleant al C.C. al partidului. — 37, 50, 351.

Buharin, N. I. (1888—1938) — a intrat în partidul bolșevic în 1906; a activat ca propagandist în diferite raioane ale Moscovei. În 1911 a emigrat. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist”; s-a situat pe poziții nemarxiste în problema statului, a dictaturii proletariatului, a dreptului națiunilor la autodeterminare etc. La Congresul al VI-lea al partidului a prezentat o schemă antileninistă de dezvoltare a revoluției, bazată pe negarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănimea săracă.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda”, membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului

Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a pronunțat în repetate rânduri împotriva politicii leniniste a partidului; în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga”; în timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziție „tampon”, iar apoi a aderat la grupul lui Troțki; începînd din 1928 a condus opoziția de dreapta din rîndurile partidului. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937 a fost exclus din rîndurile partidului pentru activitate antipartinică. — 7, 124, 126, 162, 217, 219, 221, 225, 226, 228, 229, 230, 231, 235, 236, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 258, 259, 262, 264, 275—318, 349, 354, 408, 410, 411, 412, 413, 414, 426, 427, 429, 432.

Bullitt, William Christian (n. 1891) — ziarist și diplomat reacționar american, unul dintre promotorii activi ai politicii antisovietice a imperialiștilor din S.U.A. În 1917 a fost șef al Biroului de informații pentru Europa centrală al Departamentului de Stat al S.U.A. În 1918—1919 a deținut funcția de atașat al delegației americane la Conferința de pace de la Paris. În 1919 a fost trimis de Wilson și de Lloyd George în Rusia Sovietică cu o misiune specială. După aceea și-a dat demisia. A revenit la activitatea diplomatică în 1933. În anii 1933—1936 a fost primul ambasador american în U.R.S.S., iar în anii 1936—1941 — ambasador în Franța. În timpul șederii sale în U.R.S.S. și în Franța a promovat o linie ostilă Uniunii Sovietice. În anii 1942—1943 a deținut funcția de adjunct special al ministrului marinei al S.U.A. După cel de-al doilea război mondial se manifestă ca partizan activ al politicii „războiului rece”. — 99.

Bumajni, E. I. (n. 1894) — membru de partid din 1917. A dus muncă de partid la Orehovo-Zuevo. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru problemele muncii, membru al Biroului regional Ural pentru problemele muncii de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia. În anii 1920—1921 a activat în cadrul C.C.S. din Rusia. În timpul discuției cu privire la sindicate a aderat la platforma lui Troțki. Din 1922 pînă în 1923 a fost secretar al Comitetului organizației de partid din gubernia Briansk, în 1924—1925 — șeful secției agitație și propagandă, membru al secretariatului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia. În 1926 — director adjunct în secția presei de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia. Din 1930 — pensionar. — 253.

Burovșev, M. V. (1889—1954) — a intrat în partid în 1905. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în Sovietul din Moscova, a fost șeful secției pentru problemele muncii a orașului Moscova, membru al colegiului secției de învățămînt din Moscova. În anii 1921—1922 a fost șeful secției pentru problemele minorităților naționale de pe lîngă C.C. al P.C. (b) din Rusia. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost membru activ al grupului lui E. Ignatov, care împărtășea concepțiile grupului antipartinic „opoziția muncitorească”. În anii 1923—1924 s-a alăturat opoziției

troțkiste. În anii 1922—1926, cu unele întreruperi, a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru afacerile interne. În 1937 a fost exclus din partid pentru participarea la opoziția troțkistă. — 251.

G

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii partidului eserilor. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez; a promovat o politică de crunte represiuni împotriva țăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moșierești. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii răscoalelor antisovietice. În 1920 a emigrat; în străinătate a continuat să desfășoare activitate antisovietică. — 365, 376.

Cicerin, G. V. (1872—1936) — om de stat sovietic, diplomat eminent. În anii 1904—1917 s-a aflat în emigrație, unde, în 1905, a intrat în P.M.S.D.R. În perioada reacțiunii a fost adept al menșevismului; în anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste; la sfîrșitul anului 1917 a trecut pe pozițiile bolșevismului și în 1918 a fost primit în rîndurile P.C. (b) din Rusia. Din 1918 pînă în 1930 a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, a condus delegațiile sovietice la conferințele internaționale de la Genova și Lausanne. A fost membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. din U.R.S.S. La congresele al XIV-lea și al XV-lea ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central. — 102.

Clemenceau, Georges Benjamin (1841—1929) — fruntaș politic și om de stat reacționar francez; timp de mai mulți ani a fost unul dintre liderii partidului radical. Din 1876 — membru al Camerei deputaților. În anii 1906—1909 a fost șef al guvernului. Apărînd interesele marelui capital, a promovat o politică de crunte represiuni împotriva clasei muncitoare. În primul război mondial s-a manifestat ca un șovinist inveterat. În noiembrie 1917 a venit din nou în fruntea guvernului, instaurînd în țară un regim de dictatură militară. A fost unul dintre inspiratorii și organizatorii blocadei și ai intervenției armate împotriva Rusiei Sovietice. În 1920, înfrînt în alegerile prezidențiale, s-a retras din viața politică. — 68.

Curzon, George Nataniel (1859—1925) — om politic și diplomat reacționar englez, lord, unul dintre liderii conservatorilor, reprezentant al cercurilor celor mai agresive ale imperialismului englez. În anii 1898—1905 a fost vicerege al Indiei, unde a înăbușit cu cruzime mișcarea de eliberare națională. În anii 1915—1918 a deținut o serie de posturi în guvern și în parlament. În anii 1919—1924 a fost ministru de externe al Marii Britanii. A fost unul dintre principalii organizatori ai intervenției militare străine împotriva Rusiei Sovietice. La 12 iulie 1920, în timpul războiului polono-sovietic, a cerut guvernului sovietic să oprească ofensiva Armatei Roșii pe linia stabilită de Consiliul suprem al Antantei în decembrie 1919 ca graniță de răsărit a Poloniei și care a căpătat apoi denumirea de „linia Curzon“.

În mai 1923 a trimis guvernului sovietic un ultimatum provocator (așa-zisul „ultimatum Curzon“) care a constituit o încercare de a relua politica de intervenție antisovietică ; ultimatumul a fost respins în mod categoric de guvernul și de poporul U.R.S.S. — 170.

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menșevicilor. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a condus în străinătate un grup de lichidatori. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șovine. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și a făcut parte din Prezidiul Comitetului Executiv Central în prima legislatură ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din țară ca dușman al Statului sovietic. — 182, 183, 184.

Denikin, A. I. (1872—1947) — general al armatei țariste ; în perioada intervenției militare străine și a războiului civil (1918—1920) a fost omul de încredere al imperialiștilor franco-englezi și americani ; a deținut funcția de comandant-șef al forțelor armate alb-gardiste din sudul Rusiei. După ce acestea au fost zdrobite de trupele sovietice (martie 1920), a emigrat. — 44, 115, 144, 322, 383.

Dobler, F. E. (n. 1890) — bibliotecar. Din 1911 a lucrat la bibliotecile din Moscova ; după Revoluția Socialistă din Octombrie — în sectorul bibliotecii al secției învățămîntului public din Moscova. Din 1921 pînă în 1939 — a lucrat la Comisariatul poporului pentru învățămînt ; în decurs de mai mulți ani a condus cursurile de pregătire a muncitorilor pentru admiterea în institutele de bibliotecari. În 1940 a fost numit profesor de discipline bibliotecare la Școala medie tehnică de bibliotecari din Moscova. Din 1956 — pensionar. — 346.

Dosser, Z. H. (1882—1938) — membru de partid din 1917 ; de profesiune petrolist. După Revoluția Socialistă din Octombrie — președinte al colegiului Direcției generale a petrolului din Consiliul economic superior, director al Trustului petrolului, reprezentant al Trustului petrolului în China, reprezentant comercial al U.R.S.S. în Italia. Din 1928 pînă în 1937 — director în Comisariatul poporului pentru comerț al R.S.F.S.R. — 349, 350.

Drabkin, I. D. — vezi Gusev, S. I.

Dridzo, S. A. — vezi Lozovski, S. A.

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — militant de seamă al partidului comunist și om de stat sovietic, membru de partid din 1895. A fost unul din organizatorii social-democrației din Polonia și Lituania. A desfășurat muncă de partid în Polonia și în Rusia. În repetate rînduri

a avut de suferit de pe urma măsurilor de represiune ale guvernului țarist : a stat peste 11 ani în închisori, la ocnă și în deportare. La Congresul al IV-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.R. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a desfășurat muncă de partid la Moscova.

În perioada pregătirii și înfăptuirii Revoluției Socialiste din Oc-tombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd și al Centrului militar-revoluționar pentru conducerea insurecției creat de Comitetul Central al partidului. După victoria revoluției a fost președinte al Comisiei extraordinare din Rusia pentru lupta împotriva speculei, sabotajului și contrarevoluției (Ceka). La începutul anului 1918 a avut o poziție greșită în problema încheierii păcii de la Brest. În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicație, continuând să dețină în același timp și funcțiile de președinte al Cekăi și de comisar al poporului pentru afacerile interne ; în 1924 a fost numit președinte al Consiliului economic superior. Începând din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia și membru al Biroului Organizatoric. — 175, 184.

E

Emșanov, A. I. (1891—1941) — membru de partid din 1917, lucrător la transportul feroviar. În anii 1917—1920 a fost președinte al Comitetului sindical de linie din direcția căii ferate Perm, apoi șef al acestei direcții. În 1920—1921 a fost comisar al poporului pentru căile de comunicații, iar în 1921—1922 — adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicație. După aceea a lucrat în cadrul Comisariatului pentru căile de comunicații. — 158.

Eremin — delegat la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia. — 199.

F

Farbman, P. B. — vezi Rafail.

Fedotov, F. (1897—1933) — membru de partid din 1914 ; muncitor. Din cauza prigoanei dezlănțuite de ohrana țaristă a fost nevoit să se refugieze în America, unde a continuat să ducă muncă revoluționară ; nu o dată a avut de suferit de pe urma măsurilor de represiune ale autorităților americane. După întoarcerea în U.R.S.S. a deținut o serie de funcții pe linie de partid și sindicală : secretar de organizație județeană în gubernia Moscova, secretar al organizației guberniale de partid din Semirecie, activist al Comisiei Centrale de Control. A studiat la Școala superioară de partid. La începutul anului 1933 a fost numit șef al secției politice a sovhozului cerealier din Altai. — 81, 101.

Fomin, V. V. (1884—1942) — membru de partid din 1910. A dus muncă de partid la Orenburg. A fost arestat în repetate rânduri și

deportat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a redactat ziarul de front „Zvezda“. În anii 1918—1920 a făcut parte din colegiul Comisiei extraordinare din Rusia pentru lupta împotriva speculei, sabotajului și contrarevoluției (Ceka), a fost comisar militar la căile ferate, în anii 1921—1922 — șef de secție în Ceka, în 1923 — comisar în Direcția generală a căilor de comunicații, în 1924 — adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicații. În 1925 a devenit membru al Comisiei Centrale de Control. În anii 1926—1930 a lucrat în Comisariatul poporului pentru comerțul interior, iar după aceea a fost numit adjunct al comisarului poporului pentru transporturile pe apă. În anul 1938 a fost numit director al „Oficiului pentru desfacerea produselor industriei textile și de confecții“. — 381.

Frumkin, M. I. (1878—1939) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1898. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat la Comitetul executiv gubernial și comitetul gubernial de partid Krasnoiarsk. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat pe linie de partid și în aparatul de stat : a fost adjunct al comisarului poporului pentru aprovizionare, vicepreședinte al Comitetului militar-revoluționar din Siberia, adjunct al comisarului poporului pentru comerțul exterior, adjunct al comisarului poporului pentru finanțe. Participant activ la opoziția de dreapta, în 1937 a fost exclus din partid pentru activitatea sa antipartinică. — 46.

G

Goldendab, D. B. — vezi Reazanov D. B.

Goltman, A. Z. (1894—1933) — a intrat în mișcarea muncitorească în 1910. În aprilie 1917 a intrat în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut munci de conducere pe linie sindicală și economică. Din 1917 pînă în 1920 — membru al C.C. al Sindicatului metalurgiștilor. În anii 1920—1921 — membru al Prezidiului C.C.S. din Rusia ; în timpul discuției cu privire la sindicate — adept activ al platformei lui Troțki. Din 1922 a îndeplinit munci de răspundere în Consiliul economic superior din Rusia, în C.C.C.-I.M.Ț., în Direcția generală a aviației civile. — 248.

Gorki, Maxim (Peșkov, A. M.) (1868—1936) — mare scriitor proletar, părinte al literaturii sovietice. — 273.

Grinko, G. F. (1889—1938) — membru de partid din 1919 ; mai înainte făcuse parte din partidul național ucrainean al „borotbiștilor“. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat în Ucraina. A fost ales membru al guvernului Ucrainei și membru al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, a deținut o serie de funcții de răspundere : comisar al poporului pentru învățămînt, președinte al Comisiei de stat a planificării, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului din R.S.S.U. În anii 1926—1929 a fost vicepreședinte al Comisiei

de stat a planificării din U.R.S.S.; în 1929 — adjunct al comisariului poporului pentru agricultură, iar din 1930 pînă în 1936 — comisar al poporului pentru finanțe. — 240, 336.

Gurvici, F. I. — vezi Dan, F. I.

Gusev, S. I. (Drabkin, I. D.) (1874—1933) — bolșevic. Și-a început activitatea revoluționară în 1896, în rîndurile „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare” din Petersburg; în repetate rînduri a avut de suferit de pe urma măsurilor de represiune ale guvernului țarist. În octombrie 1917 a fost secretar al Comitetului militar-revoluționar din Petrograd; începînd din 1918 — lucrător politic în Armata Roșie; în anii 1921—1923 — șeful Direcției politice și membru al Consiliului militar-revoluționar al republicii; din 1923 — secretar al C.C.C. a P.C. (b) din Rusia și membru al colegiului Comisariatului poporului pentru Inspectia muncitorească-țărănească, iar din 1925 — șef al secției de presă a C.C. al P.C. (b) din Rusia. În anii 1928—1933 — membru supleant al Prezidiului Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. Autor al broșurilor : „Un plan economic unic și un aparat economic unic” (1920), „Probleme actuale ale construcției economice (Cu privire la tezele C.C. al P.C. din Rusia)” și al altor lucrări în legătură cu construirea socialismului. — 160, 170, 171, 172, 398.

H

Hanov, A. M. (n. 1889) — membru de partid din 1917. În anii 1919—1920 a lucrat în Armata Roșie. În 1920 a fost președinte al Comitetului executiv gubernial din Nijni Novgorod. La cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor a fost ales membru al Comitetului Executiv Central din Rusia. — 185.

Harding, Warren (1865—1923) — om politic american, ziarist, membru al Partidului republican; în anii 1921—1923 a fost președinte al S.U.A. — 66, 100.

Hegel, Georg Wilhelm Friedrich (1770—1831) — mare filozof german, idealist obiectiv, ideolog al burgheziei germane. Meritul istoric al lui Hegel constă în elaborarea profundă și multilaterală a dialecticii, care a constituit unul dintre izvoarele teoretice ale materialismului dialectic. Dialectica lui Hegel avea însă un caracter idealist, fiind indisolubil legată de sistemul său filozofic, în totalitate conservator, metafizic. Prin concepțiile sale politice, Hegel era un adept al monarhiei constituționale.

Principalele lucrări ale lui Hegel sînt : „Fenomenologia spiritului”, „Știința logicii”, „Enciclopedia științelor filozofice”, „Prelegeri de istorie a filozofiei” etc. — 303.

I

Iakovleva, V. N. (1885—1944) — membră a partidului bolșevic din 1904. A desfășurat muncă de partid la Moscova. În 1917 a fost secretar al Biroului organizației P.M.S.D.R. (b) din regiunea Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de stat și pe linie de partid : a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru afacerile interne și a colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, director al treburilor în Consiliul economic superior, secretar al Comitetului organizației de partid Moscova, secretar al Biroului regional de partid din Siberia, adjunct al comisarului poporului pentru învățământ al R.S.F.S.R., comisar al poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R. În 1918 a făcut parte din grupul antipartinic al „comuniștilor de stînga“ ; în timpul discuției din 1920—1921 cu privire la sindicate a făcut parte din grupul „tampon“, care ulterior s-a unit cu Troțki ; în 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46. În anii 1924—1926 a activat în cadrul centrului troțkist, apoi a rupt ou opoziția. — 251.

Ignatov, E. N. (1890—1938) — membru al partidului bolșevic din 1912. În 1917 a făcut parte din comitetul executiv și din prezidiul Sovietului din Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat ca membru al Comitetului organizației de partid Moscova. În perioada discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a înființat grupul anarhosindicalist al așa-zișilor „ignatoviști“, care împărtășea concepțiile „opoziției muncitorești“. După Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia s-a îndepărtat de opoziție, a lucrat la Comitetul gubernial de partid Vitebsk, a fost președinte al comitetului executiv al Sovietului din această gubernie. Din 1929 — director al Școlii superioare de construcție de stat de pe lângă C.E.C. al U.R.S.S. — 39, 169, 251.

Ișcenko, A. G. (n. 1895) — a devenit membru de partid în aprilie 1917. În iulie 1917 — membru al C.C. al Sindicatului muncitorilor din întreprinderile de navigație de la Petrograd. În octombrie 1917 — comisar al unei flotile de torpiloare. Din 1919 pînă în 1921 și din 1924 pînă în 1927 — președinte al C.C. al Sindicatului muncitorilor din transporturi. Participant activ la opoziția troțkistă din 1923 și membru al centrului troțkist din Moscova, fapt pentru care în 1927 a fost exclus din partid ; în noiembrie 1929 a fost reprimat, și apoi din nou exclus, în februarie 1935, pentru activitatea sa contrarevoluționară. — 230, 411.

J

Jordania, N. N. (1870—1953) — social-democrat, lider al menșevicilor din Caucaz. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Tiflis ; în anii 1918—1921 a fost șeful guvernului menșevic contra-revoluționar din Gruzia ; din 1921 — emigrant alb. — 384.

K

Kalinin, M. I. (1875—1946) — eminent militant al partidului comunist și om de stat sovietic. Membru de partid din 1898. A activat în primele cercuri muncitorești marxiste ilegale și în „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ întemeiată de V. I. Lenin la Petersburg. A participat activ la prima revoluție rusă. A desfășurat muncă de partid la Petersburg, Tiflis, Reval, Moscova și în alte orașe din Rusia. A fost supus în repetate rânduri măsurilor de reprimare ale autorităților țariste. În 1912, la Conferința a VI-a (de la Praga) a partidului a fost ales membru supleant al C.C., iar apoi a fost cooptat în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. A fost unul dintre organizatorii editării ziarului „Pravda“. În timpul revoluției burghezo-democratice din februarie 1917 a fost membru al Comisiei executive a Comitetului organizației Petrograd a partidului. A participat activ la insurecția armată din octombrie 1917 la Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Dumei orașenești, apoi comisar pentru problemele gospodăriei comunale al orașului Petrograd. Din martie 1919 a fost președinte al Comitetului Executiv Central din Rusia, din decembrie 1922 — președinte al Comitetului Executiv Central al U.R.S.S., iar din 1938 — președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. Din 1919 a fost membru al C.C., iar din 1926 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 250, 266, 285.

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — a intrat în partid în 1901. A făcut parte din redacția ziarelor „Proletarii“ și „Pravda“. La Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales în Comitetul Central. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a adoptat o poziție semimenșevică față de guvernul provizoriu și în problema războiului, s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului orientate spre revoluția socialistă. În octombrie 1917, în numele său și al lui Zinoviev, a publicat în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn“ o declarație în care se arăta că ei nu sînt de acord cu rezoluția Comitetului Central cu privire la insurecția armată, ceea ce însemna divulgarea unei hotărîri secrete a partidului, un act de trădare a cauzei revoluției.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Sovietului din Moscova, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru al Biroului Politic al Comitetului Central. În repetate rânduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru constituirea unui guvern de coaliție în care să intre și reprezentanți ai menșevicilor și ai socialiștilor-revoluționari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“, iar în 1926 unul dintre liderii blocului antipartinic troțkist-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar nu și-a încetat activitatea sa antipartinică și în 1932 a fost din nou exclus. În 1933 a fost din nou reprimat în partid, iar în 1934, din

cauza activității sale antipartinice, a fost exclus pentru a treia oară. — 45, 107, 250, 253, 266, 285, 317, 349.

Kamenski, A. Z. (1885—1938) — membru de partid din 1917. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul de partid, sovietic și sindical; în 1920—1921 a fost adjunct al comisariatului poporului pentru problemele naționalităților în R.S.F.S.R., în anii 1921—1922 — secretar al Comitetului organizației de partid din ținutul Donului. În perioada discuției cu privire la sindicate a făcut parte din grupul antipartinic „centralismul democratic”, în 1925—1926 a aderat la opoziția troțkistă. În anii 1922—1923 a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură. Din 1927 pînă în 1933 — director al Academiei industriale; din 1933 pînă în 1936 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru industria ușoară, iar din 1936 a lucrat în Comisariatul poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R. — 251.

Kaplun, B. G. (n. 1894) — a intrat în partid în 1917. În 1918—1921 a fost membru al colegiului secției administrative a Sovietului din Petrograd, apoi a lucrat în consiliul economic din Petrograd. În noiembrie 1921, printr-o hotărîre a Comisiei de verificare din Petrograd, a fost exclus din partid pentru carierism și abuz de putere. — 273.

Kasian (Ter-Kasparian), S. I. (1876—1938) — membru de partid din 1905. A dus muncă revoluționară în Transcaucazia, a redactat primul ziar bolșevic ilegal „Benvori Dzain”. A fost arestat în repetate rînduri și deportat.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat mai departe în Transcaucazia. În 1920 a fost numit președinte al Comitetului revoluționar al Armeniei. Din 1923 pînă în 1927 a fost rector al Universității comuniste din Transcaucazia. Din 1927 pînă în 1931 — președinte al C.E.C. din Transcaucazia și al C.E.C. din R.S.S. Armeană, membru al C.E.C. din U.R.S.S. — 54.

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluționar. În anii primului război mondial a fost un social-șovinist fervent. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru al justiției, ministru de război și ministru al marinei, iar apoi prim-ministru în guvernul provizoriu burghez și comandant suprem al armatei. După Revoluția Socialistă din Octombrie a dus luptă împotriva Puterii sovietice; în 1918 a fugit peste graniță. În prezent trăiește în S.U.A., unde desfășoară propagandă antisovietică. — 371, 383.

Keynes, John Maynard (1883—1946) — economist burghez englez. Începînd din 1915 a fost funcționar la Ministerul de Finanțe al Angliei. În 1919 a participat la lucrările Conferinței de pace de la Paris. După ce — în iunie 1919 — a demisionat, a supus, într-o serie de lucrări, unei critici aspre inconsistența economică a sistemului tratatului de pace de la Versailles. Începînd din 1921 a fost președintele unei mari companii engleze de asigurări. În deceniul al 4-lea a fost întemeietorul unuia dintre curentele principale din economia politică burgheză

(„keynesismul“). După cel de-al doilea război mondial, doctrina lui Keynes continuă să-și păstreze, mai ales în S.U.A. și Anglia, influența asupra științei economice burgheze. — 68, 70.

Kiselev, A. S. (1879—1938) — membru de partid din 1898. A dus muncă de partid în numeroase orașe din Rusia, a fost arestat în repetate rânduri și deportat. După Revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Sovietului din Ivanovo-Voznesensk, membru al Comitetului orășenesc al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a activat pe linie de stat, economică și sindicală. În 1918 a fost ales președinte al Centralei textilelor, apoi membru al prezidiului Consiliului economic superior. În 1920 — președinte al Sindicatului muncitorilor mineri. În 1921 a făcut parte din grupul antipartinic „opозиția muncitorească“. La Congresul al XII-lea a fost ales membru al Prezidiului Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) din Rusia, după aceea a fost comisar al poporului pentru Inspecția muncitorească-tărănească în R.S.F.S.R. și adjunct al comisarului poporului pentru Inspecția muncitorească-tărănească în U.R.S.S. Din 1924 până în 1938 — secretar al Comitetului Executiv Central din U.R.S.S. — 272, 317, 441.

Kolceak, A. V. (1873—1920) — amiral al flotei țariste, monarhist ; în anii 1918—1919 a fost unul dintre principalii conducători ai contrarevoluției ruse și protejat al Antantei. După Revoluția Socialistă din Octombrie, cu sprijinul imperialiștilor din S.U.A., Anglia și Franța, el s-a proclamat cîrmuitor suprem al Rusiei și a trecut în fruntea dîctaturii militare burghezo-moșierești din Ural, Siberia și Extremul Orient. Loviturile date de Armata Roșie și creșterea mișcării revoluționare a partizanilor au grăbit sfîrșitul dîctaturii lui Kolceak. Luat prizonier, la 7 februarie 1920 el a fost îmпуșcat în baza unei hotărîri a Comitetului revoluționar din Irkutsk. — 44, 68, 98, 115, 144, 383.

Kopp, V. L. (1880—1930) — membru de partid din 1917. În mișcarea revoluționară a intrat în 1898 ; a activat la Harkov, Ekaterinoslav și Petersburg. A luat parte la munca ilegală de transportare a „Iskrei“. A fost arestat în repetate rânduri și deportat. În timpul primului război mondial a fost mobilizat, iar în anii 1915—1918 a fost prizonier în Germania. Din 1919 până în 1930 a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru afacerile externe al U.R.S.S. — 13.

Korzinov, G. I. (1886—1926) — membru de partid din 1904 ; a participat la revoluția din 1905—1907. A dus muncă de partid la Petersburg, Riga, Helsingfors și Moscova. În 1917 a luat parte la insurecția armată din octombrie de la Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie a avut diferite funcții pe linie de partid, de stat și economică ; membru al Comitetului executiv al Sovietului din Moscova, membru al Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia. În anii 1920—1921, în timpul discuției sindicale, s-a alăturat grupului anarhosindicalist al lui E. Ignatov, care împărtășea concepțiile antipartinice ale „opозиției muncitorești“. Din 1921 până în 1926 a fost director de întreprindere. — 168, 169, 170, 251.

Krasin, L. B. (1870—1926) — eminent om de stat sovietic. A intrat în mișcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a aderat la bolșevici. A participat activ la prima revoluție rusă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul aprovizionării Armatei Roșii, a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior, comisar al poporului pentru comerț și industrie, și apoi pentru căile de comunicație. În 1919 a intrat în diplomatie. În 1922 a fost numit comisar al poporului pentru comerțul exterior. În 1924 a fost trimis ca reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Franța, iar în 1925 în Anglia. — 101, 106, 107, 349, 444.

Krestinski, N. N. (1883—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1903; în 1905 a aderat la bolșevici. În 1917 a fost președinte al comitetelor regionale Ekaterinburg și Ural ale P.M.S.D. (b) din Rusia. În anii 1918—1921 a fost comisar al poporului pentru finanțe al R.S.F.S.R., secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia. Ulterior a fost reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Germania și adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. În 1918 s-a pronunțat, împreună cu „comuniștii de stînga“, împotriva încheierii păcii de la Brest. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost partizan al platformei lui Troțki. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 175, 235, 246, 312, 349.

Križjanovski, G. M. (1872—1959) — vechi militant al partidului comunist; renumit savant sovietic, inginer-energetician. A luat parte la mișcarea revoluționară începînd din 1893; împreună cu V. I. Lenin a fost unul dintre organizatorii „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Petersburg. La Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a fost ales, în lipsă, membru al Comitetului Central. A participat îndeaproape la revoluția din 1905—1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Sovietului din Moscova, a făcut parte din fracțiunea bolșevică. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a lucrat la refacerea și dezvoltarea sistemului energetic din Moscova. În 1920, din însărcinarea lui Lenin, a condus Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO). În anii 1921—1930 a fost președinte al Comisiei de stat a planificării, a luat parte la elaborarea primului plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S., iar între 1930—1932 a fost șef al Direcției generale a energiei din Comisariatul poporului pentru industria combustibilului. În anii 1932—1936 a fost președinte al Comitetului pentru învățămîntul superior de pe lîngă Comitetul Executiv Central din U.R.S.S. și adjunct al comisarului poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R. A fost ales în repetate rînduri membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. și al C.E.C. din U.R.S.S. În 1929 a fost ales membru al Academiei de Științe a U.R.S.S., iar din 1929 pînă în 1939 a fost vicepreședinte al Academiei, precum și director permanent al Institutului de energetică al Academiei de Științe a U.R.S.S., înființat de el; a scris o serie de lucrări științifice în domeniul energiei. — 7, 8, 205, 353.

Kristi, M. P. (1875—1956) — membru de partid din 1898 ; a dus activitate revoluționară din 1893. În anii 1905—1906 a luat parte la prima revoluție rusă. După revoluția burghezo-democratică din 1917 a activat la Kerçi, apoi la Petrograd. Din 1918 pînă în 1926 a fost împuternicit al Comisariatului poporului pentru învățămînt la Petrograd ; din 1926 — adjunct al șefului Direcției generale a cercetărilor științifice. Din 1928 pînă în 1937 — director al galeriilor Treteakov, iar din 1938 pînă în 1948 — îndrumător artistic la Asociația oamenilor de artă din Moscova. — 273.

Krițman, L. N. (1890—1938) — economist, membru de partid din 1918. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut diferite funcții în domeniul economiei ; președinte a o serie de comisii pe lângă Consiliul economic superior și Consiliul Muncii și Apărării din U.R.S.S., vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S. Începînd din 1932 s-a îndeletnicit cu munca de cercetare științifică. — 354.

Krug, K. A. (1873—1952) — electrotehnician sovietic. Începînd din 1905 a fost profesor la Școala tehnică superioară din Moscova ; după Revoluția Socialistă din Octombrie a organizat o facultate de electrotehnică în cadrul Școlii tehnice superioare „N. E. Bauman“. În 1920 a luat parte la întocmirea planului GOELRO. În anii 1921—1930 a fost director al Institutului electrotehnic al U.R.S.S. A scris o serie de lucrări în domeniul electrotehnicii teoretice. — 8.

Krupskaia, N. K. (1869—1939) — revoluționară de profesie, activistă de seamă a partidului comunist și om de stat sovietic ; tovarășa de luptă, soția și prietena lui V. I. Lenin. Membră de partid din 1898. Și-a început activitatea revoluționară în 1890, în cadrul cercurilor marxiste studențești din Petersburg, iar după aceea a desfășurat propagandă social-democrată în rîndurile muncitorilor. În 1895 a făcut parte din „Uniunea de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare“ din Petersburg. În august 1896 a fost arestată și condamnată la deportare pe termen de trei ani, pe care i-a petrecut în satul Șuşenskoe, iar apoi la Ufa. În 1901 a emigrat ; a lucrat ca secretar de redacție al ziarului „Iskra“. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. a îndeplinit funcția de secretar de redacție la zărele bolșevice „Vpered“ și „Proletarii“ ; în perioada primei revoluții ruse (1905—1907) a lucrat ca secretar al C.C. al partidului în Rusia, iar în 1907 a emigrat din nou. În anii reacțiunii a participat activ la lupta împotriva lichidatorilor și otzoviștilor ; după Conferința de la Praga a P.M.S.D.R. (1912) l-a ajutat pe Lenin să stabilească legăturile cu organizațiile de partid din Rusia, cu ziarul „Pravda“ și cu fracțiunea bolșevică din Duma a IV-a de stat.

După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a înapoiat, împreună cu V. I. Lenin, în Rusia, unde a lucrat în secretariatul C.C. al partidului ; a participat activ la pregătirea și înfăptuirea Revoluției Socialiste din Octombrie. După revoluție a fost membră a colegiului Comisariatului poporului pentru învățămînt ; începînd din 1921 a condus Comitetul general pentru educația politică ; din 1929

a deținut funcția de locțiitor al comisarului poporului pentru învățămînt. A scris o serie de lucrări cu privire la problemele învățămîntului public, ale educației comuniste, ale mișcării de femei și de tineret. Este autoarea unui volum de amintiri despre V. I. Lenin. Începînd din 1924 a fost membră a Comisiei Centrale de Control, iar din 1927 — membră a Comitetului Central al partidului. A fost membră a C.E.C din Rusia și a C.E.C din U.R.S.S. în toate legislaturile, deputată și membră a Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. în prima legislatură. — 238—240.

Kuraev, V. V. (1892—1938) — membru de partid din 1914. A dus muncă de partid la Petrograd și la Penza, precum și printre soldați în anii primului război mondial.

În 1917 a fost unul dintre organizatorii Sovietului de deputați ai soldaților, muncitorilor și țăranilor din Penza. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Comitetului executiv al Sovietului gubernial din Penza, secretar al Comitetului organizației guberniale de partid din Penza. În 1918 a participat activ la zdrobirea rebeliunii contrarevoluționare cehoslovace, iar după aceea a activat pe linie politică-militară în Armata Roșie. Din martie 1920 — membru al colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură, membru al Prezidiului Consiliului economic superior, apoi a deținut funcții de răspundere în Comisia de stat a planificării din U.R.S.S. — 151, 191.

Kuranova, E. I. (n. 1891) — membră a P.C. (b) din Rusia, în anii 1920—1921 a făcut parte din Sovietul de deputați ai muncitorilor, țăranilor și soldaților din gubernia Moscova. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a sprijinit grupul antipartinic al lui E. Ignatov, care avea o orientare anarhosindicalistă. — 251.

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — lucrător în aparatul sovietic. A activat în mișcarea social-democrată începînd din 1901; menșevic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menșevicilor-internaționaliști. În august 1917 a fost primit în partidul bolșevic. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat în aparatul sovietic și în diferite organizații economice. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe platforma lui Buharin, apoi pe aceea a lui Troțki. — 250, 354.

Lassalle, Ferdinand (1825—1864) — socialist mic-burghez german, întemeietorul lassalleanismului, o variantă a oportunismului în mișcarea muncitorească germană. A fost unul dintre întemeietorii Uniunii generale a muncitorilor germani (1863). Crearea acestei uniuni a avut o însemnătate pozitivă pentru mișcarea muncitorească, dar Lassalle, în calitatea sa de președinte, a îndreptat-o pe o cale oportunistă. Lassalleenii socoteau că prin agitația legală pentru dreptul de vot universal, prin crearea de asociații de producție subvenționate de statul iuncherilor se va ajunge la crearea unui „stat popular liber“. Lassalle

a sprijinit politica unificării „de sus” a Germaniei sub hegemonia Prusiei reacționare. Politica oportunistă a lassalleenilor a constituit o piedică pentru activitatea Internaționalei I și pentru crearea unui adevărat partid muncitoresc în Germania, a întârziat formarea conștiinței de clasă a muncitorilor.

Conceptiile teoretice și politice ale lassalleenilor au fost aspru criticate de către clasicii marxism-leninismului (vezi K. Marx. „Critica Programului de la Gotha”; V. I. Lenin. „Statul și revoluția” și alte lucrări). — 253, 414.

Legien, Karl (1861—1920) — social-democrat de dreapta german, unul dintre liderii sindicatelor germane, revizionist. În 1890 a fost ales președinte al Comisiei generale a sindicatelor germane. Din 1903 a fost secretar, iar din 1913 președinte al Secretariatului internațional al sindicatelor. În anii 1919—1920 a fost membru al Adunării naționale a Republicii de la Weimar. A luptat împotriva mișcării revoluționare a proletariatului. — 13.

Lejava, A. M. (1870—1937) — om de stat sovietic. Membru de partid din 1904. După Revoluția Socialistă din Octombrie a ocupat posturi de conducere în domeniul economic și în aparatul de stat. În anii 1918—1920 a fost președinte al Uniunii centrale a cooperativelor de consum, din 1920 pînă în 1925 — vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. Membru al C.E.C din Rusia și al C.E.C. din U.R.S.S. în diferite legislaturi. Din 1933 pînă în 1937 a deținut funcția de șef al Direcției generale a culturilor subtropicale din U.R.S.S. — 123, 169, 175.

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I.) (1870—1924) — date biografice. — 11, 23, 28, 36, 41, 48, 49, 50, 57, 64, 65, 72, 96, 100, 102, 103, 122, 170, 180, 204, 211, 215, 223, 231, 236, 245, 246, 247, 248—250, 251, 264, 275—276, 285, 287, 292, 293, 295, 320, 353, 374, 400.

Liebkecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mișcării muncitorești germane și internaționale; unul dintre conducătorii aripii de stînga a social-democrației germane; fiul lui Wilhelm Liebknecht. A luptat activ împotriva oportunismului și a militarismului. În 1912 a fost ales deputat în Reichstag. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste-revoluționare. A fost unul dintre organizatorii și conducătorii grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai tîrziu în „Uniunea Spartacus”. Pentru propaganda sa antimilitaristă, în 1916 a fost judecat și condamnat la muncă silnică. În timpul revoluției burghezo-democratice din noiembrie 1918 din Germania a avut un rol de seamă în organizarea luptei proletariatului german. A fost redactor al ziarului „Die Rote Fahne”. A fost unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania și conducător al insurecției muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919. După înăbușirea insurecției, a fost ucis în mod bestial de către contrarevoluționari. Caracterizînd activitatea lui K. Liebknecht, Lenin scria că „acest nume este simbolul conducătoru-

lui devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului față de revoluția socialistă... Acest nume este simbolul luptei neîmpăcate împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapte..." (Opere complete, vol. 37, București, Editura politică, 1965, ed. a doua, p. 474). Unele din scrierile mai importante ale lui K. Liebknecht au fost adunate într-un volum de „Cuvântări, scrisori și articole alese”, care a apărut și în limba română (1959). — 330.

Lincoln, Abraham (1809—1865) — eminent om de stat american, unul dintre liderii Partidului republican, președinte al S.U.A. A dus o susținută campanie pentru abolirea sclaviei. Alegerea sa ca președinte al S.U.A. (1859) și abolirea sclaviei au provocat războiul de secesiune (1861—1865) între statele din sudul S.U.A., care susțineau menținerea sclaviei, și cele din nord, aboliționiste. A fost asasinat în 1865 de către un sudist fanatic. — 65.

Litkens, E. A. (1888—1922) — membru de partid din 1904. După revoluția burghezo-democratică din 1917 — membru al Comitetului executiv al Sovietului gubernial din Moscova. În 1918 — șef al secției de învățământ public a Sovietului gubernial Moscova. Din 1919 a activat în Armata Roșie. În 1920 — director adjunct în Comitetul general pentru educația politică, iar după aceea adjunct al comisurului poporului pentru învățământ din R.S.F.S.R. — 89, 394.

Liubimov. — 248.

Lloyd George, David (1863—1945) — om de stat și diplomat englez, lider al partidului liberal. Din 1890 — membru al parlamentului. În anii 1905—1908 a fost ministru al comerțului, iar în 1908—1915 ministru de finanțe. Prin măguleli, minciuni, precum și prin făgăduieli făcute muncitorilor, a încercat să împiedice crearea în Anglia a unui partid revoluționar al clasei muncitoare. În anii 1916—1922, în calitate de prim-ministru, a căutat să consolideze pozițiile imperialismului englez în Orientul Apropiat și Mijlociu, precum și în Balcani; a reprimat cu cruzime mișcarea de eliberare națională din colonii și din țările dependente. A fost unul din autorii tratatului de pace de la Versailles. După Revoluția Socialistă din Octombrie din Rusia, a fost unul dintre inspiratorii și organizatorii intervenției armate și ai blocajului împotriva Statului sovietic. — 68.

Lockhart, Robert Hamilton (n. 1887) — agent englez, ziarist. Din 1911 a fost vice-consul englez la Moscova, iar în anii 1915—1917 consul general în Rusia. Din ianuarie 1919 — șeful misiunii speciale engleze pe lângă guvernul sovietic; unul din principalii organizatori ai complotului contrarevoluționar prin care se urmărea răsturnarea guvernului sovietic și restaurarea capitalismului în Rusia. A fost arestat și, în octombrie 1918, expulzat. — 75.

Lomov, A. (Oppokov, G. I.) (1888—1938) — membru al partidului bolșevic din 1903, revoluționar de profesie, om de stat sovietic. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit

membru al Biroului organizației regionale Moscova și al Comitetului organizației Moscova a P.M.S.D. (b) din Rusia. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Moscova, vicepreședinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Moscova. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului la justiție. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. A fost membru al prezidiului și vicepreședinte al Consiliului economic superior, vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării, membru al C.C. al P.C. (b) din Bielorusia, membru supleant și membru al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 80.

Lozovski (Dridzo), S. A. (1878—1952) — membru al P.M.S.D.R. din 1901. Din 1909 pînă în 1917 a trăit în emigrație, unde a aderat la grupul bolșevicilor-conciliatori. În iunie 1917 s-a înapoiat în Rusia; la cea de-a III-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia (iulie 1917) a fost ales secretar al C.C.S. din Rusia. În decembrie 1917 a fost exclus din rîndurile P.M.S.D. (b) din Rusia pentru acțiunile sale îndreptate împotriva politicii partidului. Ulterior a condus grupul social-democraților internaționaliști; în decembrie 1919 a fost reprimat în P.C. (b) din Rusia împreună cu membrii acestui grup. În 1920 a fost președintele Consiliului gubernial al sindicatelor din Moscova. Din 1921 pînă în 1937 a fost secretar general al Internaționalei Sindicale Roșii, apoi director la Goslitizdat. În anii 1939—1946 — adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe (apoi al ministrului de externe) al U.R.S.S. Începînd de la Congresul al XV-lea al partidului — membru supleant al C.C., iar de la Congresul al XVIII-lea — membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. — 214, 218, 250, 257, 258, 259, 261, 262, 266, 278, 279, 285, 408, 417.

Lunacearski, A. V. (1875—1933) — remarcabil om de stat sovietic. A intrat în mișcarea revoluționară la începutul ultimului deceniu al secolului trecut. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., a devenit bolșevic. A făcut parte din redacțiile ziarelor bolșevice „Vpered”, „Proletarii” și „Novaia Jizn”. În anii reacțiunii stolîpiniste a fost influențat de machism și de curentul „ziditorilor de dumnezeu”. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. Înapoiindu-se în Rusia, în anul 1917, Lunacearski a aderat la grupul „interraioniștilor”, împreună cu care, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R., a fost primit în partid. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost, pînă în 1929, comisar al poporului pentru învățămînt, iar apoi președinte al Comitetului pentru problemele științifice de pe lîngă C.E.C. al U.R.S.S. În 1930 a devenit academician. În august 1933 a fost numit reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Spania. Publicist și dramaturg, Lunacearski este autorul unor lucrări în domeniul artei și literaturii. A aprofundat problemele moștenirii leniniste în domeniul esteticii. O serie de scrieri ale sale au apărut în culegerea „Despre literatură” (trad. rom. 1960). — 239, 336, 338, 340.

Lurie, M. A. — *vezi* Larin, I.

Lutovinov, I. H. (1887—1924) — membru de partid din 1904. A desfășurat activitate de partid într-o serie de orașe din Rusia. A avut de suferit în repetate rânduri de pe urma măsurilor de represiune ale guvernului țarist. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat activ la războiul civil pe Don și în Ucraina; a făcut parte din C.C. ilegal al P.C. (b) din Ucraina. Ulterior a activat pe linie sindicală și de stat. Din 1920 — membru al C.C. al Sindicatului metalurgiștilor și membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia; a făcut parte din prezidiul C.C.S. din Rusia. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost un participant activ al grupului antipartinic „opozitia muncitorească”. — 229, 230, 250, 266.

Luxemburg, Rosa (1871—1919) — militantă de seamă a mișcării muncitorești internaționale, unul dintre liderii aripii de stînga a Internaționalei a II-a. A fost unul dintre întemeietorii și conducătorii Partidului social-democrat din Polonia. Începînd din 1897 a participat activ la mișcarea social-democrată germană, a luptat împotriva bernsteinismului și a millerandismului. A luat parte la prima revoluție rusă (la Varșovia).

De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții internaționaliste. A fost unul dintre inițiatorii creării în Germania a grupului „Die Internationale”, care ulterior și-a schimbat denumirea în „Spartacus”, iar mai târziu în „Uniunea Spartacus”, care a constituit nucleul Partidului Comunist din Germania. În timpul revoluției burghezo-democratice din noiembrie 1918 din Germania a fost unul dintre conducătorii avangărzii revoluționare a muncitorilor germani. A participat la Congresul de constituire a Partidului Comunist din Germania, la care a avut un rol de seamă. În ianuarie 1919 a fost arestată și ucisă în mod bestial de contrarevoluționari. O serie de scrieri ale ei au fost adunate într-un volum intitulat „Cuvîntări și articole alese”, care a fost tradus și în limba română (1962). — 330.

M

Maksimovski, V. N. (1887—1941) — membru de partid din 1903. A desfășurat activitate de partid într-o serie de orașe din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid și de stat: secretar al Comitetului organizației regionale de partid Moscova, șeful secției de evidență și repartizare a C.C. al partidului, adjunct al comisarului poporului pentru învățămînt al R.S.F.S.R. În perioada încheierii păcii de la Brest a fost „comunist de stînga”. În anii 1920—1921 a fost un membru activ al grupului antipartinic „centralismul democratic”; în 1923 a semnat declarația troțkistă a celor 46, aderînd apoi la „noua opoziție”. După Congresul al XIV-lea al partidului a părăsit rîndurile opoziției. Începînd din 1929 a desfășurat activitate științifică și didactică în diferite instituții de învățămînt superior. — 172, 251.

Malkin, B. F. (1891—1938) — membru al partidului socialiștilor-revoluționari din 1908; unul din organizatorii partidului socialiștilor-

revoluționari de stînga și membru al Comitetului Central. După Revoluția Socialistă din Octombrie — membru al Prezidiului C.Ė.C. în a II-a și a VI-a legislatură, a condus Agenția telegrafică din Petrograd; a fost redactor la „Izvestiia“. În primăvara lui 1918 a devenit membru al partidului bolșevic. A deținut funcția de director la Izo-ghiz. — 341.

Martov, L. (Tederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menșevismului. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a fost lichidator. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziții centriste. În 1917 s-a aflat în fruntea grupului menșevicilor internaționaliști. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luat atitudine împotriva Puterii sovietice. În 1920 a emigrat în Germania; a editat la Berlin revista menșevică contrarevoluționară „Sozialistickii Vestnik“; a fost unul dintre organizatorii Internaționalei a II-a^{1/2}. — 182.

Marx, Karl (1818—1883) — vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (scurtă schiță biografică și expunere a marxismului)“, Opere complete, vol. 26, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92. — 238.

Maslov, I. N. (1891—1938) — membru de partid din 1917. Din 1918 pînă în 1937 a deținut următoarele funcții: adjunct al comisarului poporului pentru poștă, telegraf și presă, șef al secției comunicații a Comitetului executiv regional Moscova, secretar al Comitetului organizației orășenești de partid Moscova, director al Trustului bumbacului, șef al Trustului bumbacului din Comisariatul poporului pentru industria ușoară. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a aderat la platforma lui E. Ignatov, care împărtășea concepțiile grupului antipartinic „opozitia muncitorească“. — 251.

Meșcereakov, N. L. (1865—1942) — membru de partid din 1901. În mișcarea revoluționară a intrat în 1885. În repetate rînduri a avut de suferit de pe urma măsurilor de represiune ale autorităților țariste. În 1902 a activat la Moscova ca reprezentant al „Iskrei“; în 1906 a fost membru al Comitetului organizației regionale Moscova a P.M.S.D.R. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Krasnoiarsk a P.M.S.D. (b) din Rusia, iar apoi președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor din gubernia Moscova.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Izvestiia Moskovskogo Soveta“, membru al colegiului redacțional al ziarului „Pravda“, președinte al colegiului redacțional la Gosizdat. În anii 1927—1938 a deținut funcția de redactor-șef al Micii Enciclopedii Sovietice și pe cea de redactor-șef adjunct al Marii Enciclopedii Sovietice. — 130.

Miliutin, V. P. (1884—1938) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1903; la început a fost menșevic, iar din 1910 — bolșevic. A dus muncă de partid într-o serie de orașe din Rusia. La Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales membru al

Comitetului Central. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor a fost numit comisar al poporului pentru agricultură. În noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție în care să intre și menșevicii și socialiștii-revoluționari și, declarându-se în dezacord cu politica partidului, a demisionat din Comitetul Central și din guvern. În anii 1918—1921 a fost vicepreședinte al Consiliului economic superior, apoi a deținut alte funcții de răspundere în aparatul de stat și în domeniul economiei; a fost membru supleant al Comitetului Central al partidului și membru al Comisiei Centrale de Control. — 69, 78, 115, 250, 296, 354.

Minkin, A. E. (1887—1955) — membru de partid din 1903. A dus muncă de partid la Varșovia și în Ural. În repetate rânduri a avut de suferit de pe urma măsurilor de represiune ale autorităților țariste. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Petrograd și președinte al comitetului unei organizații raionale de partid din Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut funcții de răspundere pe linie de partid, sovietică și diplomatică: secretar al Comitetului organizației guberniale de partid Penza și președinte al comitetului executiv gubernial; secretar al Comitetului organizației guberniale de partid Perm și președinte al comitetului executiv gubernial; secretar al Comitetului organizației guberniale de partid Arhanghelsk; membru al colegiului Comisariatului poporului pentru comerț; reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Uralsi; locțiitor de președinte al Tribunalului Suprem al R.S.F.S.R. — 4, 175.

Mirbach, Wilhelm (1871—1918) — conte, diplomat german. În anii 1915—1917 a fost ambasador al Germaniei la Atena. Din aprilie 1918 — ambasador al Germaniei la Moscova. La 6 iulie 1918 a fost asasinat de socialiștii-revoluționari de stînga în scopul provocării unui război între Germania și Rusia Sovietică. — 102.

Modestov, V. A. (1880—1960) — bibliotecar. În anii 1902—1917 a fost învățător în gubernia Tver. După Revoluția Socialistă din Octombrie a început să lucreze în domeniul bibliotecilor. În primii ani ai regimului sovietic a condus sectorul bibliotecii al secției de învățămînt public din Moscova. În 1918 a organizat prima bibliotecă sindicală din Moscova, pe lângă Casa Sindicatelor, și a condus-o timp de peste 35 de ani. — 341.

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al francezilor în 1804—1814 și în 1815. — 58.

Noghin, V. P. (1878—1924) — membru al P.M.S.D.R. din 1898, revoluționar de profesie, bolșevic. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru comerț și industrie. În noiem-

brie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe menșevicii și eserii și, nefiind de acord cu politica partidului, a demisionat din Comitetul Central și din guvern. Ulterior și-a recunoscut greșelile; a deținut funcții de răspundere în aparatul de stat și în organizații economice: adjunct al comisarului poporului pentru problemele muncii, membru al Prezidiului Consiliului economic superior, președinte al Consiliului de administrație al Trustului textil din Rusia. — 432.

O

Obolenski, V. V. — *vezi* Osinski, N.

Oppokov, G. I. — *vezi* Lomov, A.

Ordjonikidze, G. K. (1886—1937) — activist de seamă al partidului comunist și proeminent om de stat sovietic. Membru de partid din 1903. A desfășurat activitate revoluționară în Gruzia apuseană, în Abhazia și la Baku. În repetate rânduri a fost închis și deportat. În 1912, la Conferința a VI-a (de la Praga) a partidului a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.R. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat la organizarea puterii revoluționare în Iakuția. În iunie 1917 a fost ales membru al Comisiei executive a Comitetului organizației Petersburg a P.M.S.D. (b) din Rusia. A participat activ la insurecția armată din octombrie de la Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar extraordinar în Ucraina, iar după aceea în sudul Rusiei. În anii războiului civil a făcut parte din Consiliul militar-revoluționar al Armatelor a 16-a și a 14-a și al Frontului din Caucaz. În anii 1920—1921 a fost unul dintre organizatorii luptei pentru instaurarea Puterii sovietice în Azerbaidjan, Armenia și Gruzia. În anii 1921—1926 a fost președinte al Biroului din Caucaz al Comitetului Central, iar după aceea secretar al Comitetului organizației regionale de partid Transcaucazia și, în același timp, membru al Consiliului militar-revoluționar al U.R.S.S. În 1926 a fost ales președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice și comisar al poporului pentru Inspectia muncitorească-țărănească din U.R.S.S. În 1930 a fost numit președinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S., iar în 1932 comisar al poporului pentru industria grea al U.R.S.S.

În 1921 a devenit membru al Comitetului Central, în 1926 membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice, iar în 1930 membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 384.

Orehov, A. M. (n. 1887) — membru de partid din 1907. Din 1918 pînă în 1920 a făcut parte din Armata Roșie. În timpul discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921 a aderat la platforma lui E. Ignatov, care împărtășea vederile antipartinice ale grupului antipartinic „opoziția muncitorească”. În 1920 a fost ales membru al prezidiului Sovietului din Moscova și al Consiliului economic din Mos-

cova. Din 1921 pînă în 1923 — director de întreprindere, iar din 1923 pînă în 1929 — președinte al Trustului inului. — 251.

Osinski, N. (Obolenski, V.V.) (1887—1938) — membru al partidului bolșevic din 1907. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în Biroul organizației regionale Moscova a P.M.S.D. (b) din Rusia și a făcut parte din redacția ziarului bolșevic „Soțial-Demokrat“.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost director al Băncii de stat a R.S.F.S.R. și președinte al C.E.S. În 1918 a fost unul dintre autorii platformei „comuniștilor de stînga“, care a fost publicată în revista „Kommunist“. În anii 1918—1919 a lucrat în redacția ziarului „Pravda“ și la secția de propagandă a C.E.C. din Rusia; a fost delegat la primul Congres al Internaționalei Comuniste. În anii 1920—1921 a fost membru activ al grupului antipartinic „centralismul democratic“. Ulterior a aderat la opoziția troțkistă. În anii 1921—1923 a fost adjunct al comisariatului poporului pentru agricultură, în 1925 — membru al prezidiului Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S. Începînd cu Congresul al XIV-lea al partidului, a fost membru supleant al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În anii 1926—1928 a condus Direcția centrală de statistică a U.R.S.S. În 1929 a fost vicepreședinte al Consiliului economic superior al U.R.S.S. În anii următori a avut munci de raspundere în domeniul economic-administrativ. — 186, 187, 229, 243, 251, 254, 401, 441.

P

Pavlov, I. P. (1849—1936) — eminent fiziolog rus, academician, care a elaborat teoria materialistă a activității nervoase superioare a animalelor și a omului și a pus bazele psihologiei materialiste.

În 1875 a absolvit Universitatea din Moscova, iar în 1879 Academia medico-chirurgicală. Din 1890 pînă în 1925 a fost profesor la Academia de medicină militară, iar din 1891 pînă la sfîrșitul vieții sale a condus secția de fiziologie a Institutului de medicină experimentală. Activitatea creatoare a lui Pavlov a înregistrat rezultate deosebit de strălucite după Revoluția Socialistă din Octombrie. — 273—274.

Peatakov, G. L. (1890—1937) — membru al partidului bolșevic din 1910. A dus muncă de partid în Ucraina și în străinătate; a colaborat la revista „Kommunist“. În anii 1915—1917 s-a situat pe o poziție antileninistă în problema dreptului națiunilor la autodeterminare și în alte probleme din cele mai importante ale politicii partidului. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președinte al Comitetului organizației din Kiev a P.M.S.D. (b) din Rusia și membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Kiev; s-a pronunțat împotriva liniei partidului orientată spre revoluția socialistă.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din guvernul sovietic al Ucrainei. Începînd din 1920 a lucrat în domeniul economic și în aparatul de stat ca vicepreședinte al Comisiei de stat a plani-

ficării și al Consiliului economic superior, reprezentant comercial în Franța, președinte al Consiliului de conducere al Băncii de Stat, adjunct al comisarului poporului pentru industria grea. La Congresele al XII-lea, al XIII-lea, al XIV-lea și al XVI-lea ale partidului a fost ales membru al Comitetului Central. S-a ridicat în repetate rânduri împotriva politicii leniniste a partidului : în 1918 s-a aflat în fruntea grupului antipartinic al „comuniștilor de stînga” din Ucraina ; în timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) a fost adept al platformei lui Troțki, iar din 1923 — militant activ al opoziției troțkiste. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid pentru activitatea sa fracționistă. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar, întrucît nu și-a încetat activitatea sa antipartinică, în 1936 a fost din nou exclus. — 157.

Petrovski, G. I. (1878—1958) — unul dintre cei mai vechi participanți la mișcarea muncitorească revoluționară, bolșevic, eminent activist de partid și de stat. Membru de partid din 1897. În timpul primei revoluții ruse a fost unul dintre conducătorii mișcării muncitorești la Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk). Deputat în Duma a IV-a de stat din partea muncitorilor din gubernia Ekaterinoslav, a fost membru al fracțiunii bolșevice din Dumă. În noiembrie 1914, pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist, a fost arestat împreună cu ceilalți deputați bolșevici și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. În anii 1917—1919 a fost comisar al poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R., din 1919 pînă în 1938 a fost președinte al C.E.C. din Ucraina ; după constituirea U.R.S.S. — vicepreședinte al C.E.C. din U.R.S.S. ; în anii 1938—1940 — vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În anii 1926—1939 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. Începînd din 1940 a deținut postul de director adjunct la Muzeul Revoluției al U.R.S.S. — 250, 266, 285, 368.

Pilsudski, Jósef (1867—1935) — om de stat reacționar al Poloniei burghezo-moșierești, dictator fascist. În anii primului război mondial (1914—1918) a comandat formațiunile militare poloneze care acționau de partea Germaniei. În anii 1918—1922, ca șef al statului polon, a reprimat cu cruzime mișcarea revoluționară a oamenilor muncii. În 1920 a fost unul dintre organizatorii războiului Poloniei albgardiste împotriva Statului sovietic. În mai 1926 a organizat o lovitură de stat, în urma căreia a instaurat în Polonia un regim de dictatură fascistă. În 1934 a încheiat o alianță cu Germania hitleristă. — 20, 26.

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluționar și teoretician marxist rus, fondatorul mișcării social-democrate din Rusia. La începutul activității sale a condus pe rînd organizațiile narodnice „Zemlea i volea” și „Ciornii peredel”. În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveția, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mișcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx și F. Engels și s-a eliberat treptat de

sub influența narodnicismului. În a doua perioadă a activității sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul dintre cei mai eminenți teoreticieni marxști. În 1883 a înființat la Geneva grupul „Eliberarea muncii”. Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca : „Socialismul și lupta politică” (1883), „Divergențele noastre” (1894), „Contribuții la problema dezvoltării concepției moniste a istoriei” (1895), „Contribuții la istoria materialismului” (1896), „Despre concepția materialistă a istoriei” (1897), „Rolul personalității în istorie” (1898) etc. El a adus contribuții importante îndeosebi în problema corelației complexe a formelor ideologiei, a rolului istoric al maselor și personalității și a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepția marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepțiilor decadente ale esteticii burgheze și a adus contribuții prețioase la valorificarea moștenirii culturale progresiste a literaturii ruse și universale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului în mișcarea muncitorească internațională. El a făcut parte din redacția ziarului „Iskra” și a revistei „Zarea”. Dar, încă în această perioadă, el a început să manifeste greșeli importante, care au constituit germele concepțiilor sale menșevice de mai târziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziție împăciuito-ristă față de oportunism, iar mai târziu s-a alăturat menșevicilor. În revoluția rusă din 1905—1907, el s-a situat, în toate problemele fundamentale, pe poziții menșevice. În anii reacțiunii și ai noului avânt revoluționar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machiști și împotriva lichidatorismului, situându-se în fruntea grupului menșevicilor-partiți. În timpul primului război mondial a trecut pe poziții social-șovine.

Criticând în mod principal greșelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerând că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului”.

Dintre scrierile lui au apărut în limba română : articolul „1 Mai în Rusia” (numărul festiv din 1 mai 1895 al ziarului „Lumea nouă”), studiul „Augustin Thierry și concepția materialistă a istoriei” („Lumea nouă”, nr. 6—7, 1896), recenzia romanului lui N. G. Cernișevski „Ce-i de făcut?” (reprodusă în „Revista ideei”, cu prilejul apariției acestei cărți în limba română); studiile „Despre concepția materialistă a istoriei” (Ed. P.C.R., 1945) și „Contribuții la istoria materialismului, Holbach, Helvetius, Marx” (Ed. P.C.R., 1947), Opere filozofice alese, vol. I și II (Editura politică, 1958 și 1962). — 303.

Pokrovski, M. N. (1868—1932) — membru al partidului bolșevic din 1905, remarcabil om de stat sovietic, militant pe tărîm obștesc, istoric. A participat activ la revoluția din 1905—1907; a fost membru al Comitetului de partid Moscova. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. Din 1908 pînă în 1917 a trăit în emigrație. În anii reacțiunii a aderat la otzoviști și ultimatiști, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered”, de care s-a desprins în 1911. În 1917 s-a întors în Rusia, a participat la insurecția armată din Moscova, a fost membru al statului-major revo-

luționar din raionul Zamoskvorecie. Din noiembrie 1917 pînă în martie 1918 a fost președinte al Sovietului din Moscova. Un timp a aderat la grupul „comuniștilor de stînga” și s-a pronunțat împotriva semnării tratatului de pace de la Brest. În 1918 a fost numit adjunct al comisarului poporului pentru învățămînt din R.S.F.S.R. În anii 1923—1927 a participat activ la lupta împotriva troțkismului. În decursul anilor a condus Academia comunistă, Institutul de istorie al Academiei de Științe a U.R.S.S., Academia Armatei Roșii etc. În 1929 a devenit academician. A fost ales în repetate rînduri în C.E.C. din Rusia și în C.E.C. din U.R.S.S. — 338.

Popov, P. I. (1872—1950) — statistician. Membru al partidului bolșevic din 1924. Din 1918 a condus Direcția centrală de statistică și a fost membru al prezidiului Comisiei de Stat a Planificării a U.R.S.S. Din 1926 pînă în 1949 a fost membru al prezidiului Comitetului de stat al planificării al R.S.F.S.R. și al Academiei unionale de științe agricole „V. I. Lenin”, șeful secției agricole a Comitetului de stat al planificării al R.S.F.S.R.; după aceea membru al Consiliului științific-metodologic de pe lîngă Direcția Centrală de Statistică a U.R.S.S. A scris lucrări de statistică. — 171.

Preobrajenski, E. A. (1886—1937) — membru al partidului bolșevic din 1903. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în Ural. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia s-a pronunțat împotriva liniei partidului orientată spre revoluția socialistă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat pe linie de partid și în aparatul politic al armatei. În 1918 s-a situat pe pozițiile „comuniștilor de stînga”. În timpul discuției din partid cu privire la sindicate (1920—1921) — partizan al platformei lui Troțki. Din 1923 — adept activ al opoziției troțkiste, fapt pentru care în 1927 a fost exclus din partid. În 1929 a fost reprimat în partid, dar în anii care au urmat a fost din nou exclus din rîndurile lui pentru activitate anti-partinică. — 162, 204, 228, 230, 250, 271, 278, 286, 312, 411, 434.

R

Rafail (Farbman, P. B.) (n. 1893) — a intrat în partid în 1910. În 1920 a fost secretar al C.C. al P.C. (b) din Ucraina, iar după aceea șef al secției de învățămînt din Moscova. Din 1930 — director adjunct și șef al serviciului de cadre în organizația pentru desfacerea minereurilor și metalelor. În anii 1920—1921 — adept al grupului „centralismul democratic”, în 1927 membru activ al „opoziției unite”. În 1927 a fost exclus din partid. În 1932, recunoscîndu-și greșelile, a fost reprimat în partid, iar în 1933, printr-o hotărîre a Comisiei Centrale de Control, a fost din nou exclus. — 251.

Reabușinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher și industriaș din Moscova, una dintre căpeteniile contrarevoluției. A participat activ la crearea partidului burghez al progresiștilor. În august 1917 a amenințat că va înăbuși revoluția „cu mîna scheletică a foamei”; a

fost unul dintre inițiatorii și organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie a emigrat în Franța, unde a desfășurat activitate contrarevoluționară împotriva Statului sovietic. — 123.

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — social-democrat, menșevic. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut posturi de conducere în mișcarea sindicală. La începutul anului 1918, nefiind de acord cu hotărârea adoptată în problema păcii de la Brest, a ieșit temporar din rândurile partidului; în timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziție anti-partinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din postul ce-l deținea în mișcarea sindicală. Începând din 1921 a fost director al Institutului K. Marx și F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din rândurile P.C. (b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menșevicilor în activitatea lor contrarevoluționară. — 169, 172, 175, 216, 218, 408, 417, 418, 422.

Rikov, A. I. (1881—1938) — membru al P.M.S.D.R. din 1899. A dus muncă de partid într-o serie de orașe din Rusia. La Congresul al III-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al Comitetului Central. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, care era orientată spre revoluția socialistă.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile interne, președinte al Consiliului economic superior, vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului și al Consiliului Muncii și Apărării, președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din U.R.S.S. și R.S.F.Ș.R.; a fost membru al Biroului Politic al Comitetului Central. În repetate rânduri a luat poziție împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a pronunțat pentru formarea unui guvern de coaliție la care să participe și menșevicii și socialiștii-revoluționari și, declarându-se în dezacord cu politica partidului, și-a dat demisia din Comitetul Central și din Consiliul Comisarilor Poporului; în 1928 a fost unul dintre liderii devierii oportuniste de dreapta din P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 7, 63, 156, 160, 171, 246, 285, 349, 353, 398.

Robins, Raymond (n. 1873) — reprezentant al vieții publice burgheze americane, de profesiune avocat. În anii 1917—1918 a fost conducătorul misiunii Crucii Roșii americane în Rusia. În calitate de reprezentant al Crucii Roșii a avut o întrevvedere cu V. I. Lenin. S-a îndeletnicit cu studiul problemelor sociale în Rusia. — 57.

Rudzutak, I. E. (1887—1938) — activist de seamă al partidului comunist și om de stat sovietic; participant activ la prima revoluție rusă în Letonia; membru de partid din 1905. În 1906 a devenit membru al Comitetului organizației de partid din Riga. În 1907 a fost arestat și condamnat la 10 ani muncă silnică; în 1917 a fost eliberat de revoluția burghezo-democratică din februarie. După Revoluția

Socialistă din Octombrie a deținut posturi de conducere în mișcarea sindicală, apoi a fost membru al prezidiului Consiliului economic superior, președinte al Centralei textilelor. Din 1920 — membru al C.C. al P.C. (b) din Rusia, membru al Prezidiului și secretar general al C.C.S. din Rusia. În anii 1921—1924 a fost președinte al Biroului P.C. (b) din Rusia pentru Asia Centrală, în 1923—1924 — secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; în 1924—1930 — comisar al poporului pentru căile de comunicații, din 1926 — vicepreședinte al Consiliului economic superior și al Consiliului Muncii și Apărării din U.R.S.S., din 1932 — președinte al Comisiei Centrale de Control a P.C. (b) al Uniunii Sovietice și comisar al poporului pentru Inspekția muncitorească-țărănească din U.R.S.S., iar în 1927—1932 — membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — 232, 235, 245, 248, 249, 250, 253, 262, 266, 281, 284, 285, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 294, 411, 414, 425.

S

Sapronov, T. V. (1887—1939) — membru al partidului bolșevic din 1912. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut posturi de răspundere în aparatul sovietic, în partid și în mișcarea sindicală. S-a ridicat în repetate rânduri împotriva politicii partidului. În 1918 a făcut parte din grupul „comuniștilor de stînga“. În timpul discuției cu privire la syndicate din anii 1920—1921 a condus grupul anti-partinic al „centralismului democratic“. În 1923 a semnat declarația troțkistă a „celor 46“. În anii 1925—1927 a fost unul dintre membrii activi ai „noii opoziții“ și ai blocului troțkisto-zinovievist. În 1927, la Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S., a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 251, 254.

Savinkov, B. V. (1879—1925) — unul dintre conducătorii partidului eserilor. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator general militar al Petrogradului. După Revoluția Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluționare, a sprijinit intervenția militară împotriva Republicii sovietice ; emigrant alb. În 1924 a venit clandestin în U.R.S.S. și a fost arestat. Colegiul militar al Tribunalului Suprem al U.R.S.S. l-a condamnat la moarte prin împușcare, dar printr-o hotărîre a C.E.C. al U.R.S.S. pedeapsa capitală i-a fost comutată în închisoare pe timp de 10 ani. În 1925, pe cînd se afla în închisoare, și-a pus capăt zilelor. — 119, 327.

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii de extremă dreaptă, oportunistă, a social-democrației germane. În timpul revoluției din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din așa-zisul Consiliu al împuterniciților poporului, a cărui activitate era determinată de interesele burgheziei contrarevoluționare. Din februarie pînă în iunie 1919 s-a aflat în fruntea guvernului de coaliție al Republicii de la Weimar ; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase

a mișcării muncitorești germane în anii 1918—1921. Ulterior s-a retras din viața politică. — 330.

Serebrenkov, L. P. (1888—1937) — a intrat în partid în 1905. În 1917 a fost membru al Sovietului de deputați ai muncitorilor din Kostroma. După Revoluția Socialistă din Octombrie — membru al Comitetului regional de partid Moscova, secretar al C.C. al P.C. (b) din Rusia și secretar al C.E.C. din Rusia. Începând din 1921 a activat în cadrul Comisariatului poporului pentru căile de comunicații. În timpul discuției cu privire la sindicate din anii 1920—1921 a fost adept al platformei lui Troțki. Începând din 1923 a fost unul dintre fruntașii activi ai opoziției troțkiste. În 1927, la Congresul al XV-lea, a fost exclus din P.C. (b) al Uniunii Sovietice. În 1930 a fost primit în rândurile partidului, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 175, 228, 230, 250, 278, 286, 411.

Sereda, S. P. (1871—1933) — remarcabil om de stat sovietic. Membru al partidului bolșevic din 1903. A desfășurat muncă de partid la Smolensk, Kiev și Kaluga. După revoluția burghez-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor din Reazan. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut diferite funcții de răspundere: în anii 1918—1921 a fost comisar al poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R., din 1921 — membru al prezidiului Consiliului economic superior și al Comisiei de stat a planificării, director-adjunct și apoi director al Direcției centrale de statistică a R.S.F.S.R.; din 1930 — vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării. — 194.

Sergheev, F. A. — vezi Artem.

Skvorțov-Stepanov (Stepanov), I. I. (1870—1928) — unul dintre cei mai vechi militanți ai mișcării revoluționare din Rusia, remarcabil activist de partid și om de stat sovietic, publicist marxist, autor a numeroase lucrări economice, istorice și antireligioase. A tradus și a redactat cele trei volume ale „Capitalului” și o serie de alte lucrări ale lui K. Marx și F. Engels. Începând din 1892 a participat la mișcarea revoluționară, iar în 1896 a intrat în P.M.S.D.R.; la sfârșitul anului 1904 a devenit bolșevic. Pentru activitatea sa revoluționară a fost în repetate rânduri arestat și deportat. În perioada Revoluției Socialiste din Octombrie a făcut parte din Comitetul militar-revoluționar din Moscova; a fost cel dintâi comisar al poporului pentru finanțe al Republicii sovietice. A fost ales în repetate rânduri membru al C.E.C. din Rusia și al C.E.C. din U.R.S.S.; a fost membru al Comisiei centrale de revizie a P.C. (b) din Rusia (în perioada congreselor X—XIII), membru al C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. (începând de la Congresul al XIV-lea), redactor al mai multor organe de partid și sovietice, director al Institutului Lenin de pe lângă C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S., membru al Prezidiului Academiei comuniste. — 56, 75, 81.

Smirnov. — 366.

Sokolnikov (Brilliant), G. I. (1888—1939) — membru al partidului bolșevic din 1905. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Moscova și al Biroului organizației regionale Moscova a P.M.S.D. (b) din Rusia, membru al redacției ziarului „Pravda”. După Revoluția Socialistă din Octombrie a deținut o serie de funcții în aparatul de partid și de stat; din 1922 a fost comisar al poporului pentru finanțe, din 1926 — vicepreședinte al Comisiei de stat a planificării din U.R.S.S. iar apoi adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe. A fost membru și membru supleant al Comitetului Central. În 1925 s-a alăturat „noii opoziții”, apoi a intrat în blocul unit troțkist-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — 250.

Sosnovski, L. S. (1886—1937) — membru al partidului bolșevic din 1904. În anii 1918—1924 a fost, cu unele întreruperi, redactor al ziarului „Bednota”. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a sprijinit platforma lui Troțki. În 1927, la Congresul al XV-lea, a fost exclus din P.C. (b) al Uniunii Sovietice ca militant activ al opoziției troțkiste. În 1935 a fost reprimat, iar în 1936 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 283, 284, 285, 286.

Spargo, John (n. 1876) — socialist american. Din 1901 — membru al Comitetului executiv național al Partidului socialist. În 1917 s-a retras din Partidul socialist și a participat la întemeierea Federației americane a muncii și democrației și a partidului naționalist. A luat atitudine împotriva bolșevismului. A scris o serie de lucrări social-economice. — 25, 42.

Stepanov — vezi Skvorțov-Stepanov, I. I.

Stiunkel, B. E. — inginer electrician. În 1920 a luat parte la întocmirea planului GOELRO. În anii 1920—1922 a fost președinte al Consiliului tehnic și membru al colegiului Direcției generale a metalelor, apoi membru al direcției Societății pe acțiuni „Căldură și forță”. — 7.

Sun Iat-sen (1866—1925) — eminent democrat-revoluționar și om de stat chinez. Și-a închinat viața luptei antifeudale și antiimperialiste. În 1905 a creat largă organizație revoluționară Tun-Min-Hui. În 1907 a proclamat cele trei principii pe care s-a bazat programul revoluției din 1911: naționalism (răsturnarea dinastiei manciuriene Ţin), puterea populară (crearea republicii) și propășirea poporului (drepturi egale asupra pământului). În urma revoluției, Sun Iat-sen a deținut funcția de președinte provizoriu al Republicii Chineze (noiembrie 1911—februarie 1912). Puterea fiind însă acaparată de un guvern reacționar sprijinit de puterile imperialiste, Sun Iat-sen a fost nevoit să demisioneze. În 1914 el a pus bazele partidului Ciun Hua Gomin-dan, în vederea luptei împotriva regimului reacționar. Experiența Revoluției Socialiste din Octombrie 1917 a avut o deosebită însemnătate în activitatea lui Sun Iat-sen. În 1922—1924 el a reorganizat partidul

Gomindan. A sprijinit activ colaborarea dintre acest partid și Partidul Comunist Chinez. — 304.

Sviderski, A. I. (1878—1933) — activist de seamă al Statului sovietic. Membru al P.M.S.D.R. din 1899, bolșevic. A dus muncă de partid la Petersburg, Samara și Ufa. A fost arestat în repetate rînduri și deportat. În 1917 a fost redactor al ziarului bolșevic „Vpered”, care apărea la Ufa, iar apoi președinte al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ufa. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost membru al colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, membru al colegiului Inspecției muncitorești-țărănești. Din 1923 pînă în 1928 a fost adjunct al comisarului poporului pentru agricultură al R.S.F.S.R. Cu începere din 1929 — reprezentant plenipotențiar al U.R.S.S. în Letonia. — 154.

Ș

Șleapnikov, A. G. (1885—1937) — membru de partid din 1901; bolșevic. A dus muncă de partid într-o serie de orașe din Rusia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului organizației Petersburg a P.M.S.D. (b) din Rusia, membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd și președinte al Sindicatului metalurgiştilor din Petrograd. După Revoluția Socialistă din Octombrie a făcut parte din Consiliul Comisarilor Poporului, deținînd funcția de comisar al poporului pentru problemele muncii; apoi a lucrat pe linie sindicală și în sectorul economic. În anii 1920—1922 a fost organizator și lider al grupului antipartinic „opозиția muncitorească”. În 1933, cu prilejul curățirii rîndurilor partidului, a fost exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. — 50, 230, 248, 250, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 271, 316, 317, 413, 414, 418, 432, 441.

Șlihter, A. G. (1868—1940) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1891, bolșevic. A dus muncă de partid la Poltava, Samara, Kiev, Moscova și Petersburg. A fost arestat în repetate rînduri și deportat. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 — membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Krasnoiarsk și al Comitetului organizației guberniale Krasnoiarsk a P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru agricultură, apoi comisar al poporului pentru aprovizionare al R.S.F.S.R. Din 1921 — reprezentant plenipotențiar în Austria, împuternicit al Comisariatului poporului pentru afacerile interne în Ucraina. Din 1927 — comisar al poporului pentru agricultură în Ucraina. Din 1923 — membru al C.C. al P.C. (b) din Ucraina; în anii 1923—1924 — membru al Biroului Organizatoric, în 1925—1937 — membru supleant al Biroului Politic al P.C. (b) din Ucraina; a fost membru al C.E.C. din Rusia în cîteva legislaturi și al C.E.C. din U.R.S.S. și al C.E.C. din R.S.S.U. în toate legislaturile. — 185, 187.

Šmidt, O. I. (1891—1956) — eminent savant sovietic, academician, specialist în domeniul matematicii, astronomiei și geofizicii, explorator al Arcticii, activist pe tărîm obștesc. Membru de partid din 1918. În primii ani ai Puterii sovietice a făcut parte din colegiul Comisariatului poporului pentru aprovizionare (1918—1920), din conducerea Uniunii centrale a cooperativelor de consum (1920), din colegiul Comisariatului poporului pentru învățămînt (1920—1921) și din cel al Comisariatului poporului pentru finanțe (1921—1922). Din 1921 pînă în 1924 a fost director la Gosizdat, din 1932 pînă în 1939 — șeful Direcției căii maritime de nord; a fost fondator și redactor-șef al Marii Enciclopedii Sovietice. Profesor la o serie de instituții de învățămînt superior; a condus în mai multe rînduri expediții pentru explorarea Arcticii sovietice. A scris o serie de lucrări științifice. A fost membru al C.E.C. din U.R.S.S., deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S. în prima legisla-tură. — 240.

Šmidt, V. V. (1886—1940) — membru al partidului bolșevic din 1905. A dus muncă de partid la Petersburg, în străinătate și la Eka-terinoslav. În anii 1914—1917 a fost secretar al Sindicatului metalur-giștilor din Petrograd și al Comitetului organizației din Petersburg a P.M.S.D. (b) din Rusia. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost secretar al Consiliului sindical din Petrograd. În anii 1918—1928 a fost secretar al Consiliului Central al Sindicatelor, apoi comisar al poporului pentru problemele muncii; din 1928 — vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. S-a alăturat opoziției de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S., dar s-a înde-părtat de ea curînd. La congresele al VII-lea, al XIV-lea și al XV-lea ale P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al Comitetului Central. — 250.

T

Ter-Kasprian, S. I. — *vezi* Kasian, S. I.

Tomski, M. P. (1880—1936) — membru al partidului bolșevic din 1904. În anii reacțiunii și ai noului avînt revoluționar a avut o atitudine împăciuitoare față de lichidatorii, otzoviști și troțkiști. În 1917 a făcut parte din Comisia executivă a Comitetului organiza-ției Petersburg a P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluția Socia-listă din Octombrie a fost președinte al Consiliului sindical din Mos-cova; din 1919 — președinte al prezidiului Consiliului Central al Sin-dicatelor. La Congresul al VIII-lea al partidului a fost ales membru al Comitetului Central, iar la Congresul al XI-lea — membru al Bi-roului Politic. În repetate rînduri a luat atitudine împotriva politicii leniniste a partidului, a sprijinit pe „centraliștii democrați”, a apărat așa-zisa „independență” a sindicatelor de conducerea partidului. În 1928 a fost unul dintre liderii deviatorilor de dreapta din P.C. (b) al U.R.S.S. — 214, 218, 219, 245, 250, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 266, 278, 279, 281, 282, 285, 316, 408, 417, 420.

T

Țiurupa, A. D. (1870—1928) — militant de seamă al partidului comunist și eminent om de stat sovietic. În mișcarea revoluționară a intrat în 1891; membru al P.M.S.D.R. din 1898. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului unificat, apoi al Comitetului bolșevic al P.M.S.D.R. și al Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților din Ufa, președinte al comitetului gubernial de aprovizionare și al Dumei orașenești din Ufa. În zilele insurecției armate din octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluționar din Ufa. Din noiembrie 1917 — adjunct al comisariatului poporului pentru aprovizionare; de la începutul anului 1918 — comisar al poporului pentru aprovizionare al R.S.F.S.R. Din 1921 — vicepreședinte al Consiliului Comisarilor Poporului și al Consiliului Muncii și Apărării. În anii 1922—1923 — comisar al poporului pentru Inspectia muncitorească-tărănească, în anii 1923—1925 — președinte al Comisiei de stat a planificării, iar în 1925 — comisar al poporului pentru comerțul interior și exterior. La congresele al XII-lea, al XV-lea ale P.C. (b) al U.R.S.S. a fost ales membru al C.C.; a fost membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia și al C.E.C. din U.R.S.S. — 187.

Țiperovici, G. V. (1871—1932) — economist și literat. În mișcarea revoluționară a intrat în 1888. A fost arestat în repetate rânduri și deportat. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost activist sindical și a colaborat la diferite publicații. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) — adept al platformei lui Lenin. În anii care au urmat — rector al Academiei industriale din Leningrad, membru al Consiliului economic din Leningrad. — 248, 250.

V

Vanderlip, Frank Arthur (1864—1937) — bancher american, autorul unor lucrări cu caracter economic. În anii 1901—1909 a fost vicepreședinte, iar apoi, pînă în 1919, președinte la „National City Bank“ din New York. — 24, 62, 68, 70.

Vanderlip, Washington, B. (n. 1866) — inginer, reprezentant al cercurilor industriale americane, care a venit în Rusia Sovietică în 1920 cu propunerea de a încheia un acord de concesiuni petroliere și carbonifere în Kamciatka. — 65, 100.

Vranghel, P. N. (1878—1928) — general în armata țaristă, baron, monarhist inveterat. În perioada intervenției militare străine și a războiului civil — agentul imperialiștilor anglo-francezi și americani; unul dintre conducătorii contrarevoluției în sudul Rusiei. În perioada aprilie-noiembrie 1920 a fost comandant suprem „al forțelor armate“ albgardiste „din sudul Rusiei“; după zdrobirea lor de către Armata Roșie a fugit în străinătate. — 3, 18, 19, 25, 107, 134, 135, 179, 227, 396.

W

Washington, George (1732—1799) — om de stat și conducător militar american. În anii 1775—1783 a fost comandant suprem al trupelor coloniștilor americani în lupta pentru independență împotriva Angliei. În anii 1789—1797 a fost primul președinte al S.U.A. — 65, 100.

Wilson, Woodrow (1856—1924) — om de stat american. În 1913 a fost ales președinte al S.U.A. din partea partidului democrat și a deținut acest post pînă în 1921. În interiorul țării a promovat o politică de reprimare cruntă a mișcării muncitorești. Politica externă a guvernului Wilson a avut un caracter prădălnic, expansionist, mai ales în ceea ce privește țările Americii Latine, în ale căror treburi s-a amestecat în repetate rînduri, folosind forța armată. Apărînd interesele miliardarilor americani, Wilson a contribuit la atragerea Statelor Unite ale Americii în războiul imperialist mondial de partea Antantei. La Conferința de pace de la Paris din 1919 a încercat să introducă un program îndreptat spre instaurarea dominației mondiale a S.U.A. Dar din cauza rezistenței opuse de reprezentanții Angliei și Franței, Wilson n-a reușit să-și înfăptuiască planurile sale.

După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, Wilson a propus un plan de dezmembrare a Rusiei; a fost unul dintre organizatorii intervenției militare a S.U.A. împotriva Rusiei Sovietice. În 1918 a propus un „program de pace imperialist“ („cele paisprezece puncte“), care urmărea instaurarea dominației mondiale a S.U.A. În 1920, înfrînt în alegerile prezidențiale, s-a retras din viața politică. — 68.

Z

Zinoviev (Radomîlski), G. E. (1883—1936) — a intrat în P.M.S.D.R. în 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigrație, a făcut parte din redacția ziarelor „Proletarii“ și „Soșial-Demokrat“, organul central al partidului. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al Comitetului Central. În perioada pregătirii și înfăptuirii Revoluției Socialiste din Octombrie a avut o atitudine șovăielnică, s-a pronunțat împotriva insurecției armate. Declarația publicată de Kame-nev — în numele său și al lui Zinoviev — în ziarul semimeneșevic „Novaia Jizn“, în care se arăta că ci nu sînt de acord cu rezoluția Comitetului Central cu privire la insurecția armată, a constituit o divulgare a unei hotărîri secrete a partidului, un act de trădare a cauzei revoluției.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președinte al Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al Comitetului Central, președinte al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste. S-a pronunțat, în repetate rînduri, împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a declarat pentru crearea unui guvern de coaliție din care să facă parte și menșevicii și socialiștii-revoluționari; în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziții“, iar în 1926 — unul dintre conducătorii blocului antipartinic troțkist-

zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracționistă. În 1928 a declarat că-și recunoaște greșelile și a fost reprimat în partid, dar nu și-a încetat activitatea sa antipartinică și în 1932 a fost din nou exclus. În 1933 a fost, pentru a doua oară, reprimat în partid, iar în 1934 a fost din nou exclus pentru activitate antipartinică. — 3, 13, 245—246, 247, 250, 254, 266, 271, 283, 284, 285, 286, 290, 291, 293, 294, 299, 303, 304, 306, 308, 313, 329, 382, 424, 425, 426, 428, 431, 432.

Zof, V. I. (1889—1940) — om de stat sovietic, membru de partid din 1913, participant la războiul civil; a avut funcții de răspundere în cadrul forțelor armate. În 1920 a fost membru al colegiului, apoi șef al Direcției politice generale a transporturilor pe apă. În 1924 — comisar al Forțelor navale ale U.R.S.S. și comandant al Forțelor navale ale Flotei roșii muncitorești-țărănești; în 1925 — comandant și comisar al Forțelor navale ale Flotei roșii muncitorești-țărănești, membru al Consiliului militar-revoluționar al U.R.S.S. În anii 1927—1929 — membru al colegiului Comisariatului pentru căile de comunicații și președinte al Consiliului flotei comerciale; din 1930 — adjunct al comisarului poporului pentru căile de comunicații; din 1931 — prim-adjunct al comisarului poporului pentru transporturile pe apă. — 286, 425, 427.

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(6 noiembrie 1920 — 7 martie 1921)

1920

Noiembrie, 6

Lenin rostește o cuvîntare la plenara festivă a Sovietului din Moscova, a Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia și a Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova, închinată celei de-a treia aniversări a Revoluției din Octombrie.

Într-o scrisoare adresată membrilor C.C. al P.C. (b) din Rusia, Lenin le atrage atenția să se pregătească pentru plenara Comitetului Central, în cadrul căreia se va pune chestiunea ca G. M. Krjijanovski, președintele Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO), să fie însărcinat cu întocmirea unui raport pentru apropiatul congres al Sovietelor.

Lenin îi scrie lui G. M. Krjijanovski în legătură cu sarcinile Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei.

Lenin are o convorbire cu I. V. Lomonosov, împuternicitul Consiliului Comisarilor Poporului pentru comenzile de material feroviar în străinătate.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului; scrie punctul „b” din proiectul de hotărîre cu privire la normele de aprovizionare a muncitorilor; introduce modificări în proiectul de hotărîre cu privire la aprovizionarea funcționarilor și muncitorilor din instituțiile sovietice. În această ședință sînt, de asemenea, discutate unele probleme privind trimiterea în Donbass a unei comisii învestite cu depline puteri, prezentarea unor scurte dări de seamă menite să informeze comisaratele poporului în legătură cu colectările și trans-

portul de cereale, paza depozitelor de zahăr din Ucraina, standardizarea principalelor categorii de materii prime, includerea unui reprezentant al Sovietului din Moscova în comisia pentru aprovizionarea muncitorilor, o adresă către Micul Consiliu al Comisarilor Poporului în legătură cu încheierea cu care este examinat „Codul sancțiunilor pentru încălcarea disciplinei muncii“, proiectul de hotărâre cu privire la modificarea decretului, emis de Consiliul Muncii și Apărării la 1 octombrie 1920, în legătură cu acordarea rației de ostaș roșu, precum și alte probleme...

*Noiembrie, 6
sau 9*

Lenin are o convorbire cu socialista franceză Hellène Brion ; face însemnări în timpul convorbirii.

Noiembrie, 7

La ședința festivă a plenarei Sovietului raional din Sokolniki, la care participă și reprezentanți ai comitetelor de întreprindere și ai conducerilor întreprinderilor, Lenin rostește o cuvântare consacrată celei de-a treia aniversări a Revoluției din Octombrie.

Lenin, împreună cu F. E. Dzerjinski și N. I. Muratov, asistă la festivitatea înălțării în grad a noilor absolvenți ai Școlii de cavalerie din Moscova ; adresează felicitări noii promoții și rostește o cuvântare în legătură cu cea de-a treia aniversare a Revoluției din Octombrie.

Noiembrie, 8

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în cadrul căreia sînt examinate și adoptate ca bază de discuție tezele, întocmite de el, cu privire la sarcinile mișcării sindicale. Lenin este ales membru al comisiei pentru elaborarea unei rezoluții în această problemă. Cu prilejul discuției în legătură cu cea de-a V-a Conferință generală a sindicatelor din Rusia, plenara împuternicește pe Lenin să prezinte un raport la această conferință. La plenară este, de asemenea, examinată problema raportului pe care prezidiul Comitetului central al Sindicatului unificat al feroviarilor și al lucrătorilor din transporturile pe apă (Tektran) urmează să-l prezinte la cea de-a V-a Conferință a sindicatelor, precum și alte probleme.

Noiembrie, 9

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută problema ordinii de zi a ședinței de la 9 noiembrie a celei

de-a V-a Conferințe generale a sindicatelor din Rusia.

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care sînt examinate probleme privind organizația de partid Moscova, cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia etc.

Noiembrie, 10

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, scrie o completare la punctul „b” din proiectul de rezoluție cu privire la Micul Consiliu al Comisarilor Poporului. La ședință este examinat și raportul Comisiei Centrale de Control, precum și alte probleme.

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia ; scrie proiectul de hotărîre cu privire la Proletcult în legătură cu discuția asupra formelor de contopire între Proletcult și Comisariatul poporului pentru învățămînt, precum și un proiect de rezoluție pe marginea raportului lui Artem (F. A. Sergheev) cu privire la atragerea muncitorilor din Germania în munca de control asupra felului cum sînt executate comenzile pentru Rusia Sovietică, făcute de către Comisariatul poporului pentru comerțul exterior. La plenară sînt, de asemenea, discutate unele probleme privind Consiliul internațional al sindicatelor, Comitetul general pentru educația politică, raportul comisiei pentru cercetarea activității Comisariatului poporului pentru afacerile externe, înființarea unui Comisariat al poporului pentru apărare și a unui Comisariat al poporului pentru căile de comunicații în Ucraina, demobilizarea contingentelor mai vechi din Armata Roșie, trimiterea unui reprezentant al Comitetului Central la Conferința Partidului Comunist din Ucraina și altele.

Noiembrie, 11

Lenin primește pe comunistul francez Henri Guilbeaux ; scrie un bilet „Către tovarășii membri ai P.C. din Rusia și către tovarășii din toate instituțiile sovietice”, cărora le cere să-i acorde încredere lui Guilbeaux și să-i dea informații amănunțite.

Noiembrie, 12

Lenin trimite lui N. P. Briuhanov, P. I. Popov, V. A. Avanesov și M. F. Vladimirski, din comisia pentru aprovizionarea muncitorilor, o scrisoare în legătură cu introducerea unor norme de bază pen-

tru aprovizionarea muncitorilor și organizarea unei evidențe în acest domeniu.

Lenin trimite Consiliului militar-revoluționar al Frontului de sud o telegramă în care dă indicații în legătură cu condițiile de capitulare a lui Vranghel.

Lenin are o convorbire cu M. I. Kalinin, președintele Comitetului Executiv Central din Rusia, în legătură cu concesiunile.

Lenin îi trimite lui M. I. Kalinin proiectele de hotărâri ale Consiliului Comisarilor Poporului în legătură cu concesiunile din Siberia, care au fost elaborate de o comisie, și îl roagă să pună la punct toate chestiunile privind concesiunile agricole.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării în care sînt discutate probleme privind aprovizionarea cu furaj a orașului Moscova, transformarea locomotivelor încălzite cu lemne în locomotive care folosesc drept combustibil țițeiul, aprovizionarea diferitelor întreprinderi cu îmbrăcăminte de protecție și cu încălțăminte din rezervele Departamentului armatei, acordarea rației de ostaș roșu unor muncitori de la monetăria din Petrograd care lucrează la fabricarea insignelor „Ordinul Steagul Roșu“, raportul cu privire la mijloacele de luptă împotriva încercărilor de dezertare ale ostașilor din Armata Roșie mobilizați la lucrările de aprovizionare cu combustibil sau la cele de la calea ferată și alte probleme.

Noiembrie, 13

Lenin primește pe P. K. Zaițev, delegat al muncitorilor de la Groznii, care îi predă, din partea secțiunii din Groznii a Uniunii minerilor, o scrisoare prin care aceștia solicită să fie aprovizionați cu literatură și publicații de specialitate; stă de vorbă cu el.

Într-o telegramă adresată lui I. V. Stalin, Lenin cere informații în legătură cu mersul luptei împotriva bandelor din Caucaz și întărirea căilor de acces spre Baku; cere să-i comunice ce părere are despre posibilitatea unei reglementări pașnice a relațiilor Republicii Sovietice Federative Socialiste Ruse cu Gruzia și Armenia.

Noiembrie, 14

Lenin participă la inaugurarea Centralei electrice din satul Kașino, județul Volokolamsk, gubernia Moscova; stă de vorbă cu țărani, rostește o cuvîntare în legătură cu importanța pe care o pre-

zintă electrificarea pentru economia națională ; se fotografiază împreună cu țaranii.

Lenin vorbește țăranilor adunați la Casa poporului din satul Iaropolet.

*Noiembrie, nu
mai devreme de 14*

Lenin parcurge completările făcute de N. K. Krupskaja la proiectul de scrisoare a C.C. al P.C. (b) din Rusia „Cu privire la Proletcult“, scrie că e de acord cu ele și propune să se adauge câteva cuvinte „despre imbinarea muncii de educație *politice* cu cea de răspîndire a cunoștințelor *științifice*“.

Noiembrie, 15

Lenin primește pe președintele Comitetului executiv gubernial din Ivanovo-Voznesensk, G. K. Korolev, care a fost trimis la Moscova să raporteze despre criza alimentară din această gubernie, despre încetarea transporturilor de combustibil la fabricile cu regim prioritar și despre slaba aprovizionare cu mijloace financiare ; ascultă raportul lui și stă de vorbă cu el ; semnează o teletonogramă adresată lui A. M. Anikst, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru problemele muncii, care e însărcinat să organizeze, pentru ziua de 16 noiembrie, o consfătuire la care să participe Korolev, precum și reprezentanți ai Comisariatului poporului pentru aprovizionare, ai Direcției generale a combustibilului și Direcției generale a petrolului din Consiliul economic superior, ca și ai altor instituții, pentru a elabora hotărâri precise în legătură cu problemele ridicate de Comitetul executiv gubernial din Ivanovo-Voznesensk.

Lenin cere lămuriri Comisariatului poporului pentru agricultură în legătură cu posibilitatea de a fabrica pluguri electrice pentru Ivanovo-Voznesensk, Șuia și Kineșma.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se examinează propunerea Comisariatului poporului pentru afacerile externe cu privire la rezilierea contractului cu Suedia, proiectul de instrucțiuni cu privire la relațiile dintre președintele și membrii delegației de pace a R.S.F.S.R., problema componenței Comitetului revoluționar din Crimeea și altele.

Noiembrie, 16

Lenin are o convorbire cu N. S. Bodeakov, delegat al țăranilor din județul Mosalsk, gubernia Kaluga, în legătură cu predarea obligatorie a surplusurilor

de produse agricole ; în cursul acestei convorbiri el face însemnări în legătură cu nevoile țăranilor, se adresează printr-o scrisoare Comisariatului poporului pentru aprovizionare și Comisariatului poporului pentru agricultură, cărora le cere să-i trimită informații în legătură cu posibilitatea de a satisface nevoile țăranilor.

Lenin primește pe ziarista elvețiană A. Rugg.

Lenin are o convorbire cu M. P. Tomski, președintele C.C.S. din Rusia, în legătură cu organizarea propagandei pe linie de producție.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului ; scrie un proiect de hotărâre cu privire la acordarea de concesiuni în Siberia. Printr-o hotărâre a Consiliului Comisariilor Poporului, Lenin este numit membru al comisiei pentru elaborarea și redactarea proiectului de decret cu privire la concesiuni. În această ședință se examinează, totodată, proiectul de decret cu privire la abrogarea sistemului lucrărilor în antrepriză, probleme privind finanțarea concesiunilor, planul unor concesiuni pentru arături cu tractorul, acordarea de credite Comisariatului poporului pentru agricultură în vederea aplicării măsurilor de protecție a patrimoniului zootehnic al țării, confirmarea noii componente a Micului Consiliu al Comisariilor Poporului, raportul comisiei, numită de Lenin la 15 noiembrie, pentru elaborarea unei hotărâri cu privire la memoriul prezentat de G. K. Korolev, președintele Comitetului executiv gubernial din Ivanovo-Voznesensk.

*Noiembrie, nu
mai devreme de
16 și nu mai
târziu de 18*

Lenin lucrează la tezele cu privire la propaganda pe linie de producție : scrie două variante de plan pentru aceste teze.

Noiembrie, 17

Lenin are o convorbire cu E. A. Litkens, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru învățământ.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării ; ia cuvântul în legătură cu instituirea unei comisii pentru examinarea rezoluției adoptate la consfătuirea împuterniciților speciali ai Consiliului Muncii și Apărării pentru problemele combustibilului ; face unele îndreptări în proiectul de hotărâre cu privire la aprovizionarea fabricilor din Ivanovo-Voznesensk cu petrol, păcură și

produse alimentare. În această ședință se discută, de asemenea, problema aprovizionării Petrogradului cu combustibil, precum și referatul cu privire la rezultatele anchetei asupra cazurilor de neglijență și nepăsare în aplicarea hotărârii din 12 octombrie a Consiliului Muncii și Apărării cu privire la măsurile de pregătire a căilor ferate din întreaga țară în vederea sezonului de desprimăvarare.

Noiembrie, 18

Lenin scrie „Teze cu privire la propaganda pe linie de producție (concept)”.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută chestiunea unei consfătuiri a Comitetului Central cu delegații la Conferința gubernială de partid din Moscova, precum și o serie de probleme în legătură cu Bielorusia, Gruzia etc.

Lenin primește pe A. A. Ioffe, președintele delegației ruso-ucrainene la tratativele de pace cu Polonia.

Lenin participă la o întrunire a delegațiilor organizațiilor de partid din raionul Bauman; ia cuvântul în cadrul discuțiilor la rapoartele cu privire la activitatea Comitetului raional al P.C. (b) din Rusia și la situația existentă în organizația Moscova.

Noiembrie, 19

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic, în cadrul căreia se discută lista noului Comitet de partid din Moscova, recomandat de Comitetul Central.

Lenin îi scrie lui Cicerin, comisarul pentru afacerile externe, în legătură cu acordul comercial cu Anglia.

Lenin prezintă un referat la consfătuirea închisă a delegațiilor la Conferința gubernială de partid din Moscova, la care se discută candidaturile pentru alegerile de membri ai Comitetului din Moscova al P.C. (b) din Rusia.

Noiembrie, 20

Lenin scrie un bilet lui A. M. Anikst, pe care îl roagă să organizeze o consfătuire care să cerceteze cauzele neîndeplinirii hotărârii din 8 octombrie 1920 în legătură cu aprovizionarea cu îmbrăcăminte a minerilor din Donbass.

Lenin are o convorbire cu C. A. Kurkov, țăran din satul Kașino, județul Volokolamsk, gubernia Moscova, care îi vorbește despre planul de con-

struire a unei centrale electrice raionale și cere să fie ajutat ca să procure un dinam. Lenin scrie o notă către secția electricitate a Consiliului economic din Moscova, în legătură cu fabricarea unui electrodinam la Uzina „Dinamo“.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului; face îndreptări în proiectul de hotărîre în legătură cu cele comunicate în telegrama lui A. M. Krasnoșcekov despre circulația monetară și situația economică a Republicii Extremului Orient. În această ședință se discută și proiectul codului de legi cu privire la asigurările sociale, bugetul Comisariatului poporului pentru ocrotirea sănătății pe anul 1920, probleme privind acordarea unui fond extrabugetar Comisariatului poporului pentru căile de comunicație ca alocație în bani pentru muncitorii și funcționarii de la transporturile pe apă, finanțarea cooperăției etc.

Noiembrie, 21

Lenin ia cuvîntul la Conferința gubernială de partid din Moscova, unde rostește o cuvîntare despre „Situația noastră externă și internă și sarcinile partidului“, ia parte la consfăturile în care sînt discutate candidaturile pentru Comitetul organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia; rostește o cuvîntare cu prilejul alegerilor pentru Comitetul organizației Moscova.

Noiembrie, 23

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului; face îndreptări în proiectul de hotărîre la raportul prezentat de comisia de împuterniciți pentru bazinul Donețului în legătură cu dezvoltarea industriei carbonifere din Donbass. În această ședință se discută, de asemenea, raportul comisiei pentru concesiuni, proiectul de decret cu privire la dezvoltarea exportului lemnului, proiectele de hotărîri cu privire la granițele regiunilor autonome ale popoarelor kalmîc și mari, ale Regiunii autonome votekă (udmurtă) și ale guberniei Astrahan, probleme privind măsurile pentru refacerea industriei bumbacului, reorganizarea secției poligrafice a Consiliului economic superior, referatul cu privire la mersul lucrărilor pentru producția de pluguri Fowler, precum și alte probleme.

*Noiembrie, nu
mai tîrziu
de 23*

Într-o scrisoare adresată Micului Consiliu al Comisariilor Poporului, Lenin cere ca pînă la 23 noiembrie să fie rezolvată problema comenzii utilajului pentru aratul electric, necesar Comisariatului poporului pentru agricultură.

*Noiembrie,
nu mai devreme
de 23 și nu mai
târziu de 27*

Lenin parcurge broșura „Despre concesiuni. Decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 noiembrie 1920. Textul decretului. Întreprinderi care pot fi concesionate. Hărți“. Pe ultima pagină a broșurii, el scrie câteva rânduri lui V. P. Miliutin, membru al Consiliului economic superior, căruia îi cere să sancționeze persoana care s-a făcut vinovată de unele scăpări în text.

Noiembrie, 24

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind instituirea unei comisii pentru elaborarea planului de reorganizare a aparatului Comisariatului poporului pentru învățământ, situația din Donbass, Congresul al VIII-lea al Sovietelor, propaganda pe linie de producție, repartizarea comuniștilor demobilizați, traducerea în viață a tuturor hotărârilor Conferinței generale a P.C. (b) din Rusia, „Diskussionnîi Listok“, rapoartele în legătură cu problema războiului, Conferința generală din Ucraina, propunerea lui G. V. Cicerin în legătură cu încheierea unui tratat între R.S.F.S.R. și Republica Extremului Orient etc.

Lenin, într-o telegramă adresată tuturor comitetelor executive guberniale, comitetelor silvice guberniale, comitetelor feroviare, împuterniciților Consiliului Muncii și Apărării pentru aprovizionarea cu combustibil, dă dispoziție să se ia măsuri urgente pentru aplicarea deciziei Consiliului Muncii și Apărării din 8 și 22 octombrie cu privire la aprovizionarea cu combustibil a căilor ferate.

Lenin are o convorbire cu N. A. Miliutin, care a fost numit împuternicit extraordinar al Comitetului Executiv Central din Rusia, al Consiliului Comisarilor Poporului, al Consiliului Muncii și Apărării și al Comisariatului poporului pentru aprovizionare, în vederea conducerii campaniei de aprovizionare din 1920—1921 în guberniile Voronej și Orel, și cu președintele consfătuirilor guberniale pentru aprovizionare din Voronej și Orel; semnează mandatul lui; primește, de asemenea, pe S. P. Sereda, comisar al poporului pentru agricultură.

Noiembrie, 25

Lenin rostește o cuvântare la conferința comitetelor sindicale de la întreprinderile poligrafice din Moscova; după aceea răspunde la întrebările scrise puse de delegații prezenți la conferință.

Lenin are o convorbire cu V. A. Antonov-Ovseenko, care a fost numit vicepreședinte al Micului C.C.P.

Înainte de 26 noiembrie

Lenin are o convorbire cu A. Z. Kamenski, adjunctul comisariatului poporului pentru problemele naționalităților; îi atrage atenția asupra necesității unor tipărituri în problema națională.

Noiembrie, 26

Lenin rostește o cuvântare la adunarea secretarilor de celule din organizația Moscova a P.C. (b) din Rusia.

Primind o scrisoare de la A. Z. Kamenski, care-i face cunoscut că Editura de stat refuză să tipărească în termenul convenit culegerea de hotărâri ale Puterii sovietice în problema națională, întocmită cu prilejul consfătuirii activiștilor din republicile și regiunile naționale, Lenin dă, în scris, dispoziție Editurii de stat să publice neapărat culegerea în termenul stabilit și să-l informeze asupra executării acestei dispoziții.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, în care se discută proiectul de hotărâre cu privire la întreprinderile prioritare, un raport al lui A. B. Halatov, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru aprovizionare, în legătură cu aducerea la îndeplinire a hotărârii Consiliului Muncii și Apărării din 29 octombrie cu privire la aprovizionarea cu îmbrăcăminte și încălțăminte călduroasă a instructorilor, pentru lichidarea analfabetismului, un proiect de hotărâre cu privire la prelucrarea urgentă a materialelor recensământului Armatei Roșii și Flotei, probleme privind aprovizionarea cu cărbune a uzinelor prioritare din sudul țării, declararea stării de război în gubernia Țarișin, aprovizionarea cu îmbrăcăminte și încălțăminte a unor unități ale Armatei de muncă care execută lucrări de încărcare a materialelor, precum și alte probleme.

Lenin are o convorbire cu comunistul englez William Pall.

Noiembrie, nu mai devreme de 26 și nu mai târziu de 28

Lenin face însemnări pe marginea proiectelor de hotărâri în legătură cu Comisariatul poporului pentru învățământ, elaborate de E. A. Litkens și V. I. Soloviev, membri ai comisiei de reorganizare a acestui comisariat.

Noiembrie, 27

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, întocmește un proiect de hotărîre la raportul cu privire la situația din Caucaz și face propuneri scrise în legătură cu discutarea tezelor cu privire la lupta împotriva birocrăției, care urmează să fie prezentate la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor. Printr-o hotărîre a Biroului Politic, Lenin este numit membru al comisiei pentru redactarea circularei Comitetului Central în legătură cu organizațiile proletcultiste. În această ședință este, de asemenea, discutată propunerea lui G. V. Cicerin în legătură cu Polonia; este examinat raportul unei comisii în legătură cu rezultatul cercetărilor întreprinse la unele organizații de partid și un alt raport în legătură cu posibilitatea și mijloacele de demobilizare a contingentelor mai vechi, se discută problema subotnicilor etc.

Noiembrie, 28

Lenin, luînd cunoștință de cuprinsul scrisorii pe care directorul general al Uzinei „Electrosila“ a adresat-o lui V. P. Miliutin, membru al prezidiului Consiliului economic superior, în legătură cu comenzile de utilaj pentru aratul electric făcute de Comisariatul poporului pentru agricultură, trimite această scrisoare lui S. P. Sereda cu rugămintea de a-l informa dacă comanda este formulată în modul convenit și dacă este informat despre mersul lucrărilor.

Lenin are o convorbire cu E. A. Litkens, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru învățămînt, care a fost ales în comisia de reorganizare a acestui comisariat, în legătură cu lacunele pe care le prezintă proiectul de hotărîre, prezentat de el, cu privire la situația din Comisariatul poporului pentru învățămînt.

Noiembrie, 29

Într-o scrisoare adresată lui A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învățămînt, Lenin face o apreciere a proiectelor de hotărîre cu privire la Comisariatul poporului pentru învățămînt, care au fost elaborate de E. A. Litkens și V. I. Soloviev, și-și expune punctul de vedere în legătură cu reorganizarea acestui comisariat.

Lenin ia parte la adunarea generală a comuniștilor din raionul Zamoskvorecie, unde ține o cuvîntare în legătură cu bilanțul lucrărilor Conferinței guberniale de partid din Moscova și rostește cu-

vîntul de încheiere la raport ; răspunde la întrebările puse în bilețelele primite.

Lenin primește pe A. V. Lunacearski, precum și pe G. E. Zinoviev.

Noiembrie, 30

Lenin primește pe K. A. Mehanosin, membru al Consiliului militar-revoluționar al Armatei a 3-a a Frontului de Vest ; pe I. V. Stalin ; pe A. P. Rozengolț, membru al Consiliului militar-revoluționar al Armatei a 15-a ; pe F. E. Dzerjinski.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului, supune discuției proiectul de hotărîre cu privire la impozitele directe, întocmit de el pe baza raportului prezentat de o comisie instituită de Consiliul Comisarilor Poporului la 3 noiembrie 1920 ; face îndreptări în proiectul de hotărîre cu privire la abrogarea sistemului lucrărilor în antrepriză. În această ședință sînt, de asemenea, discutate raportul comisiei pentru controlul sesizărilor în legătură cu distribuirea nejustă a rațiilor alimentare în cadrul fiecărui departament, raportul comisiei pentru evaluarea pagubelor provocate de război și de blocadă, raportul cu privire la împrumutului Comisariatului poporului pentru problemele naționalităților în republicile și regiunile autonome, chestiunea aprobării noii structuri a Comisariatului poporului pentru aprovizionare și alte probleme.

Noiembrie

Lenin scrie un proiect de hotărîre a C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la necesitatea de a amîna reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămînt și supune această problemă unei analize mai meticuloase.

Decembrie, 1

Lenin prezidează cea de-a doua ședință a Consiliului Comisarilor Poporului ; scrie o schiță de hotărîre și un proiect de hotărîre pe marginea raportului prezentat de subcomisie cu privire la măsurile pentru strămutarea centrului de greutate al activității Consiliului Muncii și Apărării asupra sarcinilor construcției economice.

Lenin are o convorbire cu A. A. Lebedev, membru al direcției politice a Armatei a 13-a.

Decembrie, 2

Lenin trimite lui S. Kasian, președintele Consiliului militar-revoluționar din Armenia, o telegramă în care adresează un salut Armeniei Sovietice.

Lenin are o convorbire cu M. P. Tomski, președintele C.C.S. din Rusia.

Decembrie, 3

Lenin participă la o consfătuire a reprezentanților muncitorilor metalurgiști din Petrograd, a textiliștilor din Ivanovo-Voznesensk, a C.C. al Sindicatului muncitorilor metalurgiști, a C.C. al Sindicatului muncitorilor comunali etc., în legătură cu activitatea Comisariatului poporului pentru aprovizionare; face însemnări pe marginea celor discutate.

Lenin semnează o hotărîre a Consiliului Comisariilor Poporului în legătură cu sărbătorirea profesorului N. E. Jukovski cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate științifică.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, scrie punctul „a” din proiectul de hotărîre la raportul Comisiei centrale a transporturilor cu privire la mersul lucrărilor de reparații la mijloacele de transport, de construcții navale și de aprovizionare cu combustibil a căilor terate. În această ședință sînt de asemenea discutate: raportul cu privire la transporturile pe calea ferată Vladikavkazkaia, proiectul de hotărîre cu privire la lupta împotriva banditismului și cel cu privire la Comandamentul trupelor pentru serviciul interior din Ucraina; problema scutirii armatelor muncii din sud-est de misiuni de luptă etc.

Decembrie, 4

Lenin participă la ședințele Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, scrie un proiect de hotărîre cu privire la acordul comercial cu Anglia. În această ședință se discută despre apropiata plenară a Comitetului Central, precum și alte probleme.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului. În legătură cu discutarea proiectului de decret „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești”, Consiliul Comisarilor Poporului stabilește ca la elaborarea decretului de către comisie să se ia ca bază tezele scrise de Lenin în legătură cu această problemă. În această ședință se discută despre unificarea comisariatelor economice, despre repartizarea unei cantități de cereale pentru schimbul de mărfuri cu Letonia și Lituania, despre grupul prioritar de instituții superioare de învățămînt pedagogic și despre altele.

Decembrie, 5

Într-un bilet trimis lui M. N. Pokrovski, Lenin dă o înaltă prețuire cărții lui „Scurtă schiță a

istoriei Rusiei“ și îi recomandă s-o completeze cu un indice cronologic și cu tabele.

Decembrie, 6

Lenin scrie o telefonogramă de salut adresată prezidiului Conferinței generale a șefilor de secții guberniale pentru munca în rîndul femeilor.

La adunarea activului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia, Lenin prezintă un raport cu privire la concesiuni și rostește un cuvînt de încheiere la raport.

Lenin prezidează a treia ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului.

Decembrie, 7

Lenin semnează o radiotelegramă către toate comitetele executive guberniale, secțiile agrare guberniale și comitetele de aprovizionare guberniale, cărora li se aduce la cunoștință că Consiliul Comisarilor Poporului elaborează un proiect de hotărîre cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești, care urmează să fie prezentat la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia ; el le cere să treacă la o amplă dezbateră a tezelor de bază ale proiectului și să pregătească materiale și propuneri pentru congres.

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, care dezbate următoarele probleme : conflictul dintre Sindicatul lucrătorilor din transporturile pe apă și Tektran ; viitoarea ședință a plenarei Comitetului Central ; propunerile lui G. V. Cicerin privind acordarea de concesiuni la Batumi, tratatul cu Turcia și principiile tratatului cu Persia ; reglementarea relațiilor internaționale și juridice dintre R.S.F.S.R. și R.S.S.U. și alte probleme.

Decembrie, 8

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia ; scrie punctul 1 din proiectul de hotărîre cu privire la propaganda pe linie de producție și proiectul de hotărîre cu privire la reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămînt. În această ședință se discută problema instituirii unui colegiu pentru administrarea arhivei de stat și aceea a organizării „primului muzeu de marxism din lume“ ; sînt analizate tezele cu privire la refacerea transporturilor, care urmează să fie prezentate la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor ; se discută raportul cu

privire la Comitetul general pentru educația politică și alte probleme.

Lenin participă la ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută : propunerea făcută de el ca la conducerea treburilor Consiliului Comisarilor Poporului să fie numit N. P. Gorbunov ; rugămintea Proletcultului ca în „Pravda“ să se publice o explicație la scrisoarea C.C. al P.C. (b) din Rusia în legătură cu Proletcultul ; o propunere în legătură cu subotnicele ; raportul cu privire la mahnoviști ; data convocării celui de-al X-lea Congres al P.C. (b) din Rusia ; unele chestiuni în legătură cu Comisariatul poporului pentru problemele muncii etc.

Decembrie, 9

Lenin participă la ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută : tezele cu privire la producția agricolă ; propunerea de a însărcina C.C.S. din Rusia să vegheze asupra aplicării hotărârii plenarei Comitetului Central în legătură cu Țektranul și Sindicatul lucrătorilor din transporturile pe apă ; tezele cu privire la lupta împotriva birocrațismului, care urmează să fie prezentate la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor ; problema întăririi Prezidiului C.C.S. din Rusia ; problema directivelor politice ale C.C. al P.C. (b) din Rusia către Comitetul Central al Partidului Comunist din Ucraina ; în legătură cu Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia și ordinea de zi a acestuia etc.

Decembrie, 10

Lenin primește o delegație guvernamentală a Persiei (Iranului), în frunte cu ambasadorul Ali Goli-han Mosaver-ol-Memalek ; discută împreună despre relațiile dintre R.S.F.S.R. și Persia (Iran).

Lenin are o convorbire cu Fernando de los Rios și Daniel Angiano, delegați ai celui de-al II-lea Congres extraordinar al Partidului muncitoresc socialist spaniol, în legătură cu afilierea acestui partid la Internaționala Comunistă ; discută împreună despre situația Rusiei Sovietice și despre alte probleme.

Decembrie, 11

Lenin prezidează cea de-a patra ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin scrie articolul „Vorbe false despre libertate“ (În loc de postfață) — postfață la articolul „Despre lupta dinăuntrul Partidului socialist italian“.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului, face o comunicare despre demersurile lui A. E. Badaev pentru desființarea pieței Suharevka ; introduce modificări în proiectul de decret „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești“ și în proiectul de hotărâre cu privire la Consiliul Muncii și Apărării. În această ședință se discută, de asemenea, proiectul de schemă de organizare și de statut al comisiei pentru stabilirea schemelor de organizare ale diferitelor instituții și studierea normelor de muncă ale funcționarilor sovietici, a numărului lor și a rezultatelor muncii lor, proiectul de decret cu privire la finanțarea cooperăției, chestiunea acordării de concesiuni „Societății de comunicații telegrafice din nord“, mersul lucrărilor la Ghidrotorf (Întreprinderea pentru exploatarea hidraulică a turbei) și alte probleme.

Decembrie, 13

Lenin prezidează cea de-a cincea ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin are o convorbire cu G. L. Peatakov, care a fost numit președinte al Direcției generale a industriei carbonifere din Donbass, și o convorbire cu A. D. Țiurupa, comisar al poporului pentru aprovizionare.

Lenin are o convorbire cu S. M. Ter-Gabrielian și A. Mravian, membri ai Comitetului revoluționar armean, despre situația din Armenia Sovietică ; promite că va da ajutor Armeniei.

Lenin primește pe G. Maharadze, ambasadorul Gruziei menșevice, și discută cu el despre aprovizionarea Armeniei cu produse alimentare.

Decembrie, 14

Într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, Lenin îi arată deficiențele care se manifestă în activitatea secției de distribuție din Comisariatul poporului pentru aprovizionare și îi propune să instituie pe lângă acest comisariat o comisie în care să fie atrași muncitori cu experiență în materie de aprovizionare.

Lenin stă de vorbă cu un reprezentant al Uzinei „Novii Lessner“, S. Borodkov, care îl informează despre situația din această uzină.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului; face îndreptări în proiectul de decret al C.E.C. din Rusia cu privire la instituirea unor reprezentanțe ale Comisariatului pentru problemele naționalităților în republicile și regiunile autonome. În această ședință se discută, totodată, proiectul de hotărîre cu privire la fondul de mărfuri pentru acordarea de premii cultivatorilor de în și cînepă, proiectul de decret cu privire la sprijinirea culturii tutunului și alte probleme.

Lenin merge la vînătoare în împrejurimile satului Modenovo, plasa Bogorodsk, județul Vereisk, gubernia Moscova; la rugămintea țăranilor, adunați din satele Modenovo, Șalikovo etc., face o expunere asupra momentului actual; după aceea discută cu țăranii despre predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole.

Decembrie, 16

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, în care se discută problema reducerii transporturilor din Siberia.

Decembrie, 17

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia. Printr-o hotărîre a plenarei, el este inclus în comisia pentru redactarea tezilor cu privire la Comisariatul poporului pentru agricultură. În această ședință se discută totodată: ordinea de zi a celui de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, așa cum va fi ea anunțată de prezidiul lui; probleme privind cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, modul de reprezentare la Congresul al X-lea al partidului, delegarea unui reprezentant al Comitetului Central la o consfătuire a șefilor de secții naționale locale — organizată de Comisariatul poporului pentru problemele naționalităților — care să facă o expunere despre politica națională; îmbunătățirea din punct de vedere tehnic a gazetelor din capitală; transporturile militare etc.

Decembrie, 18

Lenin discută cu o delegație a plenarei C.C. al Consiliului central al Proletcultului, compusă din V. N. Pletnev, F. Volghin, F. Blagonravov și I. Nikitin.

Lenin are o convorbire cu Peatakov, președintele Direcției generale a industriei carbonifere din Donbass.

Lenin semnează o telegramă către Comitetul revoluționar din Vladikavkaz, căruia îi dă dispozi-

ție să acorde de urgență ajutor pentru amenajarea de domiciliu stabil refugiaților care au avut de suferit de pe urma bandelor contrarevoluționare în anul 1919.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului; împreună cu T. V. Saproņov, președintele Micului Consiliu al Comisarilor Poporului, prezintă proiectul de decret prin care locatarii caselor naționalizate sau municipalizate sînt scutiți de plata chiriei și a taxelor pentru serviciile comunale; face, în scris, observații și introduce modificări în proiectul de hotărîre cu privire la școlile superioare de arte și meserii din Moscova. În această ședință sînt, de asemenea, supuse discuției proiectul de hotărîre cu privire la amenajarea, în Crimeea, a unui sanatoriu pentru muncitori și proiectul de decret cu privire la naționalizarea unei clădiri pentru Galeriile de stat „Treteakov“, comunicarea în legătură cu semnarea unei hotărîri cu privire la specialiștii din agricultură și alte probleme.

Decembrie, 19

Lenin participă la lucrările comisiei agrare a celui de-al VIII-lea Congres al Sovietelor.

Lenin are o convorbire cu V. N. Iakovleva.

Decembrie, 20

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia; întocmește o schiță de hotărîre cu privire la raporturile dintre L. B. Krasin, comisar al poporului pentru comerțul exterior, și G. V. Cicerin în cursul tratativelor comerciale cu Anglia; în legătură cu discuția asupra propunerii făcute de C.C.S. din Rusia de a înființa un organ de presă special pentru problemele de producție, scrie o completare la hotărîrea ce urmează să fie adoptată. Cu prilejul dezbaterii unor probleme în legătură cu cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, se adoptă hotărîrea ca Lenin să facă parte din grupul central al prezidiului acestui congres; lui Lenin și Preobrajenski li se încredințează misiunea de a face să fie definitiv adoptate tezele în problema agrară; se ia hotărîrea ca lucrările congresului să fie deschise printr-un raport prezentat de Lenin. La plenară e analizată și propunerea, făcută de Sindicatul muncitorilor din transporturi, ca la congresul Sovietelor să fie prezentat și un raport cu privire la organizarea transportului local, precum și propunerea, făcută de C.C.S. din Rusia, ca un

reprezentant al său să facă parte din comisia de reorganizare a Comisariatului poporului pentru învățământ, de asemenea problema instituirii ordinului „Steagul Roșu al Muncii” și aceea a unei chemări pe care congresul Sovietelor s-o adreseze maselor de oameni ai muncii din R.S.F.S.R. etc.

Lenin are o convorbire cu comunistul francez H. Guilbeaux.

Decembrie, 21

La consfătuirea reprezentanților regiunilor și grupurilor — delegați la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin este ales în biroul fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la acest congres.

Lenin participă la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor, unde prezintă raportul cu privire la concesiuni și rostește un cuvânt de încheiere.

Între 21 și 29 decembrie

Lenin scrie un proiect de rezoluție al fracțiunii P.C. (b) din Rusia cu privire la electrificare.

Decembrie, 22

La prima ședință a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin este ales în prezidiu; prezintă raportul Comitetului Executiv Central din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la politica externă și internă a țării.

Lenin participă la ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor; ia note de ceea ce se vorbește în cadrul discuțiilor pe marginea raportului C.E.C. din Rusia și al Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la politica externă și internă și rostește o cuvântare în legătură cu această problemă.

Lenin participă la o consfătuire a țăranilor fără partid, delegați la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, convocată, la cererea lui, de M. I. Kalinin; face însemnări pe marginea celor spuse de țăranii și le trimite membrilor C.C. al P.C. (b) din Rusia, precum și comisarilor poporului, ca să ia cunoștință de conținutul lor.

Decembrie, 23

În ședința a doua a celui de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin rostește cuvântul de încheiere la raportul C.E.C. din Rusia și al C.C.P. cu privire la politica externă și internă.

Decembrie, 24

În ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia la cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, Lenin rostește o cuvîntare cu prilejul dezbaterii proiectului de lege al Consiliului Comisarilor Poporului „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești“.

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind componența C.E.C. din Rusia, amînarea datei convocării celui de-al X-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, tratatul dintre R.S.F.S.R. și R.S.S.U., desființarea Direcției politice generale a Comisariatului poporului pentru căile de comunicație (Glavpolitputi) și a Direcției politice generale a transporturilor pe apă din Comisariatul poporului pentru căile de comunicație (Glavpolitvod), deschiderea discuției în legătură cu ordinea de zi a viitorului congres al partidului, presa sindicală.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, în care se discută probleme privind transporturile de produse alimentare, distribuirea unor rații suplimentare (de sărbători) la Moscova, Petrograd, Ivanovo-Voznesensk și Kronstadt și altele.

*Decembrie,
înainte de 25*

Lenin scrie o „Scrisoare către muncitorii din Krasnaia Presnea“ cu prilejul celei de-a 15-a aniversări a insurecției armate care a avut loc la Moscova în decembrie 1905.

Decembrie, 27

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia; depune proiectul de rezoluție la raportul cu privire la electrificare, care urmează să fie adoptat de cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor. Cu prilejul dezbaterii, în plenară, a proiectului de rezoluție în problema agrară pentru cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, scrie o completare la acest proiect. Plenara confirmă pe Lenin ca raportor în această problemă în cadrul fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la Congresul Sovietelor. În ședință se discută, de asemenea, despre înscrierea pe ordinea de zi a congresului a problemei Consiliului Muncii și Apărării, se dezbate proiectul de comunicat al guvernului cu privire la reducerea efectivului armatei, despre proiectul de hotărîre cu privire la „Ordinul Steagul Roșu al Muncii“ și despre alte probleme.

În cadrul fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor, Lenin rostește o cuvîntare în legătură cu completările la proiectul de lege „Cu privire la măsurile necesare pentru întărirea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești” și răspunde la întrebările puse de delegați.

Decembrie, 28

Lenin îi scrie lui N. P. Gorbunov, pe care-l însărcinează să urmărească mersul fabricării plugurilor electrice și să discute această chestiune la Consiliul economic superior.

*Sfîrșitul lui
decembrie, nu
mai tîrziu de 29*

Într-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin schițează un plan de măsuri practice în legătură cu electrificarea.

Decembrie, 29

Lenin scrie conspectul cuvîntării „Despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășului Troțki”.

În cea de-a șaptea ședință a congresului, Lenin este ales membru în C.E.C. din Rusia al celei de-a VIII-a legislaturi.

Decembrie, 30

În ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, C.C.S. din Rusia și Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova, Lenin rostește o cuvîntare „Despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășului Troțki”.

Decembrie, 31

În prima ședință a C.E.C. din Rusia al celei de-a VIII-a legislaturi, Lenin este confirmat, cu unanimitate de voturi, președinte al Consiliului Comisarilor Poporului.

Într-o telegramă adresată întreprinderilor din Moscova și Petrograd care fabrică pluguri electrice, Lenin cere să se depună toate eforturile pentru ca comanda de utilaj pentru aratul electric făcută de Comisariatul poporului pentru agricultură să fie executată pînă la 1 aprilie 1921.

*Sfîrșitul lui
decembrie*

Lenin face însemnări în legătură cu sarcinile construcției economice.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să dea ajutor lui E. A. Güling, președintele comunei (regiunii) de muncă Karelia, la elaborarea planului de electrificare a comunei.

Decembrie

Intr-o scrisoare adresată lui G. M. Krjijanovski, Lenin arată că e nevoie de o acțiune de propagandă și de popularizare a electricității în rândurile populației, de elaborarea unui plan pe câțiva ani pentru introducerea iluminatului electric în fiecare casă din R.S.F.S.R. și a unui plan de electrificare mai restrâns.

Lenin face însemnări în legătură cu electrificarea.

*Sfârșitul
anului*

Lenin parcurge tezele „Despre învățământul politehnic”, întocmite de N. K. Kruskaia în vederea consfătuirii de partid în legătură cu învățământul public ; face însemnări despre politehnizarea școlii.

1921*1—23 ianuarie*

Lenin se află în concediu, pe care și-l petrece în satul Gorki, de unde vine la Moscova pentru a participa la ședințele C.C. al P.C. (b) din Rusia și ale Consiliului Muncii și Apărării.

Ianuarie, 1

Lenin are o convorbire cu I. N. Smirnov, președintele Comitetului revoluționar din Siberia ; citește raportul acestuia în legătură cu situația politică și economică a Siberiei.

Lenin îi scrie lui S. P. Sereda în legătură cu repartizarea persoanelor strămutate în Siberia și în Kirghizia, îi dă dispoziție ca în aceeași zi să ajungă la o înțelegere cu președintele Consiliului Comisarilor Poporului din Kirghizia, V. A. Radus-Zencovici, cu privire la numărul celor ce vor fi strămutați în Kirghizia.

Ianuarie, 3

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să ceară informații de la secția tehnică-științifică a Consiliului economic superior în legătură cu posibilitatea extragerii aramei din bronz.

Ianuarie, 4

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia ; scrie punctul 4 din proiectul de hotărâre cu privire la Comisariatul poporului pentru agricultură. În această ședință sînt, de asemenea, analizate probleme privind Republica Extremului Orient, ținutul Urianhai (Tuva) etc.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării ; supune discuției chestiunea raporturilor dintre Consiliul Muncii și Apărării și Micul Consiliu al Comisarilor Poporului. În această șe-

dință se discută și despre divergențele dintre Sovietul din Moscova și comisia pentru aprovizionarea muncitorilor și se analizează situația aprovizionării cu combustibil.

Ianuarie, 7

Lenin semnează o telegramă adresată lui Mustafa Kemal (Atatürk), președintele Marii Adunări Naționale a Turciei, drept răspuns la telegrama prin care acesta își exprima aprobarea pentru recunoașterea de către guvernul sovietic a autonomiei Daghestanului sovietic și face propuneri de colaborare cu Rusia Sovietică.

Ianuarie, 9

Lenin ia cuvîntul la o adunare a țăranilor din satul Gorki și face o expunere asupra situației interne și internaționale.

Ianuarie, 10

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; face însemnări în cursul discuțiilor în legătură cu situația aprovizionării cu combustibil la Petrograd, supune examinării protestul lui A. G. Belovorodov, membru al Biroului din Caucaz al Comitetului Central, împotriva ordinului comandantului-șef, prin care șase contingente, cele mai tinere, din Armata muncii din Caucaz urmează să fie trecute în rîndurile armatei combătante.

Ianuarie, 11

Lenin semnează o telegramă-circulară către comitetele executive guberniale, comitetele de aprovizionare guberniale și secțiile agrare guberniale, în legătură cu organizarea de comitete pentru însămintări în fiecare localitate și pregătirea campaniei de însămintări.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov : să aflu care e părerea lui N. A. Semașko, comisar al popoului pentru ocrotirea sănătății, despre materialele pentru răspîndirea cunoștințelor sanitare trimise lui Lenin de doctorul Gromov din Kamîșlov; să ceară inginerului P. A. Kozmin să-i expună mai amănunțit problemele atinse de el într-o scrisoare adresată lui Lenin, în legătură cu folosirea motoarelor eoliene la iluminatul satelor și cu noul sistem de termos, inventat de profesorul N. A. Artemiev; să adreseze o interpelare oficială Sovietului din Moscova și Comisariatului popoului pentru ocrotirea sănătății, în legătura cu reclamația lui V. D. Bonci-Bruevici, președintele Comitetului pentru organizarea punctelor de prelucrare

sanitară de la gările din Moscova, în care se arată că sediile acestora duc lipsă de combustibil.

Ianuarie, 12

Lenin participă la ședința de dimineață a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind congresul consiliilor economice, congresul partidului etc.

Lenin dă dispoziție în scris lui N. P. Gorbunov să telefoneze la secția electricitate a consiliului economic gubernial Moscova și să accelereze pe toate căile introducerea electricității în satul Gorki.

Lenin are o convorbire cu ziarista americană Luison Bryant, văduva lui John Reed; îi eliberează permis pentru o călătorie în Asia Centrală.

Lenin participă la ședința de seară a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia; prezintă, în numele a 8 membri ai Comitetului Central, propunerea de a se pune din nou la vot rezoluția lui Buharin (de a se adopta prima parte din rezoluția care prevede că plenara urmează să se adreseze printr-o scrisoare întregului partid). În cadrul discuției cu privire la desemnarea raportorilor pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, plenara împuternicește pe Lenin să prezinte raportul cu privire la activitatea politică a Comitetului Central și raportul cu privire la sarcinile curente ale construcției economice. În această ședință se discută despre starea de spirit a țăranilor, despre comunicarea plenarei C.C. al P.C. (b) din Ucraina în legătură cu necesitatea de a se înființa un consiliu superior al transporturilor în Ucraina, despre hotărârea Biroului Organizatoric al Comitetului Central cu privire la dizolvarea Secției căzăcești a C.E.C. din Rusia, conform propunerii făcute de delegații la cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor din Rusia din partea ținuturilor căzăcești și a secției căzăcești, și alte probleme.

Ianuarie, 13

Într-o scrisoare adresată lui I. M. Steklov, redactor al ziarului „Izvestiia C.E.C. din Rusia”, Lenin își exprimă părerea sa aprobativă pentru articolul lui „În țara Comunei”, consacrat Congresului de la Tours al Partidului socialist francez, și îl sfătuiește să scrie o broșură despre socialismul francez.

Ianuarie, 14

Lenin semnează proiectul de hotărâre a Congresului al X-lea al P.C. (b) din Rusia cu privire la

rolul și sarcinile sindicatelor, la a cărei elaborare a luat și el parte.

Ianuarie, 18

Luînd cunoștință de memoriul și relatările lui A. V. Eiduk, împuternicitul special al Consiliului Muncii și Apărării pe lângă direcțiile generale ale combustibilului, cu privire la starea și perspectivele aprovizionării Republicii sovietice cu combustibil, Lenin trimite aceste materiale lui N. P. Gorbunov, cu indicația de a le citi, de a sta de vorbă cu Eiduk și de a încerca, împreună cu el, să formuleze propuneri practice cu privire la îmbunătățirea aprovizionării cu combustibil.

Ianuarie, 19

Lenin scrie articolul „Criza din partid“, îl trimite la redacția „Pravdei“ împreună cu materialele privitoare la discuția despre sindicate și o scrisoare în care roagă să se publice în acest ziar tezele lui I. E. Rudzutak, secretar general al C.C.S. din Rusia, cu privire la sindicate.

Ianuarie, 20

Lenin îi dă lui N. P. Gorbunov unele însărcinări în legătură cu munca Direcției treburilor C.C.P. și C.M.A., îl roagă să aibă grijă ca la prezentarea filmului „Ghidrotorf“ să se dea explicații interesante și pe înțelesul tuturor; îi cere să urmărească modul cum e descongestionată Moscova de instituțiile de prisos, să se informeze despre activitatea comisiei instituite în acest scop; totodată, să înceapă lucrările pregătitoare pentru organizarea unui Consiliu de experți pe lângă C.M.A. etc.

Lenin se adresează, într-o scrisoare, muncitorilor, maiștrilor, funcționarilor și cclulei comuniste din gara Proletarskaia, de pe linia ferată Vladikavkazkaia, care au trimis o delegație cu daruri pentru oamenii muncii din Moscova (grâu, orz și făină); le dă sfaturi în legătură cu organizarea muncii în comuna lor agricolă și cu stabilirea de relații juste între ei și țăranii din împrejurimi.

Ianuarie, 21

Luînd cunoștință — dintr-o declarație a organizației de plasă din Bakur (județul Serdobsk, gubernia Saratov) a P.C. (b) din Rusia — de acțiunile contrarevoluționare întreprinse în această localitate de niște lucrători de la aprovizionare, Lenin scrie organizației din Bakur o scrisoare în care îi atrage atenția că e de datoria ei să lupte prin toate mijloacele împotriva contrarevoluției locale și să facă tot ce e cu putință pentru ca contra-

revoluționarii să fie deferiți tribunalului revoluționar.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov ca, de comun acord cu A. I. Rîkov, președintele Consiliului economic superior, să întocmească un proiect de directive pentru M. M. Litvinov, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile externe, drept răspuns la telegrama lui din 16 ianuarie, în legătură cu întrebarea pusă de sindicatul petrolier olandez „Royal Dutch“ dacă R.S.F.S.R. n-ar fi dispusă să-i acorde monopolul asupra exportului de petrol și țiței și să-i concesioneze sursele petrolifere încă neexploatate.

Citind reclamația făcută de G. I. Lomov, vicepreședinte al Consiliului economic superior, împotriva Comisariatului poporului pentru afacerile externe, care refuză să autorizeze intrarea în Rusia a lui Mac-Dugall, comerciant de cherestea, și a unor reprezentanți ai sindicatului fabricanților suedezi de materii colorante, Lenin face însemnări pe marginea ei și dă dispoziții lui N. P. Gorbunov să aplaneze el litigiul.

Ianuarie, 23

Lenin ia parte la o ședință a fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al II-lea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia, unde rostește un raport cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor.

Ianuarie, 24

La ședința fracțiunii P.C. (b) din Rusia de la cel de-al doilea Congres general al muncitorilor mineri din Rusia, Lenin rostește cuvîntul de încheiere la raportul cu privire la rolul și sarcinile sindicatelor.

Lenin are o convorbire cu A. M. Gorki, în legătură cu îmbunătățirea condițiilor de viață ale academicianului I. P. Pavlov.

Lenin semnează hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la crearea unor condiții favorabile pentru munca științifică a academicianului I. P. Pavlov și a colaboratorilor săi.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării ; ia note în timpul discuțiilor cu privire la situația combustibilului la Petrograd. În această ședință se discută și raportul Consiliului superior al transporturilor în legătură cu extracția, încărcarea și transportul cărbunelui, raportul lui A. B. Halatov cu privire la încărcarea și transpor-

tul grîului și cărnii la centru, precum și probleme privind criza alimentară din Regiunea industrială centrală, modul cum se desfășoară demobilizarea armatei, situația în bazinul carbonifer al Moscovei, exploatarea căilor ferate etc.

*Ianuarie, nu mai
îrziu de 25*

Lenin lucrează la broșura „Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin“ : face observații pe marginea broșurii lui Troțki „Rolul și sarcinile sindicatelor“ ; scrie patru variante de conspect la această broșură ; întocmește schițe de plan pentru capitolele : „Politicul și economicul“, „Dialectică și eclecticism“ și „Dialectică și eclecticism. «Școală» și «aparatură»“ ; scrie planul încheierii și întocmește o schiță a conținutului broșurii.

Ianuarie, 25

Lenin termină de scris broșura „Încă o dată despre sindicate, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buharin“.

Lenin semnează scrisoarea de salut adresată de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste Partidului Comunist din Italia cu prilejul constituției lui.

Lenin scrie un bilet lui N. P. Gorbunov în legătură cu decizia Consiliului Comisarilor Poporului prin care directorul treburilor C.C.P. este însărcinat să urmărească executarea hotărîrilor C.C.P. și i se prescrie să aibă totdeauna un dosar sau un tabel cu hotărîrile neîndeplinite sau care necesită o supraveghere continuă pentru a fi aduse la îndeplinire.

Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov să completeze cu cele mai noi date hărțile ce i s-au trimis, iar pe cele astfel completate să le atîrne, unele, de pereții încăperilor de la sediul Consiliului Comisarilor Poporului, iar altele să le distribuie gratuit, în numele lui, cluburilor muncitorești din Moscova.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului ; protestează împotriva hotărîrii adoptate de Micul C.C.P. de a modifica Regulamentul provizoriu cu privire la premiile în natură. În această ședință se discută, de asemenea, următoarele probleme : numirea lui E. A. Litkens ca adjunct al comisarului poporului pentru învățămînt, normele de lucru ale comisiei pentru descongestionarea orașului Moscova, aprobarea

planului de însămintări, Codul disciplinar al muncii, procedura de ratificare a tratatelor cu statele străine, instrucțiuni cu privire la normele și mijloacele de creare a unui fond semincer și alte probleme.

Ianuarie, 26

Luînd cunoștință dintr-o scrisoare a inginerului electrician P. A. Ostreakov, directorul biroului din Moscova al laboratorului de radio de la Nijni Novgorod, despre mersul lucrărilor de construcție a stației radiotelefonice, Lenin îl însărcinează în scris pe N. P. Gorbunov să se ocupe în mod special de treaba asta, să prezinte îndată spre aprobare Micului C.C.P. proiectul de decret cu privire la construirea unei stații radiotelefonice la Moscova și să-l informeze pe Lenin, de două ori pe lună, despre mersul lucrărilor.

Lenin semnează o telegramă adresată uzinei din Sormovo, căreia i se cere să termine în aprilie fabricarea macaralei pe șenile pentru Întreprinderea de exploatare hidraulică a turbei, pentru ca la începutul lunii mai ea să poată fi expediată, spre experimentare, la stațiunea „Elektroperedacea“.

Lenin participă la lucrările plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia; scrie proiectul de hotărîre în leșătură cu Gruzia. Cu prilejul discutării „Regulamentului de funcționare a Comisariatului poporului pentru învățămînt“, plenara instituie o comisie în frunte cu V. I. Lenin. În această ședință se discută, de asemenea, proiectul de decret cu privire la centrul academic și cel cu privire la Direcția generală a învățămîntului profesional, cererea Comisiei Centrale de Control de a se permite pe viitor membrilor ei să participe la ședințele plenarelor și ale Biroului Politic al Comitetului Central, probleme privind reorganizarea editurii „Vsemirnaia literatura“, comenzile făcute de departamentul armatei în străinătate, acordul comercial cu Anglia, situația din Buhara, editarea unui cotidian al C.C.S. din Rusia, conferința internațională a sindicatelor, situația din Armata Roșie, tezele cu privire la sindicate etc. Potrivit dispoziției date de Lenin, la sfîrșitul ședinței, M. I. Gleasser, locuitorul de secretar al C.C.P. și C.M.A., distribuie membrilor Comitetului Central care urmează să plece în provincie, pentru a face expuneri în leșătură cu discuția despre sindicate, broșura nou apărută a lui Lenin „Încă o dată despre sin-

dicat, despre momentul actual și despre greșelile tovarășilor Troțki și Buahrin”.

Lenin semnează o hotărâre a C.M.A. cu privire la instituirea, pe lângă Direcția generală a aviației, a unei comisii pentru elaborarea unui program maximum de navigație aeriană și de construcție de avioane.

Ianuarie, 27

Într-o scrisoare adresată lui V. P. Miliutin, vicepreședinte al Consiliului economic superior, Lenin cere informații în legătură cu măsurile luate de el pentru publicarea în străinătate a decretului cu privire la concesiuni.

Lenin primește pe D. Hardy, secretarul uniunii „Muncitorii industriali ai lumii”; pe V. L. Kopp, reprezentantul guvernului sovietic pentru prizonierii de război din Germania; pe L. B. Krasin, comisar al poporului la comerțul exterior.

Lenin primește pe A. M. Gorki și o delegație a Consiliului unit al instituțiilor științifice și al institutelor de învățământ superior din Petrograd, compusă din profesorii S. F. Oldenburg, V. A. Steklov și V. N. Tonkov, discută cu ei despre crearea condițiilor necesare pentru munca de cercetare științifică în Republica sovietică; trimite lui N. P. Gorbunov un proiect de decret în acest sens, care i-a fost predat de delegație, și-i cere să grăbească formalitățile necesare pentru punerea lui în vigoare.

Ianuarie, 28

Lenin se adresează, printr-o scrisoare, lui M. N. Pokrovski, adjunct al comisarului poporului pentru învățământ, și lui E. A. Litkens și O. I. Șmidt, membri ai colegiului aceluiași comisarariat, pe care-i roagă să-i trimită pînă la ora 8 seara toate materialele existente și textul legilor în vigoare cu privire la școli și la instituțiile de învățământ de toate tipurile și de toate gradele.

Lenin participă la ședința comună a Biroului Politic și a Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia în care se discută despre situația din *Ural*.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, în care se analizează raportul cu privire la mersul demobilizării armatei, proiectul de hotărâre cu privire la premierea muncitorilor și funcționarilor de la întreprinderile care fabrică pluguri

electrice și cel cu privire la trimiterea în Ural a unei comisii cu împuterniciri extraordinare, și se discută probleme privind organele economice regionale, legăturile telegrafice ale unităților armatei, situația în domeniul aprovizionării cu produse alimentare și aceea a combustibilului pentru căile ferate etc.

Ianuarie, 29

Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov să facă demersuri la Micul C.C.P. pentru aprobarea cererii celor de la uzina „Elektrosila“ de a se acorda rație alimentară și sprijin bănesc familiei defunctului inginer electrician I. D. Evnin; în scrisoare el arată că această cerere este sprijinită de V. V. Vorovski, „vechi marxist și bolșevic; în ceea ce privește cunoașterea oamenilor — scrie Lenin — mă bizui complet pe dînsul“.

Lenin prezidează ședința comisiei pentru reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățămînt.

Ianuarie, 30

Lenin stă de vorbă cu A. I. Gusev, țăran din satul Ligovo, județul Starițk, gubernia Tver, care a venit la Moscova din însărcinarea conferinței guberniale a țăranilor fără partid.

Lenin are o convorbire cu N. Osinski, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură, în legătură cu activitatea comisariatului respectiv și cu atragerea țăranilor la această activitate.

Ianuarie, 31

Lenin primește pe B. F. Malkin, directorul Direcției difuzării presei; pe P. G. Smidovici, membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia; pe I. P. Jukov; pe F. V. Lengnik, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru învățămînt; pe A. V. Șotman și pe E. A. Rahia, membru al P.C. din Finlanda.

Într-o scrisoare de răspuns adresată lui M. A. Krućinski, Lenin îi cere să facă propuneri concrete pentru îmbunătățirea activității Comisariatului poporului pentru agricultură.

Lenin se adresează, printr-o scrisoare, Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia și scrie un proiect de hotărîre a Biroului Politic al Comitetului Central în legătură cu declarația din 26 ianuarie a membrilor Tektranului care rugau Comitetul Central al P.C. (b) din Rusia să le examineze cît mai curînd cererea de a fi eliberați din munca în cadrul Tektranului.

Lenin semnează o telegramă scrisă de comisarul poporului pentru aprovizionare și adresată lui N. N. Narimanov, președintele C.C.P. al Azerbaidjanului, cu reședința la Baku, în legătură cu organizarea industriei peștelui în regiunea Mării Caspice.

Lenin îi trimite lui N. P. Gorbunov o scrisoare a lui G. Kotlearov, reprezentant al muncitorilor mineri, în legătură cu insuficienta utilare tehnică a întreprinderilor miniere, și îi cere să strângă informații și să lămurească ce se poate face pentru sprijinirea producției miniere.

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să ceară avizul secției tehnice-științifice a Consiliului economic superior în legătură cu cele trei invenții în domeniul mecanizării exploatării forestiere despre care se vorbea în „Pravda“ din 28 ianuarie.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării în care este examinată sesizarea în legătură cu starea catastrofală a căilor ferate, problema situației alimentare în Moscova etc. Cu prilejul dezbaterii problemei alimentare se instituie o comisie „a cerealelor“, sub președinția lui Lenin, cu misiunea de a controla și coordona mișcarea trenurilor cu produse alimentare spre centru și aprovizionarea lor cu cele necesare.

Lenin prezidează o ședință a comisiei de reorganizare a Comisariatului poporului pentru învățământ.

Luînd cunoștință, dintr-o scrisoare a lui P. I. Meșkov, că încărcarea celor 30 000 de puduri de cărbune care au fost extrase pentru muncitorii din Moscova este împiedicată de autorități în vederea completării rezervelor Consiliului Muncii și Apărării, Lenin dă, în scris, dispoziție lui N. P. Gorbunov să intervină la Direcția generală a cărbunelui, iar scrisoarea lui Meșkov s-o trimită la ziare spre a fi publicată.

Februarie, 1

Lenin prezidează o ședință a comisiei pentru reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățământ.

Lenin are o convorbire cu P. I. Popov, șeful Direcției centrale de statistică.

Lenin ascultă raportul lui S. M. Zaks-Gladnev, șeful secției pentru străinătate a Editurii de stat, în le-

gătură cu mersul lucrărilor de tipărire a cărților în străinătate.

Lenin îi explică, într-o scrisoare, lui M. I. Frumkin, membru al Biroului pentru sud-est al C.C. al partidului, că „izolaționismul“ Ucrainei în acțiunea de aprovizionare cu alimente este inadmisibil și că în acest domeniu e nevoie de o deplină clarificare a situației.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului; scrie un concept de hotărâre la referatul cu privire la concesiunile petroliere și un proiect de hotărâre în legătură cu rapoartele pe care toate comisariatele trebuie să le prezinte Consiliului Comisariilor Poporului. În această ședință se discută, de asemenea, probleme privind acțiunea efectivă a legii cu privire la comisiile de disciplină, acordarea de premii în produse, cumpărarea de cărbune din străinătate pentru Petrograd, asigurarea condițiilor pentru activitatea normală a instituțiilor de învățământ și a celor tehnice-științifice etc.

*Înainte de
2 februarie*

Lenin, într-o scrisoare adresată lui D. B. Reazanov, directorul Institutului K. Marx și F. Engels, întreabă dacă în biblioteca institutului există o colecție a tuturor scrisorilor lui K. Marx și F. Engels apărute în ziare și reviste și un catalog al tuturor scrisorilor; cere să i se trimită catalogul ca să ia cunoștință de cuprinsul lui.

Februarie, 2

Lenin prezidează cea de-a șaptea ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisariilor Poporului.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, face propunerea ca în comisia de reorganizare a Comisariatului poporului pentru învățământ, în locul lui M. P. Tomski, care era plecat, să fie numit I. E. Rudzutak și să se acorde acestei comisii împuternicirea de a da, în numele Comitetului Central al partidului, directive colegiului Comisariatului poporului pentru învățământ. În această ședință se discută totodată un raport al comisiei pentru ajutorarea țăranilor care au avut de suferit de pe urma secetei, un raport despre situația la sate, chestiunea transporturilor de produse alimentare și a transporturilor militare din Caucaz, situația din Siberia, probleme privind Comisariatul poporului pentru agricultură, o propunere în legătură cu cooperarea meșteșugă-

rească, tezele cu privire la Comitetul general pentru educația politică și la munca de agitație și propagandă a partidului, care urmează să fie prezentate la cel de-al X-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, și alte probleme.

Într-o scrisoare adresată lui D. B. Reazanov, directorul Institutului K. Marx și F. Engels, Lenin cere să fie informat despre strângerea și păstrarea operelor postume ale lui K. Marx și F. Engels și despre posibilitatea de a achiziționa noi documente în străinătate.

Într-o scrisoare adresată lui A. G. Gohlbarg, vicepreședintele al Micului C.C.P., Lenin cere să se acorde o atenție deosebită îndeplinirii celor mai importante hotărâri adoptate de C.C.P. în urma rapoartelor prezentate de comisariatele poporului, atrage atenția asupra extremei acuități a problemei locuințelor, dă dispoziție să se controleze repartizarea acestora și totodată să se verifice modul cum se fac comprimările de personal în comisariatele poporului.

Lenin are o convorbire cu V. N. Sokolov, împunternicitul pentru Siberia al Comisariatului poporului pentru agricultură și membru al Comitetului revoluționar din Siberia, în legătură cu situația ce s-a creat în satul siberian după ce, în 1920, a fost introdusă predarea obligatorie a surplusurilor, și în legătură cu propunerea lui Sokolov de a se schimba formele de predare obligatorie a surplusurilor, acordându-se țăranilor dreptul de a dispune cum vor de cerealele ce le rămân; îi dă dispoziție lui Sokolov să prezinte un raport la Consiliul Comisarilor Poporului, să stea de vorbă cu A. D. Ţiu-rupa în această chestiune și să vorbească prin fir direct cu Siberia; îi cere să-și scrie tezele raportului său și proiectul de hotărâre și să prezinte aceste materiale la Comitetul Central al partidului.

Lenin stă de vorbă cu G. M. Krjijanovski, președintele Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei (GOELRO), și cu inginerul Rujicka.

Luînd cunoștință de observațiile făcute de inginerul P. A. Kozmin în legătură cu planul GOELRO, Lenin îi dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să-i propună lui Kozmin să prezinte la GOELRO un referat în legătură cu folosirea energiei eoliene pentru electrificarea satelor și orga-

nizarea de centrale electrice de mică capacitate acționate de motoare cu ardere internă.

Lenin prezidează în două rânduri ședința comisiei pentru reorganizarea Comisariatului poporului pentru învățământ.

Februarie, 3

Lenin semnează telegramele adresate lui C. G. Răcovski și tuturor reprezentanților comitetelor executive guberniale, ai comitetelor revoluționare guberniale, ai comitetelor revoluționare din Siberia, Bașkiria, Kirghizia, Turkestan, Tataria și Azerbaidjan, cărora le dă dispoziție să sprijine prin toate mijloacele birourile guberniale de statistică în munca lor de prelucrare a materialelor statistice pe anul 1920.

Lenin merge la vânătoare în împrejurimile satului Podsolnecinaia, județul Klin, gubernia Moscova.

*Înainte de
4 februarie*

Lenin are o convorbire cu A. B. Halatov în legătură cu situația aprovizionării la Petrograd.

Februarie, 4

Lenin primește pe V. P. Miliutin, vicepreședinte al Consiliului economic superior, precum și pe G. M. Krjijanovski, președintele Comisiei de stat pentru electrificarea Rusiei.

Lenin are o convorbire cu K. Tschilbum, reprezentantul Partidului social-democrat de stînga din Suedia în Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, și cu finlandezul Usenius în legătură cu situația din Peninsula Scandinavă și din Partidul social-democrat de stînga din Suedia.

Lenin rostește o cuvîntare la conferința lărgită a Sindicatului muncitorilor metalurgiști din Moscova.

Lenin are o convorbire cu A. D. Țiurupa în legătură cu situația cadrelor din Comisariatul poporului pentru aprovizionare.

Lenin prezidează o ședință a Comisiei cerealelor de pe lîngă Consiliul Muncii și Apărării.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; face o comunicare în legătură cu telegrama prin care I. N. Smîrnov, președintele Consiliului militar-revoluționar din Siberia, cere ca toate unitățile militare din această regiune să treacă la regimul rațiilor ostașilor de pe front; luîndu-se în discuție problema măsurilor cu privire la accelerarea producției de utilaj și motoare pentru aratul electric, Lenin cere să fie sancționat cu aspră

mustrare, pentru lipsă de inițiativă, P. A. Bogdanov, membru al Prezidiului Consiliului economic superior. În această ședință se discută proiectul de hotărâre cu privire la organele economice regionale, raportul cu privire la modul cum decurge demobilizarea armatei, proiectul de hotărâre cu privire la detașamentele de muncă, probleme în legătură cu intensificarea producției la fabricile de conserve, situația aprovizionării cu combustibil la Petrograd etc.

Februarie, 5

În numărul 25 al ziarului „Pravda” apar directivele — scrise de Lenin — ale C.C. al P.C. (b) din Rusia către lucrătorii comuniști din Comisariatul poporului pentru învățământ, în legătură cu organizarea acestui comisariat.

Lenin prezidează cea de-a opta ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin participă la ședința Biroului Politic al Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind Consiliul superior al transporturilor, concesiunile petroliere, conflictul din fracțiunea P.C. (b) din Rusia de la congresul muncitorilor din industria de confecții etc.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; face îndreptări în proiectul circularei C.C. al P.C. (b) către lucrătorii din domeniul aprovizionării. În vederea discutării tezelor lui I. V. Stalin în problema națională, care urmează să fie prezentate la cel de-al X-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, Biroul Politic instituie o comisie — compusă din Lenin, Stalin și Buharin — pentru redactarea definitivă a tezelor. În ședință sînt de asemenea discutate probleme privind Sovietul naționalităților și cursurile ce se țin pe lângă Comisariatul poporului pentru problemele naționalităților și altele.

Februarie, 6

Lenin rostește o cuvîntare la cel de-al IV-lea Congres general al muncitorilor din industria de confecții din Rusia.

Lenin dă dispoziție secretarei sale să ia legătura, prin telefon, cu B. F. Malkin, directorul Direcției difuzării presei, și să-i ceară să repete, într-o formă scurtă, propunerile sale practice, spre a fi trimise la Comisariatul poporului pentru învățământ ca să-și dea avizul.

Lenin primește pe A. A. Preobrajenski, șeful serviciului administrativ de la calea ferată Samara-Zlatoust.

Într-o scrisoare adresată lui E. M. Skleanski, vicepreședinte al Consiliului militar-revoluționar, Lenin cere să i se comunice ce măsuri s-au luat pentru intensificarea luptei împotriva banditismului și cum sînt folosite, în acest scop, cavaleria, trenurile blindate și avioanele ; dă dispoziții să se ceară comandantului-șef un scurt raport, cu o schemă a dispoziției pe teren a unităților din Armata Roșie și a bandelor, și o enumerare a măsurilor folosite în lupta împotriva banditismului.

Februarie, 7

Lenin are o convorbire cu V. A. Modestov, directorul sectorului bibliotecii al secției de învățămînt public din Moscova, în legătură cu situația bibliotecilor. Lenin scrie articolul „Cu privire la activitatea Comisariatului poporului pentru învățămînt“.

Lenin se adresează, printr-o scrisoare, lui M. N. Pokrovski, adjunct al comisariatului poporului pentru învățămînt, cerîndu-i să-și dea avizul la propunerea lui B. F. Malkin cu privire la organizarea Direcției difuzării presei.

Lenin primește pe A. I. Rîkov, președintele Consiliului economic superior, precum și pe A. G. Gohibarg, vicepreședinte al Micului Consiliu al Comisarilor Poporului.

Lenin participă la o ședință a comisiei instituite de Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia pentru redactarea tezilor în problema națională în vederea celui de-al X-lea Congres al partidului.

Februarie, 8

Lenin scrie „Concept preliminar de teze cu privire la țărani“.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în cadrul căreia se discută raportul lui N. Osinski în legătură cu campania de însămînțări și situația țărănimii, precum și probleme privind situația transporturilor, lupta împotriva banditismului etc.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării în care se discută despre trimiterea la calea ferată sud-est a unui împuternicit extraordinar cu dirijarea transporturilor de produse alimentare ; despre aprobarea acordului dintre

A. B. Halatov și comandantul-șef S. S. Kamenev cu privire la întărirea supravegherii exercitate de Direcția generală a transmisiunilor militare ale Armatei Roșii asupra transporturilor de produse alimentare pe căile ferate, și în primul rând pe calea ferată sud-est; despre deschiderea liniei ferate Morozovskaia—Țarițin etc.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului; face îndreptări în proiectul de hotărâre cu privire la eliberarea lui L. P. Serebriakov din funcția de adjunct al comisarului poporului pentru problemele muncii și în cel cu privire la alcătuirea unor fonduri locale de produse alimentare pentru satisfacerea nevoilor școlilor, spiralelor etc. În această ședință se discută, totodată, proiectul de hotărâre cu privire la convocarea pentru 1 aprilie, la Moscova, a unui congres general al electrotehnicienilor din Rusia și cel cu privire la unificarea Direcției centrale de statistică a R.S.F.S.R. cu direcțiile centrale de statistică ale celorlalte republici, raportul comisiei pentru evaluarea pagubelor pricinuite de război și de blocadă, comunicarea în legătură cu codul sancțiunilor pentru încălcarea disciplinei muncii, problema activității comisiilor de judecată tovărășească din Moscova etc.

Februarie, 9

Lenin are o convorbire cu A. K. Paikes, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru Inspectia muncitorească-țărănească, în legătură cu trecerea la noua politică economică.

Lenin primește pe N. Osinski, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură; pe Béla Kun, secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste; pe M. N. Pokrovski, adjunct al comisarului poporului pentru învățământul public; pe F. E. Dzerjinski; pe I. S. Ganețki, reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Letonia.

Lenin stă de vorbă cu O. I. Cernov, țăran din gubernia Irkutsk, care îi citește raportul său cu privire la situația țăranimii și la predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole în Siberia. Lenin îl roagă să trimită acest raport la „Pravda” pentru a fi publicat.

Lenin are o convorbire cu comunistul indian M. Roy, care îi dă unele informații în legătură cu situația existentă în țările din Orientul Apropiat,

despre condițiile de muncă din Asia Centrală și din India.

Luînd cunoștință de scrisoarea inginerului german J. L. Steinberg, care face ofertă pentru organizarea unei concesiuni pentru fabricarea de conserve în Siberia, Lenin dă dispoziție scrisă secretarei sale să trimită materialele la Consiliul economic superior, lui A. I. Rîkov, cu rugămintea de a întocmi cît mai repede un scurt aviz în această privință.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; prezintă propunerea de a se institui un grup de trei — alcătuit din I. T. Smilga, A. V. Eïduk și Ermakov — pentru transportul combustibilului și al produselor alimentare de la linia ferată sud-est și de la cea din Vladikavkaz. În această ședință se discută totodată proiectele privind luarea unor măsuri de combatere a sustragerii de combustibil în Donbass, sprijinirea Comisariatului pentru agricultură în campania de însămînțări, raportul cu privire la situația aprovizionării cu combustibil și alte probleme.

Februarie, nu mai devreme de 9 și nu mai tîrziu de 12

Lenin ia cunoștință de raportul lui L. B. Krasin „Despre pericolul pierderii terenurilor petrolifere și despre concesiunile de la Baku și Groznîi” și de memoriile lui Z. N. Dossier, președintele Comitetului general al petrolului, și ale specialiștilor din acest comitet — I. M. Gubkin, I. N. Strijov, A. I. Țevcinski, N. N. Smirnov, în legătură cu pomparea laterală a sondelor petrolifere și cu pericolul ca ea să ducă la inundarea regiunilor cu exploatare petrolifere, și totodată citește broșura „Situația industriei petroliere din regiunea Baku la sfîrșitul anului 1920”; face însemnări pe ele și ia note.

Februarie, 10

Lenin parcurge memoriul lui R. E. Klasson, conducătorul responsabil al întreprinderii pentru exploatarea hidroelectrică a turbei, și îl trimite lui N. P. Gorbunov, căruia îi cere să acorde cea mai mare atenție faptelor comunicate de Klasson și să caute să descopere pe cei vinovați de neîndeplinirea hotărîrii Consiliului Muncii și Apărării cu privire la regimul prioritar al sus-numitei întreprinderi și să-i dea în judecată.

Lenin prezidează o ședință a Comisiei cerealelor de pe lîngă Consiliul Muncii și Apărării; ia notă de cantitatea de cereale transportate, colectată și

Februarie, 11

depozitată ; stabilește forma buletinului de transport al încărcăturilor cu cereale.

Lenin prezidează cea de-a noua ședință a Comisiei economice a Consiliului Comisarilor Poporului.

Lenin primește pe A. G. Gohibarg, vicepreședinte al Micului C.C.P. ; pe comunistul francez H. Guillebeaux și pe Rosmer, membru al Confederației Generale a Muncii din Franța.

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin în legătură cu concesiunile petroliere și cu tratativele cu Anglia.

Luînd cunoștință de memoriul prezentat de A. I. Rîkov și L. B. Krasin Consiliului Comisarilor Poporului în legătură cu organizarea unui Birou al științei și tehnicii străine pe lângă reprezentanța economică a R.S.F.S.R. în Germania, Lenin însărcinează pe N. P. Gorbunov să transmită această problemă, pentru o analiză prealabilă, Biroului Politic al Comitetului Central și, dacă va fi nevoie, planarei Comitetului Central al partidului.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării, întocmește un concept de hotărîre cu privire la constituirea, pe lângă Consiliul Muncii și Apărării, a unei Comisii provizorii pentru lupta împotriva crizei de combustibil ; redactează proiectul unei hotărîri cu privire la măsurile de intensificare a transporturilor de petrol. În această ședință se discută totodată proiectul de hotărîre cu privire la organizarea plutăritului în sezonul din 1921, probleme privind sistemul prestării de muncă cu tracțiune animală, crearea unui organ de planificare pe lângă Direcția generală a combustibilului, folosirea capacității depozitelor de petrol existente, lupta împotriva banditismului, alcătuirea unei comisii pentru elaborarea măsurilor de luptă împotriva crizei de sare etc.

Februarie, 12

Lenin, într-o scrisoare adresată membrilor Biroului politic (I. V. Stalin, N. I. Buharin, I. B. Kamenev, N. N. Krestinski) și lui A. I. Rîkov, le cere să ia cunoștință de materialele referitoare la situația din industria petrolieră în vederea viitoarei ședințe a Biroului Politic ; scrie despre necesitatea încheierii unor contracte de concesiuni petroliere.

Lenin, într-o scrisoare adresată lui E. M. Skleanski, critică modul cum sînt organizate mijloacele de te-

lecomunicații cu armatele și cere să fie imediat remediate deficiențele existente în acest domeniu.

Lenin primește o delegație daghestană, compusă din D. Korkmasov, M. Hizroev, A. Taho-Godi, și discută cu ea despre situația existentă în Republica Daghestană; în cursul acestei convorbiri își înseamnă pe scurt care sînt nevoile de cereale, de produse manufacturiere etc. ale Daghestanului.

Lenin are o convorbire cu F. A. Rotștein, reprezentant plenipotențiar al R.S.F.S.R. în Persia (Iran), înainte de plecarea lui la post.

Lenin primește pe E. A. Rahia, pe P. G. Smidovici, membru al Prezidiului C.E.C. din Rusia, pe K. Radek, pe L. B. Krasin.

Februarie, 13

Lenin merge la vînătoare în împrejurimile satului Baulino, județul Bronnițk, gubernia Moscova; face o vizită la fabrica „Revoluția din Octombrie“, stă de vorbă cu muncitorii, ia cuvîntul la adunarea organizată la club.

Februarie, 14

Lenin, într-o scrisoare adresată lui A. V. Lunacearski, comisarul poporului pentru învățămînt, îi cere să trimită o listă de pedagogi cu o temeinică experiență practică în activitatea pedagogică în general și în învățămîntul tehnic-profesional în special; totodată, să menționeze pe scurt lucrările lor publicistice și stagiul de activitate sub regimul sovietic.

Lenin primește pe M. P. Vladimirski, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile interne; pe T. V. Saprionov, președintele Micii Consilii al Comisarilor Poporului, pe adjunctul lui, A. G. Goihsarg, pe revoluționarul indian Abdurab. Lenin are o convorbire cu V. N. Nemțov, secretarul Comitetului organizației guberniale Tambov a P.C. (b) din Rusia, care a fost chemat la Moscova pentru a prezenta un raport lui Lenin în legătură cu faptul că la 8 februarie Comitetul gubernial Tambov a hotărît ca în această gubernie, care a fost amarnic devastată de bandele chiburești ale lui Antonov, să suspende predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole; Lenin păstrează la sine, pînă seara, materialele ce i-au fost aduse în legătură cu această problemă, pentru a lua cunoștință de conținutul lor. Seara el stă încă o dată de vorbă cu Nemțov și cu niște țărani din regiunea Tambov (doi săraci, doi

mijlocași și doi chiaburi) despre predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole și despre raporturile cu Puterea sovietică; face însemnări în legătură cu gubernia Tambov.

Lenin participă la ședința comună a Biroului Politic și a Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia; când se discută problema Gruziei, prezintă o telegramă — scrisă de el în numele Comitetului Central — către Consiliul militar-revoluționar al Armatei a 11-a. Analizând problema publicării tezelor pentru cel de-al X-lea Congres al P.C. (b) din Rusia, Biroul Politic adoptă hotărîrea ca raportul „Cu privire la construcția economică fundamentală”, care urma să fie prezentat de Lenin la congres, să fie înlocuit printr-un raport, prezentat tot de el, „Cu privire la politica și sarcinile față de țărănime”. În această ședință sînt de asemenea discutate probleme privind lupta împotriva banditismului, sistarea demobilizării comuniștilor din armată, organizația Moscova a P.C. (b) din Rusia și adunarea activului de partid; aprobarea hotărîrii ca pe lângă Biroul științei și tehnicii străine de pe lângă reprezentanța economică a R.S.F.S.R. în Germania să ia ființă o secție tehnică-științifică a Consiliului economic superior, cu o editură proprie etc.

Februarie, 15

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia. În urma discuțiilor cu privire la problema Gruziei, se adoptă hotărîrea ca la întrebarea lui G. K. Ordjonikidze să se răspundă prin telegrama propusă de Lenin.

Lenin semnează o scrisoare adresată lui A. G. Gohibarg, vicepreședinte al Micului Consiliu al Comisarilor Poporului, căruia îi cere să se ocupe în mod special de problema facultăților muncitorești și să facă totul pentru a obține o maximă îmbunătățire a situației lor.

Lenin semnează o telegramă adresată lui M. I. Frumkin, împuțernicitul din Rostov pe Don al Comisariatului poporului pentru aprovizionare, căruia îi cere să grăbească încărcările de produse alimentare în Caucaz.

Lenin prezidează o ședință a Comisiei cerealelor de pe lângă Consiliul Muncii și Apărării, în cadrul căreia se discută raportul lui A. B. Halatov în legătură cu cantitățile de cereale prevăzute să fie

aduse la stațiile de cale ferată pînă la 1 martie și se adoptă o serie de hotărîri cu privire la măsurile pentru intensificarea lucrărilor de încărcare a cerealelor și de expediere a lor la centru.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisarilor Poporului; în timpul discutării raportului lui V. P. Miliutin cu privire la modul cum se desfășoară concentrarea tipografiilor, ia notițe în legătură cu restrîngerea numărului acestora; scrie un proiect de hotărîre la raportul cu privire la revizuirea planului de import, redactează proiectul de hotărîre cu privire la dizolvarea consfătuirii organizatorice pentru simplificarea aparatului sovietic, precum și a comisiei pentru întocmirea schemelor de organizare. În această ședință se discută și raportul comisiei cu privire la concesiunile din Siberia, chestiunea acordării unor premii muncitorilor de la uzina din Mîtișci, unele probleme ale comerțului exterior, ale luptei împotriva sustragerii de combustibil în Donbass etc.

Februarie, 16

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută probleme privind concesiunile petroliere, activitatea lui V. N. Nemțov, secretarul Comitetului organizației guberniale din Tambov, deschiderea unei discuții în „Pravda” în legătură cu înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură etc.

Lenin scrie planul cuvîntării pe care urmează să o rostească la o ședință a Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia cu activul de partid.

Lenin participă la o ședință a Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia cu activul de partid; rostește o cuvîntare în legătură cu probleme interne de partid.

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin, comisar al poporului la comerțul exterior.

Lenin semnează telegramele adresate Comisiei de aprovizionare din Siberia, pentru P. K. Kaganovici, Comisiei de aprovizionare din Celeabinsk, lui M. I. Frumkin, la Rostov pe Don, și lui S. D. Markov, membru al Colegiului Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, cărora le cere să grăbească încărcarea și expedierea cerealelor la centru, dat fiind că în situația aprovizionării s-a produs o extremă înrăutățire.

Februarie, 17

Lenin întocmește și discută împreună cu G. M. Krji-janovski un tabel preliminar al membrilor Comisiei centrale a planificării și un proiect al principalului punct din hotărârea Consiliului Muncii și Apărării cu privire la crearea unei comisii centrale a planificării; scrie o scrisoare membrilor C.M.A., cărora le cere să studieze aceste materiale și să pregătească pentru ședința C.M.A. amendamentele sau contraproiectele lor; dă dispoziție secretarei să trimită membrilor C.M.A. toate aceste materiale.

Lenin citește proiectul de reorganizare a secției tehnice-științifice a Consiliului economic superior, introduce în el unele modificări și face însemnări; scrie un bilet lui N. P. Gorbunov, căruia îi cere să trimită proiectul la secția tehnică-științifică.

*Înainte de
18 februarie*

Lenin are o convorbire cu P. A. Ostreakov, președintele consiliului laboratorului de radio din Nijni Novgorod, care solicită sprijin, întrucât mijloacele pentru construcția stației de radiotelefonie de acolo sînt insuficiente; telefonează la Comisariatul poporului pentru finanțe și cere să se aloce fondurile necesare; îl roagă pe Ostreakov să-l informeze cu regularitate despre mersul lucrărilor de construcție a centralei electrice din Nijni Novgorod și a stației radiotelefonică.

Februarie, 18

Lenin prezidează cea de-a zecea ședință a Comisiei economice a C.C.P.

Lenin face însemnări și scrie textul paragrafului 1 din proiectul de hotărîre cu privire la Comisia de stat pentru electrificarea Rusiei.

Lenin are o convorbire cu L. K. Martens — care a venit de curînd din S.U.A., unde se afla în calitate de reprezentant neoficial al R.S.F.S.R. pînă ce a fost expulzat de guvernul american — despre mișcarea muncitorească americană, despre emigrația rusă din S.U.A. și despre posibilitatea stabilirii de relații economice și politice între Rusia Sovietică și S.U.A.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; supune dezbaterii proiectul de regulament al Comisiei de stat a planificării, ia notă de ceea ce se discută, face însemnări pentru cuvîntul de încheiere la această dezbateră și rostește cuvîntul de încheiere; face îndreptări în proiectul de hotărîri cu privire la utilizarea transportului pe

apă cu mijloace proprii de reparații (la raportul cu privire la starea mijloacelor de transport în al doilea semestru al anului 1920, prezentat de Comisia principală a transporturilor) și în cel cu privire la asigurarea mijloacelor de existență pentru ostașii Armatei Roșii aflați în concediu pe termen nelimitat. În această ședință se discută totodată proiectul de hotărâre cu privire la reducerea iluminatului electric în Moscova și Petrograd, precum și probleme privind fabricarea plugurilor electrice la uzina din Briansk, măsurile pentru intensificarea transportului de cereale din Caucaz etc.

Lenin semnează o telegramă adresată lui I. T. Smilga, președintele Armatei muncii din sud-est, căruia i se cere să coordoneze activitatea organelor locale ale Comisariatului poporului pentru aprovizionare și ale Comisariatului poporului pentru căile de comunicație, în vederea colectării, depozitării și expedierii transporturilor cu produse alimentare pentru aprovizionarea centrului.

Lenin semnează o telegramă adresată comisarilor gubernali pentru aprovizionare, președinților consfătuirilor guberniale, președinților comitetelor executive guberniale, comitetelor organizațiilor guberniale de partid din Cerepoveț, Vologda, Kostroma, Veatka, Reazan, Perm, Ekaterinburg, Kazan, Orel, Kursk și Voronej, cărora le atrage atenția că, dată fiind situația alimentară extrem de grea în care se află țara, este inadmisibil să se procedeze la decuplarea, pentru necesități locale, a unor vagoane destinate altor consumatori.

Lenin are o convorbire cu L. B. Krasin înainte de plecarea lui la Londra pentru încheierea unui acord comercial cu Anglia.

Lenin are o convorbire cu G. L. Șklovski, în legătură cu cererea lui de a i se încredința un post în străinătate.

Februarie, 19

Lenin are o convorbire cu F. E. Maharadze înainte de plecarea lui în Gruzia, unde urmează să activeze în cadrul comitetului revoluționar.

Lenin are o convorbire cu A. M. Lejava în legătură cu numirea lui G. L. Șklovski într-un post la Berlin; trimite lui L. B. Krasin o scrisoare, în care-l roagă să-l plaseze pe Șklovski într-un post în străinătate.

Lenin semnează o telegramă adresată președintelui comitetului revoluționar din Krasnokokșaisk al Regiunii Mari și comisarilor guberniali pentru aprovizionare din Veatka și Kostroma, cărora li se cere să asigure numaidecît transportul cu căruțele pentru 185 000 de puduri de grâu destinate guberniei Kostroma.

Lenin participă la o ședință a Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută chestiunea viitoarei plenare a Comitetului Central etc.

Lenin trimite lui G. M. Krjijanovski raportul lui V. P. Miliutin cu privire la metodele de elaborare a unui plan economic unic, cu rugămintea de a-l examina; îi atrage atenția asupra caracterului eronat al concepțiilor lui Miliutin.

*Februarie,
19 și 21*

Lenin lucrează la articolul „Cu privire la planul economic unic“.

Februarie, 21

Lenin semnează o telegramă către comisarii guberniali pentru aprovizionare din Veatka, Kazan, Orel și Simbirsk, cărora le cere să trimită 50 000 de puduri de ovăz la stațiile de destinație, pentru a asigura transportul lemnelor, care se face cu ajutorul căruțelor cu cai.

Februarie, 22

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului; prezintă spre aprobare proiectul regulamentului de funcționare al Comisiei centrale a planificării și lista membrilor ei; face îndreptări în proiectul de hotărîre în legătură cu comisarii poporului, adjuncții lor și reprezentanții comisariatelor în Consiliul Comisarilor Poporului. În această ședință sînt analizate și probleme privind crearea unui organ unic pentru lucrările de construcții din R.S.F.S.R., aprovizionarea spitalelor și școlilor, proiectele de decrete cu privire la ocrotirea și dezvoltarea creșterii oilor cu lînă grosieră, construcția liniei ferate înguste Veșuiskaia, precum și alte probleme.

Februarie, 23

Lenin, într-o scrisoare către Direcția generală a petrolului (pentru I. M. Gubkin, A. I. Tevcinski, I. N. Strijov și N. N. Smirnov), cere să i se trimită, în legătură cu rapoartele — prezentate acestei direcții — privitoare la pomparea laterală a sondelor și catastrofa care le amenință, toate materialele din acest domeniu privind legislația străină sau regulamentele locale care sancționează pe petrolist în caz că lasă neacoperite gurile de sondă.

Lenin îi cere lui N. P. Gorbunov să facă în așa fel ca unui grup de muncitori americani să i se încredințeze uzina „A.M.O.“ și una din uzinele din Petrograd în vederea unei organizări exemplare a producției de piese de automobil și să-i prezinte, la orele 10 seara, un proiect de contract între secția centrală de automobile și acest grup.

Lenin participă la ședința comună a Comitetului Central și a Comitetului organizației Moscova a P.C. (b) din Rusia în care se discută problema grelei crize de alimente și combustibil în care se află Moscova.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării în timpul căreia se discută problema aprovizionării ostașilor demobilizați din Armata Roșie.

Lenin are o convorbire cu A. B. Halatov.

Lenin semnează o telegramă către C. G. Racovski (la Harkov), prin care se cere Comisariatului poporului pentru aprovizionare al Ucrainei să trimită la centru 40 de vagoane cu produse alimentare, întrucât aici situația aprovizionării este extrem de proastă.

Februarie, 24

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se analizează situația din Moscova și se discută raportul comisiei pentru înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit în natură, raportul comisiei Prezidiului C.E.C. din Rusia în legătură cu revizuirea schemelor de organizare la comisariatele pentru asigurări sociale, comerțul exterior, afacerile interne, Inspectia muncitorească-tărănească, problemele naționalităților.

Lenin rostește o cuvîntare la adunarea activului de partid al orașului Moscova.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să pună pe ordinea de zi a ședinței de la 25 februarie a Consiliului Muncii și Apărării raportul general al lui A. M. Anikst cu privire la reîntoarcerea în țară a muncitorilor ruși emigrați în America ; problema revizuirii hotărîrii Micului Consiliu al Comisariatului Poporului potrivit căreia primirea muncitorilor ruși reemigrați din America trece din atribuția Direcției generale a muncii în aceea a Comisariatului poporului pentru afacerile interne și problema predării uzinei „A.M.O.“ unui grup de comuniști reemigrați din America, care să organi-

zeze o producție exemplară a pieselor de automobil.

Lenin participă la o ședință a plenarei Comitetului Central al P.C. (b) din Rusia, în care se discută problema concesiunilor petroliere etc.

*Februarie
înainte de 25*

Lenin îl însărcinează pe N. P. Gorbunov să transmită „mulțumiri cordiale muncitoarelor, muncitorilor și funcționarilor de la mina «Internaționala a III-a» și celor de la micile mine ale grupului 3 din raionul Aleksandro-Grusevsk (Donbass) pentru salutul și bunele urări trimise de ei” și să le comunice că „primește cu cea mai mare bucurie darul lor — 30 000 puduri de cărbune —, pe care-l va transmite proletariatului din Moscova”.

Februarie, 25

Lenin, într-o scrisoare adresată lui Krjijanovski, președintele Comisiei de stat a planificării, face propuneri în legătură cu structura, componența și organizarea activității acestei comisii.

Lenin scrie un mesaj, care urmează să fie trimis prin fir direct lui C. G. Racovski la Consiliul Comisarilor Poporului al Ucrainei, cu rugămintea de a transmite salutul lui celui de-al V-lea Congres general al Sovietelor din Ucraina.

Lenin participă la o ședință a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia, în care se discută tezele lui Buharin — pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia — cu privire la construcția de partid, probleme privind situația aprovizionării cu combustibil, activitatea transporturilor pe apă (proiectul de apel către toate organizațiile de partid), paza transporturilor de cereale care vin din Siberia, demobilizarea armatei, situația din Gruzia etc.

Primind o scrisoare de la C. G. Racovski în care se face propunerea ca fondul de cereale al Ucrainei să fie folosit pentru schimbul cu străinătatea, Lenin dă, telegrafic, indicații cu privire la modul cum trebuie distribuit grâul colectat în Ucraina.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; ia note în timpul discuțiilor pe marginea raportului lui T. S. Eismond cu privire la producția de țesături pentru aprovizionarea ostașilor care sînt demobilizați. În această ședință se discută totodată proiectul de hotărîre cu privire la aprovizionarea muncitorilor din Moscova și Petrograd și cel cu privire la asigurarea cu forță de muncă a lucrărilor de construcție din Ural,

tezele cu privire la organele economice regionale, probleme privind predarea uzinei „A.M.O.”, unui grup de comuniști reemigrați din America, aprovizionarea cu produse alimentare a lucrătorilor de la recensămînt, rația de pîine pentru unitățile de pe Frontul din Caucaz, situația din Donbass etc.

Lenin vizitează căminul Școlii de artă dramatică, stă de vorbă cu studenții, îi întreabă cum merg cu învățătura și discută cu ei despre literatură și artă.

Februarie, 26

Lenin discută cu I. H. Lutovinov despre situația din C.C.S.; în timpul discuției face unele însemnări.

Lenin are o convorbire cu inginerul Rujicka în legătură cu călătoria lui în străinătate.

Lenin primește pe N. Osinski, adjunct al comisariatului poporului pentru agricultură; pe A. I. Rîkov și V. P. Noghin (de două ori); pe A. V. Lunacearski și M. N. Pokrovski; pe I. A. Teodorovici, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură; pe Béla Kun, secretarul Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

Lenin prezidează o consfătuire în legătură cu materiile prime; face calcule amănunțite în legătură cu rezervele de materii prime, schițează măsuri pentru intensificarea achiziționării și extracției de materii prime.

Primind o scrisoare din partea secretarei sale, care-i face cunoscut că au venit două delegații din partea Conferinței muncitoarelor și țărăncilor din gubernia Moscova și i-au comunicat că participantele la conferință își exprimă în mod stăruitor dorința de a-l vedea și auzi vorbind pe Vladimir Ilici, Lenin îi scrie pe această scrisoare: „Dacă e vorba doar de 5 minute, aș putea să merg la ora 2³/₄, *dacă* d-ta reușești să amîni întrevederea cu delegația turcă”.

Lenin rostește o cuvîntare la Conferința gubernială de la Moscova a muncitoarelor și țărăncilor.

Lenin primește delegația turcă și discută cu ea în legătură cu încheierea tratatului cu Turcia.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov: să urmărească, prin A. M. Lejava, adjunct al comisariatului poporului pentru comerțul exterior, efectuarea urgentă a achiziției de cărbune din străinătate, în

valoare de 15 000 000 de ruble-aur, pentru nevoile Petrogradului ; să-l roage pe profesorul F. V. Tihvinski să prezinte o concluzie la materialele cu privire la industria petrolieră, aflătoare la Lenin, arătînd dacă este indicat să se concesioneze exploatările petroliere unor străini, dacă există riscul unei inundații a zăcămintelor și care sînt măsurile necesare pentru protejarea lor ; să întocmească o evidență a întrebărilor și chestiunilor care au fost prezentate Consiliului Muncii și Apărării în ultimele trei luni și care cereau un răspuns și să arate cîte din ele și în ce termen și-au găsit răspuns și din a cui vină s-au produs întîrzierile.

Lenin îi încredințează lui N. P. Gorbunov o misiune specială : să sprijine prin toate mijloacele pe inventatorii de la laboratorul radiotehnic și în special să comande în străinătate, prin inginerul Rujičika, materialele necesare, în valoare de 30 000 000—40 000 000 de mărci.

Februarie, 27

Lenin merge în localitatea Gorki, vizitează pe responsabilul rubricii „poezie“ a ziarului „Pravda“, I. G. Filipcenko, care se află internat în sanatoriu, și îi predă un pachet și o scrisoare din partea Mariei Ilinicina Ulianova.

Februarie, 28

Lenin participă la ședința Biroului Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia ; scrie un proiect de hotărîre în legătură cu discutarea schiței preliminare a raportului despre reorganizarea armatei, pe care Troțki urmează să-l prezinte la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia. În această ședință se discută totodată despre aprovizionarea cu combustibil, despre situația la Moscova și Petrograd și alte probleme.

Lenin scrie proiectul de hotărîre a Consiliului Muncii și Apărării cu privire la constituirea unui fond de 10 000 000 de ruble-aur pentru aprovizionarea muncitorilor nevoiași cu alimente și obiecte de primă necesitate și cu privire la însărcinarea Comisariatului poporului pentru comerțul exterior cu trimiterea unei delegații în străinătate pentru cumpărarea mărfurilor respective ; dă indicație secretarei să supună votului acest proiect prin chestionarea tuturor membrilor C.M.A., astfel ca în ziua următoare el să apară în ziare ca o hotărîre a C.M.A.

Lenin rostește o cuvîntare la ședința plenară a Sovietului din Moscova.

Lenin are o convorbire cu N. Osinski, adjunct al comisarului poporului pentru agricultură.

Lenin primește pe I. A. Cekunov și N. A. Ganeavin, țărani din satul Fominka, județul Gorohoveț, gubernia Vladimir, care-și exprimă părerile lor în legătură cu înlocuirea sistemului de predare a cotelor de carne. Lenin le face cunoscut celor doi delegați ai sătenilor că în curînd predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole va fi înlocuită printr-un impozit în natură. După această convorbire Lenin dă dispoziție secretarei să ceară lui S. P. Sereda proiectul întocmit de o adunare a țăranilor, care i-a fost adus de Cekunov.

Lenin îl roagă, printr-o scrisoare, pe N. A. Semășko să-l ajute pe I. A. Cekunov să-și procure niște ochelari buni; dă dispoziție secretarei să urmărească modul cum este îndeplinită această rugămintă.

*A doua jumătate
a lunii februarie*

Lenin scrie planul unei scrisori către tovarășii de la Baku în legătură cu concesiunile.

Februarie

Lenin, într-o scrisoare adresată lui A. D. Țiurupa, îi comunică date cifrice în legătură cu rezervele alimentare și îl întreabă ce părere are despre propunerea ca în R.S.F.S.R. să fie temporar sistată predarea obligatorie a surplusurilor de produse agricole.

Martie, 1

Lenin scrie Comisariatului poporului pentru agricultură (lui N. Osinski) o scrisoare despre țăranii fără partid, despre atragerea unor țărani care au multă experiență practică în activitatea acestui comisariat, pentru a pune treburile în agricultură pe făgașul lor normal; între altele, este de părere ca în această activitate a comisariatului să fie atras și I. A. Cekunov.

Luînd cunoștință de „Scurta dare de seamă cu privire la situația centralei electrice de stat din Moscova“, Lenin îl însărcinează pe Gorbunov s-o citească cu atenție și să dea acestei centrale tot ajutorul posibil și totodată să ia măsuri de sprijinire a întreprinderii pentru exploatarea hidraulică a turbei (Ghidrotorf).

Lenin semnează o telegramă către președintele comitetului executiv gubernial din Ufa, căruia îi cere să transmită lui A. R. Șapoșnikov și T. G. Kondrov, țărani din satul Beketovo, plasa Bulgakov, județul Ufa, invitația de a veni la Mos-

cova pentru o consfătuire în legătură cu țărănimea și cu gospodăria țărănească.

Lenin primește pe V. A. Avanesov, adjunct al comisarului poporului pentru Inspecția muncitoarească-țărănească; pe A. S. Enukidze, secretar al C.E.C. din Rusia; pe V. R. Menjinski, membru al Prezidiului Comisiei extraordinare din Rusia (Ceka); pe A. M. Lejava, adjunct al comisarului poporului la comerțul exterior.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Comisariilor Poporului, în care se analizează rezultatele introducerii premiilor în produse, se discută proiectul de hotărâre cu privire la lichidarea Direcției generale a muncii și a secțiilor ei și reorganizarea Comisariatului poporului pentru problemele muncii, reorganizarea activității comisariatelor economice în conformitate cu hotărârea adoptată de cel de-al VIII-lea Congres al Sovietelor din Rusia cu privire la Consiliul Muncii și Apărării, problema consfătuirii în legătură cu materiile prime și altele.

Martie, 2

Lenin primește pe O. V. Kuusinen, membru al C.C. al Partidului Comunist din Finlanda; pe N. Osinski, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru agricultură.

Într-o scrisoare adresată lui G. K. Ordjonikidze, Lenin salută pe comuniștii gruzini și pe membrii Comitetului revoluționar din Gruzia cu prilejul constituirii Gruziei Sovietice; cere să-i comunice care e părerea lor despre înființarea Armatei Roșii gruzine, despre atitudinea față de intelectualitatea gruzină și față de micii comercianți, despre raporturile cu meșteșugarii gruzini.

Lenin dă dispoziție lui N. P. Gorbunov să-i trimită lui N. I. Buharin spre examinare un memoriu al corporației oamenilor de știință din Petrograd, în care se face propunerea de a se proceda la contractarea unui împrumut al Rusiei Sovietice în străinătate și la realizarea lui sub forma de produse alimentare pentru Petrograd, și să-i comunice că el consideră posibilă adoptarea acestei propuneri.

Martie, 3

Lenin primește pe E. A. Litkens, membru al colegiului Comisariatului poporului pentru învățământ, și pe M. F. Vladimirski, adjunct al comisarului poporului pentru afacerile interne.

Lenin, într-o scrisoare către Biroul Politic al C.C. al P.C. (b) din Rusia, face propunerea de a nu se mai pune în discuția biroului fracțiunii comuniste din Consiliul Central al Sindicatelor problemele referitoare la situația alimentară a Republicii sovietice, urmînd ca ele să fie analizate de apropiatul congres al partidului.

Lenin face îndreptări în proiectul de hotărîre al C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusurilor de produse agricole printr-un impozit; cere, într-o scrisoare, lui A. D. Ţiurupa să convoace comisia și să le examineze.

Martie, 4

Lenin scrie articolul „Ziua internațională a muncitoarelor“.

Lenin prezidează o ședință a Consiliului Muncii și Apărării; face îndreptări în proiectul de hotărîre cu privire la reorganizarea pazei la căile ferate pentru lupta împotriva banditismului. În această ședință se discută și proiectul de hotărîre cu privire la punerea Comitetului Apărării din Petrograd în subordinea Consiliului militar-revoluționar al republicii, sub raport militar și în domeniul tuturor măsurilor legate de lichidarea rebeliunii armate organizate de eseri și albgardiști la Kronstadt, precum și probleme privind detașamentele de muncă, cumpărarea de autocamioane din străinătate, măsuri pentru dezvoltarea industriei electrotehnice, acordarea rației de ostaș roșu unui număr de 500 de muncitori de la uzina „A.M.O.“, mersul lucrărilor la bazinul carbonifer de lângă Moscova etc.

*Martie, între
4 și 7*

Lenin scrie prima și a doua variantă a raportului cu privire la activitatea politică a Comitetului Central, în vederea apropiatului Congres al X-lea al P.C. (b) din Rusia.

Martie, 5

Lenin scrie o completare la proiectul de hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului cu privire la instituirea unui minimum științific, obligatoriu pentru toate școlile superioare din R.S.F.S.R., în sensul că în programul de învățămînt superior se introduce și planul de electrificare a Rusiei.

Lenin prezidează o ședință a Comisiei cerealelor de pe lângă Consiliul Muncii și Apărării, în care se discută problema adoptării unor măsuri menite să îmbunătățească transportul cerealelor, pre-

cum și problema aprovizionării nesatisfăcătoare a Donbassului.

Martie, 7

Lenin participă la ședința plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia. În cadrul discuției în legătură cu apropiatul Congres al X-lea al P.C. (b) din Rusia, plenara aprobă planul raportului lui Lenin cu privire la activitatea politică a Comitetului Central. Pentru elaborarea definitivă a proiectului de lege cu privire la înlocuirea predării obligatorii a surplusului de produse agricole printr-un impozit în natură se formează o comisie, din care face parte și Lenin. În această ședință se discută și problema ordinii de zi a sesiunii din martie a C.E.C. din Rusia, propunerea cu privire la amânarea congresului feroviarilor, hotărîrea Biroului Organizatoric al Comitetului Central cu privire la convocarea, pentru 18 martie, a Conferinței Uniunii Tineretului Comunist din Rusia, tezele la raportul cu privire la construcția de partid și la raportul „Republica Sovietică în încercuirea capitalistă“, care urmează să fie prezentate la Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia, problema înarmării comunistilor etc.

Primind memoriul prezentat de A. G. Gohibarg, vicepreședinte al Micului C.C.P., în care se arată cum Comisariatul poporului pentru afacerile externe încalcă hotărîrea Consiliului Comisarilor Poporului prin care se interzice organizarea de aparate paralele pentru evaluarea pagubelor suferite de R.S.F.S.R. de pe urma războiului și a blocadei, Lenin scrie o notă lui G. V. Cicerin și lui L. M. Karahan, cărora le atrage atenția că e inadmisibil să fie nesocotită o hotărîre a C.C.P. și le cere „să-și spună părerea în mod precis, fără subterfugii și fără reticențe“.

Lenin completează chestionarul de delegat pentru Congresul al X-lea al P.C. (b) din Rusia.

Lenin semnează o telegramă către toți președinții consfăturilor guberniale și comisarii guberniali pentru aprovizionare, cărora le atrage atenția asupra răspunderii ce le revine pentru desfășurarea la timp a campaniei de însămînțări și formarea fondului semincer și le cere ca în termen de 5 zile să prezinte date în acest sens.

CUPRINS

Prefață	VII
-------------------	-----

1920

*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR, ȚĂRANILOR ȘI OSTAȘILOR ROȘII DIN MOSCOVA, A COMITETULUI ORGANIZAȚIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA ȘI A CONSILIULUI ORĂȘENESC AL SINDICATELOR DIN MOSCOVA, INCHINATĂ CELEI DE-A TREIA ANIVERSĂRI A REVOLUȚIEI DIN OCTOMBRIE, 6 NOIEMBRIE 1920	1—6
*SCRISOARE CĂTRE MEMBRII C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	7—8
*PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA „SARCINILE SINDICATELOR ȘI METODELE DE ADUCERE A LOR LA ÎNDEPLINIRE“	9—10
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA FESTIVĂ A PLENAREI SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI SOLDAȚILOR DIN SOKOLNIKI, LA CARE AU PARTICIPAT ȘI REPREZENTANȚII AI COMITETELOR DE ÎNȚEPRINDERE ȘI AI CONDUCE-RIILOR ÎNȚEPRINDERILOR DIN MOSCOVA, 7 NOIEMBRIE 1920	11
*PROIECT DE HOTĂRIRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA PROLET CULT	12

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lînga C.C. al P.C.U.S.

*PROIECT DE HOTĂRIRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	13
*TEZE CU PRIVIRE LA PROPAGANDA PE LINIE DE PRODUCȚIE (<i>Concept</i>)	14—17
*CONFERINȚA ORGANIZAȚIEI GUBERNIALE MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA. 20—22 noiembrie 1920	18—40
1. SITUAȚIA NOASTRĂ EXTERNĂ ȘI INTERNĂ ȘI SARCINILE PARTIDULUI. (<i>Cuvîntare rostită la 21 noiembrie 1920</i>)	18
*2. CUVÎNTARE ROSTITĂ CU PRILEJUL ALEGERILOR PENTRU COMITETUL ORGANIZAȚIEI MOSCOVA 21 NOIEMBRIE	39
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA COMITETELOR SINDICALE DE LA ÎNTREPRINDERILE POLIGRAFICE DIN MOSCOVA. 25 NOIEMBRIE 1920. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	41
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA O ADUNARE A SECRETARILOR DE CELULE DIN ORGANIZAȚIA MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA. 26 NOIEMBRIE 1920. <i>Relatare apărută în presă</i>	42—45
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA	46—47
*RAPORT PREZENTAT LA ADUNAREA GENERALĂ A COMUNIȘTILOR DIN CARTIERUL ZAMOSKVORECIE. 29 NOIEMBRIE 1920. <i>Scurtă dare de seamă apărută în presă</i>	48—50
Cuvînt de încheiere	49
*PROIECT DE HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA IMPOZITELE DIRECTE	51
*PROIECT DE HOTĂRIRE A COMISIEI ECONOMICE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI	52—53
*TELEGRAMĂ CĂTRE PREȘEDINTELE COMITETULUI MILITAR-REVOLUȚIONAR AL ARMENIEI	54
*ADUNAREA ACTIVULUI ORGANIZAȚIEI MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA. 6 decembrie 1920	55—85
*1. RAPORT CU PRIVIRE LA CONCESIUNI	55

*2. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA CONCESIUNI	80
*MESAJ DE SALUT ADRESAT CONFERINȚEI GENERALE A SECȚIILOR GUBERNIALE PENTRU MUNCA ÎN RÎNDURILE FEMEILOR	86
*PROIECT DE HOTĂRIRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA REORGANIZAREA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVAȚĂMÎNT	89—90
*COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE HOTĂRIRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA CREAREA UNUI ORGAN DE PRESĂ SPECIAL PENTRU PROBLEMELE DE PRODUCȚIE	91
*AL VIII-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA 22—29 decembrie 1920	93—208
*1. RAPORT CU PRIVIRE LA CONCESIUNI, PREZENTAT ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR. 21 DECEMBRIE	95
*2. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA CONCESIUNI, ROSTIT ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C (b) DIN RUSIA DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR. 21 DECEMBRIE	122
*3. RAPORTUL COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ 22 DECEMBRIE	133
*4. CUVÎNTARE ROSTITĂ ÎN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR ÎN LEGĂTURĂ CU DISCUȚIILE PE MARGINEA RAPORTULUI COMITETULUI EXECUTIV CENTRAL DIN RUSIA ȘI A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ. 22 DECEMBRIE	168
*5. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL C.E.C. DIN RUSIA ȘI AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA POLITICA EXTERNĂ ȘI INTERNĂ. 23 DECEMBRIE	179

*6. CUVINTARE ROSTITĂ IN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CEL DE-AL VIII-LEA CONGRES AL SOVIETELOR, CU PRILEJUL DEZBATERII PROIECTULUI DE LEGE AL C.C.P. „CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE PENTRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI“. 24 DECEMBRIE . . .	185
*7. CUVINTARE IN LEGĂTURĂ CU UNELE COMPLETĂRI LA PROIECTUL DE LEGE AL CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI: „CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE PENTRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA GOSPODĂRIILOR ȚĂRĂNEȘTI“, ROSTITĂ IN FAȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA AL VIII-LEA CONGRES AL SOVIETELOR. 27 DECEMBRIE . . .	193
*8. RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE PUSE IN ȘEDINȚA FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CEL DE-AL VIII-LEA CONGRES AL SOVIETELOR 27 DECEMBRIE	199
*9. PROIECT DE REZOLUȚIE LA RAPORTUL DESPRE ELECTRIFICARE	205
*10. PROIECT DE REZOLUȚIE AL FRAȚIUNII P.C. (b) DIN RUSIA DE LA CONGRESUL AL VIII-LEA AL SOVIETELOR	207
*11. COMPLETARE LA REZOLUȚIA CU PRIVIRE LA PROBLEMA AGRARĂ	208
SCRISOARE CĂTRE MUNCITORII DIN KRASNAIA PRESNEA	209—210
DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL ACTUAL ȘI DESPRE GREȘELILE TOVARĂȘULUI TROȚKI. <i>Cuvîntare rostită la ședința comună a fracțiunilor comuniste ale Congresului al VIII-lea al Sovietelor, Consiliului General al Sindicatelor din Rusia și Consiliului orășenesc al sindicatelor din Moscova. 30 decembrie 1920</i>	211—236
*INSEMNĂRI CU PRIVIRE LA ELECTRIFICARE	237
1. Importanța electrificării	237
2. Cu privire la electrificare	237
*DESPRE ÎNVĂȚĂMINTUL POLITEHNIC. <i>Insemnări pe marginea tezelor Nadejdei Konstantinovna</i>	238—240

1921

*PROIECT DE HOTĂRIRE A PLENAREI C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA COMISARIA-TUL POPORULUI PENTRU AGRICULTURĂ	243
CRIZA DIN PARTID	244—255
*AL II-LEA CONGRES GENERAL AL MUNCITORILOR MINERI DIN RUSIA. 25 ianuarie—2 februarie 1921	256—272
*1. EXPUNERE CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI SARCINI-LE SINDICATELOR, PREZENTATĂ LA ȘE-DINȚA FRAȚIUNII COMUNISTE DE LA CONGRES. 23 IANUARIE	256
*2. CUVINT DE ÎNCHEIERE LA RAPORTUL CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI SARCINILE SINDICA-TELOR, ROSTIT ÎN ȘEDINȚA FRAȚIUNII CO-MUNISTE DE LA CONGRES. 24 IANUARIE	267
CU PRIVIRE LA CREAREA UNOR CONDIȚII OPTIME PENTRU MUNCA ȘTIINȚIFICĂ A ACADEMICIA-NULUI I. P. PAVLOV ȘI A COLABORATORILOR SĂI. <i>Hotărîre a Consiliului Comisarilor Poporului</i>	273—274
ÎNCĂ O DATĂ DESPRE SINDICATE, DESPRE MO-MENTUL ACTUAL ȘI DESPRE GREȘELILE TOVARĂ-SILOR TROȚKI ȘI BUHARIN	275—318
Pericolul pe care-l reprezintă pentru partid manifes-tările fracționiste	276
Democratismul formal și utilitatea revoluționară	279
Primejdia politică a unor sciziuni în mișcarea sin-dicală	280
Despre divergențele principiale	287
Politicul și economicul. Dialectica și eclecticismul	290
Dialectică și eclecticism. „Școală“ și „aparăt“	299
Încheiere	309
*PROIECT DE HOTĂRIRE A BIROULUI POLITIC AL C.C. AL P.C. (b) DIN RUSIA CU PRIVIRE LA DECLA-RAȚIA LUCRĂTORILOR DIN ȚEKTRAN	319
*CUVINTARE ROSTITĂ LA CONFERINȚA LĂRGITĂ A MUNCITORILOR METALURGIȘTI DIN ORAȘUL ȘI GUBERNIA MOSCOVA. 4 FEBRUARIE 1921	320—323
*CUVINTARE ROSTITĂ LA CEL DE-AL IV-LEA CON-GRES GENERAL AL MUNCITORILOR DIN INDUS-TRIA DE CONFECȚII. 6 FEBRUARIE 1921	324—332

DIRECTIVELE COMITETULUI CENTRAL CĂTRE LUCRĂTORII COMUNIȘTI DIN COMISARIATUL POPORULUI PENTRU ÎNVAȚĂMÎNT	333—335
CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA COMISARIATULUI POPORULUI PENTRU ÎNVAȚĂMÎNT	336—347
*CONCEPT PRELIMINAR DE TEZE CU PRIVIRE LA ȚĂRANI	348
*SCRISOARE ÎN LEGĂTURĂ CU CONCESIUNILE PETROLIERE	349—351
*PROIECT DE HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARIILOR POPORULUI CU PRIVIRE LA PLANUL DE IMPORT	352
*PROIECTUL PUNCTULUI PRINCIPAL DIN HOTĂRIREA CONSILIULUI MUNCII ȘI APĂRĂRII CU PRIVIRE LA COMISIA CENTRALĂ A PLANIFICĂRII	353
CU PRIVIRE LA PLANUL ECONOMIC UNIC	354—363
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ADUNAREA ACTIVULUI DE PARTID DIN ORAȘUL MOSCOVA. 24 FEBRUARIE 1921	364—367
*MESAJ DE SALUT ADRESAT CELUI DE-AL V-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN UCRAINA	368
*HOTĂRIRE A CONSILIULUI MUNCII ȘI APĂRĂRII CU PRIVIRE LA ÎMBUNĂTĂȚIREA APROVIZIONĂRII MUNCITORILOR	369
*CUVÎNTARE ROSTITĂ LA ȘEDINȚA PLENARĂ A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI ȚĂRANILOR DIN MOSCOVA. 28 FEBRUARIE 1921	370—383
*SCRISOARE CĂTRE G. K. ORDJONIKIDZE	384—385
*ZIUA INTERNAȚIONALĂ A MUNCITOARELOR	386—388

MATERIALE PREGATITOARE

*SCHIȚA PROIECTULUI DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA „SARCINILE SINDICATELOR ȘI METODELE DE ADUCERE A LOR LA ÎNDEPLINIRE“	391
*PENTRU TEZELE CU PRIVIRE LA PROPAGANDA PE LINIE DE PRODUCȚIE	392—393

*PROIECT DE HOTĂRÎRE A COMITETULUI CENTRAL	394
*ÎN LEGĂTURĂ CU ELABORAREA PROIECTULUI DE DECRET CU PRIVIRE LA MĂSURILE NECESARE PEN- TRU ÎNTĂRIREA ȘI DEZVOLTAREA GOSPODĂRII- LOR ȚĂRĂNEȘTI	395
*PLANUL RAPORTULUI PENTRU CEL DE-AL VIII-LEA CONGRES GENERAL AL SOVIETELOR DIN RUSIA	396—399
INSEMNĂRI PENTRU MEMBRII COMITETULUI CEN- TRAL ȘI PENTRU COMISARI POPORULUI	400—405
*ÎNSEMNĂRI CU PRIVIRE LA SARCINILE CON- STRUCȚIEI ECONOMICE	406
*CONSPECTUL CUVÎNTĂRII „DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL ACTUAL ȘI DESPRE GREȘE- LILE TOVARĂȘULUI TROȚKI“	407—412
*SCHIȚA PĂRȚII FINALE A ARTICOLULUI „CRIZA DIN PARTID“	413—414
<i>MATERIALE PENTRU BROȘURA „ÎNCĂ O DATĂ DESPRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL ACTUAL ȘI DESPRE GREȘELILE tovarășilor TROȚKI ȘI BU- HARIN“</i>	<i>415—434</i>
*1. OBSERVAȚII PE MARGINEA BROȘURII LUI TROȚKI „ROLUL ȘI SARCINILE SINDICATE- LOR“	415
*2. CONSPECTELE BROȘURII „ÎNCĂ O DATĂ DES- PRE SINDICATE, DESPRE MOMENTUL AC- TUAL ȘI DESPRE GREȘELILE TOVARĂȘILOR TROȚKI ȘI BUHARIN“	424
*3. SCHIȚĂ DE PLAN PENTRU CAPITOLELE „PO- LITICUL ȘI ECONOMICUL. DIALECTICA ȘI ECLECTISMUL“ ȘI „DIALECTICA ȘI ECLEC- TISM. «ȘCOALĂ» ȘI «APARAT»“	429
*4. PLANUL ÎNCHEIERII	433
*5. SCHIȚA CUPRINSULUI BROȘURII	434

*PLANUL „DIRECTIVELOR COMITETULUI CENTRAL CĂTRE LUCRĂTORII COMUNIȘTI DIN COMISARIA-TUL POPORULUI PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNT“	435—436
*MATERIALE PENTRU ARTICOLUL „CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA COMISARIATULUI POPORULUI PEN-TRU ÎNVĂȚĂMÎNT“	437—439
*INSEMNAȚII FACUTE CU PRILEJUL PRIMIRII UNEI DELEGAȚII DAGHESTANE	440
*PLANUL CUVINTĂRII ROSTITE LA O ȘEDINȚĂ A COMITETULUI ORGANIZAȚIEI DIN MOSCOVA A P.C. (b) DIN RUSIA CU ACTIVUL DE PARTID	441
*CONCEPT DE PLAN PENTRU CUVINTAREA ROSTITA LA ȘEDINȚĂ PLENARĂ A SOVIETULUI DE DEPUTAȚI AI MUNCITORILOR ȘI ȚĂRANILOR DIN MOSCOVA	442
*PLANUL SCRISORII CĂTRE TOVARAȘII DIN BAKU	443—446
*COMPLETARE LA PROIECTUL DE HOTĂRIRE A CONSILIULUI COMISARILOR POPORULUI CU PRÎ-VIRE LA MINIMUL ȘTIINȚIFIC OBLIGATORIU ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÎNT SUPERIOR	447

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin care n-au fost găsite pînă în prezent (6 noiembrie 1920—7 martie 1921)	451—452
Lista documentelor la a căror redactare a participat V. I. Lenin	453—456
Adnotări	457—510
Indice de lucrări și izvoare citate sau menționate de V. I. Lenin	511—532
Indice de nume	533—568
Date din viața și activitatea lui V. I. Lenin	569—621

ILUSTRĂȚII

Portretul lui V. I. Lenin. — Ianuarie 1921	XXII—1
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Meșaj de salut adresat Conferinței generale a secțiilor guberniale pentru munca în rîndurile femeilor“. — 6 decembrie 1920	87
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Proiect de hotărîre a plenarei C.C. al P.C. (b) din Rusia cu privire la Comisariatul poporului pentru agricultură“. — 4 ianuarie 1921	241
Coperta broșurii lui V. I. Lenin „Criza din partid“. — Ianuarie 1921	244—245
Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Planul raportului pentru cel de-al VIII-lea Congres general al Sovietelor din Rusia“. — Decembrie 1920	396—397

